تفسیر نعمانی

جزء اوّل

(صاحب التفسیر ملا نعمان‌نڭ ترجمهٔ حالی)

مشار الیه استرلی طماق مضافاتنده «ثمن» نام قریه‌دین امیر بن عثمان نام کمسه‌نڭ اوغلیدر. قزان مضافاتی قورصاده عالم مشهور ابو النصر عبدالنصیر بن ابراهیم‌نڭ درسینه ملازمت ایدوب طبعنده خیلا استعداد و ذکاء بولدقندین ابوالنصر حضرتلرندین کوب استفاده قیلغان و بعض نازك مسئله‌لرنی آنکلاب معاصرلرندین کیچکان استاذینڭ برادری الشیخ عبدالخالق حضرتلرینه کیاو واستاذی حج سفرینه کیتدکنده یرنده درس ایله اشتغال ایتمشدر. واستاذینڭ بعض آثارینه مناسبتلی تحریرلر و آنڭ (هفتیك) تفسیرینه تکمله قصدیله قرآن کریمگه تفسیر (اشبو تفسیر) یازه باشلاب سورة کهفکه قدر ابرشدرگان. استاذی صونکنده بر آز قورصاده درس برله اشتغال ایدوب بالاخیر داغستان طرفلرینه کیدوب شونده وفات بولغان رحمه الله تعالی

سنه ۱۳۲۹ه

ناشری: ملت کتبخانه‌سی مصلحه‌سی

قزان‌ده: ملت

Казань

ЭЛЕКТРО-ТИПОГРАФІЯ

Миллят

1911

(سبب طبع)

قزان ترکیسنده هفتیك و قرأن ایچون اعتمادلی تفسیر کورلمادکندین وترکی‌خوانلر طرفندین هر ایکیسی کرکسنولـگانلـکدین «ملت» شرکتی استاذ مذکور ابوالنصر القورصاوی حضرتلرینك (هفتیك‌تفسیرینی) طبع ایتدیروب؛ صوکره اشبو ملانعمان مرحومنك (قرأن تفسیرینی) آغر عباره‌لرینی تسهیل وبعض اورنلرینی اصلاح ایدرك طبع ایتدرگان ایدی. آز زمانـده باصلمش نسخه‌لری نشر ایدلوب تمام بولدقندن مستعینا بالله الـکریم ایکنچی مرتبه طبعینه مباشرت ایدلدی.

صاحب تفسیرنك ورثه‌سندن آلنمش امتیازغه بناء طبع حقی «ملت» کتبخانه‌سینه مخصوصدر.

بیلـگیلرنـگ معنالری:

- بو علامت‌نك اچنده قرآن آیتی اولـوب، آنك طشنده‌غیسی تفسیری بولور.
- طنش - آیت تامنده قویلوب؛ اوستنده‌گی رقم، سوره باشندن بیرلی نیچه آیت اوتکانینی کورسه‌تور.
- بو بیلـگی، صوکنداغی آیتنك باشقه قصه‌غه کوچکانینی بلدرر. آیت‌نك اوستنده حرکه‌سی اولماسه آست ایله اوقولور *

بسم الله الرحمن الرحیم

بو تفسیرنی یازوغه سبب

نه‌حدیم وار خدانتک حمدینی من مدعا ایتمک منکا بس‌در اوزی نی‌دیسه آنی تصدیق ایتمک
بودرکاهدین دم اورمازبولغاچ منی‌عیب‌ایتمک نی‌دم اورسین‌براوکم خواجه‌سی‌دیسه‌هیچ‌فکرایتمک

منه نعمان زحد خود بیرون پای وزین دریای جان فرسا بیرون آی
زو نشانی جزبی نشانی کس نیافت چارهٔ جز جان فشانی کس نیافت

مولوی حضرت ابو النصر عبدالنصیر بن ابراهیم البلغاری القورصاوی (رحمه الله تعالی) هفتیك شریفنی لسان ترکی اوزره ترجمه‌قیلوب حج سفرینه چقدقلرنده؛ بلکه تمام قرآن عظیمنی ترکی ایله ترجمه قیلونسه فائده‌سی عام اولاچق ایکان دیه کیتدکلری ذهن حریقلرمزده مستدیم اولدی وصاحب شرع صلوات الله‌علیه‌ننك ﴿بلّغوا عنّی ولو آیة﴾ یعنی منم‌طرفمدن امتکه ایرشدریکز گرچه برگنه آیت(معنی‌سی) اولسه‌ده دیگان خطاب عاملری قهر وغلبه طریقی ایله قلب ضریملرمزه مستولی اولوب، کلام شریف‌نك ابتداسندن ترجمه‌سینه شروع ایتدك کند مولوی حضرتلرندن مشافهة استفاده‌ایدلان معانی‌شریفه‌نی وباشقه ثقات راسخین‌نك کتب متداوله‌سنده مضبوط اولان معانی وفوائدنی تقریر وتحریرشرطی ایله * سبحان الله کند عقلم وهوای صرفم ایله تفسیرکلام ربانینی تقریر وتحریر قیلورغه والا قایسی یرمینی سغدروروقایوکوك‌مکاظل ظلیل‌اولور بس‌اعتمادم‌ثقات راسخین گه‌در. مثلا تفسیر مبارك ابی السعادات ابن الاثیر وتفسیرفقیه ابواللیث وتفسیر امام‌قرطبی کبی وترجمهٔ مرقومه‌ده بعض اذهان مکدر اوله تالسه‌لر تغییر وتبدیل ایلامیوب (۳) مذکور کتب متداوله گه‌رجوعلری مرجودر.

بیت: فکم من عائب قولا صحیحا وآفته من الفهم السقیم

خدایا ریزبرنعمان زابرفضل بارانی* که‌ازهرچه ان‌نه‌بهرتست‌شویدپاك‌دیوانش

(۳) قسقه‌نظر برله درستی خطاغه تبدیل ایلمسون دیمکدر والاتفاسیر معتبره‌گه مراجعت صوکنده تیوشلی کورلسه البته تغییردن امتناع ایدلمس.

سورة الفاتحة

سبع آيات

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يعنى اى بنده ايتكل:

باشليمن شونداى الله‌نك اسمى برلن كه اول الله، بارچه اشياغه كامل رحمت قيلغوچيدر. رحمن هم رحيم لفظى ايكسى بر معناده‌در. (٢) هر ايكاوى اسماء حسنى‌دن اولوب بو اورنده بونلرى تخصيص وتكرارى عاقل لره تنبيه ايچوندركه هر اشده خصوصا قرآن كريم اوقوغان وقتده فقط الله تعالى‌دن ياردم استاب؛ الله تعالى‌دن ياردم استكان وقتده الله تعالى‌گه تمام توجه ايدوب، قلبنى ذكر خدا ايله تولدرمق تيوشدر تا كه خاطركده الله‌دن باشقه‌غه اورن قالماسون ﴿ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ﴾ كمال وماقتالو صفتلرى ايله صفتلانمق برالله‌غه خاصدر. بو معناده شبيه ونظيرى يعنى اوخشاشى يوقدر. يا كه كمال ومحمده صفتلرينى اظهار وبيان ايتمك فقط الله تعالى‌گه خاصدر بو اش باشقه هيچ ذاتنك قدرتندن كيلماس ﴿ رَبِّ الْعٰالَمِينَ ۞ اول الله تعالى بارچه عالمنك خواجه‌سى وتربيه‌چيسيدر. ﴿ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۞ معناسى اوتدى ﴿ مٰالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۞ اول الله تعالى حساب كونينك حكم ايدوچيسيدر. يوم الدين شول كوندركه؛ اول كونده دين علملرندن هم دين عملرندن باشقه هيچ نرسه فائده بيرمس ﴿ اِيّٰاكَ نَعْبُدُ ﴾ سنى برلايمز وسنكاغنه كامل توبنچيلك ايله عبادت قيلامز ﴿ وَاِيّٰاكَ نَسْتَعِينُ ۞ وسنك عبادتكده وباشقه هر اشمزده سندين گنه ياردم استايمز ﴿ اِهْدِنَا الصِّرٰاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۞ بزلرنى قرآن ايله‌عمل قيلمقده ثابت قيل كه اهل السنة والجماعة‌نك جنتكه توغرى يوليدر ﴿ صِرٰاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۞ شول آدملرنك يولينه كه آنلرى حرمتله‌دك وصيلادك، آنلر انبياء وخواص اصحابدر. ﴿ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ ﴾ شول آدملرنك يولندن باشقه‌غه كه آنلارغه غضب وقهر ايتدك ﴿ وَلَا الضّٰالِّينَ ۞ وشول آدملر يولندن باشقه‌غه كه آنلر كتاب وسنت يولندن يازوب بدعت وضلالت يولينه توشديلر. سورهٔ فاتحه‌نى تمام ايتدكدن صوك سكته ايله فصل ايدوب «آمين» ديمك سنتدر معناسى قبول ايت ديمكدر.

(٢) ايكى لفظ ايكى معناده بولوب (رحمن) باغشلاوچى (رحيم) احسان ايدوچى معنالارنده بولمقى اولى كورله‌در. ع.

سورة البقرة مدنية مئتان آية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ الٓمٓ ۞ بو كلمه‌نك معناسين الله تبارك وتعالى‌نك اوزينه تابشرديلر، معناسى بودر ديوب سلفلر اوزوب أيتمديلر ﴿ ذٰلِكَ الْكِتٰبُ ﴾ اوشبو قرآن الله تعالى‌نك فللرينه ايندرمش كتابيدر ﴿ لَارَيْبَ فيه ﴾ اول قرآن‌نك الله تعالى كلامى ايكاننده هم حق يولنى بيان‌ايتمكنده شك يوقدور ﴿ هُدًى ﴾ اول قرآن حق يولنى بيان ايتكوچيدر ﴿ لِلْمُتَّقِينَ ۞ الله‌دن قورقغوچى كمسه‌لرگه ﴿ الَّذِينَ ﴾ الله‌دن قورقغوچى شوندای كمسه‌لردركه ﴿ يُؤْمِنُونَ ﴾ اشانورلر ﴿ بِالْغَيْبِ ﴾ قرآن‌نك غيبدين بيرگان خبرلرينه ﴿ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ ﴾ ودائم نمازلرينى اوقورلر ﴿ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ ﴾ آنلرغه بزرزقلاندرغان مالدن ﴿ يُنْفِقُونَ ۞ چيقاررلر يعنى فقراغه صرف قيلورلر ﴿ وَالَّذِينَ ﴾ دخى شوندای كمسه‌لردركه ﴿ يُؤْمِنُونَ ﴾ اشانورلر ﴿ بِمَا أُنْزِلَ اِلَيْكَ ﴾ سكا ايندرلمش قرآنغه ﴿ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ دخى سندين الكى پيغمبرلرگه ايندرلمش كتابلرغه تورات انجيل زبور كبى ﴿ وَبِالْآخِرَةِ ﴾ هم آخرتكه يعنى آخرتده بولاچق حاللرگه ﴿ هُمْ يُوقِنُونَ ۞ آنلار اينانورلر ﴿ أُولٰئِكَ ﴾ اوشبو صفتلر برله صفتلانمش كمسه‌لر ﴿ عَلٰى هُدًى ﴾ توغرى يولغه كونلمك اوزرينه‌در ﴿ مِنْ رَبِّهِمْ ﴾ آنلرغه الله‌تعالى‌نك فضل وكرمندن ﴿ وَأُولٰئِكَ ﴾ دخى اوشبو كمسه‌لر ﴿ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۞ آنلردر آخرتده مقصودلرينه يتكوچى كمسه‌لر ◆ ﴿ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ تحقيق كافر بولغان آدملر ﴿ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ﴾ برابردر آنلارغه ﴿ أَأَنْذَرْتَهُمْ ﴾ كرك سن آنلرنى كافرلك‌لرى ايچون عذاب ايدله‌چك‌ديوب قورقوت ﴿ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ ﴾ كرك قورقوتمه ﴿ لَايُؤْمِنُونَ ۞ سنك قورقتوكنغه وقرآنغه اشانماسلرهمان كافرلكده دوام ايدرلر. بو آيت ابوجهل كبى كافرلر خصوصنده ايندى ديديلر ﴿ خَتَمَ اللّٰهُ ﴾ پرده سالدى الله‌تعالى ﴿ عَلٰى قُلُوبِهِمْ ﴾ اول كافرلرنك كوكللرينه ﴿ وَعَلٰى سَمْعِهِمْ ﴾ دخى اول كافرلرنك قولاقلرنده بولغوچيدر ﴿ وَعَلٰى اَبْصَارِهِمْ ﴾ دخى كوزلرنده بولغوچيدر ﴿ غِشَاوَةٌ ﴾ پرده بس كوكللرى برله قرآن‌نك معناسن فهمله‌مس بولديلر قولاقلرى برلن ايشوتمس وكوزلرى برلن كورمز بولديلر دنياده بوندای ضلالتده قالديلر ﴿ وَلَهُمْ ﴾ دخى آنلرغه آخرتده بولغوچيدر ﴿ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۞ كامل قاتى عذاب ◆ ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ ﴾ آدميلردن بعضسى ايته ﴿ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ ﴾ الله‌غه ايناندق ﴿ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾ وقيامت كونينه ايناندق ديوب ﴿ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۞ حقيقتده آنلر مؤمنلر توكل منافقلردر. بو آيت هم‌مونك صوكنده مجموعى اون اوچ آيت منافقلر حقنده ايندى ديديلر

﴿ يُخادِعُونَ اللّٰهَ ﴾ آنلر اللهنی آلدیمز دیوب ظن قیلورلر ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا ﴾ دخیده مؤمنلرنی آلدیمز دیوب ظن ایدرلر ﴿ وَمَا يَخْدَعُونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ ﴾ آنلر آلداماسلر مگر اوزلرن آلدارلر یعنی بو اشلری‌ننك وبالی اوزلرینه قایتور دنیاده وهم آخرتده ﴿ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴾ آنلر اول وبال‌نك اوزلرینه قایتاجاغین بلمسلر ﴿ فِی قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ ﴾ اول منافقلرنك کوکللرنده شك آغرقی بار یعنی قرآن حکمینه شك توتدیلار ﴿ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا ﴾ بس بو شك سببلی الله تعالی آنلرغه آغرقنی آرتدردی یعنی شك اوستینه شکنی ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴾ دخی آنلارغه آخرتده قاتی رنجتکوچی عذاب باردر ﴿ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴾ رسول هم قرآن‌نی یالغان دیمکلری سببلی. ﴿ وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ ﴾ هروقت اول منافقلارغه ایتولسه ﴿ لَا تُفْسِدُوا فِی الْاَرْضِ ﴾ یرده فساد قیلما کز یعنی دنیاده معصیت قیلما کز دیوب ﴿ قَالُوا ﴾ آنلار ایته‌لر ﴿ اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴾ باری بز یخشیلق قیلغوچیلارغه‌مز دیوب ﴿ اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ ﴾ بلکز ای مؤمنلر آنلاردر فسادقیلغوچیلار ﴿ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴾ لکن فساد قیلغانلرین بلمیلر ﴿ وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ ﴾ قایچان اول منافقلرغه ایتولسه ﴿ آمِنُوا ﴾ ایمان کلترکز دیب ﴿ كَمَا آمَنَ النَّاسُ ﴾ باشقه کشی‌لر یعنی صحابه‌لر ایمان کلتورگان کبی ﴿ قَالُوا اَنُؤْمِنُ ﴾ اول منافقلر ایتور آیابز ایمان کیلتره‌مزمی ﴿ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ﴾ سفیه‌لر ایمان کلتورگان کبی ﴿ اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ ﴾ بلکز ای مؤمنلر! اول منافقلر اوزلری سفیه‌لر، احمقلردر ﴿ وَلٰكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ لکن اوزلرینك جهالتلرینی بلمایلر ﴿ وَاِذَا لَقُوا ﴾ هر وقت اول منافقلر کورسه‌لر ﴿ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ مؤمنلرنی ﴿ قَالُوا آمَنَّا ﴾ بزلر ایناندق سزلر اینانغان کبی دیوب ایتورلر ﴿ وَاِذَا خَلَوْا ﴾ اگر آولاقغه کیلسه‌لر ﴿ اِلٰى شَيَاطِينِهِمْ ﴾ اوزلرینك شیطانلرینه یعنی اوزلرینك الوغلاری ایله آولاقده کورشسه‌لر ﴿ قَالُوا اِنَّا مَعَكُمْ ﴾ ایته‌لر تحقیق بز سزنك برله یعنی سزنك دینکزده ﴿ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ﴾ ایماسمز مگر محمدنی هم آنك اصحابن مسخره قیلوچیلاردنغنه‌مز ﴿ اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ ﴾ آنلارنی الله مسخره قیلور. ابن عباس‌دن روایت ایتدیلار که؛ منافقلارغه جنتدن ایشك آچلور کره‌مز دیب قصد ایتسه‌لر جنت ایشکن آنلارغه باغلانور مؤمنلر مونی کوروب کولارلر شونده آنلر مسخره بولورلر. ﴿ وَيَمُدُّهُمْ فِی طُغْيَانِهِمْ ﴾ دخی الله آنلرنی اوزلرینك ضلالتلرنده قالدرر ﴿ يَعْمَهُونَ ﴾ حیران قالورلار، حق یولنی تابارغه قادر بولماسلار بس آنلارنك مؤمنلارنی مسخره قیلولرینك جزاسی بودر ﴿ اُولٰئِكَ ﴾ مذکور صفتلر برله صفاتلانمش کمسه‌لر ﴿ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدٰى ﴾ کفرنی ایمان برابرینه ساتوب آلمش کمسه‌لردر ﴿ فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ ﴾ بس آنلارغه اول سودالری

فائده ویرمادی ﴿وَما كانُوا مُهْتَدِينَ ﴾ ۱۶ دخی توغری یولغه کونلکانلردن بولمادیلر ﴿مَثَلُهُمْ﴾ اول منافقلارنك اوخشاشی ﴿كَمَثَلِ الَّذِی اسْتَوْقَدَ نارًا﴾ قارانغو کیچه‌ده اوت یاندرغان کشیلر کبیدر ﴿فَلَمَّا أَضاءَتْ ما حَوْلَهُ﴾ اول اوت یاندرغان کمسه‌لرنك اطرافن روشن قیلغان زمانده ﴿ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُورِهِمْ﴾ الله تعالی آنلارنك اوتینی سوندردی ﴿وَتَرَكَهُمْ فِی ظُلُماتٍ﴾ قالدردی آنلارنی قارانغولق اچنده ﴿لا يُبْصِرُونَ ﴾ ۱۷ هیچ نرسه کورمدیلار. منافقلر اوشنداق ظاهر تللری برلن رسولکه ایناندق دیوب ایمان نورن یاندردیلار ؛ اما کوکللری برلن انکار ایتوب اول ایمان نورن سوندردیلار کفر قارانغوسنده قالدیلار. ﴿صُمٌّ﴾ اول منافقلار صاکغر اولار در یعنی حقنی ایشوتماسلر ﴿بُكْمٌ﴾ تلسزلاردر یعنی حقنی سوزلمه‌سلر ﴿عُمْیٌ﴾ صوقرلردر یعنی حقنی کورماسلر ﴿فَهُمْ لا يَرْجِعُونَ ﴾ ۱۸ بس اول منافقلار ضلالتلرندن قایتماسلار ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّماءِ﴾ یا که اول منافقلر کوکدن اینکان یغمور اچنده‌گی کمسه‌لر کبی‌در ﴿فِيهِ ظُلُماتٌ﴾ اول یغمور اچنده قارانغولق‌لر باردر یعنی کیچ ویغمور قارانغیلغی کبی ﴿وَرَعْدٌ﴾ دخی رعد اسملی فرشته باردر بو رعدنك خدمتی بلوط قوماقدر ﴿وَبَرْقٌ﴾ دخی رعدنك قامچی‌سی یاقتیلقی (یاشن) باردر. ﴿يَجْعَلُونَ أَصابِعَهُمْ فِی آذانِهِمْ﴾ اول کمسه‌لر بارمقلرن قولاقلرینه قویارلر ﴿مِنَ الصَّواعِقِ﴾ کوکدن اینمش تاوشدین قورقولرندن ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ اولمدین صاقلانمق اوچون. بس قرآن هم بو یغمور کبی‌دور یغمور نتاك کم یرنك توزکلکینه سبب اوشنداق قرآن آدمیلارنك توزکلکینه سبب‌در قرآن امر ایتکان عبادت‌لر منافقلارغه یغمورداغی قارانغولق کبی‌دور قرآن‌نك جهنمدن قورقتمافی رعد کبی‌دور ورسول الله‌نك حق رسول ایدکینه دلالت قیلغان آیتلر برق کبی‌دور اما مذکور یغمور اچنده‌گی کمسه‌لر نتاك اولمدین صاقلانوب. بارمافلارین قولاقلارینه قویارلر شونك کبی بو منافق‌لرده قرآن آیتن ایشوتماسکه اجتهاد قیلورلر؛ نی قدر آچق معنالی بولسه‌ده ﴿وَاللّٰهُ مُحِيطٌ بِالْكافِرِينَ ﴾ ۱۹ الله کافرلرنك عملینی کامل بلکوچیدر بس بو قرآنغه انکار ایتکان کمسه‌لر کافرلردر ﴿يَكادُ الْبَرْقُ﴾ آچق معنالی آیتلاریقین بولور ﴿يَخْطَفُ أَبْصارَهُمْ﴾ اول منافق‌لرنك کوزلرینی صوروب آلورغه ﴿كُلَّما أَضاءَ لَهُمْ﴾ هروقت اول آیتلار منافقلارغه روشن قیلسه یعنی آنلارنك تلاکانینه موافق اینسه ﴿مَشَوْا فِيهِ﴾ اول آیت‌نك حکمی برله یورلر ﴿وَإِذا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ هر وقت اول آیت منافقلرغه قارانغولق اوزرنده اینسه یعنی آنلار دعواسی‌نك خلافینه اینسه ﴿قامُوا﴾ توقتالوب قالورلر، اول آیت ایلان عمل قیلماسلار ﴿وَلَوْ شاءَ اللّٰهُ

لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ﴾ اگر الله تعالی تلاسه اول منافقلارنك قولافلارینی هم کوزلرینی کیتارور ایدی بس الله‌نك عذابندین وقرآنغه مخالفت قیلماقدن صاقلانماق لازم ایدی ﴿ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ ۲۰ حقیقتده الله تعالی هر شیءنی قیلماق‌غه قادردر. بو آیت‌لردین مقصود مؤمن اولان کمسه‌لرگه مذکور منافقلر صفتندن صاقلانماق لازم دیمك اولور ◆ ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ﴾ ای آدمیلر ﴿ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ ﴾ اوزگزنك خواجه‌گزغه عبادت قیلوگز ﴿ الَّذِي خَلَقَكُمْ ﴾ آندای خواجه‌که: سزلرنی یوقدن بار قیلدی ﴿ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ دخی سزدن مقدم کمسه‌لرنی ﴿ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ ۲۱ الله‌دن قورقوچیلر جمله‌سندن بولوگز ایچون عبادت قیلگز ﴿ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا ﴾ اول الله سزنك فائده‌گز ایچون یرنی توشك ایتوب یراتدی ﴿ وَالسَّمَاءَ بِنَاءً ﴾ دخی کوکنی سزنك اوچون قبه ایتوب یراتدی ﴿ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ﴾ دخی کوکدن یغمورنی ایندردی ﴿ فَأَخْرَجَ بِهِ ﴾ اول یغمور ایلن اوستوردی ﴿ مِنَ الثَّمَرَاتِ ﴾ هر تورلی یمش‌لرنی ﴿ رِزْقًا لَكُمْ ﴾ سزگا طعام اوچون ﴿ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا ﴾ بس الله تعالی‌نك شریکلری بار دیوب ایتماگز ﴿ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ ۲۲ اول شریك دیگانلارنك هیچ نرسه یاراتورغه قادر بولماغانن اوزگز شکسز بله‌سز بس هر شیءنی یراتقوچی الله تعالی‌در فقط الله تعالی‌گه عبادت قیلماق لازم‌در ◆ ﴿ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ ﴾ اگر سز شك اچنده بولسا گز ﴿ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا ﴾ بنده‌مز محمد گا ایندرگان قرآن توغریسنده ﴿ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ ﴾ اوز کوکلگزدن قرآن سوره‌سی کبی بر سوره‌نی چغاروب کیلترگز ﴿ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ ﴾ چاقرگز الله‌دن باشقه صنملرگزنی اوزگزگا یاردم اوچون ﴿ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ ۲۳ اگر محمد اوز کوکلندن چغاروب اوقی دیگان سوزگزده راست بولسا گز. بس کفار نیچه مرتبه جمعیت اولوب قرآن آیتلرینه اوخشاغان سوزنی بر سوره قدریده اوز کوکللرندین اوقورغه قادر اولمادیلار قرآن‌نك معجزه ایکانی شول وقت ظاهر بولدی ﴿ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا ﴾ اگر سوره کیلترمکنی قیله آلماسا گز ﴿ وَلَنْ تَفْعَلُوا ﴾ هم کیلتورورگه طاقتگزده یتماس هیچ دلیلسز قرآنغه انکار ایتما گز! ﴿ فَاتَّقُوا النَّارَ ﴾ بس جهنمدن قورقگز ﴿ الَّتِي وَقُودُهَا ﴾ اول جهنم شول روشلی‌درکه آنك اچنده گی اوتونی ﴿ النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ﴾ آدمیلر هم تاشلاردر. روایت ایدرلرکه هر آدمنك موینینه بر تاش بیلاب سالورلر؛ تاکه یوقاری فالقوب چقماسون دیب ﴿ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴾ ۲۴ اول جهنم کافرلر اوچون حاضرلندی ◆ (وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا) ای محمد مؤمنلرنی شادلندر (وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴾ دخی اول مؤمنلر ایزگو عمل قیلدیلار ﴿ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ ﴾ تحقیق

آنلارغه باقچه‌لر بولغوچیدر ﴿تَجْرِی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ﴾ اول باقچه‌لارده آغاچلار آراسنده چشمه‌لر آغار ﴿كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا﴾ هر وقت طعام اول باقچه‌لردین كیلتورلسه ﴿مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا﴾ یمشدن بولغان طعام‌لرنی ﴿قَالُوا هٰذَا الَّذِی رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ﴾ بو اوّلگی آشاغان یمش‌لرمز دیب ایتورلر چونكه توسلری بر توسلی بولوب كیلور ﴿وَاُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا﴾ آنلرغه اول یمش‌لر كیلتورلور بربرینه اوخشاش بولوب بس بری برینه باشقه دیوب بلماس‌لر اما آشاغاچ بلورلر ﴿وَلَهُمْ فِیهَا﴾ دخی شول باقچه‌لرده مؤمنلرگه باردر ﴿اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ﴾ عیب ونقصاندین پاك قزلر یعنی خلقتلرنده كامل هیچ آدم وپری قولی تیمگان بولورلر ﴿وَهُمْ فِیهَا خَالِدُونَ﴾ ۲۵ دخی اول مؤمنلر شول باقچه‌لرده منگو قالغوچیلاردر ◆ ﴿اِنَّ اللّٰهَ لَا یَسْتَحْیِی﴾ حقیقتده الله تعالی اویالوب قالماس ﴿اَنْ یَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً﴾ چبن‌نی مثال ایتوب بیان ایتمكدن ﴿فَمَا فَوْقَهَا﴾ چبن‌دن اوستون حشراتلرنیده مثلا اورمه‌كوچ كبی . چونكه الله تبارك وتعالی بعض آیتلرده چبن واورمه‌كوچنی مثال ایتوب كافرلرگه حكم بیان ایتدی كافرلر بوسوز خدا سوزینه اوخشامیدر دیوب كولشدیلار بس اول كولولرینك تیوش‌سزلگینی بیان ایتوب بو آیت ایندی ﴿فَاَمَّا الَّذِینَ اٰمَنُوا﴾ اما مؤمنلر ﴿فَیَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ﴾ اول چبن هم اورمه‌كوچ ایله مثال الله‌تعالی‌دن كیلگان حق مثالدر دیوب بله‌لر ﴿وَاَمَّا الَّذِینَ كَفَرُوا﴾ اما كافرلر ﴿فَیَقُولُونَ مَاذَا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا﴾ ایته‌لر الله‌تعالی چبن هم اورمه‌كوچ برله مثال كیلترودن نی نرسه تلادی؟ یعنی موندای حقیر نرسه‌لرنی ذكر ایتمكده نی فائده دیدیلار . الله آنلرغه جواب ایتوب ایتدی: ﴿یُضِلُّ بِهِ كَثِیرًا﴾ الله‌تعالی بو مثال سببلی كوب خلقنی یعنی انكار ایتكان كافرلرنی ضلالت‌كه سالور ﴿وَیَهْدِی بِهِ كَثِیرًا﴾ دخی اول مثال‌لر سببلی كوب خلقنی (مؤمنلرنی) توغری یولغه صالور . بس بو مثاللرنی كلتورمكده حكمت : كافرلردن مؤمن‌لرنی آیرماق‌در نتاك كم انكار قیلوب كافرلر آیرلدیلار ﴿وَمَا یُضِلُّ بِهِ اِلَّا الْفَاسِقِینَ﴾ ۲۶ الله تعالی بو مثال سببلی ضلالت هم‌هلاكت‌كه سالماس مگر كافرلرنی وفاسق‌لرنی سالور ﴿الَّذِینَ یَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ﴾ بوزارلر اول فاسق‌لر الله‌نك امرینی ﴿مِنْ بَعْدِ مِیثَاقِهِ﴾ اول الله تعالی فاتی‌لق اوزرنده امر ایتكاندین صوك ﴿وَیَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللّٰهُ بِهِ اَنْ یُوصَلَ﴾ دخی الله‌تعالی توتاشورغه واجب ایتكان نرسه‌لرنی كیسارلر قرنداشلارگه كورشمك كبی ﴿وَیُفْسِدُونَ فِی الْاَرْضِ﴾ دخی یرده معصیت قیلوب فساد قیلورلر ﴿اُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ۲۷ بو صفتده بولغان كمسه‌لر آنلاردر هلاك بولغوچیلار ﴿كَیْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ﴾ نیچوك الله تعالی‌گه كفر قیلاسز ﴿وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا﴾ حالبوكه

اولوك بولدكز يعنى منى صوى ايدكز ﴿ فَاَحْيَاكُمْ ﴾ بس الله تعالى سزنى جان بيروب ترگزدى ﴿ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ﴾ صوكره سزنى اجلكز يتكاچ اولتورر ﴿ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ﴾ صوكره سزنى قيامتده سؤال اوچون ترگزر ﴿ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾ صوكره الله غه قايتارلورسز عملكز اوچون جزا كورركه. بس موندای قادر خداغه كافر بولماقكز عجب قبيح اشدر ﴿ هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ﴾ اول الله سزنك فائده كزكه يرده گى نرسه نك بارچه سون يراتدى. يعنى اول نرسه لرنى كورب عبرت آلوب بونلارنك بر ياراتقوچيسى باردر ديوب ايمان كيلتورماك اوچون ﴿ ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ ﴾ يرده گى نرسه لرنك بارچه سنى ياراتقاچ الله كوكنى ياراتماقغه قصد قيلدى ﴿ فَسَوّٰاهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ ﴾ بس اول كوكلرنى يتى قات ايتوب ياراتدى ﴿ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾ اول الله هر شيئى ياراتمقى بلگوچيدر ◆ ﴿ وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ ﴾ ياد ايت اى محمد امتكا! سنك ربك فرشته لرگه ايتدى: ﴿ اِنِّى جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيفَةً ﴾ يرده بر خليفه ياراتماقچى بولامن ديوب. يعنى آدم عليه السلامنى ﴿ قَالُوا اَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا ﴾ فرشته لر الله غه ايتديلر آيا يمانلق قيلوچيلرنى يركه خليفه ايتماكچى بولاسكمى؟ ﴿ وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ ﴾ دخى قان توكوچيلرنى (بس آدمنى ياراتمقنى مكروه كوردیلار) ﴿ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ﴾ حالبوكه بزلر تسبيح ايتهمز حمد ايتمك برله دخى سنى پاك ديوب اعتقاد ايتهمز ديديلر ﴿ قَالَ ﴾ الله تبارك وتعالى فرشته لرگه ايتدى ﴿ اِنِّى اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ تحقيق من سز بلمگان نرسه لرنى بلهمن. وهم فرشته لر اوزلرنده گى عاصى، الله تعالى گه اطاعتدن باش تارتقان ابليسنى هم آدم بالاسنده انبيا واولياء بولاچقنى بلمديلر شول سببلى آدمنك ياراتلماقينى مكروه كوردیلر اما الله تعالى دن بو آيت اينگاچ سوزلرندين استغفار قيلديلر ﴿ وَعَلَّمَ آدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا ﴾ الله تعالى آدم گه اسم لرنك بارچه سون اوگراتدى ﴿ ثُمَّ عَرَضَهُمْ ﴾ دخى اول اسم لرنك ايالرون كورگازدى ﴿ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ ﴾ فرشته لرگه ﴿ فَقَالَ اَنْبِئُونِى ﴾ الله تعالى فرشته لرگه بكا خبر بيركز ديب ايتدى ﴿ بِاَسْمَاءِ هٰٓؤُلَاءِ ﴾ بو نرسه لرنك اسم لرندين ﴿ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣١﴾ اگر آدمنى يراتوده آرتق فائده يوق ديگان سوزگزده صادق بولسا كز ﴿ قَالُوا سُبْحَانَكَ ﴾ فرشته لر الله تعالى گه ايتديلر: هر نقصاندين سنى پاك ديوب بله مز ﴿ لَا عِلْمَ لَنَا ﴾ بزده بر نرسه نى ده بلو يوق ﴿ اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا ﴾ مگر اوزك بلدرگان نرسه نى گنه بله مز ﴿ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ ﴾ حقيقتده سن گنه سن كامل بلگوچى ﴿ الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾ هر اشنى مصلحت اوزره قيلغوچى. (بس فرشته لر اوزلرنده كيمچيلك كورگازديلار ﴿ قَالَ يَا آدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ ﴾ بس الله تعالى ايتدى اى آدم اول نرسه لرنك اسم لرندين فرشته لرگه خبر وير﴿ فَلَمَّا اَنْبَاَهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ ﴾ بس آدم عليه

السلام آنلارغه اول نرسه‌لرنك اسم‌لرندن خبر ویرگاچ ﴿قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ انّی اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰت وَالْاَرْض﴾ الله تعالی ایتدی فرشته‌لرگا تحقیق یرده وکوکده‌گی یاشرون نرسه‌لرنی بله‌من دیمدمی؟ ﴿وَاَعْلَمُ مٰا تُبْدُونَ﴾ دخی سزنك آچق عمل‌لرکزنی بله‌من ﴿وَمٰا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ ۳۳ دخی سزلر یاشرون فکر ایتار بولدکز آنی هم بله‌من. یعنی فرشته‌لر اچنده ابلیس فکر ایتکان ایدی اگر آدم مندین آرتق بولسه اطاعت قیلمام دیوب فرشته‌لر موندین غافل ایدیلر ﴿وَاِذْ قُلْنٰا لِلْمَلٰائِكَة اسْجُدُوا لِاٰدَمَ﴾ یاد ایت ای محمد بز فرشته‌لرگه آدم‌گه سجده قیلکز دیو ایتدك یعنی آدمنی سجده برله حرمت قیلوکز دیو ﴿فَسَجَدُوا اِلَّا اِبْلِيسَ﴾ بس بارچه‌سی سجده قیلدیلار مگر ابلیس سجده قیلمادی ﴿اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ﴾ باش تارتدی هم تکبرلك قیلدی ﴿وَكٰانَ مِنَ الْكٰافِرِينَ﴾ ۳۴ هم کافرلردین بولدی. ﴿وَقُلْنٰا يٰا آدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ دخی ایتدك ای آدم اوزلك هم خاتونك اوجماحده تورکز دیو ﴿وَكُلٰا مِنْهٰا﴾ دخی آشاکز اول جنتدن ﴿رَغَدًا﴾ کینکلك اوزرنده ﴿حَيْثُ شِئْتُمٰا﴾ تلاگانگزچه یعنی نیندای آغاچدن نیندای یمشنی تلیسز ﴿وَلٰا تَقْرَبٰا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ اما مونه بو بغدای آغاچینه یاقن بارماکز یعنی آندن هیچ نرسه آشاماکز. بو آغاچدن آشاودن الله تعالی نهی ایتدی اما الله تعالی‌نك نهینده حکمت: دنیا محنت یورطی کوب جهتدن کینك‌لك اولسه‌ده آدم اوغلینه بر جهتدن همیشه تارلق اولور دیمك اولور ﴿فَتَكُونٰا مِنَ الظّٰالِمِينَ﴾ ۳۵ اگر آشاساکز ظالملردین اولورسز. ﴿فَاَزَلَّهُمَا الشَّيْطٰانُ عَنْهٰا﴾ بس اغوا قیلدی شیطان آدم ایله حواغه اول یغاچ خصوصنده. ابن عباسدن روایت ایتولدی: ابلیس آدم‌نك نعمتده تورماقن کوروب حسدایتدی جنت‌اچنده‌گی هرحیوانغه مینی جنتکه کرگزکزدیو عرض‌ایتدی بارچه‌سی باش تارتدی مگر یلان باش تارتمدی تکلادی بس شیطان یلان آغزینه کروب جنت‌ایشکینه کیلوب قچقردی ای آدم وحوا بلدکزمی نی اوچون الله‌تعالی سزنی نهی قیلدی بویغاچدن؟ نهی قیلمادی مگر بویغاچنی آشاغان کمسه جنتده منگو فالاچاق بو یغاچدن آشاماساکز منگو فالماسسز دیو بس مونی ایشتکاچ آدم وحوا اول یغاچدن آشادیلر ﴿فَاَخْرَجَهُمٰا مِمّٰا كٰانٰا فِيهِ﴾ بس چیقاردی آدم ایله حوانی نعمت اچندن یعنی جنتدن ﴿وَقُلْنَا اهْبِطُوا﴾ أیتدك بز توشکز جنتدن دیب. یعنی آدم وحوا ابلیس ویلان بارچه‌سی جنتدن سورلدیلار ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ بر برکزگه دشمان بولوب بس ابلیس هم یلانك آدم اوغلینه دشمان بولماقی قیامتکاچه قالدی ﴿وَلَكُمْ فِی الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ باردر سزگا یرده تورورلق اورون ﴿وَمَتٰاعٌ﴾ دخی باردر اول یرده فائده‌لنورلق نرسه ﴿اِلٰى حِينٍ﴾ ۳۶ اجلکز یتکانچی.

﴿فَتَلَقّٰی آدَمُ مِنْ رَبِّهٖ کَلِمٰاتٍ﴾ بس آدم علیه السلام غه الله طرفندان بر نیچه سوز اوگراتلدی شول سوزلرنی چن کوکل برله ایتوب الله‌غه توبه قیلدی ﴿فَتٰابَ عَلَیْهِ﴾ الله توبه‌سون قبول قیلدی ﴿اِنَّهُ هُوَ التَّوّٰابُ الرَّحِیمُ﴾ ۳۷ حقیقتده الله توبه‌لرنی قبول قیلغوچیدر ومرحمت ایاسیدر. ﴿قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهٰا جَمِیعاً﴾ بارچه‌گز جنتدین چیقگز دیدك ﴿فَاِمّٰا یَأْتِیَنَّکُمْ مِنِّی هُدًی﴾ سزگا مندین بیان یعنی رسول لر کتابلر کیلور ﴿فَمَنْ تَبِعَ هُدٰایَ﴾ هرکم تابع بولسه منم رسوللریمه هم کتابلریمه ﴿فَلاٰ خَوْفٌ عَلَیْهِمْ﴾ کیله‌چکده آنلرغه خوف بولماس ﴿وَلاٰهُمْ یَحْزَنُونَ﴾ ۳۸ دخی آنلر قایغو کورماس‌لر. ﴿وَالَّذِینَ کَفَرُوا﴾ کافرلر ﴿وَکَذَّبُوا بِاٰیٰتِنٰا﴾ دخی بزنك حق یولغه کوندره تورغان علامتلرمزنی یالغانغه توتقان کمسه‌لر ﴿اُولٰئِکَ اَصْحٰابُ النّٰارِ﴾ بو کمسه‌لر جهنم ایه‌لریدر ﴿هُمْ فِیهٰا خٰالِدُونَ﴾ ۳۹ آنلر اول جهنمده منگو قالاچقدر ﴿یٰا بَنِی اِسْرٰائِیلَ﴾ ای یعقوب بالالری. اسرائیل یعقوب پیغمبرنك اسمی‌در یعقوب بالاسندن مراد مدینه تیره‌سنده‌گی یهودلردر ﴿اذْکُرُوا نِعْمَتِیَ الَّتِی اَنْعَمْتُ عَلَیْکُمْ﴾ سزگا یعنی اوزلرگزگه وبالالرگزغه بیرگان نعمتلرمنی یادگزغه کیلترگز (بو نعمتلر بارچه‌سی آلداغی سوره‌لرده بیان قیلنور) ﴿وَاَوْفُوا بِعَهْدِی﴾ مینم ایتکان نرسه‌لریمه وفا قیلوگز یعنی فرایض وواجباتنی ادا قیلگز ﴿اُوفِ بِعَهْدِکُمْ﴾ من سزگه قیلغان وعده‌گه وفا قیلورمن یعنی جنت برلن ﴿وَاِیّٰایَ فَارْهَبُونِ﴾ ۴۰ فقط مندین گنه قورقگز. ﴿وَآمِنُوا بِمٰا اَنْزَلْتُ﴾ محمد گه ایندرگان کتابمه یعنی قرآنغه ایمان کیلتورگز ﴿مُصَدِّقًا لِمٰا مَعَکُمْ﴾ راستلاغوچی اول قرآن اوز قولگزداغی تورات هم انجیل نی ﴿وَلاٰ تَکُونُوا اَوَّلَ کٰافِرٍ بِهٖ﴾ قرآنغه منکرلرنك اوّلگی سی بولماگز ﴿وَلاٰ تَشْتَرُوا بِاٰیٰاتِی ثَمَنًا قَلِیلاً﴾ مینم آیتمنی دنیا مالی برابرینه ساتماگز. یعنی یهود علماسی تورانلرنده کوروب محمد علیه السلام‌نك حق پیغمبر ایکانن بلدیلار اما محمدنك حق ایکانن ایتساك بارچه عزت محمدکه بولور خلقدن کیلگان فائده‌لر بزدن کیتاردیب دنیا مالی اوچون تورات حکمن قارا خلقغه ایتمادیلر هم قرآنغه انکار ایتدیلر الله‌نك ایندرگان آیتلرین دنیا مالی برابرینه ساتدیلر بس بو زمانده هم موندای مقصودلر اوچون قرآن حکمن تاشلاماو لازمدر ﴿وَاِیّٰایَ فَاتَّقُونِ﴾ ۴۱ فقط مندین گنه قورقگز. خلقدین کیلگان فائده کیسلمکدین قورقمگز دیمك اولور. ﴿وَلاٰ تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبٰاطِلِ﴾ فاتشدرماگز حقنی باطل برلن ﴿وَتَکْتُمُوا الْحَقَّ﴾ یاشرماگز حقنی ﴿وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ۴۲ اول محمدنك حق پیغمبر ایکانن بله توروب. ﴿وَاَقِیمُوا الصَّلٰوةَ﴾ دایم اوقوگز نمازنی ﴿وَاٰتُوا الزَّکٰوةَ﴾ دخی زکاتنی بیرگز ﴿وَارْکَعُوا مَعَ الرّٰاکِعِینَ﴾ ۴۳ رکوع قیلغوچیلر ایله رکوع قیلگز یعنی جماعت ایله نماز اوقگز ◆ ﴿اَتَأْمُرُونَ النّٰاسَ بِالْبِرِّ﴾

آدمیلر گه ایذ گولك قیلمق برلن بیوره سزمو ﴿ وَتَنْسَوْنَ اَنْفُسَكُمْ ﴾ اوز گزنی اونوتاسز ۷
بو آیت هر امتنك علماسی اوچون ایندی. حضرت انس دن روایت ایتلدی:
رسول الله معراج غه آشقانده بر قومدین اوتدی اوتدین بولغان قایچیلر برلن
ایرنلرن کیسه لر رسول الله دیدی بو نینداى قومدر جبرائیل علیه السلام ایتدی
بونلار سنك امتك نك علماسی در آدمیلر گه ایذ گولك برله بیوروب اوزلری
قیلمادیلر دیدی ﴿ وَاَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ ﴾ الله طرفندین کیلگان کتابنی اوقی
هم بله تورروب ﴿ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ آ گلامایسزمو طیولمایسز بو قباحت اشلار گزدن.
﴿ وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ ﴾ الله دن روزه برلن یاردم استا گز ﴿ وَالصَّلٰوةِ ﴾ دخی نماز
برلن یعنی روزه توتمق و نماز اوقمق الله تعالی نك رحمتینه سبب بولور دیمکدر
﴿ وَاِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ ﴾ شکسز اول نماز آغر اشدر ﴿ اِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴾ مگر الله دن
قورقغان کمسه لر گه یکلدر ﴿ اَلَّذِينَ يَظُنُّونَ ﴾ بلورلر اول قورقغان کمسه لر
﴿ اَنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ ﴾ شکسز آنلار خدایلاریغه یولقوچیدر یعنی قیامتده ﴿ وَاَنَّهُمْ
اِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴾ شکسز آنلر خداغه قایتاچقلرن بلورلر ◆ ﴿ يَابَنِي اِسْرَائِيلَ ﴾
ای یعقوب اوغلانلاری ﴿ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ ﴾ سز گه یعنی اوز گز گه هم
بالالر گزغه بیرگان نعمتلرمنی یاد گزغه کیلتورگز ﴿ وَاَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴾
دخی فکر ایتوگز من سزلرنی بتون عالم اهلینه آرتق قیلدم (یعنی الله تعالی
بونلارغه کوکدن قوش ایندردی و شکر یاغدردی غیری امتکه بواش یوق ایدی).
﴿ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ ﴾ دخی قیامت کونندن قورقگز اول کونده هیچ کم
فائده بیرماس ﴿ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا ﴾ هیچ بر ذاتقه برشیٔ برله ده ﴿ وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ ﴾
دخی هیچ ذاتدین شفاعت قبول قیلنماس. بو آیت یهود اوچون ایندی یهودلر
ایتدیلر بز ابراهیم و اسحاق نسلی بو ایکی پیغمبر بزگه شفاعت ایتارلر دیوب
﴿ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ ﴾ دخی آلونماس آنلاردن یولوگرچه اول مالون قرنداش
واروغن بیروب یولماقغه تلاسه ده ﴿ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴾ دخی آنلارغه عذابدین
قوتلورغه یاردم بیرلماس ﴿ وَاِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ ﴾ دخی فکر ایتوگز: قوتقاردوق
سزنی فرعون قومندن ﴿ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ﴾ چیکدرر اول قوم سزگه قباحت
عذابنی ﴿ يُذَبِّحُونَ اَبْنَاءَكُمْ ﴾ اول قوم اوغلانلرگزنی بوغازلارلر ﴿ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ﴾
قزبالالرگزنی حیوتده قالدرلر یعنی بوغازلامازلر ایدیلر. روایت ایدرلر منجملر فرعونگه
خبر بیرمش لر فلان یل اچنده بنی اسرائیلدن بر اوغل کیلور سنك مملکتك نك
کیتماکینه اول سبب اولور دیوب بس فرعون امر ایتدی اول یل اچنده بنی
اسرائیلدن دنیاغه کیلکان هر بر اوغلنی اولتورگزدیو ﴿ وَفِي ذٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ

عظيم ۞ ٤٩ بو اشلارده بولغوچيدر سزگه الوغ بلا يعنى قايغو ﴿وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ﴾ دخى فكر ايتكز ياردوق بز سزلرگه دريانى ﴿فَاَنْجَيْنَاكُمْ﴾ بس قوتقاردق بز سزلرنى ﴿وَاَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ فرعون قومينى غرق ايتدك يعنى صوغه باطردق ﴿وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾ ۞ ٥٠ سزلر كورور بولدكز اول قوم نك غرق بولغانين. بو فرعون قصه سينى الله تعالى مؤمنلارگه تنبيه اوچون بيان ايتدى اوشبو قوم كبى شريعتكزگه انكار ايتمه كز ديو. اما بنى اسرائيل نك دريادن قوتولماقى فرعون نك غرق بولماقى نچكدر آلداغى سوره لرده بيان ايدلور ﴿وَاِذْ وٰاعَدْنَا مُوسٰى اَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ دخى فكر ايتوكز: وعده قيلدق بز موسىغه قرق كيچه نى كونلارى برله. حضرت موسى دريادن قوتولغاچ بنى اسرائيل ايتدى الله بزگه كتاب ايندرسون ديو بس موسىغه الله تعالى تورات آلور اوچون طور تاغنه چغارغه ايتدى حضرت موسى قومندن چغوب كيتكاچ مذكور قرقى قومى يكرمى كون يكرمى كيچ برلن قرق ايتوب موسى نى كوتديلر موسى عليه السلام قايتمادى ايتديلار موسى وعده سينه خلاف قيلدى ديوب آنلار نك اچنده بر سامرى ديگان كمسه بار ايدى كوكلنه وسوسه كيلدى آلتوندن بربوزاو ياصادى بوزاوغه برتوفراق سيبدى بوزاو توروب قچقره باشلادى بنى اسرائيل عجبكه قالوب بونيدر ديوب صورادىلار سامرى سزنك هم موسى نك الهيدر ديدى بس بوزاوغه عبادت قيله باشلاديلار ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ﴾ مونك صوكنده سز بوزاويا صادكزهم آكا عبادت قيلدكز ﴿وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ﴾ ۞ ٥١ حالبوكه سز ظالم لرسز. ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ﴾ بوزاوغه عبادت صوكنده عفو ايتدك سزلردن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ ۞ ٥٢ سزلرنك شكر ايتمكزاوچون ﴿وَاٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتٰبَ وَالْفُرْقَانَ﴾ دخى فكر ايدكز: بز بيردك موسىغه كتابنى يعنى توراتنى وحق برله باطلنى آيورغوچينى ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ ۞ ٥٣ سزلر توغرى يولغه كونلماك اوچون. ﴿وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ﴾ دخى فكر ايتوكز: موسى اوزينك قومينه ايتدى ﴿يٰا قَوْمِ﴾ اى تومم ﴿اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ﴾ شكسز سز اوزكزگه ظلم ايتدكز ﴿بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ﴾ بزاوغه عبادت قيلوكز سببلى ﴿فَتُوبُوا اِلٰى بٰارِئِكُمْ﴾ بس خالقكزغه توبه قيلكز. ايتديلر نيچك توبه قيلورمز ديو ﴿فَاقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ﴾ بس ايتدى موسى بر بركزنى اولتوركز يعنى بزاوغه عبادت قيلماغانلر كز قيلغانلار كزنى اولتورمك سزگه توبه در ديو ﴿ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بٰارِئِكُمْ﴾ بو توبه قيلماقكز سزگه خالقكز قاشنده خيردر ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ بس توبه كزنى الله تعالى قبول قيلدى ﴿اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ ۞ ٥٤ شكسز اول الله توبه لرنى قبول قيلغوچيدر ومرحمت ايا سيدر. ﴿وَاِذْ قُلْتُمْ يٰا مُوسٰى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ﴾ دخى فكر ايتوكز: ايتدكز سز اى موسى اينانمايمز

سکا ﴿حَتّٰی نَرَی اللّٰهَ جَهْرَةً﴾ اللهنی آشکاره کورگانمز گاچه دیوب. روایت ایتدیلر: موسی علیه السلام طور تاغینه الله برله مناجاتکه بارغانده یتمش کشی برلن باروب بو کشیلرنی تاغنك آستنده قویدی اوزی تاغنك باشینه آشوب الله تعالی گه مناجات قیلدی بس الله موسیغه توراتنی بیردی مونك صوكنده مذکور یتمش کمسه توراتنی آلوب قایتدی آنلار موسیغه ایتدیلر الله تعالینی اوزك کوردك بزگه هم کورگاز تاکم بز اللهغه قارارمز دیو موسی ایتدی من اللهنی کورمدم اما یارب مکا کورن دیو صورادم بس الله تعالی قدرتن تاوغه ظاهر ایتدی تاو یارلدی دیو مذکور یتمش کشی اینانمدیلر ایتدیلر بو سوزگه اینانمایمز اللهنی آشکاره کورگاز دیو ﴿فَاَخَذَتْكُمُ الصّٰاعِقَةُ﴾ بس سزنی اوت توتدی ﴿وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾ ۵۵ سزلر قاراب تورغانکز حالده اول اوتنی بس اول اوت آنلارنی هلاك ایتدی. ﴿ثُمَّ بَعَثْنٰاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ﴾ بو اولگانکزدین صوك ترگوزدك سزنی ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ ۵۶ شکر قیلماقکز اوچون ﴿وَظَلَّلْنٰا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ﴾ سزگه بلوطنی کوله گه قیلدق. دریادن قوتولغاچ بنی‌اسرائیل گه امر بولدی ظالملر برلن صوغش قیلکز دیوب بس باش تارتدیلر موسیغه ایتدیلار بز صوغش قیلمایمز خدایك برلن بارکز صوغشکز دیو انکار قیلدیلار بس مونلارغه عذاب اوچون اللهتعالی آلارنی قرق‌یل صحراده قالدردی هیچ شهرگه کره آلمادیلار قویاش آنلارنی رنجتور بولدی اما موسی علیه السلام شرافتنده بر آق بلوت کلوب کوله گه بولدی ﴿وَاَنْزَلْنٰا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى﴾ دخیده سزگه کوکدن من برله سلوی‌نی ایندردك. من دیدکلری سوچوك نرسه‌در بال شکر کبی، سلوی دیدکلری بر قوشدور ﴿كُلُوا﴾ آنلارغه آشاکز دیوب ایتدی ﴿مِنْ طَيِّبٰاتِ مٰا رَزَقْنٰاكُمْ﴾ بز رزقلاندرغان نرسه‌نك حلالندین یعنی تویار قدری آشاکز الداغی کونلرکز اوچون آلماکز دیو اما آنلار بو نعمتنك کیسلمکندین قورقوب تویغانلرندین آرتق ایکنچی کونلری اوچون آلدیلر بس اللهنك امرینه خلاف اش قیلدیلار خلاف اش قیلغانلری سببلی مذکور تورلی خوش نعمتلر کیسلدی هم کیله‌سی کون ایچون آلغان طعاملری بوزلدی. رسول اللهدن روایت ایتدیلر: اگر بنی اسرائیل‌ده بو معصیت بولماسه ایدی هیچ طعام بوزولماس ایدی دیو ﴿وَمٰا ظَلَمُونٰا﴾ آنلر بزگه ظلم ایتمادیلر ﴿وَلٰكِنْ كٰانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ ۵۷ لکن اوزلرینه ظلم قیلور بولدیلر یعنی اللهتعالی‌نك امرینه قارشیلق قیلو سببلی نعمتلر آنلردن کیسلدی. ﴿وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ دخی فکر ایتکز: اشبو شهرگه کرکز دیوب ایتدك یعنی اریحا شهرینه (حضرت موسی اولگاچ قرق یلدن صوك شهرگه کرکز دیو امر بولدی) ﴿فَكُلُوا مِنْهٰا﴾

آشا گز اول شهردن ﴿ حَيْثُ شِئْتُمْ ﴾ تلا گانکز چه ﴿ رَغَدًا ﴾ کیکلك اوزرنده ﴿ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا ﴾ کرگز شهر قپوسندن تواضعلق برلن ﴿ وَقُولُوا حِطَّةٌ ﴾ دخی ایتوگز خطالرمزنی کیچ دیو ﴿ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ ﴾ سرنك بوز اوغه عبادت قیلماقگز کبی خطالرگزنی یارلقارمز ﴿ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴾ دخی آرتدرورمز ایدگولك قیلغوچیلرغه . ﴿ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا ﴾ بس آلماشدردی ظالم کمسه‌لر ﴿ قَوْلًا ﴾ الله امر ایتکان سوزنی ﴿ غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ ﴾ اوزلرینه ایتولگاندن باشقه سوزگه یعنی (حطة) دیگان سوز اورنینه غیر سوز ایتوب شهر قپوسندن کردیلر. (بغدای معناسنده اولان (حنطه) دیوب ایتدیلر دیگان روایت بار) ﴿ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا ﴾ بس بو ظالملرگه عذابنی ایندردك ﴿ مِنَ السَّمَاءِ ﴾ کوکدن ﴿ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴾ فاسق بولماقلاری سببلی. ﴿ وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ ﴾ دخی فکر ایتوگز: موسی اوزینك قومی اوچون صو استادی . چونکه بنی اسرائیل قرق یل تیه صحراسنده صوسز عاجز بولوب قالدیلر صوگره حضرت موسی‌غه یالوار دیلار خدایکدن صو ایستا گل دیو ﴿ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ﴾ بس ایتدك موسی‌غه تایاغکنی تاشقه اورغل دیو. حضرت موسی تایاغی ایله بر تاشقه اوردی ﴿ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ﴾ بس اول طاشدن اون ایکی چشمه آقدی. یعنی بنی اسرائیل اون ایکی اروغ ایدی هر اروغینه بر چشمه آقدی ﴿ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ ﴾ شکسز بلدی هر اروغ ﴿ مَشْرَبَهُمْ ﴾ اوزلرینك اچاچك چشمه‌لرینی ﴿ كُلُوا ﴾ آنلارغه آشا گز دیب ایتولدی ﴿ وَاشْرَبُوا ﴾ دخی اچگز ﴿ مِنْ رِزْقِ اللَّهِ ﴾ الله‌نك بیرگان رزقلرندن یعنی من وسلوانی آشاب چشمه‌لردن اچگز ﴿ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴾ بیر اوستنده فساد قیلماگز. ﴿ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ ﴾ دخی فکر ایدگز: ای موسی صبر قیله آلمایمز بر تورلی طعام گه گنه دیب ایتدکگزنی ﴿ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ ﴾ بس دعا قیل بزنك اوچون خدایکدا ﴿ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ ﴾ بزگه بیر اوسترگان نرسه‌لردن چغارسون ﴿ مِنْ بَقْلِهَا ﴾ اول یرده گی یاشل اولنلردن ﴿ وَقِثَّائِهَا ﴾ دخی قیار قاونلارندن ﴿ وَفُومِهَا ﴾ دخی سارمساقلرندن ﴿ وَعَدَسِهَا ﴾ دخی اواق اورلقلارندن ﴿ وَبَصَلِهَا ﴾ وهم قر سوغانندن ﴿ قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ ﴾ موسی سزگه ایتدی ایا آلشدرسزمی نچار طعامغه یعنی سوغان، سارمساقغه ﴿ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ ﴾ یخشی طعامنی یعنی من برله سلوانی ﴿ اهْبِطُوا مِصْرًا ﴾ ایتولدی آنلارغه شهرگه کروگز دیو ﴿ فَإِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ ﴾ بس شکسز اول شهرده سوراغان نرسه‌لرگز باردر ﴿ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ ﴾ آنلارغه قاتی اشلر لازم ایتولدی جزیه تولاوکبی ﴿ وَالْمَسْكَنَةُ ﴾ دخی مسکین لك. یهود گرچه بای بولسه ده جزیه آرتمقدن خوف ایدوب مسکین صورتنده یورورلر و باشقه چه ده دنیانك

هر یرنده یهودیلر ظلم وقهر آستنده خوار بولوب عمر کیچره‌لر. ﴿ وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ ﴾ الله‌نك قهرینی یوکلادیلر یعنی الله تعالی نك بیرگان نعمتلرینه رضا بولمغانلری سببلی الله‌نك قهرنده قالدیلر ﴿ ذٰلِكَ ﴾ اوشبو حقارتده قالمافلری ﴿ بِاَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ﴾ شول سببلی درکم الله تعالی نك آیاتینه شکسز انکار قیلور بولدیلر ﴿ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيّٖنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ﴾ دخی پیغمبرلرنی هیچ گناهسز اولتورر بولدیلار حضرت زکریا ویحیی کبی ﴿ ذٰلِكَ ﴾ بو الله‌نك قهرنده قالمافلری ﴿ بِمَا عَصَوْا ﴾ عاصی بولغانلری اوچوندر ﴿ وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾ دخی توغری یولدن چقغانلری اوچوندر ﴿ اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا ﴾ شکسز مؤمنلر ﴿ وَالَّذِينَ هَادُوا ﴾ دخی یهودلر ﴿ وَالنَّصٰارٰى ﴾ دخی نصرانیلر ﴿ وَالصّٰابِـِٔينَ ﴾ دخی فرشته‌لرگه عبادت قیلغوچیلاردن ﴿ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ﴾ الله‌غه وآخرت کونینه ایمان کلتورسه‌لر ﴿ وَعَمِلَ صٰالِحًا ﴾ یخشی عمل قیلسه‌لر ﴿ فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ﴾ بس آنلارغه الله تعالی فاشنده یال وثواب بولور ﴿ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ آنلارغه هیچ خوف بولماس دخی قایغو بولماس. بس یهود ونصاری وصابئین بولماقکز برلن هیچ فائده بولماس بلکه ایمان کلتورمك برلن ویخشی عمل قیلماق برلن الله‌نك رحمتینه ایرشورسز دیمك اولور ﴿ وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ ﴾ دخی فکر ایتوکز بز سزدن عهدنی آلدق یعنی آدم آرقاسندین چغوب بر مرتبه عهد بیردیلر دخی تورات برلن عمل قیلماقغه ایکنچی مرتبه عهد بیردیلر ﴿ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ ﴾ دخی کوتاردك اوستکزگه طور تاغنی. چونکه موسی علیه السلام توراتنی کیلتورگاچ یهودلر باش تارتدیلر الله تعالی فرشته‌لرگه امر ایتدی فلسطین تاولرندین بر تاونی بو قوم اوستینه کوتارکز دیوب بس تاونی آلارنك اوستینه کوتاردیلر صوکره قاچوب قوتولورغه ممکن بولمغاچ توراتنی قبول ایتوب سجده‌گه باردیلر. ﴿ خُذُوا مَا آتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ ﴾ ایتولدی سزگه بز بیرگان کتاب برلن بیك اخلاص هم ترشلق اوزه‌رنده عمل قیلوکز دیب ﴿ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ ﴾ یادکزده توتکز اول کتاب اچنده‌گی حکملرنی ﴿ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ الله‌دن قورقوکز اوچون ﴿ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ ﴾ شوندا غی عهددن صوك دخی باش تارتدکز توراتقه اشانمی باشلادکز ﴿ فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ ﴾ بس الله تعالی نك سزلرگه فضل ورحمتی بولماسه ایدی یعنی محمدنی یباروب دین اوگراتمسه ایدی ﴿ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٦٤﴾ البته هلاك بولغوچیلاردن بولور ایدکز ﴿ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ ﴾ دخی شکسز بلدکز شریعتدن طشیورگان کمسه‌لرکزنی ﴿ فِي السَّبْتِ ﴾ شنبه کون توغریسنده. چونکه دریایقاسنده‌غی یهودلرگه شنبه کون بالق کوب کیله ایدی شول سببلی عادتلری شنبه کون بالق آولامق ایدی بس الله تعالی شنبه کون بالق آولامقدن نهی قیلدی اما باشقه کون

بالق آز كيلور ايدى بس حيله قيلديلر بو شنبه كون كيلگان بالقنى جيوب توتوب يكشنبه كون آولاديلر لكن حيله قيلغان بولوب شريعت حكمن بوزارغه طرشقانلقلرى سببلى الله آنلارغه جزا بيردى بس ايتدى ﴿ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً ﴾ بس ايتدك بز آنلرغه ميمون بولكز ديوب ﴿ خَاسِئِينَ ﴾ ٦٥ الله‌نك رحمتندن يراق بولغوچى. بس صورتلرى ميمون صورتلى اولدى. ﴿ فَجَعَلْنَاهَا ﴾ بس اول قريه‌گه بو عذابنى قيلدق ﴿ نَكَالًا ﴾ عبرت ﴿ لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا ﴾ اول قريه‌نى حاضر كورگوچيلرگه ﴿ وَمَا خَلْفَهَا ﴾ دخى صوكندن كوره‌چك امتلرگه ﴿ وَمَوْعِظَةً ﴾ دخى قورقتمق اوچون ﴿ لِلْمُتَّقِينَ ﴾ ٦٦ الله‌دن قورقوچيلرنى بو آيت بزگه‌ده خطابدر يعنى شريعتكزده لازم بولغان روزه، نماز، زكوة، عشر كبى فرضلرنى حيله قيلوب اوستكزدن توشرگه طرشما كزديو ﴿ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ ﴾ ودخى فكر ايتوكز موسى عه‌م اوزينك قومينه ايتدى ﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً ﴾ شكسز الله تعالى سزگه بر صغرنى بوغازلارغه امر ايتدى. چونكه بنى اسرائيلده بر ميت تابولدى اما آنى كم اولتورگانن بلمديلر بس حضرت موسى‌دن صورادىلر اولتروچينى نچك تابامز ديو موسى عه‌م صغر بوغازلارغه بيوردى ﴿ قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا ﴾ آنلر موسى عه‌مغه ايتديلر آيا بزنى مسخره قيله‌موسن؟ ﴿ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴾ ٦٧ موسى عه‌م آنلرغه ايتدى جاهل كمسه‌لر جمله‌سندن بولماقدين الله‌غه صغنامن ديو يعنى مسخره قيلماق جاهللر فعليدر ديمك اولور. ﴿ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ ﴾ موسى عه‌مغه ايتديلر بزنك اوچون خدايكه‌غه دعا قيل ﴿ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ ﴾ بيان قيلسون بزگه نى روشليدر اول صغر؟ ﴿ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ ﴾ ايتدى موسى شكسز الله ايته‌در ﴿ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ ﴾ اول صغر شوندای صغردر كم بيك قارت هم بيك ياش بولماس ديو ﴿ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ ﴾ اورطا صغردر قارت برله ياش آراسنده ﴿ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴾ ٦٨ بس امر ايتولگان اشكزنى قيلوكز يعنى بوغازلاكز كوب سؤال قيلماكز اشكز مشقتكه قالور ديمكدر. بس آنلار بوغازلاماديلر دخى صورادىلر ﴿ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ ﴾ ايتديلر دعا قيل بزنك اوچون خدايكه‌غه ﴿ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا ﴾ بيان قيلسون اول صغر نى توسلى؟ ﴿ قَالَ ﴾ ايتدى موسى عه‌م ﴿ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا ﴾ تحقيق الله تعالى ايته‌در اول صغر بيك آچق صارى توسليدر ﴿ تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴾ ٦٩ آنكه توسى قاراغوچيلرنى عجبكه قالدرور ﴿ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ ﴾ ايتديلر دعا قيل خدايكه‌غه بيان قيلسون بزگه‌نيدر اول ﴿ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا ﴾ تحقيق صغر بزگه بلنماس بولدى ﴿ وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴾ ٧٠ تحقيق الله تلاسه يتشورمز اول صغرغه ﴿ قَالَ ﴾ ايتدى موسى عه‌م ﴿ إِنَّهُ يَقُولُ ﴾ شكسز ايته‌در الله تعالى ﴿ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ ﴾ شكسز اول صغر يرتوب مشقت چيكمكان صغردر ﴿ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ ﴾

دخی ایگون صوغارغان ایماس در ﴿مُسَلَّمَةٌ﴾ هر عیبدن پاکدر ﴿لَا شِيَةَ فِيهَا﴾ اول صغرده آلالق هم چوارلق بولماس ﴿قَالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ﴾ ایتدیلر منه حاضر چن بیاننی کیلتوردك ایمدی تابارغه ممکن دیدیلر ﴿فَذَبَحُوهَا﴾ بس اول صغرنی تابوب بوغازلادیلار ﴿وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾ ۷۱ بوغازلی آلمی یازوب قالدیلر یعنی بیك قیمت بولغانی اوچون چونکه روایت ایتولدی اول صغرنی اوزینك تیرسی تولو آلتون بیروب آلدیلر ﴿وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْساً﴾ دخی فکر ایدگز: اولتردگز سز بر کشینی ﴿فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا﴾ آنك حقنده نزاع قیلشدگز. یعنی قایو کمسه اولتوردی دیو ﴿وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ ۷۲ الله تعالی اظهار ایتکوچیدر سز یاشرون ایتکان اشلرنی اولوم اشی کبی. ﴿فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ﴾ ایتدوك بزلر اوزگز اول میتنی صوغگز (ایتکوچی الله تعالی در) ﴿بِبَعْضِهَا﴾ اول صغرنك بعض اعصاسی برلن. بس اول صغرنك قویرغی برلن میتنی اوردیلار میت توروب اولتوروب فلان کمسنه لر منی اولتوردی دیو جواب بیردی بس اولتورگوچیلرگه شول ساعت حکم یورتدیلر ﴿كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى﴾ بو میتنی ترگزگان کبی الله تعالی ترگزر میتلرنی آخرتده ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ اول الله تعالی اوزینك بارلقینه هم برلگینه سزگه دلیللرنی کورستور ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ۷۳ سزلر فهم لمك اوچون. بو صغر قصه سیده بزگه عبرتدر: بزده الله تعالی نك هم پیغمبرلرنك قوشقانینه راضی بولماینچه آلارغه قارشو برلن دنیا و آخرتده ضررلر کورمز؛ نتاك بنی اسرائیل موسی علیه السلام ایتکان زمانده صغرلردن بر صغرنی بوغازلاسه لر الله نك امرندین قوتولور ایدیلر تکرار سؤال قیلوب مشقتکه قالدیلر هم ضرر کوردیلر. ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ دخی قارالدی سزنك کوکلگز ﴿مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ﴾ مذکور میت ترلگاندین صوك ده یعنی همیشه الله تعالی دن قورقماس بولدگز ﴿فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ﴾ بس اول کوکلگز تاش کبیدر ﴿أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ بلکه قاتیلقده تاشدن قاتیراقدر. هر کوکلده الله دن قورقو بولماسه تاش کبیدر دیدیلار ﴿وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾ تحقیق تاشلرنك ده بعضسندن یلغه لر آغادر. یعنی تاشلارده فائده لر بار سزنك کوکلگزده هیچ فائده یوقدر. یلغه لر آقغان تاش حضرت موسی نك تایاغی برله صوقغان تاشی کبیدر دیدیلار ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ دخی شکسز اول تاشلرنك بعضسی یارولاده صوگره صو چغادر تاولارداغی چشمه لر کبی ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ دخی اول تاشنك بعضسی الله دن قورقوب تاودین یارلوب توشار. اما هیچ تاش توشماس مگر الله دن خوفندین توشار دیدیلار ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ۷۴ الله تعالی قیلغان عمل لرگزدین غافل ایماس بس عملگزگه موافق جزا کوررسز.

﴿ اَفَتَطْمَعُونَ اَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ ﴾ ای مؤمنلر ایا طمع ایتارموسز اول یهودلرنك سزنك دینكزگه ایمان کیترمکلرینی. بو آیت رسول الله هم صحابه لر یهودلرنك انکارینه قایغورماسون اوچون ایندی ﴿ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ ﴾ تحقیق اول یهودلردن برکیسك جماعة ﴿ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللّٰهِ ﴾ ایشتور بولدیلار الله‌نك کلامن. یعنی الله ایندرگان کتابنی (توراتنی) اوقور بولدیلار ﴿ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ ﴾ الله تعالی نك کلامن فهملگانلری صوکنده اوزگارتدیلر ﴿ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ حالبوکه آنلر الله‌نك کلامی ایدکن بله‌لر ﴿ وَاِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ قچان اول یهودلر مؤمنلرگه یولقسه‌لر ﴿ قَالُوا آمَنَّا ﴾ ایتورلر بز ایمان کلتوردك دیب ﴿ وَاِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ اِلَى بَعْضٍ ﴾ قچان بربرسی برله آولاقده توغری کیلسه‌لر ﴿ قَالُوا اَتُحَدِّثُونَهُمْ ﴾ ایتورلر اول یهودلر اوزآرا نیك خبر بیره‌سز مؤمنلرگه ﴿ بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ ﴾ اوزکزگه الله بیان قیلغان اشلرنی. یعنی محمدعه م نك حق رسول ایکانن توراتلرنده کوروب بلمش ایدیلر ولکن آولاقده بربرینه بو توراتداغی سوزنی مؤمنلردن یاشرکزدیو ایتوشرلر ایدی ﴿ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ ﴾ اول تورات سوزی برلن مؤمنلر اوزکزگه غالب بولور اوچون خبر بیره‌سزمو؟ ﴿ عِنْدَ رَبِّكُمْ ﴾ خدایکز حضورنده یعنی قیامتده ﴿ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾ نیك تورات اچنده گی سوزلرنی فهم قیلمیسز. توراتده بارنرسه‌لردن مؤمنلرگه خبر بیرمك لایق ایماس دیدیلار. ﴿ اَوَلَا يَعْلَمُونَ ﴾ نیك بلمایلربو یهودلر. الله تعالی یهودنك بو فعللرن حقارت اوچون ایتدی. ﴿ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ ﴾ شکسز الله تعالی بله‌در اول یهودلرنك یاشرن سوزلرن ﴿ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾ دخی اشکاره قیلغان سوزلرن. بس الله‌تعالی نك بعض کلامنی اوزگارتو، بعضسنی یاشرب ایتماینچه قالدرو یماندر ﴿ وَمِنْهُمْ اُمِّيُّونَ ﴾ باردر یهودلرنك بیك نادانلاری ﴿ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ ﴾ بلماسلر کتابنی ﴿ اِلَّا اَمَانِيَّ ﴾ مگر یالغان سوزلرنی بلورلر یعنی الوغلاری ایتکان سوزلرنی یالغان بولسه‌ده حق دیوب یورلر. ﴿ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾ اول نادانلر باری ظن برلن گنه اش قیلورلر. ﴿ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِاَيْدِيهِمْ ﴾ بس نی هلاکدر شول یهودلرگه؛ الله نك کتابینی اوز قوللری برلن یازارلر یعنی توراتده محمد علیه السلام نك صفتنی بیان ایتکان سوزلرنی اوزگارتوب یازارلر ﴿ ثُمَّ يَقُولُونَ ﴾ مونك صوکنده ایتورلر اول یازغوچیلر ﴿ هٰذَا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ﴾ اوشبو بز یازغان سوز الله‌دن اینگان دیو ﴿ لِيَشْتَرُوا بِهِ ﴾ آلسونلار ایچون شول یازولری برله ﴿ ثَمَنًا قَلِيلًا ﴾ آز راق آقچه یعنی قارا خلقدین کیلگان فائده‌نی ﴿ فَوَيْلٌ لَهُمْ ﴾ بس نی هلاکدر آنلرغه ﴿ مِمَّا كَتَبَتْ اَيْدِيهِمْ ﴾ قوللری برلن یازغان اوچون ﴿ وَوَيْلٌ لَهُمْ ﴾ دخی نی هلاکدر آنلارغه ﴿ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

کسب ایتمکلری اوچون. یعنی الله تعالی‌نك کلامن اوزگارتوب مال کسب ایتولری ایچون آلارغه بوله‌چق جزا هلا کتدر ﴿وَقَالُوا﴾ یهودلر ایتدیلر ﴿لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ﴾ بزلرگه آخرتده هیچ اوت ایرشماس ﴿اِلَّا اَيَّامًا مَعْدُودَةً﴾ مگر سانلی کونلارده گنه یعنی آزغنه ایرشور. آنالرمز نیچه کون بوزاوغه عبادت قیلغاندر شوندین آرتق بزگه عذاب بولماس دیدیلار ﴿قُلْ﴾ ایت یامحمد ﴿اَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللّٰهِ عَهْدًا﴾ ایا الله تعالی سزنی عذاب قیلماسقه عهد قیلدیمو؟ ﴿فَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ عَهْدَهُ﴾ اگر وعده قیلغان بولسه الله تعالی وعده‌سینه خلاف‌لیق قیلماس. ﴿اَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ﴾ بلکه سز یهودلر الله تعالی اوزرینه ایته‌سز ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ۸۰ بلمگان سوزلر گزنی. یعنی الله سزنی اوتده یاندرماسقه وعده قیلغانی یوق دیمکدر. چونکه یهودلر اوتدان قوتلماقلرن قطعا بلمادیلر همیشه بزنی اوت منگو توتماس دیو قوری یالغانی‌غنه سویله‌دیلر. ﴿بَلٰى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ بلکه هر کمسه کفر وشرکنی کسب قیلسه ﴿وَاَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ﴾ اول کمسه‌نی خطالری چورناب آلسه حتی کافر بولوب اولسه ﴿فَاُولٰئِكَ﴾ بس بوندای کمسه‌لر ﴿اَصْحَابُ النَّارِ﴾ جهنم ایالریدر ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ۸۱ آنلر اولسه جهنم‌ده منگو قالغوچیلردر. بو آیت یهود سوزین هم رد در یعنی یهود بولوبقنه اوتدن قوتلماس‌سز بلکه کفر وشرکدن صاقلانو برله اوتدین قوتلورسز دیدی. ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ایمان کلتورگان کمسه‌لر ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ دخی ایزگو عمل قیلغوچیلر ﴿اُولٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ آنلردر جنت ایالری ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ۸۲ آنلر اول جنتده منگو قالغوچیلردر ﴿وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي اِسْرَائِيلَ﴾ فکر ایدگز: بز عهدنی آلدق بنی اسرائیلدن ﴿لَا تَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ﴾ الله‌دن باشقه‌غه عبادت قیلماسقه ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا﴾ دخی آتا آناغه ایزگولك قیلورغه ﴿وَذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ﴾ دخی یقین قرنداشلرگه ویتیملر ومسکین‌لرگه شفقت قیلورغه. دخی ایتدك بز آلارغه ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ دخی ایتوگز آدمیلرگه کورکام سوزنی ﴿وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ﴾ دخی نمازنی دایم اوقوگز ﴿وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ﴾ دخی زکوتگزنی بیرگز دیوب. بس الله تعالی بو اشلرنك بارچه‌سی برله بنی اسرائیلدن عهد آلدی ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ﴾ دخی باش تارتدگز قیلغان عهدگزدن ﴿اِلَّا قَلِيلًا مِنْكُمْ﴾ مگر آز کمسه‌لر باش تارتمادی یعنی مؤمنلرگز ﴿وَاَنْتُمْ مُعْرِضُونَ﴾ ۸۳ سزلر عهدگزنی قویغوچیلرسز ﴿وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ دخی فکر ایتگز: سزلردن عهدنی آلدق ﴿لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ﴾ بربرگزنك قانلارون توکماسسز ﴿وَلَا تُخْرِجُونَ اَنْفُسَكُمْ﴾ دخی بربرگزنی قوروب چغارمازسز ﴿مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ یورتلارگزدن ﴿ثُمَّ اَقْرَرْتُمْ﴾ دخی اقرار قیلدگز سز بواشلرنی قیلورغه ﴿وَاَنْتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ ۸۴ بو حکملرنك توراتگزده بارلقن اوزگز بلگان حالده. ﴿ثُمَّ اَنْتُمْ

هٰؤُلاءِ ﴾ دخی سز یهودلر ﴿ تَقْتُلُونَ اَنْفُسَكُمْ ﴾ بر برکزنی اولتره‌سز ﴿ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ ﴾ دخی قوالاب چغاراسز بر کیسك جماعتکزنی ﴿ مِنْ دِيارِهِمْ ﴾ یورتلرندن. چونکه اَوْس برله‌خَزْرَجْ آراسنده دشمانلق بار ایدی ینه بنو قریظه هم بنو النضیر دیکان ایکی یهود قبیله‌لری برسی اوسکا برسی خزرجکا یاقلاشوب صوغشدیلار قچان برسی برسینه غالب بولسه ایکنچی‌سین اولتورب هم یورتلرندن قوالاب چغارر ایدیلار. ﴿ تَظاهَرُونَ عَلَيْهِمْ ﴾ اول قبیله‌لرکه یاردم قیلوشه‌سز. یعنی بنی قریظه ایله بنو النضیر برسی اوسکا برسی خزرجکا یاردم ایتوشدیلر ﴿ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوانِ ﴾ معصیت هم ظلم برلن یعنی شریعتسز ﴿ وَاِنْ يَأْتُوكُمْ اُسارٰى تُفادُوهُمْ ﴾ دخی سزلرکه اسیرلر کیلسه یولوب آلماقغه بز سزدن عهد آلدوق ﴿ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْراجُهُمْ ﴾ اول بر کیسك جماعتنی یورتلرندین چغارو سزکه حرام‌در ﴿ اَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتابِ ﴾ توراتنك بعض سوزینه اینانه‌موسز. یعنی اسیرلرنی فوتقاره سز ﴿ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ﴾ توراتنك بعض‌سوزینی انکار ایتوب. یعنی بر برکزنی اولتره‌سز هم یورتلرندین چغاراسز ﴿ فَما جَزاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذٰلِكَ مِنْكُمْ ﴾ ایماس بو اشلرنی قیلغان کمسه‌لرنك جزاسی ﴿ اِلّا خِزْيٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيا ﴾ مگر دنیاده رسوای بولماقدر ﴿ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُرَدُّونَ اِلىٰ اَشَدِّ الْعَذابِ ﴾ هم قیامت کونده تاغی قاتیراق عذابقه سالوناچقلردر ﴿ وَمَا اللّٰهُ بِغافِلٍ عَمّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ الله تعالی قیلغان اشلرکزدن غافل توکل ﴿ اُولٰئِكَ ﴾ بو کمسه‌لر ﴿ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيا ﴾ دنیا ترکلکنی آلشدردیلر ﴿ بِالْآخِرَةِ ﴾ آخرتده‌کی منکوترکلك برابرینه ﴿ فَلا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذابُ ﴾ شونك ایچون بولرنك عذابی یکلایتلماس ﴿ وَلا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٨٦﴾ دخی شول قاتی عذابدین قوتلور ایچون آلارغه هیچ کم طرفندن یاردمده ایتولماس. بس یهود تورات حکمینه مخالفة قیلو سببلی عذابقه مستحق بولدی؛ بزنك امت هم قرآن حکمینه مخالفة قیلسه‌لر اوشنداق عذابقه مستحق بولورلر دیمکدر. ﴿ وَلَقَدْ آتَيْنا مُوسَى الْكِتابَ ﴾ تحقیق بزلر موسی‌غه کتابنی بیردوك یعنی توراتنی ﴿ وَقَفَّيْنا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ ﴾ دخی یباردوك اول موسی صوکنده رسوللر ﴿ وَآتَيْنا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّناتِ ﴾ دخی عیسی‌غه آچق معجزه‌لرنی یباردوك. اولوکلر ترکوزمك کبی ﴿ وَاَيَّدْناهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ﴾ اول عیسی‌نی جبرائیل برلن قوّتلادك ﴿ اَفَكُلَّما جاءَكُمْ رَسُولٌ ﴾ هر قچان سزکا رسول کیلتورسه ﴿ بِما لا تَهْوىٰ اَنْفُسُكُمُ ﴾ کوکللرکز تلامکان نرسه‌نی. یعنی مرادکزغه خلاف حکمنی ﴿ اسْتَكْبَرْتُمْ ﴾ بورون کوتاردکز ﴿ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ ﴾ بس بعض رسوللرکه اشانمادکز یالغانچی دیدکز یعنی عیسی ومحمد علیهما السلام کبی ﴿ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾ دخی بعض‌سون اولتوردکز زکریا ویحیی عه م کبی چونکه اوّلده‌ده بو یهود جماعتنده

بایلـق هم شوکت بار ایدی شول سببلی بورون کوناروب رسوللردن باش تارتدیـلار. ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ﴾ وایتدی اول یهودلر بزنك قلبلرمز علم صاوتیدر محمد علمینه احتیاجمز یوقدر ﴿بَلْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ﴾ اللهتعالی اوزینك رحمتندین یراق قیلدی اول یهودلرنی کفرلری سببلی. آنلارده هیچ علم یوقدر بلکه آنلار کافرلردر. ﴿فَقَلِيلاً مَا يُؤْمِنُونَ﴾ بس اول یهودلردن بیك آز کمسهلر مؤمن بولورلر. ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ دخی کلکان زمانده اول یهودلرکه ﴿كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ﴾ اللهتعالیدن کتاب یعنی قرآن ﴿مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ﴾ اول قرآن آنلر قولنداغی توراتنی راستلاغوچی ﴿وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ دخی اول یهودلر محمد کیلماسدن بورون بولدیلر ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ اول محمد برلن یاردم استار بولدیلر اوزلرینك دشمانلرینه غالب بولو ایچون. یعنی یارب آخر زمان پیغمبرینك حرمتی اوچون بزنی دشمانلارمزغه غـالب قیل دیدیلر ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بس آنلرغه محمد علیه السلام کیلـکاچ ﴿مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ﴾ آنی تانومادیلر بلکه انـکار ایتدیلر یعنی رسول ایـکانون بله توروب ایمان کیلتورمدیلر ﴿فَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ بس اللهنك لعنتی؛ یبارلـکان رسوللرنی، ایندرلـکان کتابلرنی انـکار ایتکوچیلرکهدر ﴿بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ﴾ نیندای یمان بولغان کافرلك برابرینه اوزلرینی آلشدردیلر ﴿أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ﴾ یهودلرنك الله ایندرگان کتابقه اشانماولری ﴿بَغْيًا﴾ حسداوچوندر ﴿أَنْ يُنَزِّلَ اللّٰهُ﴾ الله تعالینك ایندروینه ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ رحمتینی. یعنی پیغمبرلـکنی ﴿عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ اوزی تلاگان بندهسینه یعنی محمد علیه السلام گه ﴿فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ﴾ بس اول یهودلر بر آچودن ایکنچی آچوغه قایتدیلر یعنی عیسی علیه السلامغه انکارلری ایچون الله تعالی بر مرتبه آچولاندی محمد علیه السلامغه انکار ایچون ینه آچولاندی ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ کافرلرکه بیك قاتی عذاب بولاچقدر ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ هرقچان ایتولسه اول یهودلرکه ﴿آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ﴾ اللهتعالی ایندرگان کتابقه یعنی قرآنغه ایمان کیتورگزدیب ﴿قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا﴾ ایتهلر اوزمزگه کیلگان کتابقه یعنی توراتقه ایمان کیلتورهمز ﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ﴾ انکار ایتهلر توراتدن باشقه کتابقه یعنی قرآنغه ﴿وَهُوَ الْحَقُّ﴾ اول قرآن حق بولغان حالده ﴿مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ﴾ راستلاغوچی حالنده اوزلرنده گی توراتنی. شولای بولسهده انکار ایتهلر ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللّٰهِ مِنْ قَبْلُ﴾ ایتکل ای محمد: محمددن بورون اللهتعالینك پیغمبرلرونی اوچون اولتوردگز. یعنی توراتقه ایناندق دیگان سوزگز هم یالغان توراتقه اینانسا گز پیغمبرلرنی اولترماس ایدوگز هم پیغمبرلرنی یالغانغه توتماس ایدوگز ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ اگر مؤمنلر بولسه گز ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ

مُوسىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ﴾ تحقيق موسى سزكه آچق دليللرنى كلتوردى ﴿ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ ﴾ مونك صوكنده بزاو ياسادكز هم آكا عبادت قيلدكز ﴿ مِنْ بَعْدِهِ ﴾ موسىدن صوك يعنى اول طور تاغينه كيتكاچ ﴿ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾ سزلر شول اشكز سببلى ظالملر سز ﴿ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ ﴾ فكر ايدكز بز سزدن (آتالر كزدن) عهدنى آلدوق ﴿ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ ﴾ دخى اوستوكزكه طور تاغنى كوتاردك ﴿ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ ﴾ ايتولدى سزكه عمل قيلكز بزايندركان كتاب برلن بيك چنلق اوزرنده ﴿ وَاسْمَعُوا ﴾ دخى قبول ايتكز بزنك كتابمزنى ﴿ قَالُوا ﴾ يهودلر موسىغه ايتديلر ﴿ سَمِعْنَا ﴾ ايشتدك هم تاودين قورقوب قبول ايتدك ﴿ وَعَصَيْنَا ﴾ هم عاصيده بولدق. يعنى توراتقه چن ايمان كلتورمدك بلكه تاودين قورقوبقنه ايمان كلتوردك بس شونك اوچون تورلت حكمنه قارشولق قيلدق ﴿ وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ ﴾ دخى آلارنك كوكللرينه بزاو محبتى سكشدى ﴿ بِكُفْرِهِمْ ﴾ كفرلرينه جزا اوچون ﴿ قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ ﴾ ايت اى محمد ايمانكز بيورغان نرسه (يعنى كافر بولماق وبزاوغه عبادت قيلماق كبى) نى قباحت نرسهدر ﴿ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾ اكر بو ايمانكز برلن مؤمن بولسه كز موندای ايمانى قويكز يعنى قباحت ايماندر ايمانكز اوزكزكه كفر برلن بيورادر ﴿ قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً ﴾ ايت محمد: اكر الله قاشنده جنت يالغز سزكه بولاچق بولسه ﴿ مِنْ دُونِ النَّاسِ ﴾ مؤمنلردن باشقه ﴿ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ ﴾ اللهدن اولمنى سوراكز ﴿ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾ اكر جنت يالغز بزكه بولاچق ديكان سوزكزده راست بولسه كز. يعنى يهودلر ايتديلر بز اللهنك اوغلانلرى هم دوستلرى بزنى الله عذاب قيلماز دخى جنت اوزمزكه بولاچق ديو بس آنلارغه جواب اوچون ايتدى جنت سزكه بولاچق بولسه اولمنى سوراكز چونكه اوز اعتقاد كزده جنت كه كرسز ديوب ﴿ وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا ﴾ البته اولمنى صوراماسلر. يعنى صوراماديلر ﴿ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ﴾ اوزلرينك اوّلده قيلغان اشلرى سببلى يعنى كفرلرندن قورقوب ﴿ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾ الله ظالملرنى بلكوچيدر. بس ظلملرينه موافق جزا بيرور ﴿ وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ ﴾ البته تابارسن اى محمد اول يهودلرنى دنيا تركلكينه آدميلرنك قومسزراغى ﴿ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا ﴾ مشركاردنده آرتق قومسز تابارسن اول يهودلرنى ﴿ يَوَدُّ أَحَدُهُمْ ﴾ آرزو قيلور اول يهودنك برسى ﴿ لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ ﴾ مك يل عمر سورمكنى ﴿ وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ ﴾ مك يل عمر سورو اول يهودنى عذابدن يراق قيلغوچى توكلدر ﴿ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ الله تعالى كورگوچيدر آلار قيلغان عملنى. يعنى مك يل عمر سوروب عذابدن قوتلماسسز بلكه يخشى عملر قيلماق برله قوتولورسز ﴿ قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ ﴾ ايت محمد هركم جبرائيل كه

دشمان بولسه اول کمسه الله تعالی گه دشماندر. یعنی حضرت عمر یهودلر گه ایتدی نی ایچون محمد که اینانمیسز دیو، یهودلر ایتدیلر جبرائیل بزنك دشمانمز محمد که وحی نی اول کلتوره‌در شول سببلی اینانمایمز دیو بس الله تعالی یهودلرنك بو سوزین رد ایتوب ایتدی ﴿فَاِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلٰی قَلْبِكَ بِاِذْنِ اللّٰهِ﴾ بس شکسز اول جبرائیل قرآننی سینك کوکلکه ایندردی الله تعالی‌نك اذنی برلن ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَیْنَ یَدَیْهِ﴾ موافق حالده اول قرآن اوزندن اوّلکی کتابلرغه یعنی تورانقه و باشقه‌لرغه ﴿وَهُدًی﴾ دخی توغری یولغه کوندرگوچیدر ﴿وَبُشْرٰی لِلْمُؤْمِنِینَ﴾ ۹۷ دخی شادلاندرغوچیدر مؤمنلرنی جنت برلن ﴿مَنْ کَانَ عَدُوًّا لِلّٰهِ﴾ هر کم الله‌غه دشمان بولسه ﴿وَمَلٰئِکَتِهِ﴾ دخی الله‌نك فرشته‌لرینه ﴿وَرُسُلِهِ﴾ دخی پیغمبرلرینه ﴿وَجِبْرِیلَ وَمِیکَالَ﴾ دخی جبرائیل هم میکائیل گه بس مذکورلرگه دشمان کمسه‌لر کافرلردر ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِلْکَافِرِینَ﴾ ۹۸ بس شکسز الله تعالی کافرلرگه دشماندر ﴿وَلَقَدْ اَنْزَلْنَا اِلَیْكَ﴾ تحقیق ایندردوك محمد سکا ﴿آیٰاتٍ بَیِّنٰاتٍ﴾ حلال حرامنی آچق قیلغوچی آیتلرنی ﴿وَمَا یَکْفُرُ بِهَا﴾ اول آیتلرنی انکار ایتمس ﴿اِلَّا الْفٰاسِقُونَ﴾ ۹۹ مگر الله تعالی‌نك امرندن طش یورگوچیلر انکار ایتارلر ﴿اَوَکُلَّمَا عٰاهَدُوا عَهْدًا﴾ دخی هر وقت عهد ایتسه‌لر ﴿نَبَذَهُ فَرِیقٌ مِنْهُمْ﴾ اول عهدنی یهودنك بر طائفه‌سی تاشلادی ﴿بَلْ اَکْثَرُهُمْ لٰا یُؤْمِنُونَ﴾ ۱۰۰ بلکه اول یهودنك کوبراگی ایمان کیلترماس بولدیلر ﴿وَلَمّٰا جٰاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ﴾ دخی اول یهودکه الله‌دن رسول کیلگاچ ﴿مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ﴾ اوزلرنده‌گی تورانتی تصدیق ایدوب رسول الله اوزیده ایتدی من کلتورگان حکملر تورانکزده هم باردر دیو ﴿نَبَذَ فَرِیقٌ مِنَ الَّذِینَ اُوتُوا الْکِتٰابَ﴾ کتاب بیارلکان آدملردن یعنی یهوددن بر طائفه تاشلادی ﴿کِتٰابَ اللّٰهِ﴾ الله تعالی‌نك کتابینی یعنی تورانتی ﴿وَرٰاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ آرتلرینه یعنی تورانتدن هم قاچدیلر یعنی تورات حکمی برله عمل قیلمادیلر ﴿کَاَنَّهُمْ لَا یَعْلَمُونَ﴾ ۱۰۱ گویا تورانتی بلماس بولدیلر ﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّیٰاطِینُ﴾ دخی ایاردیلر یهودیلر شیطانلر یازغان سوزگه ﴿عَلٰی مُلْكِ سُلَیْمٰانَ﴾ سلیمان پیغمبر زمانده. چونکه اول وقت شیطانلر کوب سحرلرنی یازوب سلیمان پیغمبرنك کرسیسی آستینه کومدیلر قچان سلیمان علیه‌السلام اولدی برشیطان آدم صورتنده بولوب کیلوب ایتدی: «اگر سلیمان علمینی بلمك تلاسه کز سلیمان‌نك کرسیسی آستون قاراکز» دیو بس کرسی آستون قازوب قاراسه‌لر کتابلر طابدیلر هم اول کتابلر اچنده کوب سحر علمی طابوب بلدیلر ولکن یهودنك علماسی ایتدی «معاذالله بو حضرت سلیمان علمی ایمس بوکا ایاره کورمکلار» دیو اما نادانلری بو سلیمان علمی دیوب ایاردیلر بس یهودلر

تورا تلرینی تاشلادیلر بو سحرگا تابع بولدیلر. ﴿وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ﴾ سلیمان کافر بولمادی. یعنی آنك علمی سحر علمی بولسه (العیاذ بالله) اول کافر بولور ایدی اما اول کافرده هم ساحرده ایمس ﴿وَلَـٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا﴾ لکن شیطانلر کافر بولدیلر چونکه سحرنی یازغوچی شیطانلردر سلیمان ایمس ﴿يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ اول شیطانلر آدملرگه اوزلری یازغان سحرنی اوگرتهلر ﴿وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ﴾ دخی ایکی فرشتهگه ایندرلگان سحرنی اوگرتهلر ﴿بِبَابِلَ﴾ بابل شهرنده ﴿هَارُوتَ وَمَارُوتَ﴾ اول ایکی فرشته هاروت وماروت اسملی دور. شوندای سوزلر باردرکه بو ایکی فرشتهنی الله تعالی بندهلرگه سحر اوگراتور اوچون ایندردی اما حکمتی کافر برلن مؤمن آیرلمق ایچون ایمش؛ شوندان صوك سحرنی اوگرانوب ده عمل قیلغانلر کافر بولدیلر اما عمل قیلمغان کمسهلر مؤمن بولوب قالدیلر. تفسیرلرده: «بو ایکی فرشته آدم صورتینه کردیلر الله تعالی بونلرغه شهوة بیردی بر زهره اسملی خاتون ایله یمان اش قیلدیلر» دیگان روایت نك اصلی یوقدر بلکه یهوددن کوچرلگان سوزدر دیوچیلر کوبرکدر. ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ﴾ اول هاروت برله ماروت سحرنی هیچ کمسه گه اوگرتمدیلر ﴿حَتَّىٰ يَقُولَا﴾ أیتمیچه ﴿إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ﴾ تحقیق بز سزنی سنامق اوچون یبارلدك ﴿فَلَا تَكْفُرْ﴾ بس سحر اوگرانوب ده عمل قیلوب کافر بولما گز ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا﴾ بس اوگراندیلر بو ایکی فرشتهدن ﴿مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ﴾ شول سحرنی کم اول سحر برله آیوره باشلادیلر ایر برله خاتون آراسون. حتی کوب ایرلرنی سحر برله جماعدن منع ایتدیلر ﴿وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ﴾ اول ساحرلر سحرلری برله هیچ کمسه گه ضرر بیرگوچی ایمس ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مگر الله نك اذنی برلن ضرر بیرورلر. یعنی سحر دیگانلری بر سببدر الله تعالی اول سحرگا اثر یاراتماسه اول سحردن هیچ اثر ظاهر بولماس بارچه اش الله دن در. ﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ﴾ اول یهودلر اوزلرینه آخرتده ضرر بیره چك سحرنی اوگراندیلر ﴿وَلَا يَنْفَعُهُمْ﴾ دخی اول سحر آنلرغه دنیاده ده فائده بیرماس ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ﴾ تحقیق بلدیلر تورا تارنده بر کمسه سحر قیلسه ﴿مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ﴾ اول کمسه گه آخرتده نصیب بولماس دیو ﴿وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ﴾ نی قباحتدر شول سحرکم اول سحرگه اوزلرین ساتدیلر. یعنی سحر برله عمل قیلوب اوزلرینی منگو جهنمگا سالدیلر ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ۱۰۲ اگر بونك قباحت ایکانن بلسهلر. ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ اگر اول یهودلر تورا تقه هم قرآنغه اینانسهلر ﴿وَاتَّقَوْا﴾ دخی سحردن ساقلانسهلر ﴿لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ﴾ ایمانلری ایچون الله تعالی بیرگان ثواب

خیرلی بولور ایدی ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴾ اللهنك بیرگان جزاسی خیرلی ایکانن سحر اوگرانمك قباحت ایکانن بلسه‌لر ◆ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ای مؤمنلر ﴿لَا تَقُولُوا رَاعِنَا﴾ ایتمكز محمدكه راعنا دیگان سوزنی. چونكه مؤمنلر كلوب پیغمبرگه راعنا دیرلر ایدی مقصودلری بزنی فاسد اعتقاددن صاقلادیمك اولور ایدی اما یهودلر بوراعنا كلمه‌سون مؤمنلردن ایشتكاچ محمدنی سوگارگه بزگه اوك كلدی دیو شادلاندیلار آنك ایچون یهود تلنده راعنا دیمك احمق دیمكدر بس یهودلرده مؤمنلركبی محمد علیه السلام غه كیلوب راعنادیور بولدیلر مقصودلری آنی سوكمك بولدی بس یهودكه پیغمبرنی سوگارگه یول قالماسون دیوب الله تعالی مؤمنلرنی هم نهی ایتدی گرچه مقصود خیر بولسه‌ده راعنا دیو ایتما گزدیدی ﴿وَقُولُوا انْظُرْنَا﴾ ایتوگز محمدكا بزگه شفقت نظرك سال دیو ﴿وَاسْمَعُوا﴾ آنك سوزی یعنی امری برلن عمل قیلوگز ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ كافرلرگه آخرتده بیك رنجتكوچی عذاب بولغوچیدر. ﴿مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ كتابی كافرلر یاراتماس‌لر یعنی مكروه كورورلر ﴿وَلَا الْمُشْرِكِينَ﴾ دخی مشركلر یاراتماس‌لر ﴿أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ الله تعالی دن سزگا خیر ایندرلمكنی اسلام‌هم وحی كبی ﴿وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ الله تعالی اوزینك رحمتینی تلاگان كمسه‌سنه بیره در. بس یهود دیكانچه توگل ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴾ الله‌تعالی اولوغ بولغوچی فضل ایاسیدر اسلام هم وحی یبرلمش كمسه‌لرگه ﴿مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ﴾ قایو بر آیتنك حكمن اوزگارتساك ﴿أَوْ نُنْسِهَا﴾ یا كه بعض آیتنی اونتدرساق ﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا﴾ اول آیتلردن خیرلیرك آیتنی ایندررمز ﴿أَوْ مِثْلِهَا﴾ یا كه بوآیتلرگا اوخشاغانی چونكه اسلامنك اوّلنده رسول الله بیت المقدسكه قاراب نماز اوقودی‌ینه الله‌دن كعبه‌گه قاراب اوقوگز دیو امر بولدی بس یهودلر مونی كوروب ایتدیلر: «محمدنك دینی حق توگل ایكان اگر حق بولسه اوّلگی اشینه خلاف اش قیلماس ایدی» دیو. ینه رسول الله بعض آیتنی اونتدی نمازده اوقوماس بولدی یهودلر دخی ایتدیلر: «اگرده قرآن اللهنك كلامی اولسه ایدی محمد اونتماس ایردی» دیو بس یهودنك بو سوزلرین رد ایچون الله تعالی شوشی آیتنی ایندروب ایتدی: «اگر بر آیتنك حكمنی اوزگارتسك یا كه بر بر آیتنی اونتدرساق بو آیت‌لردن‌ده خیرلی نی سزگا ایندره‌مز» دیو. محمد علیه السلام هم امتینه بو اش هیچ نقصان دگلدر بلكه فائده‌در ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ شكسز بله‌سك یا محمد الله تعالی هر نرسه‌گه كوچی یتكوچیدر. ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ شكسز بله‌سك یا محمد یرلر وكوكلرنی مالك الله تعالی‌در ﴿وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ

مِنْ وَلِيٍّ ﴾ سزگه الله‌دن غیری یاقن ذات یوقدر ﴿ وَلَا نَصِيرٍ ۝١٠٧ دخی ایمس هیچ یاردم بیرگوچی مگر الله تعالی‌در. بس بارچه اشکزده الله‌غه قایتوکز ◆ ﴿ أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ ﴾ ایاتلارموسز پیغمبر کزدن صورارغه؟ ﴿ كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ ﴾ موندن الیك موسی‌دن یهودلر صوراغان کبی یعنی موسی‌دن یهودلر تیاك صورادیلر: «الله‌نی آچق کوزگاز» دیو شونلر کبی الله‌غه ایمان کتورورایچون سزده آنی کوز برله کورونی صورارغه ایته‌سزمی؟ دیمکدر ﴿ وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ ﴾ برکمسه ایمان برابرینه کفرنی اختیار ایتسه ﴿ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝١٠٨ تحقیق اول کمسه توغری یولدن آداشدی. بس قریش‌نك‌ده رسولکه مخالفت‌ایتوب کفرنی اختیار ایتکانلری توغری یولدان آداشقان، یمان یولغه کرگان آدم‌لردر. ﴿ وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ﴾ کتابی کافرلرنك کوبره‌گی آرزو قیله‌در ﴿ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا ﴾ سزلرنی ایمانکزدن کفرگه قایتارولرینی ﴿ حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ ﴾ ایچلرندن سزگه حسدلری بولغان ایچون ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ﴾ اول کافرلرگه توراتده محمدنك دینی‌حق ایکانی ظاهر بولا توروب ﴿ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا ﴾ بس قویکز هم تاشلا کز سز مؤمنلر بلوب انکار ایتکوچی کافرلرنی ﴿ حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ﴾ الله تعالی اوزی حکم قیلغانچه. صوکره الله تعالی بو کافرلر برلن صوغشمافغه امر ایتدی‌ده بو آیت‌نك حکمی اوزگارتلدی ﴿ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝١٠٩ شکسز الله‌تعالی‌هرنرسه‌گه‌قادردر. ﴿ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ﴾ نماز کزنی دائم اوقوکز ﴿ وَآتُوا الزَّكَاةَ ﴾ دخی‌زکاتکزنی بیروکز ﴿ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ ﴾ آخرتکز ایچون قیلغان ایزگو عمل‌لرکزنك ثوابنی. صدقه و باشقه عبادة کبی ﴿ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ ﴾ اول ایزگو عمل‌لرکز ایچون ثواب‌نی الله قاشنده تابارسز یعنی آخرتده آلاردن فائده‌لنورسز. رسول الله‌دن روایت ایتدیلر: «آدم اوغلی‌نك وارثلرینه قالدرغان مالی اوزینك مالی ایمس بلکه خدا یولینه صرف ایتکان مالیدر» دیو. وحضرت عمردن روایتدرکه: قبرستاندن اوتکانده قبر اهل‌لرینه سلام بیردی و ایتدی «ای قبر اهل‌لری بزنك قاشمزده‌غی خبرلر: خاتونارکز ایرگه کیتدی، یورتلرکزده یات کشی‌لر تورادر، مال‌لرکزنی اولاشدیلر» دیو بس‌حضرت عمرگه هاتفدن ندا کلدی «یا عمر بزنك قاشمزده‌غی خبرلر: آلدمزغه یارگان عمل‌لرمزدن فائده کوردك، اما شول مال‌کم آرتمزده قالدردوق هلاك ایتدوك هیچ خیر کورمدك» دیو ﴿ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝١١٠ شکسز الله تعالی عمل‌لرکزنی کورگوچی وبلگوچیدر ضایع قیلماس ◆ ﴿ وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ﴾ یهود هم نصاری جماعتی ایتدی جنت‌که باری یهود یا که

نصاری‌غنه کرور دیو ﴿ تِلْكَ اَمَانِيُّهُمْ ﴾ بو سوز آنلرنك باطل دعوی‌لریدر ﴿ قُلْ هَاتُوا
﴿ بُرْهَانَكُمْ ﴾ ایت‌محمد: دلیلکزنی کیلتورکز ﴿ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾ اگر یهود یا که
نصاری‌دن باشقه‌لر جنت که کرمس دیگان دعوا کزده راست بولسا کز دیو ﴿ بَلَى مَنْ
اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ ﴾ بلکه خالص خدا اوچون دینی پاك قیلغوچیلر (یعنی مسلمانلر)
جنتکه کرور ﴿ وَهُوَ مُحْسِنٌ ﴾ اول مسلمانلر ایزگو عمل قیلغوچیلردر ﴿ فَلَهُ اَجْرُهُ
عِنْدَ رَبِّهِ ﴾ بس الله حضورنده ثواب ایزگو عمل قیلغوچیلرغه‌در ﴿ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾ آنلر هیچ قورقوو قایغو کورماسلر. بس یهود ونصاری‌بزدن
غیریلر جنتکه کرماس دیگان سوزلرنده یالغانچیلردر. ﴿ وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصٰرٰى
عَلٰى شَيْءٍ ﴾ یهود ایتدی نصاری حق دینده ایماس دیب ﴿ وَقَالَتِ النَّصٰرٰى لَيْسَتِ الْيَهُودُ
عَلٰى شَيْءٍ ﴾ دخی نصاری ایتدی یهود حق دینده ایماس دیب ﴿ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتٰابَ ﴾
هر برسی اوزلرینه اینگان کتابنی اوقور ولکن کتابلرینه اینانماسلر ﴿ كَذٰلِكَ قَالَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ﴾ اوشانداق علمی یوق کمسه‌لر یهود ونصاری سوزی
کبی سوزنی ایتدی ﴿ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ بس الله‌تعالی آنلر آراسنده قیامت
کونده حکم قیلور ﴿ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾ اختلاف قیلوشقان سوزلرنده چونکه
الله تعالی مؤمنلرنی جنتکه اشکاره کرگزور، الله‌تعالی ورسوللرگه ایمان کیلترماوده
دوام ایتکان یهود ونصارانی جهنمگه یبارور شول وقت یهود ونصاری هر ایکسی
حق دینده بولماغانلرین بلورلر ◆ ﴿ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسٰاجِدَ اللّٰهِ ﴾ شول کشیدن
ظالم کشی یوقدر؛ الله تعالی‌نك مسجدلرون منع ایتار ﴿ اَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ ﴾ اول
مسجدلرده الله تعالی‌نك اسمینی یاد ایلامکدن ﴿ وَسَعٰى فِي خَرٰابِهَا ﴾ دخی مسجدلرنك
خراب بولماقینه اجتهاد ایدر. چونکه بخت نصر دیگان مجوس پادشاه‌سی بیت
المقدسنی خراب ایتدی حتی حضرت عمر زمانینه چاقلی خراب قالدی صوکره رسول
الله حدیبیه یلنده حج قیلورغه کیلگاچ مشرکلر کعبه‌دن منع ایتوب قایتاردیلر شول
زمان بو آیت ایندی. اما بو آیتنك حکمی عامدر هرکم مسجدنی نماز اوقومقدین منع
ایتسه یاخود برمسجدنی خراب ایتسه ظالم اولور. ینه مسجدنی خراب ایتمك ایکی درجه
اوزره‌در برسی حقیقة خراب ایتمکدر بخت نصرنك بیت‌المقدسنی خراب ایتمکی کبی
ینه برسی مسجدنی جماعت نمازندین محروم قویماقدر دیدیلر ﴿ اُولٰئِكَ مَا كَانَ
لَهُمْ اَنْ يَدْخُلُوهَا ﴾ بو کمسه‌لرگه اول مسجدکه کرمك بولمادی ﴿ اِلَّا خَائِفِينَ ﴿١١٤﴾
مگر قورقغوچی بولوب کرورلر یعنی اسلام غالب بولغاچ کافرلر مسجدلرگه کره
آلمادیلر مگر یاشرنوب خوف اوزرنده گنه کرور اولدیلر ﴿ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ ﴾
اول کافرلرگه‌در دنیاده رسوایلق ﴿ وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٥﴾ اول کافرلرگه‌در

آخرنده بیك رنجتكوچی عذاب. بس بو آیت یهودكه هم ردر اگر یهود حق دینده اولسه ایدی مؤمنلرنی نمازدن منع ایتوب مسجدلرنی خراب قیلماسلر ایدی ◆ ﴿ وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ﴾ الله تعالی‌نك‌در مشرق هم مغرب یعنی هر ایكسینی الله تعالی یراتدی ﴿ فَاَیْنَ مَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ ﴾ قایو طرفقه یونالساكز الله‌تعالی‌نك رضاسی شوندە. چونكه صحابه‌لر بر سفرگه چقغان زمانده كون تومان بولوب كیتدی قبله قایو طرفده ایكانن بلمادیلر بر آزی مشرق، بر آزی مغربكا قاراب نماز اوقودیلر بس تومان كوتارلوب قویاش كورنگاچ قبله ظاهر اولدی رسول‌الله‌دن قایتوب صورادیلر رسول‌الله‌غه بو آیت ایندی. شوكا كوره قبله‌دان آداشقانده هر قایو طرفنی قبله دیوب ظن غالب برلن اوقماق جائزدر ﴿ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِیمٌ ﴾ ۱۱۶ شكسز الله‌تعالی كامل رحمت ایاسیدر هر نیت‌لرگزنی بلگوچیدر. یعنی قبله بودر دیوب نیت برلن اوقسا كز نمازگز درستدر ◆ ﴿ وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا ﴾ دخی ایتدیلر الله‌تعالی‌نك بالاسی بار دیو. چونكه یهود: عزیر الله‌نك اوغلی، نصاری: مسیح الله‌نك اوغلی دیدیلر، مشركلر: فرشته‌لرنی الله‌تعالی‌نك قزلری دیدیلر ﴿ سُبْحَانَهُ ﴾ الله‌تعالی گه پاكلك‌در یعنی اوغل قز اولمق مخلوق صفتیدر الله تعالی موندن پاكدر ﴿ بَلْ لَهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ بلكه یرده، كوكده گی مخلوقات‌نك بارچه‌سی الله تعالی‌نك بنده‌سیدر. عزیر هم مسیح هم فرشته‌لر بارچه‌سی الله‌تعالی‌نك بنده‌سیدر ﴿ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ ﴾ ۱۱۷ بارچه‌سی الله تعالی گه بنده‌چیلك برلن اقرار ایتكوچیلردر. بس الله تعالی بالاقیلماقدن موكسزدر. ﴿ بَدِیعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ كوكلرنی هم یرلرنی كوچرگچدن باشقه یاراتقوچیدر ﴿ وَاِذَا قَضٰی اَمْرًا ﴾ برنرسه‌نی یاراتماقغه تلاسه ﴿ فَاِنَّمَا یَقُولُ لَهُ كُنْ فَیَكُونُ ﴾ ۱۱۸ تحقیق اول نرسه گه بول دیبكنه ایتور آندن صوك اول نرسه بولور. بو آیت نصاری‌غه جواب بولوب ایندی چونكه نصاری ایتدی اگر عیسی بنده اولسه آتاسی بولور ایدی شوكا قارشی الله تعالی: آتاسز آدم یاراتماقغه قادرمن دیدی ﴿ وَقَالَ الَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ ﴾ علمی یوق كمسه‌لر (یعنی ایمانسزلر ایتدی) ﴿ لَوْلَا یُكَلِّمُنَا اللّٰهُ ﴾ كاشكی الله بزنك برله سوزله‌شسه‌چی محمدنك رسول ایكانن خبر بیرور ایدی ﴿ اَوْ تَاْتِینَا آیَةٌ ﴾ یا كه برعلامت كیلسه ایدی یعنی موسی علیه السلامنك تایاغی كبی بس محمدگه اینانور ایدك دیو ﴿ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِینَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ﴾ اوشانداق اوّلگی امت بونلرسوزی كبی سوزنی ایتدی. چونكه یهود موسی‌غه ایتدی الله‌نی اشكاره كورگاز دیو ﴿ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ ﴾ كوكللری بر برینه اوخشادی ﴿ قَدْ بَیَّنَّا الْاٰیَاتِ ﴾ تحقیق بزتوراتده محمدنك رسول ایكانن بیان قیلدق ﴿ لِقَوْمٍ یُوقِنُونَ ﴾ ۱۱۹ مؤمن بولغان قومگه ◆ ﴿ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ ﴾ شكسز ای محمد سنی حق بولغان قرآن برله

یاردك ﴿ بَشِيراً ﴾ جنت برله سیوندرگوچی ایتوب ﴿ وَنَذِيراً ﴾ جهنمدن قورقتوچی ایتوب ﴿ وَلَا تُسْئَلُ عَنْ اَصْحٰابِ الْجَحِيمِ ﴾ ۱۱۹ جهنم ایالرندن سن سورالماس سن. یعنی طاعت عبادت برله مشغول بول پیغمبرلکنی یرینه کیلتور بو کفار برله نزاعنی قوی کفرلرینه جزاء اوزلری کورور ﴿ وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصٰارٰى ﴾ سندن یهود هم نصاری راضی بولماس ﴿ حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ﴾ سن آنلرنك دینینه ایارگنچه ﴿ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ﴾ ایت محمد الله دینی حق دیندر ﴿ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوٰاءَهُمْ ﴾ اگر اول کافرلرنك میل اینکانارینه ایارسك. ﴿ بَعْدَ الَّذِي جٰاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ﴾ سکا الله‌دن علم کیلگان صوکنده ﴿ مٰا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ ﴾ بولماس سکا الله‌دن غیری یافن ذات عذابدن قوتقارو ایچون ﴿ وَلَا نَصِيرٍ ﴾ ۱۲۰ دخی یاردم بیرگوچی. ﴿ اَلَّذِينَ آتَيْنٰاهُمُ الْكِتٰابَ آندایون مؤمنلر که بیردك آنلارغه کتابنی یعنی توراتنی ﴿ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ ﴾ اول توراتقه چن ایارمك برله ایارورلر ﴿ اُولٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ﴾ توراتغه چن ایارگان کمسه‌لر اول محمدگه اینانورلر. بو آیت اهل کتابنك مؤمنلری حقنده ایندی ﴿ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ ﴾ هر کمسه اول محمدگه کافر بولسه ﴿ فَاُولٰئِكَ هُمُ الْخٰاسِرُونَ ﴾ ۱۲۱ آنلاردر آخرتده هلاك اولغوچیلار ◆ ﴿ يٰا بَنِي اِسْرٰائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰالَمِينَ ﴾ ۱۲۲ ﴿ وَاتَّقُوا يَوْماً لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئاً وَلَا يُقْبَلُ مِنْهٰا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهٰا شَفٰاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴾ ۱۲۳ بو ایکی آیتنك معناسی ایتلوب اوتدی. ﴿ وَاِذِ ابْتَلٰى اِبْرٰاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمٰاتٍ ﴾ یا محمد یاد قیل: الله تعالی ابراهیم پیغمبرگه کوب اشلرنی ظاهر قیلدی یعنی الله‌تعالی ابراهیمگه اون تورلی اشلرنی بیوردی. بیشسی باشده: مسواك قیلماق، آغزغه صو آلماق، بورنغه صو آلماق، میوق کیسمك، صقال تارامق. ینه بیشسی باشدن غیر اعضالرده: ترناق کیسمك، عورتنك توگن کیترمك، اوغلانني سنتکه بیرمك، استنجا قیلمق، قولتق توگن کیترمك. ﴿ فَاَتَمَّهُنَّ ﴾ بس ابراهیم بو اشلرنی تمام یرینه کلتوردی. ﴿ قٰالَ اِنِّي جٰاعِلُكَ لِلنّٰاسِ اِمٰاماً ﴾ الله تعالی ابراهیمگه ایتدی شکسز آدمیلرگه سنی امام قیلدم دیو. بس ابراهیم الله‌تعالی‌نك امرین یرینه کلتورب اماملق درجه‌سینه کیچدی. عاقل کمسه‌گه عبرتدر الله تعالی‌نك امرینه کامل اطاعت قیلغان آدمیلر بلند درجه‌دن محروم قالمایلار ﴿ قٰالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ﴾ ابراهیم ایتدی یارب دخی مینم نسلمدن ده امام قیل ﴿ قٰالَ لَا يَنٰالُ عَهْدِي الظّٰالِمِينَ ﴾ ۱۲۴ الله تعالی ایتدی منم عهدمنی ظالملر تابماس یعنی سنك نسلکدن کافرلر هم بولور امام بولمق آنلارغه جائز بولماس. ﴿ وَاِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثٰابَةً لِلنّٰاسِ ﴾ دخی فکر ایدوکز: کعبه‌نی آدملرگه قایتاچق اورن قیلدق یعنی هر یل قایتوب آنده حج قیلورلر ﴿ وَاَمْناً ﴾ دخی قوتولماق اورنی قیلدق. یعنی بر کمسه براونی اولتورب

حرمگه کرسه حرم اچنده اول کمسه‌نی اولترمك جائز اولماس ﴿ وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ اِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى ﴾ دخی ابراهیم اورنن نماز اوقولاچق اورن قیلوکز. مقام ابراهیم دیوب ابراهیم علیه‌السلام کعبه‌نی بنا قیلغانده باسقان تاشنی ایتورلار چونکه رسول‌الله حج قیلغانده طوافدن فارغ بولغاچ مذکور تاشقه کیلوب بو تاش آتامز ابراهیم اورنی‌در دیدی حضرت عمر ایتدی بو اورنده نماز اوقوساق بولماسمی دیو بس بو آیت ایندی. ﴿ وَعَهِدْنَا اِلَى اِبْرَاهِيمَ وَاِسْمَاعِيلَ ﴾ ابراهیم هم اسماعیل‌گه بیوردوق ﴿ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ ﴾ پاك قیلوکز مسجدمنی طواف‌قیلوچیلارغه یعنی صنم‌هم نجاستدن. یعنی مسافرلر اوچون کعبه‌نی پاك قیلوکز ﴿ وَالْعَاكِفِينَ ﴾ دخی مکده تورغوچیلار اوچون پاك قیلوکز ﴿ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٦﴾ دخی نماز اوقوچیلار اوچون. ﴿ وَاِذْ قَالَ اِبْرَاهِيمُ ﴾ دخی یاد ایت‌ای محمد: ابراهیم ایتدی ﴿ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا اٰمِنًا ﴾ یارب بو مکه‌نی امین شهر قیل یعنی اسیر بولماقدین وغیر حقارتدین تنچ قیل ﴿ وَارْزُقْ اَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ ﴾ دخی بو شهر اهلینی هر تورلی یمشلردین طعاملاندر. حضرت ابراهیم‌نك دعاسی مقبول اولدی هر طرفدین مکه‌گه‌یمش کیلوب هروقت هر تورلی یمش تابولور بولدی ﴿ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾ شول کشیلرگه رزقلاندرکه آنلر الله‌تعالی‌گه هم قیامت کونینه اینانورلر. ابراهیم علیه‌السلام اوّلده نسلینه اماملق سوراغاچ الله‌تعالی ایتکان ایدی کافرلرگه اماملق بیرمام دیوب؛ شونك اوچون طعامنی‌ده مؤمنلرگه سورادی ﴿ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ﴾ الله‌تعالی ایتدی کافر بولسه‌ده آزلق اوزره هم طعاملندررمن یعنی دنیاده، آخرتده ایمس بس اماملق رحمتم‌در مؤمنلرگه لایقدر اما طعاملاندرمك عدلمدر عدالتمنی کافرلرگه هم یورتورمن ﴿ ثُمَّ اَضْطَرُّهُ اِلَى عَذَابِ النَّارِ ﴾ بس دنیاده طعاملاندرگاچ اول کافرلرنی اوت‌عذابینه قایتاررمن ﴿ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٧﴾ نی قباحتدر قایتاچق اورنلری ﴿ وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمَاعِيلُ ﴾ ابراهیم‌هم اسماعیل اوینك نیگزلرین کوترگاچ. یعنی آتامز آدم کعبه‌نی بنا قیلدی مونك بعدنده خراب بولدی بس ابراهیم هم اسماعیل علیهما السلام کعبه‌نی بنا قیلغاچ ایتدیلر: ﴿ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ﴾ یارب قیلغان عملمزنی قبول قیل دیو. بس‌هر کم ایزگو عمل قیلسه قبول اولماقینه ایزگو دعا قیلماق لازمدر چونکه عمل قیلماق یکل بولسه‌ده قبول بولماقنده خوفدر دیدیلار ﴿ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٨﴾ شکسز دعامزنی ایشتورسن، نیتمزنی بلورسن. ﴿ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ ﴾ یارب بزلرنی امرکه مطیع بولغوچی‌قیل ﴿ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا اُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ ﴾ دخی نسلمزدن امرکه مطیع اولغوچی جماعتلر قیل ﴿ وَاَرِنَا مَنَاسِكَنَا ﴾ دخی بزلرگه حج‌عملرمزنی اوگرات ﴿ وَتُبْ عَلَيْنَا ﴾ بزلردن خطالرمزنی کیچ ﴿ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٩﴾

شکسز گناهلرنی کیچکوچی پادشاه سن هم شفقت قیلغوچی سن ﴿رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولاً مِنْهُمْ﴾ یارب بیار اول نسلمزگه رسول ایتوب اوزلری آراسندن بولغان کشینی ﴿يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ﴾ اول رسول آنلارغه سنك آیاتکنی اوقور ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ﴾ دخی آنلارغه سنك کتابکنی اوگراتور ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ دخی حکمتکنی اوگراتور. بس چن حکمت الله‌تعالی‌نك کتابنده مذکوردر هرکم آنك کتابی قرآننی بلسه حکیمدر ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ دخی اول رسول آنلارنی شرکدن هم کفردن پاك ایتار ﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ۱۲۹ شکسز اوخشاشی یوق قوتلی پادشاه سن وهر اشنی مصلحتچه قیلغوچی سن ◆ ﴿وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ﴾ هیچ کم یوز دوندرماس ابراهیم دیننden یعنی اسلامدین ﴿إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ﴾ مکر سفیه واحمقلارغنه ﴿وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا﴾ تحقیق ابراهیمنی دنیاده پیغمبرلك‌گه اختیار قیلدق ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ ۱۳۰ شکسز اول ابراهیم جنتده انبیا واولیا برله بولغوچیدر. ﴿إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ﴾ الله‌تعالی ابراهیم‌گه ایتدی چنلاب اطاعت وانقیاد قیل دیو ﴿قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ۱۳۱ ابراهیم الله‌تعالی‌گه چن اخلاصم برله ایمان کلتورب اطاعت قیلدم دیب ایتدی ﴿وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ﴾ ابراهیم اوزینك دینی برله عمل قیلورغه اوغلانلرینه امر قیلدی ﴿وَيَعْقُوبُ﴾ دخی یعقوب پیغمبر اوغلانلرینه امر قیلدی ﴿يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ﴾ ایتدی یعقوب ای اوغلانلرم شکسز الله‌تعالی بیاردی سزگه اسلامنی ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ ۱۳۲ البته اوله کورمکز مگر مسلمان بولوب اولوکز دیو. یهود دعوی قیلدی یعقوب پیغمبر بزگه یهودلکنی طاشلامکز دیو امر قیلوب اولدی بز یهود دینن طاشلامایمز دیدیلر اما الله‌تعالی ایتدی: ﴿أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ﴾ ایاسز حاضر اولدکزمو یعقوبقه اولوم ایرشکانده؟ یعنی سزلر آنده حاضر اولمادکز بس یالغان سوله‌مکز ﴿إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي﴾ یعقوب اوغلانلرینه ایتدی‌نی نرسه‌گه عبادت قیلورسز مین اولکاچ ﴿قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ﴾ ایتدیلر سنك الهکا عبادت قیلورمز ﴿وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ دخی سنك آتالرك ابراهیم، اسماعیل، اسحاق الهینه عبادت قیلورمز ﴿إِلَهًا وَاحِدًا﴾ یعنی شریکی یوق خداغه عبادت قیلورمز ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ ۱۳۳ بزلر الله‌تعالی‌گه مطیع لرمز دیو. بس یعقوبنك اوغلانلرینه اسلامنی وصیت قیلغانی ظاهر اولدی یهودنك یهودلکدن آیرلماسقه بیوردی دیگان دعواسی باطل دعوادر ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ پیغمبرلر شوندای جماعتدر که اوتدی کیتدی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾ اوزلری قیلغان عملرینك ثوابی اوزلرینه ﴿وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ﴾ دخی سزنك عملکزنك ثوابی اوزکزگه ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ۱۳۴

آخرتده پیغمبر عملندین صورالماسسز بلکه اوز عملکزدن حساب بولور پیغمرلر عملینه اشانوب عمل قیلماقدین محروم قالماکز . ﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا﴾ یهود برله نصاری ایتدی یهودیا که نصاری بولوکز بس توغری یولغه کونلورسز دیوب ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ ایت یا محمد یهود ونصاری اولماکز بلکه حق دینده بولغان ابراهیم دینینه ایارکزده مؤمن بولکز ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٦﴾﴾ ابراهیم مشرکلردن بولمدی اسلام دینده بولدی دیو ◆ ﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ ایتوکز مؤمنلر: الله تعالی گه اینانـــدق ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا﴾ دخی بزگه ایندرلگان قرآنغه ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ دخی ابراهیم گه ایندرلگان کتابغه ﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ دخی اسماعیل واسحاق ویعقوب وهم اوغلانلرینه ایندرلگان کتابقه ﴿وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ دخی موسی وهم عیسی گه یبارلگان کتابقه ﴿وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ﴾ دخی شول کتابغه ایناندق پیغمبرلرگه الله تعالی دین یبارلدی ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ﴾ برسینك آراسنده آیرمایمز بلکه بارچه سینه ده ایمان کیتردك گرچه یهود ونصاری بعض پیغمبرگه اینانوب بعضسینی انکار ایتسه لرده ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٧﴾﴾ بزلر الله تعالی گه مطیع لرمز دیو . ﴿فَإِنْ آمَنُوا﴾ بس یهود ایمان کیلتورسه ﴿بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ﴾ سز بارچه پیغمبرگه ایمان کلتورگان کبی . یعنی بعض پیغمبرگه انکار قیلماسه لر ﴿فَقَدِ اهْتَدَوْا﴾ تحقیق توغری یولغه توشدیلر ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ اگر باش تارتسه لر ﴿فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾ بس شکسز آنلار آز غونلقده قالغوچیدر ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ بس سنی اول یهود که غالب قیلورغه الله یتار ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٨﴾﴾ اول الله تعالی یهودنك قبیح سوزینی ایشتکوچی در وآنلارغه تیوش عذابنی بلگوچیدر . ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ﴾ الله تعالی نك پیغمبر آرقلی بیان ایتکان دینینه ایارکز ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً﴾ الله تعالی دینندن کورکام دین اولماس ﴿وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٩﴾﴾ دخی بزلر الله تعالی گه عبادت قیلغوچیلارمز دیو ایتوکز . ﴿قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ﴾ یامحمد یهود که ایت: الله تعالی قیلغان اشلارگه نزاع قیلوشماکز (چونکه یهود رسول الله غه اگر پیغمبر کلسه یهوددن کلسه کرك ایدی دیو نزاع قیلدی) ﴿وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ اول الله تعالی بزنك هم سزنك ربکزدر . بس تلاسه قایو قومدین پیغمبر یبارر ﴿وَلَنَا أَعْمَالُنَا﴾ بزگه اوز عملمزنك ثوابی اولور ﴿وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ دخی سـزگه اوز عملکزنك ثوابی اولور ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٤٠﴾﴾ دخی ایت محمد: بزلر خالص الله تعالی گه عبادت قیلغوچیلرمز دیو . ﴿أَمْ تَقُولُونَ﴾ یاکه ایته سزمی ؟: ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ شکسز ابراهیم، اسماعیل، اسحاق، یعقوب

واوغلانلری بارچه‌سی، یهود یا که‌نصاری اولدیلر دیو ﴿قُلْ ءَاَنْتُمْ اَعْلَمُ اَمِ اللّٰهُ﴾ ایت ای محمد: مذکور پیغمبرلر قایو دینده‌ایکانن الله تعالی می‌بلگو چیرکدر یا که سزمی؟ البته بو پیغمبرلر اسلام دینـنده اولدیلر سز باطل دعوی قیلدکز ﴿وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهٰادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللّٰهِ﴾ شول کشیدن ظالم یوقدرکه، اوزی بلگانن الله‌تعالی دن یاشرور. یعنی یهودلر تورات‌لارنده کورب محمد عه‌م نك پیغمبر ایکانن بلوب همیشه تورات سوزن یاشردیلر ﴿وَمَا اللّٰهُ بِغٰافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ﴿١٤١﴾ الله تعالی سز قیلغان عملدین غافل ایماس ﴿تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ انبیا جماعتی شوندای جماعتدرکم اوتدی کیتدی ﴿لَهٰا مٰا كَسَبَتْ﴾ اول جماعتکه اوزلری کسب ایتکان عمل ﴿وَلَكُمْ مٰا كَسَبْتُمْ﴾ دخی سزکه اوزکز کسب ایتکان عمللر بولور ﴿وَلٰا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كٰانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ﴿١٤٢﴾ سزدن انبیا قیلغان عملنی صورالماس یعنی ای یهود اوز عملکزنی تیکشرکز ◆ ﴿سَيَقُولُ السُّفَهٰاءُ مِنَ النّٰاسِ﴾ احمق، جاهل آدمیلر ایتور ﴿مٰا وَلّٰيهُمْ﴾ مؤمنلرنی نی نرسه ایلاندردی ﴿عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كٰانُوا عَلَيْهٰا﴾ اوّلده یونالوب اوقور بولغان قبله‌لرندین. چونکه رسول الله‌مدینه‌که کیلکاچ اوّل سیکز آی بیت‌المقدسکه قاراب نماز اوقدی؛ بس قبله‌نی کعبه‌که ایلاندرمك برله امر قیلندی مونك بعدنده کعبه‌که قاراب اوقدی کافرلر مونی کورکاچ محمدنك دینی محکم ایماس قبله‌سندین قایتدی دیینندن هم قایتدی دیدیلر آلارنك سوزلرینی ردایتوب الله تعالی ایتدی: ﴿قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ ایت ای محمد مشرق هم مغربنی الله تعالی یراتمشدر ﴿يَهْدِي مَنْ يَشٰاءُ﴾ الله تعالی تله‌گانی کمسه‌نی کوندرر ﴿اِلٰى صِرٰاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ﴿١٤٣﴾ توغری یولغه. هر طرف خواه مشرق خواه مغرب الله تعالی‌نك امری برله قبله اولور بس الله تعالی کعبه‌نی بیورغاچ کعبه‌که قاراب اوقوماق لازمدر ◆ ﴿وَكَذٰلِكَ جَعَلْنٰاكُمْ اُمَّةً وَسَطًا﴾ دخی سزنی حق قبله‌غه کوندرگان کبی سزلرنی عدل جماعت قیلدق ﴿لِتَكُونُوا شُهَدٰاءَ عَلَى النّٰاسِ﴾ کشی‌لرکه گواه بولمافکز اوچون ﴿وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ دخی پیغمبر سزکه گواه اولمق اوچون. یعنی قیامت کونده الله تعالی پیغمبرلردن صورار: دینکزنی امتلرکزکه ایرشدردکزمی؟ دیو. ایتورلر: «یارب ایرشدردك». آنلار انکار ایتار «بزکه‌دین اوکرانکان کشی اولمادی شول سببلی کافر اولدق». الله تعالی پیغمبرلرکه ایتور «کواهکز بارمی؟» ایتورلر «محمد امتی گواه» کافرلر ایتور «محمد امتی نیچك بلسون بز آنلاردن اول بولوب اوتدك». محمد علیه‌السلام‌نك امتی ایتور بزکه محمد علیه‌السلام قرآن برله بوکافرلرنك انکارن خبر بیردی بز قرآنده کوروب بلدك» الله تعالی محمد علیه‌السلام نی گواه قیلور، امتکه خبر بیردکمه دیو صورار رسول الله ایتور بلی بیردم بس کافرلر مغلوب

اولورلر ﴿ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا ﴾ ای محمد سنی اولکی قبله کدین یعنی بیت المقدسدن ایلاندرمدك ﴿ الَّا لِنَعْلَمَ ﴾ مگر ایلاندردك آیرمق اوچون ﴿ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ ﴾ رسول گه ایارگان کمسه لرنی ﴿ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقِبَيْهِ ﴾ کیری آرتقه یعنی کفرگه قایتقان کمسه لردن ﴿ وَانْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً ﴾ تحقیق آغر بولدی قبله نی ایلاندرمك حتی بعض کمسه لر کفرگه قایتدیلر ﴿ الَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللهُ ﴾ مگر الله تعالی توغری یولغه کوندرگان کمسه لرگه آغر بولمادی. مؤمنلرگه یهود ایتدی بیت المقدسکه قاراب اوقوغان نمازکز باطل، نی قدر عملکز ضایع اولدی دیوب. الله تعالی ایتدی: ﴿ وَمَا كَانَ اللهُ لِيُضِيعَ ايمَانَكُمْ ﴾ الله تعالی سزنك نمازکزنی و باشقه عملرکزنی ضایع قیلماس ﴿ انَّ اللهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴾ الله تعالی مؤمنلرگه بیك رأفت و رحمت قیلغوچیدر. ﴿ قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ ﴾ ای محمد تحقیق کوزکنی کوککا کوتاروب قارامقکنی کوره مز. چونکه رسول الله جبرائیل عه م گه ایتدی: محبتم قبله کعبه گه ایلانوینده، عرب خلقینه قبله کعبه بولغانی کورکام کورنه چك دیو. جبرائیل ایتدی: من هم سنك کبك بنده اما شولایده الله تعالی دن صورارمن دیدی. بس جبرائیل کوککا آشدی شوندان صوك رسول الله دخی کیلگانینی کوتوب دائم کوککا قارار اولدی ﴿ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا ﴾ البته ای محمد سنی اوزك تلاگان قبله غه ایلاندره مز ﴿ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴾ بس یوزکنی کعبه طرفینه ایلاندر. بو آیت اینگانده رسول الله اویله نمازینك ایکی رکعتینی اوقوغان ایدی ینه ایکی رکعتینی کعبه گه ایلانوب تمام ایلدی ﴿ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ﴾ قایو اورنده اولسا کزده یوزکزنی کعبه طرفینه یونالدرکز ﴿ وَانَّ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ انَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ﴾ موندن مقدم کتاب بیرلکان جماعة قبله نك کعبه گه ایلانوی حق ایکانن شکسز بلورلر یعنی آلار بلوب انکار قیلورلر ﴿ وَمَا اللهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴾ الله تعالی اول اهل کتاب قیلغان عملدین عافل توکل قبله اشی حقنده خلقنی تورلی وسوسه گه توشرورگه ترشولریده الله غه معلوم در. یهود و نصاری رسول الله غه ایتدی حق قبله کعبه ایکانینه دلیل کیلتور دیوب موندن صوك الله تعالی ایتدی: ﴿ وَلَئِنْ اَتَيْتَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ ﴾ اگر سین بو اهل کتابقه هر بر دلیلنی کلتورسك ﴿ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ ﴾ آنده ده سنك قبله کُه ایارمسار ﴿ وَمَا اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ﴾ هم سن آنلرنك قبله سینه ایارمزسن ﴿ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ﴾ هم آنلر اوزلری بر برسی نك قبله سینه ایارمازلر. چونکه یهود بیت المقدس گه قارادی نصاری مشرقغه قارادی بس بونلر زورلانوب بر برسینه باش بیرمیلر ای محمد سنکا غه باش بیرماسلر ﴿ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَاءَهُمْ ﴾ اگر ایارسك یا محمد کافرلر یوناله تورغان قبله غه ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ

منَ الْعلْم ﴾ سكا الله‌دين قبله كعبه ايدكى حقنده علم كيلكان‌نك صوكنده ﴿ انَّكَ اذًا لَمنَ الظّالمين ﴿١٤٥﴾ شكسز ظالملردن اولورسن. ﴿ الَّذينَ اٰتَيْنٰاهُمُ الْكتٰابَ ﴾ آندن كمسه‌لركم آنلرغه كتاب بيردك ﴿ يَعْرفُونَهُ ﴾ بلورلر اول محمدنى صفتى برلن ﴿ كَمٰا يَعْرفُونَ اَبْنٰاءَهُمْ ﴾ اوزلرينك بالالرينى بلكان كبى ﴿ وَانَّ فَريقًا منْهُمْ ﴾ شكسز اول يهودنك بر طائفه‌سى ﴿ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ ﴾ البته حقنى ياشره‌لر ﴿ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾ حالبوكه آنلر محمدنك حق رسول ايكانن بله‌لر ولكن بلمكلرن ياشره‌لر. ﴿ اَلْحَقُّ منْ رَبّكَ ﴾ بو كعبه حق قبله الله تعالى دين ﴿ فَلاٰ تَكُونَنَّ منَ الْمُمْتَرينَ ﴿١٤٧﴾ البته اى محمد شك قيلغوچيلردن بولمه. ﴿ وَلكُلّ وجْهَةٌ ﴾ هر پيغمبرنك طريقى بردر يعنى بارچه‌سى اسلام طريقنده در ﴿ هُوَ مُوَلّيهٰا ﴾ هر پيغمبر اسلام طريقينه يوزكورگوچيدر ﴿ فَاسْتَبقُوا الْخَيْرٰات ﴾ مؤمنلر ايدگو عمللرگه آشوقكز ﴿ اَيْنَ مٰا تَكُونُوا يَاْت بكُمُ اللّٰهُ جَميعًا ﴾ قايو اورنده بولسه‌كزده بارچه‌كزنى الله تعالى براورنغه كلتورور ﴿ انَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلّ شَىْء قَديرٌ ﴿١٤٨﴾ شكسز الله تعالى هرنرسه‌گه قادردر. ﴿ وَمنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجد الْحَرٰام وَانَّهُ لَلْحَقُّ منْ رَبّكَ ﴾ سفرگه قايسى اورندن چقسا كده نماز اوقماقچى بولساك يوزكنى قبله طرفينه يونالدر. كعبه‌گه يونالمك الله تعالى‌دن حق امردر ﴿ وَمَا اللّٰهُ بغَافل عَمّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾ الله تعالى سز قيلغان اشلردن غافل توگلدر. ﴿ وَمنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجد الْحَرٰام ﴾ قايو اورندن چقسا كده يوزكنى قبله طرفينه يونالدر ﴿ وَحَيْثُ مٰا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ﴾ قايو اورنده بولسه‌كزده قبله طرفينه يونالكز بس كعبه‌گه يونالمكنى الله تعالى تكرار ايدوب تأكيد ايتدى كعبه‌دن باشقه اورنغه يونالمك مؤمنلرنك كوكلينه ده‌توشماسون ديو ﴿ لئَلاّ يَكُونَ للنّاس عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ ﴾ كعبه‌گه يونالكز سزلرگه فارشى آدميلرنك دعواسى بولماسون ايچون يعنى رسول الله بيت المقدس‌گه قاراب نماز اوقوغاچ يهود بو محمد تورات خبر بيرگان محمد ايمس اگر اول محمد اولسه قبله‌سى كعبه اولور ايردى ديو دعوى قيلدى ينه مشركلر محمد ابراهيم دينينى دعوى قيله‌در اگر ابراهيم دينده اولسه قبله‌سى كعبه اولمق كرك ايدى ديوب دعوى قيلدى. بس رسول الله كعبه‌گه يونالگاچ يهود هم مشركلرنك بو دعواسى يوقغه چقدى ﴿ الاَّ الَّذينَ ظَلَمُوا منْهُمْ ﴾ مگر سنك برله اول آدميلرنك ظالملرى دعوالاشور يعنى حق ظاهر اولغاچده باطل دعوا قيله تورغان معاندلرى ﴿ فَلاٰ تَخْشَوْهُمْ ﴾ بس قورقماكز محمد اول ظالملردن ﴿ وَاخْشَوْنى ﴾ مندين قورقكز بس من بيورغان قبله‌غه قاراب نماز اوقكز ﴿ وَلاُتمَّ نعْمَتى عَلَيْكُمْ ﴾ سزگه كعبه‌نى قبله قيلورغه بيوردم نعمتلرمنى تمام قيلماق اوچون ﴿ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾ سزلرده انصافقه كيلوب توغرى يولغه كرساكز كرك. ﴿ كَمٰا اَرْسَلْنٰا فيكُمْ رَسُولاً منْكُمْ ﴾ نتاك اوز آراكزدن رسول يباردك بوهم نعمتمنى

تمام ایتمك در ﴿يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِنَا﴾ اول سزگه بزم كتابمزنی اوقور ﴿وَيُزَكِّيكُمْ﴾ اول رسول سزنی كفردن هم حرام نرسه‌لردن پاك قيلور ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ﴾ دخی اول سزگه قرآن اوقورغه اوگراتور ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ دخی قرآننك معناسنی اوگراتور. چونكه حكمت ديدكلری قرآن معناسی‌در ﴿وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ﴿١٥١﴾ دخی سزلرگه اوّلده‌بلمگان نرسه‌لرگزنی اوگراتور. بس دنيا هم آخرت اشلرنده پيغمبردن اوگرنمك هر كمگه لازمدر. ﴿فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ﴾ بو مذكور نعمتلرمنی بلسه‌گز بنی طاعت برله يادايتوگز سزلرنی مغفرت‌برله ياد ايتارمن ﴿وَاشْكُرُوا لِي﴾ سزگه بيرگان نعمتلريم برابرينه شكر قيلوگز يعنی رسول يبارمك علم اوگراتمك بارچه‌سی شكر ايتارگه لايق نعمتلردر ﴿وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ ﴿١٥٢﴾ منم بيرگان نعمتلريمه كفران قيلماگز ﴿يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ای مؤمنلر ﴿اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ﴾ اوتدين قوتولورغه ياردم استاگز گناه‌دن تيولمق ويخشی‌اشلرگه چدامق برله ﴿وَالصَّلٰوةِ﴾ دخی نماز برله ﴿اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰابِرِينَ﴾ ﴿١٥٣﴾ شكسز الله‌تعالی گناه‌دن معصيتدن صاقلانغان كمسه‌لر برله‌در. ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌ﴾ الله تعالی يولنده اولتورلگان كمسه‌لرنی ميت‌لر ديوب ايتماگز. بدر صوغشنده اولگان كمسه‌لرنی فلان كمسه اولدی ديوب سوزلشكانلرون الله‌تعالی مكروه كوردی ﴿بَلْ اَحْيَاءٌ﴾ بلكه آنلر ترك‌لردر ﴿وَلٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ ﴿١٥٤﴾ ولكن سز آلارنك ترك ايكانلك‌لرينی بلماس‌سز. حسن بصری ايتدی شهيدلر ترگلاردر هر گون رزقلری جانلارينه كورگازلور اوزلری هم راحت تابارلر ديو. ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ﴾ البته سزگه دشمان قورقنچينی ينه آچلقنی ايرشدررمز ﴿وَنَقْصٍ مِنَ الْاَمْوَالِ﴾ دخی مال‌لرگز كيم بولماقنی ﴿وَالْاَنْفُسِ﴾ دخی اوزلرگز كيم بولماقنی يعنی سرخامق برلن ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ دخی يمشلار كيم بولماقنی. بعض‌لر ايتديلار يمشدن مراد آدمنك يوراك يمشلاری بولغان بالاسی‌در ديوب. رسول‌الله ايتدی بر بنده‌نك بالاسی دنيادن اوتسه الله‌تعالی فرشته‌لرگه ايتور بنده‌منك بالاسی‌نك جانون آلدگزمو؟ ايتورلر بلی آلدق. الله‌تعالی ايتور يوراكينك يمشنی آلدگزمو؟ ايتورلار: بلی آلدوق ديوب. الله تعالی ايتور: بندمنی ايتوب قالدی؟ ايتورلار سكا حمد ايتدی بارمزده خداغه قايتاچقمز ديدی. بس الله تعالی بو بنده‌مه جنتده بر چارداق بنا قيلگز هم اول چاردافنی حمد چارداقی ديوب آتاگز ﴿وَبَشِّرِ الصّٰابِرِينَ الَّذِينَ اِذَا اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ﴾ سونچ بير ای‌محمد شول كمسه‌لرگه كه، هر قايچان آلارغه بر قايغو ايرشسه ﴿قَالُوا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ﴿١٥٥﴾ بز الله‌نك بنده‌سی شكسز الله تعالی حضورينه قايتاچقلارمز الله تعالی‌نك حكمينه راضی‌لرمز

دیوب ایتورلر. ﴿أُولٰئِكَ﴾ اوشبو قضاغه راضی اولوب الله‌تعالی‌گه قایتقوچی کمسه‌لر ﴿عَلَيْهِمْ صَلَوٰتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ﴾ آنلرغه الله‌تعالی‌دن مغفرت‌لر شفقت‌لر بولغوچیدر ﴿وَأُولٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ ۱۵۶ دخی آنلاردر توغری یولغه کونگوچی‌لر. رسول الله ایتدی بر کمسه قضا بعدنده «انا لله وانا الیه راجعون اللهم اجرنی فی مصیبتی واخلف‌لی خیرا منها» دیوب دعا قیلسه الله تعالی اول قضانك آخرین خیرلی قیلور دیو ◆ ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ﴾ تحقیق صفا هم مروة تاولاری ﴿مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ﴾ الله‌غه عبادت قیلوناچق اورنلارنك علامتلریدر ﴿فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ﴾ بس بر کمسه بیت شریفکه قصد قیلوب بارغه چقسه ﴿أَوِ اعْتَمَرَ﴾ یا که بیت شریفنی زیارت قیلسه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾ بس اول کمسه‌گه صفا برله مروه آراسنده طواف قیلماقده گناه یوقدر. چونکه صفا برله مروه آراسنده ایکی‌صنم بار ایدی شول سببلی اول آراده مؤمنلر طوافنی مکروه کورگاچ الله تعالی بو آیتنی ایندردی ﴿وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ بر کمسه ایزگو عملنی آرتدرسه یعنی فرض طواف صوکنده نفل طواف‌ده قیلسه ﴿فَإِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ۱۵۷ شکسز الله تعالی ثواب بیرگوچی‌در هم اول کمسه‌نك نفل طواف قیلغانینی بلگوچیدر. ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدٰى﴾ تحقیق شول کمسه‌لر که بز ایندرگان آچق معنالی وتوغری یولنی کورساتکوچی آیتلارنی یعنی قرآن حکمینی یاشره‌لر ﴿مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ﴾ اول اوزیمز ایندرگان اچق وتوغری یولنی کورساتکان آیتلرمزنی یعنی قرآننی اوّلده‌گی کتابده بیان ایتکان کویمزگه ﴿أُولٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ﴾ الله تعالی اول کمسه‌لرگه لعنت قیلور ﴿وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ ۱۵۸ دخی آنلارغه بارچه لعنت قیلغوچیلار لعنت‌قیلور ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا﴾ مگر توبه‌قیلغان کمسه‌لر لعنتدین‌قوتولور ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ دخی بوزوق اشلرینی توزاتکان کمسه‌لر ﴿وَبَيَّنُوا﴾ دخی اوزلری یاشرگان نرسه‌لرنی اظهار قیلغان کمسه‌لر ﴿فَأُولٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ بس بو کمسه‌لرنك گناهلرین کیچارمن ﴿وَأَنَا التَّوَّابُ﴾ من گناهلارنی بیك کیچکوچی پادشاه‌من ﴿الرَّحِيمُ﴾ ۱۵۹ بیك رحمت‌قیلغوچی‌من ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ تحقیق کافر بولغان کمسه‌لر ﴿وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ آنلار کفر اوزرنده اولسه‌لر ﴿أُولٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ ۱۶۰ اول کافرلرگه‌در الله تعالی وفرشته‌لر وبارچه خلایق‌نك لعنتی ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ اوت اچنده منگو قالغوچیلاردر ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ آنلارغه عذاب یکل قیلنماس ﴿وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ﴾ ۱۶۱ آنلارغه بر ساعت‌ده ایرکنلك بیرلماس ﴿وَإِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ وَاحِدٌ﴾ سزنك الهکز بردر شریکی یوقدر. مشرکلر اله ایکی اولماق لازمدر دیدیلر آنلارنك سوزینه قارشی بو آیت ایندی ﴿لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ

عبادت قیلوغه لایق ذات یوق ؛ مگر شریکی یوق بر الله‌در ﴿ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾ بنده‌لرگه کامل رحمت ایاسی‌در . مشرکلر بو آیتنی ایشوتکاچ عجب ایتوب محمد علیه السلام‌غه الله‌نك برلکینه دلیل کاتور دیوب ایتدیلر بس الله تعالی ایتدی ﴿ انَّ فی خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ تحقیق کوکلرنی هم یرلرنی یاراتمق‌ده بولغوچیدر ﴿ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ﴾ دخی کیچ و کوندزنك تورلیچه بولوینده بولغوچیدر یعنی برسی اوزون برسی قسقه بولماق برلن ﴿ وَالْفُلْكِ الَّتِی تَجْرِی فِی الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ ﴾ آدمیلرگه فائده‌لی نرسه‌نی یوکلاب دریاده یورگوچی کاراباللرده بولغوچیدر ﴿ وَمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ ﴾ دخی الله تعالی کوکدن ایندرگان یاغموردہ بولغوچیدر ﴿ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ﴾ بس اول یغمور سببلی یرنی ترگزدی یعنی یشل قیلدی اول یریغمورسز قوروب قالغان صوکنده ﴿ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ﴾ اول یرده هرتورلی حیوانلرنی یراتدی ﴿ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ ﴾ دخی یل‌لرنك ایسما کنده بولغوچیدر ﴿ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ ﴾ دخی یر برلن کوك آراسنده یوروگه یالغز الله تعالی‌نك قوشوی برله گنه بیلگولنگان بلوتلارده ﴿ لَاٰيٰتٍ ﴾ آنك برلکینه دلیل‌لر بولغوچیدر ﴿ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾ فهملگان جماعت که . چونکه اله ایکی اولسه ایدی آرالرنده اختلاف دوشوب بو اشلارنك برسی اوزگارور ایدی ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْدَادًا ﴾ آدمیلاردن بعض کمسه الله‌تعادن باشقه نرسه‌نی یعنی صنم‌لرنی الله‌غه شریك قیله ﴿ يُحِبُّونَهُمْ ﴾ محبت برله عبادت قیلورلر اول صنم‌لرغه ﴿ كَحُبِّ اللّٰهِ ﴾ مؤمنلر محبت برلن الله‌غه عبادت قیلغان کبی ﴿ وَالَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِ ﴾ مؤمنلر الله‌غه محبت برلن عبادت قیلماقده کاملدر . چونکه مؤمنلار کیکلك حالنده هم محنت حالنده الله تعالی‌گه عبادت قیلورلر اما کافرلر کیکلك حالده صنم‌لرینه عبادت قیلورلر قچان آلارغه بر تارلق کیلور اولسه صنملرغه عبادتلرین قویارلر ﴿ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوٓا ﴾ صنم‌لرغه عبادت‌لری برله ظلم قیلغان آدم‌لر بلسه‌لر ایدی ﴿ اِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ ﴾ آخرتده عذاب کورگان وقتلرنده ﴿ اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ﴾ بارچه قوة الله تعالی‌نك بولغانن ﴿ وَاَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾ دخی بلسه‌لر الله تعالی قاتی عذاب قیلغوچی ایکانن البته دنیاده ایمان کلتورلر ایدی ﴿ اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا ﴾ متبوعلرینك یعنی الوغلارینك بیزار اولغان وقتنده ﴿ مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا ﴾ ایارگوچی کمسه‌لردن . یعنی کافرلرنی اوزلرینه ایارتولرینی طانغان وقتلرنده ﴿ وَرَاَوُا الْعَذَابَ ﴾ عذاب کورگانلری حالده ﴿ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾ آرالارنده دوستلق یاکه قرنداشلك یاکه رئیس‌لك کبی سببلر کیسلگان زمانده بارچه قوة الله‌دن ایکانن بلسه‌لر ایدی ﴿ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا ﴾ دخی ایارگوچی‌لار ایتکان وقتده ﴿ لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً ﴾

اکر اولسه ایدی دنیاغه یاکادن قایتماق ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ﴾ بو الوغلارمزدن بیزار ایدك
﴿كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا﴾ اوزلری بزدن بیزکان کبی. بس بو وقتلرنده بارچه قوة الله تعالی نك
بولوب مذکور دوست وقرنداش واولوغلارندان هیچ فائده بولمایه چقنی بلسه لر
ایدی دنیاده زمانلارنده الله تعالی دن باشقه غه قارامیچه الله تعالی کاه ایمان
کیلتررلار، فقط الله تعالی ایندرکان کتابلر برله عمل قیلورلار ایدی ﴿كَذٰلِكَ﴾
آخرتده الله تعالی بو ظالملرکه قاتی عذاب کورکازمکلکی کبی ﴿يُرِيهِمُ اللّٰهُ أَعْمَالَهُمْ﴾
الله تعالی آنلارغه قیلغان عملرینی کورکازور ﴿حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ﴾ اول ظالملرکه
اوکونچ ایچون ﴿وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ﴾ ١٦٦ اول ظالملر جهنمدین چقماسلار
﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ ای آدمیلار یرده کی شریعت پاك
قیلغان نرسه نی، آشا کز ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ شیطان یوللرینه ایارمکزلر
﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ ١٦٧ شکسز اول شیطان سزکه بیك آچق دشماندر
﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ﴾ اول شیطان سزکه کناه همیمان نرسه لار برلن بیورر
﴿وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ١٦٨ دخی، بلمکان نرسه لرکزنی الله تعالی اوزرینه
ایتورکه بیورر شریعتدن تش بر نرسه نی حلال یاکه حرام دیوب دعوا قیلورغه
بیورر. چونکه عربدن بعض برقوم شریعتکه قاراماینچه اوز عقللاری برلن بو نرسه
حلال بو نرسه حرام دیوب دعوی قیلدیلار بس شریعتدن باشقه بو دعوالرکز قبیح در
دیوب الله تعالی بو آیتنی ایندردی حاصل قرآنغه قایتکز دیمکدر ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ
اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ﴾ هر قایچان اول کافرلرکه ایتولسه ایاروکز الله تعالی ایندرکان
قرآنغه دیوب ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ایتورلار بلکه ایاروزمز شول
یولغه که، اول یولده آتالرمزنی تابدق ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ ١٦٩
الله تعالی ایتدی: آیا آتالاری هیچ نرسه فهملمکان هم توغری یولغه کونلمکان اولسه لرده
ایاره لرمی؟ یعنی آتالرمز یولی یاکه الوغلرمز یولی دیوب یوز توبان توشماکز
بلکه الوغلارکزنك یولی الله تعالی نك کتابینه توغری کلسه آنك برله عمل قیلوکز
اکر مخالف اولسه تاشلاکز. بس بو آیت نیکه بولسه ده دلیلدن باشقه ایارمکدن
منع ایته در. ﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ قرآنغه انکار قیلغان کمسه لر برله آلارغه
وعظ قیلغان کمسه نك مثالی ﴿كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً﴾ تاوشدن
باشقه نی ایشتمکان حیوانلارغه قیچقرغان کشی کبیدر. یعنی بهایم کهنی مقدارمعنالی سوزلار
برلن قیچقرتاوشکدن باشقه نرسه نی ایشتماس هم سنك سوزنك برله عمل قیلماس بلکه
اوزی بلکانچه یورور اوشنداق قرآنغه انکار قیلغان کمسه لرکه ده نی مقدار آچق
معنالی آیتلرنی قولاغینه اوقوغیل ایشوتمای هم قرآن برلن عمل قیلمای اوز

آرالرنده الوغلارینك سوزی هیچ دلیلسز اولسه‌ده آنك برلن عمل قیلورلر بس بو قرآننی فهملامگان کمسه حیوانلر حکمنده‌در ﴿ صُمٌّ ﴾ بونلر حقنی ایشتمکدن صاکغراولردر ﴿ بُكْمٌ ﴾ تلسزلردر ﴿ عُمْيٌ ﴾ صوقرلردر ﴿ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴾ ۱۷۰ شوکار کوره قرآن حقنده اویلاب توغری یولنی تابارغه طرشمیلر ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ﴾ ای مؤمنلر بزطعاملاندرگان حلال نرسه‌لردن آشا کز بزحلال دیگان نرسه‌نی حرام دیوب دعوی قیلما کز ﴿ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴾ ۱۷۱ هم الله‌غه بیرگان نعمتلری ایچون شکر قیلکز اگر آکاغنه عبادت قیله تورغان بولسه کز. کافرلر ایتدی بز حرام دیگان نرسه حرام بولماسه حرام نرسه نی‌در بیان قیل؟ دیو الله تعالی ایتدی: ﴿ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ ﴾ تحقیق الله‌تعالی سزگه حرام قیلدی اولاکسه‌هم بوغازقانی‌هم دوکنز ایتینی ﴿ وَمَا أُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ ﴾ دخی شول حیوان حرام اول حیواننی بوغازلاغانده الله تعالی‌دن باشقه‌نك اسمین ذکر ایتولور. چونکه کافرلر بوغازلاغانده صنملرینك اسمینی یادقیلورلر ایدی ﴿ فَمَنِ اضْطُرَّ ﴾ بس بر کمسه آچلق برله عاجز بولسه ﴿ غَيْرَ بَاغٍ ﴾ باغی اولماقدین باشقه ﴿ وَلَا عَادٍ ﴾ ومسلمانلرغه ظلم قیلمقدن باشقه. یعنی عاجزلکی اوزینك باغی یاکه ظالم بولماقی سببلی اولماسه ﴿ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ﴾ بس بو عاجز کمسه‌گه مذکور حرام نرسه‌لرنی آشامقده گناه اولماس ﴿ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ ۱۷۲ بس شکسز الله تعالی یارلقاغوچیدر ورحمت قیلغوچیدر ◆ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ ﴾ تحقیق الله‌تعالی‌نك ایندرگان کتابینی یاشرگان کمسه‌لر. یعنی یهود محمدبزنك آرادن چغار دیوب کوته‌در ایدی بس محمد قریشدن کلگاچ یهودنك الوغلاری قاره خلقدن کلگان فائده بزدن کیتار دیوب قورقدی بس تورانده بولغان رسول الله‌نك صفاتنی فارا خلقدین یاشردیلر ﴿ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ﴾ دخی اختیار قیله‌لار خلقدین کلگان آز آقچه‌نی. الله تعالی‌دن ایندرلگان کتاب برابرینه ﴿ أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ ﴾ بو کمسه‌لر قارنلارینه آشاماسلر ﴿ إِلَّا النَّارَ ﴾ مگر اوت آشارلر ﴿ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ الله تعالی آنلارغه قیامت کونده یومشاق سوز فاتماس ﴿ وَلَا يُزَكِّيهِمْ ﴾ آنلرنی یمان عملردین پاکلاماس ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ ۱۷۳ آنلارغه رنجتکوچی عذاب باردر ﴿ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى ﴾ بو کمسه‌لر جهنمنی جنت برابرینه آلشدرغان کمسه‌لردر ﴿ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴾ ۱۷۴ بس شوشی اشاری ایچون بولاچق اوت عذابینه صبرلقنی نرسه بیردی ایکان. یعنی اوت عذابینه توشوگه راضی بولولری عجب حالدر ﴿ ذَلِكَ ﴾ اوشبو اوت عذابی ﴿ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ ﴾ شکسز الله تعالی حق

لق اوزرنده کتاب ایندروب اول کتابنی قویغانلری ایچوندر ﴿ وَانَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتٰبِ ﴾ شکسز قرآنغه اشانماینچه تورلی اعتقادقه توشکان کمسه‌لر ﴿ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴾ ۱۷۵ اوزون هم یراق بولغانلقدان اوچینه‌چغا آلماسلق تورلی یمان اعتقاد اچنده درلر. بس قرآنغه فایتمای بو توسلی اعتقادلری کیسلماس ◆ ﴿ لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ﴾ ایدگولك یوزلرکزنی مشرق هم مغربکه ایلاندرمك ایمس ﴿ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ وَالنَّبِيّٖنَ ﴾ لکن ایدگو کمسه‌لر شولاردرکه، الله تعالی گه وآخرت کونینه وفرشته‌لرهم کتابلرهم پیغمبرلرنك بارچه‌سینه ایمان کتورورلر ﴿ وَاٰتَى الْمَالَ عَلٰى حُبِّهٖ ﴾ دخی مالینی اوزی سویاتوروب بیرور ﴿ ذَوِي الْقُرْبٰى ﴾ قرنداشلاریندن ﴿ وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِينَ ﴾ یتیملرگه هم مسکینلرگه ﴿ وَابْنَ السَّبِيلِ ﴾ دخی یولچیلرغه ﴿ وَالسَّائِلِينَ ﴾ سوراوچیلرغه ﴿ وَفِي الرِّقَابِ ﴾ دخی خواجه سندین یازو بیرلگان قللرغه یعنی مکاتب لرگه ﴿ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ ﴾ دخی فرض نمازلرینی دائم اوقور ﴿ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ ﴾ دخی فرض زکاتینی بیرور. ﴿ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا عٰهَدُوا ﴾ دخی عهدلرینه وفا قیلورلر نی وقت عهد قیلسه‌لرده ﴿ وَالصّٰبِرِينَ ﴾ دخی صبر قیلغوچی اولورلر ﴿ فِي الْبَاْسَآءِ ﴾ فقیر وقت‌لرنده ﴿ وَالضَّرَّآءِ ﴾ دخی سرخاو حاللرنده ﴿ وَحِينَ الْبَاْسِ ﴾ دخی سوغش وقتلرنده ﴿ اُولٰٓئِكَ ﴾ مذکور صفتلار برله صفتلانغان کمسه‌لر ﴿ الَّذِينَ صَدَقُوا ﴾ ایمان لرنده راست کمسه‌لردر ﴿ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴾ ۱۷۶ دخی آنلاردر الله دن چن قورقغوچیلار ◆ ﴿ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ ﴾ ای مؤمنلر سزگا قصاص فرض اولدی. قصاص دیدکلاری: برکمسه برکشینی اولتورسه اولتورگوچی کمسه‌نك اوزن اولترمکدر ﴿ فِي الْقَتْلٰى ﴾ اولتورلمش کمسه‌لرحقنده ﴿ اَلْحُرُّ ﴾ آزاد کمسه اولتورلور ﴿ بِالْحُرِّ ﴾ آزاد کمسه‌نی اولترو برابرنده ﴿ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ ﴾ قل اولتورلور قلنی اولترو برابرنده ﴿ وَالْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰى ﴾ خاتون اولتورلور خاتونی اولترو ایچون ﴿ فَمَنْ عُفِيَ لَهٗ مِنْ اَخِيهِ شَيْءٌ ﴾ بس اولتورگوچی کمسه گه اولتورلگان کشی طرفندن برنرسه عفو قیلنسه یعنی اولتورلگان آدم نك وارث‌لرندن برسی قصاصنی عفو قیلسه ﴿ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ بس شریعتچه دیه‌نی ایستمك لازم در ﴿ وَاَدَآءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍ ﴾ دخی اولتورگوچی کمسه گه کورکام لك اوزره اول وارثلارغه دیه ادا قیلمق لازمدر ﴿ ذٰلِكَ ﴾ اوشبو قصاص هم دیه‌نك جائز بولماقی ﴿ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ الله تعالی‌دن یکل لکدر ﴿ وَرَحْمَةٌ ﴾ دخی رحمتدر یعنی الله تعالی بزنك امتکا رحمت قیلوب خواه قصاص خواه دیة یعنی مال لانوکز دیو اختیار قویدی ﴿ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ ﴾ بس برکمسه دیة توله‌توب آلغان صوکنده ظلم قیلسه یعنی

دیة تولتکاچ اولتور گوچی نی دخی اولتورسه ﴿ فَلَهُ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴾ ١٧٧ آخرتده آ کثار
بیك رنجتکوچی عذاب بولور ﴿ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ ﴾ سز گه قصاص آلماقده
تری قالماق باردر ﴿ يٰا اُولِي الْاَلْبَابِ ﴾ ای عقل ایه‌لری. چونکه اولتور گوچی
کشی قصاصدن قورقوب اولتورمکدین تیلغاچ اوزی هم باشقه کشی اولمدن
سلامت قالور ﴿ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ ١٧٨ سزده قصاصدن قورقوب اولتورمکدین
ساقلانورسز ◆ ﴿ كُتِبَ عَلَيْكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ ﴾ بر کزگه اولوم حاضر
اولغان وقتده فرض اولدی سزگه ﴿ اِنْ تَرَكَ خَيْرًا ﴾ اگر اول کمسه
مال قالدرسه ﴿ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ ﴾ آتا آناغه وصیت ایتمك ﴿ وَالْاَقْرَبِينَ ﴾ دخی
یاقن قرنداشلارینه ﴿ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ شریعت‌چه یعنی اسرافدن غیری ﴿ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴾ ١٧٩
الله تعالی دن قورقوچی کمسه‌لرگه لازم در بو وصیت ﴿ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَمَا سَمِعَهُ ﴾
بس بر کمسه اول وصیتنی ایشتکاچ اوزگارتسه ﴿ فَاِنَّمَا اِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ ﴾
شکسز گناهی اول وصیت نی اوزگارتکان کشیلرگه‌در ﴿ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ ١٨٠
شکسز الله تعالی هر کمنك عملنی ایشتکوچی هم بلگوچیدر. اما آتا آنا و یاقن قرنداشلرگه
وصیت میراث آیاتلری برلن منسوخدر اما باشقه کمسه‌لرگه وصیت همیشه درست
بولوب قالدی ﴿ فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا ﴾ بس بر کمسه وصیت قیلغوچینك باطلغه
میلندن یا که گناهغه توشوندن قورقسه ﴿ فَاَصْلَحَ بَيْنَهُمْ ﴾ بس وارثلار آراسون شریعتچه
توزاتسه ﴿ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ ﴾ بس اول وصیتنی اوزگارتوچیگه گناه اولماس ﴿ اِنَّ اللّٰهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ ١٨١ شکسز الله تعالی بو باطل وصیت نی شریعتکه قایتارغان کمسه گه عفو
ایتکوچی و رحمت قیلغوچیدر ◆ ﴿ يٰا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ ﴾ ای مؤمنلر
سزگه روزه توتمق فرض اولدی ﴿ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ سزدن آلده اولغان
امتلرگه فرض اولغان کبی ﴿ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ ١٨٢ سزده معصیت و یمان اشلردن صاقلانورسز
چونکه روزه بنده‌ده بولغان شهوات وآزغونلق نی کیموتکانلکدن گناه قیلماسلغینه
سببدر ﴿ اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ﴾ معلوم کونلرده. یعنی اوتوز کون توتمق فرض اولدی
﴿ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا ﴾ بس سزلردن بر کمسه سرخاو بولسه ﴿ اَوْ عَلٰى سَفَرٍ ﴾ یا یسه
سفرده اولسه بس آغز آچسه‌لر ﴿ فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ﴾ بس اوتکان روزه‌نی
ایکنچی آی‌نك کونلارنده قضا قیلماق لازمدر ﴿ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ ﴾ روزه‌غه
طاقت‌لری اولغان کمسه‌لرگه اگر روزه‌لرین آچسه‌لر لازمدر ﴿ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ﴾
بر مسکین طعامی فدیه یعنی هر کون اوچون بر مسکین تویدرماق لازمدر. بو آیت
اینگاچ بایلار روزه توتماس اولدیلار هر کون بر مسکین تویدروب روزه‌دن
قوتولور اولدیلار روزه فقیرلرگه قالدی بس الله تعالی بو آیتنی آلداغی آیت

برلن نسخ قیلدی ﴿ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا ﴾ بس بر کمسه فدیه‌نی آرتق بیرسه یعنی بر کون ایچون ایکی مسکین‌نی تویدرسه ﴿ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ ﴾ بس اول آرتدرماق اول کمسه‌گه خیردر ﴿ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ ﴾ روزه توتماقگز سزگه خیردر خواه مریض اولسا گزده ﴿ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ ۱۸۳ اگر بلور اولسا گز بلور روزه‌دهغی فضیلت وثوابنی . ﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ ﴾ سزگه رمضان آینده روزه توتماق فرض اولدی ﴿ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ ﴾ شوندای شرافتلی آیدرکه اول رمضان، آنك اچنده قرآن ایندرلدی. یعنی اوّلندین آخرینه‌چه جبرائیل رسول الله‌غه کیسا کلاب ایندردی حتی یکرمی اوچ یلده تمام قیلدی دیدیلار ﴿ هُدًى لِلنَّاسِ ﴾ اول قرآن آدمیلرگه توغری یولنی بیان اینکو چیدر ﴿ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ ﴾ دخی توغری یولنی بیان قیلماقده آچق معنالی آیت‌لردر ﴿ وَالْفُرْقَانِ ﴾ دخی حق برله باطلنی آیرماقده . بس قرآن توغری یولنی بیان قیلغوچی هم حق برلن باطلنی آیرغوچی عزیز کلامدر ﴿ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ ﴾ بس سزلردن بر کمسه رمضانغه حاضر اولسه یعنی سلامت رمضانغه یتشسه ﴿ فَلْيَصُمْهُ ﴾ بس رمضانده روزه توتسون. ینه بو آیت اولگی فدیه‌نی جائز کورگان آیتنی نسخ ایتدی بس مقیم کمسه‌گه روزه توتماق فرض اولدی ﴿ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ ﴾ بر کمسه سرخاو یا که سفرده اولسه ﴿ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ﴾ بس آکا ایکنچی کونلارده قضا لازمدر ﴿ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ ﴾ الله تعالی سزگه یکللکنی تلایدر. یعنی سفرده یا که سرخاو اولسا گز آغز آچارغه رخصت قیلدی سزلرگه یکل بولسون ایچون ﴿ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ﴾ الله تعالی سزگه مشقتنی تلامیدر. یعنی مسافر یا که سرخاو کمسه‌گه روزه مشقت بوله چغندان لازم ایتمادی ﴿ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ ﴾ الله‌تعالی سزگه فرض قیلغان کونلرگز سانونچه قضا گزنی کامل قیلماقگز ایچون ﴿ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ ﴾ دخی سزنی توغری یولغه کوندردی الله تعالی‌نی الوغلامقگز ایچون ﴿ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾ ۱۸۴ الله تعالی‌نك نعمتلرینه شکر قیلساگز کرك . صحابه‌لر یارسول‌الله قایو وقتده دعا قیلساق قبول بولور دیوب سوراغاچ الله‌تعالی بو آیت‌نی ایندردی . ﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي ﴾ ای محمد هر قایچان سندن قول‌لرم منم دعا قبول قیلماقدین سوراسه ﴿ فَإِنِّي قَرِيبٌ ﴾ شکسز من حاضر ویاقن من ﴿ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ﴾ دعا قیلغوچی دعاسینی نه وقت قیلسه‌ده قبول قیلورمن ﴿ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي ﴾ بس مؤمنلار مکا طاعت برلن جواب بیرسونلر ﴿ وَلْيُؤْمِنُوا بِي ﴾ دخی مکا ایمان کلتورسونلر ﴿ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴾ ۱۸۵ شوشی لارنی قیلسه‌لر شاید توغری یولغه کونارلر. ﴿ أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ ﴾ سزگه روزه کونکزنك کیچنده حلال بولدی ﴿ الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ ﴾ خاتونلارکزغه یاقنلق قیلماق. چونکه اوّلده صحابه‌لرگه آغز آچقاندین صوك یسیع

نمازینه‌چه آشامق، اچمك ، یاقنلق قیلماق رخصت بولوب آندان صوك درست توكل ایدی . بر وقت حضرت عمر یسیع‌دن صوك خاتونینه یاقنلق قیلدی. صوكره اوكنوب رسول‌الله‌غه خبر بیردی رسول‌الله‌ایتدی یاعمر بیك تیوشلی اش قیلماغانسون بس عمر قایغو اوزرنده قایتدی شونك سببلی الله‌تعالی كیچنده یاقنلق قیلماقنك رخصتی برله آیت ایندردی ﴿ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ ﴾ اول خاتونلار كیوملركزدر . كیوم عورتنی اورتكان كبی خاتونلركز هم عورتكزنی اورتور حرامدن ساقلار ﴿ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ ﴾ دخی سزلر اول خاتونلاركزنك كیوملری‌سز ﴿ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ ﴾ الله‌تعالی بلدی‌شكسز سزلر روزه كیچنده یاقنلق قیلوب اوزكزه خیانت قیلور بولدكز ﴿ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ﴾ بس كیچدی ﴿ وَعَفَا عَنْكُمْ ﴾ دخی سزدن قیلغان اشلاركزنی عفو قیلدی ﴿ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ ﴾ حاضر ایندی كیچده خاتونلاركزغه یاقنلق قیلوكز ﴿ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ ﴾ دخی الله تعالی سزكه تقدیر قیلغان بالالرنی استاكز . یعنی جماع وقتنده‌یخشی بالا بولمقنی نیت قیلوكز ﴿ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا ﴾ آشاكز هم اچكز ﴿ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ ﴾ كون یاقتوسی كیچ قارانغوسندن آیرلغانچه ﴿ مِنَ الْفَجْرِ ﴾ كون یاقتیسی دیگانمز تاكدر ﴿ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ ﴾ روزه‌نی تمام كیچكاچه توتكز ﴿ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ ﴾ خاتونلاركزغه یاقنلق قیلماكز ﴿ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ ﴾ مسجدلرده اعتكاف قیلغوچی اولساكز جونكه كیچده جماع رخصت اولغاچ اعتكافقه كرگان كمسه‌لر مسجددن چغوب جماع قیلور اولدیلار بس اعتكافلرندین فارغ اولغانچه بونلارغه جماع منهی اولدی ﴿ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ﴾ بو حكم الله تعالی‌نك سزنك ایچون قیلغان حكملری ، چیكلریدر ﴿ فَلَا تَقْرَبُوهَا ﴾ اول چیكلركه یاقن یورماكز چونكه اوتوب كیتمك خوفی بار ﴿ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ ﴾ اوشنداق الله تعالی اوزینك حكملرن بنده‌لرینه بیان قیلور ﴿ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٦﴾ شاید بنده‌لرده الله تعالی‌دن قورقورلر عذابندین صاقلانورلر. ﴿ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ ﴾ بربركزنك مالللرینی ظلملق برلن آشامكز ﴿ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ ﴾ اول مالللرنی حاكملر آلدینه سالماكز ﴿ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ ﴾ آدمیلرنك مالللرندین بر كیسا گینی آشامقكز اوچون ﴿ بِالْإِثْمِ ﴾ ظلملق سببلی ﴿ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾ ظلملق برلن آلغانكزنی اوزكز بله توروب. رسول الله‌دن روایت ایتدیلر: دعوی برله منم آلدیمه كلساكز برگز حیله برله مسلمان قرداشینك مالن اوز مالی ایتوب اثبات قیلسه بو دعواسی سببلی اول مالنی بو كمسه‌گه آلوب بیرسه‌م گویا اول كمسه‌گه اوتدین بر كیساك آلوب بیردم بس باطل دعوالردن

سافلانو كز ديو * صحابه‌لر پيغمبر گه ايتديلر: آى حالى نيچوك نچكه بولوب توادرده دخى آرتادرهم دخى نچكه اوله‌در مونده حكمت نه‌در؟ ديو. الله تعالى ايتدى ﴿يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ﴾ سندين آى حالندين صورارلر ﴿قُلْ هِىَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ﴾ ايت اى محمد اول آدميلر گه دينى ودنياوى اشلرنك زمانينى بيلگولى تورغان وقتلردر دخى حج بلمك ايچون وقتلردر. يعنى آى‌نك حال‌لرين كوروب بلورلر ايگونلرينك هم سودالرينك وقتينى هم خاتونلارينك عدتى كوبى بولغانينى هم حج قيلماق وقتلارين بلورلر بس حكمت بودر؛ اگر آى بر حالچه تورسه ايدى وقتلارنك تمام بولغانون بلماسلر ايردى. كافرلر حج آيلرنده باشنى كوله گالمك اوله ديوب ايولرينه ايشك‌لرندن كرمس‌لر ايدى ايونك توبه‌سندن توشوب چغوب كروب يورلار ايدى چونكه احرام بيلا گاج باش قوياشدن قوتولماسون ديديلر الله تعالى ايتدى: ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا﴾ ايولرگه اوستندين كرمكلكڭز ايزگولك ايمس ﴿وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى﴾ لكن ايزگو كمسه‌لر شولدر آنلر الله‌تعالى‌دن قورقورلر ﴿وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَا﴾ ايولرڭز گه ايشكلارندين كروڭز ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ﴾ دخى الله تعالى‌دن قورقڭز ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ ١٨٨ تحقيق مقصودلرڭزغه ايرشورسز ﴿وَقَاتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ الله تعالى يولنده سوغشڭز ﴿الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ اوزڭزگه قارشى سوغش آچقان كافرلر برلن. يعنى رسول الله صحابه‌لر برلن كعبه‌نى طواف قيلورغه بارماقچى بولوب مدينه‌دن چقدى بس مكه‌گه ياقين حديبيه ديگان يرگه كيلوب توشديلار مشركلر كعبه‌گه بارودن منع قيلدى‌لر رسول الله كيته آلمادى بر آى توردى بس مشركلر بو يل قايتوب آلداغى يل كيلوڭز اوچ كونگه‌چه مكه‌نى اختيار قيلورمزده اون يلغه‌چه سوغش اولماس ديوب صلح قيلديلار رسول الله قبول ايتدى بس اول يل قايتديلر ايكنچى يل ينه مكه‌گه بارورغه چقديلر اما صحابه‌لر مشركلر سوغش قيلسالر بزده آلارغه نارشى تورساق سوغش حرام بولغان آيده بزم سوغشماقمز اولادر ديوب قورقديلر بس شول سببلى الله تعالى اوشبو آيت‌نى ايندردى سوغش حرام اولغان آى اولسه‌ده مشركلر اوزلرى سوغش باشلاسالر سوغشڭز! ديو ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ ظلملق قيلماڭز يعنى سوغشنى اوزڭز باشلاماڭز يا كه صلح آيلارى اچنده عهدڭزنى بوزماڭز ﴿اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ ١٨٩ شكسز الله تعالى ظالملرگه راضى بولماس ﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ مشركلارنى سوغش باشلانغاچ قايده تابساڭزده اولتورڭز ﴿وَاَخْرِجُوهُمْ﴾ چغارڭز اول مشركلارنى ﴿مِنْ حَيْثُ اَخْرَجُوكُمْ﴾ آلار سزنى مكه‌دن چغارغان شكللى. چونكه صحابه‌لرنى مشركلر مكه‌دن قووب چغارغانلار ايدى

﴿وَالْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ﴾ اللهغه شریك قاتماق كشی اولترودنده قبیح راق در بس اللهغه شریك اعتقاد قیلغان مشركلرنی نی وقت بولسه‌ده حتی سوغش حرام اولغان آیلرده بولسه‌ده اولتورگز! ﴿وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ مشركلر برلن كعبه تیكره‌سنده سوغش باشلاماگز ﴿حَتّٰى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ﴾ اول كعبه تیكره‌سنده مشركلار اوزلری سزنك برله سوغش باشلاغانچه ﴿فَاِنْ قَاتَلُوكُمْ﴾ اگر اوزلری سزنی اولتورورگه باشلاسالر ﴿فَاقْتُلُوهُمْ﴾ بس اولتورگز آنلرنی گرچه كعبه تیكره‌سنده اولسه‌ده ﴿كَذٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ۱۹۰ ایمانسزلرنك جزاسی شولای ایتودر ﴿فَاِنِ انْتَهَوْا﴾ اگر سوغشدن تیولسه‌لر یعنی مسلمان بولسه‌لر ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ۱۹۱ شكسز الله تعالی یارلقاغوچی، رحمت قیلغوچیدر اوّلگی گناه‌لری اوچون عذاب قیلماس. ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ مشركلار برلن سوغشگز اللهغه هیچ شرك قیلنماسون ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ لِلّٰهِ﴾ دخی دین اللهنك بولسون یعنی اسلام برله یر اوستی تولسون ﴿فَاِنِ انْتَهَوْا﴾ اگر كفرلرندین تیولسه‌لر ﴿فَلَا عُدْوَانَ﴾ آنلارغه ظلم‌لق بولماس یعنی آنلر برله سوغش درست بولماس ﴿اِلَّا عَلَى الظّٰالِمِينَ﴾ ۱۹۲ مگر عهدلرین بوزغوچیلر برله گنه سوغش درست‌بولور. بس ایكنچی یل رسول الله هم صحابه‌لر مكه‌گه كروب طواف قیلوب قربان بوغازلاب فایتدیلر مونك صوگنده الله تعالی ایتدی ﴿اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ شهر حرام شهر حرام برابرینه‌در یعنی اوّلگی یل مشركلر سزلرنی شهر حرامده مكه‌گه كرودن منع قیلغانلر ایدی بو یل شهر حرامده مشركلرنی باسوب كعبه‌گه كردگز ﴿وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ﴾ شهر حراملار برابرینه قصاصلار. یعنی بو یلغی شهر حرام اوتكان یل شهر حرام برابرینه‌در ﴿فَمَنِ اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ﴾ بركمسه سزگه ظلم قیلسه یعنی شهر حرامده سوغش باشلاسه (شهر الحرام دیوب سوغش حرام بولغان آی‌لرغه ایته‌لر) ﴿فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ﴾ بس اول كمسه‌گه ظلم قیلوگز ﴿بِمِثْلِ مَا اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ﴾ اوزگزگه ظلم‌قیلغان كبی ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ﴾ اللهدن قورقگز اوزگز ظلم برلن سوغش باشلاماگز ﴿وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ ۱۹۳ بلوگز شكسز الله تعالی تقوی اهللری برلن برگه‌در ﴿وَاَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ مالگزنی الله یولینه صرف قیلگز ﴿وَلَا تُلْقُوا بِاَيْدِيكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ الله تعالی یولینه مالگزنی صرف ایتماوچیلك برله اوزگزنی هلاكتكه تاشلاماگز. بس اغنیا جماعتی مالی كوبلگی سببلی فرض بولغان صدقه‌لرینی (زكاة بیرمك حج‌قیلماق كبی) اداء قیلماسه شكسز اوزین هلاكت كه‌تاشلاغان‌بوله دیوب صحابه‌لردن روایت ایتدیلر ینه مالن اوز قولی برله صرف قیلمای اولوب كیتسه بوهم هلاكت دیدیلر چونكه مالی وارثلرینه قالور بیچاره مالندن برفائده كورمای

بو جهاندین کیچار. ابو ایوب الانصاریدن روایت ایتدیلر «برکمسه یالغز کافر عسکرینه کروب سوغشوب اولسه اوزین هلاکتکه تاشلاغان اولماس بلکه اوزین هلاکتکه تاشلاغوچی شول کمسه‌در فقط مال آرتندین یوروب شوشی مالن الله یولینه صرف قیلمایانچه دنیادن کیتار (وَلَا تُلْقُوا بِاَيْدِيكُمْ) آیتی شوشندای مال ایه‌لری خصوصنده ایندی» دیو ﴿وَاَحْسِنُوا﴾ ایذگولك قیلوکز مال لرکز برلن ﴿انَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ ۱۹۴ شکسز الله تعالی ایذگولك‌قیلغوچیلارغه راضی اولور ﴿وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِ﴾ حج نی، عمره‌نی الله ایچون تمام قیلوکز یعنی حج هم عمره برلن احرام قیلسا کز هر ایکسون شرطلری برله قیلوکز ﴿فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ﴾ اگر کعبه‌گه یتماکدین تیولسه‌کز سرخاولق یا که دشمان سببلی ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ بس اوزکزده بار قربانی یبارکز کرك تویه کرك قوی بولسون سزنك ایچون مکه‌ده بوغازلاسونلار ﴿وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُسَكُمْ﴾ باشکزدن ساچکزنی کیتارمکز ﴿حَتّٰى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ﴾ قربانکز اورنینه‌باروب یتکانچه. یعنی مکه‌ده قربانکز بوغازلانغانچه. یعنی قربان تابشرلغان کمسه‌گه قربانی شول کونده چالورسك‌دیو ایتوب‌قویار بس‌شول‌بیلگولی کون اوتکاچ‌ساچن کیتارور ﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا﴾ بس سزدن براوکز سرخاو بولسه ﴿اَوْ بِهِ اَذًى مِنْ رَاْسِهِ﴾ یا که باشنده رنجوی بولسه جراحت یا که بت بورچه کبی شونقلدن ساچلارن کیتارسه‌لر ﴿فَفِدْيَةٌ﴾ بس فدیه لازم‌در ﴿مِنْ صِيَامٍ اَوْ صَدَقَةٍ﴾ روزه یا که صدقة برلن ﴿اَوْ نُسُكٍ﴾ یا که قربان بوغازلاو برلن ﴿فَاِذَا اَمِنْتُمْ﴾ هرقچان دشمانـدین یا که آورودن امین بولسا کز ﴿فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ اِلَى الْحَجِّ﴾ بس عمره برلن احرام باغلاغان کمسه عمره سون تمام قیلوب حج برلن احرام قیلغانچه احرامن‌چیشسه ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ اول کمسه که‌قولنده بارحیوانن بوغازلامق لازمدر ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ برکمسه قربان تابماسه ﴿فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ﴾ اوچ کون روزه توتمق لازمدر ﴿فِي الْحَجِّ﴾ حج عملاری برلن شغل لنگان کونلارنده ﴿وَسَبْعَةٍ اِذَا رَجَعْتُمْ﴾ دخی یتی کون روزه لازمدر قچان اهل لرکزگه قایتساکز یعنی حج عملارندین بوشانساکز (۲) ایولارکزگا قایتساکز (۳) دخی یتی کون روزه توتمق لازمدر ﴿تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ﴾ اشبو اون کونلر یعنی حج کونلارنده‌گی اوچ کون (یا که حقیقة) وصوکره بولغان یتی کون باری بتون اون کوندر یعنی قربان اورنینه یتارلکدر ﴿ذٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ اَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ بوحکم (عمره‌دن صوك حج‌غه قدر احرامدن چغوب توروچیغه قربان یا که روزه

(۲) بو تفسیر امام ابوحنیفه قولیدر. (۳) بوقول امام شافعی قولیدر.

فرضلغي) اهلى مسجد حرام ياقننده حاضر بولمغان كمسه لرگه در ﴿ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ﴾ الله دن قورقمق عملكزى كيمچيلكلى قيلما كز يعنى حج قيلسا كز يا كه عمره قيلسا كز شرطلرينى يرينه كلتورمكز ﴿ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٥﴾ بلمكز شكسز الله تعالى حرام اش قيلغان كمسه لرگه قاتى عذاب قيلغوچيدر ﴿ اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ﴾ حج وقتى بيلكولى آى لردر يعنى شوال ذو القعده ذوالحجه نك اون كونيدر ﴿ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ ﴾ بر كمسه حج نيت قيلوب اول آيلرده احرام باغلرسه ﴿ فَلَا رَفَثَ ﴾ اول كمسه گه خاتونينه جماع قيلماق جائز ايمس ﴿ وَلَا فُسُوقَ ﴾ دخى فسق وفجور قيلماق ﴿ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ﴾ دخى حج يولداشلارى برله نزاع قيلمق ﴿ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ ﴾ قيلغان ايذگولكمكزنى ﴿ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ﴾ آنى الله تعالى بلور يعنى خيرلى جزالر بيرور ﴿ وَتَزَوَّدُوا ﴾ حج سفرگزده آزق يوكلا كز ﴿ فَاِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى ﴾ تحقيق آزق نك خيرليراگى كشيدن سؤالدن وباشقه حرام شيء لردن ساقلانمقدر. روايت ايتديلر يمن خلقى آزقدن هيچ نرسه آلماينچه حجگه چيقار بولديلر بز توكل ايه لرى بزگه آزق كيرمك توكل ديگانلر اما يولده آزغه محتاج بولغاچ سؤال قيلوب نفقه حاصل قيله لر ايكان يول اوستندا گى آدميلر بى مازا بولغاچ الله تعالى حج گه چقغان مسلمانلرغه نفقه يوكلاب چقماق ﴿ برله امر ايتدى. يولده آدميلردن سؤال برلن آلارنى بى مازا قيلما كز ديدى ﴿ وَاتَّقُونِ يَا اُولِي الْاَلْبَابِ ﴿١٩٦﴾ قورقمكز مندن اى عقل ايه لرى. صحابه لر پيغمبردن سوردىلر حجدن اول هم حج كونلارنده هم حجدن صوك سودا وباشقه كسب لر قيله مز بوكسبلرمز درستدرمى؟ ديوب الله تعالى ايتدى: ﴿ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ سزگه گناه بولماس الله تعالى دن رزق طلب ايتما كگزده ﴿ فَاِذَا اَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ ﴾ قچان عرفات تاوندين فايتسا گز ﴿ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ ﴾ بس الله نى ذكر ايتوكز ﴿ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ﴾ مزدلفه تاوندە ﴿ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدٰيكُمْ ﴾ الله نى ذكر ايتوكز اوزكزنى توغرى يولغه كوندرگان اوچون ﴿ وَاِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩٧﴾ الله تعالى نك هدايتندين اوّل ضلال اهلى بولسا كزده ﴿ ثُمَّ اَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ ﴾ صوكره آدميلر فايتقان اورندين فايتكز. چونكه قريش عرفاتقه چيقماسلار ايدى بلكه مزدلفه دن فايتور ايديلر بس الله تعالى امر قيلدى: «خلق عرفاتدن فايتادر سز هم عرفاتدن فايتوكز» ديو ﴿ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ﴾ عرفاتده وقتكزده الله تعالى دن گناهلركزنى يارلقاونى تلاكز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٨﴾ شكسز الله تعالى يارلقاغوچى، رحمت قيلغوچيدر. ﴿ فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ ﴾ اگر حج عملرلرگزنى ادا قيلسه گز ﴿ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ ﴾ الله تعالى نى ياد ايتوكز يعنى تلرلرگز

ایله ﴿كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ﴾ آتالارکزنی یاد ایتوکز کبی ﴿أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ بلکه الله‌نی آرتغراق یاد ایتوکز چونکه عربلر جاهلیتده حجلرندن بوشاغاچ مسجد آللرنده اولتوروب آتا بابالرن مدح قیلوب بر برینه ماقتانوشرلر ایدی بس آلارغه مونك اورنینه الله‌تعالی اوزینی ذکر ایتو برله امر قیلدی ﴿فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ﴾ آدمیلردن بعضسی یعنی مشرکلر ایته‌لر: ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا﴾ یارب بزگا دنیاده نعمت بیر دیوب اما آخرتنی خاطرلرینه کیترمیلر بس دنیاده الله تعالی آنلارنك تلاگانلارینی بیرور ﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ﴾ ۱۹۹ اول فقط دنیانی‌غنه تلاگان مشرکلرکه آخرتده نصیب یوق ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ﴾ دخی آدملیردن بعضسی ایته: ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً﴾ یارب بزلرگه دنیاده هم آخرتده نعمت بیر ﴿وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ ۲۰۰ دخی بزنی اوت عذابندین ساقلا دیو ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ اشبو دعا برله دعا قیلغان مؤمنلرگه آخرتده کامل اولوش بولور ﴿مِمَّا كَسَبُوا﴾ کسب ایتکان عملرلری اوچون ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ ۲۰۱ الله تعالی بنده‌ناك قیلغان اشلرینی حساب قیلوده بیك تیزلك اوزرنده‌در . یعنی بنده کبی یازمق هم سانامقغه احتیاجی یوقدر ﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ﴾ الله‌نی بیلگولی کونلرده ذکر ایتوکز یعنی تشریق کونلارنده نماز آرتندین تکبیر تشریق ایتوکز ﴿فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ بر کمسه منا تاوندن اوزینك اهلنه ایکنچی کونده آشغوب قایتسه ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ اول کمسه‌گه گناه بولماس ﴿وَمَنْ تَأَخَّرَ﴾ برمن اوچونچی کونگه‌چه کیچکسه ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ بو کمسه‌گه‌ده گناه بولماس. یعنی منادن ایکنچی کون یا که اوچونچی کون قایتسه رخصتدر . ﴿لِمَنِ اتَّقَى﴾ حرام اشلاردن ساقلانغان کمسه‌گه. یعنی حج عملرلری ایچون بوله‌چق ثوابلر تقوی اهللرینه‌در اما حج قیلدق دیوب فسق فجور برلن بولشمق قبیحدر ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ الله‌دن قورقکز حرام اشلار قیلماکز ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ ۲۰۲ بلکز شکسز آخرتده الله‌تعالی حضورنده تورسز عملرلرکزگه موافق جزاء بیرور ◆ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ﴾ ای محمد بعض کمسه‌نك تاتلی سوزی شادلاندرور سنی ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ دنیاده ﴿وَيُشْهِدُ اللَّهَ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ﴾ هم اوزینك کوکلنده‌گی اوینه الله‌نی شاهد ایته‌ر منم‌اویمنك یخشیلغنی الله بله‌دردیور . ﴿وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ﴾ ۲۰۳ اول کمسه سنك ضررکغه یوروچی دعواچیلرنك قاتیراغیدر. چونکه اخنس بن شریق رسول الله‌غه کیلدی وایتدی: «من مسلمان بولورغه کیلدم منم راست کیلگانمنی الله بله‌در» دیو رسول‌الله اخنس‌نی کوردی آچق یوزلی تاتلی سوزلی بس بیك سوندی . اما اخنس‌نك کوکلی قبیح ایکانن بلمادی صوکره اخنس

چغوب قچان مسلمان‌لرنك ایگوننده‌ن اوتسه یاندروب حیوانلرینی کورسه اولتروب کیتدی شول خصوصده بو آیت کیلدی: ﴿وَاذَا تَوَلّٰی سَعٰی فِی الْاَرْضِ﴾ قچان اول کمسه سندین آیرولسه یرده یورر ﴿لِیُفْسِدَ فِیهَا﴾ یر اوستونده فاسد اش قیلور ایچون یعنی آدملرنی فاسداعتقادفه دعوت قیلور ﴿وَیُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ﴾ دخی ایگوننی هم حیوانلرنك نسلنی هلاك قیلور ﴿وَاللّٰهُ لَا یُحِبُّ الْفَسَادَ﴾ ۲۰۴ فاسد عمل‌لرگه الله تعالی راضی بولماس ﴿وَاذَا قِیلَ لَهُ اتَّقِ اللّٰهَ﴾ اگر اول کمسه‌گه ایتولسه الله‌تعالی‌دن قورق آنك حکمینه مخالف اش قیلمه دیوب ﴿اَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ﴾ توتار آنی نادانلق غیرتی بس بورون کوتارور ﴿بِالْاِثْمِ﴾ معصیت‌نی قیلور وتکبرلك اوزرنده ایتور: منم کبی کمسه‌گه موندای سوز ایته‌لرمی؟ دیو ﴿فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ﴾ بس یتار بو کمسه‌گه جهنم ﴿وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ۲۰۵ نی قباحت اورونده‌ر اول جهنم. اشانچلی اماملر ایتدیلر: بو آیت احنس اوچون کیلسه‌ده حکمی عامدر هر کم الله‌تعالی‌نك حکمینه هم آنك کتابینه مخالفت قیلسه مذکور جهنم اول کمسه‌گه کفایت قیلور وآکا تیوشلی جزا بولور دیوب. ینه روایت ایتدیلر: بر یهودی هارون الرشیدگه نیچه کونلار کیلوب حاجتن عرض ایتدی هارون جواب بیرمادی بر کون هارون الرشید یولداشلاری برلن آتقه آتلانوب چغوب بارغانده مذکور یهود کیلوب ایتدی یا امیر المؤمنین اتق الله دیوب بس شول ساعت هارون آتندین توشوب سجده‌گه یقلدی سجده‌دن توروب یهودینك حاجتن تمام قیلوب بیاردی بس یولداشلری ایتدی یا امیر المؤمنین یهودی سوزی برلن آتدین توشدك دیوب هارون ایتدی الله تعالی‌نك واذا قیل له اتق‌الله اخذته العزة الخ دیگان سوزی خاطریمه کیلدی نادانلق غیرتی برلن الله‌غه عاصی بولمایم دیوب یرگه یقلدم تا که الله‌تعالی‌گه تواضع قیلغوچی بنده‌لردین بولسام کرك دیوب. ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ یَشْرِی نَفْسَهُ﴾ بعض کمسه‌لر اوزلرون ساتوب آلورلر ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ﴾ الله‌نك رضالغین طلب ایتوب یعنی مال‌لرون هم جانلرون الله رضاسی ایچون صرف قیلورلر ﴿وَاللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ﴾ ۲۰۶ الله تعالی بنده‌لرینه موندای ایزگو عمل‌لر قیلسه‌لر کامل رأفت رحمت قیلغوچیدر ◆ ﴿یٰاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا﴾ ای ایمان کلتورگان آدملر ﴿ادْخُلُوا فِی السِّلْمِ کَافَّةً﴾ بارچه‌گز کرگز اسلامغه یعنی اسلامدن غیرنی هیچ فکر قیلماگز ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّیْطَانِ﴾ شیطان ازلرینه ایارمگز ﴿اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِینٌ﴾ ۲۰۷ شکسز اول شیطان سزگه بیك آچق دشماندر ﴿فَاِنْ زَلَلْتُمْ﴾ اگر اسلامدن آداشساگز ﴿مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمُ الْبَیِّنٰتُ﴾ سزگه آچق معنالی آیتلر یعنی قرآن کیلگان صوگنده ﴿فَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ

عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿۲۰۸﴾ بس بلكز شكسز هر اشده الله تعالى غالب هم مصلحت چه قيلغو چيدر يعنى عملكز گه كوره جزا كوررسز ◆ ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ﴾ اول كافرلر محمد كه انكار قيلولرى برلان كوتمسلر ﴿الَّا اَنْ يَأْتِيَهُمُ اللّٰهُ﴾ مگر آنلارغه الله تعالى جزا يبارگانى كوتارلر ﴿فِى ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ﴾ بلوط قارانغولارى اچنده ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ دخى فرشته لر كيلما كيني كوتارلر ﴿وَقُضِىَ الْاَمْرُ﴾ دخى اوزلرينه هلاكت اشى تمام بولمق نى كوتارلر ﴿وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ﴾ ﴿۲۰۹﴾ بارچه اشلار الله تعالى گه قايتور. بس الله تعالى تلاسه دنياده تلاسه آخرتده جزا قيلور. ﴿سَلْ بَنِى اِسْرَائِيلَ﴾ اى محمد سوراسن يهودلردن ﴿كَمْ اٰتَيْنَاهُمْ مِنْ اٰيَةٍ بَيِّنَةٍ﴾ آلارغه آچق دليللرنى كوبمى بيردك يعنى موسى عليه السلام وقتنده موسى نك تاياغى يلان بولدى. هم آلار اوچون دريا ايكيگه آيرلدى دخى آلارغه (من، سلوى) بيرلدى. هم محمد عليه السلام گه قرآن يبارلدى ﴿وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ﴾ بركمسه الله تعالى نك نعمتينى ضايع قيلسه ﴿مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ﴾ اول نعمت كيلگان صوگنده. يعنى قرآن بر الوغ نعمت ايدى يهوديلار آنى ضائع قيلديلار. ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ﴿۲۱۰﴾ شك سز الله تعالى قاتى عذاب قيلغو چيدر بس هركم الله تعالى نك نعمتى نك شكرنى يتكورماسه عاقبت اول كشى اوكونچ كورر ◆ ﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا﴾ كافرلرگه دنيا زينتلرى ماتور كورنور ﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ مؤمنلارنى فقير و يارليلار ديوب مسخره قيلورلار ﴿وَالَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ اما الله دن قورقغان مؤمنلار ﴿فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ﴾ اول مسخره قيلغوچى كافرلردن قيامة كونده اوستون بولاچق لاردر. چونكه الله قاشنده درجه لى بولمق مال برلن توگل بلكه ايمان هم ايزگو عمللر ايلاندر ﴿وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ﴾ الله تعالى تلاگان بنده سون رزقلاندرور ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ﴿۲۱۱﴾ حسابسز يعنى شول مسخره قيلغان كافرلرنى مؤمنلرگه قل وخدستچى قيلورده بس اوزلرى هم مالللرى مؤمنلرگه بولور ◆ ﴿كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً﴾ آدملرنك بارچه سى بر دين ده يعنى اسلام دينده اولدى مونك صوگنده بعض لارى كافر بولديلار ﴿فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيِّينَ﴾ الله آلارغه پيغمبرلر يباردى ﴿مُبَشِّرِينَ﴾ اول پيغمبرلر مؤمنلرگه جنت برلن سونچ بيرگوچيلر ﴿وَمُنْذِرِينَ﴾ وكافرلرنى جهنم ايله قورقتقوچيلار ﴿وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ﴾ الله تعالى اول پيغمبرلر برلان حق نى بيان ايته تورغان كتاب نى ايندردى ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ اول كتاب برلان آدملر آراسنده حكم قيلور اوچون ﴿فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ اوز آرالارنده تورليچه گه آيرلغان اشلر توغروسنده ﴿وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ﴾ اختلاف قيلمادى اول اش ده ﴿اِلَّا الَّذِينَ اُوتُوهُ﴾ مگر كتاب يبارلگان كمسه لر. يعنى رسول الله صفاتنده يهودلر اوزلرينك تورات لارنده كوره تورووب تورليچه سوزلر سويلاديلر هم محمد عليه

السلام‌نك حق پيغمبرلكيني بله‌تورووب‌تورليچه‌سويلاديلر ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ ﴾ محمد عليه‌السلام‌نك پيغمبرلكينه آچق دليللر كيلكان صوكنده شولای تورليچه سويلاديلر ﴿ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ﴾ اوز آرالارنده‌ده شولای ايتديلر محمد عليه‌السلام‌غه حسد اوچون ﴿ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ بس الله‌تعالی مؤمنلرنی كوندردی ﴿ لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ ﴾ كافرلر اوز آرا تورليچه سوز سويلاگان اشنك حقلغينه يعنی محمد عليه‌السلام‌نك حق رسول ايكانينه ﴿ بِإِذْنِهِ ﴾ الله اوزينك تلاوی برلان كوندردی. ﴿ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ ٢١٢ الله‌تلاگان بنده‌سنی توغری يولغه كوندره ﴿ أَمْ حَسِبْتُمْ ﴾ ايا حساب قيلورموسز؟ ای مؤمنلر ﴿ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ ﴾ جنت كه كروكزنی ﴿ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ اوتكان امتلرگه كيلكان بلالر سزگه كيلمايونچه جنت كه كروكزنی اويلسزمی؟ يعنی راحت‌ده ياتوبقنه جنت كه كروكزنی اويلسزمی؟ ﴿ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ ﴾ اوّلگی امتلرگه فقيرلك ايرشدی ﴿ وَالضَّرَّاءُ ﴾ دخی رنجو ﴿ وَزُلْزِلُوا ﴾ دخی اول امتلر خوف‌وقورقنچده اولديلار ﴿ حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ﴾ تاكم رسول همده مؤمنلر ايتور بولدی ﴿ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ ﴾ قچان بزگه الله‌دن ياردم بولور ايكان ديوب. يعنی هر امت كفاردن جفا كوروب عاجز بولغاچ الله‌دن ياردم استاديلر. اما بزنك امت كه كيلكاچ‌ده‌هم كفاردن عاجز بولديلر الله تعالی ايتدی صبر قيلكز ياردم قيلورمز ديوب ﴿ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴾ ٢١٣ بلكل ای محمد شكسز الله‌نك ياردمی سنك امتكه يقين‌در. هم الله‌تعالی ياردم قيلدی مسلمانلر نچه سوغش‌ده مشركلرنی جيكديلر. بو آيت دلالت قيلادركم هركم دنياده راحتون تاشلاسه دنيا لذتلرندين كيچسه مجرد آخرت قصدی برله‌گنه ياشاسه ودين يولنده‌غی مشقتلرنی اوستينه آلسه الله‌نك رحمتينه ايرشه‌چكدر. ﴿ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ﴾ سورارلار سندين ای محمد مالللرمزدين نی‌نرسه صدقه بيرايك؟ وقايو اورنغه بيرايك؟ ديوب ﴿ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ ﴾ ايت سين آلارغه ای محمد: اگر مالكزنی انفاق قيلساكز ﴿ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ﴾ آتا وآنالاركزغه هم يافن قرداشلركزگه بيركز ﴿ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ﴾ دخی يتيملرگه هم مسكينلرگه ومسافرلرگه بيركز ﴿ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ ﴾ اكر سز ايزگولك قيلساكز ﴿ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴾ ٢١٤ شك سز الله‌تعالی بلكو چيدر. آنك اجری سزگه بيرولهچك هيچ يوغالماز. ﴿ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ ﴾ اوزكزنی دشماندن ساقلار اوچون سزگه سوغش فرض ايتلدی. اما صلح وقتنده سوغشمق گناهدر ﴿ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ ﴾ گرچه اول سوغش مشقت بولسه‌ده هم سز آنی مكروه كورسه كزده ﴿ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا ﴾ تحقيق سز بعض نرسه‌لرنی مكروه كوره‌سز ﴿ وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ﴾ حال بوكه اول سزگه خيرلی بولور.

مثلا سوغش کبی سز آنی مکروه کوره‌سز حال بوکه اول سزنك اوچون خیرلی‌در، چونکه دشمانی‌نی جیکسا کز نی قدر مال واسیر آلاسز. هم الله‌نك دینی یوقاری کوتارمك بولادر. ﴿وَعَسٰٓى اَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا﴾ تحقیق سز بعض نرسه‌لرنی یاراتاسز ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ﴾ حال بوکه اول نرسه الله‌نك تقدیرنده یاوز بولوب چغادر. مثلا سوغش‌نی یاراتمی‌سز تیك تورمق‌نی یاراتاسز لکن تیك تورماقکز اوزکز اوچونده خیرلو توگلدر، چونکه نی قدر مال واسیردن محروم قالاسز همده دشمانکزنك آیاق آستونده قالاسز ﴿وَاللّٰهُ يَعْلَمُ﴾ الله تعالی سزگه نرسه خیرلو ایکانن بله‌در ﴿وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ﴾ ۲۱۵ اما سز بله آلمازسز، بس الله‌تعالی نرسه قوشسه شونی اشله کز البته اول خیرلودر. نرسه‌دن نهی قیلسه آندن تیولوکز البته اول یماندر. ﴿يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيْهِ﴾ سورارلار سندین مشرکلر ای‌محمد سوغش حرام بولغان آیده سوغشو حقنده. یعنی رسول الله صحابه‌لرگه قریش کافرلرینك کاروانون باروب آلکز دیوب بیوردی بس صحابه‌لر کاروان ایه‌لرینك بعض‌سنی اولتروب بعض‌سینك مال‌لارون آلوب، بعض‌سنی اسیر آلوب کیلدیلر. اول کون‌لرده رجب آیی ایدی. مشرکلر بو اش‌نی کوروب غیرتکه کیلدیلر. رسول الله‌غه یازدیلر. «پیغمبرلك دعواسنی قیلاسك. اما سوغش حرام آیلارده سوغش قیلورغه بیوراسك» دیو. ﴿قُلْ قِتَالٌ فِيْهِ كَبِيْرٌ﴾ ایت محمد درست اول آیلارده سوغش قیلماق الوغ گناه‌در ﴿وَصَدٌّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ﴾ اما الله یولنده عبادت قیلودن طیو ﴿وَكُفْرٌ بِهٖ﴾ دخی الله‌غه ایمان کیلترماو ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ دخی کعبه‌دن منع قیلو ﴿وَاِخْرَاجُ اَهْلِهٖ مِنْهُ﴾ دخی کعبه‌نك اهلنی پیغمبر هم مؤمن‌لرنی آندن قوالاب چغارو ﴿اَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِ﴾ الله قاشنده آندانده الوغراق گناه‌در حالبوکه بو اش‌لرنی مشرکلر قیلدیلار بس مشرکلرنك اشی ناغی یمانراق بولادر ﴿وَالْفِتْنَةُ اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾ کافرلر قیلغان فتنه بیگراك الوغ‌در مؤمن‌لارنك شهر الحرام‌ده کشی اولترمك‌لرندنده ﴿وَلَا يَزَالُوْنَ يُقَاتِلُوْنَكُمْ حَتّٰى يَرُدُّوْكُمْ عَنْ دِيْنِكُمْ﴾ همانده اول کافرلار سزنی اسلامکزدین قایتارور اوچون سوغشورلار ﴿اِنِ اسْتَطَاعُوْا﴾ اگر سزنی اسلام‌دن قایتارورغه قادر اولسالار ولکن اسلام‌غه غالب بولمازلار. ﴿وَمَنْ يَّرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ﴾ اگر سزنك آراکزدین بری دیندین قایتسه ﴿فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ﴾ بس کافر کوینچه اولسه ﴿فَاُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ﴾ بس بو کشیلارنك عمل‌لری دنیاده هم آخرتده باطل بولور ﴿وَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ﴾ ۲۱۶ بو کمسه‌لر جهنم ایه‌لری هم جهنم‌ده منگو قالاچق‌لاردر. ﴿اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا﴾ تحقیق مؤمن‌لار ﴿وَالَّذِيْنَ هَاجَرُوْا﴾ دخی مکه‌دن مدینه‌گه کوچکان کشی‌لر

﴿وَجٰهَدُوا فِی سَبِیلِ اللّٰهِ﴾ دخی الله یولنده سوغش قیلغان کمسه‌لار ﴿اُولٰئِكَ یَرْجُونَ رَحْمَتَ اللّٰهِ﴾ بو کشی‌لر الله‌نك رحمتینی تابارلار ﴿وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِیمٌ﴾ ۲۱۷ الله تعالی مؤمن‌لارنی یارلقاغوچیدر شفقت ومرحمت قیلغوچیدر ◆ ﴿یَسْئَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ﴾ صحابه‌لر خمر اچونك هم اوتوش اوینلنك حکمینی سندین سورارلار ﴿قُلْ فِیهِمَا اِثْمٌ كَبِیرٌ﴾ ایت سین آلارغه ای محمد اول خمر برلان اوتوش اوینونده بیك زور گناه باردر. ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ دخی آدم‌لرگه فایده‌لارده باردر مال کسب ایتو ولذة کبی ﴿وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا﴾ لکن فائده‌لرندین گناه‌لاری آرتغراق ویمانراق‌در. بس بو آیت اینگاچ گناه‌دن قورقوب بعض‌سی خمر اچماس بولدیلار فایولاری گناه قدرسندین ساقلانامز دیوب همیشه اچدیلار حتی عبدالرحمن بن‌عوف مجلس یاصاب کشیلر جیدی، خمر اچوب ایسرشدیلار، نماز وقتی ایرشکاچ ایسرك امام قرائت‌نی خطا اوقودی قل یا ایها الکافرون سوره‌سنده لا لفظلارینی فالدردی. شول خصوصده اوشبو آیت ایندی: (وَلَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰرٰى) ای‌مؤمن‌لار سز ایسرك وقتلر گزده نماز اوقورغه توتونما گز. بس بو آیة اینگاچ بیك آز کشی گنه اچه باشلادیلر. عتبان بن مالك اسملی کشی ینه مجلس یاساب کشیلر چاقردی. آنده‌ده اچوب ایسرشکاچ سوزگه بیلانشوب سوغش‌قه توتوندیلار حتی سعیدنك باشنی سوغوب یاردیلر. سعید کیلوب رسول‌الله‌غه شکایت ایلدی. شوندن صوك توباندا گی آیة ایندی (انما الخمر والمیسر) بو آیة اینگاچ خمر هم‌اوتوش اویونی مطلق حرام بولدی. اما اوّلگی آیه‌لرده حرام قیلماونده الله‌نك مؤمن‌لارگه شفقتی‌در. چونکه خمرنی کشی بیك یاراتادر. اگر دفعة حرام قیلونسه طبیعة که بیك آغر بولور ایدی. روایت ایلدیلار که کوب کشی‌لر خمر اچار اوچون ایمان‌غه کلمدیلار. اعشی دیگان کافر مسلمان بولور اوچون مدینه‌گه بارورغه چقدی. بعض مشرکلر کوروب قایده باراسك دیدیلر اعشی ایتدیکه «محمد گه مسلمان بولور اوچون بارامن» مشرك‌لار ایتدیلر «بارما! محمد نماز اوقورغه قوشا» اعشی ایتدی. «الله‌غه عبادة قیلمق واجب‌در» دیو. دخی ایتدیلر «فقیرلرگه مال بیرورگه بیورادر» اعشی ایتدی «فقراغه یاردم ایتمك بیك کورکام اش» دیو. ایتدیلار «زنادن تیادر» اعشی ایتدی «زنا هم فاحش وبوزق نرسه‌در. من قارت کشی زناغه یقین بارمام» دیدی. ایتدیلار «خمردن تیادر» دیو. اعشی ایتدی «اما خمر اچمای صبر قیله آلمام. بس فایتیم بریل تولغانچه خمر اچوب صوکره کیلوب مسلمان بولورمن» دیوب قایتوب بارغانده دوه‌سی یقلدی. اعشی تاش اوستینه یقلوب توشوب موینی سنوب اولدی. شول خمر محبتی برلان اسلام‌دن محروم کیتدی. ﴿وَیَسْئَلُونَكَ مَاذَا یُنْفِقُونَ﴾

سورارلار سندين مال‌لارمزدن نى قدرنى صدقه‌غه بيرايك ديوب ﴿ قُلِ الْعَفْوَ ﴾ ايت محمد اوز حاجتكزدن آرتقان مالكزنى صدقه‌غه بيركز ديوب . ﴿ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ ﴾ اوشانداق الله تعالى اوزينك حكملرينى آچق ايتوب بيان قيلور ﴿ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٨﴾ سزلار فكرلمك اوچون ﴿ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ﴾ دنياده آخرتده يعنى دنياداغى ايشكزو عمل‌دن باشقه هيچ نرسه آخرتده فايده بيرماس ديوب . ﴿ وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْيَتٰمٰى ﴾ دخى سندين يتيم‌لارنى تربيه خصوصنده سورارلار . چونكه يتيم‌لار مالينه خيانت قيلماسقه قوشوب كوب آيه‌لار اينگاچ صحابه‌لار بيك ساقلايديلر . حتى يتيم‌لرگه اوزلرينه آيرم اوى سالوب نفقه‌لقلارن آيرديلر . بو اش بيك مشقت بولغاچ رسول الله دن سورادىلر : يا رسول الله بو يتيم لرنى اوزمز برلان برگه آسراساق هم مال لارن اوز مالمز برلان برگه تصرف قيلساق جائز بولورمى ؟ ديوب . الله‌تعالى ايتدى ﴿ قُلْ اَصْلَحٌ لَهُمْ خَيْرٌ ﴾ ايت محمد اول يتيم لرگه ايشكو لك قيلماق خيرلودر . بس اوزكزگه قاتشدرماق يتيم لرگه خير بولسه قاتوشدركز ﴿ وَاِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ ﴾ اگر آلارنى قاتوشدرساكز اول يتيم‌لار اوزكزنك قرنداش‌لركزدر . قرنداش قرنداشقه قاتوشماق جائزدر . ﴿ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ﴾ الله تعالى كم فاسد (بوزق) نيت ده ، كم ايشكو نيت‌ده ايكانن بله . يعنى يتيم‌لارنك اوزلرن هم مال لارن فاسد نيت برلان قاتشدرماكز بلكه آلارغه فائده قيلو نيتى برلان قاتوشدركز ﴿ وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَاَعْنَتَكُمْ ﴾ اگر الله تعالى تلاسه سزنى مشقت‌كه سالور ايدى يعنى يتيم‌لارنى اوزكزدن آيرماق برلن ولكن سزگه شفقت قيلدى آيورمادى ﴿ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٩﴾ شكسز الله‌تعالى هر نرسه‌گه غالب در . فائده‌لى اشنى گنه‌قيلغوچيدر ◆ ﴿ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكٰتِ حَتّٰى يُؤْمِنَّ ﴾ مشركه خاتون لارنى ايمان كتورگانگه چاقلى نكاح لانماكز ﴿ وَلَاَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ ﴾ مؤمنه كنيزك مشركه خاتون‌نك آزادندين خيرلى در . ﴿ وَلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ ﴾ اگرچه قزقلى كورنوب اول كافره سزنى عجب لندرسه‌ده ﴿ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتّٰى يُؤْمِنُوا ﴾ خاتون‌لاركزنى نكاح لاندرماكز مشرك لارگه اول مشرك لر ايمان كيتورگانچه ﴿ وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ ﴾ البته مؤمن قل آزاد مشركدن خيردر ﴿ وَلَوْ اَعْجَبَكُمْ ﴾ اگر اول مشرك كوركام كورنوب سزنى عجب لندرسه‌ده ﴿ اُولٰئِكَ يَدْعُونَ اِلَى النَّارِ ﴾ بو مشرك هم مشركه خاتون سزنى اوتقه چاقرورلار يعنى جهنم‌گه توشروچى عمل لارگه اوندەرلار . ﴿ وَاللّٰهُ يَدْعُوا اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ ﴾ الله تعالى سزنى جنت‌كه هم مغفرة‌كه چاقرور واوندەر ﴿ بِاِذْنِهِ ﴾ اول الله تعالى توفيق بيرمك برلان ﴿ وَيُبَيِّنُ اٰيٰتِهِ لِلنَّاسِ ﴾ الله تعالى بنده‌لرگه

امرن هم نهی لرن آچق بیان قیلور ﴿ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴾ ٢٢٠ اول بنده‌لر فهم‌لب عمل قیلسون‌لار اوچون ◆ ﴿ وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ﴾ صحابه‌لار سندین حیض حکمنی سورارلار. چونکه جاهلیت زمانده حائض خاتون برلان برگه تورماس لر وبرگه آشاماس لار ایدی. شونك اوچون رسول الله دن کیلوب سورادیلر. ﴿ قُلْ هُوَ اَذًى ﴾ ایت محمد اول حیض نجس فاندر ﴿ فَاعْتَزِلُوا النِّسَآءَ فِي الْمَحِيضِ ﴾ بس اول حائض خاتون‌لارغه یاقنلق قیلمقدین آیرلوکز ﴿ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ ﴾ اول خاتون‌لارغه یاقنلق قیلورغه توتنماکز ﴿ حَتّٰى يَطْهُرْنَ ﴾ حیض دن پاك بولوب غسل قیلغانلارینه قدر ﴿ فَاِذَا تَطَهَّرْنَ ﴾ قچان اول خاتون‌لار حیض‌لارندن پاك‌لانسه‌لار ﴿ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ ﴾ بس اول خاتون لارغه الله تعالی قوشقان اورندن یاقنلق قیلکز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ ﴾ شکسز الله تعالی توبه قیلغوچی‌لارنی یاراتور ﴿ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴾ ٢٢١ دخی حرام اش‌دن پاك بولغوچی‌لارنی * یهودیلار ایتدیلار: برکمسه خاتونینی آرت یاقدن جماع قیلسه بالاسی چالش کوزلی (کوصوی) بولور دیوب. الله تعالی یهودلرنك سوزلارینی یالغان غه چغاروب ایتدی ﴿ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ ﴾ خاتون‌لارکز سزگه ایگون اورنی در ﴿ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ اَنّٰى شِئْتُمْ ﴾ بس ایگونلکزگه تلاسا کز قایسی یاقدن کیلوکز. کرك آلدن وکرك آرتدن. ولکن جماع قیلغان اورنکز فرج اولسون. ﴿ وَقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ ﴾ جماع دن اول اوزکز ایچون ایذگو عمل‌لار قیلکز. مثلا بسم الله ایتکز هم ایذگو بالا بولونی نیت قیلکز ﴿ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ﴾ حرام اشلردن الله اوچون ساقلانکز. یعنی حیض حالنده جماع قیلماکز هم خاتون لارنك آرت یول لارینه جماع قیلودن ساقلانکز ﴿ وَاعْلَمُوا اَنَّكُمْ مُلٰقُوهُ ﴾ بیك بلکزکه آخرتده الله‌غه یولقورسز ﴿ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ ٢٢٣ یا محمد مؤمن لارنی آخرتده جنتده‌گی نعمت‌لار برلان سویندر ◆ ﴿ وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِاَيْمَانِكُمْ ﴾ الله برلان یمین وآنت قیلماقکزنی عله قیلماکز ﴿ اَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا ﴾ ایذگو عمل هم تقوالق قیلماسقه ﴿ وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ ﴾ دخی آدم لارگه ایذگولك قیلماسقه یعنی فلان یخشی اش نی قیلور ایدم لکن آنی قیلماسقه یمین ایتکان ایدم دیمه کز بلکه یمین کزنی بوزوب اول ایذگو اشنی قیلکز. اما یمین بوزغانکز اوچون کفارة بیرکز ﴿ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ ٢٢٣ الله تعالی سزنك قصد ونیتکزنی ایشتکوچی وهم بلگوچیدر ﴿ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِي اَيْمَانِكُمْ ﴾ یمین لارده خطا کیتماکزگه برلان الله تعالی سزنی عذاب قیلماس اگر نیت‌لرکز توغریلقده بولسه. بس برکمسه توغریلق‌غه یمین ایتام دیوبلوب یمین ایتسه مونك صوکنده توغری توگل بلکه خطا کیتکانن بلسه اول کشی‌گه کفارة لازم

بولماس. ﴿وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ ولكن الله عذاب قيلور قصدكز برلان يمين ايتكانكز اوچون ﴿وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ ٢٢٤ الله تعالى خطاغه آنت قيلوب صوكره كفارة بيرگوچى كمسه لرنى يارلقاغوچيدر هم آلارغه مهربانلق قيلغوچيدر. صحابه لر آراسنده برى برسينه آچو ايتوب كورشمسكه آنت ايدشكانلرى اولدى بس الله تعالى بو يمين آيتنى ايندردى وايتديكه: قرنداشدن كيسلماك حرامدر. بلكه قرنداش برلان كورشمك يخشى اشدر. بس شولاى اولسه آنت لار كزنى بوزوب بر برگز برلان كورشكز ديو. ﴿لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ﴾ خاتونلارينه جماع قيلماسقه يمين ايتكان كشى لرگه تيوشليدر ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ دورت آى مهلت كوتمك ﴿فَإِنْ فَاؤُوا﴾ اگر بو دورت آى اچنده قايتوب جماع قيلسه لر ﴿فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ٢٢٥ شك سز الله تعالى يارلقاغوچيدر هم شفقت قيلغوچيدر فقط آنت لرى اوچون كفارة لازم در. ﴿وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ﴾ دورت آى ده جماع قيلماينچه طلاقنى قصد قيلسه لر ﴿فَإِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ٢٢٦ شكسز الله تعالى آلارنك قصدلارنى ايشتكوچى وبلگوچيدر بس دورت آى اوتكاچ خاتونلارى طلاق بولور ◆ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ بالغه هم خلوة صحيحه بولغاچ طلاق ايدلمش خاتونلار اوچ حيض اوتمكنى كوتارلر يعنى بونلرنك عدتى اوچ حيض اوتمكدر ﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ اول خاتونلارغه اچلرنده الله تعالى ياراتقان نرسه (حيض وبالا) نى ياشرمك حلال ايمس ﴿إِنْ كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ اگر الله غه وآخرة كونينه اشانسالار. يعنى حيض لى ويا كه يوكلى بولا توروب، من پاك يا كه بالاسز ديماسونلر ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذٰلِكَ﴾ اول خاتونلارنك اوز ايرلرى بو اوچ حيض اچنده قايتوب آلورغه جماع قيلورغه تيوشلى ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ اگر ايرلرى ياكادن يخشى تركلك قيلماقنى تلاسه لر ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ خاتونلارنك ايرلرى اوستونده حقى باردر ايرلرنك خاتونلارده بولغان حقى كبى الله امر قيلغان روشچه. بس ايرهم خاتون بربرينه شريعتچه تركلك قيلماق لازمدر. ﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ امادرجه لرى ايرلرنك خاتونلارنقندن آرتقدر. ﴿وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ٢٢٧ الله تعالى غالبدر وهم هر اشنى مصلحت چه قيلغوچيدر ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ عدة اچنده قايتوب جماع قيلماق درست بولغان طلاق ايكى طلاقدر. اما اوچ طلاق صوكنده قايتماق درست توگلدر ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾ بس ايكى طلاق صوكنده قايتسه اول خاتونغه شريعتچه آسراو لازم در ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ يا كه اول خاتونغه ايذگولك قيلماق برلان عدتى اوتكانچه يبرمك تيوشدر. يعنى عدتى تولغانچى شرعا لازم بولغان حقلرينى ايرلر ادا

قیلو تیوشدر ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوا مِمَّا اٰتَيْتُمُوهُنَّ شَيْاً﴾ طلاق قیلغانکز اوچون سز اول خاتونلارغه بیرگان مهرکزدن هیچ نرسه‌نی قایتاروب آلمق سزگه حلال ایمس ﴿اِلَّا اَنْ يَخَافَا اَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ﴾ مگر ایر برلان خاتون اللهنك امرلرن یرینه کلتوره آلماودن قورقسالار ﴿فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ﴾ بس اللهنك بیورقلرن یرینه کلتوره آلمامز دیوب قورقسا کز. یعنی ایر ایله‌ن خاتون‌نك آرالاری توزك بولماسه خاتون‌نك بیك آیرولاسی کیلسه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ بس بولارنك هر ایکیسینه گناه بولماس ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ خاتون اوزینی طلاق قیلدرماق اوچون ایرگه بیرگان مالده. یعنی خاتون بیرگان اوچون، ایر آلغان اوچون گناهلی بولماس‌لار. بو روشلی خاتون مال بیروب آیرلونی خلع دیوب ایتلور. ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ﴾ بو بیان ایتولمش حکملر اللهنك چیکلریدر ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ بس اول چیکلردن اوتماکز ﴿وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ﴾ برکمسه اللهنك چیکلارندین اوتسه یعنی اللهنك حکملرینه مخالفت قیلسه ﴿فَاُولٰئِكَ هُمُ الظّٰالِمُونَ﴾ ۲۲۸ بس بو کمسه‌لر ظالملردر. ﴿فَاِنْ طَلَّقَهَا﴾ اگر خاتونینی اوچونچی مرتبه طلاق قیلسه ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ﴾ بس اول خاتون اولگی ایرینه بو اوچ طلاق صوکنده حلال بولماس ﴿حَتّٰى تَنْكِحَ زَوْجاً غَيْرَهُ﴾ اول خاتون اوزینی باشقه ایرگه نکاحلاب جماع قیلدرغانچه ﴿فَاِنْ طَلَّقَهَا﴾ بس اول خاتون‌نی ایکنچی ایر طلاق قیلسه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ بس بو خاتون برلان اولگی ایرگه گناه بولماس ﴿اَنْ يَتَرَاجَعَا﴾ قایتوب ایکنچی نکاح قیلوشماقده ﴿اِنْ ظَنَّا اَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ﴾ اگر اللهنك امرلارین یرینه کیلتوره‌چکلرینی باسه‌لر ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ﴾ اوشبو حکم اللهتعالی‌نك چیکلریدر ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ۲۲۹ بلوب عمل قیلغان کشیلرگه بیان قیلور اول حکملرنی ﴿وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ هر قچان خاتونلارکزنی طلاق قیلسه کز ﴿فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ﴾ بس عده‌لری اوتارگه یاقین بولسه ﴿فَاَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ بس اول خاتونلارکزنی شریعت‌چه توتکز یعنی قایتوب جماع قیلکزده یخشی ترکلك قیلکز ﴿اَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یا که شریعتچه اختیار بیرکز یعنی عده‌لری اوتکانچه قایتوب جماع قیلماکز ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَاراً لِتَعْتَدُوا﴾ واول خاتونلارغه ظلم اوچون قایتوب جماع قیلماکز یعنی قایتسا کز یخشی ترکلك قیلماق نیتی برلان قایتکز. اما یافن‌لق قیلغاچ ینه طلاق ایتوب خاتونلارنك عده‌لرینی اوزنایتور اوچون بولماسون ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ﴾ برکمسه بو اشنی قیلسه ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ تحقیق اوزینه ظلم قیلدی قباحت جزالرین آخرتده کورور ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُواً﴾ قرآن حکملرین یکل‌گه سالماکز. ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ﴾ الله سزگه بیرگان نعمت‌لرینی یادکزده توتوکز

﴿وَمَآ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتٰبِ﴾ دخی الله سزگه ایندرگان کتابنی یادگزده
توتوگز ﴿وَالْحِكْمَةِ﴾ دخی قرآن اچنده گی حکملرنی ﴿يَعِظُكُمْ بِهٖ﴾ سزنی
الله‌تعالی اول قرآن برلن وعظ قیلور ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ﴾ الله‌تعالی‌دن قورقگز ﴿وَاعْلَمُوٓا
اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ ۲۳۰ بلگزکه شکسز الله‌تعالی هر نرسه‌نی بلگوچیدر.
بس الله‌تعالی‌نك حکمینه مخالفت قیلما گز. ﴿وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ﴾ هرقچان
خاتون‌لارنی طلاق قیلساگز هم آلارنك عده‌لری اوتسه ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ اَنْ
يَنْكِحْنَ اَزْوَاجَهُنَّ﴾ بس اول خاتون‌لارنی اوّلگی ایرلرینه نکاح‌لانمقدین منع
قیلما گز ﴿اِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ اگر ایر برلان خاتون شریعت‌چه نکاح
قیلشرغه رضاء بولسه‌لار ﴿ذٰلِكَ﴾ مذکور حکم ﴿يُوعَظُ بِهٖ﴾ اول حکم برلن
بیورولور ﴿مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ﴾ الله‌غه هم آخرة کونینه
ایمان کیتورگان کشی‌لار ﴿ذٰلِكُمْ اَزْكٰى لَكُمْ﴾ بو قرآن حکمی برلن عمل قیلمق
سزگه فایده‌لیراقدر ﴿وَاَطْهَرُ﴾ دخی پاك‌لکدر زنادن ﴿وَاللّٰهُ يَعْلَمُ﴾ الله سزگه
فایده‌لی اشنی بلور ﴿وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ۲۳۱ سز بلمازسز بس الله‌تعالی نی برلان‌بیورسه
شونك برلان عمل قیلگز ◆ ﴿وَالْوَالِدٰتُ يُرْضِعْنَ اَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ﴾
آنالار بالالرینی کامل ایکی یل ایمزسونلر ﴿لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ بو ایکی
یل ایمزمك، ایمزونی کامل قیلماقنی تلاگان کمسه‌لرگه‌در. ﴿وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهٗ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ بالا تربیه قیلوچینك آشی هم کیومی آتاغه لازم‌در.
﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ شریعت‌چه یعنی طاقتی یتکان روشده ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ اِلَّا وُسْعَهَا﴾
هیچ بر کشی اوستینه طاقتی یتمگان نرسه واجب بولماس. ﴿لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا﴾
آنا بالاسی سببلی ضرر لانماسون یعنی بالاسنی تربیه‌گه آناسی اوزی رضا بولسه،
بالاسنی باشقه کمسه‌گه آلوب بیرما گز ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَهٗ بِوَلَدِهٖ﴾ دخی بالاسی سببلی
آتاده ضرر لانماسون یعنی بالا آناسندین باشقه خاتون‌نی ایممامسه، آناسی من
ایمزمایمن باشقه خاتون‌دن ایمزگز دیماسون ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذٰلِكَ﴾ دخی آتا
اولسه آنك اورنینه قالغان وارث‌قه هم ضرر قیلما گز ﴿فَاِنْ اَرَادَا فِصَالًا﴾ اگر
آتا آنا بالانی ایمزماسکه تلاسه ﴿عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ هر ایکی‌سی رضا بولوب
هم کیکاش برلان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ بس آلارغه گناه بولماس گرچه بالانی آیورسالارده
﴿وَاِنْ اَرَدْتُمْ اَنْ تَسْتَرْضِعُوٓا اَوْلَادَكُمْ﴾ اگر تلاسه گز، بالالرگزنی یات خاتون‌غه
بیروب ایمزدرورگه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ بیرسا گز سزگه گناه بولماس ﴿اِذَا سَلَّمْتُمْ مَآ
اٰتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ اگر ایمزگان حقنی شریعت‌چه تابشورسا گز. ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوٓا
اَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ ۲۳۲ الله‌تعالی‌دن قورقگز بیورغان‌اشلرینی کامل‌لامه‌سگز

جزاسنی بیرور. بیك بلکز که شکسز قیلغان عمل لرنی الله تعالی کور گوچیدر ﴿ وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ ﴾ سزنك آرادن بعض بر کمسه لر وفات اولسه لار ﴿ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا ﴾ دخی قالدرسالار خاتون لارن ﴿ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ﴾ اول خاتون لار دورت آی ده اون کون اوتما کنی کوتارلار. یعنی عدهٔ لاری دورت آیده اون کون اولور ﴿ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ ﴾ فچان عدهٔ لری اوتسه ﴿ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ﴾ ای ولی لار سزگه گناه بولماس ﴿ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ اول خاتون لار اوزلرینه شریعت چه قیلغان اشلارنده. یعنی سورمه تارتمق و باشقه زینت لار برلن زینت لنمکده هیچ کمگه گناه بولماس ﴿ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾ ٢٣٣ الله تعالی سز قیلغان اشدن خبردار در. بس عدهٔ لاری اوتکاچ زینت دن هم باشقه ایرگه بارمق دن منع قیلما کز ﴿ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ ﴾ سزگه عدهٔ ساقلی توغرغان خاتون لارنی یاوچی لامق توغرو سنده اظهار ایتکان سوزلار کزده گناه بولماس. یعنی سن «مکا بیك موافق بیاك کور کام» کبی سوزلار برلن ﴿ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ ﴾ یا که یاشرسا کز یعنی اول خاتونلارنی یاوچیلامقنی اویلاسا کزده گناه توگل ﴿ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ ﴾ الله تعالی تحقیق بلور سز یاوچی لارسز اول خاتون لارنی ولکن عدهٔ اچنده یاوچی لامقدن ساقلانکز ﴿ وَلَكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا ﴾ لکن اول خاتون لار برلن یاشرون وعده قویوشما کز یعنی نکاح اوچون ویا که جماع اوچون ﴿ إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴾ مگر سوز ایتو کز شریعت چه. یعنی نکاح قیلوشما کز بلکه نکاح قه قزقدرو ردای سوزلار گنه سویلشکز ﴿ وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ ﴾ دخی نکاح عقدینی قصد قیلما کز ﴿ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ ﴾ عدة اوتکانچه گه قدر ﴿ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ ﴾ بلکز الله تعالی سزنك کوکلکزداگی اوی لارنی بلور. ﴿ فَاحْذَرُوهُ ﴾ بس الله تعالی دن ساقلانکز، آنك امرینه قارشیاق قیلما کز ﴿ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴾ ٢٣٤ بلکز شکسز الله تعالی یارلقاغوچیدر عدهٔ وقتنده کوکلندن نکاح نی قصد قیلوبده الله دن قورقوب تیولغان کشی لارنك نیت لری سببلی بولغان گناه لرینی ﴿ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ ﴾ گناه بولماس سزگه اگر خاتون لارنی برده جماع قیلماینچه طلاق قیلاسا کزده ﴿ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ﴾ یا که آلارغه مهر کزنی بیان قیلماینچه یعنی نکاح وقتنده مهر کزنی بیان قیلماغان بولسه کزده ﴿ وَمَتِّعُوهُنَّ ﴾ اول طلاق ایتولمش خاتون لارغه بر آز نرسه بیر کز. بو نرسه نی متعه دیوب آتارلار. اما ابن عباس متعه دن مراد: کولمك، بورکانچك در دیدی. ﴿ عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ ﴾ بای کشی گه بایلغی قدری متعه بیرمك واجبدر ﴿ وَعَلَى الْمُقْتِرِ

قَدَرُهُ ﴾ فقیرگه کوچی یتکان قدری واجب در. ﴿ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ ﴾ اول طلاق ایتولمش خاتونی شریعتچه فائده لندرمك اوچون ﴿ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ۞ ٢٣٥ طاقتی قدرنچه متعه بیرمك واجبدر ایزگو مؤمنلارگه ﴿ وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ ﴾ اگر هیچ جماع قیلماینچه خاتونلارنی طلاق ایتساگز ﴿ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً ﴾ اول خاتونلارغه مهرلارن نکاح وقتنده بیان ایتکان بولساگز ﴿ فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ ﴾ هر تقدیرده آتاغان مهر گزنك یارتیسنی بیرمك لازم در. ﴿ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ ﴾ مگر اول خاتونلار یارتی مهرنی عفو ایتسه‌لر. یعنی آلمایمز دیسه‌لار هیچ نرسه بیرمك واجب بولماس. ﴿ أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ﴾ یا که ایر عفو قیلسه. یعنی مهرینك بارچه‌سنی خاتونغه بیرسه بو وقتده‌ده نزاع بولماس. ﴿ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى ﴾ اما عفو قیلوشماقگز تقوی‌لقغه یاقن در. ﴿ وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ﴾ اوز آرا بر برگزگه مرحمتنی قویماگز ﴿ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۞ ٢٣٦ شك سز الله تعالی سز قیلغان عمللرنی کورگوچیدر. بس عمللرگزنی ضائع قیلماس هر فایده سینه جزاسن بیرور ◆ ﴿ حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ ﴾ فرض بولغان بیش وقت نمازغه مداومت قیلگز ﴿ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى ﴾ خصوصا ایکندی نمازینه. چونکه آدملرنك بیك شغللی وقتلرنده توغری کیله‌در، اگرده اعتنا ایتلماسه قالو احتمالی باردر ﴿ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ۞ ٢٣٧ الله‌غه مطیع بولوب نمازغه تورو گز ﴿ فَإِنْ خِفْتُمْ ﴾ اگر دشمان یا که باشقه نرسه‌دن قورقساگز ﴿ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ﴾ بس آیاق اوستنده یا که آت اوستونده اشاره برله اوقوگز ﴿ فَإِذَا أَمِنْتُمْ ﴾ قچان خوف‌دن قورقودن امین اولساگز ﴿ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ ﴾ بس نماز اوقوگز الله اوگرتکان روشچه. یعنی امین وقتداغی کبی اوقوگز ﴿ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۞ ٢٣٨ اول نمازنی اوگراتدی سز بلمگان زمانده. یعنی ایك اوّل اوگراتکان زیانده نی روشلی ایرکنلك برله اءقوله تورغان نمازنی اوگرنگان ایدگز شوندا غی کبی اوقوگز ◆ ﴿ وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ ﴾ سزدن بعض کمسه‌لر اولسه ﴿ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا ﴾ خاتونلارنی قالدورسالار ﴿ وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ ﴾ اول کشی لرگه اولمسدن اوّل خاتونلارینه وصیت قیلماق لازمدر ﴿ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ ﴾ بر یل غه‌چه یتارلك کیوم ونفقه کبی نرسه‌لرنی ﴿ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ﴾ میتنك وارثلری اول خاتونني چغارماسونلار ﴿ فَإِنْ خَرَجْنَ ﴾ اگر اول خاتونلار اوزلرینك اختیاری برلان چقسه‌لار ﴿ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ﴾ بس گناه بولماس سزگه ای وارثلر ﴿ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ ﴾ اول خاتونلار اوزلری قیلغان اش‌لر خصوصنده ﴿ مِنْ مَعْرُوفٍ ﴾ مشروع اشلردن ﴿ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۞ ٢٣٩ الله تعالی غالب هم مصلحت‌چه اش قیلغوچیدر. اسلامنك اوّلنده خاتونلارغه عدة سافلامق بر یل ایدی هم ایرلارگه وصیت ایتوب

اولمك واجب ايدى. اما بو حكملار ايكنچى آيتلر برلان منسوخ بولدى.
﴿ وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ طلاق قيلونمش خاتونلارغه ايرلرى متعه بيرمك تيوشدر. (يوقاريده متعه بيان ايدلدى) ﴿ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴾ ٢٤٠ متعه تيوشدر الله‌دن قورقغوچى كشيلر گه ﴿ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهِ ﴾ اوشانداق الله‌تعالى سزگه حكملرينى بيان قيلور ﴿ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴾ ٢٤١ سز فهملب آڭغاروب عمل قيلماڭز اوچون ◆ ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ ﴾ خبر بير اى محمد امتڭا شول كمسه‌لرنى آلار اوزلرينڭ يورط يرلرندين چقديلر ﴿ وَهُمْ اُلُوفٌ ﴾ آلار كوب مڭلاردر ﴿ حَذَرَ الْمَوْتِ ﴾ اولمدن قورقوب، قاچوب چقديلر. يعنى داوردن ديگان قريه گه طاعون كرگاچ داوردن اهلى قاچوب چغوب كيتديلر ﴿ فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوتُوا ﴾ بس الله تعالى آلارغه اولڭز ديوب ايتدى بس اولديلار ﴿ ثُمَّ اَحْيَاهُمْ ﴾ مونڭ صوڭنده آلارنى ترگزدى يعنى خز قيل ديگان پيغمبر داوردن قريه‌سندين اوتكانده كوردى بيك كوب آدملر سويا گى ياتادر. الله‌غه دعا قيلدى. آنڭ دعاسى بركاتنده الله تعالى آلارنى ترگزدى. بو قصه‌نى الله تعالى عبرة اوچون ذكر قيلدى جهاددن قاچماڭز بلكه الله‌غه كامل توكل قيلڭز اولمدن قورقوب شريعت بيورغان عبادتلردن توقتالماڭز ديب ﴿ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ ﴾ شكسز الله تعالى آدملرگه شفقت ايلسى در ﴿ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴾ ٢٤٢ لكن كوبرك كشيلار الله‌نڭ نعمتينه شكرينى يتكوره آلمايلر. ﴿ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ الله‌تعالى مذكور كشيلرگه سوغش قيلڭز الله‌تعالى يولنده اولمدن قورقماڭز ديب ايتدى ﴿ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ ٢٤٣ بلڭز شكسز الله‌تعالى سزنڭ عمللرڭزنى بلگوچى هم ايشتكوچيدر ◆ ﴿ مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللّٰهَ ﴾ بركمسه الله رضاسى اوچون صدقه بيرسه ﴿ قَرْضًا حَسَنًا ﴾ كوركام صدقه‌نى. يعنى اخلاص برلان حلال مالدين صدقه بيرسه ﴿ فَيُضَاعِفَهُ لَهُ اَضْعَافًا كَثِيرَةً ﴾ الله تعالى آنڭ صدقه‌سى‌نڭ ثوابنى كوب آرتدرماق برلان آرتديرور حسابنى الله اوزيگنه بلور. ابو الدحداح ديگان صحابه رسول الله‌غه ايتدى: منم بيك گوزل ايكى باقچه‌م بار. اگر برسنى الله رضاسى اوچون صدقه بيرسام آنڭ برابرنده ميڭا جنتده باقچه بولورمو؟ رسول الله: بلى بولور ديدى. بس ابو الدحداح بر باقچه‌سنى صدقه‌غه بيردى. شول خصوصده يوقاريداغى آية ايندى. ﴿ وَاللّٰهُ يَقْبِضُ ﴾ بعض كشى‌نڭ رزقنى الله تعالى كيم قيلور ﴿ وَيَبْصُطُ ﴾ بعض كشى‌نڭ رزقنى كيڭ قيلور. بس فقيرلڭ بايلق باره الله‌دن ايكان. ايمدى الله اوزى بيرگان مالنى الله اوچون صرف قيلودن توقتالماڭز ﴿ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ ٢٤٤ آخرتده الله حضورينه قايتورسز: بس عملڭزگه جزاء كورورسز ◆ ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى

الْمَلَاءِ مِنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ ﴾ ای محمد بنی اسرائیلدن بر جماعتنی خبر بیر ﴿ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى ﴾ موسی علیه السلام صوکنده ﴿ اِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَهُمُ ﴾ اول جماعت اوزلرینك پیغمبرلرینه (یعنی یوشع علیه السلام غه) ایتدیلر ﴿ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا ﴾ بزگه بر پادشاه یاسا آنك برلان بزنك سوغش نظام لرمز تورك بولسون ﴿ نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ اول پادشاه غه اطاعت قیلوب الله رضاسی اوچون بز سوغش قیلورمز. چونکه حضرت موسی صوکنده بنی اسرائیلنی کافرلار بیك اولتردیلر، بعضسنی اسیر قیلدیلار. بو کافرلارنك باشلاری جالوت اسملی کشی ایدی. مؤمنلار عاجز بولغاچ پیغمبرلرینه کیلوب حالنی سویلب پادشاه یاسامقنی هم سوغش قه چقمانی سورادیلر. ﴿ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلَّا تُقَاتِلُوا ﴾ آلارنك پیغمبرلری ایتدی اگر سزگه سوغش فرض عین بولسه احتمال سز سوغشمازسز ﴿ قَالُوا وَمَا لَنَا اَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ ایتدیلارکه نیك بز الله یولنده سوغشماسقه البته سوغشاچاقمز ﴿ وَقَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَاَبْنَائِنَا ﴾ حال بوکه بز یورت یرلارمزدن، بالالارمزدن شول کافرلار سببلی چیقارلدق. صوکره اوز تلامکلری ایله الله تعالی بولارغه سوغش فرض قیلدی. ﴿ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ﴾ بس بو مؤمنلرگه سوغش فرض بولغاچ انکار قیلدیلار سوغشمیز دیدیلر مگر بیك آز کمسه سوغشامز دیوچیلار قالدی. ﴿ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظّٰلِمِينَ ﴾ ٢٤٥ الله تعالی انکار قیلغوچی ظالملرنی بلگوچیدر. جزالارینی بیرور. ﴿ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا ﴾ آلارغه پیغمبرلاری ایتدی الله تعالی سزگه طالوت نی پادشاه قیلدی ﴿ قَالُوا اَنّٰى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا ﴾ آلار ایتدیلار فایده اول طالوتقه بزنك اوستمزگه پادشاه بولورغه ﴿ وَنَحْنُ اَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ ﴾ پادشاه بولور اوچون بز اول طالوتدن آرتغراقمز ﴿ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ ﴾ چونکه اول طالوتقه مال غه بایلق بیرلمگان. چونکه طالوت فقیر تیری ایلاوچی ایدی شول سببلی حقارت قیلوب آندن باش تارتدیلار اما علمی کامل ایدی الله تعالی آنی شول علمی شرافتنده پادشاهلق درجه‌سینه کچردی ﴿ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيهُ عَلَيْكُمْ ﴾ پیغمبرلری ایتدی الله تعالی طالوتنی سزدن پادشاهلق غه اختیار ایتدی. ﴿ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ﴾ الله تعالی اول طالوت نی علمده هم تنده سزدن آرتق قیلدی. چونکه طالوت عالملرهم اوزون بویلی ایدی. ﴿ وَاللّٰهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴾ ٢٤٦ الله تعالی ملکنی تلاگان کمسه گه بیرور. الله تعالی غنی در، ملك کم گه لایق ایکانن بلگوچیدر. بس ایتدیلار طالوتنك حق پادشاه ایکانونه بر علامت کورگاز دیو ﴿ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ ﴾ آلارغه پیغمبرلاری ایتدی ﴿ اِنَّ اٰيَةَ مُلْكِهِ اَنْ يَاْتِيَكُمُ التَّابُوتُ ﴾ طالوتنك پادشاه ایکانینه علامت شولدرکه سزگه

بر صاندق کیلور ﴿ فیه سَکینَةٌ مِنْ رَبِّکُمْ ﴾ اول صاندق اچنده الله طرفندین کوکلکز قرار تابار دای نرسه بولور. اول صاندق تورات صاندغی ایدی. اچنده تورات بار ایدی ﴿ وَبَقِیَّةٌ مِمَّا تَرَکَ اٰلُ مُوسٰی وَاٰلُ هٰرُونَ ﴾ دخی اول صاندق اچنده موسی برلان هرون علیهما السلام نك قومی قویغان نرسه لار باردر. یعنی اول صاندق اچنده حضرت موسی نك تایاغی، چالماسی هم تونی بار ایدی ﴿ تَحْمِلُهُ الْمَلٰٓئِکَةُ ﴾ اول صاندقنی فرشته لار کلتروردر. چونکه الله تعالی اول صاندقنی کوکگه کوتارگان ایدی. بس صاندق کلدی کورب طالوتنك پادشاه لغینه اوشاندیلار. ﴿ اِنَّ فِی ذٰلِکَ لَاٰیَةً لَکُمْ اِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنِینَ ﴾ ٢٤٧ شکسز بو صاندقنك کلمکنده طالوتنك پادشاه بولماقینه تورلی دلیل لار باردر اگر مؤمن بولساکز سزلار. بس طالوتنی پادشاه قیلوب سوغشقه حاضرلنوب یتمش مك کشی طالوت برلان چقدیلر. بیك اسسی وقت ایردی طالوت تدین صو سورادیلر ﴿ فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ ﴾ طالوت اوزینك عسکری برلان شهردن آیرلغانی زمانده ﴿ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ مُبْتَلِیکُمْ بِنَهَرٍ ﴾ طالوت ایتدی الله تعالی سزنی بر یلغه برلان سناغوچیدر که الله امرنچه اش قیلوکز ﴿ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَیْسَ مِنِّی ﴾ برکمسه اول یلغادن اچسه مکا یولداش بولماس ﴿ وَمَنْ لَمْ یَطْعَمْهُ فَاِنَّهُ مِنِّی ﴾ اچمگان کشی مکا یولداش بولور ﴿ اِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِیَدِهِ ﴾ کوب اچماینچه براوچ آلوبقنه اچوچیده میکا یولداش بولور. چشمه گه کلوب یتدیلار ﴿ فَشَرِبُوا مِنْهُ اِلَّا قَلِیلًا مِنْهُمْ ﴾ اول صودن تویغانچه اچدیلار مگر بیك آز کشی طالوت سوزینی تکلاب اچماینچه قالدیلار. شول وقت الله تعالی اچکان کشی لارنك ایرنلرینه برعلامت چیقاردی. ﴿ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِینَ اٰمَنُوا مَعَهُ ﴾ بس اول صونی طالوت و آز کارغه اطاعت قیلوب اچماینچه قالغان مؤمن لار اوتکاچ ﴿ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْیَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ﴾ مؤمن لار ایتدیلار جالوت عسکرینه بزنك کوچمز یتماز. چونکه جالوتنك عسکری غایت کوب، مؤمن لار بیك آز ایدیلار حتی اوچ یوزده اون اوچ کنه کشی بولغان. ﴿ قَالَ الَّذِینَ یَظُنُّونَ اَنَّهُمْ مُلٰقُوا اللّٰهِ ﴾ قیامت کونده الله حضورینه باراچقلارین شکسز بلگان عالم کشی لار ایتدیلار ﴿ کَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِیلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً کَثِیرَةً ﴾ نیچه آز جماعت کوب جماعت که غالب بولدی ﴿ بِاِذْنِ اللّٰهِ ﴾ الله تعالی نك یاردمی برلان بس چیکمایك جالوت برلان سوغش قیلایق ﴿ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِینَ ﴾ ٢٤٨ الله تعالی قضاغه صبر قیلغوچیلار برلاندر دیدیلر ﴿ وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ﴾ مؤمن لار جالوتکه یقین کیلگاچ ﴿ قَالُوا رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَیْنَا صَبْرًا ﴾ ایتدیلر یاربمز بزلارگه صبر بیر ﴿ وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا ﴾ آیاقلرمزنی محکم قیل ﴿ وَانْصُرْنَا عَلَی الْقَوْمِ الْکٰفِرِینَ ﴾ ٢٤٩ بزگه کافرلارگه غالب بولماق

اوچون نصرت ویاردم بیر. الله تعالی دعالرنی قبول قیلدی ﴿فَهَزَمُوهُمْ بِاِذْنِ اللّٰهِ﴾ بس مؤمنلار کافرلارگه الله تعالی‌نك یاردمی برلان غالب بولدی ﴿وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ﴾ حضرت داود کافرلار باشلغی اولان جالوت‌نی اوتوردی یعنی داود علیه السلام طالوت عسکری آراسنده سوغشقه بارغان ایدی واول وقت پیغمبر توگل ایدی. روایت ایدلدیکه داود علیه السلام جالوت‌نی اوترگاچ، طالوت، داودغه قزینی هم مملکتنی بیردی. ﴿وَآتَيٰهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ﴾ الله تعالی داودغه مملکت بیردی ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ دخی پیغمبرلك بیردی ﴿وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَآءُ﴾ دخی الله تعالی داودغه اوزی تلاگان هنرنی اوگراتدی ساوت یاسامق، قوش تلین بلمك، تاولار تسبیحن بلمك کبی. ﴿وَلَوْ لَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ﴾ اگر الله تعالی بعض آدمنی بعض‌سندین منع قیلماسه ایدی یعنی مؤمنلرنك سوغش قیلوب جیگولری برلان کافرلرنی منع قیلماسه ایدی ﴿لَفَسَدَتِ الْاَرْضُ﴾ یر اهلی البته هلاك بولور ایدی ﴿وَلٰكِنَّ اللّٰهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعٰلَمِينَ﴾ ۲۵۱ ولکن الله تعالی عالم‌خلقینه رحمت ایاسیدر بس ظالم‌لرنك ظلمینی عادل پادشاه‌لار برلان منع قیلغوچیدر ﴿تِلْكَ اٰيٰتُ اللّٰهِ﴾ مذکور قصه‌لر الله‌دن اینگان آیت‌لردر ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ ای محمد سکا حق اوزرنده ایندردك ﴿وَاِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ۲۵۲ ای محمد سن شکسز مذکور پیغمبرلرجمله‌سندین حق‌بر پیغمبرسن ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ﴾ اوشبو ذکر ایدلگان پیغمبرلرنك بعض‌لارینی بعض‌لارینه آرتق قیلدق ﴿مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللّٰهُ﴾ آلارنك بعضسی الله تعالی برلان سویلشدی ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجٰتٍ﴾ دخی آلارنك بعضسنی الله تعالی بیوك درجه‌لرگه ایرشدردی ﴿وَاٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ﴾ بز عیسی‌غه آچق دلیل‌لرنی بیردك ﴿وَاَيَّدْنٰهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ اول عیسی‌غه جبرائیل برلان یاردم بیردك. یعنی کافرلر اول عیسی‌نی اوترورگه قصد قیلغان زمانده ﴿وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ اگر الله تعالی تلاسه ایدی رسول‌لر صوکندغی امت‌لر خلاف قیلوشماسلار ایدی. ﴿مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ﴾ آلارغه الله تعالی‌دن آچق معنالی کتاب کیلگان‌نك صوکنده ﴿وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوا﴾ لکن شویله اختلاف قیلوشدیلار ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ﴾ بعض امت‌لر مسلمان بولدیلار ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ﴾ بعض‌سی کافر بولدی ﴿وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوا﴾ اگر الله تعالی تلاسه ایدی خلاف قیلوشمازلار ایدی ﴿وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ۲۵۳ ولکن الله تعالی اوزی تلاگانچه اش قیلور. کفر هم ایمان الله تعالی‌نك اراده‌سی ایله‌در بارچه اشده الله‌غه قایتماق تیوشدر. براوگه رحمت اراده قیلسه مؤمن ایدوب آخرتده قدر حرمت ایتار. براوگه قهرنی تلاسه کافر قیلوب آخرتده قاتی عذاب قیلور ◆ ﴿يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنٰكُمْ﴾ ای مؤمنلر بز بیرگان

مالدن کزدن فقیرلرگه صدقه بیرکز یعنی زکاتلرکزنی بیرکز ﴿ مِنْ قَبْلِ اَنْ یَاْتِیَ یَوْمٌ ﴾ قیامت کونی کلمکدن اول ﴿ لَا بَیْعٌ فِیهِ ﴾ اول قیامت کونده سودا بولماس اوزکنی سانوب آلوب اوتدن قوتقاروب بولماس ﴿ وَلَا خُلَّةٌ ﴾ هم دوستلق بولماس، دوستکده اوتدن سنی قوتقارا آلماز ﴿ وَلَا شَفَاعَةٌ ﴾ هم شفاعت بولماس اللهدن اذنسز کمسه شفاعت قیلوبده سنی اوتدن قوتقارماس ﴿ وَالْکَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾ ۲۵۳ زکاة حکمینی انکار قیلوب بیرمکان کشیلر اوزلرینه ظلم قیلغوچیلردر. آخرتده عذابنی تاتورلار ﴿ اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ﴾ عبادت قیلورغه تیوشلی نرسه یوق مکر الله تعالی در. اللهدن باشقهغه عبادة اصلا درست بولماس ﴿ اَلْحَیُّ ﴾ اول الله ترکدر ﴿ الْقَیُّومُ ﴾ دائم بندهلرنك اچلرندین خبردار در ﴿ لَا تَاْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ﴾ اول الله تعالیده قالغوماق هم یوقلاماق بولماس (روایت ایدلدیکه موسی علیه السلام کوکا آشقانده فرشتهلردن الله تعالی یوقلارمو دیو سورادی بس الله تعالی موسی علیه السلامغه قوشدی ایکی شیشه توتارغه. موسی عم توتقاچ موسی غه الله تعالی یوقو سالوب قولنداغی شیشه توشوب یارلدی. صوکره الله تعالی ایتدی ای موسی اگر منده یوقو بولسه سنك قولکداغی شیشه کبی یر کوك هلاك بولور ایدی دیدی والله اعلم. ﴿ لَهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ ﴾ یردا گی کوکدا گی نرسهلر اللهنك مخلوقلاریدر ﴿ مَنْ ذَا الَّذِی یَشْفَعُ عِنْدَهُ اِلَّا بِاِذْنِهِ ﴾ الله حضورنده هیچ کمسه شفاعت قیلا آلماز مکر اللهنك اذنی برلهگنه شفاعت قیلسه قیلور ﴿ یَعْلَمُ مَا بَیْنَ اَیْدِیهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ﴾ الله تعالی بندهلرنك دنیاده هم آخرتده بولاچق اشلرینی بلور ﴿ وَلَا یُحِیطُونَ بِشَیْءٍ مِنْ عِلْمِهِ اِلَّا بِمَا شَاءَ ﴾ الله تعالی بلکان نرسهلرنی کامل بلوب یتمازلر مکر اللهتعالی بلدرکان قدرنی گنه بلورلر شولای اولغاچ بندهده کمچیلك بیك زوردر ﴿ وَسِعَ کُرْسِیُّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ﴾ اللهنك کرسیسی یرنی هم کوکلرنی سغدردی. رسول الله ایتدی: قلم ینجودندر قلمنك اوزونلغی یدی یوز یللق در اما کرسینك اوزونلغینی بلورگه دنیا خلقینك طاقتی یتماس یر هم کوك کرسیگه قاراغانده صحراده یاتقان بر بالداق کبیدر. بس بو آیة الله تعالینك کامل قدرتینه دلالت قیلادر ﴿ وَلَا یَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا ﴾ یر برلان کوکنی سافلامق الله غه مشقت توگلدر ﴿ وَهُوَ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ ﴾ ۲۵۴ عقللر هم فهملر یتشمکدین الله تعالی پاکدر. روایت قیلدیلر: آیة الکرسی اینگاچ صنملر و پادشاهلار یوزلرینه یقلدیلر تاجلاری باشلارندین توشدی وشیطانلار باروب ابلیس که خبر بیردیلر. ابلیس ایتدی: مدینه گه باروب قاراگز، مدینه گه باروب قاراسالار آیة الکرسی اینگان ایمش. رسول الله ایتدی: هرکم نماز صوکنده آیة الکرسینی دائم اوقوسه اول کشینی

اولم‌دین باشقه نرسه جنتکه کرودن تیماز دیدی ◆ ﴿لَآ اِكْرَاهَ فِى الدِّين﴾ دین گه کروکز دیوب کوچلامك یوقدر ﴿قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾ تحقیق ایمان، کفردین آچق آیرلدی. اگر بر کمسه مسلمان اولسه بیك یخشی . اگر مسلمان بولماسه اوستنه جزیه سالوکز ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوت﴾ بر کمسه الله دن باشقه‌نی انکار قیلسه یعنی الله‌دن باشقه‌غه اطاعت قیلماسه، مثلا شیطان ونفس کبی نرسه‌لارگه ﴿وَيُؤْمِنْ بِاللّٰه﴾ الله تعالی‌گه ایمان کلتورسه یعنی الله تعالی‌نك امرینه اطاعت قیلسه ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى﴾ تحقیق اول کشی اوشانچلی توتقاغه یابشدی ﴿لَا انْفِصَامَ لَهَا﴾ اول توتقاغه هیچ سنو بولماس آخرالامر شول توتقاغه یابشوب جنت‌که باروب کرور ﴿وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ٢٥٥ نیت‌لرکزنی الله ایشتکوچی، بلکوچیدر. بس منافق‌بولوب مسلمان صورتنده یورماکز ◆ ﴿اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ الله تعالی مؤمن‌لرنی سویکوچیدر ﴿يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّور﴾ الله‌تعالی‌اول مؤمن‌لرنی نادانلق قارانغولقلارندین‌ایمان نورینه‌چیقارور چونکه ایمان کلتورمك اوزی بر نوردر ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا اَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ﴾ کافرلرنك دوست‌لاری الله یولندین آزدرغوچی نرسه‌لردر شیطان، نفس، هوی کبی (طاغوت دیوب توغری یولدن آزدرغوچی نرسه‌نی ایته‌لار) ﴿يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَى الظُّلُمٰتِ﴾ اول آزدرغوچی نرسه‌لر کافرلارنی نوردن قارانغولق‌غه چیقارور. چونکه کفر کشی‌نك کوزین هر یخشی اشلردین قابلی تورغان بر قارانغولق‌در ﴿اُولٰئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ﴾ ٢٥٦ بو کافرلر جهنم ایالریدر، جهنم‌ده منگو قالاچقلاردر ◆ ﴿اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِى حَآجَّ اِبْرٰهِمَ فِى رَبِّهِ﴾ ای محمد خبر بیر شوندای کشیدن که اول ابراهیم علیه السلام برله الله حقنده نزاع قیلدی (اول کشی نمرود ایدی) ﴿اَنْ اٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ﴾ اول نمرود که الله تعالی دنیا ملکینی بیرگان سببلی. اول نمرود بتون دنیانی ملك‌لنگان دیدیلر. دنیا مالی برلان برون کوتاروب حضرت ابراهیم برلان نزاع قیلشدی. یعنی نمرود قومی عیدلرینه چقغانده ابراهیم علیه السلام آنلار برلان برگه بارمادی. آلار کورمگانده بر صنم‌لارینی یمردی. قایچان عیدلرندن قایتا باشلادیلر ابراهیم علیه السلام اوز قولکز برلان یاساغان نرسه‌گه عبادت قیلاسز ایکان دیدی. آلار ایتدیلر: سن نرسه‌گه عبادت قیلاسك سنك ربك نه اشلار قیلادر دیدیلر ﴿اِذْ قَالَ اِبْرٰهِمُ رَبِّىَ الَّذِى يُحْيِى وَيُمِيتُ﴾ ابراهیم علیه السلام ایتدی: بنم ربم شوندای ذات‌که ترکزور هم اوترور ﴿قَالَ اَنَا اُحْيِى وَاُمِيتُ﴾ نمرود ایتدی: من هم اوتره‌من هم ترکزه‌من. ایکی کشی کتورتدیده برسنی اوتردی برسنی یاردی. کوردکمی؟ اوترگانم برلان ترکزگانمنی

دیدی . حضرت ابراهیم ایتدی : منم ربم اولکاننی ترکزور سنك آنارغه قدرتك یتمیدر دیدی. نمرود همان تکبرلك قیلغاچ ﴿ قَالَ اِبْرٰهٖمُ فَاِنَّ اللّٰهَ یَاْتِیْ بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ ﴾ ابراهیم ایتدی الله تعالی قویاشنی مشرقدین کترور ﴿ فَاْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ ﴾ اما سین اگر منم ربم قیلغان اشنی اشلارگه حالکدن کیلسه اول قویاشنی مغربدن کتور ﴿ فَبُهِتَ الَّذِیْ کَفَرَ ﴾ بس نمرود کافر حیران وعاجز بولوب قالدی بو اشنك اوز قولندین کاما گانینی اوزیده هم خلقده بلدی ﴿ وَاللّٰهُ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الظّٰلِمِیْنَ ﴾ ۲۵۷ اللهتعالی نمرود کبی ظالم کافرلارنی توغری یولغه توشرماس. ﴿ اَوْ کَالَّذِیْ مَرَّ عَلٰی قَرْیَةٍ ﴾ ای محمدخبر بیربر قریه‌دن (آولدن)اوتوب کیتکان کشینی ﴿ وَهِیَ خَاوِیَةٌ عَلٰی عُرُوشِهَا ﴾ اول قریه توباسی اوزره ایلانوب توشکان خراب بولغان . یعنی بخت نصر بیت المقدسنی خراب قیلغان صوکنده عزیر علیه السلام بیت المقدسدین اوتوب بارغانده کوردی ﴿ قَالَ اَنّٰی یُحْیٖی هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ﴾ عزیر علیه السلام ایتدی الله بو شهر خلقینی اولکانلری صوکنده نچوك ترکزور بو بیك عجب اش‌در ﴿ فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ﴾ بس الله تعالی عزیر علیه‌السلامنی یوز یلغه‌چه اولوك قیلدی ﴿ ثُمَّ بَعَثَهُ ﴾ صوکره ترکزدی ﴿ قَالَ کَمْ لَبِثْتَ ﴾ الله تعالی ایتدی اولوب کوب توردکمی؟ ﴿ قَالَ لَبِثْتُ یَوْمًا اَوْ بَعْضَ یَوْمٍ ﴾ عزیر علیه‌السلام ایتدی برکون یا برکوندنده کمرك توردم ﴿ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ ﴾ الله تعالی ایتدی : بلکه یوز یل توردك ﴿ فَانْظُرْ اِلٰی طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ یَتَسَنَّهْ ﴾ یا عزیر قارا طعامك هم شرابك همیشه ساسیماغان . یعنی اولمسدین اوّل عزیر علیه السلامنك سفرگه آلوب‌چقغان طعام هم صولری بار ایدی. یوز یل اوتکانچه الله تعالی بو طعام‌لرنی صاف ساقلادی ﴿ وَانْظُرْ اِلٰی حِمَارِكَ ﴾ دخی قارا ایشاکلك نچوك اولوب چروب بتکان چونکه ایشاك چروب فقط سویاکلری قالغان ایدی ﴿ وَلِنَجْعَلَكَ اٰیَةً لِّلنَّاسِ ﴾ ای‌عزیر سکا بو اشلارنی آدمیلرگه‌عبرت اوچون قیلدق.بس آدمیلر حیران قالدیلر چونکه عزیر علیه السلامنك اوزیناك یاش اوغللری قارت بولغانلار ایدی ﴿ وَانْظُرْ اِلَی الْعِظَامِ ﴾ دخی قارا ایشاکنك سویاکلرینه ﴿ کَیْفَ نُنْشِزُهَا ﴾ نچوك ترکزورمز اول سویاکلرنی ﴿ ثُمَّ نَکْسُوهَا لَحْمًا ﴾ موندین صوك اول سویاکلرگه ایت اوسدررمز هم الله تعالی اول سویاکلرنی ترکزدی ﴿ فَلَمَّا تَبَیَّنَ لَهُ ﴾ بس سویاکلرنی ترکزمك عزیر علیه السلامغه ظاهر بولغاچ ﴿ قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ﴾ ۲۵۸ شکسز بله‌من الله تعالی هر نرسه‌گه قادردر ◆ ﴿ وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اَرِنِیْ کَیْفَ تُحْیِ الْمَوْتٰی ﴾ ابراهیم‌علیه‌السلام یارب مکا کورسات اولوکلرنی نچوك ترکوزه‌سن دیدی ﴿ قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْ ﴾ الله ایتدی یا ابراهیم ئلله ترکزورگه‌قادر ایکانومه اوشانمایسکمی؟

﴿قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي﴾ ابراهیم ایتدی اوشانامن یاربم لکن منی دوست کورگانوکه کوکلم قرار تابار اوچون دیدی (۲) ﴿قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ﴾ الله تعالی ایتدی یا ابراهیم دورت قوش آل ﴿فَصُرْهُنَّ اِلَيْكَ﴾ بس اول قوشلارنی بوتارلاب آلدیکدن سال ﴿ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا﴾ صوکره هر تاو باشینه آلارندن کاوده سندین برکیسا کنی تاشلا ﴿ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَاْتِينَكَ سَعْيًا﴾ صوکره چاقر، سکا یوکروشوب کلورلر. بس ابراهیم علیه السلام شول روشلی قیلدی هم قوشلارندن تتولکان گوده‌لری جیولوب ترلدیلار ﴿وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ۲۵۹ یا ابراهیم بلکل شکسز الله تعالی غالب، حکیم در هیچ اشدن عاجز توکل ◆ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ الله رضاسی اوچون مالارن صدقه قیلغان کمسه‌لرنك مثالی ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ بر بورتوك اورلق مثالیدر ﴿اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ﴾ اول اورلق یدی باشنی چیقاردی ﴿فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ﴾ هر باشنده یوز بورتك بولور. بس بر بورتكدن یدی یوز بورتك بولور. اوشانداق بر صدقه‌نك ثوابی یدی یوزکه آشار ﴿وَاللّٰهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ الله تعالی تلاگان کمسه‌لرینه یدی یوزدنده آرتدرور ﴿وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ ۲۶۰ الله تعالی‌نك رحمتی کیك‌در. بنده‌لری قیلغان عملنی بلگوچی‌در. بو آیه حضرت عثمان برلن عبدالرحمن بن عوف حقنده آنلارنی مدح اوچون ایندی. رسول الله تبوك سوغشینه چقغانده عسکرده‌گی فقیرلرکه شفقت اوچون صحابه‌لارنی صدقه بیرورکه اوندادی شول وقت عبدالرحمن بن عوف دورت مك درهم کتوردی وایتدی سیکز مك درهم ایدی یاریمن عیالیمه قویدم، یاریمن الله رضاسی ایچون کلتوردم دیو. رسول الله صلی الله علیه وسلم دعا قیلدی. ینه حضرت عثمان یا رسول الله کمنك جهازی یوق اولسه، اوستمه لازم قیلامن جهاز بیرورمن دیدی ﴿اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ الله تعالی یولینه مالارندن صدقه قیلغان کمسه‌لر ﴿ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا اَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا اَذًى﴾ صدقه‌لری صوکنده منت ایتوب، مین سیکا شولای - بولای یخشیلق ایتدم دیو رنجتماسه‌لر ﴿لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ۲۶۱ آلارغه الله حضورنده کامل اجر بولورهم آلارغه قورقو، حسرت بولماس. مفسرلار ایتدیلار: بای برلان فقیر آراسنده نزاع بولغانده صدقه‌سی برلن فقیرکه تفاخر قیلسه فقیرکه اذادر صدقه‌سندین هیچ ثواب بولمازدیدیلار ﴿قَوْلٌ مَعْرُوفٌ﴾ قچان سائل گه بیرورکه هیچ نرسه‌نك بولماسه یخشی سوز ایتوب چیقارمق ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ دخی سائل گه یمان سوزدن تیولماق ﴿خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا اَذًى﴾ البته خیرلی‌در شول

(۲) دریسترك تفسیر: (اشانامن لکن کوکلم اورناشسین ایچون) دیو تفسیردر ع.

صدقه دن که سائل گه بیروب صوکندن بیروچی‌سی منت‌قیلور. شول سببلی جومارد
کشی‌نك وعده‌سی ساران نك حاضر بیرگانندین‌خیردر دیدیلر ﴿وَاللّٰهُ غَنِیٌّ حَلِیمٌ﴾ ٢٦٣
الله‌تعالی منت‌لی صدقه کزغه‌محتاج توگلدر هم مهربانلق قیلغوچی‌درکه فقراغه‌حقارت
قیلغان کشی‌لرگه دنیاده جزاسنی آشقدرماس ﴿یٰاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقٰتِكُمْ
بِالْمَنِّ وَالْاَذٰی﴾ ای مؤمن‌لار صدقه‌لرکزنی منت هم اذا برلان باطل قیلما کز
﴿كَالَّذِی یُنْفِقُ مٰالَهُ رِئٰاءَ النّٰاسِ﴾ آدملرگه کورستو اوچون مالن صدقه قیلوب،
صدقه‌سون باطل قیلغان کشی کبی ﴿وَلَا یُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ﴾ اول ریا
ایاسی الله‌تعالی‌گه و آخرت کونینه چن اینانماس یعنی مالن صدقه قیلماقدن آخرتده
ثواب امید ایتماس. بلکه آدملر ماقتاسونلار دیوب مالون صدقه قیلور.
﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوٰانٍ عَلَیْهِ تُرٰابٌ﴾ ریاء برلان صدقه بیرگان کشی‌نك مثالی اوستینه
توفراق قونغان شما تاش کبی‌در. ﴿فَاَصٰابَهُ وٰابِلٌ﴾ قچان اول تاش اوستینه یاغمور
یاوسه ﴿فَتَرَكَهُ صَلْدًا﴾ بس اول تاشنی شوب شما ایتار. ریاء ایاسی اوشانداق بر
قاتی شما تاش‌در قولنداغی مالی توزان توفراقدر قچان مالون ریاء ایلان صدقه
قیلسه مالی کیتار هیچ خیرسز اوزی یالانغاچ قالور مذکور تاش کبی شب شما
بولور ﴿لَا یَقْدِرُونَ عَلٰی شَیْءٍ مِمّٰا كَسَبُوا﴾ اول ریا برلان قیلغان صدقه‌دن آخرتده
هیچ برثواب تابمازلار ﴿وَاللّٰهُ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الْكٰفِرِینَ﴾ ٢٦٤ الله تعالی ظالم‌لارنی
وکافرلارنی توغری یولغه کوندرماس. ﴿وَمَثَلُ الَّذِینَ یُنْفِقُونَ اَمْوٰالَهُمُ ابْتِغٰاءَ مَرْضٰاتِ اللّٰهِ﴾
دخی الله‌تعالی‌نك رضاسنی استاب مال‌لرون صدقه قیلغان کشی‌لارنك مثالی.
﴿وَتَثْبِیتًا مِنْ اَنْفُسِهِمْ﴾ هم مالنی یخشی یوللارغه بیروده ثواب بولاچقغه اشانوب
﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ﴾ بر قالقو یرده تیگز باقچه کبی‌در ﴿اَصٰابَهٰا وٰابِلٌ﴾ اول باقچه‌غه
ایری یاغمور یاوار ﴿فَاٰتَتْ اُكُلَهٰا ضِعْفَیْنِ﴾ اول باغچه یمشنی، باشقه باقچه‌لارغه
قاراغانده ایکی اولوش بیرور ﴿فَاِنْ لَمْ یُصِبْهٰا وٰابِلٌ فَطَلٌّ﴾ اگر ایری یاغمور
یاوماسه، واق یاغمور یاوار. هر بر تقدیرده یاغمور یاوار یاغمورسز قالماز.
اوشانداق مؤمن‌نك صدقه‌سی‌نك ثوابی‌ده کامل اخلاص برلان بولسه ایری یاغمور
یاوغان باقچه‌نك یمشی کبی کوب اولور. نچار اخلاص برلن اولسه واق یغمور
یاوغان باقچه‌نقی کبی اولور همانده فائده‌سز اولماز. ﴿وَاللّٰهُ بِمٰا تَعْمَلُونَ بَصِیرٌ﴾ ٢٦٥
الله‌تعالی سز قیلغان عمل‌لرنی کورگوچیدر. بس ریاء برلان قیلما کز ﴿اَیَوَدُّ اَحَدُكُمْ
اَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِیلٍ وَاَعْنٰابٍ﴾ رضاء بولورمی؟ برکز اگر آنك خرما هم
یوزم باقچه‌سی بولسه ﴿تَجْرِی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰارُ﴾ اول آغاچلر آراسندین یلغه‌لار
آغار ﴿لَهُ فِیهٰا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰاتِ﴾ اول کشی‌نك مذکور باقچه‌ده هرتورلی یمش‌لاری

بولسه ﴿وَاَصَابَهُ الْكِبَرُ﴾ اول كشی گه قارتلق ایرشسه ﴿وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ﴾ دخی آنك یاش بالالری بولسه ﴿فَاَصَابَهُ اِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ﴾ بس اول باقچه‌غه اسسی (قاینار) یل‌ایسوب آنی یاندرسه. ایمدی اول کمسه آغاچ اوترتور ایدی، اوزینك درمانی یوق بیك قارت یاردم قیلورغه بالالری یاش بس حیران بولوب قالور. اوشانداق کافر هم فاسق دنیا باقچه‌سندین چغوب‌الله حضورینه کیلگاچ هیچ خیر تابماس ایزگو عمل قیلورغه قوتی بولماس عذابدین قوتقارورغه هیچ یاردمچی‌بولماز. کیری‌دنیاغه قایتور ایدی مجالی بولماس؛ نتا ککه مذکور قارت یکت‌لك‌که قایتا آلمادی. ﴿كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ ۲۶۵ اوشانداق‌الله‌تعالی‌اوزینك‌حکم‌لرن بیان‌قیلورسزلار فهم‌لب آ کغاروب عمل‌قیلور اوچون. ﴿يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا كَسَبْتُمْ﴾ ای مؤمن‌لر کسب قیلغان مالکزنك حلال هم یخشیسن صدقه قیلکز ﴿وَمِمَّا اَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ﴾ دخی بز سزگه یردن چغارغان نرسه‌لردن صدقه قیلکز ایگون‌و باشقه آلتون کموش کبی‌لاردن ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ﴾ مال‌لرکز آراسندین خسیس مالنی صدقه قیلورغه قصد قیلماکز ﴿وَلَسْتُمْ بِاٰخِذِيهِ﴾ حال بوکه اوزکز آلمیسز اول خسیس مالنی اگر بر برکزده آلاچقکز بولسه ﴿اِلَّا اَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ﴾ مگر کوزکزنی یوموبقنه آلاسز یعنی حقکز بر یولی کیتاردای بولسه خسیس بولسه‌ده آلوب قالایم دیوب ضرورت برله‌گنه آلاسز ﴿وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ ۲۶۶ بلکز شکسز الله تعالی بای هیچ نرسه‌گه محتاج توگلدر. کامل صفت برلان صفتلانغاندر بس سزده کورکام صفت‌لار برلان صفت‌لانکز. ﴿اَلشَّيْطٰنُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ﴾ شیطان سزنی یارلی بولاسز دیوب قورقتور ﴿وَيَاْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ﴾ هم سزنی قباحت اشلر برلان بیورور. یعنی صدقه بیرورگه تله‌سك شیطان ایتور: بو قدر مالکزنی صدقه‌غه بیرگاچ اوزك فقیر قالاسك دیور ﴿وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ﴾ الله تعالی سزگه یارلقامقینی وعده قیلور. قچان صدقه بیرسا کز الله تعالی گناه‌لرکزنی یارلقار ﴿وَفَضْلًا﴾ دخی الله‌تعالی مال‌لرکزنی آرتدرمقنی وعده قیلور یعنی صدقه کز شرفنده مال‌لرکزغه برکت بیرور. ﴿وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ ۲۶۷ الله تعالی‌نك رحمتی کیك در. بنده‌نك صدقه‌سنی بلگوچی‌در. بس دنیاده مالنی کیم قیلماز، آخرتده ثوابنی کامل بیرور ﴿يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ﴾ الله تعالی حکمتنی تلاگان کمسه‌گه بیرور ﴿وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾ بر کمسه‌گه حکمت بیرلسه تحقیق اول کشی‌گه الله‌دن کوب خیرلار بیرلدی. بعض مفسرلار حکمت‌دن مراد قران دیدیلر. دخی ایتدیلار: بر کشی‌گه قرآن معنی‌سنی بلمك میسر بولسه اوزینی

خلق غه بلدرمك تيوشدر تا كه خلق آندن قرآن معنی‌سنی اوگرانسونلر اوچون وهم دنيا مالينه دنيا اهلينه تواضع قيلماسون اوچون. چونكه بو بلگان قرآن معنی‌سی دنيا مالندين ملك فات آرتق‌در. چونكه الله تعالی بتون دنيا مالينی متاع قليل ديدكی حالده قرآن‌نی خير كثير ديدی ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ اول قرآن برلان آكغاروب عمل قيلماسلر ﴿اِلَّا اُولُو الْاَلْبَابِ﴾ ٢٦٨ مگر كامل عقل ايالری عمل قيلور. بس هر عقل ايا سينه قرآن اوگرانوب قرآن برلان عمل قيلماق لازمدر ﴿وَمَا اَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ اَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُهُ﴾ اگر صدقه بيرسه‌گز ياكه فقيرلرگه برنرسه نذر قيلسا گز بس شكسز الله بلور اول عمل گزنی هيچ ضائع ايتماز. ﴿وَمَا لِلظّٰلِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ﴾ ٢٦٩ مال لرن گناه اش اوچون توزدرغان كشی‌لرگه ياردم ايدوچی بولماس. رسول الله صحابه‌لارنی صدقه بيرورگه اوندا گاچ، ايتديلر: يارسول الله آشكاره‌می بيريك؟ الله‌تعالی ايتدی: ﴿اِنْ تُبْدُوا الصَّدَقٰتِ فَنِعِمَّا هِيَ﴾ اگر صدقه گزنی اشكاره بيرسا گز بيك كوركام اشدر ﴿وَاِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ اگر صدقه گزنی فقيرلرگه ياشرون بيرسا گز سزنك اوچون بيگرك خيردر ﴿وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّاٰتِكُمْ﴾ الله تعالی صدقه گز سببلی گناه‌لرگزنی يارلقار ﴿وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ ٢٧٠ الله تعالی سز قيلغان اش‌لاردن خبردار در ◆ ﴿لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰيهُمْ﴾ ای محمد آدملری كوندرمك سكا لازم توگلدر ﴿وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ الله‌تعالی اوزی تلاگان كشی‌نی كوندرور. سن فقط توغری يولغه اوندا گل كوندرمكنی الله‌غه تاپشر. ﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْ﴾ برنرسه‌نی صدقه قيلسا گز فايده‌سی اوزگزاوچوندر ﴿وَمَا تُنْفِقُونَ اِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللّٰهِ﴾ صدقه‌لارگزنی الله رضاسندين باشقه اوچون بيرماگز ﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ﴾ برنرسه‌نی صدقه قيلسا گز سزگه آخرتده كامل ثواب بيرلور ﴿وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ ٢٧١ سزگا ظلم قيلونماس. روايت قيلنديكه: صحابه‌لارنك يهود قرنداش‌لری صدقه سوراب كيلگانده كافرگه صدقه بيرورگه درست‌می ديوب رسول الله‌دن سورادیلر. شول خصوصده يوقاری آيت ايندی. ﴿لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ اُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ الله يولنده حبس ايدلنگان فقيرلرگا صدقه بيرگز. كافرلر برلان سوغش قيلغان فقيرلركبی هم رسول الله‌نك مسجدندن چقمای عبادت قيلوب تورغان صحابه‌لركبی ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْاَرْضِ﴾ بو مسلمان‌لرنك كسبگه يورورگه طاقتی يتماس عبادت برلان شغللنگانلری اوچون ﴿يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ اَغْنِيَاءَ﴾ آلارنی بلمگان كشی باى‌لار ديوب ظن قيلور ﴿مِنَ التَّعَفُّفِ﴾ سؤال‌دن ساقلانغان لاری اوچون ﴿تَعْرِفُهُمْ بِسِيمٰهُمْ﴾ اول فقيرلرنی علامت‌لری برلان تانورسز

یعنی یوزلارنده باشقه کشی‌لاردن آیورما بولور کیچ‌لرده قائم کوندزلرده صائم بولغانلاری اوچون. ﴿لَایَسْئَلُونَ النَّاسَ الْحَافاً﴾ کشی‌لاردن آبدراتوب بترگانچه سوراماسلر، اگرچه بر ضرورت سببلی سؤال قیلسه‌لارده ﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَیْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِیمٌ ۲۷۲ ❀ بو فقیرلرگه بیرگان نرسه‌کزنی شکسز الله بلگوچی‌در. ضائع قیلماس ﴿اَلَّذِینَ یُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ بِاللَّیْلِ وَالنَّهَارِ﴾ کیچده کوندزده مال‌لرون صدقه قیلغان کمسه‌لر ﴿سِرًّا وَعَلَانِیَةً﴾ یاشرون هم آشکارا بیرگان کمسه‌لار ﴿فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَاخَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلَاهُمْ یَحْزَنُونَ ۲۷۳ ❀ آلارغه کامل ثواب واجر الله حضورنده بولور. آلارغه قورقنچ‌لق هم حسرتده بولماس. بو آیت حضرت ابوبکر حقنده ایندی. قرق مك دیناری بارایدی. اون مك کیچده، اون مك کوندزده، اون مك یاشرون، اون مك آشکاره صدقه بیردی ◆ ﴿اَلَّذِینَ یَاْکُلُونَ الرِّبٰوا﴾ ربا آشاغان کشی‌لر ﴿لَایَقُومُونَ اِلَّا کَمَا یَقُومُ الَّذِی یَتَخَبَّطُهُ الشَّیْطٰنُ مِنَ الْمَسِّ﴾ قبرلرندین شیطان بووب تاشلاغان کشی کبی بولوب، مجنون‌لك برلان قوبارلار. روایت قیلدیلارکه: قارن‌لاری کوبار تاوکبی، تورمق تلاسه‌لار یقلورلار، آدم‌لار اوستلرندن یورورلار ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا اِنَّمَا الْبَیْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا﴾ بو جزاء آلارغه شول سببلی‌درکه آلار دنیاده وقتلارنده ربا ساتو آلو کبیدر، ساتو ایتمك حلال دیدیلر ﴿وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَیْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا﴾ حال بوکه الله تعالی سودا وکسب‌نی حلال قیلدی اما ربانی حرام قیلدی. ﴿فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهٖ فَانْتَهٰی﴾ بر کمسه‌گه الله تعالی‌دن نهی ایرشسه بس تیولسه ﴿فَلَهُ مَا سَلَفَ﴾ اوّلده ربا برلان آلغان مالی اوزینه بولغوچیدر. اول مال سببلی جزا کورمز. بو حکم مذکور آیت اینماسدن اوّلگی کمسه‌لرگادر. اما بو زمان‌ده برکشی ربا برلان نرسه آلسه ایاسینه قایتارمق لازم‌در. ﴿وَاَمْرُهٗ اِلَی اللّٰهِ﴾ ربادن تیولوب توبه ایتکان کشی‌نك اشی اللهغه تاپشرلور. چن توبه قیلسه‌ان‌شاء الله اوّلگی اشلری اوچون جزا کورمز. ﴿وَمَنْ عَادَ فَاُولٰئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِیهَا خٰلِدُونَ ۲۷۴ ❀ برکشی ینه ربانی حلال کوره باشلاسه اول کشی جهنم ایاسی‌در جهنم‌ده منگو قالغوچیدر. ﴿یَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا﴾ الله تعالی ربا کرگان مالنی هلاك قیلور ﴿وَیُرْبِی الصَّدَقٰتِ﴾ صدقه بیرلگان مالنی آرتدرور ﴿وَاللّٰهُ لَایُحِبُّ کُلَّ کَفَّارٍ اَثِیمٍ ۲۷۵ ❀ ربانی حلال کورگوچی عاصی کمسه‌دن الله رضا بولماس ﴿اِنَّ الَّذِینَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّکٰوةَ﴾ ایمان کلتروب ایزگو عمل قیلوب دخی بش وقت نمازنی دائم اوقوب زکاة بیرگان کشی‌لرکه ﴿لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَاخَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلَاهُمْ یَحْزَنُونَ ۲۷۶ ❀ اول کشی‌لرگه الله حضورنده الوغ اجر

بولور ، آلارغه هیچ خوف حسرت بولماس ﴿ یٰاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوا مَا بَقِیَ مِنَ الرِّبٰوا ﴾ ای مؤمنلر الله تعالی‌دن قورقکز ربا برلان بیرگان مالکزدن آلونمی قالغانون تاشلاکز. یعنی ربا حرام بولماسدن اوّل آلغانکز حلال اما آلنمای قالغانلارنی ربا حرام بولغاندین صوك آلماکز ﴿ اِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنِینَ ۲۷۷ ﴾ اگر کامل مؤمن بولساکز ﴿ فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَاْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ ﴾ اگر تاشلاماساکز همیشه اول مالنی استاساکز، بس بلکز الله‌دن و رسولندین سوغشنی چونکه ربانی حلال دیوچی‌لر کافرلاردر بس آلار برلان سوغشماق لازمدر. بو آیت اینگاچ صحابه‌لر اوّلده بیرگان صومالارین آلدیلار فایده آلمادیلر ﴿ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَکُمْ رُؤُسُ اَمْوٰالِکُمْ ﴾ اگر ربادن توبه قیلساکز بس اصل مایه‌لارکزنی آلوکز ﴿ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ۲۷۸ ﴾ آرتقنی سوراب ظلم قیلماکز هم صوماکزدن کیم بیروب سزگه‌ده ظلم قیلماسونلار ﴿ وَاِنْ کٰانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلٰی مَیْسَرَةٍ ﴾ اگر بورچلیلرکز یارلی بولسه‌لار بایوغانچه مهلت بیرکز ﴿ وَاَنْ تَصَدَّقُوا خَیْرٌ لَکُمْ ﴾ اگر بورچلیلرکزغه آلاچاغکزنی صدقه بیرسه‌کز سزنك اوچون مهلت بیرودنده خیردر ﴿ اِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۲۷۹ ﴾ اگر صدقه خیر ایکانن بلسه‌کز ﴿ وَاتَّقُوا یَوْمًا تُرْجَعُونَ فِیهِ اِلَی اللّٰهِ ﴾ قیامت کونندن قورقکز قایتارلورسز اول کونده الله حضورینه ﴿ ثُمَّ تُوَفّٰی کُلُّ نَفْسٍ مَا کَسَبَتْ ﴾ وهر نفس که کسب ایتکان عملی اوچون جزا بیرلور ﴿ وَهُمْ لَا یُظْلَمُونَ ۲۸۰ ﴾ هیچ آلار ثوابلری آز بیرلوب ظلم قیلونماسلار ﴿ یٰاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا اِذَا تَدَایَنْتُمْ بِدَیْنٍ اِلٰی اَجَلٍ مُسَمًّی ﴾ ای مؤمنلر معلوم وقت برلان کوتارگه بورچقه آقچه بیرسه‌کز ﴿ فَاکْتُبُوهُ ﴾ اول آقچه‌نی هم وقت‌نی یازکز. ربا حرام بولغاچ مؤمنلارکه شفقت اوچون سلم سوداسنی درست قیلوب الله‌تعالی بو آیه‌نی ایندردی دیدیلر ﴿ وَلْیَکْتُبْ بَیْنَکُمْ کَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ﴾ یازو بلگان، کشیلرکه سزنك آراده آرتدرماینچه هم کیموتماینچه عدالت برلان یازمق لازمدر ﴿ وَلَا یَاْبَ کَاتِبٌ اَنْ یَکْتُبَ کَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ ﴾ یازغوچی یازودن باش تارتماسون الله‌نك یازو بلدردکینه شکر اوچون ﴿ فَلْیَکْتُبْ ﴾ یازو بلگوچیکه یازمق لازمدر ﴿ وَلْیُمْلِلِ الَّذِی عَلَیْهِ الْحَقُّ ﴾ یازغوچی‌غه آقچه آلغوچی نی قدر آلغانن ونی قدر نرسه اول آقچه برابرینه بیرمکچیلکینی ایتوب‌تورسون ﴿ وَلْیَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ ﴾ اوزینی تربیه ایدوچی الله‌دن قورقسون ﴿ وَلَا یَبْخَسْ مِنْهُ شَیْئًا ﴾ اول حق‌لاردن هیچ نرسه‌نی کیم ایتوب اقرار قیلماسون ﴿ فَاِنْ کٰانَ الَّذِی عَلَیْهِ الْحَقُّ سَفِیهًا ﴾ اگر آقچه آلغان کشی نادان بولسه ایتوب‌تورا بلماسه ﴿ اَوْ ضَعِیفًا ﴾ یا که ضعیف بولسه‌قارت کشی کبی ﴿ اَوْ لَا یَسْتَطِیعُ اَنْ یُمِلَّ هُوَ ﴾ یا که ایتوب‌تورغه طاقتی یتماسه یعنی تلسز بولسه

﴿فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ﴾ بس اول حق‌لارنی سفیه، ضعیف، تلسزگه ولی بولغان کشی توغریاق برلان ایتوب یازدرسون ﴿وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ﴾ ایرلرکزدین ایکی گواه قویکز ﴿فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ﴾ اگر گواه اوچون ایکی ایر بولماسه ﴿فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ﴾ اول وقتده بر ایر ایکی خاتون شاهد قیلکز. چونکه خاتون‌لارنك عقلی کیم‌در شونك اوچون ایکی کیرکدر ﴿مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ﴾ اوزکز رضا بولغان عادل شاهدلرنی شاهد قیلکز ﴿أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ﴾ قایچان اول خاتون‌لارنك برسی اونوتسه، ایکنچیسی خاطرینه توشرور ﴿وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا﴾ شاهدلر اگر حاکملر آلدینه چاقرلسه‌لار باش تارتماسونلار ﴿وَلَا تَسْئَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ﴾ آرا کزداغی حق‌لارنی یازمقدن آغرسنماکز ﴿صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا﴾ حقکز آز بولسه‌ده کوب بولسه‌ده ﴿إِلَىٰ أَجَلِهِ﴾ وقتی برلان بیلگولب یازکز ﴿ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ بو یازشماق الله حضورنده خیردر ﴿وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ﴾ گواهلق بیرورگه اینانوچلیدر ﴿وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا﴾ آقچه هم آلاچق نرسه‌کزنك مقدارنده شك کیلترماوکزکه یقین‌در ﴿إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا﴾ مگر سوداکز، حاضر قولدن قولغه بیرشمك برلن بولسه یعنی حاضر آقچه‌غه بولسه یازشماساکزده گناه بولماس ﴿وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾ سودا قیلوشساکز، گواه‌لانمق مستحب‌در ﴿وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾ شاهدلار گه وهم یازوچیغه ضرر قیلماکز آلارنك اوزلرینك بیك کرکلی اشلری بولسه، کوچلب اوز اشکزگه قوشماکز بلکه وقت‌لارینی کوتکز ﴿وَإِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ﴾ اگر ضرر قیلساکز، اوزکز فاسق بولورسز ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ﴾ الله‌دن قورقکز الله سزگه خیرلی اش‌لرنی اوگراتور ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ ۲۸۱ الله‌تعالی هر نرسه‌نی بلگوچیدر ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ﴾ اگرده سفرده زمانکزده یازغوچی تابماساکز، قولکزغه انابت اوچون رهن آلکز ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا﴾ اگر انابت ایتساکز بر برکزگه ﴿فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ﴾ بس اول امین کشی آلغان نرسه‌سون بیرسون ﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ اوزینی تربیه ایدوچی خدایندین قورقسون ﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ﴾ ای گواه‌لار، گواهلقکزنی یاشورمکز ﴿وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ﴾ بر کشی گواهلقنی یاشورسه یعنی کورگانن انکار ایتسه یا که یالغانلاسه اول کشی شکسز گناهلی بولور ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ ۲۸۳ الله تعالی سز قیلغان اشنی بلگوچی‌در. بس سودا اشلرکزده الله امرینه مخالفت

ایتمك‌دن بیك ساقلانمكز. ﴿لله ما فی السّموٰت وما فی الارض﴾ كوكلرده گی هم یرده گی نرسه‌لرنك بارچه‌سی الله مخلوقی‌در. بس الله‌دن باشقه‌غه عبادة قیلماكز ﴿وان تبدوا ما فی انفسكم او تخفوه یحاسبكم به‌الله﴾ كوكللركزده گی یمان‌قصدلارنی یاشرسه كزده هم آچسا كزده بارچه‌سینی الله بلور هم اول قصدلار كز اوچون الله‌تعالی سزنی جزاء قیلور ﴿فیغفر لمن یشاء ویعذب من یشاء﴾ تلاگان كشیسینی الله‌تعالی عذاب قیلور، تلاگانن یارلقار ﴿والله علی كلّ شیء قدیر﴾ ۲۸۳ الله‌تعالی‌نك هر نرسه‌گه قدرتی یته‌در ◆ ﴿امن الرّسول بما انزل الیه من ربّه والمؤمنون﴾ رسول‌الله الله‌دن اوزینه ایندرلگان قرآن‌غه ایمان كلتوردی هم مؤمن‌لارده شوكا ایمان كلتوردیلار ﴿كلّ امن بالله وملئكته وكتبه ورسله﴾ دخی مؤمن‌لار بارچه‌سی الله‌غه دخی الله‌نك فرشته‌لرینه وكتابلرینه وپیغمبرلرینه ایمان كلتوردیلار ﴿لا نفرّق بین احد من رسله﴾ مؤمن‌لار، آیورمایمز هیچ برسینی بارچه‌سینی حق پیغمبر دیوب ایته‌مز هم شوكا اوشانامز دیب ایتورلار ﴿وقالوا سمعنا واطعنا﴾ دخی ایتورلار مؤمن‌لار الله امرنی ایشتدك هم قبول قیلدق دیو. بس ایمان واسلام دعوا قیلغان كشی‌لرگه اوشبو مؤمن‌لر كبی بولمق لازمدر. الله‌تعالی‌نك امر ونهی‌لرن قرآنده كوروب هم ایشتوب قبول قیلماسلقدن ساقلانمق لازمدر. چونكه ایشتوب قبول قیلماسلق كفار صفتی‌در ﴿غفرانك ربّنا والیك المصیر﴾ ۲۸۴ یارب بزنی یارلقا، بز قیامت كوننده سنك حضوركا باراچقمز ﴿لا یكلّف الله نفسا الّا وسعها﴾ الله تعالی بنده‌نی طاقتی وكوچی یتمگان نرسه برلان كوچلاماز مگر طاقتی یتكان برلان گنه كوچلار. چونكه یوقاریداغی وان تبدوا ما فی انفسكم الخ آیتی اینگاچ صحابه‌لار بیك قورقشدیلار، كوكل گه نه‌لر كروب چقمای، بارچه‌سی اوچون حسابغه قالساق حالمز قیون ومشكل بولور دیوب رسول‌الله‌غه باردیلر شول سببلی بو آیة ایندی. یعنی كوكل گه توشكان نرسه سزنك طاقتكزدا گی نرسه‌لر توگل. كوكلكزگه یمان نرسه توشوبده آنی اشلامه‌سه كز آنك اوچون عذاب قیلونماس‌سز ﴿لها ما كسبت وعلیها ما اكتسبت﴾ بنده‌نك شریعت‌چه قیلغان اشلری اوز فائده‌سینه‌در وشریعت‌كه خلاف قیلغان اشلری اوز ضررینه‌در. ﴿ربّنا لا تؤاخذنا ان نسینا او اخطانا﴾ ای مؤمن‌لار ایتكز یارب بزنی عذاب قیلمه اگر اونوتوب یا كه خطالق برلان امر كنی‌قویساق ﴿ربّنا ولا تحمل علینا اصرا﴾ یارب بزگه آغر یوكنی یوكلامه ﴿كما حملته علی الذّین من قبلنا﴾ نتاك‌كه اول آغر یوكنی یوكلاتدك بزدین اولگی امت‌لرگه. چونكه بنواسرائیل‌گه الله تعالی كیچه كوندزده ایللی ركعت نماز فرض قیلغان ایدی. ینه مال‌لرینك

دور تدين برينى زكاة‌قه فرض قيلغان ايدى ﴿ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ﴾ يارب بزگه طاقتمز يتمگان بلاو قضانى كوتارتمه ﴿ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا ﴾ يارب گناه‌لرمزنى عفو قيل، يارلقا، بزگه شفقت قيل، سن بزنك خواجه‌مز سن ﴿ فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾ ٢٨٥ بس بزلرگه ياردم بير. بزلرنى كافرلرگه غالب قيل. هر كم بو دعانى اوقوسه قبول بولور ديديلار.

سورة آل عمران مدنية و آيها مائتان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ الم ﴾ معناسنى الله اوزى بلور ﴿ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ﴾ الله تعالى‌دن باشقه عبادت قيلورغه يارارلق نرسه هيچ يوقدر. فقط الله‌تعالى‌گه عبادت واطاعت قيلمق لازمدر. ﴿ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴾ الله‌تعالى ترك‌در وبنده‌لرينك حالينى تيكشرگوچيدر. ﴿ نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ ﴾ اى محمد قرآن‌نى سكا جبرائيل حق‌لق اوزرنده ايندردى ﴿ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ﴾ اول قرآن اوّلگى كتابلارغه موافق‌در ﴿ وَأَنْزَلَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ مِنْ قَبْلُ ﴾ توراة هم انجيل‌نى قرآن‌دن اوّل ايندردى ﴿ هُدًى لِلنَّاسِ ﴾ آدملرنى توغرى يولغه كوندرمك اوچون ﴿ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ﴾ دخى حق برلن باطل آراسينى آيورغوچى قرآن‌نى محمد عليه السلام‌غه ايندردى ﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴾ الله تعالى‌نك آيه‌لرينه انكار ايدوچى كشيلرگه قاتى عذاب بولغوچى‌در ﴿ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴾ الله تعالى غالب، قاتى عذاب ايا سيدر ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴾ الله تعالى‌گه يرده هم كوكده هيچ نرسه ياشرون بولماس. بس هر كم‌گه عملى موافقنچه جزا بيرور. ﴿ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ﴾ شوندای قادر الله‌در كه سزگه آنالرگز قارننده اوزى تلاگانچه صورة قيلور ﴿ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ طاعت قيلورنرسه يوقدر مگر غالب هم حكيم بولغوچى الله‌غنه‌در ﴿ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ ﴾ اى محمد الله سكا قرآن‌نى ايندردى ﴿ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ ﴾ اول قرآن اچنده آچق معنالى آيتلر باردر ﴿ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ ﴾ اول آيت‌لار قرآن‌نك اصلى‌در. بس اول آيتلارنى خواص هم عوام بارچه‌سى بلور ﴿ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ ﴾ دخى اول قرآنده معناسى آچق توگل آيتلر باردر ﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ﴾ اما كوكل‌لرنده باطل‌غه ميل بولغان كشيلار معناسى آچق توگل آيتلرگه ايارورلر ﴿ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ﴾ كافر، فتنه‌چى بولمقنى استاب يا كه نفس‌لارينه موافق معنى لرنى

بیرمکنی تلاب ﴿ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ﴾ بو متشابه آیه‌لارگه معنی بیرمك نی هیچ بلماس مگر الله بلور ﴿ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ﴾ علمده ثابت بولغان کشی‌لار، قرآنغه ایناندق بارچه‌سی الله‌تعالی‌دن اینمشدر بس بلگانمز برلان عمل قیلامز، بلمگان آیتلرمزنی الله‌غه تابشورامز دیو ایتورلار ﴿ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴾ قرآن معناسنی بلوب عمل قیلماس مگر خالص عقل ایالری گنه عمل قیلور ﴿ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا ﴾ علمده ثابت قدم بولغان کشی‌لار ایتورلر: یارب اوزك بزنی حق‌غه کوندرگان صوکنده کوکلمزنی حقدین آداشدرمه ﴿ وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴾ بزلرگه اوزك رحمت قیل یارب شکسز کامل رحمت قیلغوچی پادشاه سن‌سن ﴿ رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ﴾ یارب شکسز آدملرنی قیامت کونینه کلتورورسن اول قیامت کونینك بولاجاغنده شك یوقدر ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴾ شکسز الله تعالی وعده سینه خلاف‌لق قیلماس. قیامت برلان وعده حقدر. بس هرکمگه مذکور علمده ثابت القدم کشی‌لار کبی دعا قیلماق تیوشدر ﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ﴾ تحقیق کافر بولغان کشی‌لارنی مال لری هم بالالری الله‌نك عذابندین قوتقارماس ﴿ وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴾ اول کافرلار جهنم اوتون‌لاریدر. ﴿ كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ ﴾ ای محمد علیه السلام اول کافرلرنك سنکا انکاری؛ فرعون‌نك موسی‌غه انکاری کبی‌در. ﴿ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ دخی فرعون قومندن اولکی قوم‌نك انکاری کبی‌در. ﴿ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ﴾ آلارنك بارچه‌سی بزنك آیت‌لارمزنی یالغان دیدیلر ﴿ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ﴾ پس آلارنی گناه‌لاری اوچون الله تعالی عذاب قیلدی. ﴿ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴾ الله تعالی قاتی عذاب ایاسی‌دورسکا انکار قیلغان کافرلار هم منم عذابمدین قوتولماس‌لار ﴿ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴾ ای محمد کافرلارگه ایت جیکولورسز وهم جهنمگه سورلورسز نی قباحت اورندر اول جهنم. رسول‌الله بدر سوغشنده کافرلارگه غالب بولوب قایتقاچ مدینه‌نك یهودیلرین چاقروب ایتدی: مسلمان بولوکز، منم برلان سوغش قیلماکز. بدرده‌گی کافرلارکبی حقارت‌قه قالورسزدیو یهودلار ایتدیلر: سین محمد بدرده قریش برلان سوغشدك آلار غافل ناچار خلق. اما بزنك برلان سوغشساك یکت‌لار کم ایکانن تانورسك شول خصوصده یوقارغی آیت ایندی. ﴿ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا ﴾ ای یهود مجمدنك راست‌لغینه علامت تحقیق بولدی سزگا بدر سوغشنده یولوقشقان ایکی جماعت‌ده ﴿ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ اول جماعت‌نك برسی الله یولنده سوغشه‌در یعنی پیغمبر هم صحابه‌لار

﴿وَاُخْرٰی کَافِرَةٌ﴾ اول جماعت‌نك ایکنچی‌سی ایمان سز کافرلاردر ﴿یَرَوْنَهُمْ مِّثْلَیْهِمْ رَاْیَ الْعَیْنِ﴾ ظاهرا اول کافرلار مسلمان‌لارنی اوزلری قدری ایکی کورور. اما حقیقتده مسلمان‌لار اوچ یوز، کافرلر مك‌ایدی. الله تعالی کافرلارگه قورقو سالوب مسلمان‌لارنی کوب کورگازدی ﴿وَاللّٰهُ یُؤَیِّدُ بِنَصْرِهٖ مَنْ یَّشَاءُ﴾ الله تعالی تلاگان کشی‌سینه یاردم‌بیرور قوت آرتدرور، نتا ککه مسلمان‌لارغه بدرده قوة بیردی گرچه آز بولسه‌لاردە. بس سز یهودلر بز سوغش‌قه اوستامز دیوب تفاخر قیلما گز ﴿اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّاُولِی الْاَبْصَارِ﴾ بدر سوغشنده مسلمان‌لارنك آز بولوب کوب کافرنی جیکولارنده عقل ایه‌لری اوچون زور عبرت‌لر باردر ◆ ﴿زُیِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوٰتِ﴾ آدمیلرگه نفس‌لری تلاگان نرسه‌نی سویمك کورکام کورساتلدی ﴿مِنَ النِّسَآءِ وَالْبَنِیْنَ﴾ اول نفس‌لاری تلاگان نرسه‌لار خاتون‌لار هم بالالردر. ﴿وَالْقَنَاطِیْرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ﴾ دخی ده کوب آلتون کموش در ﴿وَالْخَیْلِ الْمُسَوَّمَةِ﴾ دخی سیمز آطلار ﴿وَالْاَنْعَامِ وَالْحَرْثِ﴾ دوه، صغر، قوی هم ایگن‌لردر. آدملر بو نرسه‌لارنی البته سوه‌لر. اما الك اوّل نه اوچون خاتون‌لارنی ذکر قیلدی؟ مفسرلار ایتدیلر: فتنه‌نلك کوبراگی خاتون‌لاردین چقغان سببلی دیو ﴿ذٰلِكَ مَتَاعُ الْحَیٰوةِ الدُّنْیَا﴾ بو نرسه‌لر دنیا ترکلگنده فائده‌لی‌در، لکن بارچه‌سی بته‌چك. بو نرسه‌لارگه آلدانوب عمرگزنی بوش‌قه اوزدرما گز ﴿وَاللّٰهُ عِنْدَهٗ حُسْنُ الْمَاٰبِ﴾ باراچق هم کورکام اورنگز یعنی جنت الله حضورنده‌در. بس فانی نرسه‌لاردن واز کچوب باقی نرسه‌لارنی قولغه توشرور اوچون ایزگی عمل‌لار قیلگز ﴿قُلْ اَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَیْرٍ مِّنْ ذٰلِكُمْ﴾ ایت محمد خبر بیرایمو سزگه بو دنیا نرسه‌سندین یخشی‌راق نرسه‌لردن ﴿لِلَّذِیْنَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتٌ﴾ تحقیق تقوی کشی‌لرگه الله‌دن جنت‌لر گوزل باقچه‌لار بولور ﴿تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِیْنَ فِیْهَا﴾ اول باقچه‌داغی آغاچ‌لارنك آراسندین چشمه‌لار آغار اول باقچه‌لار اچنده منگو قالورلار. رسول الله ایتدی: جنت‌دن بر قارش اورن، دنیا اچنداگی نرسه‌لاردن خیردر دیو ﴿وَاَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ دخی اول جنت‌لرده تقوی اهل‌لرینه عیب ونقصانسزدین پاك خاتون‌لار باردر ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ﴾ دخی الله‌نك رضاسی بولور ﴿وَاللّٰهُ بَصِیْرٌ بِالْعِبَادِ﴾ الله تعالی بنده‌لرینی کورگوچیدر. ﴿اَلَّذِیْنَ یَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اٰمَنَّا﴾ جنت که کره‌چك تقوی کشی‌لار ایتورلار یارب سکا ورسولکا ایمان کتوردك ﴿فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ بس بزلرنی یارلقا وبزلرنی اوت عذابندین ساقلا ﴿الصّٰبِرِیْنَ﴾ آنلر عبادة مشقتینه، بلا وقضاغه صبر قیلورلار ﴿وَالصّٰدِقِیْنَ﴾ راست

سويلرلار ﴿ وَالْقٰنِتِينَ ﴾ اللهنك امرينه مطيع بولورلار ﴿ وَالْمُنْفِقِينَ ﴾ مال لرندن واجب هم نفل صدقه لرن اداء قيلورلر ﴿ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٦﴾ سحرلر توروب نمازلار اوقوب گناه لارندين توبه قيلورلار. بس هر مؤمن ومسلمان نفسلرندين كچوب اوشنداق عمللر قيلمق لازمدر. شول وقت تقوى اهل لرندين بولوب جنت كه كروب اللهنك رضاسنى تابارلار. نفس لذتلرى برله يوانو دنياده وهم آخرتده قورقنچليدر ﴿ شَهِدَ اللّٰهُ أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ﴾ اللهتعالى اوزندين اوزينه شهادة بيردى: عبادة قيلورغه يارارلق نرسه يوق مگر اللهتعالى گنه در ديو ﴿ وَالْمَلٰئِكَةُ ﴾ دخى فرشته لرنى يارانقاچ فرشته لرده مذكور شهادة برلان شهادة بيردى ﴿ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ﴾ دخى عدالت برلان علم ايه لرى شهادت بيردى ﴿ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٧﴾ اله بولورغه يارارلق نرسه يوقدر مگر غالب وحكيم بولغوچى بر الله تعالى گنه در ﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْإِسْلٰمُ ﴾ شكسز الله قاشنده مقبول دين، دين اسلام در ﴿ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتٰبَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ ﴾ كتاب بيرلكان كافرلر خلاف قيلوشماديلر مگر حقنى بله توروب خلاف قيلوشديلر ﴿ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ﴾ اوز آرالارندا غى حسد اوچون يعنى محمدكه ايارساك نى قدر خواجه لق هم الوغ لق قولمزدن كيتار ديديلر ﴿ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَإِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٨﴾ اللهنك آيتلرينه انكار قيلسه لار، شكسز اللهنك تيزلكده (حسابى) فاتى عذابى بولور. ﴿ فَإِنْ حَاجُّوكَ ﴾ اى محمد اگر قارولاشسالر سكا ﴿ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ﴾ اوزمنى، هم اوزيمه ايارگان كشى لارنى الله تعالى گه تابشردم ديوب ايت ﴿ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتٰبَ وَالْأُمِّيِّينَ ﴾ دخى ايت محمد كتاب بيرلكان هم بيرلمگان كافرلر گه ﴿ ءَأَسْلَمْتُمْ ﴾ مسلمان بولدكزمو؟ بولكز من مسلمان بولغان كبى ﴿ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا ﴾ اگر مسلمان بولسالر شكسز توغرى يولغه كونارلار ﴿ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ ﴾ اگر باش تارتسالر سكا ايرشدرمك لازم باشقه نرسه لازم توگلدر ﴿ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾ الله بنده لرينى كورگوچيدر كفرلرى برابرينه جزا بيرور. ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ ﴾ الله تعالى نك آيه لرينه انكار ايدوب، پيغمبرلرين اولتروب امر معروف قيله تورغان مسلمان لارنى اولتورگان آدميلر گه ﴿ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾ اى محمد آلارغه قاتى عذاب برلان سونچ بير. يعنى قرآن غه انكار ايتكان كافرلر، اوّلده كتاب لارغه انكار قيلوب پيغمبرلرنى هم مسلمان لارنى اولتروب كيلگان قبيح نسلدن ديمكدر ﴿ أُولٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ﴾ بو كافرلارنك عمل لرى دنياده هم آخرتده باطل در ﴿ وَمَا لَهُمْ مِنْ

نصرين ﴿۲۱﴾ و آلارغه ياردم قيلغوچيلار بولماس ◆ ﴿اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيباً مِنَ الْكِتٰبِ﴾ اى محمد كتابدين اولوش بيرلكان كافرلر كه قاراغل ﴿يُدْعَوْنَ اِلٰى كِتٰبِ اللّٰهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ قرآن ساری چاقرلالار آرالارنده قرآن برلان حكم ايتار اوچون. يعنى سن آلارنى اسلام غه چاقراسك ﴿ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ ﴿۲۲﴾ بس قرآن غه كلمكدين بر جماعت باش تارتورلار هم اعراض قيلورلار ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّا اَيَّاماً مَعْدُودٰتٍ﴾ بو باش تارتماقلرينه سبب بر فاسد اعتقادلاريدركه آلار ايتور بولديلار، گرچه بزنى اوت ياندرسه ده اوزاق توگل بر نيچه كون گنه ياندرور ديو ﴿وَغَرَّهُمْ فِى دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ﴿۲۳﴾ آلارنى حق دينگه كرمكدين اوزلرينك يالغان سوزلرى آلدادى ﴿فَكَيْفَ اِذَا جَمَعْنٰهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ بس آلارنك حاللرى نچوك بولور قچان آلارنى قيامت كونينه جيوب كيتورساك كه اول كون نك بولاچاغنده هيچ شك يوقدر ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ ﴿۲۴﴾ دخى هر كشى گه قيلغان عملى اوچون هيچ ظلم سز جزا قيلنسه اول وقت آلارنك حالى يخشى بولماس، بلكه ميدان عرصاتده رسوای بولورلار ◆ ﴿قُلِ اللّٰهُمَّ مٰلِكَ الْمُلْكِ﴾ ايت اى محمد: يارب بارچه ملكنى ملك لنگان پادشاه سن ﴿تُؤْتِى الْمُلْكَ مَنْ تَشٰاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشٰاءُ﴾ ملكنى تلاگان كشى گه بيره سك وملكنى تلاگان كشى لار كدن آلورسك ﴿وَتُعِزُّ مَنْ تَشٰاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشٰاءُ﴾ تلاگان كشيلر كنى اسلام برلان عزتلو قيلورسن وتلاگان كشيلر كنى كفر برلان خور قيلورسن ﴿بِيَدِكَ الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ ﴿۲۵﴾ بارچه خير سنده در شكسز هر نرسه گه قادرسن. خندق سوغشنده صحابه لار اور (فاناو) قازغانده رسول الله صحابه لارگه ايتدى: بر زمان فارس هم روم نى ملك لنورسز ديوب. منافقلار ايتديلار: محمد يوقنى ايته در، ممكنمو؟ سزگه فارس برلان روم نى ملك لنمك اوزگز مونده حقارت اوزره اور قازوب توراسز ديو. صوگره الله تعالى آلارغه جواب ايدوب بو آيت نى ايندردى كه ملكلندرمك الله تعالى قدرتى برلان در ديو ﴿تُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهٰارِ﴾ شوندا ين قادر پادشاه سن يارب كيچ نى كون گه كرتورسن چونكه كون اوزون بولغانده كيچ نك بر مقدارى كون گه قوشولغان بولادر ﴿وَتُولِجُ النَّهٰارَ فِى الَّيْلِ﴾ وكونى كيچكه كرتورسن چونكه كيچ اوزون اولغانده كونك بر مقدارى كيچ كه قوشولغان بولادر ﴿وَتُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ وتركى اولكدن چيقارورسن (يعنى جاهلدين عالم بالا توغدرماق كبى) ﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ﴾ دخى اولكنى تركدن چيقارورسن (نادان بالانى عالم دن توغرماق كبى) ﴿وَتَرْزُقُ مَنْ تَشٰاءُ بِغَيْرِ حِسٰابٍ﴾ ﴿۲۶﴾ تلاگان كشى لار گا حساب سز رزق بيره سن

بس بارچه اش الله تعالی دن در ﴿ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكٰفِرِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ مؤمنلار اسلامنك ضررینه یوروچی کافرلرنی مؤمنلارنی تاشلاب دوست کورماسونلار . صحابه لارنك بعضلری کافرلر برلان آرالاشور ایدیلار بو آیت شول سببلی ایندی ﴿ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِي شَيْءٍ ﴾ بر کشی کافرلارنی دوست کورسه، الله دیننده هیچ نرسه بولماس الله تعالی اول کشیدن بیزار ﴿ اِلَّا اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيةً ﴾ مگر اول کافرلرنك ضررلارندین کامل قورقسا کز اول وقتده تشدن کافرلارنی دوست کوروب قلبکزده ایمانکز تازا بولسه شاید گناهلی بولماس سز. هر تقدیرده ضرورتسز کافرلارگه آرالاشماکز ﴿ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ۝٢٧ الله سزنی اوزینك عذابندین قورقوتادر. پس دینی بر ضرورتسز کافرلارنی دوست توتماقدن ساقلانکز فایتاچق اورنکز الله حضوریدر ﴿ قُلْ اِنْ تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ اَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ﴾ ایت ای محمد کرك سز کوکلکزده بولغان نرسه نی یاشرکز کرك ظاهر قیلکز الله تعالی آنی بلور ﴿ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝٢٨ دخی کوکلرده گی هم یرلرده گی نرسه لرنی بلور الله تعالی هر نرسه گه قادردر. بس کوکلکزدن کافرلارنی دوست توتماکز چونکه آلار سزگه دشمانلاردر ﴿ يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا ﴾ قیامت کون هرنفس اوزی قیلغان اذ گولکنی آلدنده حاضر تابار ﴿ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ اَمَدًا بَعِيدًا ﴾ اگر یاوز عمل ایاسی بولسه کاشکه بو عمللرم برلان منم آرام بیك یراق بولساچی دیو آرزو قیلور ﴿ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ ﴾ الله تعالی سزنی اوزینك عذابندین قورقتور ﴿ وَاللّٰهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝٢٩ الله تعالی منهی لردن ساقلانغان کشی لارگه کامل شفقت ایاسیدر ﴿ قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي ﴾ ایت ای محمد اگر سز الله نی سوسه کز مکا ایارکز ﴿ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝٣٠ سزنی الله تعالی سوهر، گناه لارکزنی یارلیقار. الله تعالی بنده لرینی یارلقاغوچی وشفقت قیلغوچیدر ﴿ قُلْ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ ﴾ ایت محمد اطاعت قیلکز الله غه هم آنك رسولینه ﴿ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِينَ ۝٣١ اگر باش تارتسه لار شکسز الله کافرلرنی سویمایدر بس آنلار کافرلردر ﴿ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى اٰدَمَ وَنُوحًا وَاٰلَ اِبْرٰهِيمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعٰلَمِينَ ۝٣٢ شکسز الله تعالی عالم اهلینه آدم، ونوح پیغمبرنی دخی حضرت ابراهیمدن توغان پیغمبرلرنی وعمران نسلندن بولغان پیغمبرلرنی آرتق قیلدی. چونکه حضرت مریم عمران قزی ایدی، آندان عیسی توغدی ﴿ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ﴾ مذکور پیغمبرلر بربرندین توغا کیلگان نسللردر ﴿ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝٣٣

اللهتعالی آدملرنك سوزلرین هم عملرین ایشتکوچیدر، بلکوچیدر ﴿ اذْقالَت امرَأَةُ عمرانَ رَبِّ انّی نَذَرْتُ لَكَ ما فی بَطْنی مُحَرَّرًا ﴾ خبر بیر ای محمد: عمرانك خاتونی یعنی مریمنك آناسی ایتدی یارب قارنمداغی بالانی سنكیولكا آزادقیلوب نذر قیلدم یعنی هیچ براش قوشمای سنك عبادتیكا قویارغه. بو خاتون حنّه اسملی ایدی حنهنك بو سوزنی ایتماکینه سبب حنه عقیم (یعنی بالا تابمی تورغان)خاتون ایدی بر وقت آغاچلار کولاگاسنده اوتورغانده کوردی بر قوش بالالرینی آشاتوب تورادر پس آرزو قیلدی کاشکه منم هم بالام بولساچی دیوب بس نذر قیلدی بالام بولسه بیت‌المقدس خدمتینه قویارمن دیوب ﴿ فَتَقَبَّلْ مِنّی انَّكَ اَنْتَ السَّمیعُ الْعَلیمُ ۳۴ ❀ یارب سن منم دعامنی قبول قیل شکسز منم نیتمنی ایشوتهسك هم بلهسك‌الله‌تعالی حنهنك‌دعاسنی قبول قیلدی‌هم یوکلی بولدی﴿ فَلَمّا وَضَعَتْها قالَتْ رَبِّ انّی وَضَعْتُها اُنْثی ﴾شوندن‌صوك‌حنه‌قزبالاتوغردی،وایتدی‌من‌قزبالاتوغردم‌دیوب﴿ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِما وَضَعَتْ ﴾ اللهتعالی بلهدر حنهنك نه توغرغانون﴿ وَلَیْسَ الذَّکَرُ کَالْاُنْثی ﴾ لکن‌ایربالا بولسه، بیت‌المقدس خدمتینه فدا قیلورغه قز بالاکبی بولماس ایدی. بو نذرم ایر بولمادی دیوب کیمچیلك کوستاردی ﴿ وَانّی سَمَّیْتُها مَرْیَمَ ﴾ دخی بو بالانك اسمنی مریم قوشدم ﴿ وَانّی اُعیذُها بِكَ وَذُرِّیَّتَها مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجیمِ ۳۵ ❀ یارب بو بالانی وهم آندن توغان بالالرنی شیطان ملعونلنك اغواسندین سینك سافلاوکا تابشرامن ﴿ فَتَقَبَّلَها رَبُّها بِقَبُولٍ حَسَنٍ ﴾ اللهتعالی اول قز بالانی کورکام قبول قیلماق برلن قبول‌قیلدی﴿ وَاَنْبَتَها نَباتًا حَسَنًا ﴾ اللهتعالی اول قز بالانی کورکام‌تربیه برلان اوستردی ﴿ وَکَفَّلَها زَکَرِیّا ﴾ الله تعالی اول بالانی تربیه قیلورغه زکریا علیه السلام‌نی کفیل قیلدی. یعنی حنه مریمنی توغورغاچ، چوپراکسکه چولغاب بیت‌المقدس‌که آلوب باردی، بیت‌المقدس‌ده‌گی زاهدلرگه آلوکز بو نذرنی دیو ایتدی. الله یولینه نذر ایدلگان بالا دیوب زاهدلارنك بارچه‌سینك آلاسی کیلدی. ایتدیلر: شباغا سالایق، بر یلغه‌نك یانینه باروب قلملرمزنی تاشلایق کم‌نك قلمی صوغه باتماسه بو بالا آکا بولور دیدیلر. سالغاچ زکریانك قلمی اوستده قالدی. بالاده زکریاغه بولدی. مریم‌نك آناسی حنه زکریانك خاتونی برلان بر توغان‌لار ایدی حضرت زکریا بیت‌المقدس اچنده بر محراب یاساب شونك اچنده مریم‌نی تربیه قیلدی. چقسه بیکلاب چغار ایدی ﴿ کُلَّما دَخَلَ عَلَیْها زَکَرِیَّا الْمِحْرابَ وَجَدَ عِنْدَها رِزْقًا ﴾ قچان‌غنه زکریا علیه السلام مریم یانینه کرسه، مریم یاننده یمش‌لار کوره‌درایدی. جای کرسه قشقی یمش‌لار، قش کرسه جای‌گی یمش‌لار ﴿ قالَ یا مَرْیَمُ اَنّی لَكِ هٰذا ﴾ زکریا ایتدی، ای مریم بو یمش‌لار سکا قایدان کیله‌لار ﴿ قالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ انَّ اللّٰهَ

يَرْزُقُ مَنْ يَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۞ مريم ايتدى الله‌نك رحمتندين، الله‌تعالى شكسز تلاگان كشيسنى حسابسز ايتوب طعام‌لاندرور. ﴿هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ﴾ شول اورنده زكريا الله‌غه دعا قيلدى يعنى مريم‌نك درجه‌سنى كوروب آرزو قيلدى كاشكه مكّاده الله بر ايدگو بالا بيرسه ايدى ديوب هم دعا قيلدى: ﴿قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ۞ زكريا ايتدى يارب اوز رحمتكدين مكّا بر ايدگو بالا بيرگل شكسز سن بو دعامنى ايشتكوچى سن. ﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ﴾ بس زكرياغه جبرائيل عليه السلام ندا قيلدى اول وقتده زكريا مسجدده نماز اوقوب تورا ايدى ﴿أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ﴾ اى زكريا الله‌تعالى سونچ برلان سكّا خبر بيره‌دركه بريحيى اسملى اوغلك بولاچق‌در واول مريم‌دن توغان عيسى پيغمبرگه ايمان كلتورور ﴿وَسَيِّدًا وَحَصُورًا﴾ قوم آراسنده قدرلى بولور وبارچه گناه‌لردن نفسنى منع قيلغوچى بولور ﴿وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ۞ هم پيغمبرلر جمله‌سندين بر پيغمبر بولور ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ﴾ زكريا عليه السلام ايتدى: اى ربم قايده مكّا بالا بولسون حال‌بوكه من اوزم قارتايدم، خاتونم بالا توغدرمايدر. چونكه زكريا توقسان توقز ياشنده، خاتونى توقسان سكز ياشنده ايدى ﴿قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ۞ الله‌تعالى ايتدى: الله‌تعالى تلاگان نرسه‌سون قيلور. سزگه بالا بيرەم ديسه قارت اولسه‌كزده بالاكز بولور. ﴿قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً﴾ زكريا ايتدى يا ربم خاتونم يوكلى بولغانينه مكّا بر علامت كورسات ﴿قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا﴾ الله تعالى ايتدى سكّا علامت شولدر اوچ كونگه‌چه سنك سويلاشورگه قدرتك بولماس مگر اشارة برلان گنه سويلاشورسن. پس خاتونى يوكلى بولغاچ زكريانك تلى بيلاندى دنيا سوزنى سويلى آلمادى اما ذكر تسبيح‌غه هميشه تلى يارادى ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ۞ اى زكريا ربكنى كوب ذكر ايت كيچده‌وكوندزده نماز اوقوغل ﴿وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ۞ فرشته‌لار ايتديلار: يا مريم تحقيق الله‌تعالى سنى آرتق قيلدى وگناه‌لاردن پاك قيلدى دخى بارچه خاتون‌لاردن سنى اختيار قيلدى ﴿يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ۞ اى مريم الله‌كا اطاعت قيل سجده وركوع قيل يعنى نماز اوقوچيلار برلن نماز اوقوغل. ﴿ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ﴾ بو مريم قصه‌سى غيب خبرلاردن‌در ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ اى محمد سكّا وحى برلان بلدره‌مز ﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ زاهدلار قلم‌لارنى صوغه سالغانده آلار يانده

سن یوق ایدك، آلار قلملارنی صوغه سالدیلار مریمنی تربیه قیلورغه فایوم زغه چغار دیوب ﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿۴۳﴾ دخی آلار دعوا قیلوشقان وقت‌لارنده‌ده آلار آراسنده یوق ایدك آلار مریمنی آلور اوچون دعوا قیلوشدیلار. بس بو غیب قصه‌ده‌سنك حق پیغمبر ایدیکنا دلیل بار. ﴿اذْ قَالَتِ الْمَلٰئِكَةُ يٰمَرْيَمُ انَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ﴾ ای محمد امتکا خبر بیر جبرائیل علیه السلام ایتدی: ای مریم الله‌تعالی سکا سونچ برلان خبر بیره‌در سنك بر بالاك بولاچق. اول بالا سکا آتاسز فقط الله تعالی‌نك بول دیگان سوزی برلان بولور ﴿اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ اول بالانك اسمی عیسی مریم اوغلی‌در چونکه آتاسز توغاچ آناغه نسبت بیرلور ﴿وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿۴۴﴾ دنیا وآخرتده اول بالا درجه ایاسی‌در همده الله‌نك یقین بنده‌لرندندر ﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ اول عیسی آدملار برلان عبرتلی سوزلارنی بیشکده چاغنده هم‌ده بالغ بولغاچ سویلاشور ﴿وَمِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿۴۵﴾ دخی اول عیسی الله‌تعالی‌نك ایزگو قوللارندندر ﴿قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ مریم ایتدی: یارب قایدان مکا بالا بولور، مکا هیچ آدم‌نك قولی تیگانی یوق ﴿قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ الله تعالی ایتدی: اوشانداق الله تلاگان نرسه‌سنی بار قیلور ﴿اذَا قَضٰى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿۴۶﴾ قچان الله تعالی برنرسه‌نی بار قیلورغه تلاسه اول نرسه‌گه بول دیوب ایتور هم اول نرسه بولور. روایت ایتلدیکه جبرائیل علیه السلام مریم‌نك یقاسندین اوردیده عیسی‌غه یوکلی بولدی دیوب. ﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ ﴿۴۷﴾ الله‌تعالی عیسی‌غه یازمقنی وشریعت علمینی، تورات وانجیل نی اوگراتور ﴿وَرَسُولًا اِلٰى بَنِي اِسْرَائِيلَ﴾ دخی بنی اسرائیل جماعتینه اول عیسی‌نی پیغمبر قیلور ﴿اَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ عیسی ایتدی اوزمنك پیغمبر ایکانومه دلیل لار کلتوردم ﴿اَنِّي اَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَاَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا﴾ اول دلیل لرنك برسی تحقیق بالچقدن قوش صورتی یاسارمن دخی اوریرمن اول صورتکه‌ده شوندان صوك قوش بولوب اوچار ﴿بِاِذْنِ اللّٰهِ﴾ الله نك یاردمی برلان ﴿وَاُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ﴾ دخی آنادن کوزسز توغان سوقرلارغه وآلا تنلی کشی لرگه شفا بیرورمن ﴿وَاُحْيِ الْمَوْتٰى بِاِذْنِ اللّٰهِ﴾ دخی الله‌نك اراده‌سی برلان اولوکلرنی ترگزورمن ﴿وَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَاْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ﴾ دخی ایولرگزده آشاغان نرسه‌لرگزدین هم ایولرگزده ساقلاغان نرسه‌لرگزدین خبر بیرورمن. حال بوکه بولار بارچه‌سی مکا غیب لاردر ﴿اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۴۸﴾ شکسز عیسی‌نك بو اش‌لارنده الوغ دلیل لار باردر اگر عیسی‌نك پیغمبر ایکانینه

اینانسا کز. ﴿وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ﴾ عیسی نی الله تعالی تورانقه موافق سویلا گوچی ایدوب یباردی ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ عیسی ایتور: بعض حرام بولغان نرسه‌لارنی سزگه حلال ایتار اوچون کیلدم (آلارغه توه وغیر تویافلی حیوان‌لار حرام بولغان ایدی حضرت عیسی شریعتنده حلال بولدی) ﴿وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ مذکور دلیل‌لارنی الله طرفندین کلتوردم ﴿فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَأَطِيعُونِ﴾ ۴۹ بس الله‌دن قورقکزده مکا ایارکز. ﴿إِنَّ اللّٰهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ ۵۰ تحقیق الله‌تعالی منم ربم وسزنك ربکز در (تربیه ایدوچیدر) بس آکا عبادت قیلکز. آکا عبادت قیلمق‌غنه توغری یولدر. ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسٰى مِنْهُمُ الْكُفْرَ﴾ عیسی همان‌ده آلاردن کفرنی کورگاچ یعنی نی قدر ایمان‌غه اوندا سه‌ده آلار کافر بولغاچ ﴿قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللّٰهِ﴾ ایتدی بارمی مکا الله اوچون یاردم بیروچی؟ ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللّٰهِ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ۵۱ اخلاصلی مسلمان‌لار ایتدیلار الله اوچون بز یاردم بیرورمز، بز الله تعالی گه اینـاندق، بلکل یاعیسی بز تحقیق مسلمان‌لارمز. ﴿رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِينَ﴾ ۵۲ ای ربمز عیسی‌غه ایندرگان کتابکا ایناندق، هم عیسی‌غه ایاردك یاربمز بزنی خالص بنده‌لرکدین یازغل دیوب دعا قیلدیلار. حواریون اون ایکی کشی ایدی. ﴿وَمَكَرُوا﴾ عیسی‌نی حیله برلان اوترورگه قصد قیلدیلار ﴿وَمَكَرَ اللّٰهُ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمٰكِرِينَ﴾ ۵۳ الله‌تعالی آلارغه بوحیله‌لری اوچون جزا بیردی الله کامل جزا بیرگوچی‌در. روایت قیلندی کافرلار عیسی‌نی اوترورگه اتفاق قیلغاچ عیسی علیه‌السلام بر اویگه کروب قاچدی بر کافر عیسی آرتندین اوترورگه کردی. شول وقت الله تعالی عیسی‌نی کوك که کوتاروب کرگوچی‌نی عیسی‌غه اوخشاتدی. بر وقت تابا آلماینچه چغوب کیلگانده عیسی دیوب اوزن توتوب آسدیلار واوترديلر، نه‌قدر من عیسی توگل دیسه‌ده قارامادیلر. صوکره آرالرنده نزاع واختلاف چقدی بوبزم یولداش بولسه عیسی قایده، عیسی بولسه یولداشمز قایده دیوهم بیك کوب اولترشلرده بولغان. ﴿إِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيسٰى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ الله تعالی ایتدی ای عیسی من سنی کوککه کوتارامن وکوکدین اینگاچ اولترورمن ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دخی کافرلردین قوتقارغوچی من ﴿وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ﴾ دخی سکا ایارگان کشیلرنی قیامت کاقدر کافرلردن اوستون قیلورمن ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ مونك صوکنده آخرتده بارچه‌کزمکا قایتورسز ﴿فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ۵۴ آرا کزده (کافرلر برله مؤمنلر آراسنده) خلاف قیلوشقان مسئله‌لرکزده حکم قیلورمن.

﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ﴾ اما ایمان کلتورمگان کشیلرنی دنیاده اوتورمك برلن، آخرتده جهنم برلن عذاب ایده رمن ﴿ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝ اول کافرلرکه یاردم بیرگوچی بولماس. ﴿ وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ ﴾ اما ایمان کلتروب ایدگو عمل قیلغان کشیلرنك عمللرینك ثوابنی واجرینی الله کامل ایتوب بیرور ﴿ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ۝ الله تعالی ظالملرنی یاراتماز بس ظلمدن ساقلانگز ﴿ ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ۝ ای محمد سکا اوقوغان قصه‌لر سنك حق پیغمبر ایدکیکا وحق برلن باطلنی آیرغوچی قرآننك الله سوزی ایدکینه دلیلدر ﴿ إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝ الله فاتنده عیسینك مثالی آدم کبیدر. الله تعالی آدمنی توفراقدن یاراتدی هم بول دیوب ایتدی بس آدم بولدی یعنی جانلاندی. بعض نصارا پیغمبرمزگه ایتدیلر: اگر عیسی الله‌نك بالاسی بولماسه، آتاسز توغان بربالا کورگاز دیدیلر. شول وقت یوقارغی آیت ایندی ﴿ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۝ عیسی توغروسنده حق خبر الله‌دن در بس سین شك ایتوچیلردن بولماغل. ﴿ فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ﴾ ای محمد الله تعالی‌دن سکا علم کیلگان‌نك صوگنده برمن عیسی حقنده سکا نزاع قیلسه ﴿ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ ﴾ ای محمد ایت سن آلارغه: کیلگز! چاقرایق سزنك هم بزنك بالالرمزنی ﴿ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ ﴾ هم سزنك وبزنك خاتونلارمزنی ﴿ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ﴾ هم اوزلارمزنی. یعنی بارچه‌مز بر یرگه جیولایق جمعیت بولایق ﴿ ثُمَّ نَبْتَهِلْ ﴾ مونك صوگنده تضرع برلان دعا قیلوشرمز ﴿ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ۝ کم یالغانچی بولسه الله‌نك لعنتی آکا بولسون دیوب دعا قیلورمز. بوسوزنی ایشتکاچ کافرلر مشاوره قیلوشقاچ ایتدیلار: توغروسنی ایتکانده محمد حق پیغمبر، اول بزگه لعنت قیلسه البته بز بارچه‌مز هلاك بولورمز، باروب ایتیك: سن بزنی دین‌گه اوندمه بزسکا مال بیره‌مز، شونك برلان صلح قیلامز دیوب. هم رسول الله‌ده قبول قیلدی ﴿ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ﴾ اوشبو عیسی حقنده‌غی قصه‌لار البته حق قصه‌لاردر عیسی الله‌نك بنده‌سی ورسولی‌در ﴿ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ ﴾ الله‌دن باشقه هیچ اله یوقدر ﴿ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ شکسز الله غالب ومصلحت‌چه اش قیلغوچیدر ﴿ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ۝ اگر حق‌دن باش تارتسالار شکسز الله‌تعالی فساد قیلغوچیلارنی بلگوچی‌در قیامت‌ده کامل جزا کورورلر ◆ ﴿ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ ﴾ ای محمد اهل کتاب‌قه ایت، ای کتاب بیرلگان کشیلر، هر برمزنك آراسنده عدالت‌لی وتوغری بولغان

سوز حكمينه كيلكز ﴿اَلاَّ نَعْبُدَ الاَّ اللّٰه﴾ اول توغرى سوز ديدكمز اللّٰه‌دن باشقه‌غه عبادت قيلمازسزلغمزدر ﴿وَلاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا﴾ دخى اللّٰه‌غه هيچ نرسه‌نى شريك ايتمازسزلكمزدر ﴿وَلاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰه﴾ دخى اللّٰه‌دن باشقه بر برمزنى رب توتماسسزلغمزدر يعنى يهود عزيرنى، نصارى عيسى‌نى رب ديماسونلر. بوسوز ايسه شكسز عادل هم توغرى‌در. چونكه اينكان كتاب‌لرنك هر فايوسنده شولاى قوشلغان‌در ﴿فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ٦٣ اگر بو كلام حكمينه كلمكدين اعراض قيلسه‌لر، بس مؤمن‌لر ايتوكز: اى اهل كتاب سز شاهد بولكز بز مسلمان‌لارمز ديوب ◆ ﴿يَاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِى اِبْرٰهِيمَ﴾ اى كتاب اهلى ابراهيم عليه السلام حقنده نيك نزاع قيلوشاسز؟ چونكه نصارى ايتدى ابراهيم بزنك دين‌ده، يهود ايتدى بزنك دينمزده، بس بو آيت ايندى ﴿وَمَا اُنْزِلَتِ التَّوْرٰيةُ وَالْاِنْجِيلُ الاَّ مِنْ بَعْدِهِ﴾ حال بوكه تورات برلن انجيل ابراهيم‌دن صوك ايندرلديلر سزنك يهود ونصارى بولمافكز تورات وانجيل آلماشقاج بولدى. ايمدى تورات وانجيل‌دن نيچه ملك يل اوّل بولغان ابراهيم نيچوك سزنك دينكزده بولسون ﴿اَفَلاَ تَعْقِلُونَ﴾ ٦٤ عجب، آكلاميسزمو دعوا كزنك يالغان ايدكينى، قارارغه يارامايمونى ﴿هٰاَنْتُمْ هٰؤُلاَءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ﴾ ايساب ايتوب آگاه بولكز سز (اهل كتاب) بلگان حكم‌لركزده نزاع قيلوشاسز يعنى محمدنك حق پيغمبر ايكانن بلوب نزاع قيلاسز بو بر قبيح اشدر ﴿فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ﴾ اما نى اوچون بلمگان حكم‌لرده نزاع قيلاسز؟ يعنى ابراهيم‌نك سزنك دين‌ده ايدكين قطعا بلمايسز، همیشه بزنك دينمزده ديو دعوا قيلاسز، بو بيكرك قبيحدر ﴿وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ﴾ ٦٥ ابراهيم‌نك قايو دين‌ده ايكانن اللّٰه بله‌در اما سزلر بلمازسز. ﴿مَا كَانَ اِبْرٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَلاَ نَصْرَانِيًّا﴾ ابراهيم يهود هم نصارا دينده بولمادى ﴿وَلٰكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا﴾ لكن حق‌غه ميل ايتوچى مسلمان ايدى ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ ٦٦ هم ابراهيم مشركلر دينده‌ده دگل ايدى. ﴿اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ ابراهيم دينده بولغان كشى‌لر ابراهيم‌گه ياركان كشى‌لاردر ﴿وَهٰذَا النَّبِىُّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ هم اوشبو محمد پيغمبر وهم محمدكه ياركان ايمان كتوركان كشى‌لار ابراهيم دينده‌لردر ﴿وَاللّٰهُ وَلِىُّ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ٦٧ الله تعالى مؤمن‌لرگه دوست هم ياردم بيرگوچيدر ◆ ﴿وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ اهل كتابدين برجماعت سزنى دين اسلام‌دن دوندرمكنى تلارلار ﴿وَمَا يُضِلُّونَ الاَّ اَنْفُسَهُمْ﴾ لكن سزنى دوندره آلمازلار مگر اوزلارين‌گنه دوندرورلار يعنى شوملغى اوزلرينه اولور ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ ٦٨ اوزلرين‌گنه دوندرگان‌لارن بلماس‌لار. ﴿يَاَهْلَ

الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ۝٦٩ ای اهل کتاب نی اوچون الله
ایندرگان آیت‌لرگه انکار قیلاسز حال بوکه اوزگز اول آیت‌لارنگ حقلغنی
بلاسز. ﴿یٰاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبٰاطِلِ﴾ ای اهل کتاب نی اوچون حق
برلان باطلنی قاتوشدراسز ﴿وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝٧٠ دخی حقنگ حقلغینی
بله توروب نی اوچون یاشوراسز ◆ ﴿وَقَالَتْ طَّائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اٰمِنُوا بِالَّذِی
اُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَجْهَ النَّهٰارِ﴾ اهل کتابدن بر جماعة بر برینه ایتدیلار:
مؤمن‌لرگه ایندرلگان قرآنغه کونگ اوّلنده ایمان کلتورگز ﴿وَاكْفُرُوا
اٰخِرَهُ﴾ دخی کونگ آخرنده انکار قیلگز ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝٧١ شولای قیلساق
احتمال که مؤمن‌لر دین‌لرندین قایتورلار ﴿وَلَا تُؤْمِنُوا اِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ﴾ چن ایمان
کلتورمگز مگر اوز دینگزگه ایارگان کشی‌لرگه گنه اینانگز ﴿قُلْ اِنَّ الْهُدٰى هُدَى اللّٰهِ﴾
ایت محمد شکسز حق دین الله بیان ایتکان دین‌در ﴿اَنْ يُؤْتٰى اَحَدٌ مِثْلَ مٰا اُوتِيتُمْ﴾
ای اهل کتاب سز مسلمان‌لارغه انکار قیلاسز آلارغه سزنگ انجیلگز کبی بر
حق کتاب بیرلگان اوچون ﴿اَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ﴾ یا که اول مسلمان‌لار بزگه
غالب بولور دیوب انکار ایده‌سز. بهر تقدیر انکارگز حسددین کیله‌در
﴿قُلْ اِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشٰاءُ وَاللّٰهُ وٰاسِعٌ عَلِيمٌ ۝٧٢ ایت‌ای محمد: رحمت
ومرحمت الله‌نگ‌در آلارنی اوزی‌تلاگان کشی‌لارگه‌بیرور. الله‌نگ رحمتی کامل‌در
رحمت کمگه تیوشلی ایدیکینی بلگوچیدر. هم ایمان الله‌نگ بر رحمتی‌در
تلاسه کمگه میسر قیلور. پیغمبرگه هم مؤمن‌لارگه هیچ حسد قیلماق درست
توگلدر ﴿يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشٰاءُ﴾ الله‌نگ رحمتینه الله تعالی تله‌گان کشی‌لرگنه
ایرشور ﴿وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝٧٣ الله‌تعالی الوغ فضل ایاسی‌در تلاسه کمگه
ایمان، اسلام‌وهدایت بیرور ◆ ﴿وَمِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِقِنْطٰارٍ يُؤَدِّهِ اِلَيْكَ﴾
کافرلاردن بعض‌لاری باردرکه سن آلارغه امانت‌که کوب آلتون قویساگ
اول آنی سکّا تابشرور، بیرور ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِدِينٰارٍ لَا يُؤَدِّهِ اِلَيْكَ﴾
بعض‌لاری بارکه اگر بر آلتون آقچه‌غنه امانت‌که قویساگده آنی بیرماز
﴿اِلَّا مٰا دُمْتَ عَلَيْهِ قٰائِمًا﴾ مگر دائم اوستونده تورساگ‌غنه بیرور بو آیت‌دن
بلینه‌درکه کافرلر ایکی تورلی ایکان برسی معامله‌سنی یخشی قیلوب ایکنچی‌سی
ناچار قیلادر ایکان ﴿ذٰلِكَ﴾ بو روشلی اوست‌لرندا گی بورچ‌لارنی بیرماولری
﴿بِاَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنٰا فِي الْاُمِّيِّينَ سَبِيلٌ﴾ شول سببلی‌درکه آلار کتابی بولمغان
آدملرگه بزنگ ضررمزغه یورورگه یول یوق دیو ایتورلار. یعنی اوستومزدا گی
بورچ‌لارمزنی بیرماسه‌کده بزنی نی اشلیده آلمایلار شونگ اوچون کتابی بولمغان

كشى لارنك مالنى حلال كوردىلر ده بورچ لارنى توله مديلار ﴿ وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ﴾ والله اوزرينه يالغان حكم لرنى نسبت قيلورلار ﴿ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾ ٧٤ اوزلرى اول حكم نك يالغان ايكانينى بله توروب ﴿ بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ ﴾ بلكه بر من اوزينك عهدلرينى وفا قيلسه (آلغان امانت لارينى تيوشلى يرينه بيرسه) ﴿ وَاتَّقٰى ﴾ وحرام نرسه لردن ساقلانسه ﴿ فَاِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴾ ٧٥ شكسز الله تعالى موندای عهدينه وفا قيلوب حرام دن ساقلانغوچى كشى لارنى بيك سويه در. ﴿ اِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا ﴾ تحقيق برجماعت اوزلرينك يمين لارينى آز آقچه غه ساتالار. چونكه يهود علماسى رسول الله غه اوزلرينك مسلمان بولماقلرينى عرض ايدر اوچون شامدن مدينه گه چقديلار آلارغه كعب بن اشرف اوچراب ايتدى: اگر محمد دينينه كرسا كز كوب مال دن محروم قالاسز، اولكى حالكزچه تورسا كز كوب هديه يبرمكچى ايدم ديو. بس علماء ايتديلار: بز باروب محمدنى كوريك، اگر توراتده ايتلگان صفت لار آنده تابولماسه ايمان كلتورمامز ديديلر. رسول الله نى باروب كورگاچ توراتده ايتكانچه تابسالرده كعب نك هديه سنى آلور اوچون بو محمد توراتده ايتكانچه توگل ديديلار. صوكره كعب بولارغه سكزار آرشين بوز برله بشار صاع آرپا هديه بيزدى وشول سببلى بو آيت ايندى ﴿ اُولٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ ﴾ بو كشى لارگه آخرتده الوش يوقدر ﴿ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ ﴾ همده آلارغه الله تعالى شفقت برلان بر سوزده سويلامز ﴿ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ قيامت كونده آلارغه الله تعالى شفقت نظرينى سالماز ﴿ وَلَا يُزَكِّيهِمْ ﴾ وآلارنى گناه لاردن پاك قيلماز ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴾ ٧٦ آلارغه بيك رنجتكوچى عذاب بولغوچى در. ﴿ وَاِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا ﴾ واول يهوددن برجماعت ﴿ يَلْوٗنَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتٰبِ ﴾ تللرينى تورات برلان اوزگارتورلار يعنى تورات نى اوزگارتوب اوقورلار ﴿ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتٰبِ ﴾ اول سوزلرنى سز تورات دن ديوب حساب قيلور اوچون ﴿ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتٰبِ ﴾ حالبوكه اول سوزلر تورات دن توگل ﴿ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ﴾ وبو سوز الله سوزيدر ديو ايتورلار ﴿ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ﴾ حالبوكه اول سوز الله دنده توگل ﴿ وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾ ٧٧ يالغانلغينى بله توروب كوب حكم نى الله غه نسبت قيلورلار ◆ ﴿ مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِى مِنْ دُونِ اللّٰهِ ﴾ هيچ براگوگه جائز اولماس كه، الله تعالى آكا كتابنى، حكمنى (ايزگو برلن يماننى آيرونى) وپيغمبرلكنى بيروبده صوكره اول، آدميلرگه: الله غه دگل مكا قل بولكز ديسون (بروقت يهود ونصارى، عيسى حقنده اختلاف

قیلشوب رسول‌الله‌غه کلدیلار. رسول‌الله: بارچه‌گز خطا اعتقاد قیلاسز دیدی. شوندن صوگ آنلار آچولانوب: سین محمد اوزیگڭا عبادت قیلورغه چاقوراسن دیدکلرنده شول آیت ایندی ﴿وَلٰكِنْ كُونُوا رَبّٰنِيّٖنَ﴾ لکن اول پیغمبر ایتور: ای جماعت خدایی بولگز الله‌تعالی‌نڭ رضا بولاچق اشلارنی قیلگز ﴿بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتٰبَ﴾ الله‌تعالی‌نڭ کتابینی بلمکگز سببلی ﴿وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ ۷۸ دخی الله‌تعالی‌نڭ کتابینی درس اوقوماقگز سببلی. یعنی الله‌نڭ کتابینی اوقوب اوزگزگه تیوشلی عملنی بلاسز بس آنڭ برلن عمل قیلگز. ﴿وَلَا يَأْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ اَرْبَابًا﴾ دخی سزگه، فرشته‌لرنی و پیغمبرلرنی اله توتماغه امر قیلماقی جائز اولماس ﴿اَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ ۷۹ اول پیغمبر سزنی مسلمان بولغانگز صوگنده کفر برلان هیچ بیورماس ◆ ﴿وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثٰقَ النَّبِيّٖنَ﴾ الله‌تعالی پیغمبرلردن عهد آلدی ﴿لَمَآ اٰتَيْتُكُمْ مِنْ كِتٰبٍ وَحِكْمَةٍ﴾ سزگه ایندرگان کتاب و پیغمبرلگ‌نی امت‌لرگزگه ایرشدرورسز دیوب ﴿ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُولٌ﴾ مونڭ صوگنده سزگه پیغمبر کلدی. یعنی محمد علیه السلام ﴿مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ﴾ اول محمدسزنڭ کتابلرگزنی راستلاغوچیدر ﴿لَتُؤْمِنُنَّ بِهٖ وَلَتَنْصُرُنَّهٗ﴾ الله تعالی اول پیغمبرلرگه ایتدی البته اینانورسز اول رسول (محمد) که هم یاردم بیرورسز ﴿قَالَ ءَاَقْرَرْتُمْ﴾ الله تعالی پیغمبرلرگه ایتدی اقرار قیلاموسز محمدنڭ حق پیغمبر ایکانینی ﴿وَاَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْرِى﴾ واوشبو محمدکه اینانماقگزغه منم عهدمنی قبول قیلاسزمو؟ ﴿قَالُوٓا اَقْرَرْنَا﴾ ایتدیلرکه اقرار هم قبول قیلدق ﴿قَالَ فَاشْهَدُوا﴾ الله تعالی ایتدی آلای ایسه اقرارگزغه شاهد بولگز ﴿وَاَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشّٰهِدِينَ﴾ ۸۰ سزنڭ ایله من هم شاهد من. بس هر قایو پیغمبر اوز امت‌لرینه محمد حق پیغمبر بولور دیوب شهادة بیروب کتدیلار. ﴿فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ﴾ بس بر من پیغمبرلر آنڭ حق‌لغی برلان اقرار قیلغان‌نڭ صوگنده محمدکه انکار قیلسه ﴿فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ﴾ ۸۱ اول کشی‌لر یعنی انکار ایدوچیلر فاسق‌لاردر ◆ ﴿اَفَغَيْرَ دِينِ اللّٰهِ يَبْغُونَ﴾ ایا الله تعالی دیندین باشقه‌نی استارلارمی؟ ﴿وَلَهٗٓ اَسْلَمَ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ حال بوکه الله تعالی‌گه کوکده‌گی هم یردا گی بارچه مخلوق اطاعت قیلور ﴿طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ بعض‌لاری اختیارلاری برلان اطاعت قیلور (مؤمن‌لار کبی). بعض‌لاری اختیارسز اطاعت قیلور (کافرلرده الله‌نڭ قضاسینه منع قیلا آلمادقلرندن اطاعت قیلالر). ﴿وَاِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ ۸۲ اول الله ساری غنه قایتارلورلر ﴿قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا﴾ ای محمد ایت الله تعالی‌گه واوزمزگه ایندرلگان قرآنغه اینـــاندق ﴿وَمَآ اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ

وَالْاَسْبَاط﴾ دخی اوشبو پیغمبرلرگه ایندرلگان کتابغه ایناندق ﴿وَمَا اُوتِیَ مُوسٰی وعیسٰی وَالنَّبِیُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ﴾ دخی موسی وعیسی وباشقه پیغمبرلرگه اللهلرندن ایندرلگان کتابغه ایناندق ﴿لَا نُفَرِّقُ بَیْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ﴾ ایمان کلتروده اول پیغمبرلرنك آراسن آیورمیمز (یهودنصاری کبی پیغمبرلرنك قایوسینه اوشانوب قایوسنی انکار قیلمایمز) ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ ۸۳ والله تعالی‌نك امرینه اطاعت قیلوچیمز. ﴿وَمَنْ یَبْتَغِ غَیْرَ الْاِسْلَامِ دِینًا فَلَنْ یُقْبَلَ مِنْهُ﴾ برمن اسلام‌دن باشقه دین گه ایارسه اول من‌نك هیچ عبادتی قبول ایدلماز ﴿وَهُوَ فِی الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِینَ﴾ ۸۴ اول آخرتده هلاك بولغوچی کشی‌لردندر. ﴿کَیْفَ یَهْدِی اللّٰهُ قَوْمًا کَفَرُوا بَعْدَ اِیمَانِهِمْ﴾ ایمان کلتورگانلری صوکنده کافر بولغان قومنی الله تعالی توغری یولغه کوندرماز ﴿وَشَهِدُوا اَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ﴾ آنلار اوّلده رسول حق دیوب شهادت بیره تورب ﴿وَجَاءَهُمُ الْبَیِّنٰتُ﴾ وآلارغه آچق معجزلر کیله توروب ﴿وَاللّٰهُ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الظّٰلِمِینَ﴾ ۸۵ الله تعالی مونداى ظالم‌لرنی توغری یولغه کوندرماس. ﴿اُولٰئِکَ جَزَاؤُهُمْ اَنَّ عَلَیْهِمْ لَعْنَةَ اللّٰهِ وَالْمَلٰئِکَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِینَ﴾ ۸۶ بو کافرلرنك جزاسی: الله نك، فرشته‌لرنك وبارچه آدمیلرنك لعنتی آلار اوزرینه بولغوچیدر ﴿خٰلِدِینَ فِیهَا﴾ لعنت اچنده منگو قالغوچیلاردر ﴿لَا یُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ آلارغه بیرلگان عذاب اصلا یکلایتلماس ﴿وَلَا هُمْ یُنْظَرُونَ﴾ ۸۷ هم آلارنك عذابلری کیچکترلماس ﴿اِلَّا الَّذِینَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِکَ وَاَصْلَحُوا﴾ مگر کفرلری صوکنده توبه قیلوب عمل‌لرینی صالح قیلغانلری بولای عذاب ایدلماسلار ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِیمٌ﴾ ۸۸ زیرا شکسز الله یارلقاغوچی درو شفقت قیلغوچیدر ﴿اِنَّ الَّذِینَ کَفَرُوا بَعْدَ اِیمَانِهِمْ﴾ عیسی وموسی‌غه ایمان کلتورگان صوکنده قرآن‌غه کافر بولغان کشیلر ﴿ثُمَّ ازْدَادُوا کُفْرًا﴾ محمد که انکارده دوام ایله همان‌ده کفرلرینی آرتدرسه‌لر ﴿لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ﴾ البته توبه‌لری قبول ایدلماس ﴿وَاُولٰئِکَ هُمُ الضَّالُّونَ﴾ ۸۹ بو کشی‌لر توغری یولدان آزغان کافرلردر. ﴿اِنَّ الَّذِینَ کَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ کُفَّارٌ﴾ تحقیق ایمانسزلار، کافر حالنده اولوب کیتسه‌لر ﴿فَلَنْ یُقْبَلَ مِنْ اَحَدِهِمْ مِلْءُ الْاَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدٰی بِهِ﴾ اگرچه گناه‌لری اوچون یر تولیسی آلتون بیرسه‌لرده آلاردن قبول ایدلماس ﴿اُولٰئِکَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِیمٌ﴾ بو کافرلرگه بیك رنجتکوچی عذاب بولغوچیدر ﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ نٰصِرِینَ﴾ ۹۰ وهم آلارغه یاردم ایتکوچی‌ده بولماس. ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰی تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ اوزکز سوگان مالکزدن صدقه بیرماینچه ایزگولکنی تابا آلمازسز ﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَیْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهِ عَلِیمٌ﴾ ۹۱ انفاق قیلغان نرسه‌لرکزنی شکسز الله‌تعالی بلگوچی‌در. آخرتده خیر جزاء بیرور (روایت قیلندی عبدالله بن عمر بیك ماتور بر جاریه ساتوب الوب غایت یاراتمقده ایدی.

صوکره آنی آزاد قیلوب بر صحابی گه نکاح قیلوب بیردی. اول صحابی نك اول خاتوندن بر بالاسی بولدی. عبدالله بن عمر شول بالانی کورگاچ قوچاقلاب «ای اوغل سندن آناك ایسی کیله‌در» دیوب ایته‌در ایدی. بالاده ای عبدالله بن عمر آنامنی شول قدر یاراتقاچ نه اوچون آزاد قیلوب کشی گه بیردك؟ دیوب سورادی. عبدالله بن عمر ایتدی: الله‌تعالی (لن تنالوا البر حتی تنفقوا مماتحبون) آیتینی ایندرگاچ آزاد قیلدم دیو ◆ ﴿كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَنِي اِسْرَائِيلَ﴾ بنی اسرائیل گه هر طعام حلال ایدی ﴿اِلَّا مَا حَرَّمَ اِسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ﴾ مگر حضرت یعقوب، توراة اینمسدن اول اوزینه حرام قیلغان نرسه‌لرگنه حرام ایدی. روایت ایتلدی که یعقوب علیه السلام خسته بولغاچ اطباء ایتدیلر: سن توه گنك ایتندن هم سوتندن سافلان دیدیلر. شونك اوچون اول نرسه‌لرنی یعقوب اوزینه حرام قیلدی. امایهودلرنك گناهلرینك کوبلگی سببلی صوگندنده کوب نرسه‌لر حرام قیلندی. یهودلر ایسه آلار بزنك سببلی حرام بولمادی بلکه نوح زمانده حرام بولغانلار دیو دعوا قیلدیلار. شونك اوچون یوقارغی آیت ایندی ﴿قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا﴾ ایت ای محمد: توراتنی کتورگز هم اوقوگز ﴿اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ۹۲ اگر دعوا گزده صادق بولسا گز. بس یهود حیران قالدی توراتنی آلوب اوقورغه قورقدیلار. ﴿فَمَنِ افْتَرَى عَلَى اللهِ الْكَذِبَ﴾ براگو الله‌غه یالغان حکمنی نسبت قیلسه ﴿مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ﴾ الله‌دن کتاب اینگان نك صوگنده ﴿فَاُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ۹۳ اول کشیلر ظالم لردر. ﴿قُلْ صَدَقَ اللهُ﴾ ای محمد ایت الله صادق در ﴿فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ اِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ بس ابراهیم نك توغری دینینه ایارگز ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ ۹۴ ابراهیم مشکلردین بولمادی. بس اسرائیل دیننده حلال نرسه‌لرنی اوز هواگز برلن حرام قیلماگز ◆ ﴿اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ﴾ تحقیق بنده‌لرگه عبادت اوچون سالونغان اونك اوّلی ﴿لِلَّذِي بِبَكَّةَ﴾ مکه‌ده گی اودر یعنی کعبهٔ شریفه‌در ﴿مُبَارَكًا﴾ اول کعبه‌ده کوب برکات بولغوچی در ﴿وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ﴾ ۹۵ عالم اهلینه توغری یولنی کورساتکوچی در. ﴿فِيهِ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ﴾ اول کعبهٔ شریفه‌ده آچق علامتلر بولغوچی‌در (مثلا حجر اسود کبی، رسول الله ایتکان «حجر اسود جنت‌نك آق یاقوتی‌در، آدمیلرنك گناهلری سببلی فار الدی» دیو) ﴿مَقَامُ اِبْرَاهِيمَ﴾ اول علامت لردین بری حضرت ابراهیم نك آیاق اورنلاریدر ﴿وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ اٰمِنًا﴾ برکشی کعبه گه کرسه امین بولور. کعبه‌دن چقمایونچه اول کشی گه حکم یوروتمك جائز بولماس. مثلا برکشی اوترو گه مستحق بولوب کعبه گه کرسه آنده اوتروب بولمیدر ﴿وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ قوتی یتکان کشی گه الله غه عبادت اوچون حج قیلماق لازمدر (رسول الله

خطبه‌سنده ایتدی: «ای جماعت قوتی یتکان کشی‌گه الله تعالی حج فرض قیلدی، فرض بولوبده قیلماینچه اولسه اول کشی یهودی یا که نصرانی، یا که مجوسی علامتی برلن اولگوچیدر» دیدی. چونکه الله تعالی لازم ایتکان فرض‌نی قیلماینچه اولو ایمانسزلق علامتی‌در. رسول‌الله ایتدی حج‌غه آشغکز چونکه قچان اولاسکز معلوم توگل» دیو ﴿وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِينَ ۝٩٦ بر کشی حج‌نك فرضلغینه انکار قیلسه، ضرری اوزندین باشقه هیچ کم‌گه بولماس زیرا الله‌تعالی آنك عملندین بلکه بتون عالم‌دن مستغنی‌در هیچ آنك عملینه محتاج بولماس انکار قیلوچینی قاتی عذاب قیلغوچی در ◆ ﴿قُلْ يٰاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ﴾ ای محمد اهل کتابقه ایت ای اهل کتاب نی اوچون الله‌نك آیت‌لرینه انکار قیلاسز ﴿وَاللّٰهُ شَهِيدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُونَ ۝٩٧ حال‌بوکه قیلغان اشلرکزگه الله شاهددر. ﴿قُلْ يٰاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ﴾ ای محمد ایت: ای اهل کتاب نی اوچون مؤمن‌لرنی الله یولندن منع قیلاسز؟ ﴿تَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ الله یولینه ضرر نی استاب ﴿وَاَنْتُمْ شُهَدَاءُ﴾ حالبوکه الله یولی توغری ایدکینی اوزکز بلاسز ﴿وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝٩٨ سز قیلغان اشلردن الله غافل توگل. هرنه قیلسا کز جزا کزنی بیرور. ﴿يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتٰبَ﴾ ای مؤمن‌لر اگر سز یهود و نصاری سوزلرینه اطاعت قیلسا کز ﴿يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ كٰفِرِينَ ۝٩٩ ایمانکز صوکنده آلارسزنی کفرگه قایتارورلار بس آلارغه قاتناشما کز. ﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَاَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيٰتُ اللّٰهِ﴾ ای محمد امتی نچوك کافر بولاسز حال بوکه سزگه الله‌نك آیت‌لری اوقولادر ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُ﴾ وسزنك اچکزده الله‌نك رسولی باردر ﴿وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللّٰهِ﴾ برمن الله‌نك قرآنینه یابوشسه ﴿فَقَدْ هُدِيَ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝١٠٠ اول کشی تحقیق توغری یولغه کونلور. ﴿يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهِ﴾ ای مؤمن‌لر الله‌غه مخالفت‌دن کوچکز یتکان قدری ساقلانکز، راست صانلانمق ایلان ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝١٠٢ سزگا اسلامدن باشقه حالده اولم ایرشماسون ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا﴾ بارچه‌کز الله‌نك بینه یعنی قرآنغه یابوشکز ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ قرآندین آیریلوب تارالوب کیتماکز. علمالر ایتدیلر: دنیا اچنده‌گی کشیلرنك مثالی، تورلی حشرات برلن تولغان بر قیو کبیدر که اول قیودن چقماق ممکن توگل مگر برجب بارشوکار توتنوب‌قنه چقمق ممکن بس دنیاده شونك کبی تورلی بوزقلق و بدعت‌لر برلن تولغان شولاردن قوتلوب جنت‌که کرمك ممکن توگل مگر قرآنغه توتنوب‌قنه. ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ﴾ و الله‌نك نعمت‌لرینی یادکزده توتکز ﴿اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَاءً﴾

سز جاهليت زمانده بربرگز گه دشمان بولدگز ﴿ فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ ﴾ بس كوكلكز گه
الله‌تعالى اسلام ايلان الفت سالدى ﴿ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ اِخْوَانًا ﴾ بس الله‌نك نعمتى سببلى
دين قرنداشلرى بولدگز (بو آيت اوس برلن خزرج اوچون ايندى آلار فرق
يل دشمان بولشقانلار ايدى. رسول‌الله‌نى ايشتوب غائبانه مسلمان بولديلار.
صوگره دين قرداش بولوب دوست‌لانديلار. ﴿ وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ ﴾
جاهليت زمانه‌سنده جهنم يارى‌نك ياقاسينه بيك آز قالغان حالده بولدگز ﴿ فَاَنْقَذَكُمْ
مِنْهَا ﴾ بس الله‌تعالى سزنى اول جهنمدن اسلام حقنده قوتقاردى بس بو الوغ نعمتنى
يادگزده توتوب شكر قيلگزلار! ﴿ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٢﴾
اوشانداق الله تعالى دليللرنى آچق بيان قيلور سز آلارنى فهم‌لب توغرى
يولغه كونلمك اوچون. ﴿ وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ اُمَّةٌ يَدْعُونَ اِلَى الْخَيْرِ ﴾ سزنك آراگزده
خير گه دعوت قيلغوچى كمسه‌لار بولسون ﴿ وَيَاْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ يخشى‌لق‌لار
برلان بيورسونلر خصوصا قرآن‌غه توتونماق برلان ﴿ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ﴾
نامشروع عمل‌لردن خصوصا قرآن‌غه مخالف سوزلار ايله عمل قيلمقدن نهى
قيلسونلر (هر عصرده قرآن‌نك معنى‌سنى بلوب خلق‌غه قرآن معنى‌سنى اوگراتكوچى
عالم‌لرنك بولماقى فرض كفايه‌در. تاكه خلق قرآن‌نى آكلاماينچه آنداغى بيورلغان
عمل‌لرنى اونوتماسون ديديلار ﴿ وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٣﴾ بو امر بالمعروف ونهى عن المنكر
قيلغان عالم‌لار آخرتده مقصودلرينه يتكوچى كمسنه‌لاردر. ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
تَفَرَّقُوا ﴾ اوزلرينه اينگان كتابنى تاشلاب تارالوب آيريلوب بتكان يهود ونصارى
كبى بولماگز ﴿ وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنٰتُ ﴾ يهود برلان نصارى اوزلرينه
آچق معنالى كتاب كيلگان‌نك صوگنده اختلاف قيلديلار. بس آلار كبى قرآن
اوگرانماى هم قرآن برلان عمل قيلماى اوز آرا اختلاف قيلشور بولماگز ﴿ وَاُولٰئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٤﴾ بو الله‌نك كتابينه مخالف عمل قيلغوچى كشى‌لارگه بيك قاتى
والوغ عذاب بولور. ﴿ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ﴾ قيامت كونده كوب
يوزلار آق وكوب يوزلر قارا بولور. يعنى قبردين قوبقانده عمل دفترلرى
اوگدن بيرلگانده وميزانى آغر كيلگانده مؤمن‌لارنك يوزلرى آق بولور اما
شول اورن‌لارده كافرلرنك يوزلرى قارا بولور ﴿ فَاَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ
اَكَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ ﴾ اما يوزلرى قارالغان كافرلرگه ايتورلر «ايا ايمانكزصوگنده كافر بولدگزمى؟ ﴿ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٥﴾ بس كفرگز
سببلى عذابنى تاتوگز» ديوب ﴿ وَاَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِى رَحْمَةِ اللّٰهِ ﴾ اما يوزلرى
آق بولغان مؤمنلر الله‌نك رحمتى اچنده يعنى جنت‌ده‌درلر ﴿ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٦﴾

آلار اول جنت‌ده منگو قالورلر ﴿تلكَ اٰيٰتُ اللّٰه نَتْلُوهٰا عَلَيْكَ بالْحَقّ﴾ بو قرآن الله تعالی‌نك آیتلریدر. ای محمد آلارنی سكا حقلق اوزرنده اوقورمز ﴿وَمَا اللّٰهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعٰلَمِينَ ۝١٠٨﴾ الله بنده‌لرینه ظلم‌نی اراده قیلماس. امرینه مخالفت قیلماسا كثر عذاب قیلغوچی توگلدر. ﴿وَلِلّٰه مٰا فِي السَّمٰوٰت وَمٰا فِي الْاَرْض﴾ یرده، كوكده بولغان شی‌لرنك بارچه‌سی الله تعالی‌نك مخلوقی‌در ﴿وَاِلَى اللّٰه تُرْجَعُ الْاُمُورُ ۝١٠٩﴾ اش‌لارنك بارچه‌سی الله تعالی‌گه قایتارلور (بس الله‌غه ایدگو عمل قیلماق لازم‌در). ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّة اُخْرِجَتْ لِلنّٰاس﴾ ای امت محمد خلایق فایده‌سینه چغارلغان جماعت‌نك خیرلوسی بولدكز ﴿تَأْمُرُونَ بالْمَعْرُوف﴾ یخشی اش‌لار برلان بیوراسز ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَر﴾ ویاراماغان بوزوق اشلردن تیاسز ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِاللّٰه﴾ والله‌غه ایمان كلتوره‌سز. بس امت دعواسنده بولغان هر بنده‌ده بو صفت‌لار تابلماق لازم‌در ﴿وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتٰب لَكٰانَ خَيْرًا لَهُمْ﴾ اگر اهل كتاب (یهود ونصاری) ایمان كلتورسه‌لر ایدی آلارغه البته خیر بولور ایدی ﴿مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ اهل كتاب اچنده مؤمن‌لارده باردر (عبد الله بن سلام وآ كا ایارگان‌لار كبی) ﴿وَاَكْثَرُهُمُ الْفٰسِقُونَ ۝١١٠﴾ وكوبراگی فاسق وكافرلردر كعب بن اشرف ویولداشلری كبی ﴿لَنْ يَضُرُّوكُمْ اِلّٰا اَذًى﴾ سوغش برلان اهل كتاب سزگه ضرر قیلماس مگر تل برلان اذا قیلورلار ﴿وَاِنْ يُقٰاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْاَدْبٰارَ﴾ اگر سزنك ایله سوغش قیلسه‌لار طاقتلری یوقلق سببلی قاچارلار ﴿ثُمَّ لٰا يُنْصَرُونَ ۝١١١﴾ وهیچ یاردمچی تابماسلار (هیچ كم فائده ایته آلماز) ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ اَيْنَ مٰا ثُقِفُوا﴾ فایده بولسه‌لرده (مغلوب بولوچیلق برله) آلارغه حقارت لازم قیلندی ﴿اِلّٰا بِحَبْل مِنَ اللّٰه وَحَبْل مِنَ النّٰاس﴾ مگر الله‌غه وآدملرگه عهد برله تورسه‌لر (بو وقتده جزیه آلنور اولتورلمازلر) ﴿وَبٰاؤُ بِغَضَب مِنَ اللّٰه﴾ والله‌نك قهرینی اوستلارینه آلدیلار ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ﴾ وآلارغه فقیرلك علامتی قیلندی (جزیه‌نك آرتماقندین قورقوب اوزلرینی مسكین‌لر صورتنده یورتورلر ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كٰانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيٰت اللّٰه﴾ اوشبو حقارت‌لر الله‌نك آیت‌لرینه انكارلری اوچوندر ﴿وَيَقْتُلُونَ الْاَنْبِيٰاءَ بِغَيْر حَقّ﴾ هیچ بر حقسز پیغمبرلرنی اولتورمك‌لری اوچوندر ﴿ذٰلِكَ بِمٰا عَصَوْا وَكٰانُوا يَعْتَدُونَ ۝١١٢﴾ اشبو الله‌نك قهرنده قالماقلری معصیتلری سببلی وتوغری یولدن چغوب كیتولری سببلی‌در. ﴿لَيْسُوا سَوٰاءً﴾ اهل كتاب‌نك مؤمن‌لری برلان كافرلری بر تیگز توگل‌لردر ﴿مِنْ اَهْلِ الْكِتٰب اُمَّةٌ قٰائِمَةٌ﴾ اهل كتابدن توغری یولده تورغوچی جماعت باردر ﴿يَتْلُونَ اٰيٰت اللّٰه اٰنٰاءَ اللَّيْل﴾ كیچ اچنده نمازده الله‌نك آیت‌لرینی اوقی‌لار ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ ۝١١٣﴾ وهم الله رضاسی اوچون نماز

اوقورلار ﴿يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ﴾ اللهغه وقیامت کونینه ایمان کلتوره‌لر ﴿وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ قرآن برلان عمل قیلماق غه بیوره‌لر ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ وقرآن‌غه انکار ایتودن تیالار ﴿وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرٰتِ﴾ وایذ گو عمل‌لرنی قیلورغه آشوغالر ﴿وَأُولٰئِكَ مِنَ الصّٰلِحِينَ﴾ ۱۱۳ اوشبو اشلرنی قیلغان کشیلر جنت‌ده صالح‌لار برلان برگه بولورلار ﴿وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ﴾ قیلغان ایذ گو عمل‌لرینه آخرتده انکار قیلونماز بلکه خیر جزا بیرلور (رسول‌الله ایتدی: (اَلْبِرُّ لَا يَبْلٰى وَالْاِثْمُ لَا يُنْسٰى) یعنی ایذ گو عمل فانی بولماس، ویاوز عمل اونوتلماس ﴿وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ ۱۱۴ الله تعالی تقوی کشی‌لارنك عمل‌لرینی بلگوچی‌در بس خیرلی‌ثواب بیرور ◆ ﴿اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا﴾ اللهنك عذابندین قوتولماق حقنده کافرلارنك بالالری مال‌لری هیچ بر شی برلان فایده بیرماس ﴿وَأُولٰئِكَ اَصْحٰبُ النّٰارِ﴾ وبو کافرلر جهنم ایالریدر ﴿هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ﴾ ۱۱۵ اول جهنم‌ده آلار منگو قالغوچیلاردر . ﴿مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا﴾ کافرلارنك دنیاده خلق فایده‌سینه صرف ایتکان مال‌لرینك مثالی ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ﴾ سالقون یل کبی‌در ﴿اَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ﴾ اول سالقون یيل ظالم قوم‌نك ایگینینه ایرشدی ﴿فَاَهْلَكَتْهُ﴾ اول ایگینی فوروتدی، اول ایگنلارندین ایالری فایده کورماس. اوشانداق کافرلارده اولگاچ صرف قیلغان مال‌لرندین فایده کورمازلار. ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ ۱۱۶ الله آنلارغه ظلم قیلمادی. ولکن کفرلری برلان اوز اوزلرینه ظلم قیلدیلار ◆ ﴿يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ﴾ ای مؤمن‌لار اوزگردین باشقه‌نی یقین دوست ایتوب توتماگز قرآن‌غه مخالفت قیلغان کشی‌لاردن ساقلانگز! (بو آیت انصار حقنده ایندی آلار یهودلار برلان دوست ایدیلر. رسول‌الله ایتدی: دوست ایرشول که، دوست‌لغی دین اوچون بولور بس دوست‌لارگز یخشی کمسه‌لار بولسون. بو توغروده شعر ایتولدی: «عن المرء لاتسأل وابصر قرینه=فکل قرین بالمقارن یقتدی» ایرنك نیندی‌لگینی اوزندن سور اما دوستینه قارا چونکه کشی ایبداشینه ایاروب اش قیلادر دیمکدر. ﴿لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا﴾ اول مخالف‌لر دینگزگه بوزوقلق سالورغه ترشوده قصورلق قیلماس سزنك دینگزنی بوزوده کامل اجتهادلرینی صرف ایتارلر ﴿وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ﴾ وآلار سزنك گناه‌لی بولماقگزنی تلارلار ﴿قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ﴾ آغزلرندین آچیغ سوزلر ظاهر بولور. رسول‌الله: آچیغ سوزلردن مراد، محمد پیغمبر توگل دیمك‌لری کبی دیدی ﴿وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ اَكْبَرُ﴾ وکوکللرنده یاشرگان دشمانلقلاری

بيگراك الوغ. بس اى مؤمنلر اوزكزنك ضرركزغه ترشوچى لارغه يخشى لق برلان قاتوشما قدين بيك ساقلانكز ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيٰتِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ١١٧ تحقيق اول دشمان لارگزنك علامت لارينى آچق ايتوب بيان قيلدق اگر تصديق ايتوب ساقلانساگز آلارنك يمان لقلارندين قوتولا آلورسز. ﴿هٰاَنْتُمْ اُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ﴾ اى مؤمن لار اگاه بولگز اول مخالف، كافر ومنافق ومبتدع لارگه نچوك محبت قيلاسز ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ حال بوكه آلار سزنى برده ياراتمى لار ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتٰبِ كُلِّهِ﴾ سز الله دن اينگان كتابلرنك بارچه سينه ايمان كلتورمسز ﴿وَاِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا اٰمَنَّا﴾ آلار سزنى كورسه لار بزده ايمان كتوردك ديوب ايتورلار ﴿وَاِذَا خَلَوْا﴾ قچان خلوة اورنغه كيلسه لار ﴿عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْاَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ﴾ سزگا آچولارندين بارماق لارينى تشلارلار ﴿قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ﴾ ايت اى محمد آچوگزا برلان اولگز ﴿اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ ١١٨ شكسز الله تعالى كوكل لرده گى نرسه لرنى بلگوچى در بس مؤمن لارگه كوكل ده ساقلاغان دشمان لقگز اوچون جزالانورسز. ﴿اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ﴾ اى مؤمن لار اگرده سزگه بر ايزگولك ايرشسه (مثلا سوغش ده جيكوكبى) اول كافرلرنك يوزلارينى قاراقيلادر ﴿وَاِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ﴾ اگر سزگه بر ياوزلق ايرشسه ﴿يَفْرَحُوا بِهَا﴾ اول ياوز اشنك سزگا ايرشكانى اوچون شادلانالار ﴿وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا﴾ اگر خدا امرينه صبر قيلوب معصيت لاردن ساقلانساگز ﴿لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا﴾ آلارنك دشمانلقلارى هيچ نرسه برلانده سزگا ضرر بيرماس ﴿اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ ١١٩ شكسز الله تعالى اول كافرلارنك قيلغان اشينى بلگوچيدر ◆ ﴿وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ﴾ اى محمد اهل بيتكدين توروب چقغان وقتكده ﴿تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مؤمن لارنى حاضر قيلاسن ﴿مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ﴾ سوغش اورن لارينه. يعنى احد سوغشى كونده ﴿وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ١٢٠ الله سنك دعا گنى ايشتكوچى در وكافرلرنك اشينى بلگوچيدر ﴿اِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا﴾ سزدن ايكى طائفه قورقوب سوغشدن كيرى قايتورغه تلاديلر ﴿وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَا﴾ الله تعالى آلارنى ساقلاغوچى در بس الله كوكل لرينه ثبات بيردى قايتماديلر ﴿وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ١٢١ مؤمن لر الله تعالى گه گنه توكل قيلسونلار. الله نك ياردمينى بلوب شكر قيلسون لر. بو آيت اينوگه سبب: رسول الله احد سوغشنده مك كشى ايله مدينه دين چقدى اما عبدالله ابن ابى ابن سلول اوچ يوز منافق برلن كيرى قايتديلار. عسكر آز قالغاچ مؤمن لردن بنو الحارث برلن بنو سلمه ديگان ايكى طائفه قورقوب قايتورغه تلاديلر. كوكللرينه الله ثبات بيرگاندين ثابت بولديلار، قايتماديلر ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ

اللّٰهُ بِبَدْرٍ ﴾ الله تعالی بدر سوغشی کونده نصرت بیردی ﴿وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ﴾ سزلر آز ایدکز ﴿فَاتَّقُوا اللّٰهَ﴾ بس ای مؤمنلر الله‌دن قورقکز ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ ۱۲۳ سزکه اول نصرتنی شکر قیلوکز اوچون بیردی ﴿اِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ مؤمنلرکه ایتکان وقتکده الله تعالی یاردم بیردی ﴿اَلَنْ يَكْفِيَكُمْ اَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ﴾ ایا کافی ایماسمی ربکزنك مدد بیرماکی ﴿بِثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِينَ﴾ ۱۲۴ کوکدن ایندرلمش اوچ مك فرشته ایله ﴿بَلٰٓى اِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا﴾ بلی اکر صبر قیلساکز وپیغمبرکه مخالفت‌دن ساقلانساکز ﴿وَيَاْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا﴾ شول ساعت‌لرده دشمانلارکز کیلوب چقسه ﴿يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلٰفٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ﴾ الله تعالی بش مك فرشته ایله مدد بیرور ﴿مُسَوِّمِينَ﴾ ۱۲۵ اول فرشته‌لر آق ما کلایلی آتلار ایله وچالمالرینك قویرقلری آرتلرندین سالونماق ایله علامت‌لنمش ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ﴾ اول مددنی الله تعالی سزکه سونچ اوچون کنه قیلدی ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهٖ﴾ واول مددایله کوکللرکز تنچلق تابسون اوچون ﴿وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ ۱۲۶ یاردم کوبلك برلن بولماس، مکر عزیز حکیم الله طرفندین اولور. ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ فرشته‌لر برلن یاردم ایتدی، کافرلردن برجماعت‌که قطعاجز اقیلور اوچون ﴿اَوْ يَكْبِتَهُمْ﴾ یاکه اول کافرلرنی مغلوب قیلور اوچون ﴿فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ﴾ ۱۲۷ اکر مغلوب بولسه‌لار حسرتده قایتورلار دیو (اوشبو کونده کفارنك یتمش باترلارین اولتروب یتمشینی اسیرکه آلدیلار. سورهٔ انفالده بدر سوغشی تفصیلا یازیلاچقدر. ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ﴾ ای محمد هیچ بر اشده سکا اختیار یوقدر. (چونکه احد سوغشنده رسول الله‌نك تشینی سندردیلار. شول وقت رسول الله کافرلارکه بد دعا قیلورغه قصد قیلدی. الله‌تعالی شوندن نهی قیلدی ﴿اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یاکه توبه قیلورلارده الله تعالی آلارنك توبه‌لرینی قبول قیلور ﴿اَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَاِنَّهُمْ ظٰلِمُونَ﴾ ۱۲۸ یاکه توبه قیلماسه‌لار الله‌تعالی آلارنی ظالم بولمق‌لاری سببلی عذاب قیلور (بس رسول الله لعنت قیلمادی ونیچه کافرلار مونك صوکنده مسلمان بولدیلر. ﴿وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ یرده وکوکده کی نرسه‌لار بارچه‌سی الله‌نك مخلوقلاریدر ﴿يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ تلاکان کشینی یارلقار ومسلمان قیلور ﴿وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ﴾ وتلاکانینی کفرده قالدروب عذاب قیلور ﴿وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ۱۲۹ الله یارلقاغوچی وشفقت قیلغوچی ◆ ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَاْكُلُوا الرِّبٰوا﴾ ای مؤمنلار ربا آشاماکز ﴿اَضْعَافًا مُضٰعَفَةً﴾ آرتدرماق اوستینه آرتدرماق ایله. یعنی جاهلیت‌ده بر نرسه‌نی معلوم مدت ایله ساتارلار ایدی قچان مدتی تولسه دخی مهلت بیروب حق آرتدرورلرایدی حتی آز نرسه‌که کوب مال آلورلار ایدی. بولارنی الله حرام

قيلدى ﴿ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٢٩﴾ اللهدن قورقمكز ، جهنمدن قوتولورسز ﴿ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكٰفِرِينَ ﴿١٣٠﴾ خصوصا كافرلرگه حاضرلنمش اوتدن ساقلانمكز ﴿ وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣١﴾ الله ورسولينك سوزينه اطاعت قيلوكز ، سزلارگه شفقت قيلنور ﴿ وَسَارِعُوا إِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ وايدگو عمللرگه آشغكز ، شول سببلى سزلرگه اللهنك مغفرتى بولور ﴿ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْأَرْضُ ﴾ وجنت كه كرورگه آشغكز اول جنتنك كيكلكى يركوكلر قدريدر ﴿ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٢﴾ اول جنتلار اللهدن قورقوب حرام لاردن ساقلانغان كشيلارگه حاضرلندى ﴿ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ ﴾ اول تقوا كشيلار كيكلك هم تارلق حاللرنده انفاق قيلورلار ﴿ وَالْكٰظِمِينَ الْغَيْظَ ﴾ آچيغلارينى يوتارلار ﴿ وَالْعٰفِينَ عَنِ النَّاسِ ﴾ كشيلردن عفو قيلورلار ، اگرچه اوچ آلورغه قادر بولسه لارده . (رسول الله ايتدى: بر كشى اوچ آلماسه ، الله تعالى اول كشيگه حورالعين بيرور وبر كشى ظالمنك ظلمنى عفو أيتسه الله تعالى اول كشينك عزتنى زياده قيلور ديو . ﴿ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٣﴾ ايدگو عمل قيلغان كشيلارنى الله تعالى سويادر . ﴿ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً ﴾ بر جماعت فاحش اش قيلسه لار مثلا زنا وباشقه لار كبى ﴿ أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ﴾ ياكه اوزلرينه ظلم قيلسه لار ﴿ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ ﴾ شول وقت اللهنى يادلرينه كلتروب استغفار قيلسه لار يعنى تللرى برلان ايتوب كوكللرى برلان اوكونسه لر ﴿ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللّٰهُ ﴾ اللهدن باشقه ذات آلارنك گناه لرين يارلقاماس ﴿ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلٰى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٤﴾ وقيلغان فاحش عمللرينك ياوزلغينى بله توروب ، شول اشلرنده مدوامت قيلماسه لار ﴿ أُولٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ ﴾ بو كمسه لارنك جزاسى اللهدن مغفرة در ﴿ وَجَنّٰتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰارُ ﴾ وجنت لاردركه اول جنت لارنك آستندين يلغالار آغار ﴿ خٰلِدِينَ فِيهَا ﴾ اول جنت لرده منكو قالورلار ﴿ وَنِعْمَ أَجْرُ الْعٰمِلِينَ ﴿١٣٥﴾ توبه عملينى قيلغوچلارنك اجرى نى خوشدر ◆ ﴿ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ﴾ تحقيق سزدن بورونغى امتلرگه طريق لار اوتدى يعنى هر امت كه بر شريعت يولى بولوب اوتدى ﴿ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ ﴾ بس يرده يوركزده ﴿ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عٰقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٦﴾ اعتبار كوزكز ايله قاراكز : اللهنك رسوللرينى وكتابلرينى يالغانغه توتقوچى لارنك حالى نچوك بولغاندر . (يعنى بر يوزنده آلارنك هلاكت اثرلرن كوروب عبرتلنكز) ﴿ هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ ﴾ بو قرآن توغرى يولنى خلايقغه كامل بيان قيلغوچى در . ﴿ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٧﴾ وتوغرى يولغه كوندرگوچى در واللهدن قورقا تورغان كشى لار قرآننك جهنم وآنداغى عذاب لاردان قورقوتوى ايله فائده لنوچى لاردر ﴿ وَلَا تَهِنُوا ﴾

قورقما گز دشمانـدین ضعیف‌لانما گز ﴿وَلَا تَحْزَنُوا﴾ احد سوغشنده بـلا قضا کورمـگز اوچون حسرت توتما گز ﴿وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ صوگنده سزلار غالب بولورسز ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ۱۳۸ اگر الله‌نك كلامنی تصدیـق ایتسا گز (بو آیت احدده گی جیگولمش مسلمان‌لارغه سونچ برلان خبر بیرەدر. یعنی قاچما گز آز بولسا گزده جیگارسز نتاك كم بدر كونـنده غالب بولدگز. اما احد قصه‌سی: صحابه‌لار مشركلرنی جیگگاچ مشركلرنك باشلغی ابو سفیان بن حرب كروانی برلان مكه‌گه قایتوب كیتدی. باشقه مشركلر بارده قاچدیلار عكرمه‌و باشقه مشركلر ابو سفیانغه كیلوب: بالالرمزدن مال‌لرمزدن آیریلوب حقارتده قالدق دیو شكایت قیلدیلار. ابو سفیان آلارغه كوب مال بیروب ایتدیكه محمدسزنك كوب یخشی‌لارگزنی اوتوردی بو مال برلان محمدكه قارشی سوغشورغه حاضرلنگز دیدی. بس قریش اوچ ملك كشی ایلان مدینه‌گه بارورغه چقدیلار. ابو سفیان‌ده آلار برلان برگه چقدی. هم بارچه‌سی جماعت وبالالرینی‌ده آلوب چقدیلار. رسول‌الله بو حالنی ایشتوب صحابه‌لارغه ایتدی: بوكون توشمده كوردمكه فلچم‌نك بر چیتی كیتولـگان البته بو برقایغودر دخی بوغازلانغان صغرلار كوردمكه البته صحابه‌لرم اوتریله‌چك. دخی قولمنی بر كوبه‌گه سالغانمی كوردم، بو مدینه‌در. بس مشورت بیرگز! اول عسكرگه قارشی چقماق مصلحت‌می؟ عبدالله بن ابی ابن سلول دیگان منافق چقماو یـاغنی قوتلدی و ایتدی یا رسول الله بز مدینه‌دن چقساق ضرر كورمی قالغانمز یوق چقمایق دیدی. اما مسلمان‌لار ایتدیلار: یارسول الله دشمان‌لار بزنی ضعیف دیو بلماسونلار چغایق دیوشدیلار. كوب مشاوره صوگنده رسول‌الله اوینه كروب سوغش كیوم‌لرینی كیوب چقدی ینه پریشان قالدیلر بس رسول‌الله ایتدی: سوغش كیوم‌لاری كیوب ینه‌سالوب تاشلامق هیچ پیغمبرگه‌لایق‌توگل. صوگره‌احد تاوینه‌تابا كتدی. عبدالله ابن ابی بن سلول انكار قیلوب كیری قایتا باشلادی. آنك ایله اوچ یوز كشی‌قایتدیلر. یدی‌یوز عسكر قالدی. صحابه‌لر شول‌عسكر ایله‌احدده‌شعب‌دیگان یرگه كیلوب توشدیلر. رسول الله صحابه‌لارغه اوق آتارغه بیوردی. آرالارنده یتمش كشی اوق آتارغه بیك اوستالار ایدی. بس رسول‌الله آرقاسنی احدكه‌بیروب مشركلرگه یقین كیلوب سوغش باشلادیلار. رسول الله ایتدی: آتگز اورنگزدن كوچمه‌گز دیو. شول وقت حضرت علی وسعد بن وقاص مشركلر برلان غایت قاتی سوغش قیلدیلار. حتی حضرت علی‌نك قلچی ضعیف‌لندی. سعد بن وقاص‌غه رسول الله ایتدی: یا سعد آتقل آتام آنام سكا فدا بولسون دیدی. بس مشركلردن كوب جماعتنی اوتوردیلر حاصل مسلمان‌لار مشركلرنی جیگدیلار. صوگره صحابه‌لر مالغه

قزغوب مال آلورغه كرشديلار. رسول الله قوزغالما كز ديگان صحابه‌لارنك باترلريده بو حالنى كورب اورنلارندين كتديلار. عبد الله بن جبير ايتدى اى جماعت رسول الله كوچماسكه ايتدى كوچمك همان آتايق ديو. لكن آكا قارامادیلر مشركلر قاچوب بتكان ديب مالغه يوكوردیلر. عبد الله بن جبير سكز كشى برلان اورننده ثابت بولدى. شول وقت رسول الله‌نك سوزنى تكلامادقلرى اوچون مشركلر مسلمان‌لارغه غالب بولديلار مشركلردن ايكى يوز ايللى آتلى عسكر ايله خالد بن الوليد شعب طرفندين صحابه‌لرنك آرتلارندين كلوب چقدى. ثابت بولغان سكز كشيلارنى شهيد قيلديلار. بو حالنى كورگاچ بارچه صحابه قورقوب قاچديلار. شول وقت مشركلر رسول الله‌نى چولغاب آلديلار. حضرت مصعب وحضرت زياد رسول الله‌نى ساقلاب جانلارندين آيرلديلار. ومشركلر رسول الله‌نك مبارك تش‌لرينى بروب سندرديلار. مصعب‌نى اوتركان كافر، رسول الله‌نى اوتوردم ديوب ظن قيلدى. شونك اوچون بيك قاتى تاوش برلان محمدنى اوتردم ديوب قچقردى. بو خبر عسكر آراسينه بيك تيز تارالدى، مشركلر شادلاندیلار. صحابه‌لار حيران قالديلار. شول وقت كعب بن مالك رسول الله‌نى كورب اى مسلمان‌لار اوشبو رسول الله‌در اولمگان ديوب قچقردى. رسول الله آكا ايتدى تيك تور قچقرما ديو. صحابه‌لار رسول الله‌نى سلامت كورگاچ جيولديلار. رسول الله‌ده قاچرينه اتلاندى وقلچينى (ذو الفقارينى) قولينه آلدى مشركلرگه حمله قيلدى. صحابه‌لر ياردم قيلديلار. ينه الله‌مشركلرنى مغلوب قيلدى. بو سوغش‌ده صحابه‌لردن يتمش كشى، مشركلردن اون توقز كشى اولدى وجراحتلى كشى‌لر كوب بولدى. شول سببلى الله تعالى ايتدى: ﴿ اِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ ﴾ اى صحابه‌لار سزگه جراحت ايرشسه ﴿ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ ﴾ مشركلر قومينه‌ده اوشانداق جراحت ايرشكان ﴿ وَتِلْكَ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ ﴾ بو كوننى دنيا خلقى آراسنده ايلاندیره‌مز. يعنى بر كون فائده كزغه وبر كون ضرر كزغه ﴿ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا ﴾ الله تعالى بعض كوننى ضرر كزگه قيلادر راست مؤمن‌لرنى اظهار قيلور اوچون (هم راست مؤمن‌لر احد سوغشنده ظاهر بولديلر. چونكه منافقلار قاچديلار اما مؤمن‌لر آقتق چيككه قدرى سوغشديلار. ﴿ وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ ﴾ وسزدن شهيدلر قيلور اوچون (احد كونده كافرلارنك غالب بولماقى شهيد بولاچق كشيلرنك شهيد بولاچقلارى اوچون ايدى) ﴿ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِينَ ﴾ ١٣٩ الله تعالى ظالملرنى دوست كورمز. ﴿ وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا ﴾ والله تعالى مؤمنلرنك گناه‌لرنى پاك قيلماق اوچون ﴿ وَيَمْحَقَ الْكٰفِرِينَ ﴾ ١٤٠ وكافرلرنى هلاك قيلماق اوچوندر (بهر تقدير

احد كونده صحابه لرنك جيكولما كلرى اوزلرينه مصلحت اوچون ايكان.
صحابه لر قايغورغاچ الله تعالى ايتدى: ﴿اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ ايا جنت كه كرمكنى حساب قيلاسزمو ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ﴾ الله سزلردن سوغش قيلغانلارنى اظهار قيلمايونچه ﴿وَيَعْلَمَ الصّٰبِرِينَ﴾ ١٤١ وسوغش ده صبر قيلغانلارنى اظهار قيلمايونچه. يعنى هيچ مشقت سز جنت كه كرمكنى تلايسزمو؟ ﴿وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُ﴾ اول اولمكه يولقماسدن الك شهيد بولوب اولمكنى اوزكز آرزو قيلدكز (يعنى بدر سوغشنده غى شهيدلر كه كوب كرامتلر بارلغنى ايشوتكاچ صحابه لر «يارب بزكه ده شويله شهيد بولماقنى نصيب ايتكل» ديكانلر ايدى ﴿فَقَدْ رَاَيْتُمُوهُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾ ١٤٢ ايمدى تحقيق اوزكز تله كان اولمنى احد سوغشنده كوزلركز ايلان فاراب كوردكز ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُولٌ﴾ ايمس محمد مكر الله نك ايلچيسيدر ﴿قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾ محمددن اول نيچه رسوللر اوتدى (بارچه سى بلا قضا كوروب اوتدى. سزكنه توكل ﴿اَفَاِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْ﴾ اكر محمد اولسه ويا كه اولترلسه آرتلاركزغه ايلانورموسز؟ يعنى ايسكى دين كزكه قايتورسزمو؟ ﴿وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ﴾ برمن اوّلكى دينينه قايتسه ﴿فَلَنْ يَضُرَّ اللّٰهَ شَيْئًا﴾ الله غه هيچ ضرر قيلا آلماز. ضررى اوزينه بولور ﴿وَسَيَجْزِى اللّٰهُ الشّٰكِرِينَ﴾ ١٤٣ اسلام غه شكر قيلوب سوغش قيلغوچى لارغه الله تعالى تيز جزاء بيرور. ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تَمُوتَ﴾ هيچ نفس كه اجل دن اوّل اولمك جائز بولماز ﴿اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ كِتٰبًا مُؤَجَّلًا﴾ مكر الله نك اذنى ايله لوح المحفوظده يازلمش اجل برلان اولور. ﴿وَمَنْ يُرِدْ ثَوٰابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ بركشى آخرت عملى برابرينه دنيا فائده سنى تلاسه اول من كه دنيانى بيرورمز (آخرت ده نصيب بولماس) ﴿وَمَنْ يُرِدْ ثَوٰابَ الْاٰخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ برمن قيلغان عملندين آخرت ثوابنى تلاسه آخرت نى يعنى آخرت درجه سينى بيرورمز ﴿وَسَنَجْزِى الشّٰكِرِينَ﴾ ١٤٤ ايمان واسلام نعمت لارينه شكر قيلوب الله رضاسى اوچون عمل قيلغوچى لارغه خير جزالر بيرورمز. ﴿وَكَاَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ﴾ ونيچه پيغمبرلر ﴿قٰتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ﴾ مؤمن لردن كوب جماعت اول پيغمبرلر برلان سوغش ده چقديلر ﴿فَمَا وَهَنُوا﴾ پيغمبرلرى اولكاچ اول مؤمن لار عاجز لنماديلر وقورقماديلر ﴿لِمَا اَصَابَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ الله يولنده آلارغه ايرشكان بلا وفتنه سببلى ﴿وَمَا ضَعُفُوا﴾ واوزلرين كافرلرگه ضعيف كورساتماديلر ﴿وَمَا اسْتَكٰانُوا﴾ دشمان لارينه توبانچيلكده قيلماديلر (بلكه پيغمبرلرى يولنده صبرلق قيلديلار) ﴿وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصّٰبِرِينَ﴾ ١٤٥ الله، اوزينك يولنده صبر قيلغوچى لارنى اوزينه دوست كورر (صحابه لارسزهم صبر قيلوكز گرچه پيغمبركز اولسه ده ثابت اولوب كفار برلان سوغش قيلوكز

اوّلگی امت‌لرکبی سزده کافرلردن اوزگه ضرر تیدرماگز. ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾ پیغمبرلری اولترولگانده اوّلگی امت‌لرنك سوزی بولمادی ﴿الَّا اَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ مگر ایتدیلر یارب گناه‌لرمزنی یارلقاغل ﴿وَاِسْرَافَنَا فِی اَمْرِنَا﴾ واشلرمزده اسرافلرمزنی یارلقاغل آلار برابرنده بزنی عذاب ایتمه ﴿وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا﴾ وسوغش وقتنده آیاقلرمزنی محکم قیل ﴿وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِينَ﴾ ﴿١٤٦﴾ کافرلر خصوصنده بزگه یاردم بیر. ﴿فَاٰتٰيهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ بس الله تعالی آلارغه دنیا ثوابنی بیردی یعنی نصرت تابدیلر وغنیمت آلدیلار ﴿وَحُسْنَ ثَوَابِ الْاٰخِرَةِ﴾ وآخرتده بولاچق کورکام ثوابنی بیردی یعنی جنتنی ﴿وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ ﴿١٤٧﴾ پیغمبرلر یولنده ثابت اولوب ایذگو عمل قیلغوچی‌لارنی الله اوزینه دوست وسویکلی کورور. ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ای مؤمن‌لار اگرسز کافرلرگه اطاعت قیلسه‌گز ﴿يَرُدُّوكُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ﴾ کیرو آرتوگزغه قایتارورلر یعنی العیاذ بالله کافرلککه قایتارورلار ﴿فَتَنْقَلِبُوا خٰسِرِينَ﴾ ﴿١٤٨﴾ بس کفرگه هلاك بولوب قایتورسز ﴿بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰيكُمْ﴾ بلکه دنیا آخرت سزگه یاردم بیرگوچی الله تعالی‌در ﴿وَهُوَ خَيْرُ النّٰصِرِينَ﴾ ﴿١٤٩﴾ اول الله‌تعالی کامل یاردم بیروچی لاردن در. بس الله‌غه اطاعت قیلمگز. ﴿سَنُلْقِی فِی قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾ کافرلارنك کوکلینه قورقونی سالورمز (چونکه احد کوننده مؤمن‌لار ضعیف لانگاچ الله تعالی کافرلار کوکلینه قورقو سالدی. بس مکه‌گه کیری قاچدیلر) ﴿بِمَا اَشْرَكُوا بِاللّٰهِ﴾ الله تعالی‌گه شرکلری سببلی ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطٰنًا﴾ الله تعالی مشرکلرگه، شرك قیلونك درست‌لگی حقنده هیچ دلیل ایندرمگان کویگه ﴿وَمَاْوٰيهُمُ النَّارُ﴾ اول مشرکلرنك اورنلری اوتدر ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى الظّٰلِمِينَ﴾ ﴿١٥٠﴾ ظالم‌لرنك اورنی نی قباحت‌در ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهُ﴾ تحقیق الله تعالی سزگه ویرگان وعده‌سنده راست توردی ﴿اِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِاِذْنِهِ﴾ کوب کافرنی الله‌نك اذنی برلان اولتوردگز ﴿حَتّٰٓى اِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِی الْاَمْرِ﴾ تا که سزقاچان فورقدگز وسوغش امرنده نزاع قیلوشدگز ﴿وَعَصَيْتُمْ﴾ وپیغمبر سوزینه مخالفت قیلدگز ﴿مِنْ بَعْدِ مَا اَرٰيكُمْ مَا تُحِبُّونَ﴾ الله اوزگز تلاگان اشنی سزگا کورساتکان صوگنده یعنی دشمان ضررینه نصرتنی کورگان صوگنده مخالفت قیلدگز ﴿مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا﴾ سزدن باردر دنیا مالنی تلهگان کشی‌لار ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْاٰخِرَةَ﴾ وسزلاردن آخرتنی تلهگان کشی‌لار باردر ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ بوگناه‌لرگز صوگنده الله تعالی سزنی کافرلارگه قارشی غالب بولودن دوندردی. بلکه کافرلار غالب بولدی ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ بواشنی الله تعالی سزدن ثابت کشی‌لارنی اظهار قیلورا وچون قیلدی

﴿ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ﴾ تحقیق. الله سزلرنی عفو قیلدی بارچه کزنی اولتورمدی ﴿ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴾ ۱۵۱ الله مؤمنلرکه فضل وکرم ایاسی در ﴿ اِذْ تُصْعِدُونَ ﴾ سزنك تاوغه قاچقان وقتلرده (رسول الله اولدی دیکگان تاوش بولغاچ صحابه‌لار هیچ کم سوزینه التفاتسز تاوغه قاچا باشلادیلر ﴿ وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ ﴾ وبر برکزدن یاردم ایله ثابت بولوب تورمازسز ﴿ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ ﴾ رسول الله آرتکزدن چاقروب تورادر. یعنی رسول الله نداقیلدی یامعشر المسلمین قاچما کز من رسول الله دیدی. بس قاراماد کز قاچدکز ﴿ فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ ﴾ بس الله سزنی قایغو اوستینه قایغو برلان جزاء قیلدی ﴿ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ ﴾ سزلار آلدکزدن اوتکان غنیمت‌لر اوچون حسرت توتماوکز اوچون ﴿ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ ﴾ دخی سزکه ایرشکان فتنه‌لر اوچون. یعنی قایغو سببلی بو فتنه‌لرنی اونوتوکز ایچون ﴿ وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴾ ۱۵۲ سزنی قیلغان اشلردن الله تعالی خبردار در جزاء قیلور. ﴿ ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُعَاسًا ﴾ وبو قایغو صوکنده الله تعالی سزکه تنچلق ایله اویقونی ایندردی ﴿ يَغْشَىٰ طَائِفَةً مِنْكُمْ ﴾ اول اویقو، سزلردن بر طائفه‌که غالب بولور. یعنی خالص مؤمنلرکه اویقو غالب اولوب یوقلادیلرده کوکللرنده کی قایغولری بتدی ﴿ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ ﴾ وایکنچی طائفه اوزلرینی اوزلری حسرتکا سالدیلار ﴿ يَظُنُّونَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ﴾ الله غه باطل ظن‌نی ظن قیلورلار ﴿ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ ﴾ جاهل‌لرظنی کبی ﴿ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ﴾ بزکه نصرت اشلرندن هیچ نرسه یوق دیو ایتورلر ﴿ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلّٰهِ ﴾ ای محمد ایت تحقیق بارچه اش الله‌دین الله‌غه تابشرکز ﴿ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ ﴾ کوکللرنده یاشورالر ﴿ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ ﴾ سکا آچماغان ظن‌لرنی ﴿ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ ﴾ آلار بزکه ایته‌لرنصرتدین برنرسه بولسه ایدی ﴿ مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا ﴾ بو اورنده اولترلماس ایدك دیو ﴿ قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ ﴾ ای محمد آلارغه ایت اگر اویلرکزده اولسه کزده ﴿ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ ﴾ البته اولمك برلان تقدیر یورگان کمسه‌لر سورالوب چغارایدی ﴿ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ ﴾ اوزلرینك اوله‌جك اورنلرینه. اول اورنغه چقماسه‌لرده الله‌نك قضاسی یورور ایدی ﴿ وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ ﴾ بو اش‌لرنی سزکه الله کوکللرکزدا گی بوزق گمان‌لرکزنی آچمق اوچون قیلدی (نته کم نفاقلاری ظاهر بولدی، بعض مؤمنلرنك قورقاقلقلری ظاهر بولدی ﴿ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ﴾ وکوکللکزدا گی ظن‌لارنی ظاهر قیلوب عفو قیلور اوچون. الله‌نك هر اشی حکمت‌دن خالی بولماس. ﴿ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾ ۱۵۳ الله تعالی کوکرکلرده گی نرسه‌لرنی بلگوچیدر ◆ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا

مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ ﴾ ایکی عسکر یولقغان زمانده سزلردن قاچقان کشی‌لر (یعنی مشرك برله مسلمان جماعتی قارشی کیلگان زمانده) ﴿ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطٰنُ ﴾ تحقیق اول مسلمانلارنی شیطان غنه زلت که توشردی ﴿ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ﴾ اوزلرینك کسب ایتکان بعض خطا اشلری سببلی ﴿ وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ ﴾ تحقیق الله آلاردین عفو قیلدی ﴿ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٤﴾ شکسز الله یارلقاغوچی ومهربانلق قیلغوچیدر ◆ ﴿ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ ای مؤمن‌لر کافرلر کبی بولما کز ﴿ وَقَالُوا لِاِخْوَانِهِمْ ﴾ اول کافرلر منافق قردانداشلرینه ایتورلر ﴿ اِذَا ضَرَبُوا فِي الْاَرْضِ ﴾ قاچان سیر ایتوچی مسافرلر شول سفرلرنده اولسه‌لار ﴿ اَوْ كَانُوا غُزًّى ﴾ یا که غازی بولوب شول غزالرنده اولسه‌لار ﴿ لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا ﴾ اگر بزنك یانمزده بولسه‌لر ایدی سفرلرنده اولماس‌لر ایدی ﴿ وَمَا قُتِلُوا ﴾ هم غزالرنده اولترلماس‌لر ایدی دیو ﴿ لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ ﴾ الله تعالی اول منافق‌لارنك قلب‌لرینه حسرة سالور اوچون کافرلردن بو سوزنی ایشوتدردی ﴿ وَاللّٰهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ ﴾ حقیقتده الله تعالی اولتروروب ترگزور بس بارچه‌سی الله‌تقدیری ایله‌در ﴿ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٥﴾ الله‌تعالی سزنك بارچه عملکزنی کورگوچیدر (بس تقدیردن هیچ قوتولمق ممکن توگلدر. ﴿ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ ﴾ اگر الله یولنده اوتورلسه‌کز یا که اولسه‌کز ﴿ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٦﴾ البته الله تعالی‌دن مغفرة ورحمت، سز جیغان دنیامالندین خیردر. آ کلاسا کز لا ای منافق‌لار. ﴿ وَلَئِنْ مُتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ ﴾ اگر اولسه کز یا که سوغش‌ده اولتورلسه کز ﴿ لَاِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٧﴾ البته الله حضورینه بارورسز، عملکز گه موافق جزاء قیلنور ﴿ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ ﴾ ای محمد الله‌نك رحمتی سببلی امتکا شفقت‌لی بولاسك ﴿ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ ﴾ اگر قاتی تل وقرانغو کوکل‌لی بولسا ایدك ﴿ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ ﴾ البته سنك تیره یاغکدن قاچارلر ایدی ﴿ فَاعْفُ عَنْهُمْ ﴾ بس آنلارنك خطاسنی کیچکل ﴿ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ ﴾ آلار اوچون الله‌دن مغفرة استه‌گل ﴿ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْاَمْرِ ﴾ قچان بر اشنی تلاسا کز آلارغه مشاوره قیل چونکه مشورة برلان اش قیلونسه دوست‌لق ظاهر بولور. رسول الله ایتدی: «مشورة برلان اش قیلسه هیچ بنده محروم اولماس وهیچ بنده اوز عقلی برلان کفایت قیلسه ظفر تابماس» دیو. ﴿ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ﴾ قچان اشکا قصد قیلساك الله‌غه توکل قیلغل (مشورتکه اوشانوب عافل بولماغل) ﴿ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٨﴾ شکسز الله تعالی توکل‌لی کشی‌لرنی یاراتور. ﴿ اِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ﴾ الله تعالی اگر سزگه نصرت ویاردم قیلسه سزگه غالب بولوچی بولماز ﴿ وَاِنْ يَخْذُلْكُمْ ﴾ اگر سزنی

مغلوب قیلسه ﴿فَمَنْ ذَا الَّذِی یَنْصُرُکُمْ مِنْ بَعْدِهِ﴾ مغلوب بولغانکز صو کنده سز گه کم یاردم بیرور البته الله تعالی گنه ﴿وَعَلَی اللّٰهِ فَلْیَتَوَکَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ۱۵۹ اشلرنك اوستون بولووینی مؤمنلر الله تعالی گه تابشرسونلار. بس یاردم الله تعالیدن نابارلار. ﴿وَمَا کَانَ لِنَبِیٍّ اَنْ یَغُلَّ﴾ وهیچ پیغمبر گه غنیمت مالینه خیانت ایتمك جائز بولماس یعنی احد کونده صحابه‌لر مال آلدیلار، ظن قیلدیلر که اوزمز آلماساق رسول الله بولوب بیرماس دیو. بو ظن‌لارندین نهی قیلوب بو آیت‌ایندی ﴿وَمَنْ یَغْلُلْ یَاْتِ بِمَا غَلَّ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ﴾ برمن خیانت قیلوب بر نرسه آلسه، قیامت کونده آنی آرقاسینه کوتاروب کلتورور ﴿ثُمَّ تُوَفّٰی کُلُّ نَفْسٍ مَا کَسَبَتْ﴾ وهر نفس قیلمش عملی سببلی جزاء قیلنور ﴿وَهُمْ لَا یُظْلَمُونَ﴾ ۱۶۰ وآلارغه کیم جزا قیلونماس بلکه تمام قیلنور ﴿اَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللّٰهِ﴾ ایابرمن الله‌تعالی رضابولمش وجه اوزره آلسه ﴿کَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللّٰهِ﴾ الله‌نك قهرین اوستینه آلمش کشی کبی اولورمی؟ یعنی غنیمت‌نی حلال وجه اوزره آلغان کشی، خیانت برله‌ن آلغان کشی برلن برابر بولورمی؟ ﴿وَمَاْوٰیهُ جَهَنَّمُ﴾ اول خیانت ایتکوچی‌نك اورنی جهنم‌در ﴿وَبِئْسَ الْمَصِیرُ﴾ ۱۶۱ نی قباحت اورندر اول جهنم ﴿هُمْ دَرَجٰتٌ عِنْدَ اللّٰهِ﴾ خیانت قیلماغان کشی‌لرگه الله حضورنده الوغ درجه‌لر بولور ﴿وَاللّٰهُ بَصِیرٌ بِمَا یَعْمَلُونَ﴾ ۱۶۲ الله قیلغان عمل‌لرینی کورگوچیدر موافقنچه جزاء قیلور ◆ مؤمن‌لرگه الوغ نعمت‌نی بیان قیلوب الله تعالی ایتدی: ﴿لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ﴾ تحقیق الله تعالی مؤمن‌لرگه الوغ نعمت بیردی ﴿اِذْ بَعَثَ فِیهِمْ رَسُولاً مِنْ اَنْفُسِهِمْ﴾ چونکه آلارغه اوز آرالارندین پیغمبر یباردی ﴿یَتْلُو عَلَیْهِمْ اٰیٰتِهِ﴾ اول پیغمبر مؤمن‌لرگه الله تعالی‌نك آیت‌لرین اوقور ﴿وَیُزَکِّیهِمْ﴾ وآلارنی گناه‌دن پاك قیلور ﴿وَیُعَلِّمُهُمُ الْکِتٰبَ وَالْحِکْمَةَ﴾ آلارغه قرآن‌نی وعمل‌لرینی قرآن برلان محکم وثابت قیلماقنی اوگراتور ﴿وَاِنْ کَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِی ضَلٰلٍ مُبِینٍ﴾ ۱۶۳ تحقیق اول مؤمن‌لرقرآن اینماس‌دن الله آچق ضلالتده بولدیلار ﴿اَوَلَمَّا اَصَابَتْکُمْ مُصِیبَةٌ﴾ ایاسزگا احد کونده قایغولر ایرشسه ده ﴿قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَیْهَا﴾ کافرلرگه ایکی اوخشاشینی قیلدکز سز (چونکه کافرلاردین یتمش باترلارینی اولتروب یتمشینی اسیر آلمش‌لارایدی اما کافرلار یتمش مسلمان‌نی اوترسه‌لارده لکن برنیده اسیر آلا آلمادیلر ﴿قُلْتُمْ اَنّٰی هٰذَا﴾ یا صحابه‌لار ایتدکز بز مسلمان بولا توروب بو فتنه‌لر بزگه نچوك ایریشه‌در دیو ﴿قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِکُمْ﴾ ایت ای محمد آلارغه اول فتنه ایرشما کی اوزکزدین‌در. چونکه باترلرکز رسول الله قویغان اورنده تورمادیلر ﴿اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ﴾ ۱۶۴ شکسز الله‌تعالی هر شی گه قادردر. ﴿وَمَا اَصَابَکُمْ یَوْمَ الْتَقَی الْجَمْعٰنِ﴾ ایکی عسکر جماعتی

يولقشقان كونده سزكه ايرشكان بلا وفتنه‌لر ﴿فَبِاذْنِ اللّٰهِ﴾ الله‌نك اراده‌سى ايله‌در ﴿وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٥﴾ واش‌نك حقيقتى مؤمن‌لرگه ظاهر بولسون اوچوندر ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ ومنافق‌لار كم‌لار ايديكى ظاهر بولور اوچوندر . هم احد كونده‌ظاهر بولديلر. ﴿وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ واول منافق‌لرغه ايتلدى الله تعالى يولنده الله رضاسى اوچون سوغشكز ﴿اَوِ ادْفَعُوا﴾ يا كه خدا رضاسى اوچون بولماسه بزنك ياقدان دشمان‌لارنى دفع ايدشكز ﴿قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ﴾ ايتديلر اگر سوغش بارينى بلساك سزلرگه ايارورمز ديو . ﴿هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ اَقْرَبُ﴾ آنلرنك ميلى اول كون كفرگه قريب‌در. ﴿مِنْهُمْ لِلْاِيمَانِ﴾ ايمان‌غه ميل‌لرندن. ﴿يَقُولُونَ بِاَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ آغزلرى برلن كوكل‌لرنده‌يوق نرسه‌نى سويلرلر ﴿وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٦﴾ الله آلارنك ياشرگان كفر ونفاق‌لرينى بلگوچيدر ﴿اَلَّذِينَ قَالُوا لِاِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا﴾ سوغش‌قه چقماغان منافق‌لار اوزلرينك منافق قرداشلرينه ايتورلر ﴿لَوْ اَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا﴾ اگر بزگه اطاعت قيلوب سوغش‌قه چقماغان بولسه‌لر ايدى اوترلماس‌لر ايدى ديو ﴿قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ﴾ ايت‌يا محمد: كوچكز يتسه اوزكزدن اولمنى منع قيلكز ، اولماينچه تورگز ديو ﴿اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٧﴾ اگر بزنك برله بولغان‌ده اولماس‌لر ايدى ديگان سوزكزده صادق بولساكز ◆ وشهيدلر خصوصنده الله تعالى ايتدى ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا﴾ يامحمد البته الله يولنده اوترلمش كمسه‌لرنى اولوك‌لر حساب قيلماغل ﴿بَلْ اَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٨﴾ بلكه آلار تريلردر الله حضورنده نعمت‌ده‌لردر (رسول الله ايتدى: احد كونده قرداشلركز شهيد بولغاچ الله تعالى جان‌لارينى ياشل قوش‌لار اچينه قويدى، جنت يمش‌لرندن آشاب وجنت چيشمه‌لرندن اچوب وعرش آستونده آلتون قنديل‌لرده اوتروب ايتورلر: بزنك قرداشلرمز بوقدر عزتمزنى بلسه‌لر چى ديو. الله‌تعالى سزنك طرفدين من ايرشدررمن ديو ايتدى. شونك اوچون بو آيت‌نى ايندردى ﴿فَرِحِينَ بِمَا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ الله‌تعالى فضل وكرمى برلان آلارغه بيرگان نعمت‌لرى سببلى آلار شادلانورلار ﴿وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ اوزلرينه ايرشماينچه آرتلارنده قالمش قرنداش‌لارينه سونچ برلان خبر بيرورلر ﴿اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٦٩﴾ اوزلرينه خوف حسرت يوقلغى سببلى ﴿يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ﴾ الله‌نك فضل وكرمى برلان قيلمش نعمت‌لرى سببلى شادلانورلار ﴿وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٠﴾ تحقيق الله‌تعالى مؤمن‌لرنك اجرين ضائع قيلماس ﴿اَلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ﴾ الله‌تعالى

هم رسولی‌نك سوزینی‌قبول‌قیلمش کمسه‌لر ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ ﴾ اوزلرینه جراحت ایرشکان صوکنده ﴿ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴾ ۱۷۱ آلار اچنده رسول‌الله‌غه مخالفت‌دن قورقغان‌لارینه آخرتده الوغ اجر بولور (چونکه احددین قایتقانده ابو سفیان ندا قیلوب ایتدی: یا محمد بزنك ایله ینه بدر سوغشینه حاضر بولغل دیو . رسول‌الله ایتدی: انشاءالله‌دیو . ابو سفیان بو سوزینه اوکنوب نعیم بن مسعود که ایتدی: مدینه‌گه باروب خبر بیرگل ابو سفیان کامل حاضرلنگان دیو . شاید قورقوب چیقماسلار بس نعیم کیلوب مشرکلر طیار بولغان‌لار دیو خبر بیردی. صحابه‌لار بونی ایشدوب آغر سوندیلر. رسول‌الله بو حال‌نی کوروب ایتدی: البته اول کافرلرگه چیقامز اگرچه سزدین بر کشی‌ده چیقماسه‌ده دیوب حاضرلنوب چیقا باشلاغانده یتمش صحابه‌هم قبول کورب چیقدیلر . شول صحابه‌لارنی مدح ایدوب الذین استجابوا آیتی ایندی. رسول‌الله وعده قیلنمش اورنده توردی اما ابو سفیان چقمادی صحابه‌لار سلامت قالدیلر ﴿ الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ ﴾ شول صحابه‌لارکی آلارغه بر کشی یعنی نعیم خبر بیردی ﴿ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ ﴾ تحقیق قریش جماعه‌سی سوغش‌قه حاضرلنگانلر ﴿ فَاخْشَوْهُمْ ﴾ بس قورقکز اول قریش‌دن‌دیو ﴿ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا ﴾ بس آلارغه ایمان‌نی آرتدردی (یعنی نعیم‌دن بو سوزنی ایشتکاچ صحابه‌لار کامل توکل برلان سوغشقه حاضرلندیلار ﴿ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴾ ۱۷۲ ایتدیلر که بزگه الله کافیدر نی خوش وکیل‌در اول الله اشمزنی الله‌غه تاپشردق دیو ﴿ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ ﴾ بس وعده قیلونمش اورنغه باروب الله‌دن سلامتلك نعمتی برلان قایتدیلر ﴿ وَفَضْلٍ ﴾ دخی الله‌نك رحمتی برلان یولده کوب آرزان نرسه آلوب فایده ایله‌گنه قایتدیلر ﴿ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ ﴾ آلارغه یاوزلق یعنی ضرر لی سوغش ایرشمدی ﴿ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ ﴾ الله راضی بولاچق اشلرگه ایاردیلار ﴿ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴾ ۱۷۳ الله الوغ فضل ایاسی‌در خیر جزالار بیرور ﴿ إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ ﴾ تحقیق صحابه‌لرنی قورقتوچی نعیم شیطان‌در ﴿ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ ﴾ سزنی اوزینك دوستلاری اولان کافر ومنافق‌لاردن قورقتور ﴿ فَلَا تَخَافُوهُمْ ﴾ آنك کبی شیطانلار سوزندین قورقماکز ﴿ وَخَافُونِ ﴾ فقط مندن قورقکز ﴿ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ ۱۷۴ اگر حق مؤمن‌لار بولساکز ◆ ﴿ وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ ﴾ ای محمد کفرگه آشقغان کشیلر سنی حسرت که سالماسون (اهل کتاب وقریش ایمان‌غه کیلمگاچ رسول الله‌غه آغر بولدی چونکه باشقه خلق آلارغه قاراب ایمان کلتورمی توردی. ایته‌لار ایدی اگر محمد حق رسول بولسه اوّل قرنداشلاری واهل کتاب وقریش ایمان کلتورلر ایدی دیو . شول حق‌ده آیت

ایندی ﴿ اَنَّهُمْ لَنْ یَضُرُّوا اللّٰهَ شَیْئًا ﴾ تحقیق اول کافرلر الله تلاگان اشکه هیچ شی ایله نقصان قیله آلماسلار ﴿ یُرِیدُ اللّٰهُ اَنْ لَا یَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِی الْاٰخِرَةِ ﴾ الله تعالی آلارغه آخرتده الوش قیلماسقه تلیدر شول سببلی آلار کفرگه آشوغالار ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِیمٌ ۝ ۱۷۵ آلارغه آخرتده الوغ عذاب بولور ﴿ اِنَّ الَّذِینَ اشْتَرَوُا الْکُفْرَ بِالْاِیمٰانِ ﴾ تحقیق ایمان اورنینه کفرنی اختیار ایتکان کشیلر ﴿ لَنْ یَضُرُّوا اللّٰهَ شَیْئًا ﴾ الله غه هیچ نرسه ضرر قیلماسلار ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِیمٌ ۝ ۱۷۶ آلارغه آخرتده الوغ عذاب بولور. ﴿ وَلَا یَحْسَبَنَّ الَّذِینَ کَفَرُوا اَنَّمَا نُمْلِی لَهُمْ خَیْرٌ لِاَنْفُسِهِمْ ﴾ کافرلار بز بیرگان مال وبالالر آلارغه خیردر دیو حساب قیلماسونلار ﴿ اِنَّمَا نُمْلِی لَهُمْ لِیَزْدَادُوا اِثْمًا ﴾ اول نرسه‌لرنی آلارغه آنك برله ماقتانشوب گناهلارینی آرتدرسونلار اوچون گنه بیرمز ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِینٌ ۝ ۱۷۷ و آلارغه آخرتده بیك حقارت تارتدرغوچی عذاب بولاچقدر (عبد الله بن مسعود ایتدی: «مؤمن گه هم کافرگه اولم خیردر، چونکه مؤمن وفات اولسه آکا تورلی نعمتلر بولاچق. کافر دنیاده تورغان سایون گناه آرتدیره‌چق» دیو ◆ ﴿ مَا کَانَ اللّٰهُ لِیَذَرَ الْمُؤْمِنِینَ ﴾ ای منافقلار الله تعالی مؤمنلرنی قالدرماس ﴿ عَلٰی مَا اَنْتُمْ عَلَیْهِ ﴾ سزلرده بولغان نفاق حالی اوزره ﴿ حَتّٰی یَمِیزَ الْخَبِیثَ مِنَ الطَّیِّبِ ﴾ تاکه الله تعالی بو اشی برلن منافقلارنی طیب مؤمنلردن آیرور (یعنی منافق‌لار مؤمنلردن نفاق‌لارین یاشروب یورمکلری سببلی آیریلولرینی محبوب کورب الله تعالی بو آیتنی ایندردی ﴿ وَمَا کَانَ اللّٰهُ لِیُطْلِعَکُمْ عَلَی الْغَیْبِ ﴾ ای صحابه‌لر الله سزنی منافقلارنك یاشرین حاللرینه خبردار قیلمادی ﴿ وَلٰکِنَّ اللّٰهَ یَجْتَبِی مِنْ رُسُلِهِ مَنْ یَشٰاءُ ﴾ لکن الله تعالی اول منافق‌لارنك یاشرون حاللرون خبر بیرور اوچون اوزی تلهگان رسولنی اختیار قیلور اول سزگه بلونمگان منافق‌لارنك یاشرین حاللرین بلدرور شونك ایله رسول ایدیکی بلنور ﴿ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ ﴾ الله تعالی گه وآنك رسوللرینه ایمان کلتورکز ﴿ وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا ﴾ اگر منافق‌لقنی تاشلاب راست ایمان کلتروب ایذگو عملر قیلساکز ﴿ فَلَکُمْ اَجْرٌ عَظِیمٌ ۝ ۱۷۸ سزلرگه آخرتده بیك کوب ثواب بولور ◆ ﴿ وَلَا یَحْسَبَنَّ الَّذِینَ یَبْخَلُونَ بِمَا اٰتٰیهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ ﴾ الله تعالی‌نك فضل کرمی برلن بیرگان مالنده صارانلق قیلغان هر کشیلر حساب قیلماسونلار ﴿ هُوَ خَیْرًا لَهُمْ ﴾ اول صارانلق‌لری اوزلرینه خیردر دیو ﴿ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ ﴾ بلکه اول اشلری اوزلرینه ضرردر ﴿ سَیُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ ﴾ اول صارانلق قیلوب زکوة بیرلمگان مالری قیامت کونده موین‌لارینه چلغانور. رسول الله ایتدی: «الوغ آلا یلان بولوب موین‌لارینه چلغانوب چاغار، وایتورتیوش بولوبده بیرمگان زکوتلك من» دیو

﴿ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ یرده وکوکده‌گی نرسه‌لرنك مالکی الله تعالی‌در (بو دنیا نرسه‌سی آدملر قولنده عاریت‌در. صرف قیلغان قدرندین آخرتده فائده کورب باشقه‌چه قیامت کونده هیچ فائده یوقدر. ﴿ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾ ۷۹ سز قیلغان اشلردن الله تعالی خبردار در موافقنچه جزا قیلور ◆ ﴿ لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ اَغْنِيَاءُ ﴾ تحقیق الله تعالی؛ الله تعالی فقیر، بزلار بای‌لارمز دیگان کشیلرنك سوزلرینی ایشتدی. چونکه رسول الله ابوبکرنی یهود جماعتینه یباردی آلارغه اسلام برلان بیورغل، ومالرندین زکوة بیرمك برلان بیورغل دیو. قچان ابوبکر آلارغه شولارنی ایتدی یهود ایتدیلر: خدا بزدن صدقه وزکوة مالری صوریدر اول‌بزدن فقیردر دیو. ﴿ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا ﴾ آلار ایتکان سوزنی یازارمز ﴿ وَقَتْلَهُمُ الْاَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ﴾ حق‌سز پیغمبرلرین اولترولرنی هم یازارمز ﴿ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴾ ۱۸۰ و آخرتده تاتوکز کویدرکوچی عذابنی دیو ایتورمز. ﴿ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ ﴾ اوشبو عذاب اوزکز قیلغان عملر سببلی‌در ﴿ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴾ ۱۸۱ الله تعالی بنده‌لرگه ظلم ایدوچی توکل. بس گناهسز عذاب قیلماس ﴿ اَلَّذِينَ قَالُوا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَا ﴾ شول کشیلرکه ایتورلر الله‌تعالی بزلرگه توراتده عهد قیلدی ﴿ اَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ ﴾ هیچ پیغمبرگه اینانماس‌قه ﴿ حَتّٰى يَاْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ ﴾ اول رسول بر قربان‌نی کیتورگانچه ﴿ تَاْكُلُهُ النَّارُ ﴾ ۱۸۲ اول قربان‌نی کوکدین اینکان اوت آشار (ای محمد سن هم قربان قیل اوت آشاسه ایمان کلتورورمز دیدیلر. ﴿ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنٰتِ ﴾ ایت محمد تحقیق سزکه بندن اول بولغان پیغمبرلر آچق معنالی کتاب‌لرنی کلتوردیلر ﴿ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ ﴾ هم سز صوراغان قربان‌نی ﴿ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ ﴾ بس نه اوچون اول رسول‌لرنی اولتوردکز ﴿ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴾ ۱۸۳ اگر قربان کلتورساك ایمان کلتورمز دیگان سوزکزده راست بولساکز آلارنی اوتورمکان بولور ایدکز ﴿ فَاِنْ كَذَّبُوكَ ﴾ اگر سنی یالغانغه توتسالار قایغورماغل ﴿ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ سندن اوّلکی پیغمبرلرنیده شولای‌یالغانغه توتدیلر ﴿ جَاءُوا بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ ﴾ اول رسول‌لر آچق معنالی سوزلار وعلامت‌لر کلتوردیلر ﴿ وَالْكِتٰبِ الْمُنِيرِ ﴾ ۱۸۴ وکوکل‌لرنی یاقرتقوچی کتابنی (بس بولارغه جزالارین کامل بیرورمز (بو آیت برلان الله‌تعالی رسول‌الله‌نك کوکلنی جواتدی. ﴿ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ﴾ هرنفس اولم آچیسون‌تاتغوچی‌در ﴿ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ تحقیق قیامت کونده اجرلرکزنی کامل قیلنور ﴿ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ ﴾ بس بر من جهنم‌دن یراق قیلونسه ﴿ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ ﴾ جنت‌که کرتولسه ﴿ فَقَدْ فَازَ ﴾ تحقیق اول کشی مقصودینه

ایرشور (رسول‌الله ایتدی بر من‌جهنم‌دن یراق بولورغه تلاسه اوزینك سوگان نرسه‌سون صدقه بیرسون)دیو ﴿وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ دنیا نرسه‌لری بولماس مگر آلداتقیچ نرسه‌لر کبی گنه‌در ﴿لَتُبْلَوُنَّ فِي اَمْوَالِكُمْ﴾ البته مال‌لرکز هلاك بولماق ایلان بلا وقضا کوررسز ﴿وَاَنْفُسِكُمْ﴾ اوزلرکز سرخامق واچلق ایله ﴿وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ اوزکزدین الك کتاب بیرولگان کشی‌لردین ایشتورسز ﴿وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا﴾ همده مشرکلردن ایشتورسز ﴿اَذًى كَثِيرًا﴾ کوب حقارت‌لرنی. بو آیت حضرت ابوبکر حقنده ایندی. چونکه کفار ابوبکرگه بیك آرتق حقارت قیلدیلار. ﴿وَاِنْ تَصْبِرُوا﴾ اگر اول حقارتکه صبر ایتساکز ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وآلارغه فارشو قبیح‌سوزلار ایتودن صاقلانساکز ﴿فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ﴿١٨٦﴾ تحقیق بو اش‌لرکز راست اشلردن اولور ◆ ﴿وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتٰبَ﴾ اهل کتابدین ذریة وقتنده الله عهد ومیثاق آلغانده ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ﴾ آلارغه البته کتابنی بیان قیلورسز یاشورمزسز دیوب عهد قیلدی ﴿فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ بس عهدلرنی هم کتابلرنی آرت‌لرینه تاشلادیلر ﴿وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وبو اش‌لری سببلی پادشاه‌لردین آز آقچه آلدیلر ﴿فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾ بس بو آلمش آقچه‌لاری نی قباحت‌در چونکه یهودنك رهبان‌لری پادشاه‌لرینه ایتورلر ایدی: الله تعالی آخر زمانده بر پیغمبر یاروب پیغمبرلك‌نی آنك برلان تمام ایتار دیو: قچان محمد علیه السلام پیغمبر بولغاچ پادشاه‌لری صورار بولدیلار، سز کتابکزدا تابا تورغان پیغمبرگه بو محمد توغری کیلامی؟ دیو. آلار ایسه پادشاه‌نك آقچه‌سینه قزغوب یوق اول پیغمبرگه توغری کیلمی دیدیلار. چونکه محمد حق پیغمبر دیوب ایتسه‌لر پادشاه‌لری محمد علیه السلام‌غه ایاروب، آلارغه بولغان فائده بارچه‌سی توقتالاچق ایدی. شول قورقودن پیغمبرلکینی انکار ایتدیلر وعهدلرینی بوزدیلر ﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا اَتَوْا﴾ پادشاه‌لر بیرگان آقچه برلان شادلانغوچی کشی‌لار عجب که قالماسون‌لار ﴿وَيُحِبُّونَ اَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا﴾ واوزلری قیلماغان اش برلان ماقتانورغه یاراتالار. بز ابراهیم دیننده دیوب ماقتانالر اما ابراهیم عملینی هیچ قیلغانلری یوق. ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ﴾ بس آلارنی عذابدن قوتولغوچی‌لار دیو ظن قیلماغل ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾ آلارغه بیك رنجتکوچی عذاب بولور ﴿وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ یر وکوك ملکنی الله تعالی نکدر ﴿وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾ الله‌تعالی هر شی‌گه قدیردر آکا اطاعت ایتمگان کشی‌لار عذابدن قوتلورغه مجال تابماس‌لار. رسول‌الله، الله‌غه عبادت قیلکز دیوب اوندا گاچ

مکه خلقی اللهنك بارلغینه علامت کلتور دیدیلر. بس اللهتعالی ایتدی ﴿ انَّ فی خَلْق السَّمٰوٰت وَالْاَرْض ﴾ تحقیق یر وکوك لرنك یاراتلشنده ﴿ وَاخْتلاف اللَّیْل والنَّهار ﴾ کیچه وکوندزنك مختلف بولمقنده ﴿ لَاٰیٰت لاُولی الْاَلْبٰاب ﴿١٩٠﴾ عقل ایالرینه اللهتعالی نك بارلقینه بیك کوب علامتلر باردر ﴿ اَلَّذینَ یَذْکُرُونَ اللّٰهَ قیٰامًا وَقُعُودًا ﴾ عقل ایالری دیدکمز شوندای کشی لاردر نماز اوقورلار ذکر تسبیح ایتورلار، سلامت بولسه لر آیاق اوستونده معذور بولسه لار اولترغان حال لرنده ﴿ وَعَلٰی جُنُوبهمْ ﴾ وقابرغالاری اوزرنده یعنی هر حاللرنده اللهغه ذکرده آخرت عملنده بولورلر. ﴿ وَیَتَفَکَّرُونَ فی خَلْق السَّمٰوٰت والْاَرْض ﴾ واللهتعالی نك یر وکوکنی خلقی خصوصنده نی قادر اللهدر دیو فکر قیلورلر. رسول الله ایتدی: «بر ساعت فکر بر یل عبادتدن خیردر» دیو ﴿ رَبَّنٰا مٰا خَلَقْتَ هٰذٰا بٰاطلًا ﴾ ایتورلر یارب بو یر کوك لرنی عبث یاراتمادك بولارنی یاراتوده البته بر حکمت باردر گرچه بز آنکا مطلع بولا آلماساقده ﴿ سُبْحٰنَكَ فَقنٰا عَذٰابَ النّٰار ﴿١٩١﴾ هر کیمچیلکدین سنی پاك دیوب بلامز بس بزنی جهنم عذابندین ساقلاغل ﴿ رَبَّنٰا انَّكَ مَنْ تُدْخل النّٰارَ فَقَدْ اَخْزَیْتَهُ ﴾ یارب شك سز برمنی جهنم گه سالسالك سین آنی هلاك قیلدك ﴿ وَمٰا للظّٰلمینَ منْ اَنْصٰار ﴿١٩٢﴾ کافرلرگه یاردم بیروچی بولماس ﴿ رَبَّنٰا انَّنٰا سَمعْنٰا مُنٰادیًا ﴾ یارب ندا قیلغوچی قرآنی ایشتدمز ﴿ ینٰادی للْایمٰان اَنْ اٰمنُوا برَبّکُم ﴾ اول قرآن اللهغه ایمان کلتورکز دیو ندا قیلور ﴿ فَاٰمنّٰا ﴾ بس الله تعالی گه وهم قرآنینه ایناندق ﴿ رَبَّنٰا فَاغْفرْ لَنٰا ذُنُوبَنٰا ﴾ یارب گناه لرمزنی یارلیقاغل ﴿ وَکَفّرْ عَنّٰا سَیِّاٰتنٰا ﴾ ویاوز عمل لرمزنی قابلاغل ﴿ وَتَوَفَّنٰا مَعَ الْاَبْرٰار ﴿١٩٣﴾ وروح لارمزنی صالح لرروحی برلان برگه قیلغل ﴿ رَبَّنٰا وَاٰتنٰا مٰا وَعَدْتَنٰا عَلٰی رُسُلكَ ﴾ یارب رسول لر آرقلی وعده قیلمش ثوابلرنی بزگه بیرگل ﴿ وَلَاتُخْزنٰا یَوْمَ الْقیٰمَة ﴾ وقیامت کونده بزلرنی رسوای قیلماغل ﴿ انَّكَ لَاتُخْلفُ الْمیعٰادَ ﴿١٩٤﴾ مؤمنلرگه قیلغان وعده کا تحقیق خلافلق قیلمازسن ﴿ فَاسْتَجٰابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ ﴾ بس مؤمنلرنك دعالرینی الله تعالی قبول قیلدی. (هرکم مذکور ربنا الخ دعاسی برلان دعا قیلسه الله تعالی قبول قیلور دیدیلر) ﴿ اَنّی لَا اُضیعُ عَمَلَ عٰامل منْکُمْ ﴾ تحقیق سزلردن عمل قیلغوچی لرنك عملینی ضائع قیلمازمن حضرت ام سلمه رسول اللهغه ایتدی: هجرت آیت لرنده ایرلر ذکر ایدلنکان خاتون لار یوق، خاتون لارنك حال لری نچوك بولور؟ دیو. بس بو آیت ایندی ﴿ منْ ذَکَر اَوْ اُنْثٰی ﴾ اول عمل قیلغوچی لار کیرك ایر وکیرك خاتون بولسون ﴿ بَعْضُکُمْ منْ بَعْض ﴾ عبادت حقنده بر برکزگا اوخشارسز یعنی حکم لرکز بر بولور ﴿ فَالَّذینَ هٰاجَرُوا وَاُخْرجُوا منْ دیٰارهمْ ﴾ وشول صحابه لرکه

مكه‌دين مدينه‌گه كوچديلر ويورطلرندين چغارلديلر يعنى مشركلر سوروب چغاردیلر ﴿وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي﴾ ومينم يولمده حقارت تارتديلر ﴿وَقَٰتَلُوا﴾ مشركلرنى اولتردیلر ﴿وَقُتِلُوا﴾ اوزلرى هم اولترلديلار ﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ البته جويارمن آلارنك گناه‌لرنى ﴿وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ و آلارنى جنت‌كه كرتورمن ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَٰرُ﴾ اول جنت‌داگى سراى‌لارنك آستندين چيشمه‌لر آغار ﴿ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ اول جنت‌لر الله طرفندين يخشى عمل‌لرينه جزاءدر ﴿وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ﴾ ١٩٥ جزانك كوركامى الله قاشنده اولغوچى‌در ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَٰدِ﴾ ١٩٦ يامحمد كافرلرنك شهردين شهرگه يوروب سودا قيلماق‌لرى سينى آلداماسون (يعنى آلارنك اشلارى كوزگا ماتور كورنوب اوزگا تيوشلى اشده كيمچولك كلتورمه. كافرلار كسب كارده توزك بولور. مسلمان‌لار تارلقده بولدقدين مسلمان‌لارغه تسلى اوچون ايندى ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ دنيا توزكلكى كافرلرگا آز منفعت‌در ﴿ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ دنيادين صوك آلارنك اورن‌لارى جهنم‌در ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ١٩٧ نى قباحت اورندر اول جهنم بس آلارنك مالى آخرتده فائده بيرماز هلاك بولورلر ﴿لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ لكن الله‌دن قورقوب ايذگو عمل قيلغوچى‌لارغه ﴿لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ آلارغه جنت‌لر بولور اول جنت‌لرنك آستندين يلغه‌لار آغار اول جنت‌لرده منگو قالورلار ﴿نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ اول جنت‌لر الله تعالى طرفندن مؤمن‌لارگه حاضرلنمش اورن‌لردر ﴿وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ﴾ ١٩٨ الله‌دن بولغان جنت‌لر ايذگو كمسه‌لركه خيردر دنياداغى تارلق‌غه اعتبار يوقدر ﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَٰبِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ اهل كتابدن الله تعالى‌گه ايمان كلتورگان كشى‌لار باردر ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ وسزگه ايندرلمش قرآنغه واوزلرينه ايندرلمش كتابقه ايمان كلتورگان كشى‌لار باردر ﴿خَٰشِعِينَ لِلَّهِ﴾ الله امرينه تواضع قيلغوچى‌لاردر ﴿لَا يَشْتَرُونَ بِآيَٰتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ آلار يهودلركبى آيت‌لر برابرينه آز آقچه‌نى اختيار قيلماس‌لار ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ آلارنك اجرى الله تعالى‌دن جنت‌در. اهل كتابدين مسلمان بولغان كشى‌لرگه الله تعالى بشارت بيردى باشقه‌لارده كرسون‌لار اوچون ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ ١٩٩ الله‌تعالى قاتى حساب ايا‌سى‌در. كافرلرنك كامل جزاسنى بيرور. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا﴾ اى ايمان‌لى كشى‌لار طاعت وعبادت‌كه صبر ايتكزلار ﴿وَصَابِرُوا﴾ وپيغمبركز ايله صبر قيلوشكز دشمان‌غه برگه قارشى تورگز ﴿وَرَابِطُوا﴾ نفس شيطان ودشمان برلان سوعشرغه بر بركز برلان بريگوب حاضرلنوب تورگز ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ الله‌دن قورقكز

هیچ بر امرینه فارشی لق قیلما گز ﴿ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ تحقیق جهنم دین قوتلو رسز.

سورة النساء مدنية مائة وست وسبعون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ يٰاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ ﴾ ای خلایق ربگزگه مخالفت قیلماقدین ساقلانگز ﴿ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ﴾ سزنی بر نفسدن یراتدی یعنی آدم علیه السلام دن ﴿ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا ﴾ واول آدمدن خاتونی حوانی یراتدی. یعنی آدم علیه السلام نی یارانقان صوگنده جنت که یباروب اویقو صالدی. شول اویقوده حوانی یاراتدی ﴿ وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ﴾ وبو ایکی سندین کوب ایرلر وخاتونلر یراتدی ﴿ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ ﴾ شول اللهدن قورقگز که بربرگزدن آنك اسمی برلان سوراشرسز. چونکه بر نرسه نی یالونوب سوراغانده الله اوچون دیوب سورالادر. هم یمین ده الله لفظی برلان قیلونه در. ایمدی اوز قاشگزده شوندی حرمتلی ذاتدن قورقگز ﴿ وَالْاَرْحَامَ ﴾ دخی یقین قرداشلرگزدن قورقگز یعنی آلارنك حق لارنی ضائع ایتما گز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾ شکسز الله تعالی عملرگزنی تیکشرگوچیدر. رسول الله ایتدی: «هفته اچنده یقین قرداشلرنك باروب حالنی بلمك نك ثوابی باشقه عملر ثوابندن کاملدر» دیو. ﴿ وَاٰتُوا الْيَتٰمٰى اَمْوَالَهُمْ ﴾ یتیملرنك مالرینی اوزلرینه بیرگز ﴿ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ ﴾ یتیملرنك یخشی مالرینی آلوب، آنك اورنینه اوزگزنك ناچار مالرگزنی بیرمگز ﴿ وَلَا تَاْكُلُوا اَمْوَالَهُمْ اِلٰى اَمْوَالِكُمْ ﴾ اوز مالرگزغه قاتشدروب یتیملر مالینی آشاماگز ﴿ اِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴾ تحقیق اول اشلرگز الوغ گناه بولور. بو آیت اینگاچ صحابه لر یتیملرنك مالرینی اوزلرینه آیروب بیردیلر ﴿ وَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتٰمٰى ﴾ اگر یتیملرگه عدالت قیلماودن قورقسا گز ﴿ فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ ﴾ بس اوزگزگه خوش کیلگان یتیمه لرنی نکاحلانگز ﴿ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰاعَ ﴾ ایکی شر، اوچار، ودورتارنی ﴿ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً ﴾ اگر عدالت قیلا آلماودن قورقسا گز برخاتون ده یتار. جاهلیت ده یتیمه لرنی بیك کوب آلالرده ـ خیانت ایده لر ایدی شونك اوچون بو آیت ایندی ﴿ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ﴾ اگر برخاتونغه ده عدالت قیلا آلماسا گز ساتوب آلغان کنیزه کگز یتار ﴿ ذٰلِكَ اَدْنٰى اَنْ لَا تَعُولُوا ﴾ مذکور حکملر حقدن اوتوب کیتماس اوچون یقین در ﴿ وَاٰتُوا النِّسَاءَ صَدُقٰتِهِنَّ نِحْلَةً ﴾ ای ولیلر (یعنی مهرنی بیرمکچی بولوب یوکلگان کشیلر) خاتونلارغه بیرورگه

فرض بولمش مهرلرینی اوز اختیارکز برله بیرکز ﴿ فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا ﴾ اگر کوکللرندین رضا اولوب مهرلرندین بر نرسه‌نی سزکه هبه قیلوب بیرسه‌لر ﴿ فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا ﴾ بس اول نرسه‌نی آشاکز لذتلی وعاقبتی خیرلو اولور یعنی شفا بولور حضرت علی ایتدی: «برمن آورسه خاتونی‌نك ایکی درهم مهرینه بال آلسون، واول بالنی یغمور صووی برلان یووب اچسون بس اول بالده‌اوچ نرسه جیولور: هنیء مریء، شفا، مبارك. چونکه خاتونلار هبه قیلغان مالنی الله تعالی هنی مری دیدی، بالنی شفا دیدی، یغمورنی مبارك دیدی. بس بو اوچ نرسه جیولسه شفا امید ایدلنه‌در» دیو ﴿ وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ ﴾ ومال‌لرکزنی احمق‌لار قولینه بیرمکز صبی‌لار، خاتون‌لار، کفار، نادان‌لار؛ سفیه‌لردر. حضرت عمر ایتدی: «برمن حلال حرامنی بلماسه بزنك بازارلارده سودا ایتماسون» دیو. اوشانداق کافردن سودا قیلدروب طعام یمکنی مکروه دیدیلر ﴿ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا ﴾ اول مالنی الله تعالی ترکلکزنك قیامی اوچون قیلدی ﴿ وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ ﴾ اول مال برلان سفیه‌لرنی اوزکز رزقلاندرکز وکیوملر بیرکز ﴿ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴾ وآلارغه کورکام سوزنی ایتکز (قچان سزدن نرسه اولسه‌ده سوراسه‌لار) ﴿ وَابْتَلُوا الْيَتَامَى ﴾ ویتیم‌لرنك عقللرینی تجربه قیلکز ﴿ حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ﴾ بلوغ وقتینه ایرشکانلرینه تیکلی ﴿ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا ﴾ بس آلارده صلاحیت کورساکز. یعنی اوز مال‌لرینی ساقلی آلولرینه‌اوشانسکز ﴿ فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ﴾ بس قولکزداغی مال‌لرینی اوزلرینه تابشرکز ﴿ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا ﴾ سز ظلم ایتوب یتیم‌لر مالین آشاماکز ﴿ وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا ﴾ هم زورایغاچ آلارنك اوز مال‌لرینی سزدن طلب ایده‌چکلرینی بلوب آلار مالینی آشغوب آشاماکز ﴿ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ﴾ برمن بای بولسه فقیر مالینی آشامقدن ساقلانسون ﴿ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ برمن فقیر بولسه اول معروف وجه اوزره (یعنی ضرورة قدری آشاسون (بوخصوصده علمادن اوچ تورلی سوز بار: بعض‌لری فقیرکه ضرورة قدری آشامق مباح دیدیلر. چونکه مال آنك قولنده بولغانلقدن اول فقیر، مالنك نیچه مؤنه‌لرینی ادا قیلادر دیدیلر. بوسوز صحابه‌لاردن‌ده نقل ایدلمش‌در. وبعض‌لار مباح توکل، بلکه فرض بولغان وجه اوزره آلوب آشامق تیوش، صبی بالغ بولغاچ ادا قیلور دیدیلر. بعض‌لاری هیچ وجه اوزره جائز کورمدیلر. فقیه ابو اللیث ایتدی: «وصی فقیر بولغانده یتیم مال‌لرینی مباح کوروب ضرورة قدری آشامقنده ضرر بولماس دیو أمید قیلامن، چونکه کوب علما جائز کوردیلر» دیدی. ﴿ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ﴾ اول یتیم‌لرکه مال‌لرینی بیرساکز ﴿ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ ﴾

بس آلارغه گواه‌لاندروب تابشرگز گواه‌لاندرماق مستحب‌در تهمت‌دن قوتلور اوچون ﴿وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ۞ الله تعالی حساب قیلورغه کافی‌در. کم‌نك حقی کم‌ده قالغانون حساب قیلوب هرکم‌گه تیوشلی جزاسنی بیراچکدر ◆ ﴿لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْأَقْرَبُونَ﴾ آتا وآناسی ویقین قرداشلری قالدرغان مالدن ایرلرگه نصیب بولور. چونکه جاهلیت‌ده خاتونلارغه وسوغشقه یاراماغان ایرلرگه میراث بیرمی‌ایدیلر. حضرت رفاعه اولدی. براوغلی «برقزی قالدی. قالغان میراثینی بارچه‌سینی اوغلی آلدی. قزی رسول الله‌غه کیلوب شکایت قیلدی. شول خصوصده آیت ایندی ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْأَقْرَبُونَ﴾ خاتونلارغه هم آتا آنا ویقین قرداش‌لری قالدرغان مالدن نصیب بولور ﴿مِّمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ۞ مال آز بولسون کرك کوب بولسون آلارغه فرض الوش بولور. ﴿وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِينُ﴾ هر قچان مال بولگان وقتده فرض اولوشی بولمغان قرداش‌لرهم یتیم مسکین‌لر حاضر بولسه‌لر ﴿فَارْزُقُوهُمْ مِّنْهُ﴾ بس اول مالدن آلارغه بیرگز ﴿وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۞ وآلارغه کورکام سوزلرنی ایتوگز. اگر وارثلر صبی‌لار بولسه‌لر زورایغاچ بیررگه ایتورمزسزنی تاشلاماسلار دیگز. ﴿وَلْيَخْشَ﴾ میت‌لرنك صبی‌لارینی ضائع قیلماقدن قورقسون ﴿الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعٰفًا﴾ شوندای کشی‌لرکه، اوزلری اولوب آرتلارنده یاش ضعیف بالالرنی قالدیراچق بولسه‌لر ﴿خَافُوا عَلَيْهِمْ﴾ اول بالالرنك ضائع بولوپندن قورقالر (بس آورو یانینه کیلوب (ملالر کبی) مالکنی وصیت ایت فدیه‌کا نرسه ایته‌سك دیماسونلار. بلکه یاش بالالرك قالادر مالك آلار فائده‌سینه قالسون دیسون‌لر ﴿فَلْيَتَّقُوا اللّٰهَ﴾ بس یتیم‌لرگه جبر ایتمگز الله‌دن ساقلانگز ﴿وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۞ ولایق یخشی سوزلارنی ایتوگز یعنی لا اله الا الله کلمه‌سینی تلقین قیلگز ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتٰمٰى ظُلْمًا﴾ تحقیق یتیم‌لرنك مالالرینی ظلم برلان آشاغان کشی‌لار ﴿إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا﴾ آلار اچلرینه اوتنی آشارلار (رسول الله ایتدی: معراج کیچه‌سنده بر قومنی کوردم اچ‌لاری تاوکبی اول اچلرینه یلان چیان‌لار تولغان، بس سورادم یا جبرائیل بو نیندای کشی‌لاردر دیو جبرائیل یتیم‌لر مالون ظلم برلان آشاغان کشی‌لردر دیو ایتدی ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ۞ اول ظالم‌لر جهنم‌گه تیز کرورلار ◆ ﴿يُوصِيكُمُ اللّٰهُ فِي أَوْلٰدِكُمْ﴾ الله‌تعالی بالالرگز حقنده بولغان میراثنی بیان قیلور قچان اوزگز اولوب بالالرگز قالسه ﴿لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ﴾ ایر بالاغه خاتون‌لارغه بیرلگان‌نك ایکی الوشینی بیرلور ﴿فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ﴾ اگر بارچه‌سی خاتون‌لار ایکی‌دن آرتق بولسه‌لار ﴿فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا

تَرَكَ ﴾ آلارغه مالنك اوچدن ايكى الوشنى بيرلور ﴿ وَانْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ﴾ اگر برگنه قز بولسه آنكا يارطى مال بولور ﴿ وَلِاَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِد مِنْهُمَا السُّدُسُ ﴾ آتا آناسينك هر برسينه آلتىدن بر بولور ﴿ مِمَّا تَرَكَ ﴾ ميت قالدرغان مالدن ﴿ انْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ﴾ اگر ميتنك اوز بالاسى يا كه بالاسىنك بالاسى بولسه ﴿ فَانْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ اَبَوَاهُ ﴾ اگر بالاسى بولماى آتا آناسى وارث بولوب قالسه ﴿ فَلِاُمِّهِ الثُّلُثُ ﴾ آناسينه اوچدن بر بولوب قالغانى بارده آتاسينه بولور ﴿ فَانْ كَانَ لَهُ اِخْوَةٌ ﴾ اگر بر توغان قرداش لرى بولسه ﴿ فَلِاُمِّهِ السُّدُسُ ﴾ بس آناغه آلتىدن بر تيار ﴿ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِى بِهَا ﴾ ميراث بولمك، ميتنك ايتكان وصيت لارى صوكنده در ﴿ اَوْدَيْنٍ ﴾ يا كه بورچى بولسه آنى بيرگان صوكنده در ﴿ اٰبَاؤُكُمْ وَاَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ﴾ آتا وآنا واوغلان لركزنك قايوسى فائده قيلماقده سزگه يقين ايكانينى سز بلميسز. بس قايوسينه كوبى مال تيگانينى ده بلميسز ﴿ فَرِيضَةً مِنَ اللّٰهِ ﴾ مذكور روشچه مال بولمك الله فرض ايتكانچه بولودر ﴿ انَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۞ تحقيق الله تعالى عليم وحكيم در. ﴿ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ اَزْوَاجُكُمْ ﴾ وسزلرگه خاتون لار كز قالدرغان مالنك يارتيسى تيار ﴿ انْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ ﴾ اگر اول خاتون لار كزنك بالاسى بولماسه ﴿ فَانْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ ﴾ اگر اول خاتون لار كزنك بالاسى بولسه ﴿ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ ﴾ بس اول وقتده سزگه خاتون لار كز قالدرغان مالنك دورتدن برى تيار ﴿ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا اَوْدَيْنٍ ﴾ ايتكان وصيت هم بورچ لارينى اوتاگان صوكنده ﴿ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ ﴾ سز قالدرغان مالنك دورتدن برى خاتون لار كزغه تيار ﴿ انْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ ﴾ اگر سزنك بالاكز وبالاكزنك بالاسى بولماسه ﴿ فَانْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ ﴾ اگر سزنك بالاكز ياكه بالاكزنك بالاسى بولسه ﴿ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ ﴾ اول وقتده خاتون لار كزغه سزنك مالكزدين سكزدن برى تيار ﴿ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا اَوْدَيْنٍ ﴾ ايتكان وصيتكز بورچكز بيرلگان صوكنده ﴿ وَانْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلٰلَةً اَوِامْرَاَةٌ ﴾ اگر ميراث آلاچق ايركا يا كه خاتون كلاله بولسه لار يعنى آتا وآناسز هم بالاسز بولسه لار ﴿ وَلَهُ اَخٌ اَوْ اُخْتٌ ﴾ اول كلاله ايركا ويا كه خاتونك بر توغان ايركا قرداشى يا كه قز قرداشى بولسه ﴿ فَلِكُلِّ وَاحِد مِنْهُمَا السُّدُسُ ﴾ بس بوايريا كه قزقرداشىنك هر برسينه آلتىدن بر تيار ﴿ فَانْ كَانُوا اَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ ﴾ اگر بو ايكىدن آرتق بولسه لار ﴿ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِى الثُّلُثِ ﴾ بس آلار اوچدن برده اورتاق بولورلر. يعنى آلارنك بارينه مالنك اوچدن برى تيگزلب بولنور. اما بو مذكورلرده آنا بر توغمه بولمق شرط ديديلر ﴿ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا اَوْدَيْنٍ ﴾

بو بولش‌لار وصیت برلان بورچنی ادا قیلغان صوکنده‌در ﴿غَيْرَ مُضَآرٍّ﴾ هیچ بر طرفقه ضرر ایتماینچه بولمك لازمدر ﴿وَصِيَّةً مِنَ اللّٰهِ﴾ اللهنك امری برلان فرض بولمش شی‌لردر ﴿وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ ۱۲ الله تعالی میراث امرینی بلگوچیدر ومهربان ایاسی‌در (رسول الله ایتدی: برمن فرض بولغان میراثنی یرینه تاپشرمای قطع ایتسه، الله تعالی جنت میراثینی اول کمسه‌دن قطع قیلور دیو. ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ﴾ یوقاریده مذکور حکم‌لر اللهنك حکم‌لریدر، بلوب عمل ایتما کنکز اوچون سزلرگه بیان قیلدی ﴿وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ﴾ برمن الله تعالی‌گه ورسولینه اطاعت قیلسه، الله تعالی اول من‌نی جنت‌که کرگزور ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَا﴾ اول جنت‌لرده یلغه‌لار آغار، آنده کرگان آدم منگو قالور ﴿وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ۱۳ بو جنت‌ده منگو قالماق الوغ مقصودقه ایرشمکدر. ﴿وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ﴾ برمن الله تعالی‌گه وآنك رسولینه اطاعت قیلماسه ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ﴾ اللهنك امرلرندین اوتسه (توتماسه) ﴿يُدْخِلْهُ نَارًا خٰلِدًا فِيهَا﴾ اول من‌نی جهنم‌گه کرگزور وآنده اول آدم منگو قالور ﴿وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ ۱۴ اول من‌گه بیك حقارت تارتدرغوچی عذاب بولور ◆ ﴿وَالّٰتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَآئِكُمْ﴾ خاتون‌لار کزدن بعض‌لارینك زنا قیلغانلاری سیزولسه ﴿فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ﴾ بس آرا کزدن دورت آزاد کشینی اول خاتون‌نك زنا قیلماقینه گواه قیلوکز ﴿فَإِنْ شَهِدُوا﴾ بس بو دورت عادل شاهدلر گواهلق بیرسه‌لار ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ﴾ بس آلارنی زندان‌لارغه حبس‌که سالوکز ﴿حَتّٰى يَتَوَفّٰيهُنَّ الْمَوْتُ﴾ اول خاتون‌لارغه اولم ایرشکانچه ﴿أَوْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لَهُنَّ سَبِيلًا﴾ ۱۵ یاکه آلارغه الله‌تعالی زندان‌دین قوتلورغه‌یول قیلغانچه (اوّل زنا قیلغوچی خاتون‌لارنك حکمی شول ایدی. بو حکمنی رجم آیتی نسخ ایتدی ﴿وَاللَّذٰنِ يَأْتِيٰنِهَا مِنْكُمْ﴾ وسزلاردن ایکی بکرلی کشی‌لار زنا قیلسه‌لار ﴿فَآذُوهُمَا﴾ آلارنی تل برلان حقارت قیلوکز تاکه اشلگان اش‌لرینه اوکنسون‌لار. ﴿فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا﴾ اگر توبه قیلسه‌لار وحال‌لرینی توزوك قیلسه‌لار ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا﴾ بس توبه‌لری صوکندین آلاردن اعراض قیلکز، اذا قیلماکز ﴿إِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوّٰابًا رَحِيمًا﴾ ۱۶ شکسز الله‌تعالی توبه قیلغوچی‌لارنك گناه‌لارینی یارلقاغوچی‌در وشفقت‌قیلغوچی‌در. ﴿إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ﴾ توبه‌نی قبول قیلماق الله‌غه تاپشرلمش‌در ﴿لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوٓءَ بِجَهٰالَةٍ﴾ نادان‌لق برلان یاوز عمل قیلغان کشی‌لار اوچون ﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ﴾ یاوز عمل‌لری صوکنده اولماسدین الك توبه قیلسه‌لار ﴿فَأُولٰٓئِكَ يَتُوبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ﴾ بس بو توبه قیلغوچی‌لارنك توبه‌لارینی الله قبول قیلور ﴿وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ ۱۷ الله توبه قیلغوچی‌لارنی بلگوچی‌در، مصلحت‌چه اش قیلغوچی‌در

(بو آیت قریش‌دن بر ایر خصوصنده ایندی. اول ایر ایسروب شعر ایتکانده صنملرینك اسملارینی یاد ایدوب بعث که انکار قیلدی. آینوغاچ بو سوزلارینی اوزینه ایتدیلرده بیك اوکنوب توبه قیلدی. ورسول‌الله ایتدی غرغره حالینه قدر توبه قبول قیلنور دیو. وابلیس علیه‌اللعنه ایتدی: یارب الوغلغك برلان یمین‌ایته‌من، آدم بالالرندن جان‌لاری بار وقتده آیرلامن دیو. الله‌تعالی ایتدی عزتم وجلالم برلان یمین ایتوب ایته‌من که آدم‌لاردن غرغره حالنه قدر توبه‌لارین قبول قیلورمن دیو بس غرغره حالینه‌چه توبه قیلوغه ترشمق تیوشلیدر ﴿وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ توبه‌سی قبول بولماس شول کشی‌لارنك که یاوزلقنی عمرلری بوینچه قیلورلر ﴿حَتّٰى اِذَا حَضَرَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ قچان براگوسینه اولم حاضر بولسه یعنی غرغره حالینه یتوب، اوله‌رگه یتشکانینی یقینا بلسه ﴿قَالَ اِنِّى تُبْتُ الْئٰنَ﴾ اول وقتده ایتور جمیع گناه‌لرمدین توبه قیلدم دیو (لکن بو حالده توبه‌سی قبول بولماس) ﴿وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وهم کافر کوینچه اولگان کشی‌لارنك توبه‌سی قبول بولماس ﴿اُولٰئِكَ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا﴾ ۱۷ بو توبه‌لری قبول بولمغان کشی‌لارگه رنجتکوچی عذابنی حاضرلدك ﴿يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ ای مؤمن‌لر سزلرگه حلال بولماس ﴿اَنْ تَرِثُوا النِّسَآءَ كَرْهًا﴾ ایرلری اولگان خاتون‌لارنی کوچلب میراث ایتوب توتمق. یاکه اوزگز مکروه کورگان خاتون‌لارگزنی، طلاق قیلماینچه میراث مالی کبی ایتوب توتماق. چونکه جاهلیت زمانده بر خاتون‌نك ایری اولسه، اول خاتون‌نی ایرینك یاقنلری باشقه ایرگه بارودن تیالار ایدی. وبر کمسه خاتونینی یاراتماسه‌ده طلاق قیلمایدر ایدی. مالی وباشقه نرسه‌لری اوچون همان آسرار ایدی. بو آیت شولارنی تیمق اوچون ایندی ﴿وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ اول خاتون‌لارنی ایکنچی ایرگه نکاحلانمقدین منع قیلماگز ﴿لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا اٰتَيْتُمُوهُنَّ﴾ آلارغه اوزگز بیرگان مال ومهرلارنی آلوب کیتولرندن قورقوب (یاراتماساگز بیرگز ﴿اِلَّا اَنْ يَاْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ﴾ مگر خاتون‌لار اوزلری آچق فاحش اش قیلسه‌لار اول وقتده مال آلوب طلاق قیلسه گزده جائزدر (یعنی یاراتماوچی‌لق خاتون طرفنده) بولغانده ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ آلار برلان یخشی معامله قیلگز گرچه یاراتماساگزده، شریعت قوشقانچه تصرف قیلگز ﴿فَاِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ﴾ بس اگر آلارنك صحبت‌لارینی مکروه کورساگزده همان یخشی معامله قیلساگز ﴿فَعَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ احتمال که سز برنرسه‌نی مکروه کوررسز ﴿وَيَجْعَلَ اللّٰهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾ ۱۸ حال‌بوکه الله‌تعالی اول نرسه‌ده کوب خیر قیلغان بولور. بو سز یاراتماغان خاتون‌لارده‌ده احتمال

ئلله نیندی خیرلار باردر ۰ ﴿وَاِنْ اَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ﴾ اگر خاتونكزنی طلاق قیلورغه تله‌سه‌كز، (خاتون طرفندن مخالفت بولمای توروب) ﴿وَاٰتَيْتُمْ اِحْدٰيهُنَّ قِنْطَارًا﴾ واول خاتونغه كوب مال بیرگان بولسا كز ﴿فَلَا تَاْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا﴾ بس اول خاتوندین هیچ نرسه‌نی آلماكز بلكه مالی ایلان یبارگز (امام قرطبی روایت قیلدی: بر وقت حضرت عمر ایتدی خاتونلارنك مهری قرق اوقیه‌دن آرتق بولسه آرتغینی بیت‌المالغه آلكز دیو. مونارغه قارشی برخاتون ایتدی: یا امیر المؤمنین الله‌تعالی بزگه ملك ایتكان مالنی آلورغه امر ایته‌سكمی دیدی. حضرت عمر، فایده ملك ایتكان دیگاچ خاتون یوقارغی آیت‌نی اوقدی وحضرت عمر یغلاب ایتدی كه مندن باشقه هر كم فقیه ایكان دیو ﴿اَتَاْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا﴾ ایا ظلم وظاهر گناه‌بولسه‌ده آلورموسز اول مالنی؟ ﴿وَكَيْفَ تَاْخُذُونَهُ﴾ نیچوك حلال بولور اول مهرنی آلماقكز ﴿وَقَدْ اَفْضٰى بَعْضُكُمْ اِلٰى بَعْضٍ﴾ حال‌بوكه بر برگز ایلان حلوة صحیحه قیلدگز ﴿وَاَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا﴾ ونكاح سببلی اول خاتونلار سزلاردن آغر عهدنی آلدیلار. چونكه الله‌تعالی ایكنچی آیت‌ده خاتونلارگزنی شریعت‌چه توتكز یا كه شریعت‌چه آیرگز دیدی. حاتونلارده قصور بولمغانده یخشی وجه، مال آلماینچه آیرماق‌در ﴿وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ اٰبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَآءِ﴾ آتالارگز نكاح‌لانغان خاتونلرنی ویا كه نكاح سزوطی قیلغان خاتونلرنی نكاح‌لانما گز ﴿اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ جاهلیت‌ده قیلغاندن‌باشقه. یعنی جاهلیت‌ده شوندای قباحت اش‌لرگز بولدی، اسلام‌غه كرگاندین صوك آندی اشلر اشلامگز ﴿اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا﴾ اول اش اسلام‌ده فاحش وآچولی اش‌در ﴿وَسَآءَ سَبِيلًا﴾ اول اشنی اشلگان كشی‌لرنك یولی قباحت یولدر (موندن صوكغی آیت‌لار نكاحی حرام خاتونلارنی بیان قیلادر ◆ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ اُمَّهٰتُكُمْ﴾ سزگه آنالارگز هم آلارنك آنالاری حرام بولدی ﴿وَبَنٰتُكُمْ﴾ دخی قزلارگز و آلارنك قزلاری حرام بولدی ﴿وَاَخَوٰتُكُمْ﴾ وقز توغان‌لارگز سكل، توتا كبی ﴿وَعَمّٰتُكُمْ﴾ وآتا گز برلان بر توغان قرداش‌لرگز ﴿وَخٰلٰتُكُمْ﴾ وآنا گز برلان توغان قرداش‌لرگز ﴿وَبَنٰتُ الْاَخِ﴾ وبر توغان ایر قرداشگزنك قزلاری ﴿وَبَنٰتُ الْاُخْتِ﴾ قز قرداشگزنك قزلاری ﴿وَاُمَّهٰتُكُمُ الّٰتِى اَرْضَعْنَكُمْ﴾ اوزگزنی ایموزگان آنالارگز ﴿وَاَخَوٰتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ﴾ بر خاتوندن سوت ایمك سببلی بولمش بر توغمه قرداشلرگز ﴿وَاُمَّهٰتُ نِسَآئِكُمْ﴾ وخاتونلارگزنك آنالاری ﴿وَرَبَآئِبُكُمُ الّٰتِى فِى حُجُورِكُمْ﴾ آلدگزده تربیه قیلنوب اوسمش بالالری ﴿مِنْ نِسَآئِكُمُ الّٰتِى دَخَلْتُمْ بِهِنَّ﴾ اوزگز خلوة صحیحه قیلغان خاتونلارگزغه ایاروب كیلگان بولسه اول بالالر ﴿فَاِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ﴾

اگر اول خاتونلار برلان خلوة صحيحه قيلغان بولماسا كز ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ بس سز گه اول بالانى نكاح لانمقده ضرر بولماس. يعنى آناسينى نكاح لاب خلوة صحيحه‌دن اوّل طلاق قيلسه كز بالاسنى نكاح لانمق حلال‌در ﴿وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ﴾ اوز كزنك آرقا كزدين كيلگان بالالركزنك خاتونلارى، بولار بارچه‌سى حرام‌در ﴿وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ﴾ دخى برتوغان ايكى قزنى نكاحكزده جيوب تورمق حرام‌در. بو اشنى اسلام‌ده قيلما كز ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ جاهليت‌ده قيلغاندن باشقه ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ ۲۲ شكسز الله تعالى يارلقاغوچيدر وشفقت قيلغوچيدر. ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ﴾ دخى ايرى بار خاتون‌لار حرام‌در ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ مگر ايرى بولسه‌ده سوغشوب دار حرب‌دن اسير آلغان خاتون‌لار كز حلال بولور. دار حربده‌گى ايرلرينه اعتبار يوقدر (بو آيت احد سوغشنده‌غى صحابه‌لر حقنده ايندى. چونكه آلار سوغشوب خاتون‌لار آلديلار اما ايرلرى بارلقدن ياقنلق قيلورغه قورقديلار بس بو آيت ايندى ﴿كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ يابشكز الله تعالى‌نك اوز كز گه ايندرلمش كتابينه ﴿وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكُمْ﴾ يوقاريده ذكر ايدلگانگه باشقه خاتون‌لار حلال‌در (بو آيت‌نك ظاهرندن اوشبو اون دورت نوع خاتوندن باشقه‌لرنك نكاحى حلال ديو آكلانسه‌ده رسول الله‌نك حديثى برلان ثابت بولدى كه: نسبا آنا طرفندين حرام بولغان خاتون‌لار رضاعا آنا طرفدين هم حرام‌در ديو. بس قرآن‌ده مذكور بولماسه‌ده رضاعا قرداش‌لرده حرام‌در ﴿أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ﴾ نكاح‌لارى حلال بولغان خاتون‌لار درست بولور اگر مهر بيروب آلساكز يا كه ساتوب جاريه ايتوب آلساكز ﴿مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ زنادن ساقلانغوچى بولكز ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ﴾ اول خاتونلار آراسندين برسى برلان نكاح موقت برلان فائده‌لنسه كز ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ اول خاتون‌لارغه شرط قيلغان اجرلرينى بيركز (صحابه‌لر اوّل‌ده معين وقت برلان نكاح قيلورلار ايدى. حضرت ابن مسعود ايتدى: «بو نكاح اوّل‌ده رخصت ايدى صوكره منسوح بولدى» ديو. وحضرت ابن عباس ايتدى: «بو نكاح امت كه شفقت ايدى، عمر منع قيلماغان بولسه شقى‌دن باشقه كشى زنا قيلماس ايدى» ديو ﴿فَرِيضَةً﴾ الله تعالى فرض قيلمش‌در اول اجرنى ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ﴾ اوز كز اجر تعيين قيلغاندن صوكى ينه رضاء بولشوب مدت آرتدرساكز سزگه گناه بولماس ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ ۲۳ شكسز الله تعالى بلگوچى ومصلحت‌چه اش قيلغوچى‌در. بو نكاح‌قه رخصت ايدونده هم مصلحت بولغان‌در. ﴿وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ بر مؤمن‌نك آزاد مؤمنه خاتون‌لارنى نكاح لانورغه

طاقتی یتماسه ﴿ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ﴾ اوزلرکز ملك لنگان کنیزه کلردن نکاحلانسون ﴿ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ﴾ مؤمنه کنیزکلر اچندن ﴿ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيمَانِكُمْ ﴾ الله تعالی حقیقی ایمانکزنی بلگوچی‌در. اما نکاح لانورغه ظاهری ایمان یته‌در ﴿ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ﴾ برکز برکزدین توغما کیلگاندر. یعنی قایوکز آزاد وقایوکز قل بولسه‌ده حقیقت‌ده نسلکز بر، شونك اوچون بر برکز برلان اویله‌نمك یاریدر ﴿ فَانْكِحُوهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ ﴾ بس اول کنیزکلرنی ولی‌لرینك اذن‌لری برلان نکاحلانکز ﴿ وَاٰتُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ آلارغه مهرلرینی مشروع وجه اوزره بیرکز ﴿ مُحْصَنَاتٍ ﴾ اول کنیزکلر زنا ایتوچی بولماسون ﴿ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ ﴾ واشکاره زنا قیلوچی بولماسونلار ﴿ وَلَا مُتَّخِذَاتِ اَخْدَانٍ ﴾ ویاشرون دوستلارنی توتقوچی بولماسونلار. چونکه جاهلیت‌ده برتورلیسی اشکاره زنا قیلوب، برتورلیسی یاشرتون زنا قیلالر ایدی. الله تعالی هر ایکسی برلان نکاحلانونی منع قیلدی ﴿ فَاِذَا اُحْصِنَّ ﴾ اگر اول کنیزکلر محصنه بولسه‌لار یعنی ایرلری بولسه ﴿ فَاِنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ ﴾ مونك صوکنده زنا قیلسه‌لر ﴿ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ ﴾ آلارغه آزاد محصنه خاتونلارنك یارتی جزاسی واجبدر. یعنی ایللی قامچی ﴿ مِنَ الْعَذَابِ ﴾ عذابدین ﴿ ذٰلِكَ ﴾ اوشبو کنیزه کلرنی نکاحلانمق‌نك درست بولماقی ﴿ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ ﴾ زنادن قورقوچی کشی‌لرکزگه‌در ﴿ وَاَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ ﴾ بو کنیزکلرنی نکاح قیلماقدن صبر قیلماقکز اوزکز اوچون خیردر (حضرت عمر ایتدی: برکشی کنیزکنی نکاحلانسه اوزینك یارتیسنی قل قیلدی یعنی بالالری قل بولوردیو. ﴿ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ ٢٤ الله تعالی مغفرت ایاسی‌در. امرینی یرینه کتورگوچیلرگه شفقت قیلغوچیدر ﴿ يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ ﴾ الله تعالی سزگه طاعت کیفیت‌لرینی بیان قیلورغه تلار ﴿ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ وسزلرگه اوّلگی امت‌لرنك حال‌لرین بلدرونی تلار آلارنك حاللرین بلوب عبرت آلماقکز اوچون ﴿ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ﴾ وجاهلیت‌ده گی گناه‌لرکزنی کچار ﴿ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾ ٢٥ الله تعالی توبه قیلغوچی‌لارنی بلگوچی‌در، ومصلحت‌چه اش قیلغوچی‌در. ﴿ وَاللّٰهُ يُرِيدُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ ﴾ الله‌تعالی توبه‌لرکزنی قبول ایتمگه تلیدر ﴿ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ ﴾ وشهوتینه ایارگان احمق‌لار اراده قیلورلار. ﴿ اَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴾ ٢٦ خطاغه الوغ میل برلان میل قیلووکزنی ﴿ يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ ﴾ الله تعالی گناه مشقت‌لارین سزلرگه یکل قیلورغه تلار یعنی الله تعالی سزنك گناه قیلوب عذاب کورمکزنی تلامیدر. شونك اوچون الله‌نك هربر حکمی فرض حرامی بنده‌گه یکل‌لك اوچون‌در ﴿ وَخُلِقَ الْاِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴾ ٢٧ آدم ضعیف یاراتلدی آغر حکم‌لرنی یوکلرگه مجالی یوقدر. گناه قیلوب اوزینه

آغرلق قيلادر ﴿ يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَاْكُلُوا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ ﴾ ای مؤمن لر بر برکزنك مالینی باطل وجه برلان آشاماکز یعنی ظلم ویالغان یمین لر ایله ﴿ اِلَّا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً ﴾ مگر سودا قیلشو وقتنده ﴿ عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ ﴾ اوزکزدن رضالق برلان بولسه (یعنی طعام بولسه تاتوب قارامق کبی) بوقدر حلال در ﴿ وَلَا تَقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ ﴾ بعض کز بعض کزنی اولترمکز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٨﴾ شکسز الله تعالی سزکه شفقت قیلغوچی در. یعنی اولتورمکنی ومال آلماقنی حرام قیلماقنده سزکه شفقت باردر. ﴿ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا ﴾ برمن بو اشلرنی تعدی وظلم برلان قیلسه ﴿ فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا ﴾ تحقیق اول کشینی اوتقه سالورمز ﴿ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿٢٩﴾ بواش الله تعالی که بیك یکل در. ﴿ اِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ ﴾ اکر نهی ایتولمش نرسه لرنك الوغ لارندین ساقلانسا کز ﴿ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ ﴾ کبیره بولماغان کناه لرکزنی یویارمز. (الله تعالی جهنم برلان عذاب قیلورمن دیسه اول کبیره دیدیلر (حضرت ابن عمر کبیره سکزدر دیدی: ١) الله غه شریك قاتماق، ٢) وبر مسلمانني قصدا اولترمك ٣) وکفار ایله سوغش وقتنده عسکر آراسندین چغوب قاچماق ٤) وزنادن پاك خاتونني زنا برلان سوکمك ٥) ویتیم مالینی آشامق ٦) وربا آشامق ٧) سحر قیلماق ٨) آتا آنانی رنجتکوچی بولماق ٩) وبیت الحرامده محرمات شیلارنی حلال کورمك ﴿ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣٠﴾ سزنی حرمتلی اورنغه یعنی جنت که کرکزورمز ﴿ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ ﴾ والله تعالی دن برکزدین برکزکه آرتق بیرلکان شینی آرزو قیلماکز. ابن عباس ایتدی: «هیچ برکشی کشی که بیرلکان مالنك عینینی آرزو قیلماسون بلکه ایتسون یارب مینی ده شونك مثلی برلان رزقلاندر» دیو. بو آیت که قاراب ایرلر ایتدیلار الله تعالی بزنی خاتون لاردن آرتق قیلدی فرض عمللرنی بزکه ایکی الوش خاتون لارغه بر الوش فرض قیلدی بزنك البته اجرمزده کوب بولورغه کیرك دیدیلار. ام سلمه ایتدی شاید بزکه ده سوغش فرض بولسه بزده سوغشوب کوب ثواب آلور ایدك دیدی شول وقت بوآیت ایندی: ﴿ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا ﴾ ایرلرکه اوزلری قیلغان عمللرینك اجری نصیب بولور ﴿ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ ﴾ وخاتون لارغه هم اوزلری قیلغان عمللرینك ثوابی بولور ﴿ وَاسْئَلُوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهِ ﴾ الله تعالی نك فضلندن سوراکز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾ الله تعالی هر نرسه نی بلکوچیدر. هر کمکه نی نرسه مصلحت ایکانینی الله تعالی بلور. ﴿ وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ ﴾ خلایق نك هر برسینه وارث لار قیلدق ﴿ مِمَّا تَرَكَ

الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ ﴾ آتا و آنا ویقین قرداش‌لار قالدرمش مالنی آلورغه ﴿ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ ﴾ ویمین‌لرکز عقد ایتلمش کمسه‌لارگه ﴿ فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ ﴾ بس آلارغه الوش‌لارینی بیرکز ﴿ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾ الله تعالی هر نرسه اوزرینه شاهد وحاضردر. یعنی برکمسه برلان دوستلق عقدی قیلوب قایومز اولسه‌ده میراثمز آکا اولسون» دیو یمین قیلشسا کز شول وقت قایوکزغه آلمق توغری بولسه ایکنچی کز بیرمك لازم. موندای دوست‌قه آلتی‌دن برتیار. بر صحابه خاتونی‌نك یاکاغینه سوقدی. خاتونی رسول‌الله‌غه کیلوب شکایت ایتکاچ رسول‌الله‌نك امری برلان قصاص آلماقچی بولغانده الله‌دن بو آیت اینـدی: ﴿ الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ ﴾ ایرلر خاتون‌لارغه ادب بیرمك اوچون قائمدر ﴿ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ﴾ الله تعالی بعض خلایقی‌نی بعض‌لارینه آرتق قیلدی. یعنی ایرلرنی خاتون‌لارغه عقل برلان آرتق قیلدی ﴿ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ ﴾ دخی اوزلرینك مال‌لرندین خاتون‌لارغه انفاق قیلولاری ایـلان (بس ایرلرنك خاتونلرغه ادب بیرمك حقی باردر. (بو آیت اینکاچ رسول‌الله ایتـدی: «بزبر حکمنی تلادك، الله ایکنچی حکمنی تلادی، البته الله تعالی تلاگان حکم خیردر، اگر ایرلر تأدیب قیلسه خاتون‌لارغه اطاعت لازم‌در» دیو ﴿ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ ﴾ ایذگو خاتون‌لار شونـدای خاتون‌لاردرکه الله‌غه هم ایرلرینـه اطاعت قیلورلار ﴿ حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ ﴾ ایرلری غائب بولغانده اوزلرینی هم مال‌لرینی ساقلاغوچی‌لاردر ﴿ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ﴾ الله‌تعالی حفظ ایتوسببلی ﴿ وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ ﴾ شول خاتون لارکه آلرنك گناه‌لرینی بلساکز ﴿ فَعِظُوهُنَّ ﴾ بس آلارنی الله‌نك عذابی ایـلان وعظله کز وایتوکز تحقیق ایرلر حقی سزگه واجب‌در آنی ضائع ایتودن الله‌دن قورقـکز ﴿ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ ﴾ اگر وعظنی قبول قیلماسه‌لار آلارنی توشك‌لرنده یالغزقویکز ﴿ وَاضْرِبُوهُنَّ ﴾ اول خاتون‌لارنی گناه‌لری سببلی سوغکز (لـکن جراحت قیلوردای ســوقما کز ﴿ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ﴾ گناه‌لارندین توبـه ایله ســزگه اطاعت قیلسه‌لار، آلارنك ضررینـه یول ایستامـکز. یعنی اولـگی گناه‌لری اوچون شـلته قیلماکز. (رسول‌الله ایتدی: «بر مسلمان اوزینك قرداشینی توبـه قیلمش گنـاهی سببلی حقـارت قیلسه الله تعالی اول من‌نك اوزینی شول گناه برلان مبتلی قیلور» دیو ﴿ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾ تحقیق الله تعالی بلند والوغدر. شولای بولا توروبده گناه‌لرکزنی کیچه‌در. سز هم خاتون‌لارکزنك گناهنی کیچکز. ﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا ﴾ اگر ایر برلان خاتون آراسنده نزاع چغودن قورقسا کز ﴿ فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ ﴾

يا حاكملر، اول ايرنك ياقين‌لرندين بر حكم‌نى يبركز ﴿وَحَكَمًا مِنْ اَهْلِهَا﴾ وخاتون اهلندين اوشانداق برحكم‌نى يبار كز. (بس ايرنك قريبى كيلوب ايردن كوكلنده‌گى سرنى سوراسون وايتسون آرزو قيلاموسن؟ يا يوقمى؟ هم خاتون‌دن خاتون ياقينى سوراسون، كمدن مخالفت وعصيان بلونسه آنى زجر ايتوب نچوكده بولسه كيلشدرورگه ترشسونلر ﴿انْ يُرِيدَآ اصْلَاحًا﴾ اگر بو ايكى كشى اصلاحنى تلاسه‌لر ﴿يُوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَا﴾ ايرايلان خاتون آراسينه الله اتفاق سالور ﴿انَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ۳۴﴾ شكسز الله تعالى اول ايكى كشى‌نك درست نصيحت‌لارينى بلگوچى‌در هم خبردار در ◆ ﴿وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ فقط الله‌غه غنه اطاعت قيلكز آكا شريك قاتماكز ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ احْسَانًا﴾ آتا آنا كزغه ايذ گولك قيلمه‌كز ﴿وَبِذِى الْقُرْبٰى﴾ وياقين قرداش‌لار كزگه ﴿وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِينِ﴾ ويتيم مسكين‌لرگه ﴿وَالْجَارِ ذِى الْقُرْبٰى﴾ قرداش كورشيلرگه (رسول‌الله ايتدى: كورشى اوچ نوع، برسى مسلمان هم قرداش كورشى، ايكنچى مسلمان كورشى لكن قرداش توگل، اوچنچى كافر كورشى‌در. اوّلگيسى‌نك اوچ حقى، ايكنچيسى‌نك ايكى، اوچنچيسى‌نك فقط كورشى‌لك حقى باردر» ديو ﴿وَالْجَارِ الْجُنُبِ﴾ وقرداش توگل كورشى گه‌ده احسان قيلكز ﴿وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ﴾ وسفردا گى اجنبى يولداشقه ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ وقوناقلرغه. (قوناق حقى اوچ كوندر آرتغى صدقه‌در) ﴿وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ﴾ واوزكز ملك‌لنگان قل‌لركزغه، بولارنك هر قايوسينه احسان قيلكز. (رسول الله ايتدى: «قل‌لاركزغه اوزكز آشاغانى آشاتكز اوزكز اچكانى اچركز، اوزكز كيگانى كيدركز، كوچلرى يتمگان اشلر ايله كوچله‌مكز چونكه آلارده سزنك كبى آدم‌لردر» ديو ﴿انَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ۳۵﴾ الله تعالى ماقتانا تورغان متكبر كشى‌لرنى ياراتماس ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ اول متكبرلر اوزلرى سارانلق قيلورلار ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ كشى‌لارنى هم سارانلق برلان بيورورلر، بارچه كشينى اوزلرى كبى ايدرگه ترشورلار ﴿وَيَكْتُمُونَ مَا اٰتٰاهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ الله تعالى فضلى وكرمى برلان بيرگان مالنى ياشرورلر ﴿وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ۳۶﴾ بز كفران نعمت قيلغوچيلارغه حقارت تارتقوچى عذابنى حاضرلدك ﴿وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ رِئَآءَ النَّاسِ﴾ شول كشيلركه رياء برلان مالرينى انفاق قيلورلار ﴿وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ﴾ الله‌غه وآخرت كونينه اينانماسلر. بس آلارنك دوست‌لرى شيطان‌در ﴿وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطٰنُ لَهُ قَرِينًا فَسَآءَ قَرِينًا ۳۷﴾ برمن‌نك دوستى وياقنى شيطان بولسه، نى قباحت‌در اول ياقين، آندن هيچ فائده كورماز ﴿وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ﴾

اگر آلار الله‌غه وآخرت کونینه ایمان کلتورسه‌لر آلارغه هیچ عذاب بولماس ایدی ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ والله تعالی بیرگان مال‌لرندین انفاق قیلسه‌لار ایدی ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا﴾ ۳۸ آلار قیلغان عمل‌لرنی الله بلگوچیدر تیوشنچه جزاء بیرور. ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ الله تعالی بنده‌لرینه ذره قدرده ظلم قیلماس کورگان جزالاری هر قایوسی اوزلرینك شوملغندین‌در ﴿وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا﴾ اگر ذره قدر شی یخشیلق بولسه الله تعالی فضلی کرمی ایله آنی آرتدرور ﴿وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ ۳۹ واوزینك فضلی برلان اول من‌گه الوغ اجرنی یعنی جنت‌نی بیرور (ابن مسعود ایتدی: «بو آیت مکّا دنیادین ودنیاداغی اشیادین سویکلی‌در» دیو ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ﴾ بس نی‌قیلورلار ونچوك بولور آلارنك حال‌لری؟ اگر بز هر امت‌نك انکارینه قارشی اوز آرالارندن شاهد کلتورساك ﴿وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ وسنی (یا محمد) اوشبو امت‌لریکا شاهد قیلوب کلتورساك. (قیامت کوننی الله تعالی هر امت‌نی سزگه پیغمبر یباردم، سز آنلرك شریعتینی توتمادکز دیه عتاب قیلغانده، آلار بزگه شریعت اوگراتوچی بولمادی دیوب ایتورلر. شول وقت رسول الله شاهد اولور هر پیغمبر اوزینك شریعتینی تاپشوردی دیو ایتور. ﴿يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ﴾ شول کونده کافرلر هم رسول الله‌غه مخالفت قیلغان کمسه‌لر تلارلار ﴿لَوْ تُسَوَّى بِهِمُ الْأَرْضُ﴾ توفراق بولوب یر آلار برلان تیگز بولماقنی ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ ۴۰ وکاشکه دنیاده وقتده الله‌دن کیلگان سوزنی یاشورمگان اولساقچی دیو ایتورلر ◆ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى﴾ ای مؤمن‌لار ایسرك حالکزده نمازغه کرشماکز (چونکه عبد الرحمن بن عوف طعام حاضرلاب ابوبکر، عمر، علی، عثمان، سعد حضراتلرینی دعوة قیلدی وآلارغه خمر اچردی. آلار ایسروب نماز اوقورغه توتندیلار. نمازده امام‌لری قل یا ایها الکافرون سوره‌سینك (لا) کلمه‌سنی قالدروب اوقودی. شول خصوصده بو آیت اینـدی ﴿حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ﴾ سویلگان سوزکزنی بلگان مدت کاچه نمازغه کرشماکز (بو وقت خمر حرام توگل ایدی) ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وهم جنب حالکزده نمازغه کرشماکز ﴿إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ﴾ مگر مسافر بولسا کز تیمم برلان اوقورسز ﴿حَتَّى تَغْتَسِلُوا﴾ غسل قیلغانکزغه‌چه نمازغه کرشماکز ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ﴾ اگر سز سرخاو یا که سفرده بولسا کز ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ﴾ یا که قضاء حاجت‌دن کیلسا کز ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یا که خاتون‌لارکزنی توتسا کز. ابن عباس ایتدی جماع قیلسا کز ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً﴾ طهارت آلورغه صو تابماسا کز ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا

طَيِّبًا ﴾ بس پاك توفراق ايله تيمم قيلوكز ﴿ فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ ﴾ بس يوزكزنى وقوللركزنى مسح قيلكز ﴿ انَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٢﴾ شكسز الله تعالى قصورلاركزنى عفو قيلغوچيدر ◆ ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتٰبِ ﴾ اى محمد كتابدن الوش بيرلكان يهودنى كورمدكمى؟ بله توروب يا كشلقنى اختيار قيلالر ﴿ يَشْتَرُونَ الضَّلٰلَةَ ﴾ ضلالتنى ساتوب آلالر ﴿ وَيُرِيدُونَ اَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٣﴾ هم سزنكده توغرى يولدن آداشوكزنى اسلامدن آيريلوكزنى تليلر ﴿ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَائِكُمْ ﴾ اى مؤمنلر سزنك دشمانلاركزنى الله بلكوچيركدر ﴿ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا ﴾ الله تعالى معين بولورغه كافىدر ﴿ وَكَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيرًا ﴿٤٤﴾ الله تعالى نصرت بيرورگه كافىدر. ﴿ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا ﴾ يهودلردن بعضلرى ﴿ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ ﴾ الله تعالىنك توراتده‌غى كلامينى اورنندن اوزگارتهلر. يعنى رسول الله‌نك صفتينى توراتدن ياشردىلر ﴿ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا ﴾ وايتورلر اى محمد سوزكنى ايشتامز هم مخالفت قيلامز ﴿ وَاسْمَعْ ﴾ بزلردين قباحت سوزلرنى ايشتكل ﴿ غَيْرَ مُسْمَعٍ ﴾ اوزكز رضا بولاچق توكل سوزنى ﴿ وَرَاعِنَا لَيًّا بِاَلْسِنَتِهِمْ ﴾ يا محمد تيللرى برلان راعنا ديورلر بو سوزنى سوكمك اوچون ايتورلر ﴿ وَطَعْنًا فِى الدِّينِ ﴾ ودين‌گه استهزا قيلور اوچون (راعنا بزگه التفات ايت ديگان سوز بولسه‌ده يهودلر اول سوزنى رسول الله‌نى حقارت اوچون ايته‌لرايدى ﴿ وَلَوْ اَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ﴾ اگر اول يهودلر ايتسه‌لر ايدى اى محمد قرآن‌نى ايشوتامز واطاعت قيلامز ﴿ وَاسْمَعْ ﴾ بزدن رضا بولاچق سوزنى ايشتكل ﴿ وَانْظُرْنَا ﴾ بزلرگه التفات قيل ديو ﴿ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاَقْوَمَ ﴾ آنلارغه خير وتوغرى بولور ايدى ﴿ وَلٰكِنْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ ﴾ لكن الله آلارغه كفرلرى سببلى لعنت قيلدى ﴿ فَلَا يُؤْمِنُونَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٥﴾ بس قرآن‌غه ايمان كلتورماس‌لر، مگر آز كشى گنه ايمان كلتورور. ﴿ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتٰبَ ﴾ اى كتاب بيرلمش كشيلر ﴿ اٰمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ ﴾ شول قرآن‌گه ايمان كلتوركزكه اول قولكزداغى توراتقه موافقدر ﴿ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا ﴾ يوزلركزنى قارا قيلماقمزدن مقدم ﴿ فَنَرُدَّهَا عَلٰى اَدْبَارِهَا ﴾ بس اول يوزلرنى اوّلده‌گى كفرلرينه قايتاروزمز ﴿ اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا اَصْحٰبَ السَّبْتِ ﴾ يا كه آلارغه لعنت قيلورمز، شنبه كونده دنيا اشى قيلغان اوچون يهودلرگه لعنت قيلغانمز كبى ﴿ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا ﴿٤٦﴾ الله تلاگان اش بولور بس لعنت‌دن قورقوب قرآنغه قايتكز. ﴿ انَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهِ ﴾ الله اوزينه شريك قاتماقنى عفو قيلماس ﴿ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾ تلاگان كشى‌سينه شركدين باشقه گناهنى يارليقار ﴿ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرٰى اِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٧﴾ برمن الله‌غه شريك قيلسه، اول الله‌غه

بيك الوغ يمان افترا قيلغان بولادر (احد كونده وحشى، حضرة حمزه‌نى اولتورگاچ اوكنوب مسلمان بولمق اوچون رسول‌الله‌غه باردى مسلمان بولسام يارلقار ميكان ديو بس (ان الله لا يغفر ان يشرك) آيتى ايندى. ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ اَنْفُسَهُمْ ﴾ اى محمد شول كمسه‌لرگه خبر بيركه آلار اوزلرينى گناه‌دن پاكلارلر. آلارنك بو اشلرينه اعتبار يوقدر ﴿ بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّى مَنْ يَشَاءُ ﴾ بلكه الله تعالى اوزى تلاگان كشى‌نى پاكلار، الله‌تعالى پاكلاگان پاك بولور. چونكه يهودلر ايتديلر بالانك گناه‌لارى بولمغان كبى بزنكده يوق ديديلر ﴿ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴾ آلارغه فتيل قدرده ظلم قيلنماس (فتيل ديوب خرما توشينك ياريغنداغى آق يبنى ايتورلر. ﴿ اُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ﴾ اى محمد قاراغل نچوك بزلر پاكلر ديوب الله‌غه يالغان‌نى نسبت قيلالار ﴿ وَكَفٰى بِهِ اِثْمًا مُبِينًا ﴾ شول يالغانلارى بيك آچق گناهدر ◆ ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتٰبِ ﴾ اى محمد توراتدن الوش بيرلگان يهود جماعه‌سندن خبر بير ﴿ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ ﴾ باطل معبودلرگه اينانورلار ﴿ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ ومشركلر توغرسنده ايته‌لر ﴿ هٰؤُلَاءِ اَهْدٰى مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا سَبِيلًا ﴾ مشركلر محمدكه ايمان كلتورگانلردن توغريراق يوله‌لاردر ديو (مكه مشركلرى يهودلردن سورادىلار: اى يهود سز اهل كتابسز، بزمى، ياكه محمدكه ايمان كلتورگانلرمى، قايومز توغرى يوله‌ده؟ ديو. يهودلر، سز توغرى يوله‌ده ديديلر ﴿ اُولٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ ﴾ اوشبو يهودلرگه الله لعنت قيلدى ﴿ وَمَنْ يَلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴾ برمن‌گه الله لعنت قيلسه، اول كشى ياردم بيرگوچينى تابماس. ﴿ اَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ ﴾ اگر اول يهودنك ملك‌دن نصيبى بولسه ايدى ﴿ فَاِذًا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴾ بس آدم‌لرگه نقير قدرده نرسه بيرماس‌لر ايدى (نقير ديوب خرما توشينك اوستندا گى نقطه‌غه ايتورلر ﴿ اَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلٰى مَا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ ﴾ بلكه الله تعالى اوزينك فضل وكرمى برلان بيرگان نعمت‌لرى سببلى محمدكه حسد قيلورلار (محمد پيغمبر بولسه پيغمبرلگى كوب خاتون آلماقدن تيار ايدى ديو حسد قيلديلر. حال بوكه كوب خاتون آلمق اوّلگى پيغمبرلرده‌ده بولمشدر. ﴿ فَقَدْ اٰتَيْنَا اٰلَ اِبْرٰهِيمَ الْكِتٰبَ ﴾ تحقيق ابراهيم اوغللرينه‌ده كتاب هم نبوت بيردك ﴿ وَالْحِكْمَةَ ﴾ وشريعت علمنى ﴿ وَاٰتَيْنٰهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ﴾ وآلارغه الوغ ملك‌نى بيردك. (چونكه حضرت يوسف مصرغه پادشاه وزيرى بولدى. وسليمان عليه السلام‌نك گنيزه كلرندن باشقه اوچ يوز خاتونى بولدى. داود عليه السلام‌نك يوز خاتونى بولدى. بس آلارنك نبوتى خاتون آلماقدن منع قيلمادى. بلكه كم‌نك تقواسى كامل بولسه شهوتى غالب بولور. چونكه متقى آدم حرام شى‌لردن هيچ نرسه‌گه

قاراماس وتوتماس بلکه شهوتی جیولوب تورغانغه کوره جماعغه قوی بولور دیدیلر. ایمدی پیغمبرلر تقوی‌نك چیگنده شونك اوچون الله تعالی آلارغه کوب خاتون آلمقنی درست قیلدی. شهوة جماع کوکلنی صاف قیلور. شونك اوچون یهودلرنك رسول‌الله‌غه طعن‌لری اورنلی توگلدر ﴿ فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ ﴾ یهودنك بعضسی قرآن‌غه ایناندی ﴿ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ ﴾ بعضسی اول قرآندین اعراض قیلدی ﴿ وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴾ ۵۵ بو قرآننی منکرلرگه جهنم یتار ﴿ انَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا ﴾ تحقیق کافرلرنی بر آزدن جهنمگه سالورمز ﴿ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ ﴾ هر قچان تیریلری اوتقه یانسه ﴿ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا ﴾ آلارنك‌تن‌لرینه یاکادن تیری اوسدررمز ﴿ لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ﴾ قاتی عذابنی تاتسونلار اوچون ﴿ انَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴾ ۵۶ شکسز الله غالبدر، مصلحت‌چه اش‌قیلغوچی‌در ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴾ مؤمن‌لاری وایدگو عمل قیلغوچی‌لاری ﴿ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴾ آلارنی جنت‌لرگه کرتورمز، اول جنت‌لردن یلغه‌لار آغار ﴿ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ﴾ اول جنت‌لرده منگو قالورلار ﴿ لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ ﴾ آلارغه جنت‌ده پاك خاتون‌لار بولور ﴿ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴾ ۵۷ وآلارنی کامل کوله‌گالرگه کرتورمز ﴿ انَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا ﴾ شکسز الله سزلرگه امانت‌لرنی اهل‌لرینه تاپشرورغه امر قیلادر ﴿ وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ ﴾ اگر بنده‌لر آراسنده حکم قیلساکز ﴿ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ﴾ عدالت برلان حکم قیلورغه امر ایتدی ﴿ انَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ ﴾ الله‌تعالی سزلرگه عدالت برلان‌حکم قیلورغه نی خوش وعظ قیلور ﴿ انَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴾ ۵۸ الله‌تعالی سز قیلغان عدللرنی کورگوچی، ایشتکوچی‌در. شونك اوچون عدالت برلان حکم قیلکز ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ﴾ ای مؤمن‌لر الله‌غه وآنك رسولینه اطاعت قیلکز ﴿ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴾ اوزکزدن بولغان امیرلرگه اطاعت قیلکز ﴿ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ اگر برمسئله‌ده نزاع قیلوشساکز ﴿ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ ﴾ بس اول مسئله‌نی الله تعالی‌نك کتابینه ورسول الله‌نك سوزینه قایتارکز (حضرت عمر ایتدی: „باطل‌غه سعی قیلودن حق‌غه رجوع خیردر“ دیو. بزنك بو زمان علماسی وباشقه‌سی‌نك عمل‌لری بو آیت‌نك خلافنچه‌در. حاضرده آیت، حدیث که رجوع یوق، مشایخ سوزینه رجوع‌در، ولو کانوا علی غیر الحق. امام خلیل بن احمد البصری ایتدی: آدملار دورت تورلی: برسی بلماس هم بلمگانینی‌ده بلماس، بو کمسه احمق‌در، آندان ساقلانکز. برسی بلماس لکن بلمگانینی بلور بو جاهلدر بونی اویره‌تکز. برسی بلور اما اوزینك بلگانینی بلماس، بو کمسه

یوقلاغاندر اویغاتـکز. برسی بلور وبلـگانینی هم بلور بو کمسه عالمدر ایارکز ﴿ انْ کُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ ﴾ اگر الله‌تعالی‌گه وآخرت کونینه ایمان کلتورساکز حل‌ایتما کچی بولغان مسئله‌کزنی کتاب الله‌غه ورسول الله سوزینه قایتارکز ﴿ ذٰلِكَ خَیْرٌ وَاَحْسَنُ تَاْوِیلاً ۝ اشبو کتاب الله‌غه قایتارمق خیردر وعاقبتی کورکامدر ◆ ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَی الَّذِینَ یَزْعُمُونَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوا بِمَا اُنْزِلَ اِلَیْكَ ﴾ ای محمد خبر بیر شول کشی‌لرنی‌که آلار سکا ایندرلمش قرآن‌غه ایناندق دیو زعم‌قیلالر ﴿ وَمَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ وسندین اوّل ایندرلمش کتابلرغه ایمان کلتوردك دیورلار ﴿ یُرِیدُونَ اَنْ یَتَحَاکَمُوا اِلَی الطّٰاغُوتِ ﴾ اوزلری خدادین باشقه‌نی حاکم قیلورغه تلارلار ﴿ وَقَدْ اُمِرُوا اَنْ یَکْفُرُوا بِهِ ﴾ حال بوکه آلار الله‌دن باشقه‌نك حکمینه انکار قیلورغه بیورلدیلار. بو اشلرنده شیطان سوزینه آلدانالار ﴿ وَیُرِیدُ الشَّیْطٰنُ اَنْ یُضِلَّهُمْ ضَلٰلاً بَعِیداً ۝ شیطان آلارنی آداشتروب توغری یولدن یرافلاتونی تلیدر (بر منافق برلان یهود آراسنده دعوی بولدی: یهود ایتدی محمددن حکم قیلدرایق، منافق ایتدی یهوددن حکم قیلدرایق دیو. چونکه اگر یهوددن حکم قیلدرسه‌لار منافق فائده‌سینه بولاچق ایدی. اوشبونی ایسه حضرت عمر ایشتوب، کیلکز اوزم حکم قیلایم‌دیوب چاقروب کلتوردی، واویندن‌قلچینی آلوب‌چغوب منافق‌نك باشینی کیسوب مونه منم حکمم دیدی. شول خصوصده بو آیت ایندی. یهود، نصاری، فلاسفه، معتزله، متکلم بارچه‌سی‌طاغوتدر. کتاب الله‌نی تاشلاب آلار حکمینه رضا بولماق یاراماغان بدعه‌در دیدیلر. ﴿ وَاِذَا قِیلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰی مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَی الرَّسُولِ ﴾ قچان اول کشی‌لارگه الله‌غه ورسول‌نك سوزینه کیلکز دیو ایتولسه ﴿ رَاَیْتَ الْمُنٰفِقِینَ یَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُوداً ۝ سن منافق‌لارنی کامل اعراض ایله سندین اعراض‌قیلغانینی کورورسن. بو منافق صفتندین هرمؤمن‌گه ساقلانمق لازمدر. ﴿ فَکَیْفَ اِذَا اَصَابَتْهُمْ مُصِیبَةٌ ﴾ بس نچوك اش قیلالر اول منافق‌لار اگر آلارغه بر مشقت ایرشسه ﴿ بِمَا قَدَّمَتْ اَیْدِیهِمْ ﴾ قیلغان اشلری‌سببلی ﴿ ثُمَّ جَاؤُكَ یَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ ﴾ الله برلان آنت ایتوب سکا کیله‌لر ﴿ اِنْ اَرَدْنَا اِلَّا اِحْسَانًا وَتَوْفِیقًا ۝ بو اشمزدن یخشی‌لقنی‌غنه تلادك دیو ایتورلر (چونکه منافق‌لر مدینه‌ده مسجد ضرار قیلوب رسول‌الله‌غه کوب ضررلار قیلغاچ، الله‌تعالی اوزلرینك مسجدلرینی خراب قیلورغه بیوردی. شول اش آغر کیلوب مذکور سوزلارنی ایتدیلر. ﴿ اُولٰئِكَ الَّذِینَ یَعْلَمُ اللّٰهُ مَا فِی قُلُوبِهِمْ ﴾ بو منافق‌لارنك کوکللرنده‌گی نفاق‌نی الله‌تعالی بله‌در ﴿ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ ﴾ بس آلاردین (ای‌محمد) اعراض قیل ﴿ وَعِظْهُمْ ﴾ وآلارغه تلك برلان وعظ‌قیل ﴿ وَقُلْ لَهُمْ فِی اَنْفُسِهِمْ قَوْلاً بَلِیغاً ۝ خلوده نفاق‌نك یمانلغینی وچن‌ایمان‌نك یخشی‌لغینی آکلاتوده یرینه

يتكروب سوزلر سويله (چونكه خلوه‌ده وعظ اثرليدر . بو آيت‌لر سوغش آيتى برلان منسوخ بولدى ﴿وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ﴾ هيچ رسولنى يبارمدك مگر الله‌نك امرينه بنده‌لر اطاعت قيلسون‌لر اوچون يباردك ﴿وَلَوْ اَنَّهُمْ اِذْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ﴾ كشيلر اوزلرينه ظلم قيلغان وقتده سكا كيلسه‌لار ايدى ﴿فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ﴾ بس الله‌دن استغفار قيلسه‌لار ايدى ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ وآلار اوچون رسول هم استغفار قيلسه ايدى ﴿لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَحِيمًا﴾ ٦٣ البته آلار الله‌نى توبه‌لرينى قبول قيلغوچى وشفقت قيلغوچى تابارلر ايدى ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ اى محمد ربكْ برلان آنت ايتوب ايته‌من ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتّٰى يُحَكِّمُوكَ﴾ هر اشده سندين حكم قيلدرتماينچه مؤمن بولماس‌لار ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ آرالرنده اختلاف قيلوشقان مسئله‌لرنده ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِى اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا﴾ وسنى حاكم قيلغان صوكنده كوكل‌لرنده هيچ شك تابماسه‌لار ﴿مِمَّا قَضَيْتَ﴾ سن قيلغان حكمده ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ٦٤ وسنكْ حكمكا كامل انقياد برلان انقياد قيلسه‌لر . بس بو شرط‌لار تابلغاچ كامل مؤمن بولورلر ﴿وَلَوْ اَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ اَنِ اقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ﴾ اگر اول يهود ومنافق‌لارغه اوزكزنى اولتركزديو فرض ايتساك ايدى ﴿اَوِ اخْرُجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ ياكه يورتكزنى تاشلاب چقكزديو ﴿مَا فَعَلُوهُ اِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ﴾ اول اشنى قيلماس‌لر مگر آزيغنه قيلورايدى ﴿وَلَوْ اَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ اگر آلار امر قيلونمش اشلرينى قيلسه‌لار ايدى ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ﴾ البته آلارغه خير بولور ايدى ﴿وَاَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ ٦٥ ودين‌لرنده ثبات‌لرى اوچون قاتى، نق اش بولور ايدى ﴿وَاِذًا لَآتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا اَجْرًا عَظِيمًا﴾ ٦٦ شول وقتده آلارغه اوزمزنكْ رحمتمزايله الوغ اجرنى يعنى جنتنى بيرورايدك ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا﴾ ٦٧ وآلارنى توغرى يولغه كوندرورايدك * بس الله‌نكْ امرى برلان عمل ايدوچى‌لر توغرى يولغه كونكوچى‌لاردر . صحابه‌لر ايتديلار: «يا رسول‌الله جنتده سنكْ درجه‌كْ الوغ بولور، بزكرسا كده توبان بولورمز، حال بوكه سندين آيرلماق بزگه بيك آغردر ديدكلرنده اوشبو آيت‌لر ايندى: ﴿وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ﴾ الله‌تعالى‌گه ورسولگه اطاعت قيلغوچى كشى‌لار ﴿فَاُولٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ﴾ بوكمسه‌لار جنتده الله انعام قيلمش كمسه‌لار برلان‌در ﴿مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِينَ﴾ الله انعام قيلغان كمسه‌لار پيغمبرلار، صديق‌لار، شهيدلر وصالح‌لاردر، شولار برلان جنتده برگه بولورلر ﴿وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيقًا﴾ ٦٨ اول انبياء وصديق وشهيدلرنه كوركام يولداش‌لردر . ﴿ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ﴾ بو فضيلت الله‌دن (يعنى جنتده پيغمبرلر برلان برگه بولمق الله‌نكْ رحمتى‌در) ﴿وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيمًا﴾ ٦٩ آخرت ثوابينى بلورگه الله‌تعالى

كافی در ﴿ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ ﴾ ای مؤمن‌لار قورال‌لرکزنی آلکز ﴿ فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ ﴾ سوغش‌قه تار الوب چیقکز ﴿ اَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا ﴾ یا که جیولوب چقکز. ﴿ وَاِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ ﴾ تحقیق سزنك آرا کزده (ای مؤمن‌لر) منافق کمسه‌لر باردر، آلار سوغش‌قه بارمازلار ﴿ فَاِنْ اَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ ﴾ ای مؤمن‌لر اگر سزگه برقایغو ایرشسه ﴿ قَالَ قَدْ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيَّ ﴾ اول منافق: «تحقیق الله مکا انعام قیلدی ﴿ اِذْ لَمْ اَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴾ چونکه اول مؤمن‌لر برلان سوغشده حاضر بولمادم، شونك اوچون اول قایغودن قوتلدم» دیو ایتور ﴿ وَلَئِنْ اَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللّٰهِ ﴾ اگر سزگه الله‌نك فضلی برلان غنیمت‌لر ایرشسه ﴿ لَيَقُولَنَّ كَاَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ ﴾ اول منافق گویا سزنك ایله آنك آراسنده دوستلق بولمغان کبی ایتور ﴿ يٰلَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ ﴾ «کاشکی مؤمن‌لار ایله بولسامچی ﴿ فَاَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ بولغان مقصودلاریمه یتارایدم» دیو ﴿ فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ ای محمد اگر کافرلر قارشی کیلسه‌لر الله یولنده سوغش قیل ﴿ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ﴾ آخرت برابرینه دنیانی آلشدرغان کشی‌لار برلان ﴿ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلْ ﴾ برمن الله یولنده سوغشوبده اولترلسه ﴿ اَوْ يَغْلِبْ ﴾ یا که کافرلرگه غالب کیلسه ﴿ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا ﴾ بس آخرتده آنارغه الوغ اجرنی یعنی جنتنی بیرورمز ﴿ وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ مؤمن‌لر، سزگه نی بولدی الله یولنده سوغش قیلمایسز ﴿ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ ﴾ ومکه‌ده قالغان ضعیف ایرلر، خاتون‌لار وبالالر یولنده، نیك بولارنی کافرلاردن سوغشوب قوتقارمیسز ﴿ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اَخْرِجْنَا ﴾ اول ضعیف‌لرکز یارب چغار بزلرنی دیو دعا قیلوب تورالر ﴿ مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَا ﴾ اشبو بتون خلقی بزگه ظلم ایته تورغان شهردن یعنی مکه‌دن ﴿ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ﴾ یارب بزلارگه رحمتك برله معین‌لر قیل ﴿ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴾ وبزلرگه مجرد رحمتك ایله نصرت بیرگوچی قیلغل* الله رضاسی اوچون سوغش قیلوچی‌لرنی ماقتاب الله تعالی ایتدی ﴿ اَلَّذِينَ اٰمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ مؤمن‌لر الله یولنده سوغش قیلورلار الله‌ده آلارغه خیر جزا بیرور ﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ ﴾ کافرلار شیطان یولنده سوغش قیلورلار ﴿ فَقَاتِلُوا اَوْلِيَاءَ الشَّيْطٰنِ ﴾ ای مؤمن‌لر شیطان دوستلری برلان سوغشکز ﴿ اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطٰنِ كَانَ ضَعِيفًا ﴾ تحقیق شیطان‌نك حیله‌سی ضعیف بولدی. سز ثابت بولوب سوغش قیلسا کز شیطان حیله‌سی برلان کافرلر هیچ نرسه قیلا آلماس‌لار ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ ﴾ ای محمد خبر بیر شول صحابه‌لاردن که ایتولدی آلارغه ﴿ كُفُّوا اَيْدِيَكُمْ ﴾ سوغشدن

قوللرگزنی تارتکز ﴿وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ﴾ دائم نماز اوقوگز ﴿وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ﴾ زکاةلارگزنی بیرگزدیو (چونکه مکه‌ده وقتده بعض صحابه‌لار قریش کافرلری برلان سوغش قیلورغه اذن سورادیلر رسول الله ایتدی «الله تعالی مکّا سوغش بیورغانی یوق، سوغشماگز» دیو. مدینه‌گه کیلگاچ سوغش فرض بولدیده مکروه کوره باشلادیلر ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ بس آلارغه سوغش فرض قیلونغاچ ﴿اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ﴾ فایسی‌لاری کافرلردن قورقه باشلادیلر ﴿كَخَشْيَةِ اللّٰهِ﴾ الله‌دن قورقغان کبی ﴿اَوْ اَشَدَّ خَشْيَةً﴾ یا که قاتیراق قورقارلر ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ﴾ وایتورلر یارب بزگه نه اوچون سوغش فرض قیلدگ ﴿لَوْلَا اَخَّرْتَنَا اِلٰى اَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ ۷۶ کاشکی بزگه بر آز غنه مهلت بیرسا گچی دیو ﴿قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ ای محمد ایت ای مؤمن‌لر دنیا فائده‌سی آز فائده‌در آلدانماگز ﴿وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقٰى﴾ الله‌دن قورقغوچی ایزگو عمل ایالرینه آخرت خیردر ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ ۷۷ وفتیل مقداری ظلم قیلونمازسز دیو ﴿اَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ﴾ قایو اورنده بولسا گزده سزگه اولم ایرشور ﴿وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ﴾ اگر کوککه ترالمش، محکم قلعه‌لار اچنده بولسا گزده. (بس قایده بولسا گزده اجل یتکاچ اوله‌رسز، قایده بولسا گزده اجل یتماینچه اولمازسز شونگ اوچون فرض بولغان سوغش‌دن اولم‌دن قورقوب قالو هیچ معقول توگلدر ﴿وَاِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ﴾ اگر اول منافق‌لارغه بر حسنه ایرشسه بو الله‌نگ فضلی دیو ایتورلر ﴿وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِكَ﴾ اگر آلارغه بر ضرر ایرشسه، بو ضرر ای محمد سنگ شوملغگدن دیو ایتورلر ﴿قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ﴾ ای محمد ایت سین آلارغه خیر شر بارچه‌سی الله‌دن‌در صبر قیلگز ﴿فَمَالِ هٰٓؤُلَآءِ الْقَوْمِ﴾ نی بولدی بو منافق جماعتینه ﴿لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا﴾ ۷۸ سوز آگلارغه یاقین‌ده کیلمیلر. ﴿مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ﴾ «سگا ایرشکان حسنه الله‌دن‌در ﴿وَمَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ﴾ وسگا ایرشکان سیئه اوز شوملغگدن‌در» دیو ایتورلر. آلار سوز آگارماغان اوچون بو قبیح سوزنی ایته‌لر ﴿وَاَرْسَلْنٰكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ سنی خلایق‌غه ایلچی قیلوب یباردگ، بس شریعتنی بنده‌لرگه ایرشدر، باشقه اش سنده توگلدر ﴿وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا﴾ ۷۹ الله تعالی آلارغه شاهد بولورغه کافی‌در. ﴿مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ﴾ برمن رسولگه اطاعت قیلسه تحقیق الله‌غه اطاعت قیلدی ﴿وَمَنْ تَوَلّٰى فَمَا اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ۸۰ برمن الله یارگان رسول امرندین اعراض قیلسه، بس اول کشی‌لرگه سنی قاراولچی قیلوب یبارمدگ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ﴾ واول منافق‌لر یا محمد سنگ امرگا اطاعت

قیـــلامز دیو ایتورلر ﴿فَاذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ﴾ قچان سنك یانکدین چقسالار ﴿بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ﴾ آلاردن بر طائفه کیچ سنك سوزلرکنی اوزگارته‌لر (یعنی کیچ برسی برسی برلان مسخره قیلوب ایته‌مز دیو سویلشه‌لار ﴿وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ﴾ آلار باشقارتقان سوزلرنی الله یازار ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ بس آلاردن (ای محمد) اعراض قیل ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ﴾ والله‌غه توکل قیل ﴿وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ وَكِيلًا﴾ ۸۱ اشلرنی تاپشرورغه الله کافیدر ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ نی‌اوچون آلار قرآن معناسنی فکر قیلمایلار. فکر قیلسه‌لار الله سوزی ایدکینی بلورلر ایدی ﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ﴾ اگر اول قرآن الله‌دن باشقه برکمسه‌نك سوزی بولسه ایدی ﴿لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ ۸۲ البته اول قرآنده برسی ایکنچی سینه قارشی کیله تورغان کوب سوزلرنی تابارلار ایدی (چونکه بنده‌نك هر اشی دیورلك یاکلش بولادر. ﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ﴾ قچان اول منافق‌لرغه مسلمان عسکری طرفندین سوغشقه حاضرلانماینچه تنچ تورولری یا که دشماندین قورقغان خبرلری کیلسه ﴿أَذَاعُوا بِهِ﴾ اول خبرنی شادلق برلان فاش قیلالر ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ﴾ اگر اول خبرنی خلق‌غه فاش ایتماینچه گنه رسولگه اوزلرندین بولغان حکم صاحب‌لرینه یعنی امیرلرگه تاپشرسه‌لر ایدی ﴿لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ﴾ البته اول خبرنی پیغمبرلر هم حاکم‌لریگنه بلورلار ایدی اول خبر نامعقول کشی‌لرگه فاش بولماس ایدی ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ای مؤمن‌لر اگر سزگه الله‌نك فضلی ورحمتی بولماسه ایدی ﴿لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ۸۳ البته شیطانغه ایارور ایدکز مگر آزکزغنه قالور ایدی. ﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ بس یا محمد الله یولنده سوغش قیل ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ﴾ مکلف بولمازسك، مگر اوزاشك ایله‌گنه ﴿وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مؤمن‌لرنی سوغش وقتنده سوغش‌فه قزقدرغل ﴿عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ تحقیق الله کافرلرنك ضررینی منع قیلور ﴿وَاللّٰهُ أَشَدُّ بَأْسًا﴾ الله قوتده محکم‌در الله‌غه تاپشرولوب سوغشکز ﴿وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا﴾ ۸۴ وعذابده محکم‌در بس دنیاده وآخرتده قاتی عذاب قیلور. ﴿مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً﴾ برمن کورکام وجه اوزره شفقت قیلسه (مؤمن‌لرنك الله امری برله سوغشولری کبی) ﴿يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا﴾ آخرتده اول من‌گه شفاعتدین نصیب بولور ﴿وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً﴾ وبرمن یاوز شفاعت‌قیلسه (منافق‌لارنك مؤمن‌لردا گی یاشرون‌سرنی کافرلرگه ایرشدرمکلری کبی) ﴿يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا﴾ اول من‌گه، اوزی قیلغان یاوز شفاعت کبی یاوزدن نصیب بولور. ﴿وَكَانَ اللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا﴾ ۸۵ الله‌تعالی هرنرسه‌گه قادردر. ﴿وَإِذَا

﴿حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ﴾ قچان سزلرگه بر هديه‌نی هديه قيلنسه ﴿فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا﴾ اول هديه‌گه قارشو آندن يخشی نرسه‌نی هديه قيلكز (بو آيت سلام خصوصنده ايندی براگو السلام عليكم ديسه آنارغه قارشی السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ديكز ﴿أَوْ رُدُّوهَا﴾ يا كه اول هديه‌نی قايتاركز. اگر ذمی بيرسه وعليكم ديوكز. لكن هر هديه‌ده آيت‌نك حكمی جاريدر ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا﴾ ۸۶ تحقيق الله تعالى هر شی‌نی حساب قيلغوچيدر. ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ الله‌دن باشقه هيچ اطاعت قيلنورلق نرسه يوقدر. ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ البته الله تعالى سزنی قيامت كونينه جيار ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ قيامت‌نك بولاچغنده هيچ شك يوقدر ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾ ۸۷ الله تعالى‌دن راست سوزلی بارمی؟ الله‌نك قيامت كونی حق‌ديگانی اشانچلی خبردر. ﴿فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾ بس نی بولدی ای صحابه‌لار؟ منافق‌لار حقنده ايكی‌فرقه بولاسز (چونكه توقز آدم مرتد بولوب مكه‌گه كيتديلر. صوكره شولوق آدملر سودا برلان شام‌غه بارورغه چقديلر بس قايولری ايتدی قارشی چغوب اوزلرين اوتروب مال‌لرينی آلورغه كرك ديو، قايولری ايتدی كافر بولسه‌ده اول اش ياراماس ديديلر شولای ايكی فرقه بولديلر ﴿وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا﴾ آلارنی الله تعالى اوزلرينك قبيح كسب‌لری سببلی كفرلرينه كيرى قايتاردی ﴿أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ای مؤمن‌لر ايا تلارموسز؟ الله تعالى آزدرغان كافرلرنی توغری يولغه كوندرمكنی ﴿وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا﴾ ۸۸ برمن‌نی الله تعالى آزدرسه ای محمد اول من‌گه فائده‌لی يولنی تابمازسن ﴿وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا﴾ اول منافق‌لر اوزلری كبی سزنكده كافر بولماقكزنی آرزو قيلالر ﴿فَتَكُونُونَ سَوَاءً﴾ بس آلار برله كفرده برابر بولور ايدكز ﴿فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ بس اول كافرلرنی دوست توتماكز ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ الله يولينه هجرت قيلغانلارينه‌چه، يعنی مكه‌دين مدينه‌گه مسلمان بولوب كيلگانلرينه‌چه ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ اگر مسلمان بولوب كيلما كدين اعراض قيلسه‌لار ﴿فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ شول وقت قايده تابسا كز توتو كزده اولتروكز چونكه آلار اوزلری سزنی شولای ايته چكلردر ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ ۸۹ واول ايمانسزلاردين دوست هم ياردمچی‌لار قيلما كز. ﴿إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ﴾ مگر شول كافرلرنی اولترما كز كه آلار برلان سزنك ارا كزده صلح بولغان بولور. ﴿أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ يا كه اول كافرلار سزگه كوكللری طارغوب كيلسه‌لار ﴿أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ سزنك برلان سوغشماقدين ﴿أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ﴾ يا كه قوملری طرفندين سوغشماقدين يعنی برطرفقه‌ده قاتناشماينچه

سوغشماينچه تورمق بولسه‌لار (اشته دين اسلام سوغش برلان بيورا ديوچى اوشبو آيت‌دن غافل كمسه‌در. ﴿ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ ﴾ اگر الله تعالى تلاسه ايدى اول كافرلرنى سزگه اختيارلى قيلور ايدى ﴿ فَلَقٰتَلُوكُمْ ﴾ بس اول كافرلر سزنك برلان سوغش قيلورلر ايدى ﴿ فَاِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقٰتِلُوكُمْ ﴾ بس اول كافرلر سزدين آيرولسه‌لر وسزنك ايله سوغشماسه‌لر ﴿ وَاَلْقَوْا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ ﴾ وسزنك ايله صلح قيلسه‌لار ﴿ فَمَا جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلاً ﴾ الله تعالى اول كافرلر ضررينه يورورگه سزگه هيچ يول آچمادى. (بزنك قرآنمزده شول آيت بولوبده ينه دين اسلام سوغش برلان بيورا ديمك عجب اوستونه عجب‌در) ﴿ سَتَجِدُونَ اٰخَرِينَ ﴾ اى مؤمن‌لر ايكنچى تورلى كافرلرنى تابارسز ﴿ يُرِيدُونَ اَنْ يَاْمَنُوكُمْ ﴾ سزگه اوشانچلى كورنوب سزنك يانكدين تنچلانونى تلارلار ﴿ وَيَاْمَنُوا قَوْمَهُمْ ﴾ هم اوز ايداشلرينه‌ده اوشانچلى كورنوب آلاردن‌ده تنچ بولونى ﴿ كُلَّمَا رُدُّوٓا اِلَى الْفِتْنَةِ ﴾ هر قچان آلار كفرگه چاقرولسه‌لار ﴿ اُرْكِسُوا فِيهَا ﴾ اول كفرگه قايتوب توشه‌لر ﴿ فَاِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ ﴾ اگر سزدين آيرولماسه‌لر يعنى سوغشدين توقتاماسه‌لر ﴿ وَيُلْقُوٓا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ ﴾ وسزنك ايله صلح قيلماسه‌لر ﴿ وَيَكُفُّوٓا اَيْدِيَهُمْ ﴾ وقول‌لرينى سوغشدين منع قيلماسه‌لار ﴿ فَخُذُوهُمْ ﴾ بس آلارنى توتوب اسير قيلكز ﴿ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ ﴾ شول وقتده آلارنى هر فايده تابسا كزده اولتركز ﴿ وَاُولٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴾ اوشبو صفتلى كافرلرنك يعنى اوزكز برلان دائم سوغشمافچى بولغان كافرلرنك ضررينه يورورگه سزگه كامل اختيار بيردك آلارنى تلاسا كزنى اشلاكز ◆ ﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ اَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا ﴾ بر مؤمن ايكنچى مؤمننى قصدا اولترمك درست بولماس ﴿ اِلَّا خَطَاً ﴾ مگر خطالق برله اولترسه اول وقتده كفارة لازم بولور ﴿ وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً ﴾ وبر كمسه خطاء مؤمننى اولترسه ﴿ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ﴾ بس جزاسى مسلمان قل آزاد ايتمك ﴿ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلٰى اَهْلِهِ ﴾ ومیت‌نك وارثلارينه تاپشورلاچق ديه‌در. ﴿ اِلَّا اَنْ يَصَّدَّقُوا ﴾ مگر وارث‌لار عفو قيلسه‌لار بو جزالار بولماس (بو آيت حضرت عياش ابن ابى ربيعه خصوصنده ايندى حارث بن زيدنك مسلمانلغينى بلماى خطالق برلان اولترگان وقتنده ﴿ فَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ ﴾ اگر اول ميت سزنك دشمانكز آراسنده بولوبده مؤمن حالنده اولترلسه ﴿ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ﴾ جزاسى مسلمان قل آزاد ايتمكدر اما ديه لازم بولماس چونكه اول ديه دار حربده لازم بولغانغه كوره مال آلورغه وارث‌لرى يوقدر ﴿ وَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ ﴾ اگر اول ميت سزنك برلان آلار آراسنده عهد بولغان قوم آراسنده بولسه ﴿ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلٰى اَهْلِهِ ﴾ جزاسى اهلينه

تاپشورلاچق دیه‌در ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ ومسلمان قل آزاد ایتمکدر ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ اولتر گوچی کشی قل آزاد قیلورغه قادر بولماسه ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ﴾ بس آنك جزاسی توتوش ایکی آی روزه توتمقدر ﴿تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ﴾ الله تعالی آنك گناهینی کیچوی اوچون ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ ۹۲ الله تعالی بلگوچیدر، مصلحتچه کفارة برله بیورغوچی‌در ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا﴾ برمن مؤمن‌نی قصد ایله هیچ خطاسز اولترسه ﴿فَجَزَآؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا﴾ بس اول اولتروچی‌نك جزاسی جهنم‌در اول جهنمده منگو قالور (بو آیت مقیس بن ضبابه اوچون ایندی که بنی نجار قبیله‌سنده قرنداشی هشامنی اولگان تابدی. ولکن اولتروچی‌سی ظاهر بولمادی. بس رسول‌الله اول قبیله‌گه دیة برلان بیوردی. هشام‌نك دیه‌نی تابشردیلر. دیه‌نی آلوب کیتکانده مقیس جاهلیت غیرتینه کیلوب قرنداشم‌نك قانینی مال‌غه ساتماق حقارت دیو یولداشینی اولتروب، مرتد بولوب مکه‌گه قاچدی. بو آیت مقیس کبی مؤمن‌نی حلال دیوب اولترمش کمسه حقنده دیدیلر ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ الله تعالی اول اولتروچی‌گه آچیغلاندی ﴿وَلَعَنَهُ﴾ وآنارغه لعنت قیلدی ﴿وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ ۹۳ وآنارغه الوغ عذابنی حاضر قیلدی ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ای مؤمنلار اگر الله یولنده سوغشقه سیر قیلسا گز ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ آقرنلق اوزرنده آنیق‌لا گز ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ﴾ اوز گزگه سلام بیروب اطاعت قیلمش کمسه‌لره ایتما گز ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ سن مؤمن توگل دیو. (صحابه‌لار فدك اهلینه سوغش‌قه چقدیلر. فدك خلقی قاچدی اما مرداس اسملی مسلمان مسلمانلغینه اوشانوب قالدی. اسلام عسکری کیلگاچ مرداسنی‌ده اولتروب مالینی آلوب کیتدیلار. اولتروچی اسامه ایدی. رسول الله اسامه‌گه: نیك اولتردك دیگاچ، اسامه ایتدی لا اله الا الله‌نی اوقوماغی مالینی سافلار اوچونگنه دیو اولتردم دیدی. رسول‌الله: قلبینی یاروب فارادگمی ئلله؟ دیو شلته قیلدی شول خصوصده بو آیت ایندی ﴿تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ اسلامنی عرض ایتکان کشی‌نی اولتروده آنك مالینی قصد قیلاسز، والا اولتروده آشقماس ایدگز ﴿فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾ الله‌قاشنده الله‌دن قورقوچی‌لارغه غنیمت‌لر یعنی کوب ثوابلر باردر. بس آنك قوشونچه اش قیلماق لازمدر ﴿كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ﴾ اوز گزده اوّلده شول روشلی بولدگز ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ بس الله سزلارگه انعام قیلدی هجرت قیلوب آچق مسلمان بولدگز ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ بس تیکشرگز آشغوب مسلمانی اولترمگز ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ ۹۴ سز قیلغان اشلردین الله‌تعالی خبردار در ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ

اُولى الضَّرَرِ ﴾ عذردن باشقه سوغش‌دن قالغان كشى‌لار مؤمن‌لار برلان برابر بولماس ﴿ وَالْمُجٰاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوٰالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ﴾ الله‌يولنده جان‌لرى مال‌لرى ايله سوغش قيلغان مؤمن‌لر ايله ﴿ فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجٰهِدِينَ بِاَمْوٰالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ﴾ جانلرى مال‌لرى ايله سوغشقان كشى‌لارنى الله‌تعالى آرتق قيلدى ﴿ عَلَى الْقٰعِدِينَ ﴾ عذرسز سوغشقه بارماغان كشى‌لاردن ﴿ دَرَجَةً ﴾ درجه‌ده آرتق قيلدى ﴿ وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ﴾ وهر برسينه (يعنى مجاهد وقاعد ومعذورلارنك بارچه‌سينه) الله تعالى ثواب وجنت‌نى محض ايمان‌لرى سببلى وعده‌قيلدى ﴿ وَفَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجٰهِدِينَ ﴾ الله‌تعالى سوغشوچى‌لارنى آرتق قيلدى ﴿ عَلَى الْقٰعِدِينَ ﴾ عذرسز سوغشماوچى‌لارغه ﴿ اَجْرًا عَظِيمًا ﴾ ٩٥ الوغ اجر يوزندن ﴿ دَرَجٰتٍ مِنْهُ ﴾ الله تعالى‌نك اوزينك فضلى برلان سوغشوچى‌لارغه كوب درجه‌لرنى بيردى ﴿ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ﴾ گناه‌لرينى مغفرت واوزلرينه رحمت قيلدى ﴿ وَكٰانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾ ٩٦ الله‌يارلقاغوچى‌در، اخلاص برلان سوغش قيلغوچى‌لارغه شفقت قيلغوچى‌در ﴿ اِنَّ الَّذِينَ تَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظٰلِمِى اَنْفُسِهِمْ ﴾ شول كشى‌لار كه اوزلرينه اوزلرى ظالم حال‌لرنده عزرائيل جان‌لارينى آلور (بو آيت مدينه‌گه هجرت واجب بولغاچ عذرسز هجرة قيلماينچه مكه‌ده قالغان‌لار حقنده ايندى. اول‌گاچ آلارغه ايتوله‌چك ﴿ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ ﴾ نى سبب بولدى سزلر گه‌كه قباحت اشده بولدكز؟ يعنى هجرت قيلمادكز ﴿ قَالُوا كُنّٰا مُسْتَضْعَفِينَ فِى الْاَرْضِ ﴾ عذر كورساتوب ايتورلار كفار يرنده عاجز بولدق شول سببلى دينمزده كوب كيمچيلك‌لار قيلدق ديو ﴿ قَالُوا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وٰاسِعَةً ﴾ فرشته‌لار عتاب قيلوب ايتورلار: ايا الله‌نك يرى كيك توگل ايديمى؟ ﴿ فَتُهٰاجِرُوا فِيهٰا ﴾ بس سزگه اسلام يرلرينه كوچمك لازم ايدى نته‌كه صحابه‌لار كوچديلار ديو ﴿ فَاُولٰئِكَ مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ﴾ شول كوچمگان آدم‌لارنك اورنلرى جهنم‌در ﴿ وَسٰاءَتْ مَصِيرًا ﴾ ٩٧ نى قباحت اورندر اول جهنم (بو آيت نيندى اورنده دين‌گه كيمچيلك كيلسه اول اورندن ايركون ودين‌گه ضرر كيلماى تورغان يرگه كوچمك لازم بولوينه دلالت قيلادر ﴿ اِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ ﴾ مگر ضعيف‌لرگه بو جزا بولماس ﴿ مِنَ الرِّجٰالِ وَالنِّسٰاءِ وَالْوِلْدٰانِ ﴾ ايرلردن وخاتون‌لاردن، بالالردن بولغان ضعيف‌لرگه ﴿ لٰا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً ﴾ بومذكورلر كفاردان قوتلورغه حيله تابماس‌لر ﴿ وَلٰا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴾ ٩٨ وهم داراسلام‌غه يول تابماس‌لر ﴿ فَاُولٰئِكَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ ﴾ اوشبو ضعيف وراست معذورلرنى الله‌تعالى‌نك عفو قيلوى اميدليدر ﴿ وَكٰانَ اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴾ ٩٩ وچن عذرايله قصور قيلغان‌لارنى الله عفو قيلور ويارليقار ﴿ وَمَنْ يُهٰاجِرْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ برمن الله يولنده هجرت قيلسه يعنى دار حربدن‌دار اسلام‌غه چقسه ﴿ يَجِدْ فِى الْاَرْضِ مُرٰغَمًا كَثِيرًا ﴾

اسلام یرنده کوب یخشی خلق‌لارغه دونما کنی تابار ﴿وَسَعَةً﴾ دین ودنیاسنده کیکلکنی تابار * هجرت قیلماغان کمسه‌لرگه کوب حقارت آیتلری اینگانده حضرت جندب آورو ایدی شول حالنده ایتدی والله منم مزض‌دن باشقه عذرم یوق بایلغم بار مدینه‌گه ایلتکز دیدی. حمال‌لر کوتاروب کیتدیلر تنعیم دیگان یرگه یتکاچ جان تسلیم قیلدی شول حقده اوشبو آیت ایندی: ﴿وَمَنْ یَخْرُجْ مِنْ بَیْتِهٖ مُهَاجِرًا اِلَی اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ﴾ بر من الله ورسولی اوچون اوندین کوچوب چقسه ﴿ثُمَّ یُدْرِکْهُ الْمَوْتُ﴾ صوکره یولده آنارغه اولم ایرشسه ﴿فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهٗ عَلَی اللّٰهِ﴾ تحقیق اول من‌نك اجری الله حضورنده ثابت بولدی ﴿وَکَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَحِیْمًا﴾ ۞ هجرة قیلغوچی‌لارنك اوّلده بولغان گناهلرینی الله یارلقاغوچی ورحمت قیلغوچی‌در ◆ ﴿وَاِذَا ضَرَبْتُمْ فِی الْاَرْضِ﴾ قچان سز یرده سیر قیلساکز یعنی سفرگا چقساکز ﴿فَلَیْسَ عَلَیْکُمْ جُنَاحٌ﴾ بس سزگا گناه بولماس ﴿اَنْ تَقْصُرُوْا مِنَ الصَّلٰوةِ﴾ نمازنی قسقه اوقوما قکزده ﴿اِنْ خِفْتُمْ اَنْ یَفْتِنَکُمُ الَّذِیْنَ کَفَرُوْا﴾ اگر کافرلر سزنی اوترمکدین قورقساکز ﴿اِنَّ الْکٰفِرِیْنَ کَانُوْا لَکُمْ عَدُوًّا مُبِیْنًا﴾ ۞ تحقیق کافرلر سزگا آچق دشمان بولدیلر. قورقنچلی یولده نمازنی قصقارتمق رخصت بولدی ﴿فَاَذَا کُنْتَ فِیْهِمْ﴾ ای محمد اگر سفرده صحابه‌لار آراسنده بولساك ﴿فَاَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ﴾ هم امام بولوب آلارغه نماز اوقوتساك ﴿فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ مَّعَكَ﴾ بس صحابه‌لار ایکی‌گه آیریلوب بر فرقه‌سی نماز اوقور اوچون صفقه کیلوب تورسون ﴿وَلْیَاْخُذُوْا اَسْلِحَتَهُمْ﴾ بو طائفه قورالرینی بیلاسونلر ﴿فَاِذَا سَجَدُوْا فَلْیَکُوْنُوْا مِنْ وَّرَآئِکُمْ﴾ بس بر رکعت‌نك سجده‌سینی قیلسه‌لار آرتوکزغه دشمان قارشوسینه کیلسونلر ﴿وَلْتَاْتِ طَآئِفَةٌ اُخْرٰی لَمْ یُصَلُّوْا﴾ نمازغه کرشمگان کشی‌لار کیلسون ﴿فَلْیُصَلُّوْا مَعَكَ﴾ اول طائفه سنك برلان بر رکعت اوقسون‌لار ﴿وَلْیَاْخُذُوْا حِذْرَهُمْ وَاَسْلِحَتَهُمْ﴾ بو طائفه‌ده قورالرینی بیلانوب اوقسون‌لار (خوف نمازی‌نك اوّلگی رکعت‌لری قرآن‌ده بیان قیلونغانچه، ایکنچی رکعت‌نی رسول‌الله‌نك فعلی بیان قیلادر که روایت ایتدیلر: ایکنچی طائفه ایلان رسول‌الله نمازنی تمام قیلوب سلام بیرگاچ بو طائفه‌نی دشمان‌غه قارشی یباروب اولگی بر رکعتی قالغان طائفه‌نی تمام قیلدردی بولارنی ینه دشمان‌غه یباروب ایکنچی طائفه‌نی قایتاروب قالغان بر رکعت‌لرینی تمام قیلدردی دیو ﴿وَدَّ الَّذِیْنَ کَفَرُوْا لَوْ تَغْفُلُوْنَ عَنْ اَسْلِحَتِکُمْ وَاَمْتِعَتِکُمْ﴾ کافرلر کاشکه سز قورالرکزدین ونرسه‌لرکزدین غافل بولساکز دیو آرزو قیلادر ﴿فَیَمِیْلُوْنَ عَلَیْکُمْ مَّیْلَةً وَّاحِدَةً﴾ آکسزدن سزنك اوستکزگه بریولی حمله قیلماقچی بولورلار (کافرلار کیکاش

قیلدیلار: مسلمان‌لارغه نماز اوقوغان وقت‌لارنده حمله قیلایق اول وقتده هیچ قورالری بولمیدر دیو شونك اوچون الله تعالی نماز وقتنده قورالانوب تورورغه قوشدی. ﴿وَلَاجُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ كَانَ بِكُمْ اَذًى مِنْ مَطَرٍ﴾ سزگا اگر یغموردن اذا بولسه گناه بولماس ﴿اَوْكُنْتُمْ مَرْضٰى﴾ یا که رنجو بولسا گز ﴿اَنْ تَضَعُوا اَسْلِحَتَكُمْ﴾ قورالرگزنی قویماقده (بو آیت رسول‌الله اوچون ایندی: بر وقت سوغشدن قایتقانده بیك قاتی یغمور یاودی. رسول‌الله صحابه‌لار برلان بر بولون‌غه آغاچ آستینه اشقلاندیلر رسول الله قلچ‌لارینی قویوب بولون‌نك ایکنچی یاغینه چقغاچ بیك قاتی تاشو کیلوب رسول‌الله‌نی بولدی. مونی تاو باشندین مشرکلر کوروب رسول‌الله‌نی اولترمزدیو کلدیلار. ودیدیلرکه یامحمد ایندی سنی بزدن کم قوتقارور. رسول الله دیدی‌که، الله کافی‌در. برسی قلچینی کوتاردی. رسول‌الله کوکره‌گینه به‌روب یباردیده قلچی قولندن توشدی. آنی رسول‌الله آلدی وایتدی: یامشرك سنی من‌دن کم قوتقارا؟ مسلمان بول قوتقارورمن دیدی. مشرك ایتدی مسلمان بولمیمن، لکن عهد قیلام سنك ضررگا هم فائده‌گا اش قیلمام دیو. صوگره رسول‌الله قلچینی قایتاروب بیردی. مشرك ایتدی یامحمد سن من‌دن صبر ایکانسك قادر بولاتروب منی اوترمادك دیو. قایتوب ایبداشلرینه سویله‌دی بعض‌سی مسلمان بولدیلار ﴿وَخُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ قلچ‌لارگزنی بیلا گز ﴿اِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْكٰفِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا﴾ ۱۰۲ تحقیق الله تعالی کافرلارگه بیك حقارت‌گه توشرگوچی عذابنی حاضرلدی ﴿فَاِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ﴾ فچان سفرده نمازلرگزنی تمام قیلسا گز ﴿فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِكُمْ﴾ بس الله‌نی تورغان واوتورغان ویاتقان حال‌لرگزده ذکرایتگز ﴿فَاِذَا اطْمَاْنَنْتُمْ﴾ فچان قرارتابسا گز یعنی مقیم بولسا گز ﴿فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ﴾ بس نمازگزنی تمام قیلوگز. ﴿اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتٰبًا مَوْقُوتًا﴾ ۱۰۳ تحقیق مؤمن‌لرگا نماز وقتلی‌غان فرض بولدی ﴿وَلَاتَهِنُوا فِى ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ ضعیفلانماگز یعنی اوزگزنی مشرکلرنی حراب ایتونی استه‌مکده ضعیف کورستماگز ﴿اِنْ تَكُونُوا تَاْلَمُونَ﴾ اگرسز جراحتلی بولسا گز ﴿فَاِنَّهُمْ يَاْلَمُونَ كَمَا تَاْلَمُونَ﴾ اول کافرلرده سزنك کبی جراحتلی درلر. اماسز صبر قیلسه‌گز آخرنده امیدگز الوغدر ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ مَالَا يَرْجُونَ﴾ سز الله‌دن شول جزانی امید ایته‌سزکه آلار آندان محروم‌لاردر ﴿وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ ۱۰۴ الله‌تعالی بارچه عمل‌لرگزنی بلگوچی‌در، مصلحت‌چه‌اش قیلغوچی‌در ﴿اِنَّا اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ﴾ تحقیق ای محمد سکا قرآنی حق‌لق برلان ایندردك ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ سن بنده‌لر آراسنده حکم قیلوراوچون ﴿بِمَا اَرٰيكَ

اللّٰهُ﴾ سكا الله بلدرگان حكملر ايله ﴿وَلَا تَكُنْ لِلْخَآئِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾ ای محمد خائن كشی لار فائده سينه دعو اچی بولماغل (خائن لار فائده سينه حكم قيلماغل). چونكه طعمه بن ابيرق ديگان منافق بر يهوديناك كوبه سينی اوغرلادی بس يهوديلر اوينه آرتندين كيلگاچ كوبه نی انصارناك برسيناك يورتينه تاشلادی، راوزی تاشلاغانينی انكار قيلدی. شول وقت طعمه ناك سوزی رسول الله غه مقبول رمك كورنوب نورادر ايدی، مذكور آيت اينـدی ﴿وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ﴾ ای محمد طعمه ناك يالغانينه ميلكدين استغفار قيل ﴿اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٦﴾ شكسز الله قصور كنی كيچكوچی وشفقت قيلغوچی در ﴿وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ اَنْفُسَهُمْ﴾ ای محمد شول منافق لار طرفندين سوز ايتما گل كه آلا اوزلرينه خيانت قيلدی طعمه وآناك ايبداشلری كبی ﴿اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَثِيمًا ﴿١٠٧﴾ الله تعالی خيانت وگناه قيلغوچی لارنی سويماس ﴿يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ﴾ اوغريلق لارينی آدم لاردن ياشرورلار ﴿وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللّٰهِ﴾ والله تعالی دن ياشره آلمازلار ﴿وَهُوَ مَعَهُمْ﴾ حال بوكه الله تعالی آلار برلان برگه در ﴿اِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ﴾ كيچ خلوته ده الله رضا بولماسدای سوزلر سويله گان وقتلرنده ﴿وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾ الله تعالی اول منافق لارناك قيلغان خيانت لرينی بلگوچيدر ﴿هٰاَنْتُمْ هٰؤُلَآءِ﴾ ای اوشبو طعمه ناك يولداشلاری اگاه بولكز ﴿جٰادَلْتُمْ عَنْهُمْ﴾ اول طعمه كبی منافق لار طرفندين سوز ايلان تقويه قيلاسز ﴿فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا﴾ دنياده وقتكزده ﴿فَمَنْ يُجٰادِلُ اللّٰهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ﴾ آلار اوچون قيامت كونده الله حضورنده كم مجادله قيلور ﴿اَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾ يا كه آلارغه قيامت كونده كم وكيل بولور، آلارنی حمايه ايدوب فائده ايدوچی هيچ كم بولمايا چقدر * حضرت حمزه نی وحشی اولتورگاچ رسول الله غه كيلوب ايتدی: يا رسول الله مكا توبه بولورمی؟ ديو. الله تعالی ايتدی: ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ سُوٓءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ﴾ برمن ياوز عمل قيلسه يا كه اوزينه ظلم قيلسه ﴿ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ﴾ مونك صوكنده الله دن مغفرة استه سه ﴿يَجِدِ اللّٰهَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١٠﴾ اول، الله نی يارلقاغوچی وشفقت قيلوچی تابار ﴿وَمَنْ يَكْسِبْ اِثْمًا فَاِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلٰى نَفْسِهِ﴾ برکشی گناه قيلسه اوزضررينه قيلور ﴿وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾ الله تعالی بلگوچيدر ومصلحت چه اش قيلغوچيدر. ﴿وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيٓئَةً اَوْ اِثْمًا﴾ برمن خطا وگناه اشلرنی قيلسه ﴿ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيٓـًٔا﴾ مونك صوكنده اول اشدن پاك كشی نی تهمت قيلسه (طعمه كبی نتاك اول كوپه سون انصار يورتينه تاشلادی. ومنافق لار حضرت عائشه حقنده الوغ افترالار بهتان لار سويلاديلر ﴿فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا ﴿١١٢﴾ تحقيق آلار يالغانی وظاهر معصيت لرنی قيلديلار. ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ

اللّٰه عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ ﴾ ای محمد سکا اگر اللهنك فضل وکرمی بولماسه ایدی (وحی یبارماوکبی) ﴿ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ اَنْ يُضِلُّوكَ ﴾ البته منافقلاردن برجماعت سنی آزدرمافغه وخطا حکم قیلدرمافغه قصد قیلورایدی ﴿ وَمَا يُضِلُّونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ ﴾ آلار آزدرماسلر مگر اوزلرینی، یعنی اشلرینك شوملغی اوزلرینه قایتور ﴿ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ ﴾ هیچ نرسه ایله سکا ضرر قیلا آلماس‌لار ﴿ وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ ﴾ الله سکا قرآن‌نی ایندردی ﴿ وَالْحِكْمَةَ ﴾ وقرآن علمینی ﴿ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ﴾ سکا اوّل‌ده بلمگان نرسه‌لرکنی اوگراتدی ﴿ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾ اللهنك سکا فضلی وکرمی اولوغ‌در. بس کفار ومنافق‌لار سنی آزدیرا آلماس‌لار. ﴿ لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوٰيهُمْ ﴾ منافق‌لارنك‌و باشقه خلق‌لارنك‌اوز آرالارنده کوب سویله‌شولرنده‌خیر یوقدر ﴿ اِلَّا مَنْ اَمَرَ بِصَدَقَةٍ اَوْ مَعْرُوفٍ ﴾ مگر شول کمسه‌لرنك‌سوزنده‌خیر بولورا گر بای‌لارنی فقیرلرگه صدقه بیرو ایله یا که باشقه مشروع اش برلان امر قیلسه ﴿ اَوْ اِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ﴾ یا که خلایق آراسنده اصلاح ایله ﴿ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ ﴾ برمن بو اشلرنی اللهنك رضالقینی استاب قیلسه ﴿ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾ بس اول کشیگه الوغ اجرنی بیرورمز. ﴿ وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ ﴾ برمن رسول سوزینه مخالفت قیلسه ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى ﴾ اول من‌گه قرآن ایله یا که باشقه معجزه‌لر ایله توغری یول ظاهر بولغان صوکنده ﴿ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ مؤمل‌لر یولندین غیر یولغه تابع بولسه‌لر ﴿ نُوَلِّهِ مَا تَوَلّٰى ﴾ آ کا اوزی اختیار اینکان کفر وضلالنی اختیار ایتارمز ﴿ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ﴾ وآنی جهنم‌گه سالورمز ﴿ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾ نی قباحت اورندر اول جهنم (بو آیت دلالت قیله‌در عامانك اجماعی حجت‌ایدکینه چونکه رسول‌گه مخالفت برلان مؤمن‌لرگه مخالفت‌که بر حکم یوردی. ﴿ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهِ ﴾ شکسز الله اوزینه شریك قیلماقنی یارلقاماز ﴿ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾ شریك قیلودن یکلرك گناهنی اوزی تلاگان کمسه‌گه یارلقار (اعرابدن بر قارت ایتدی: یا رسول الله هیچ من قیلماغان گناه یوق لکن ایمانم‌دن صوك الله‌غه شریك قاتقانم یوق، منم حالم نچوك بولور دیدکنده (ان الله لا یغفر) آیتی ایندی ﴿ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾ برمن الله‌غه شریك قیلسه اول تحقیق حقدین یراق بولغان آزغونلقده‌در ﴿ اِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ اِلَّا اِنٰثًا ﴾ اول کافرلر عبادت قیلماس مگر جانسز نرسه‌گه عبادت قیلورلر (اناث دیوب جانسز نرسه‌گه ایتورلر ﴿ وَاِنْ يَدْعُونَ اِلَّا شَيْطٰنًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾ اطاعت قیلماسلار مگر فسادچی شیطان سوزینه اطاعت قیلورلر ﴿ لَعَنَهُ اللّٰهُ ﴾ الله اول شیطان‌لارنی یراق قیلدی ﴿ وَقَالَ لَاَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١١٨﴾ شیطان ایتدی البته

بنده‌لرکدین اوزیمه معین الوش آلورمن ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ آلارنی البته آزدرورمن ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ وآلارغه باطل خبرلرنی ایرشدرورمن (جنت، تموغ، بعث یوق دیمك کبی) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ الْأَنْعَامِ﴾ وآلارغه امر قیلورمن بس حیوان‌لارینك قولاقلرینی یارورلار (چونکه جاهلیت‌ده عربلر بر قوی بشنچی بالا توغدرسه قلاغن یاروب اوزلرینه حرام قیلالر ایدی. وبر قوینی بحیر دیوب آتی ایدیلر تفصیلی ایسه سورهٔ مائده‌ده کلور ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ﴾ دخی امر ایتارمن بس الله‌نك خلق ایتکان شی‌لرینی اوزگارتورلر (مثلا: الله تعالی آی قویاشنی حساب اوچون یاراتمش ایدی. لکن شیطان‌غه آلدانوب اول آی قویاش‌غه عبادت قیلدیلار. بولار البته مخلوقاتنی اوز درجه‌سندین اوزگارتودر ﴿وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطٰنَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللّٰهِ﴾ بر من الله‌نی دوست توتماینچه شیطان‌نی دوست توتسه ﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا﴾ ۱۱۹ تحقیق آچیق هلاکت ایله هلاك بولدی ﴿يَعِدُهُمْ﴾ آنلارنی شیطان فقیرلکدین قورقتور بس فقیرلرگه ایزگولیك قیلا آلماس‌لار ﴿وَيُمَنِّيهِمْ﴾ وآلارنی باطل خبرلر ایله آلدار ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُورًا﴾ ۱۲۰ شیطان آلارغه قورقو سالماس مگر غرور ایله قورقو سالور. ﴿أُولٰئِكَ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ﴾ بو شیطانغه اطاعت قیلغان آدم‌لرنك اورنی جهنم‌در ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ ۱۲۱ اول جهنم‌دن قچار اورن تابماس‌لار ﴿وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ﴾ شول کشیلرکه قرآن‌گه اوشانوب ایزگو عمل قیلدیلر ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ﴾ آلارنی جنت‌لرگه کرتورمزکه اول جنت‌لرنك آستندین یلغه‌لار آغار ﴿خٰلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ اول جنت‌لرده منگو قالورلار ﴿وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا﴾ الله حق وعده ایله وعده قیلدی ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيلًا﴾ ۱۲۲ الله سوزندن کم سوزی راست‌راق بولور؟ ﴿لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ﴾ ای مؤمن‌لر سز تلاگان نرسه‌لر بولماس ﴿وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتٰبِ﴾ اهل کتاب تلاگان نرسه‌لرده بولماس (چونکه مؤمن‌لر ایتدیلر: بز مؤمن‌لر بزگه گناه ضرر قیلماس دیو. اهل کتاب ایتدی جنت که کرماس مگر یهود نصاری غنه کرور دیو. آلای توگل اعتبار عمل گه‌در ﴿مَنْ يَعْمَلْ سُوٓءًا يُجْزَ بِهِ﴾ برمن یاوز عمل قیلسه آنك اوچون اول جزا قیلنور کرك کم گنه بولسون. ﴿وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ ۱۲۳ اول من الله‌دن غیری یارده‌چی‌نی ودوست‌نی تابماس ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثٰى﴾ برمن کرك ایر وکرك خاتون بولسون ایزگو عمل قیلسه ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ مؤمن حالده ﴿فَأُولٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ بس اول کشیلر جنت که کرورلر ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ ۱۲۴ عمل‌لرینك ثوابینه نقیر قدریده ظلم قیلونماس ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا﴾ کم‌نك دینی کورکام بولور ﴿مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ﴾ اوزینی الله‌غه

تابشرغان كشی‌دن ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ اول من ایزگو عمل‌لرقیلسه ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ﴾ ابراهیم ملتینه تابع بولسه (یعنی دینی ابراهیم دینینه موافق کیلسه ﴿حَنِيفًا﴾ اول کمسه حق‌غه مائل بولسه. بس بو کمسه‌نك دینی درست وکورکام دیندر ﴿وَاتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهِيمَ خَلِيلًا﴾ ۱۲۵ ابراهیم‌نی الله تعالی اوزینه دوست قیلدی (ابراهیم علیه‌السلام فقراغه انفاق قیلور ایدی. بروقت طعام‌غه محتاج اولدغندین مصرداغی دوستینه غلمانلرنی یباردی. دوستی ایتدی اوزینه بولسه بیرور ایدك، لکن انفاق اوچون بیرساك اوزمز محتاج بولورمز دیه قورقامز دیو. شولای‌ده غلمانلری بوش قایتورغه اویالوب قاپچقلرینه قوم توتروب قایتدیلر. ابراهیم علیه‌السلام آورو ایدی هم یوقوغه کیتدی جاریه‌لری شول اونی آلوب طعام‌لر حاضرله‌دیلر. تورغاچ بونی نیندی اوندن یاسادکز دیوب سوراغاچ، دوستك بیرگان اوندن دیدیلر. ابراهیم علیه‌السلام ایتدی بلکه دوستم الله تعالی یبارگان دیو. شوندن صوك الله تعالی ابراهیم علیه السلام‌نی دوستم دیمشدر. والله اعلم ﴿وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ بیرده وکوکده‌گی اشیا الله تعالی‌نك ملکی‌در ﴿وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا﴾ ۱۲۶ الله تعالی هر نرسه‌نی بلگوچیدر وحکمی یورگوچیدر ◆ ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَآءِ﴾ ای محمد سندین خاتونلارنك میراثی حقنده فتوا سورارلار (جاهلیت‌ده خاتونلارغه میراث بیرماس‌لر ایدی ﴿قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ ای محمد آلارغه ایت الله تعالی خاتونلارنك میراثلری حقنده فتوی بیره‌در ﴿وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ﴾ وهم قرآنده سزگه اوقولمش آیات‌لر فتوی بیره‌در ﴿فِي يَتٰمَى النِّسَآءِ﴾ خاتونلارنك یتیم‌لری حقنده ﴿الّٰتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ شوندای خاتونلارکه آلارغه سز فرض اولوشلرینی بیرمیسز ﴿وَتَرْغَبُونَ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ﴾ واول یتیمه‌لرنی نکاح‌لاندرمقدین اعراض قیلاسز. (ایلامسز بولدغی اوچون اوزکز آلمی‌سز، مالی بولدغی اوچون کشی‌گه بیرمیسز الله تعالی هم قرآن بویله قیلماسقه فتوی بیره‌در ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ﴾ دخی ضعیف بالالر حقنده آلارنك میراثده وباشقه توغروده حق‌لارینی بیرمك برله قرآن فتوی بیره‌در (تفسیر جلالین‌دن آلندی) ﴿وَاَنْ تَقُومُوا لِلْيَتٰمٰى بِالْقِسْطِ﴾ ویتیم‌لرگه عدالت برلان تورمقکز ایله فتوی بیره‌در ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ هر نه خیر اش قیلساکز ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا﴾ ۱۲۷ شکسز الله تعالی اول اشنی بلگوچیدر خیر جزالر قیلور ◆ ﴿وَاِنِ امْرَاَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا﴾ بر خاتون ایرینك یراق کوروندن قورقسه ﴿اَوْ اِعْرَاضًا﴾ یاکه تاشلامقندین قورقسه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا اَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا﴾ بس بو ایر برلان خاتون‌غه آرالارنده صلح ایدشوده گناه بولماس ﴿وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ صلح آیرلشودن خیردر (چونکه سعد بن زبیر، خاتونی

قارتایغاج جماعتدن اعراض قیلوب بریاش خاتون آلدی. قارت خاتونیه بو آور بولوب رسول الله یانینه شکایت که کلدی شول وقت آیت ایندی. صلح قیلوشماق شول روشچه: سن قارتایدك، من یاش خاتون الورغه تلیمن، بالالرك برلان تور، سکا نوبت قیلام دیور. خاتون شونارغه رضا بولسه خیردر. یا که خاتونی ایرینه بر نرسه هبه قیلسه وایتسه منی‌ده تاشلامه دیوب ایریده قبول ایتسه بو هم خیردر. ﴿وَاُحْضِرَتِ الْاَنْفُسُ الشُّحَّ﴾ کوکللر سارانلق‌غه حاضرلنوب تورور. (خاتون مال بیره‌سی کیلماس. ایر یاش خاتونی تاشلیسی کیلماس. لکن آلایده احسان قیلوشکز. ﴿وَاِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ اگر سز یاخشی بولوب بر برکزکه جفا وظلم قیلودن ساقلانسا کز ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ کَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِیرًا ۱۲۸﴾ الله تعالی شکسز سزنك عمللرکزدین خبرداردر ﴿وَلَنْ تَسْتَطِیعُوا اَنْ تَعْدِلُوا بَیْنَ النِّسَآءِ﴾ قارت خاتون ایلان یاش خاتون آراسنده عدالت قیلورغه طاقتکز یتماس ﴿وَلَوْ حَرَصْتُمْ﴾ اگرچه عدالت قیلورغه بیك حریص بولسا کزده ﴿فَلَا تَمِیلُوا کُلَّ الْمَیْلِ﴾ بس یاش خاتونکزغه بالکل میل قیلما کز ﴿فَتَذَرُوهَا کَالْمُعَلَّقَةِ﴾ قارت خاتونکزنی ایرسز خاتونلار کبی قویما کز گناهلی بولورسز (رسول‌الله خاتونلری آراسنده نفقه وجماعلرنده عدالت قیلوب ایسته‌در ایدی: یارب طاقتمدن کیلکان عدالت قیلوم شول ایندی دیو (خاتونلارنك کیوم، آشاو، اچو، اولرنده عدالت قیلماق لازمدر ﴿وَاِنْ تُصْلِحُوا﴾ اگر خاتونلارکز آراسنده اصلاح اوزرنده تورسا کز ﴿وَتَتَّقُوا﴾ آلارغه ظلم قیلودن ساقلانسا کز ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ کَانَ غَفُورًا رَحِیمًا ۱۲۹﴾ کامل‌لرکه طاقتکز یتمکاننی الله‌تعالی یارلقاغوچی‌در هم شفقت مرحمت قیلغوچی‌در ﴿وَاِنْ یَتَفَرَّقَا﴾ اگر صلح‌نی قبول قیلماینچه آیریلوشسالر ﴿یُغْنِ اللّٰهُ کُلًّا مِنْ سَعَتِهِ﴾ الله هر برسینی اوزینك فضل وکرمی برلان موکسز قیلور ﴿وَکَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا حَکِیمًا ۱۳۰﴾ الله‌نك رحمتی کیك، مصلحت‌چه اش قیلغوچی‌در ◆ ﴿وَلِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ﴾ بیرده وکوکده‌کی نرسه‌لر الله‌نك‌در، تلاکانچه تصرف قیلور ﴿وَلَقَدْ وَصَّیْنَا الَّذِینَ اُوتُوا الْکِتٰبَ مِنْ قَبْلِکُمْ﴾ تحقیق بز سزدن اوّلکی اهل کتابقه امر قیلدق ﴿وَاِیَّاکُمْ﴾ دخی سزلرکه امر قیلدق ای مؤمنلر ﴿اَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ﴾ الله‌دن قورقکز! وظلم قیلما کز! دیو ﴿وَاِنْ تَکْفُرُوا﴾ اگر انکار قیلسا کز ﴿فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ﴾ شکسز بیرده وکوکده‌کی شیلر بارچه‌سی الله‌نکی‌در. اول هیچ سزنك عملکزکه محتاج توکل. ﴿وَکَانَ اللّٰهُ غَنِیًّا حَمِیدًا ۱۳۱﴾ الله تعالی بای وماقتاولی‌در ﴿وَلِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ﴾ بیرده وکوکده‌کی مخلوقنك بارچه‌سی الله‌نك‌در

﴿ وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾ الله تعالى هر اشنى تابشرورغه كافيدر ﴿ اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ ﴾ اى خلايق اگر تلاسه الله تعالى سزنى قيلغان گناهكز سببلى هلاك قيلور. ﴿ وَيَاْتِ بِاٰخَرِينَ ﴾ وايكنچى يخشى كشى لارنى كيترور ﴿ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى ذٰلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾ الله تعالى بواش اوزرينه قادردر ﴿ مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا ﴾ برمن آخرت عملينى دنيا فائده‌سى اوچون قيلسه ﴿ فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ﴾ الله‌تعالى ملكنده دنيا و آخرة فائده‌سى هرايكسى باردر، كم نرسه اوچون عمل قيلسه شونى بيرور ﴿ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٤﴾ الله‌تعالى هركمنك نى نيت برلان قيلوينى كورگوچى، ايشتكوچيدر ◆ ﴿ يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلّٰهِ ﴾ اى مؤمن‌لر دائم عدالت ايله تورغوچى بولكز شهادت‌نى خدا اوچون ادا قيلكز ﴿ وَلَوْ عَلٰى اَنْفُسِكُمْ ﴾ اگرچه اوزكزنك ضررلركزغه بولسه‌ده ﴿ اَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ اِنْ يَكُنْ غَنِيًّا اَوْ فَقِيرًا ﴾ يا كه آتا آنا وياقين قرداشلركز ضررينه بولسه‌ده هم‌شهادتكز باى اوچون فقير اوچون بولسه‌ده همان حق‌لق برلان بيركز ﴿ فَاللّٰهُ اَوْلٰى بِهِمَا ﴾ بو غنى، فقيرگه الله تعالى سزدن اولى‌در، شهادت سببلى الله تعالى حكم قيلور، سز توغرى شهادت بيركز ﴿ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰى ﴾ هوا كزغه ايارمكز ﴿ اَنْ تَعْدِلُوا ﴾ حق‌دن اوتوب كيتما ككز ده‌الله‌دن قورقكز ﴿ وَاِنْ تَلْوُٓا ﴾ اگر حقنى اوزگارتسا كز ﴿ اَوْ تُعْرِضُوا ﴾ يا كه حقدين اعراض قيلسا كز ﴿ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾ تحقيق الله تعالى قيلغان اشلركزدين خبردار در، جزا قيلور ◆ ﴿ يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ ﴾ اى مؤمن‌لر الله وآنك رسولينه ايمان كلتروكز ﴿ وَالْكِتٰبِ الَّذِي نَزَّلَ عَلٰى رَسُولِهِ ﴾ ورسولينه ايندرلكان قرآن‌غه ﴿ وَالْكِتٰبِ الَّذِي اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ﴾ وقرآندين بورون ايندرلكان كتابلرغه ﴿ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ ﴾ برمن الله‌غه وآنك فرشته‌لرينه انكار قيلسه ﴿ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ ﴾ وكتابلرينه ورسوللرينه ﴿ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ﴾ وقيامت كونينه ﴿ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾ بس اول آدم حقديى يراق ضلال گه‌توشدى (عبدالله‌بن‌سلام‌رسول‌الله‌غه ايتدى: يا رسول‌الله‌سكا وكتابكا وموسى كتابينه وعزيرگه ايمان كتوردمز باشقه‌لرينه انكار قيلساق ياريمى؟ ديو. شونده بو آيت ايندى ﴿ اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ﴾ تحقيق‌شول كشيلار كه موسى عليه‌السلام‌غه ايمان كتوردىلر وموسى‌دين صوكك كافر بولديلار ﴿ ثُمَّ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ﴾ بو كفرلرى صوكنده ينه عيسى عليه‌السلام‌غه ايمان كتوردىلر وعيسى صوكنده ينه كافر بولديلار ﴿ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا ﴾ عيسى‌دن صوكك محمد عليه‌السلام كيلكاچ آنارغه انكار ايلان كفرلارينى آرتتردىلر ﴿ لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾ الله آنلرنى يارلقاغوچى وازلده آنلرنى توغرى يولغه كوندرگوچى

بولمادی ﴿ بَشِّرِ الْمُنٰفِقِينَ بِاَنَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ۞ ١٣٨ ای محمد منافقلار غه سونچ بیر تحقیق آلارغه رنجتکوچی عذاب بولور ﴿ الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكٰفِرِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ منافقلار شول کشیلار درکه مؤمنلاردن باشقه کافرلارنی دوست توتارلر ﴿ اَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ ﴾ ایا کافرلردین غلبه‌نی استارلرمی (یعنی کافرلار برلان دوست لاشوب محمد که غالب بولورمز دیوب ایتورلارمی؟ ﴿ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ۞ ١٣٩ غلبه بارچه‌سی الله تعالی‌نك در کافرلر عاجزلاردر ﴿ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى الْكِتٰبِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ ﴾ تحقیق الله تعالی نیچه اورنده سزلرگه ایندردی اگر ایشوتساکز الله‌نك آیاتلرینی ﴿ يُكْفَرُ بِهَا ﴾ اول آیات‌لرگه انکار ایتلور حالده ﴿ وَيُسْتَهْزَاُ بِهَا ﴾ واستهزاء قیلنغانده ایشوتساکز اول آیتلرنی. یعنی بر مجلسده الله تعالی نك آیت‌لرینه انکار قیلسه‌لر واستهزاء قیلسه‌لار ﴿ فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ ﴾ بس اول مجلس خلقی ایله اوتورماکز ﴿ حَتّٰى يَخُوضُوا فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِ ﴾ باشقه سوزگه کرشکانچه ﴿ اِنَّكُمْ اِذًا مِثْلُهُمْ ﴾ اگر سزده برگه اولتورساکز شولار شکللی بولورسز (بو آیت دلالت قیلادر منکر مجلس‌دن اعراض قیلونك تیوشلکینه ﴿ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنٰفِقِينَ وَالْكٰفِرِينَ فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا ۞ ١٤٠ شکسز الله تعالی منافق‌لار برلان کافرلرنك بارچه‌سنی جهنمده یغاچقدر. ﴿ الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ ﴾ ای مؤمنلر شول منافق‌لارکه سزنك حالکزاوزگارمکنی کوتارلر ﴿ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللّٰهِ ﴾ اگر الله‌دن سزگه نصرت بولوب غنیمت‌لر آلساکز ﴿ قَالُوا اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ﴾ ایا سزگه یاردمچی بولمادقمی دیو ایتورلر (بزگه‌هم الوش بیرکز دیورلر ﴿ وَاِنْ كَانَ لِلْكٰفِرِينَ نَصِيبٌ ﴾ اگر کافرلرنك نصیبی بولسه یعنی آلار سزگه غالب بولسه‌لر ﴿ قَالُوا اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ ﴾ کافرلارگه ایا بز سزگه مؤمنلارنك حاللرینی خبر بیره تورمادقمی؟ دیو ایتورلر ﴿ وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ سزلارنی مسلمان‌لاردین منع قیلور بولمادقمی؟ (یعنی سزگه کوب فائده‌مز اولدی بزگه هم الوش بیرکز ﴿ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ بس قیامت کونده الله‌تعالی منافق‌لار ایله آراکزده حکم قیلور ﴿ وَلَنْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكٰفِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ۞ ١٤١ البته الله تعالی دنیاده هم آخرتده کافرلرگه مؤمنلر ضررینه یولنی قیلماس (چونکه کافرلر دنیاده مؤمنلرگه غالب بولوب بر نیچه ضرر قیلسه‌لارده تیز بتسه کرك ﴿ اِنَّ الْمُنٰفِقِينَ يُخٰدِعُونَ اللّٰهَ ﴾ منافق‌لار الله‌نی آلدیمز دیوب ظن قیلالر ﴿ وَهُوَ خٰدِعُهُمْ ﴾ الله تعالی آلارنی آخرتده جزا قیلغوچیدر ﴿ وَاِذَا قَامُوا اِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوا كُسَالٰى ﴾ قچان اول منافق‌لار نمازغه تورسه‌لر، یالقاولانوب تورورلر ﴿ يُرَآؤُنَ النَّاسَ ﴾ بنده‌لرگه ریا اوچون قیلورلار

﴿وَلَا يَذْكُرُونَ اللّٰهَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾ اللهنی ایسلرینه توشورماس‌لار مگر آز وقتده‌غنه توشورورلار (یعنی دنیا فائده‌سی اوچونگنه) ﴿مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذٰلِكَ﴾ اول منافق‌لار ایمان‌برلان کفر آراسنده‌متحیر (آبدراو)لر ﴿لَا اِلٰى هٰٓؤُلَاءِ﴾ آلار حقیقتده مؤمن‌لارگه قوشولماس‌لار ﴿وَلَا اِلَى هٰٓؤُلَاءِ﴾ هم کافرلرگه‌ده قوشولماس‌لار ﴿وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾ ای محمد برمن‌نی الله آزدرسه آنی قوتقاروغه یول‌تاباس‌سن. بس منافق‌لار اوچون قایغورما ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكٰفِرِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ای مؤمنلر، مؤمن‌لاردن باشقه کافرلارنی دوست توتماگز ﴿اَتُرِيدُونَ اَنْ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٤٤﴾ ایا الله تعالی جزاسی ایرشوگه آچیق حجت اولماقینی تلارمیسز؟ (یعنی کافرلارنی دوست‌توتساگز، الله‌نك عذابی ایرشورگه‌حجت بولور ﴿اِنَّ الْمُنٰفِقِينَ فِى الدَّرْكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِ﴾ شکسز منافقلر جهنم‌نك توبانگی قاتلاوندە بولور ﴿وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾ و آلارغه یاردم بیروچی‌نی تاباس‌سن (موندن آکلاشوله‌درکه خلایق‌نك ایكی یمانی منافق ایکان ﴿اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا﴾ مگر نفاق‌لارندن توبه ایتسه‌لار ﴿وَاَصْلَحُوا﴾ عمللرینی اصلاح قیلسه‌لار ﴿وَاعْتَصَمُوا بِاللّٰهِ﴾ الله‌نك دینینه یابوشسه‌لار ﴿وَاَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلّٰهِ﴾ وخدا رضاسی اوچون دین‌لارینی خالص قیلسه‌لار ﴿فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بو کمسه‌لار مؤمن‌لار ایله‌در ﴿وَسَوْفَ يُؤْتِى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾ الله تعالی مؤمن کشی‌لارگه اوزافلامایونچه الوغ اجرنی‌یعنی جنت‌نی‌بیرور ﴿مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ﴾ الله سزنی عذاب‌ایله نی‌قیلسون ﴿اِنْ شَكَرْتُمْ وَاٰمَنْتُمْ﴾ اگر سز الله‌نك نعمت‌لارینه شکر ایدوب قرآنغه ایمان کیتورساگز ﴿وَكَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾ الله‌تعالی ایزگو عمل‌لرگزنی بلوب خیر جزالر قیلغوچی‌در ﴿لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوٓءِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ الله‌تعالی قبیح سوزلرنی یاد ایتماگنی قبول کورماس ﴿اِلَّا مَنْ ظُلِمَ﴾ مگر بر من ظلم قیلنوب ظالم‌نك اوزی کبی قبیح سوزلار ایله رد قیلسه جائزدر ﴿وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾ الله تعالی مظلوم‌نك دعاسینی قبول قیلغوچی وظالم‌نك قباحت ایدکینی بلگوچی‌در ﴿اِنْ تُبْدُوا خَيْرًا﴾ اگر ظالم‌غه شول ظلم حالنده ایزگولیك اظهار قیلساگز ﴿اَوْ تُخْفُوهُ﴾ یاکه آکارغه ایزگولیك‌نی یاشرون قیلساگز ﴿اَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوٓءٍ﴾ یاکه ظالم‌نك ظلمینی کیچساگز. بو اشلرگز کورکام‌خلقدندر ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾ چونکه الله‌تعالی نیچه ظالملرنك ظلمینی عفو قیلغوچی‌در، سزنك اوچ آلماینچه عفو ایتوگز یخشی اشدر ﴿اِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ﴾ شول کشی‌لارکه الله‌غه ورسولینه انکار قیلورلار ﴿وَيُرِيدُونَ اَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللّٰهِ وَرُسُلِهِ﴾ الله برلان رسول‌لرینك آراسنی

آیورماقنی اراده قیلورلار ﴿ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ ﴾ بعض رسول گه
اوشانامز بعض‌لارینه انکار قیلامز دیو ایتورلار ﴿ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ
ذٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ وایمان ایله کفر آراسنده یول قیلورغه اراده قیلالر ﴿ أُولٰئِكَ هُمُ
الْكٰفِرُونَ حَقًّا ﴾ اوشبو بعض پیغمبرگه اوشانوب بعض‌لارینه انکار قیلغوچی‌لار
تحقیق کافرلردر ﴿ وَأَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥١﴾ و کافرلرگه عذابنی حاضرلدك که
آلارنی خوار قیلغوچی‌در ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ ﴾ شول کشیلار که اللهغه
هم پیغمبرلرینه ایمان کتوره‌لر ﴿ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ ﴾ واول پیغمبرلرنك هیچ
براگوسینی آیورماس‌لار بارچه‌سینه ایمان کتوره‌لر ﴿ أُولٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ ﴾
اللهتعالی بو کشی‌لارنك اجرینی اوزافلاماینچه کامل بیرور ﴿ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٢﴾
اللهتعالی یارلقاغوچیدر وشفقت قیلغوچیدر ◆ ﴿ يَسْئَلُكَ أَهْلُ الْكِتٰبِ ﴾ ای محمد
اهل کتاب سندین سورار ﴿ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتٰبًا مِنَ السَّمَاءِ ﴾ آلارغه کوکدین
کتاب ایندرمکنی (یعنی کعب بن الاشرف ایبداشلری برلان کلوب
ایتدیلار : «ای محمد ایمان کتورمز اگر کوکدین کتاب ایندرساك وآنی
فرشته‌لار کوتاروب کیتورسه‌لار» دیو ﴿ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسٰى أَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ ﴾ تحقیق
آلارنك باباللری، موسی‌دن، موندن زور راقنی‌ده سورادیلر: ﴿ فَقَالُوا أَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً ﴾
موسی علیه السلام‌غه، اللهنی آپ آچق کورسات دیو ایتدیلر (چونکه موسی علیه
السلام طور تاغنده سویلشکانینی فایتوب ایتکاچ، قومی ایتوشدیلر بوسوزگه
اشانورمزاگر اللهنی بزگه‌ده کورساتسانك دیو ﴿ فَأَخَذَتْهُمُ الصّٰعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ﴾ بس آلارنی
ظلم‌لری سببلی اوت کویدردی ﴿ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ ﴾ صوکره بزاو یاساب بزاوغه
تابندیلر ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ ﴾ اوزلرینه آچق معنالی آیتلر کیلگان‌صوکنده
﴿ فَعَفَوْنَا عَنْ ذٰلِكَ ﴾ بس آلارنك اول گناهلرینی عفو قیلدق (یعنی شول ساعت هلاك
قیلمادق ﴿ وَآتَيْنَا مُوسٰى سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٥٣﴾ وموسی‌غه آچق دلیل‌لرنی یعنی معجزه‌لرنی
بیردك ﴿ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ ﴾ وآلارنك اوستینه طور تاوینی کوتاردك ﴿ بِمِيثَاقِهِمْ ﴾
آلاردن عهد آلماق اوچون ﴿ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا ﴾ و آلارغه ایتدك
شهرنك بابندن تواضع ایله کرگزدیو (اریحا شهرینه کرگانده تواضع برلان کرورگه
قوشدی ﴿ وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ ﴾ وآلارغه شنبه کون حقنده اللهنك امرندین
تجاوز قیلماگز دیو ایتدك ﴿ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾ وآلاردن بواشلر اوچون
آغر عهدنی آلدق (چونکه طور تاونده، بو امرلرمزنی یرینه کلتورمك ایله عهد
قیلدیلر ﴿ فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ ﴾ بس مونك صوکنده عهدلرینی سندرماقلری سببلی
﴿ وَكُفْرِهِمْ بِآيٰتِ اللّٰهِ ﴾ واللهنك آیاتلرینه انکارلاری سببلی ﴿ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ﴾

وحقسز ظلم قیلوب پیغمبرلرنی اولترولری سببلی ﴿وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ﴾ وکوکللرمز پرده‌لی، معنی آکغاری دیگان سوزلری سببلی، آلارغه لعنت قیلدی. شونك اوچون سکّاده انکار قیلالر ﴿بَلْ طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ﴾ بلکه الله تعالی آلارنك کوکللرینه کفرلری سببلی مهر باسدی ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ۱۵۵ شوکار کوره آلار ایمان کتورمازلار مگر آزی‌غنه ایمان کتورورلار ﴿وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا﴾ ۱۵۶ الله تعالی آلارغه کفرلری هم حضرت مریم‌گه یالغان یالالر یابقانلاری سببلی لعنت قیلدی (چونکه مریم حضرت‌عیسی‌نی تودرغاچ یوسف بن مازان ایله زنا قیلدی دیدیلر ﴿وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللّٰهِ﴾ آلارغه الله‌نك پیغمبری عیسی بن‌مریم‌نی اولتوردك دیمکلری سببلی لعنت قیلدی (بس ای محمد بر سکّاغنه توگل آلار کوبدین شول انکارده کیله‌لر. یهودلار عیسی علیه السلام‌نی اولترورگه حاضرلنگاچ، عیسی علیه السلام بر اویگه کروب قاچدی. آرتندین قووب کیلگاچ توتار اوچون بر ایر کردی لکن عیسی علیه السلام‌نی اوی اچنده تابمادی اول وقت عیسی‌نی جبرائیل علیه السلام کوك‌گه کوتارگان ایدی. صوکره اول ایر عیسی علیه السلام توسنده بولوب چقدی. هم عیسی دیوب اوترورگه توتنغاچ من عیسی توگل، ایبداشکز دیه نه‌قدر یالوارسه‌ده یالغانلاما دیه اولتردیلر. صوکره اختلاف کیتدی: بوعیسی بولسه بزنك کرتکان کشیمز قایده، بوایبداشمز بولسه عیسی قایده دیدیلر ﴿وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ﴾ عیسی علیه السلام‌نی اوترمدیلر وآسمادیلر ﴿وَلَٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ﴾ لکن یولداشلرینی عیسی‌غه اوخشاشلی قیلندیده شونی توتوب اولتردیلر ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ شول یهودلرکه عیسی‌نی اوتردك دیوب اختلاف قیلوشورلار ﴿لَفِي شَكٍّ مِنْهُ﴾ البته آلار شك اچنده‌در ﴿مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ بو اولترگانلکلرینی بلگانلری یوق ﴿إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ﴾ ظن‌غه ایارمکلرندین باشقه ﴿وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا﴾ ۱۵۷ بیك آچیق معلوم‌درکه آنی اولتورمدیلر ﴿بَلْ رَفَعَهُ اللّٰهُ إِلَيْهِ﴾ بلکه الله تعالی عیسی علیه السلام‌نی اوزی قاتینه کوتاردی ﴿وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا﴾ الله تعالی یهودلرنی منع قیلورغه غالبدر ﴿حَكِيمًا﴾ ۱۵۸ مصلحت‌چه اش قیلغوچیدر. عیسی علیه السلام‌نی کوترمکده‌ده مصلحتلر باردر ﴿وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ﴾ اهل کتابدن بارچه‌سی اولولرندین الك البته عیسی‌غه ایمان کیتورورلار. ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾ ۱۵۹ قیامت کونده عیسی آلارنك ضررلارینه شهادت بیرور واوزمنك رسول ایدکمنی بلدردم انکار قیلدیلار دیو ایتور ﴿فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ﴾ یهودلارنك اوز ظلملری سببلی آلارغه اول حلال ایدلنگان نرسه‌لرنی حرام قیلدق ﴿وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

كثيراً ﴿١٦٠﴾ وكوب آدملارنى الله يولندن منع قيلولارى سببلى ﴿ وَأَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ ﴾ الله طرفندين تيولغانلارى حالده ربا آلولرى سببلى ﴿ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ﴾ وآدملرنك ماللرينى باطل وجه اوزره آشاولرى سببلى حرام قيلدق. (يعنى اوزلرينك جنايتلرى سببلى جزاءً الله تعالى كوب تارلق قيلدى ﴿ وَأَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦١﴾ واول يهودنك كافرلرينه رنجتكوچى عذابنى حاضرلدك (چونكه يهودگه تويا قلى حيوان، صغر، قوى مايلرى حرام بولغاچ ايتديلر بزنك شوملغمزدن توگل بلكه بولار كوبدن حرام بولوب كيلگان ديو ﴿ لٰكِنِ الرّٰسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ ﴾ لكن آنلردن حقيقت علم گه ايرشكان كشيلر و مؤمنلر ﴿ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ ﴾ اى محمد سكا ايندرلگان قرآن غه اينانورلر ﴿ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ وسندين اوّل ايندرلمش كتابلرغه ﴿ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلٰوةَ ﴾ ونمازنى دائم قيلغوچى پيغمبرلرگه ﴿ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ ﴾ هم زكوة بيرگوچى كمسه لر ﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ ﴾ والله غه ايمان كلتورگان كشيلر ﴿ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾ وقيامت كونينه اينانغان كشيلر ﴿ أُولٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٢﴾ بوكشيلرگه الوغ اجرنى بيرورمز ﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ﴾ اى محمد تحقيق بزلر سكا جبرائيل نى يباردك ﴿ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلٰى نُوحٍ ﴾ نوح غه يبارگانمز كبى ﴿ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ ﴾ نوح صوكنده غى پيغمبرلرگه يبارگانمز كبى ﴿ وَأَوْحَيْنَا إِلٰى إِبْرٰهِيمَ ﴾ وابراهيم گه هم يباردك ﴿ وَإِسْمٰعِيلَ وَإِسْحٰقَ ﴾ ابراهيمنك ايكى اوغلى اسماعيل واسحاق غه يباردك ﴿ وَيَعْقُوبَ ﴾ اسحاق اوغلى يعقوب فه يباردك ﴿ وَالْأَسْبَاطِ ﴾ ويعقوب بالالرينه يباردك ﴿ وَعِيسٰى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَ ﴾ هم بو مذكورلرگه يباردك ﴿ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿١٦٣﴾ بيردك بز داودغه زبورنى ﴿ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنٰهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ﴾ هم بو سوره دن مقدم سكا بزلر حكايت ايتكانمز پيغمبرلرگه يباردك ﴿ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ﴾ سكا حكايت ايتمگان پيغمبرلرگه هم يباردك ﴿ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوسٰى تَكْلِيمًا ﴿١٦٤﴾ الله تعالى موسى برلان كامل سويلشمك برلان سويلشدى. ﴿ رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ﴾ بو رسوللرنى، بنده لرنى جهنمدن قورقتوب جنت برلان سويندرگوچى ايتوب يباردك ﴿ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ﴾ رسوللر صوكنده آدملرنك الله اوزرينه حجة لرى بولماسون اوچون (يعنى كافرلر وعاصى لر قيامت كون ايتور ايديلر بزگه دين اوگره توچى بولمادى، بولسه مؤمن بولور ايدك ديو ﴿ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٥﴾ الله تعالى غالب در منكرلرگه جزا قيلغوچيدر. وحكيم در رسوللر يبرمكده حكمتى باردر * مكه مشركلرى همانده اوشانماديلار شونك اوچون الله تعالى ايتدى: ﴿ لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ ﴾ اى محمد سكا ايندرگان قرآن نك حقلغى ايله

الله تعالی شهادة بیرور ﴿اَنْزَلَهُ بعلمه﴾ الله تعالی اول قرآنی کامل علمی ایله‌ن ایندردی (چونکه قرآن کبی باشقه نظملی کتابنی هیچ کمنك اوز اوزندین اوقورغه طاقتی یوقدر. شونك اوچون قرآن معجزه بولدی ﴿وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُونَ﴾ وفرشته‌لر اول قرآن حق دیوب شهادة بیرورلر ﴿وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا﴾ ۱۶۶ الله شاهد بولورغه یتارلیکدر ﴿اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ تحقیق کافر بولوب الله یولندن بنده‌لرنی تیوچیلار ﴿قَدْ ضَلُّوا ضَلٰلًا بَعِيدًا﴾ ۱۶۷ تحقیق حق‌دن یراق کیتوب آداشدیلر. ﴿اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا﴾ تحقیق ظالم وکافر کشی‌لر ﴿لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ الله تعالی آلارنی یارلیقایاچق توگلدر ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا﴾ ۱۶۸ هم توغری یولغه کوندره‌چکده توگلدر ﴿اِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ﴾ مگر آلارنی جهنم یولینه کوندرور ﴿خٰلِدِينَ فِيهَا اَبَدًا﴾ اول جهنمده منگو قالورلار ﴿وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا﴾ ۱۶۹ کافرلرنی جهنمده منگو عذاب قیلو الله‌غه یکلدر ◆ ﴿يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ای بنده‌لر تحقیق سزگه الله‌دن حق‌لق برلان پیغمبر کلدی ﴿فَاٰمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ﴾ بس اوزگزگه خیرلی اشکه ایمان کلتورگز ﴿وَاِنْ تَكْفُرُوا﴾ اگر انکار قیلسا گز ﴿فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ بس شکسز هر شی الله تعالی‌نکدر سز اوزگزده آنقی‌سز ﴿وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ ۱۷۰ الله‌تعالی انکارگزنی بلگوچیدر، مصلحت‌چه اش‌قیلغوچیدر ◆ ﴿يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ﴾ ای اهل کتاب دینگزده غلو قیلما گز یعنی حقدین باشقه‌نی اعتقاد قیلما گز (بو آیت‌نك سبب‌نزولی: نصاری اوچ قسم‌ایدی، بری یعقوبیه که عیسی‌الله دیدیلر. ایکنچیسی‌نسطوریه که‌عیسی الله‌نك‌اوغلی‌دیدیلر. اوچونچیسی ملکانیه‌درکه الله اوچدر عیسی شولاردن بریدر دیدیلر. بولار بارچه‌سی باطل بولغانلقدن الله تعالی دینگزده غلو قیلما گز دیدی ﴿وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ﴾ الله تعالی‌گه حقدین باشقه‌نی اثبات قیلما گز (یعنی الله‌نی کتاب، سنه‌ده‌یوق نرسه‌لر برلان صفت‌لاما گز ﴿اِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ﴾ تحقیق مریم اوغلی عیسی الله‌نك رسولی‌در ﴿وَكَلِمَتُهُ﴾ الله‌نك کلمه‌سندین بولمش‌در. ﴿اَلْقٰيهَا اِلٰى مَرْيَمَ﴾ الله تعالی اول کلمه‌نی مریم اوزرینه توتاشدردی ﴿وَرُوحٌ مِنْهُ﴾ اول عیسی شوندای‌ین روح‌درکه الله‌نك امری ایله‌ن جبرائیل سولوشندن چقدی ومریم یوکلی بولدی ﴿فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ﴾ بس الله‌غه وآنك رسوللرینه ایمان کلتورگز ﴿وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ﴾ والله اوچ دیو ایتما گز ﴿اِنْتَهُوا﴾ بوزوق اعتقاددن توقتا گز ﴿خَيْرًا لَكُمْ﴾ توقتاماقگز سزگه خیردر ﴿اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَاحِدٌ﴾ تحقیق الله تعالی شریکی یوق بر الله‌در ﴿سُبْحٰنَهُ اَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ﴾ اول الله بالاسی بولودین پاك دیو اعتقاد ایده‌من ﴿لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ

وَمَا فِي الْأَرْضِ ﴾ هر شی یرده وکوکده اللهنك مخلوقیدر. باشقه شی گه هیچ احتیاجی یوقدر ﴿ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٧١﴾ الله تعالی وکیل بولورغه کافیدر بس هر اشنی اللهغه تابشرمق لازمدر ﴿ لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ ﴾ البته عیسی اللهغه بنده بولودن باش تارتماس وتکبرلك قیلماس ﴿ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ﴾ ومقرب فرشته‌لر هم باش تارتماس (بر وقت نجران قبیله‌سی کلوب عیسی حقنده مناظره قیلشوب ، اول بنده بولودن باش تارتور هم رسوده توگل دیدکلرنده لن یستنکف آیتی ایندی ﴿ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ ﴾ بر من الله نك عبادتندن باش تارتوب تکبرلك قیلسه ﴿ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٢﴾ بس الله تعالی آلارنك بارنده اوز حضورنده جمع قیلور وهر برسینی جزا قیلور. ﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴾ اما شول کمسه‌لرکه ایمان کلتروب ایزگو عمل قیلسه‌لار ﴿ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ ﴾ بس الله آلارنك عملری اوچون اجرلرینی تمام قیلور ﴿ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ﴾ وآلارغه اللهتعالی اوزینك فضلی وکرمی برلان تیوشلیسندنده آرتدرور ﴿ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا ﴾ اما شول کشی‌لارکه تکبرلك قیلسه‌لر ﴿ فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴾ بس آلارنی قاتی عذاب برله عذاب قیلور ﴿ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٣﴾ واللهتعالی‌دن باشقه خواجه هم یاردمچی تابماس‌لار ◆ ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ ای آدم‌لار تحقیق سزکه اللهدن بیان کیلدی ﴿ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿١٧٤﴾ وسزگه آچق نور یعنی قرآن‌نی ایندردك ﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ ﴾ اما اللهغه ایمان کلتروب اول قرآن‌نك قوشقان‌لارینه یابوشسالار ﴿ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ ﴾ بس آلارنی اوزینك فضل ورحمتینه (یعنی جنتگه) کرگزور ﴿ وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٥﴾ وآلارنی اوزینك توغری یولینه کوندرور ◆ ﴿ يَسْتَفْتُونَكَ ﴾ یامحمد میراث حکم‌لرنده سندین فتوی استارلار ﴿ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ ﴾ ایت ای محمد اللهتعالی سزگه کلاله حقنده فتوی بیرور ﴿ إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ ﴾ کلاله شولدرکه : بر ایردر اگر اول ایر اولسه وهیچ بالاسی قالماینچه، بر توغمه قز قرداشی قالسه ﴿ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ﴾ بس اول قزغه ایرنك مالی‌نك یارتیسی تیوشلی‌در ﴿ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ ﴾ مذکور ایر اوزی ترك قالسه اول قز قرداشندین میراث آلور اگر آنك هیچ بالاسی قالماسه (اما ایر اولوب قزی ، وبر توغمه قز قرنداشی قالسه قزغه یارتسی، قالغانی قز قردشینه بولور . اگر قز قرنداش اولوب آنك قزی ایله ایر توغمه‌سی قالسه قزغه نصف بولوب قالغانی ایرگه بولور. بو ایسه حدیث برلان بیان ایدلمش‌در . ﴿ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ ﴾ اگر

ایکی قز قرنداشی قالغان بولسه ﴿فَلَهُمَا الثُّلُثٰنِ مِمَّا تَرَكَ﴾ بس اول ایکی قز قرنداش که ایر قالدرغان مالنك اوچدن ایکی الوشی تیار ﴿وَاِنْ كَانُوا اِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً﴾ اگر بر توغمه قرنداشلری ایرلر وخاتونلر بولسه ﴿فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ﴾ بس ایرگه ایکی خاتون‌نك الوشی تیار (بو حکم آتا و آنا یاکه بر توغمه بولغان‌لارده‌در . اما آنا بر توغمه‌غنه بولسه‌لار بارچه‌سی مالنك اوچدن بر الوشنده شریك بولورلار . بویله اولماقی اجماع ایله ثابتدر ﴿يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اَنْ تَضِلُّوا﴾ میراث حکم‌لارینی الله تعالی سزلار ضلال‌غه توشماسون دیو بیان قیلور ﴿وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ ۱۷۶ الله تعالی هر شی‌نی بلگوچی‌در . بس الله بیان قیلغان حکم‌لرگه تابع بولکز .

سورة المائدة مدنية مئة وعشرون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَوْفُوا بِالْعُقُودِ﴾ ای مؤمن‌لار عهدلرکزنی وفا قیلکز (عهد اوچ تورلی‌در : برسی الله‌تعالی‌نك بنده‌لرینه عهدیدر امر و نهی ایله . ایکنچی‌سی بنده‌نك خداغه عهدی‌در نذر و یمین‌لار کبی . اوچونچی‌سی بنده ایله بنده عهدی‌در ، ساتمق، آلماق کبی ﴿اُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْاَنْعَامِ﴾ سزگه حیوان‌لار حلال بولدی ﴿اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ﴾ مگر اوشبو سوره‌ده حرام دیوب یازولاچق شیلرگنه حرام قیلندی ﴿غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ﴾ حیوان‌لار حلال بولدی ، احرام حالکزده کیوکنی حلال کورمکزدن باشقه یعنی احرام باغلاسا کز حلال کیوکلر هم حرام بولور . ﴿اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ﴾ الله‌تعالی اوزی تلاگانچه حکم قیلور ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَآئِرَ اللّٰهِ﴾ ای مؤمن‌لر الله تعالی حجده ادا قیلورغه تیوشلی قیلغان شی‌لارنی حلال کورمه کز . الله تعالی حجده عبادت‌لار برلان بیوردی بارچه‌سینی قیلکز (انصار جماعه‌سی صفا ایله مروه آراسنده سعی قیلماس ایدیلر ، اهل مکه عرفاتغه چقماس ایدیلر . شونك اوچون الله تعالی حج عمل‌لرینی برسنیده‌قالدرماکز دیو بیوردی ﴿وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ﴾ وشهر حرام‌ده سوغشنی حلال کورماکز ﴿وَلَا الْهَدْيَ﴾ و کعبه قربان‌لارینی حلال کورماکز ﴿وَلَا الْقَلَٰٓئِدَ﴾ وقربان‌غه علامت اوچون موین‌لارینه بر نرسه باغلاونی حلال کورماکز . (چونکه قربان ایدکی بلنسون اوچون قایوسی آغاچ قابوغی بلان باغلی ایدیلار . الله موندن نهی قیلدی ﴿وَلَآ اٰمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ﴾ ومکه گه زیارت اوچون بارغوچی‌لارنی اوترمکنی حلال کورماکز ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا﴾

اول کعبه‌نی زیارت ایدوچی‌لار الله‌دن رحمت ورضاسینی آرزو قیلالر ﴿وَاذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا﴾ هر قچان احرامدن چقسا کز سزگه کیوك آولامق مباحدر ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ﴾ وسزگه بر قوم‌گه آچیغلانمق باعث بولماسون ﴿اَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ اول قوم سزنی کعبه‌دن منع قیلولری سببلی ﴿اَنْ تَعْتَدُوا﴾ حقدین تجاوز قیلماقکزغه (یعنی خدیبیه یلنده اهل مکه‌نك سزنی کعبه‌دن منع قیلولری اوچون آچیغلانوب ایکنچی گناهی یوق قوم‌گه جنایت وضرر ایتماکز. بس بو آیت دلالت قیله: فایو قومدن جنایت بولسه آندن انتقام جائز اما شول جنسدن ایکنچی قومگه ضرر تیکرو جائز بولماس ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى﴾ بر برکزنی ایزگو عملدرگه وبوزق اشلردن ساقلانمق‌غه اونداشکز، یاردم بیرشکز ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ اما گناه وظلم قیلورغه یاردم بیرشماکز ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ﴾ الله‌دن قورقکز ﴿اِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ۞ شکسز الله تعالی قاتی عذاب قیلغوچی‌در ◆ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ﴾ سزگه اوله‌کسه، بوغاز قانی ودوکلغز ایتی حرام بولدی ﴿وَمَا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ﴾ وشول حیوانی آشامق حرام بولورکه آنی سویغانده الله‌دن باشقه اسم ذکر ایدلور ﴿وَالْمُنْخَنِقَةُ﴾ بوغوب اولترلگان حیواننی آشامق حرام ﴿وَالْمَوْقُوذَةُ﴾ آغاچ یاکه تاش ایله اوروب اولترلگان حیوان حرام ﴿وَالْمُتَرَدِّيَةُ﴾ یوقاریدن یغلوب توشوب هلاك بولغان حیوان حرام ﴿وَالنَّطِيحَةُ﴾ وسوزشوب اولگان حیوان حرام ﴿وَمَا اَكَلَ السَّبُعُ﴾ ویرتقوچی حیوان اولترگان نرسه حرام ﴿اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ﴾ مگرترك حالنده ایرشوب بوغازلاغان حیوانکز حلال بولور ﴿وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ﴾ وشول حیوان حرامدرکه صنملار اوچون بوغازلانور ﴿وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْاَزْلَامِ﴾ واوقلار برله قسمت طلب ایتماکزحرامدر (چونکه جاهلیت زمانه‌سنده برمن سفرگه چقماق بولسه، ایکی اوق آلوب برسینه امرنی ربی وبرسینه نهانی ربی دیو یازوب قویار وبر آزدان صوك آلوب قارار ایدی، اگر امرنی ربی دیه یازلغان چقسه، مکا سفرگه چقماق واجب ایکان، اگر نهانی ربی دیگانی چقسه یوق مکا سفر خیرسز ایکان دیه اعتقاد ایدوب شونك بوینچه عمل ایدر ایدی بولارنك بارچه‌سینی الله منع قیلدی ﴿ذٰلِكُمْ فِسْقٌ﴾ بواشلر فسق‌در. ﴿اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ﴾ اوشبو مکه فتح ایدلنگان کون‌دن صوك کافرلار سزنی ضعیف لندرمکدین امیدسز بولدیلر. چونکه فتح مکه صوکنده اسلام غالب بولدی ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ بس کافرلردین قورقماکز ﴿وَاخْشَوْنِ﴾ مندین گنه قورقکز ﴿اَلْيَوْمَ

﴿ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ ﴾ اوشبو كون (يعنى رسول الله نك آخرغى حجنده عرفه كون) سزلرگه دينكزنى كامل قيلدم (يعنى نصرت ايله باشقه دين لارگه اظهار ايله ﴿ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى ﴾ وسزلرگه نعمتمنى تمام قيلدم (جاهليت علامت لرينى خراب ايتمك ايله ﴿ وَرَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلٰمَ دِينًا ﴾ وسزگه اسلام دينينى اختيار قيلدم ﴿ فَمَنِ اضْطُرَّ فِى مَخْمَصَةٍ ﴾ برمن بركون آچلق حالنده مضطر بولسه يعنى مذكور حرام شى لاردين غيرنى تابماسه ﴿ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِاِثْمٍ ﴾ گناهنى قصد قيلودن باشقه (يعنى لذت اوچون آشامای بلكه اولمدن قوتلورلق غنه آشاسه ﴿ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ بس شكسز الله تعالى بو ضرورت حاللرنده گى كيمچيلك لرنى يارلقاغوچى در ◆ ﴿ يَسْئَلُونَكَ مَاذَا اُحِلَّ لَهُمْ ﴾ يا محمد سندين ، بزگه نى نرسه آولامق حلال در ديو سورايلار ﴿ قُلْ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبٰتُ ﴾ ايت يامحمد: سزگه ذبيحه لر حلال در ﴿ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ ﴾ اوزكز اوگرتكان حيوانلرنك توتقان نرسه لرى ﴿ مُكَلِّبِينَ ﴾ اول حيوان لارنى كامل اوگرتو ايله اوگرتمش ايدكز ﴿ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ ﴾ اول حيوان لارغه الله اوزكزگه بيرگان ادب دين ادب بيرەسز ﴿ فَكُلُوا مِمَّا اَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ ﴾ بس سزنك اوچون توتقان نرسه لرينى آشاكز (قچان توتوبده آشاماسالار اوگرانگان بولورلار ، والا فلا ﴿ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ ﴾ والله اسمينى ياديتكز ﴿ عَلَيْهِ ﴾ اول اوگرتكان حيوان لارگزغه (كيوك گه بيارگان وقتكزده) ﴿ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ﴾ الله دن قورقكز اوله كسه آشاماكز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۞ شك سز الله تعالى قاتى لق ايله حساب قيلغوچيدر ﴿ اَلْيَوْمَ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبٰتُ ﴾ بوكونده سزگه مذبوح حيوان لار حلال در ﴿ وَطَعَامُ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتٰبَ حِلٌّ لَكُمْ ﴾ هم سزگه اهل كتاب ذبح ايتكان ده حلالدر ﴿ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ ﴾ وسزنك طعامكز اهل كتابغه حلال در ﴿ وَالْمُحْصَنٰتُ مِنَ الْمُؤْمِنٰتِ ﴾ وسزگه مؤمنه عفيفه لارنى نكاح لانمق حلال در ﴿ وَالْمُحْصَنٰتُ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ وسزدين بورونغى كتاب بيرلكانلرنك عفيفه لرى هم حلالدر (يعنى تورات وانجيل اهلى نك ﴿ اِذَا اٰتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ ﴾ اگر مهرلرينى بيرساكز ﴿ مُحْصِنِينَ ﴾ اول نكاحكزده زنادن پاك لكنى قصد قيلغوچى بولوكز ﴿ غَيْرَ مُسٰفِحِينَ ﴾ ظاهر زنا قصد قيلغوچى بولماقكزدين غيرى ﴿ وَلَا مُتَّخِذِى اَخْدَانٍ ﴾ وياشرون دوست توتوب زنا قيلماقكزدين باشقه ﴿ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْاِيمٰنِ ﴾ برمن توحيد كلمه سينه انكار قيلسه ﴿ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ ﴾ بس قيلغان عمللرى بارچه سى باطل بولور ﴿ وَهُوَ فِى الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِينَ ۞ وآخرتده اول من هلاكلاردن بولور ◆ ﴿ يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِذَا قُمْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ ﴾ اى مؤمنلار اگر طهارتسز حالكزده نماز اوقورغه تلاساكز بس

يوزلرکزنی یوکز ﴿ وَاَيْدِيَكُمْ اِلَى الْمَرَافِقِ ﴾ وترساك لری ایلان قوللرکزنی یووکز ﴿ وَامْسَحُوا بِرُؤُسِكُمْ ﴾ وباشلارکزغه مسح قیلکز ﴿ وَاَرْجُلَكُمْ اِلَى الْكَعْبَيْنِ ﴾ وتوبق لاری ایلان آیاقلرکزنی یووکز ﴿ وَاِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا ﴾ اگر جنب بولساکز غسل قیلوب پاکلانوکز ﴿ وَاِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ ﴾ اگر آورویاکه سفرده بولساکز ﴿ اَوْ جَاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ ﴾ یاکه براوکز قضاء حاجتدن کلسه ﴿ اَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ ﴾ یاکه خاتونلارکزنی شهوة ایله توتساکز ﴿ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً ﴾ اوشبو وقتلارده صو تابماساکز ﴿ فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا ﴾ بس پاك یرگه تیمم قیلکز ﴿ فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ ﴾ یوزلرکزنی مسح قیلکز ﴿ وَاَيْدِيكُمْ مِنْهُ ﴾ واول پاك یرگه تولرکزنی مسح ایدکز ﴿ مَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ ﴾ الله سزلرگه مشقتنی اراده قیلماس ﴿ وَلٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ ﴾ لکن سزلارنی پاك قیلورغه تلار ﴿ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ ﴾ سزلرگه نعمتینی تمام قیلورغه تلار ﴿ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾ سزلار اول نعمت که شکر قیلماقکز اوچون (چونکه الله نك رخصت لری اولوغ نعمتدر ﴿ وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ﴾ ای مؤمنلار الله نك نعمتلارینی یادکزغه کلتورکز ﴿ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ ﴾ وهم الله تعالی نك اوزکزنك جانکزغه، یارا تلغان وقتنده قیلغان عهدینی یادکزغه کلتورکز ﴿ اِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ﴾ اول میثاق وقتنده یارب سوزکنی ایشوتامز وامرکه اطاعت قیلامز دیو ایتدکز ﴿ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ﴾ الله دن قورقکز میثاق کوننده گی عهدکزنی بوزماکز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾ شکسز الله تعالی کوکلده گی شیلرنی بلگوچیدر بس فاسد اعتقادلاردین ساقلانکز ﴿ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلّٰهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ ﴾ ای مؤمنلار حق سوزنی ایتکوچی بولکز ﴿ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰى اَنْ لَا تَعْدِلُوا ﴾ سزنی بر قومغه آچولانماق عدالتدن باشقه اشکه توتنورغه قزدرماسون (یعنی مکه نی فتح ایتکانده الله تعالی ایتدی: اوّلگی آچولارکز اوچون عدالتسز اش قیلماکز دیو ﴿ اِعْدِلُوا ﴾ هر حالکزده عدالت قیلوکز ﴿ هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى ﴾ عدالت تقوی غه یقیناقدر (بس الله تعالی کفارغه هم عدالت برلان اش قیلورغه بیوردی ﴿ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ﴾ الله دن قورقکز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴾ شکسز الله تعالی سز قیلغان اشلردن خبردار در ﴿ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ﴾ الله تعالی مؤمنلارگه وایذگو عمل قیلغوچیلارغه وعده قیلدی ﴿ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظِيمٌ ﴾ آلارنك گناهلرینه مغفرة وآخرتده الوغ اجر بولور ﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا ﴾ شول کشیلارکه کافر بولدیلر، قرآنغه یالغانغه توتدیلر ﴿ اُولٰئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيمِ ﴾ آلار جهنم ایالریدر ◆ ﴿ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ﴾ ای مؤمنلار الله تعالی نك سزگه

بیرگان نعمت‌لارینی یاد ایتکز (یعنی کافرلر رسول الله‌نی اولترمکه تلادیلر برسی رسول اکرم‌دن قلچینی سوراب اولترمك بولغان ایدی الله قورقو سالدی‌ده اولتره آلمادی رسول‌الله ینه سلامت قالدی بو ایسه مؤمنلرگه الوغ نعمت‌در شول حقده بو آیت ایندی ﴿ اِذْهَمَّ قَوْمٌ اَنْ یَبْسُطُوا اَلَیْکُمْ اَیْدِیَهُمْ ﴾ الله سزگه کافر بولغان قوم رسول الله‌نی اولتروورگه قوللارین سوزغان وقتده انعام قیلدی ﴿ فَکَفَّ اَیْدِیَهُمْ عَنْکُمْ ﴾ بس الله آلارنك قوللرینی سزدن منع قیلدی ﴿ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ﴾ الله‌دن خوف ایدکز ﴿ وَعَلَی اللّٰهِ فَلْیَتَوَکَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴾ مؤمن‌لر فقط الله‌غه غنه توکل قیلسونلر ◆ ﴿ وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ مِیْثَاقَ بَنِیْ اِسْرَآئِیلَ ﴾ تحقیق الله تعالی بنی اسرائیلدن عهدنی آلدی ﴿ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَیْ عَشَرَ نَقِیبًا ﴾ واول بنی اسرائیل‌دن اون ایکی کفیلنی یباردك ﴿ وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّیْ مَعَکُمْ ﴾ الله تعالی آلارغه ایتدی قورقماکز من یاردمچیکز من . چونکه بنی اسرائیل فرعون‌لاردن قوتولغاچ مصرده اورنلاشقانلار ایدی. صوکره الله تعالی شام یرنده اریحا شهرینه بارورغه بیوردی، اریحاده کنعان خلقی تورا ایدی. بارکز اریحانی سوغشوب آلکز من سزنك یاردمچیکز من دیدی. وموسی علیه‌السلام‌غه هرار وغدن برکفیل قیل تاکه‌اشلارن‌قارارلار دیو بیوردی وموسی علیه السلام شولای قیلدی . سوغشور اوچون بنی‌اسرائیل‌دن عهده آلدی. قچان اریحا شهرینه یقین کیلکاچ موسی علیه السلام اون ایکی کفیلنی جاسوس ایدوب شهرگه حال بلوب قایتورغه یباردی آنده کورگان حاللرنی قوم‌غه قایتوب سویلماکز دیدی باردیلر وکوردیلرکه آلار بیك الوغ گوده‌لی، حتی برسی‌نك جیکینه ایکی بنی اسرائیل سیارلق ایمش بونی کوروب بیك قورقدیلر وقایتوب قومنی سوغشدن تیدیلار مگر ایکیسی سویلمادی بلکه سوغشقه تحریض‌ایتدیلر برسی یوشع بن نون وبرسی کالوب بن یوحنا ایدی ﴿ لَئِنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ ﴾ آلارغه الله تعالی ایتدی اگر دائم نماز قیلساکز ﴿ وَاٰتَیْتُمُ الزَّکٰوةَ ﴾ وزکوتکزنی بیرسه‌کز ﴿ وَاٰمَنْتُمْ بِرُسُلِیْ ﴾ وپیغمبرلریمه ایمان کلتورسه‌کز ﴿ وَعَزَّرْتُمُوْهُمْ ﴾ وآلارنی تقویه قیلساکز ﴿ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا ﴾ وخدا رضاسی اوچون قرض حسنه‌لار بیرساکز یعنی فقیرلرگه اعانت قیلسه‌کز ﴿ لَاُکَفِّرَنَّ عَنْکُمْ سَیِّاٰتِکُمْ ﴾ البته گناهلارکزنی جویارمن ﴿ وَلَاُدْخِلَنَّکُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ﴾ وسزلرنی جنت‌لرگه کرتورمن که آلارنك آستلارندین یلغه‌لار آغادر ﴿ فَمَنْ کَفَرَ بَعْدَ ذٰلِکَ مِنْکُمْ ﴾ مذکور عهد صوکنده سزدن برکمسه کافر بولسه ﴿ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِیْلِ ﴾ بس تحقیق اول کشی توغری یولدان آداشدی* بنی‌اسرائیل عهدلرینی بوزوب سوغشقه بارمادیلر بس الله‌تعالی ایتدی ﴿ فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِیْثَاقَهُمْ لَعَنّٰهُمْ ﴾ عهدلرینی سندرولاری سببلی آلارغه لعنت قیلدق یعنی صورتلرینی

آلشدردق وجزیه بیره تورغان قوم قیلدق ﴿وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً﴾ وکوکللارینی ایمان‌دن بوش، قارا قیلدق ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ﴾ شونك سببلی اینگان آیت‌لارنی اوزگارته‌لر ﴿عَنْ مَوَاضِعِهِ﴾ اورنلارندین ﴿وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ وکتابلرنده امر ایتلگان نصیب‌لارینی اونوتورلار (شونك اوچون ابن مسعود حضرتلری «ایر کشی گناه سببلی علمینی اونوتور» دیدی. بس کتاب الله حکملرینی اونوتوب مجرد فقه فتوی کتابلرینه توتونمق قلب قارالغاندندر ﴿وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَائِنَةٍ مِنْهُمْ﴾ یامحمد همیشه خبردار بولورسن آنلرداغی خیانت آتا بابالارندین کیلگان خیانت‌در عادتلری رسوللرگه جنایت‌در ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ مگر بیك آزلارگه خیانتسز بولور ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ﴾ بس آلاردین عفو قیل واعراض قیل ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ ۱۳ الله‌تعالی محسن‌لارنی دوست کورور، یاراتور ﴿وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ﴾ بزلار الله تعالی طرفندین نصرت ایالری دیه ماقتانغان نصاری قومندن‌ده عهد آلدق ﴿فَنَسُوا حَظًّا﴾ بونصاری نصیب‌لارینی اونوتدیلر ﴿مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ کتابلرنده یاد ایدلگان امرلرندین (یعنی رسوللرگه اینانگز محمدکه اطاعت قیلگز دیه انجیل‌لرنده یازلغان ایدی آنی اوزگارتدیلر ﴿فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ کتاب‌لرینه مخالفت‌لری سببلی بر برسی آراسینه دشمانلق واورشنی سالدق ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ قیامت کاچه ﴿وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ ۱۴ تیز کوندن الله تعالی آلارغه دنیاده قیلغان اشلرینك قباحت ایکانینی خبر بیرور (روایت ایدلدی که، نصاری آراسینه دشمانلق سالغان بولص اسملی کشیدر. بوکمسه اوزی یهوددن اولوب اوّلده نصاری برلان کوب سوغش قیلمش‌در. صوکره جیکودن عاجز بولغاچ حیله‌گه کرشوب اوّلا ایکی کوزینی آغولاب نصاری یانینه باروب ایته‌در ای نصاری منی تانیسزمی؟ نصاری ایتدیلار تانیمز سن بزگه قیلماغان قباحت‌نی قالدرمادك. بولص ایتدی بوکون کیچ عیسی‌نی کوردم منم قومه نه‌اوچون تیه‌سك دیه یا کاغیمه سوغوب ایکی کوزمنی کورماس قیلدی. شونك اوچون من توبه ایتدم. مکا بر آولاق اورن بیرکز عبادت قیلامن دیدی. آنلر اورن بیردیلر. وقت وقت جیوب وعظ ایته‌در ایدی وبعض وقت منکر سوزلر ایتوب تفسیر قیلوب هرکشینی حیرانغه قالدیرا ایدی. شول حیله برلان هر قایوسینی اوزینه اوشاندردی. صوکره بیك کوب یالغان‌لارنی دین عیسی‌غه قوشدی. کوب حرامنی حلال قیلدی. وبیك کوب قومنی آزدردی. کونلرنك برنده جماعت‌نی جیوب: آی برلان قویاشنی مشرقدن تودرغوچی الله بولسه الله مشرقده ایکان آنده فاراب عبادت قیلگز دیو ایتدی. صوکره کوزلرینی سلامتلتدی وخلقنی جیوب ایتدی: بوکون توشمده

عیسی‌نی کوردم ایتدیکه ای بولص سندین رضا بولدم دیوب، کوزلارمنی سیادی سلامتلندم، ایمدی اوزمنی قربان قیلامن دیدی. سزگه ایته‌چك سوزم شول اعتقادگزنی تازارتوگز کوزسزلرگه کوز قویوچی، اولك‌لرنی ترلدرگوچی البته الله تعالی گنه‌در، شولای ایسه عیسی الله‌در، چونکه اول بو اشلرنی قیلدی دیدی. شوندان صوك نصاری‌نك اعتقادی بوزلوب دین‌لاری تحریف ایدلوب ضلالت که توشدیلر انا لله وانا الیه راجعون ﴿یٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جٰٓاءَكُمْ رَسُولُنٰا﴾ ای کتاب اهللری تحقیق سزگه بزم رسولمز کلدی یعنی محمد علیه السلام ﴿یُبَیِّنُ لَكُمْ كَثِیرًا مِّمّٰا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتٰبِ﴾ اول محمد بز ایندرگان کتابدین یاشرگان مسئله‌گزنك کوبسینی بیان قیلور (چونکه یهود رجم وخمر آیت‌لرینی یاشرگان‌لار ایدی رسول الله بیان قیلدی ﴿وَیَعْفُوا عَنْ كَثِیرٍ﴾ وهم کوبسینی بیانده قیلماس ایدی ﴿قَدْ جٰٓاءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُورٌ﴾ تحقیق الله‌دین سزگه نور یعنی محمد علیه السلام کلدی ﴿وَكِتٰبٌ مُبِینٌ ۝١٥﴾ وحق برلان باطل آراسینی اظهار قیلغوچی قرآن اسملی کتاب کلدی ﴿یَهْدِی بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوٰانَهُ﴾ خدا رضاسینی استاب قرآنغه توتونغان کشی‌لرنی الله تعالی اول قرآن ایلان کوندرور ﴿سُبُلَ السَّلٰمِ﴾ سلامتلیك یولینه ﴿وَیُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِهِ﴾ الله تعالی اوزینك اراده‌سی برله اول کشیلرنی کفر، بدعت قارانغولغندین ایمان نورینه چغارور ﴿وَیَهْدِیهِمْ اِلٰى صِرٰاطٍ مُسْتَقِیمٍ ۝١٦﴾ وآلارنی توغری یولغه کوندرور ✦ ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِینَ قٰالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِیحُ ابْنُ مَرْیَمَ﴾ عیسی الله دیگان کشیلر تحقیق کافرلاردر ﴿قُلْ فَمَنْ یَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَیْـًٔا﴾ یامحمد ایت الله‌تعالی‌دن قیلونغان اراده وقدرتکه قارشی کیلورگه اقتدارنی کم مالك بولور؟ ﴿اِنْ اَرٰادَ اَنْ یُهْلِكَ الْمَسِیحَ ابْنَ مَرْیَمَ وَاُمَّهُ﴾ اگر الله تعالی عیسی‌نی وآناسینی هلاك قیلورغه تلاسه ﴿وَمَنْ فِی الْاَرْضِ جَمِیعًا﴾ ویرده گی نرسه‌لرنك بارچه‌سینی هلاك‌قیلورغه تلاسه (یعنی الله‌تعالی یر یوزنده گی بارچه نرسه‌نی وعیسی‌نی هلاك قیلورغه تلاسه، عیسی اوزینی‌قوتقارورغه‌ده حالندین کیلماس. بس‌نچوك اول اله بولسون العیاذ بالله ﴿وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمٰا بَیْنَهُمٰا﴾ یرده کوکده وآرالارنده‌غی بارچه مخلوق الله تعالی‌نك‌در ﴿یَخْلُقُ مٰا یَشٰٓاءُ﴾ اوزی تلاگان نرسه‌نی خلق ایتار ﴿وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ ۝١٧﴾ الله‌تعالی هر شی گه قادردر (نجران نصاری‌سی عیسی بنده بولسه آتاسی بولور ایدی دیو ایتدکلرنده الله تعالی ایتدی آتاسز خلق‌ایتارگه قادرمن دیو. ﴿وَقٰالَتِ الْیَهُودُ وَالنَّصٰرٰى نَحْنُ اَبْنٰٓؤُا اللّٰهِ وَاَحِبّٰٓؤُهُ﴾ یهود برلان نصاری ایتدیلر بزلار الله‌نك دوستلری هم اوغللری منزلنده‌مز بزنی عذاب قیلماس دیو ﴿قُلْ فَلِمَ یُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ﴾ ایت ای محمد آلای ایسه نه ایچون

گناه‌لار كز سبيلى الله سزنى عذاب قيلادر. آتا اوغلينى اوتقه هيچ وقت سالماس حال بوكه يهود اوزلرى عذاب بولاچقنى چاماليلر (لن تمسنا النار الا ايامعدودة الخ آيتنده‌اقرار ايتديلر.) ﴿ بَلْ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ ﴾ بلكه الله ياراتقان آدملر جمله‌سندين سزده آدم‌سز ﴿ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾ الله تعالى اوزى تلاگان كشينى يارلقار ﴿ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ﴾ وتلاگان كشينى عذاب قيلور يهود نصارى بولو برلان قوتلور حال بولماز ﴿ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ﴾ يركوك هم آرالارنداغى هرنرسه الله‌نك مخلوقيدر ﴿ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴾ قايتاچق يركز الله‌تعالى‌در شوكا كوره اش‌اشلكزلر ◆ ﴿ يٰاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا ﴾ اى‌اهل كتاب تحقيق‌سزگه برنك رسولمز يعنى محمد عليه‌السلام كيلدى ﴿ يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ ﴾ اول‌سزگه پيغمبركز بولماغان وقتده دينى بيان‌قيلور (چونكه رسوللردن‌قالغان دين كيسولگان، صوكره پيغمبرلر كيلمگانكه كوب وقت اوتكان ايدى ﴿ اَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ ﴾ رسول يباردك تاكه بزگه بشير ونذير كيلگانى يوق ديوب ايتورگه اورن بولماسون اوچون ﴿ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ ﴾ تحقيق سزگه بشير هم نذير يعنى محمد عليه‌السلام كيلدى ﴿ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ الله تعالى هر شى‌گه قديردر ◆ ﴿ وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ ﴾ اى محمد امتكا عبرت اوچون خبر بير موسى اوزينك قومينه ايتدى ﴿ يٰقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ﴾ اى قوم‌م الله تعالى‌نك سزگه بولغان نعمتينى ايسكه توشوركز ﴿ اِذْ جَعَلَ فِيكُمْ اَنْبِيَاءَ ﴾ چونكه سزنك اچكزده نيچه پيغمبرلر قيلدى ﴿ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا ﴾ فرعونكه قل ايدكز پادشاه‌لار قيلدى ﴿ وَاٰتٰيكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ اَحَدًا مِنَ الْعٰلَمِينَ ﴾ وسزگه عالم اهلينك برا گوسينه‌ده بيرمگان نعمت‌لرنى بيردى (كوكدن من ايله سلوى ياغدرمق كبى) ﴿ يٰقَوْمِ ادْخُلُوا الْاَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِى كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ ﴾ اى قوم كركز شول شهرگه كه آنى الله سزگه بولور ديه حكم ايتدى آنده كرسا كز گناهلاركزدين پاك بولورسز ﴿ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلٰى اَدْبَارِكُمْ ﴾ آرتلاركزغه قايتماكز يعنى بيورلمش اشلرنى ترك ايتماكز ﴿ فَتَنْقَلِبُوا خٰسِرِينَ ﴾ بزنك طرفدن ايتولگان سوزلرگه‌قولاق‌سالماساكز، هرثوابدن محروم بولورسز ﴿ قَالُوا يٰمُوسٰى اِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ﴾ ايتديلر اى موسى تحقيق اول يرده جبر ايدوچى قوملر باردر ﴿ وَاِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتّٰى يَخْرُجُوا مِنْهَا ﴾ بز اول شهرگه اول جبرايتوچى‌قوملر آندن چقماينچى كرمايمز ﴿ فَاِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَاِنَّا دٰخِلُونَ ﴾ آلار اول يردن چقسالار بز كرورمز. ﴿ قَالَ رَجُلٰنِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ ﴾ الله‌دن قورقا تورغان ايكى يهود ايتدى ﴿ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمَا ﴾ الله آلارغه كامل ايمان نعمتينى بيردى، آلار يوشع ايله كالوب ايديلر ﴿ ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ ﴾ اول جبارلرنك شهر قاپقاسندين كركز

آلار سزنك كوب جماعت ايكانكزنى كورسونلر ﴿ فَاِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَاِنَّكُمْ غٰلِبُونَ ﴾ قچان شهر قاپقاسندن كرسا كز تحقيق غالب بولورسز چونكه الله وعده قيلدى ﴿ وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوا ﴾ اللهغه توكل قيلكز ﴿ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾ اگر الله يارديم بيرهچكينه اوشانسا كز ﴿ قَالُوا يٰمُوسٰى اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا اَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا ﴾ ايتديلر اى موسى بز قچان جبار قوم آنده تورغان وقتده اريحاغه كرمامز ﴿ فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا ﴾ بس ربك برلان اوزك باركزده آلار برلان سوغشكز ﴿ اِنَّا هٰهُنَا قٰعِدُونَ ﴿٢٤﴾ بز شونده اوتروب قاراب تورامز ﴿ قَالَ رَبِّ اِنِّى لَا اَمْلِكُ اِلَّا نَفْسِى وَاَخِى ﴾ موسى عليه‌السلام آچولانوب ايتدى: يارب اوزم برلان قرداشمدن باشقه‌غه انابت قيلمايمن، قومم فاسق بولديلار ﴿ فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفٰسِقِينَ ﴿٢٥﴾ يارب بزنك ايله فاسق قوم آراسينى آيورغل. ﴿ قَالَ فَاِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ اَرْبَعِينَ سَنَةً ﴾ الله تعالى ايتدى تحقيق آلارغه حرام قيلدم اريحا يرينى قرق يلغه‌چه، شول وقت يتماينچه آنده كره آلماس‌لار ﴿ يَتِيهُونَ فِى الْاَرْضِ ﴾ حيران بولوب صحراده آداشوب يورورلر (هم درواقع شول اش بولدى. شهرگه كره آلماديلر ﴿ فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفٰسِقِينَ ﴿٢٦﴾ بس قايغورما فاسق قوم اوچون انكار قيلسه‌لارده جزاسى اوزلرينه بولاچق ❖ ﴿ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَىْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ ﴾ اى محمد آلارغه آدمنك ايكى اوغلى حقنده‌غى خبرنى اوقوغل (حضرت حوا هر قورساقده ايكى ايكز بالا تودرادر ايدى. وبر قورساقدين توغانى ايكنچى قورساقداغيسى برله‌ن نكاح‌لاندرالار ايدى. قابل برله‌ن توغان اقليمه اسملى قزنى ايكنچى قورساقدين توغان هابل‌گه بيرمك بولغانده قابل انكار قيلدى. آدم عليه‌السلام قربان چالورغه قوشدى، قايوكزنك قربانى قبول بولسه قز آكا بولور ديدى. قربان چالديلار ينه هابل‌گه چقدى. چونكه اول زمانده قبول ايدلنگان قربانى كوكدن اوت توشوب ياندرا ايدى هابل‌نكى ياندى. همان قابل‌نك حسدى آرتدى انكار قيلدى. اشته الله تعالى شول خبرنى قومكا سويله ديوب بيوردى ﴿ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا ﴾ اول ايكى اوغل قربان چالديلار برسى‌نك قربانى قبول ايدلندى ﴿ وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ ﴾ وايكنچى‌سينك مقبول بولمادى ﴿ قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ ﴾ قربانى قبول بولمغان قابل، هابل‌گه ايتدى: من سنى البته اولتورورمن ديو ﴿ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾ هابل ايتدى: الله تعالى تقوى كمسه‌لردن‌گنه قبول قيلور (من اخلاص برلان يخشى حيوان چالدم قبول بولدى، سن اخلاص‌سز نچار حيوان سايلاب چالدك، قبول بولمادى شونك اوچون‌مى منى اولتورورگه تلاى‌سك؟ ﴿ لَئِنْ بَسَطْتَ اِلَىَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِى ﴾ منى اولتورورگه قولكنى اوزاتاچق بولساك‌ده ﴿ مَا اَنَا بِبَاسِطٍ يَدِىَ اِلَيْكَ لِاَقْتُلَكَ ﴾ اما من سنى اولتورورگه قولمنى

اوزاتاچق توگلمن ﴿ انّى اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعٰلَمِينَ ۞ ٢٨ تحقيق من جميع عالمنى تربيه
قيلغوچى اللهدن عذابندين قورقامن ﴿ انّى اُرِيدُ اَنْ تَبُوءَ بِاثْمِى وَاثْمِكَ ﴾ من تلايمن ،
اوزڭدن ومنم گناه‌لارمنى يوكلاب الله حضورينه قايتماقڭنى ﴿ فَتَكُونَ مِنْ اَصْحٰبِ
النّٰارِ ﴾ اگر منى اوترساڭ جهنم ايه‌لرندين بولورسڭ ﴿ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظّٰلِمِينَ ۞ ٢٩ اول
جهنم ظالملر جزاسى‌در ﴿ فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ اَخِيهِ ﴾ بس قابل گه قرداشى هابل‌نى
اولترمك گه نفسى غلبه قيلدى ﴿ فَقَتَلَهُ ﴾ هم اولتردى ﴿ فَاَصْبَحَ مِنَ الْخٰسِرِينَ ۞ ٣٠ بس
بخت‌سزلر جمله‌سندين بولوب اورلدى (موندن صوڭ قابل، نى قيلورغه بلماى
هابل‌نى نيچه كون كوتاروب يوردى كومارگه بلمه‌دى، قارغا اوله كسه كومگانتى
كوربكنه كومارگه اوگراندى) ﴿ فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا ﴾ بس الله بر قارغانى يباردى
﴿ يَبْحَثُ فِى الْاَرْضِ ﴾ اول قارغا يرنى قازور ﴿ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوٰارِى سَوْءَةَ
اَخِيهِ ﴾ قابل گه خلق كوزندين قرداشى‌نڭ اوله كسه‌سينى نيچوك ياشرورگه
كيرك ايكانينى كورساتور اوچون ﴿ قَالَ يٰوَيْلَتٰى ﴾ قارغه‌نى كورگاچ قابل
ايتدى اى هلاكت ﴿ اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُونَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ ﴾ من عاجزمى‌بو قارغا كبى
بولماقدين ﴿ فَاُوٰارِىَ سَوْءَةَ اَخِى ﴾ بس قرنداشم‌نڭ ميته‌سون اورتورايدم ﴿ فَاَصْبَحَ
مِنَ النّٰدِمِينَ ۞ ٣١ بس قابل اوكنوچى‌لاردن بولدى ﴿ مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ كَتَبْنَا عَلٰى بَنِى
اِسْرٰٓائِيلَ ﴾ شول روشچه آدملار بربرسينه ظلم ايتكانى اوچون بنى اسرائيل گه
حكم قيلدق ﴿ اَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا ﴾ اگر بر كشى براونى اوترسه ﴿ بِغَيْرِ نَفْسٍ ﴾ قصاص‌سز
حق‌سز ﴿ اَوْ فَسَادٍ فِى الْاَرْضِ ﴾ يا كه فساد قيلماقدين غيرى ﴿ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النّٰاسَ جَمِيعًا ﴾
گويا كه اول كشى بتون خلقنى اوترگان كبى ﴿ وَمَنْ اَحْيٰاهٰا ﴾ برمن براونى اولمدين
قوتقارسه ﴿ فَكَاَنَّمَا اَحْيَا النّٰاسَ جَمِيعًا ﴾ گويا كه بارچه آدمنى قوتقاردى ﴿ وَلَقَدْ جٰٓاءَتْهُمْ
رُسُلُنَا بِالْبَيِّنٰتِ ﴾ تحقيق اول بنى اسرائيل گه رسول‌لرمز آچق بيان‌لرنى كلتوردى
﴿ ثُمَّ اِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِى الْاَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ۞ ٣٢ اشبو بيان‌لار صوڭده البته
آلارنڭ كوبراگى سوزلارنده هم فعل‌لرنده مسرف‌لاردر ﴿ اِنَّمَا جَزٰٓؤُا الَّذِينَ
يُحٰارِبُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ﴾ الله‌غه ورسولينه قارشو سوغش قيلغوچى‌لار يعنى اطاعت
ايتماوچى‌لارنڭ جزاسى ﴿ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا ﴾ ويرده فساد قيلغوچى‌لارنڭ
جزاسى ﴿ اَنْ يُقَتَّلُوٓا اَوْ يُصَلَّبُوٓا ﴾ اوترلو، يا كه آسلودر ﴿ اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدِيهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ ﴾
يا كه قول وآياق‌لارينى كيسمك‌در ﴿ مِنْ خِلٰافٍ ﴾ خلاف طرفندين (يعنى اوڭ قولى
صول آياغى) ﴿ اَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِ ﴾ يا كه بر شهردين ايكنچى شهرگه سورلودر
(بواش امام‌لار رأينه مفوض‌در) ﴿ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْىٌ فِى الدُّنْيٰا ﴾ اوشبو جزاء آلارغه
دنيا عذابى‌در ﴿ وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۞ ٣٣ آلارغه آخرتده الوغ عذاب

بولور ﴿ الَّا الَّذِينَ تَابُوا ﴾ مگر توبه قيلسه‌لار ﴿ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ ﴾ سزلار آلارغه قادر بولوب جزا يورتمكدين الك ﴿ فَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ ٣٤ بس شك‌سز بلكز اولكى گناه‌لارينى الله يارلقاغوچى ورحمت قيلغوچى‌در ◆ ﴿ يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ ﴾ اى مؤمن‌لار الله‌نك عذابندين قورقكز ﴿ وَابْتَغُوا اِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ ﴾ الله‌غه ياقن‌لقنى ايذگو عمل‌لر ايله استا كز ﴿ وَجٰاهِدُوا فِى سَبِيلِهِ ﴾ الله يولنده سوغش قيلكز ﴿ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۞ ٣٥ شولاى قيلسا كز شايد عذابدين قوتولورسز ﴿ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ﴾ يردا گى مالنك بارچه‌سى كافرلرنقى بولسه ايدى ﴿ وَمِثْلَهُ مَعَهُ ﴾ و آنك قدرينه‌بولسه ايدى ﴿ لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴾ اوزلرينى اول مال ايلن قيامت كون عذابندين يولماق اوچون ﴿ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ ﴾ آلاردن قبول قيلونماس ايدى (يعنى شول قدر فاتى عذاب‌ده بولورلركه، دنياداغى مالنك ايكى الوشينى بيروب قوتولماق بولورلر لكن ممكن بولماس ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ۞ ٣٦ آلارغه آخرتده رنجتكوچى عذاب بولور ﴿ يُرِيدُونَ اَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النّٰارِ ﴾ اول كافرلار اوتدن چغارغه تلارلار ﴿ وَمَا هُمْ بِخٰارِجِينَ مِنْهَا ﴾ لكن چغا آلماس‌لار ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ۞ ٣٧ آلارغه دائم عذاب بولور (چغار اوچون جهنم ايشوگى‌نه كيلگاچ اوتدن بولغان چوقمارلار برلن قيناب‌يبارورلار ◆ ﴿ وَالسّٰارِقُ وَالسّٰارِقَةُ فَاقْطَعُوا اَيْدِيَهُمَا ﴾ اوغرلاوچى ايرنك هم خاتون‌نك قوللارينى كيسوكز ﴿ جَزٰاءً بِمَا كَسَبَا ﴾ كسب ايتكان ياوز عمل‌لرينه جزا اوچون ﴿ نَكٰالًا مِنَ اللّٰهِ ﴾ الله‌دن عقوبت اوچون ﴿ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۞ ٣٨ الله اوغريدن اوچ آلورغه غالبدر، مصلحت‌چه جزاسينى قيلغوچى‌در ﴿ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ ﴾ بر من اوغريلق قيلغان صوكنده توبه قيلسه آلغان نرسه‌سينى ايا سينه قايتارسه ﴿ وَاَصْلَحَ ﴾ وعمللرينى صالح قيلسه ﴿ فَاِنَّ اللّٰهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ ﴾ شك‌سز الله‌تعالى اول آدم‌نك توبه‌سنى قبول قيلغوچيدر ﴿ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ ٣٩ شك‌سز الله‌تعالى غفور رحيم‌در ◆ ﴿ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ ﴾ اى محمد تحقيق بله‌سك يرده كوكده پادشاهلق الله‌غه خاصدر ﴿ يُعَذِّبُ مَنْ يَشٰاءُ ﴾ تله‌گان كشى‌نى عذاب قيلور ﴿ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشٰاءُ ﴾ وتله‌گانى كشى‌سنى يارليقار ﴿ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ۞ ٤٠ الله‌تعالى هر شى گه قادردر ◆ ﴿ يٰاَيُّهَا الرَّسُولُ لٰا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسٰارِعُونَ فِى الْكُفْرِ ﴾ اى محمد سنى كفرگه آشقغوچى كشى‌لار قايغوغه سالماسون ﴿ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ ﴾ اما قلب‌لرنده ايمان يوقدر ﴿ وَمِنَ الَّذِينَ هٰادُوا ﴾ ويهود سنى قايغرتماسن ﴿ سَمّٰاعُونَ لِلْكَذِبِ ﴾ آلار يالغان نى يعنى كفرنى قبول قيلورلار ﴿ سَمّٰاعُونَ لِقَوْمٍ اٰخَرِينَ لَمْ يَاْتُوكَ ﴾ سنك سوزكنى مجلسكه حاضر بولمغان يهودلر فائده‌سينه بولسه قبول

قيلورلر (چونكه خيبر يهودلرندين بر ايرايله خانون زنا قيلغان ايدى. تورات حكمى زناچيلارغه رجم ايدى. خيبر يهودلرى بنى قريظه يهودلرينه ايتديلر: محمد (عليه السلام) دن سوراكز اگر رجم بولماينچه قامچى غنه بولسه قبول ايدرمز چونكه اول يكل اگر رجم ديسه قبول قيلماكز ديو. رسول الله غه كيلگاچ سورادى توراتكزده نه حكم ديو. ايتديلر قامچى. عبدالله بن سلام ايتدى يالغانليلار رجم ديو. تورات اوقولدى، رجم چقدى صوكره رجم ايتديلر ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوْضِعِهِ﴾ تورات كلمه لارينى الله قويغان اورنلارندين اوزگارته لر ﴿يَقُولُونَ اِنْ اُوتِيتُمْ هٰذَا فَخُذُوهُ﴾ اول يهودلر ايته لر اگر سزگه قامچى برلان امر ايتسه توتكز وعمل قيلكز ﴿وَاِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا﴾ اگر قامچى برلان امر ايتماينچه رجم برلان امر ايتسه آندان ساقلانكز عمل ايتماكز ﴿وَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهُ﴾ بر من گه الله فتنه تله سه ﴿فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا﴾ بس اى محمد اول كمسه اوچون الله نك عذابندين هيچ نرسه نى منع قيلورغه قادر بولماز سن. بس آلار اوچون اوزكنى قايغوغه سالماغل ﴿اُولٰئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ﴾ اوشبو منافق وكافرلر شوندين كمسه لاردركه الله تعالى آلارنك كوكللرينى پاك قيلوب ايمان لذتينى سالورغه تله مدى ﴿لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ﴾ آلارغه دنياده رسوايلق بولور (اوترمك اسير آلماق اوستلرينه جزيه سالماق كبى ﴿وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ۞ و آلارغه آخرتده الوغ عذاب بولور ﴿سَمّٰعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ اول يهودلر يالغانى سويله گوچى هم قبول ايتكوچى قبيح جماعت در ﴿اَكّٰلُونَ لِلسُّحْتِ﴾ حرامنى آشاغوچى لاردر ﴿فَاِنْ جَآؤُكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ﴾ اى محمد اگر سكا كيلسه لر آرالارنده حكم قيل ﴿اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ ياكه آلاردن اعراض قيل هر ايكيسى جائزدر ﴿وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا﴾ اگر آلاردين اعراض قيلساك سكا هيچ ضرر قيله آلماسلار ﴿وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ﴾ اگر آلار آراسنده حكم قيلساك عدالت برلان حكم قيل ﴿اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ ۞ ٤٢ البته الله تعالى عدالت برلان حكم ايدوچى لرنى دوست كورور (اهل كتاب بزدن حكم قيلدرسه لر كتاب برلن حكم قيلنور) ﴿وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ﴾ اى محمد نچوك سنى يهودلر حاكم قيلورلر ﴿وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰيةُ﴾ وحال آنكه آلار قاشنده تورات باردر ﴿فِيهَا حُكْمُ اللّٰهِ﴾ الله نك حكمى اول تورات اچنده در ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ﴾ تورات حكمى ظاهر بولغاچ آلار اعراض قيلالر باش تارتالر ﴿وَمَآ اُولٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ﴾ ۞ ٤٣ آلار توراتغه راست ايمان كلتر گوچى توگللر (چونكه آنداغى حكم گه راضى بولماينچه سندين حكم سورادىلار ﴿اِنَّآ اَنْزَلْنَا التَّوْرٰيةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ﴾ تحقيق

بز تورات‌نی ایندردك اول تورانده توغری یولغه کوندر گوچی وحقنی آچقوچی نور
ایه‌سی آیتلر باردر ﴿يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا﴾ اول تورات ایله الله‌تعالی‌گه
چن اطاعت قیلا تورغان پیغمبرلر حکم قیلور ﴿لِلَّذِينَ هَادُوا﴾ یهودلر‌گه ﴿وَالرَّبَّانِيُّونَ﴾
الله‌تعالی‌گه کاملا تابشرلغان زاهدلر ﴿وَالْأَحْبَارُ﴾ وعالملر هم حکم قیلا کیلدیلر
﴿بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ﴾ تورات دین حفظ ایتکان حکملر ایله ﴿وَكَانُوا عَلَيْهِ
شُهَدَاءَ﴾ وتورات‌ده اول حکملرنك بارلغینه شاهد بولا کیلدیلر ﴿فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ﴾
بس یهودلردن قورقماگز رجم آیتینی آچق بیان قیلمگز ﴿وَاخْشَوْنِ﴾ من‌دن
قورقگز ﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ آیت‌لارم برابرینه آز غنه آقچه‌نی اختیار
قیلماگز ﴿وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ بر من الله ایندرگان کتاب ایله حکم
قیلماسه ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ ۴۴ بس اول من‌لر کافرلردر (ابن عباس ایتدی:
«بر من قرآن برلن ثابت حکمنی انکار ایتسه کافر، قرآن برلن حکم
قیلماسه فاسق» دیو ﴿وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا﴾ بنی اسرائیلگه توراتده فرض قیلدق
﴿أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ﴾ تحقیق نفس سببلی نفس اوترلور ﴿وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ﴾ وکوز
برابرینه کوز چغارلور ﴿وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ﴾ وبورون برابرینه بورون یمرلور
﴿وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ﴾ وقلاق برابرینه قلاق کیسلور ﴿وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ﴾ تش برابرینه
تش سورلور ﴿وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ﴾ باشقه جراحت‌لار برابرینه هم قصاص آلنور
﴿فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ﴾ بر من قصاصنی عفو قیلسه ﴿فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ﴾ اوزی‌نك حقی بولغان
قصاصنی عفو ایتووی گناهلرینك عفو بولووینه سببدر ﴿وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾
بر من الله ایندرگان کتاب ایله حکم ایتماسه ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ۴۵ بس اول
من‌لر ظالم‌لردر ﴿وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِمْ﴾ اول پیغمبرلرنك اثرلرینه تابع قیلدق ﴿بِعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ﴾ مریم‌اوغلی عیسی‌نی ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ اول عیسی آلدنده
بولغان توراتنی تصدیق قیلغوچی ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ﴾ واول عیسی‌غه انجیل‌نی بیردك
﴿فِيهِ هُدًى وَنُورٌ﴾ اول انجیل اچنده هدی ونور باردر ﴿وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ هم‌اول انجیل، آلدنده‌بولغان توراتغه موافق‌در ﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ﴾ ۴۶
اهل تقوی‌غه هدایت هم وعظ‌در ﴿وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ﴾ اهل انجیل‌گه حکم قیلماق
لازمدر ﴿بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ الله تعالی انجیل اچنده ایندرگان آیت‌لر ایله
﴿وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ اگر هرکم الله ایندرگان آیت‌لر ایله حکم قیلماسه
﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ۴۷ بس بو کمسه‌لار فاسقلاردر ﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾
ای محمد سکا قرآنی حقلق برلن ایندردك ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ﴾
اول قرآن اوزندین اولگی کتاب‌لرنی راست‌لاغوچی بولغانی حالده

﴿ وَمُهَيْمِناً عَلَيْهِ ﴾ واوّلگی کتابلرنك راست لغینه شهادت بیرگانی حالده ﴿ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ ﴾ بس آدملر آراسنده حکم ایت ﴿ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ ﴾ الله ایندرگان قرآن ایله ﴿ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ ﴾ آلارنك هواسینه و آلارنك مرادینه ایارماگل ﴿ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ الْحَقِّ ﴾ سکا کیلگان حق قرآندین تجاوز قیلوب ﴿ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ﴾ یر یوزنداگی تورلی خلقلارنك هر فایوسینه زمانینه کوره آیرم شریعت و آچق دین یوللری قیلدق ﴿ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً ﴾ اگر الله تعالی تلاسه ایدی بارچه کزنی برجماعت قیلور ایدی ﴿ وَلٰكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ ﴾ لکن سزنی امتحان ایدرگه تلادیده تورلی شریعت قیلدی ﴿ فِي مَآ اٰتٰىكُمْ ﴾ سزلرگه بیرگان کتاب حقنده امتحان نی اراده قیلدی ﴿ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرٰتِ ﴾ بس ایزگو عملللرگه آشغکز ﴿ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا ﴾ بارچه کزنك قاینا چاقلاری الله تعالی گه در ﴿ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾ بس الله تعالی سزگه، اختلاف قیلغان مسئله لرکزده حق وجه اوزره خبر بیردر ﴿ وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ ﴾ قرآننی ایندردك سن خلایق آراسنده حکم قیلورغه ﴿ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ ﴾ الله ایندرگان آیتلر ایله ﴿ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ ﴾ حلق تلاوینه ایارمگل بلکه حقغه ایارگل ﴿ وَاحْذَرْهُمْ ﴾ آلاردین ساقلانغل ﴿ اَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكَ ﴾ الله تعالی ایندرگان آیتلرنك بعض سندین سنی دوندرمکدین (یعنی آلار هواسینه ایارساك قرآن دین سنی دوندررلار ﴿ فَاِنْ تَوَلَّوْا ﴾ اگر سنك حکمکدین باش تارتسالر ﴿ فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ﴾ بلگلکه الله تعالی بعض گناهلری سببلی آلارنی عذاب قیلماقنی تلایدر ﴿ وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفٰسِقُونَ ﴿٤٩﴾ تحقیق خلقنك کوبراگی فاسق لاردر. فاسق اوچون قایغروب اوز اشیکا کیمچیلك کلتورمه ﴿ اَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ﴾ ایا جاهلیت حکمینی استارلارمی؟ (یعنی اوزلری کبی نه تلاسه شونك ایله حکم قیلماقنی تلارلارمی؟ ﴿ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْمًا ﴾ الله تعالی دن ده توغریراق حکم قیلوچی بارمی؟ ﴿ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾ قرآنغه اوشانغان کشیلر قاشنده (بو آیت یهودیلر سببلی ایندی. ایتدیلر محمد بزنك کبی آدم، آنك دینینه برر فتنه سالورغه کیرك، شایدقبول قیلور دیو. کیلدیلر وایتدیلر: ای محمد بزنی بلاسنك یهود علماسی مز، بز سنك دینکا کرساك بارچه یهود کره چك در لکن بزنك برله قوممز آراسنده نزاع بار شونارغه سندین حکم قیلدره مز اگر بزنك فائده مزغه حکم قیلساك دینکا کرورمز بارچه یهوده کرور. رسول الله ایتدی قرآندن باشقه ایده آلمیمن دیو ﴿ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصٰرٰٓى اَوْلِيَآءَ ﴾ ای مؤمنلار یهود برلان نصاری نی یاردمچی توتماکز (چونکه احد کونده کافرلارنك جیکووینی

کورگاچ مؤمنلار اوّلگی یهود ونصاریدن بولغان دوستلارینی ینه دوست کوره باشلادیلار ، بو آیت شولارنی منع قیلدی ﴿بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْض﴾ اول کافرلرنك بعضسی بعضسینه دوستدر آلاردن سزگه هیچ فائده حاصل بولماس ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ﴾ وسزلاردن برمن آلارنی دوست کورسه ﴿فَاِنَّهُ مِنْهُمْ﴾ اول کشی آلار جماعهسندین در ﴿انَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ﴾ شکسز اللهتعالی ظالم قومنی هدایت که سالماس ﴿فَتَرَى الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ بس کورهسن ای محمد کوکللرندهشك ونفاق اولغانلرنی ﴿يُسَارِعُونَ فِيهِمْ﴾ کافرلرایله دوستبولورغه آشوغالار ﴿يَقُولُونَ نَخْشَى اَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ﴾ ایلانوب کیله تورغان بلا قضا ایرشمکدین قورقامز دیو ایتهلر (یعنی مسلمانلارغه فتنه کیلسه کافرلارغالب بولسه، کافرلار برله دوست بولماق ضرر بولماس دیلر ﴿فَعَسَى اللّٰهُ اَنْ يَأْتِىَ بِالْفَتْحِ﴾ امیدکه، اللهتعالی دشمانلارنی مغلوب ایتوب آلارنك شهر وقلعهلری مؤمنلری اوچون آچق بولوی ﴿اَوْ اَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ﴾ یاکه اللهدن بر امر بولوی (مؤمنلر آنی ادا قیلغانده منافقلارغه جزا بولور. هم موندای اشلر بولویده: بنو نظیر یهودلرینك شهرلرندن چغارلوی. شولای بولسه یارتی ایمانلی کافرلارگه دوست بولوب یورمك تیوش توگلدر ﴿فَيُصْبِحُوا عَلٰى مَا اَسَرُّوا فِى اَنْفُسِهِمْ نٰدِمِينَ﴾ بس اول منافقلار اچلرندین مؤمنلرگه دشمان بولوب کافرلرگه دوست بولوب منافقلق قیلولرینه اوکونورلر ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ منافقلارنك نفاقلری ظاهر بولغاچ ، مؤمنلار عجبسنوب ایتورلر ﴿اَهٰؤُلَاءِ الَّذِينَ اَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ اِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ﴾ ایا اوشبو منافقلارمی الله تعالی اسمی ایلان بزلر سزنك دینکزدهمز دیو چنلاب آنت ایتکان کشیلر؟ دیو ﴿حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوا خٰسِرِينَ﴾ اول منافقلارنك عمللری جویلدی، هر سعادتدین بختسز بولدیلر ﴿يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ﴾ ای مؤمنلر سزنك آرادن بر کشی مسلمانلقدن قایتوب مرتد بولسه ﴿فَسَوْفَ يَأْتِى اللّٰهُ بِقَوْمٍ﴾ بس اللهتعالی شوندای برقومنی کلتورور ﴿يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ﴾ اللهتعالی اول قومنی سوکلو کورر هم آلار اللهنی سوکلی کوررلر (بو آیت رسولالله صوکنده عربنك مرتد بولاچاغنی بیان ایتوب ایندی. ابوبکر رضی اللهعنه زماننده عرب مرتد بولا باشلادی. صوکره ابو بکر کیکاش ایله سوغش آچوب مرتد بولودن توقتاتدی ﴿اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ اول قوم مؤمنلارگه رحیملی بولور ﴿اَعِزَّةٍ عَلَى الْكٰفِرِينَ﴾ کافرلرگه قاتی معاملهلی بولور ﴿يُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ اول قوم الله یولنده جهاد قیلور ﴿وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ﴾ وشلتهلاوچینك شلتهسندین قورقماسلار ﴿ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ﴾ مذکور قومنی کلتورمك و آلارنك

دین‌ده ثباتلری اللهنك فضلی ایله‌در ﴿يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ فضلینی تلاگان کشی‌سینه بیرر ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ ۵۴ اللهنك فضلی کیك‌در ومصلحتلی اشلرنی بلگوچی‌در. (بنو اسد دیگان صحابه‌لر مدینه‌گه کوچوب کیلگاچ رسول اللهغه ایتدیلر غریب بولدق، دوست ایشدن آیرلدق، بزگه کم یاردم ایتار ایکان؟ دیو. الله تعالی ایتدی: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ سزگه یاردمچی اللهتعالی وآنك‌رسولی ومؤمن‌لار گنه‌در ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ ۵۵ راست مؤمن‌لار شولارکه آلار دائما نماز اوقورلار زکوة بیرورلار، گرچه رکوع حال‌لرنده بولسه‌لارده (چونکه حضرت علی رکوعده وقتده بر سائل مسجدده سؤال قیلغانده قولنداغی یوزگینی آلگن دیو اشارة‌قیلغان ایدی ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ بر من اللهنی وآنك رسولینی ومؤمن‌لرنی دوست توتسه الله آگا یاردم‌قیلغوچیدر ﴿فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ﴾ ۵۶ زیرا الله غه اطاعت قیلغان جماعت‌شکسز غلبه‌تابقوچی‌لاردر ◆ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا﴾ ای مؤمن‌لر دینگزنی مسخره توتقان کشیلرنی دوست توتماگز ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ آلار سزدن اول کتاب بیرلگان وقرآن‌غه ایمان کلتورمگان کشی‌لردر ﴿وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ﴾ دخی کافرلرنی دوست توتماگز ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ۵۷ اگر مؤمن بولسا گز اللهدن قورقگز ﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا﴾ اول کافرلر اذان ایتگانگزنی ایشوتسه‌لر مسخره قیله‌لار ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ۵۸ آلارنك بو اشلری حقیقت حالنی بلمگان قوم بولدقلاری اوچوندر (آلار آخرتده‌گی ثوابنی‌ده بلمایلر. ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا﴾ ای محمد اهل کتابقه ایت بز اشلی تورغان اشلرنی عیب ایتمایسز ﴿إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ مگر الله تعالی گه ایمان کلترومزنی عیبلیسز ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا﴾ واوزمزگه ایندرلگان قرآنغه ایمان کلترومزنی عیبلی‌سز ﴿وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ﴾ واوّل‌ده ایندرلگان کتابلارغه ایمان کلترومزنی عیبلی‌سز ﴿وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ﴾ ۵۹ حال بوکه اوزگزنك کوبراکگز فاسقلارسز (فاسق بولا تورووب‌بزنك یخشی اشلرمزنی عیبلیسز اوزگز شکللی فاسق بولساق عیبله‌مس ایدگز ﴿قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ﴾ ای محمد ایت: ای یهود جماعه‌سی‌سزگه سز بله تورغان مؤمنلردن کیمراك جماعتنی خبر بیره‌یمی ﴿مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ﴾ اللهدن ثواب آلوده؟ یهود ایتدیلر خبر بیر دیو ﴿مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ﴾ آلار شول یهودلردرکه الله تعالی آلارغه لعنت قیلدی وآچیغلاندی ﴿وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ﴾ وآلارنك بعض‌لارینی دوکغز ومیمون صورتینه آلشدردی ﴿وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ﴾ وآلار شیطان‌غه عبادت

قیلدیلار ﴿ أُولٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا ﴾ بو کشیلر ایك یمان اورنده درلر ﴿ وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴾ ۶۰
توغری یولدن بیگرەك چیتده درلر ﴿ وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا ﴾ اگر منافق لار سزگه
کلسه لر ایمان کلتوردك دیوب ایته لر ﴿ وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ ﴾ سکا کافر کویگه
کرگان وقتلرنده ﴿ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ﴾ وشول کفرلرندین آیرلماینچه چقغان
وقتلرنده (یعنی هیچ وقتده کفردن آیرلمادقلاری حالده سزنك حضورکزغه کرگانده،
ایمان کلتوردك دیوب ایته لر ﴿ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴾ ۶۱ الله تعالی آلار
یاشرگان کفرنی بلگو چیرکدر ﴿ وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴾
ای محمد آلارنك کوبسینی کوره سك گناه وظلم لارغه آشوغه لار ﴿ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ﴾
وحرامنی آشاوغه ﴿ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ ۶۲ آلارنك قیلغان اشلری نی قباحتدر
﴿ لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَن قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴾ ۶۳
آلارنك الله غه تابشر لغانلری هم عالملری آنلارنی بوزوق سوز سویلاودن
دخیده حرام اشلردن نه ایچون تیمایـلار. اول عالم لرینك آلارنی تیماوی
قباحت ویاوز اش بولدی ﴿ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ ﴾ یهودلر ایتدیلر الله
تعالی نك قولی باغلانغان دیو (چونکه اوّلده الله تعالی آلارغه رزقنی کیك قیلغان
ایدی، گناه لاری کوبایگاچ رزقلارینی تار قیلدی. شول سببلی الله غه شول سوزنی
ایتدیلر. الله تعالی ایتدی: ﴿ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ ﴾ اوزلرینك قوللری باغلاندی یعنی یخشی
اورنغه مال صرف قیلماس بولدیلار ﴿ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا ﴾ بو سوزلری سببلی الله نك
رحمتندین یراق بولدیلر ﴿ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ﴾ بلکه الله تعالی نك قول لری آچق
وکیك در امرینه اطاعت ایدوچی لرگه دنیا آخرت مـالینی وبختینی بیرور (قول
باغلانوی، وکیکایوی سارانلق برلان جومردلك دن کنایه در. فلان کشی تار قوللی
فلان کشی کیك قوللی دیب سارانلق برلان جومردلك دین کنایه قیلالر ﴿ يُنفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ ﴾ تلاگان روشچه انفاق قیلور ﴿ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم ﴾ وآلاردن البته کوبینه
آرتدیرور ﴿ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴾ ربکدین ایندرلگان قرآن،
طغیان وکفرنی ﴿ وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴾ وآلار آراسینه قیامة که چه
عداوة وآچیغنی سالدق یعنی دین لرنده مختلف قیلدق ﴿ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِّلْحَرْبِ ﴾
هر وقت سوغش اوچون حیله اوتلارینی یاندرسه لر ﴿ أَطْفَأَهَا اللَّهُ ﴾ الله اول اوتنی
سوندردی یعنی حیله لرینی بتردی ﴿ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ﴾ وآلار یرده بوزوق
عمل لر قیلورلار ﴿ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴾ ۶۴ الله تعالی بوزوق عمل ایتکانلرنی
یاراتمیدر. ﴿ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا ﴾ اگر اهل کتاب قرآن غه ایمان کلتورسه لر
ایدی ﴿ وَاتَّقَوْا ﴾ وشرك وگناه لاردن ساقلانسه لار ایدی ﴿ لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ﴾ آلارنك

گناه‌لارینی عفو قیلور ایدك ﴿وَلَاَدْخَلْنٰهُمْ جَنّٰتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾ البته آلارنی نعمت‌ایاسی بولغان جنت‌لرگه کرگزور ایدك ﴿وَلَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ﴾ واگر آلار توراة وانجیل ایله یوروب توغریلق قیلسه‌لار ﴿وَمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ و آلارغه الله تعالی‌دن ایندرلگان قرآن ایله عمل قیلسه‌لار ﴿لَاَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ﴾ البته اوست‌لرندن یاوغان یاغموردن طعام آشارلار ایدی ﴿وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ﴾ وآیاقلاری آستنده اوسکان ایگونلردن آشارلار ایدی. یعنی الله تعالی آلارغه رزقده کیك‌لك قیلور ایدی ﴿مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ﴾ اول اهل کتابدین عدالت برلان تورغوچی‌لار باردر (یعنی مؤمن‌لری) ﴿وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾ آلاردان کوبراگی‌نك قیلغانی نی قباحت‌در (آلار کفر ایالریدر) ◆رسول‌الله یهودنی اسلامغه دعوة قیلغانده‌ایتدیلر: ای محمد سین بو اشکنی قویغل بز سکا اطاعت‌قیلمامز دیو. رسول‌الله آلارغه قارشی هیچ بر نرسه ایتمادی وشول خصوصده ایندی ﴿يٰاَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ای محمد قومنکا ربکدین ایندرلگان قرآنني ایرشدرگل ﴿وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ اگر بواشنی قیلماساك، الله‌دن سکا تابشورلغان رسول‌لیك اشینی تمام قیلغوچی بولماس‌سك، بس یهوددن قورقماغل ﴿وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ الله تعالی سنی خلایق شرندین ساقلار (روایت ایدلدیکه اصحاب کرام بو آیت اینگانچه رسول‌الله‌نی ساقلی ایدیلر، بو آیت اینگاچ رسول‌الله ساقلاماسقه قوشدی ﴿اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِينَ ﴿٦٧﴾ شك‌سز الله‌تعالی کافرلرنی هدایت‌که سالماز (یهودلر رسول الله‌غه ایتدیلر: ابراهیم دینی حق، توراة حق دیوب ایته‌سن، نه اوچون بزنی اسلامغه اوندیسك؟ رسول‌الله ایتدی: سزنك توراتکز اوزگارگان دیو. الله تعالی ایتدی: ﴿قُلْ يٰاَهْلَ الْكِتٰبِ لَسْتُمْ عَلٰى شَيْءٍ﴾ ایت ای محمد: ای اهل کتاب سز هیچ حق دین‌ده ایماس‌سز ﴿حَتّٰى تُقِيمُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ﴾ تورات وانجیل حکمنده توغریلق برلان عمل قیلغانکزغه چاقلی ﴿وَمَا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ وربکزدن سزگه ایندرلگان قرآن ایله عمل قیلغانکزغه چاقلی ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ البته آلارنك کوبراگینه آرتدرور ﴿مَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ سکا ربکدین ایندرلگان قرآن ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ چیکدین تش اوسالقنی وکفرنی ﴿فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِينَ ﴿٦٨﴾ کافر قوملرنك اوشانماولری اوچون قایغورماغل (آلار جزالارینی کوررلر ﴿اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ تحقیق چن مؤمنلار ﴿وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ دخی یهودیلر ﴿وَالصّٰبِـُٔونَ﴾ وصابئون، آی ویولدزلارغه عبادت قیلغوچیلار ﴿وَالنَّصٰرٰى﴾ دخی نصاریلار ﴿مَنْ اٰمَنَ

بالله وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾ آلاردان اللهغه و آخرت كونينه ايمان كلترگوچى لار ﴿ وَعَمِلَ صَالِحًا ﴾ دخى ايذگو عمل قيلغوچيلار ﴿ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝٦٩ بس آلارغه قورقنچ يوقدر هم اوكونچ يوق در ﴿ لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴾ تحقيق بز بنى اسرائيلدن تورات ايله عمل قيلورغه عهد آلدق ﴿ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلًا ﴾ آلارغه رسوللرنى يباردك ﴿ كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُهُمْ ﴾ قچان آلارغه بر رسول كوكللرى ياراتماغان حكملرنى كلتورسه ﴿ فَرِيقًا كَذَّبُوا ﴾ رسولنك بر فرقه سينى يالغانغه توتدىلر (عيسى كبى) ﴿ وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ۝٧٠ وبر طائفه سينى او ترديلر (يحيى وزكريا كبى) ﴿ وَحَسِبُوا أَنْ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ ﴾ بو اشمز سببلى هيچ بر فتنه ايرشماس ديو اويلاديلر ﴿ فَعَمُوا وَصَمُّوا ﴾ بس پيغمبرلرى كلتورگان كتابلرنى كورمگه كوزلرى سوقر بولدى واوزلرينك فائده سينه بولغان نصيحتلرنى ايشتورگه قولافلرى ساكغراو بولدى ﴿ ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ﴾ ودخى الله تعالى آلارغه رحمت قيلدى (محمد عليه السلام نى يباروب حق دينگه دعوة قيلدى ﴿ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ ﴾ ينه ده كوبراكى كوزسز وساكغراو بولديلر (قرآن برلان هدايت تابا آلماديلر ﴿ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ۝٧١ الله تعالى آلارنك قيلغان قبيح عملرينى كورگوچيدر ◆ نجران نصارىسى ايتديلر؛ عيسىغه بز مؤمنلار مز عيسى ايسه اللهدر ديو، شونى تكذيب اوچون بو آيت ايندى: ﴿ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ﴾ مريم اوغلى مسيح اللهدر ديگان كشيلار شكسز كافرلاردر ﴿ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ﴾ مسيح نچوك الله بولسون، حال بوكه اول بنى اسرائيلگه ايتدى: اى بنى اسرائيل منم ربم وسزنك ربكز بولغان اللهغه عبادت قيلكز ديو ﴿ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ ﴾ شكسز بركشى اللهغه شريك قاتسه الله تعالى اوكشيگه جنتنى حرام قيلدى ﴿ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ﴾ وآنك اورناشاچق اورنى ده اوت بوله چقدر ﴿ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ۝٧٢ وظالملرغه هيچ ياردمچى يوقدر. ايمدى عيسى اوزى شولاى ايتكاچ آنى الله ديو اوزى رضا بولماغان اش برلان اسملاو بولادر سبحان الله* الله اوچدر مسيح شولاردن برسىدر ديگان سوزنى تكذيب اوچون الله تعالى ايتدى: ﴿ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ ﴾ شكسز الله تعالى اوچنك برسيندر ديگان كشىلار كافرلاردر ﴿ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ﴾ شريكى ومثلى بولماغان اللهدن باشقه هيچ اله يوقدر بس مريم وعيسى حقنده سوزلرى يالغاندر ﴿ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ ﴾ اگر بو ايتكان سوزلرندين تيولماسه لر ﴿ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝٧٣ البته اول كافرلرگه بيك رنجتكوچى عذاب ايرشور ﴿ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ ﴾

اللهغه توبه ایتوب، قیلغان گناهلرینگ عفو ایتلووینی سوراماسلرمی ایکانی؟ ﴿وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ ٧٤ الله گناه‌لارنی یارلقاغوچی، رحمت ایدوچیدر ◆ حضرت عیسی‌نگ کم ایکانینی بیان: ﴿مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُولٌ﴾ عیسی بن مریم رسول بولودن آرتق هیچ نرسه توگلدر ﴿قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾ عیسی‌دن اوّل نیچه رسول‌لر اوتدی (عیسی ده آلارکبی رسولگنه‌در ﴿وَاُمُّهُ صِدِّيقَةٌ﴾ وعیسی‌نگ آناسی پیغمبرگه اوشانو چیدر (نته‌که جبرائیل کیلوب عیسی‌غه یوکلی بولاچغینی خبر بیرگاچ اوشاندی ﴿كَانَا يَاْكُلَانِ الطَّعَامَ﴾ عیسی هم آناسی طعام آشای ایدیلر (شولای بولغاچ الله بولورمی صوك؟ عجب! ﴿اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيٰتِ﴾ قاراغل ای محمد نچوك آلارغه آیت‌لارنی بیان قیلامز (یعنی عیسی‌نگ بنده ایکانینه علامتلرنی)﴿ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ۞ ٧٥ ینه فکر قیل، حقدین باشقه‌غه نرسه‌گه میل قیلالر یعنی کفر وضلالت‌نی اختیار قیلالر. آلار نادان‌لاردر* آلارنگ نادانلغندین وعقللرینگ کیملگندین خبر بیرو اوچون الله‌تعالی ایتدی: ﴿قُلْ اَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ ایت ای محمد اوزگز اوچون فائده وضررغه قادر بولماغان نرسه‌لرگه عبادت قیلوب، الله‌غه عبادتنی ترك ایده‌موسز؟ ﴿وَاللّٰهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۞ ٧٦ الله‌تعالی بوقبیح عملگزنی بلگوچی هم ایشتکوچیدر (جزاسینی بیرور)﴿قُلْ يٰاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ ایت ای محمد ای اهل کتاب دینگزده حق دین تجاوز قیلماگز (یعنی حق قرآندین غیریگه) ﴿وَلَا تَتَّبِعُوٓا اَهْوَٓاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ﴾ وشول قومنگ تلاوینه ایارمگز که آلار موندن الگ حق یولدان آداشقانلار ایدی ﴿وَاَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ هم اوزلرندین باشقه کوب خلقنی آزدردیلر ﴿وَضَلُّوا عَنْ سَوَٓاءِ السَّبِيلِ ۞ ٧٧ وتوغری یولدن بارچه‌سی آداشدیلر ﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي اِسْرٰٓئِيلَ﴾ بنی‌اسرائیلدن کافر بولغان جماعت لعنت قیلندی ﴿عَلٰى لِسَانِ دَاوٗدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ داود وعیسی علیهما السلام‌نگ تللری ایله (یعنی بو ایکی پیغمبر بد دعا قیلوب میمون هم دوگز بولدیلر) ﴿ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ۞ ٧٨ بو قبیح جزالر گناهلری وتوغری یولدن چقغانلاری سببلی اولدی ﴿كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ﴾ اوزلری قیلغان قبیح فعل‌لرندین برسی برسینی منع قیلوشمادیلر ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۞ ٧٩ نی قباحت آلارنگ قیلغان فعللری (یعنی اوز آرا امر بالمعروف نهی عن المنکر قیلماولری)﴿تَرٰى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کوره‌سگ ای محمد اول اهل کتابنگ کوبراگی مشرکلرنی دوست توتالار ﴿لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ اَنْفُسُهُمْ﴾ اوزلری فائده‌لنور اوچون آللارینه یارگان عملری نی قباحتدر (یعنی آخرتده یولوقاچاق عملری) ﴿اَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ﴾ اول عملریده:

الله تعالی‌نك آلارغه آچولانوویدر ﴿وَفِی الْعَذَابِ هُمْ خٰلِدُونَ﴾ آلار عذابده منگو قالاچقلاردر ﴿وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالنَّبِیِّ﴾ واگر اللهغه وآنك رسولینه حق ایمان کلتورسه‌لر ایدی ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ﴾ واول رسولگه ایندرلگان قرآنغه ﴿مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ اول مشرکلرنی دوست توتماسلار ایدی. ﴿وَلٰكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فٰسِقُونَ﴾ لکن آلارنك کوبراگی فاسق‌لاردر آلار اوچون کوکل تشویشلندرماگل ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ﴾ ای محمد یهودلرنی خلایق اچنده مؤمن‌لرگه ایك دشمان تابارسك ﴿وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ومشرکلرنی هم قاتی دشمان تابارسك ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ مؤمن‌لارگه دوست‌راق یاقنراق تابارسك شول کشیلرنی که ﴿الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصٰرٰى﴾ آلار بز نصاری دیوب ایته‌لر ﴿ذٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا﴾ اوشبو نصارینك مؤمن‌لرگه یاقینراق بولماقی آلار آراسنده علما وعابدلار بارلقی اوچوندر (چونکه نجاشی محمدنی کورگز بلگز دیو اون ایکی ایرنی حبش‌دن رسول‌اللهغه یباردی یدیسی عالمادن ایدی وبشی عابدلاردین ایدی. کلوب قرآن ایشوتکاچ یغلاشدیلار وایمان کتوردیلر. قایتوب نجاشی‌غه ماقتاب سویله‌ب، آنی هم مسلمان بولورلق یاسادیلر. نجاشی‌ده کلورگه چیقوب یولده وفات اولدی. رسول الله چغوب جنازه نمازی اوقومش‌در. ایشته اصلده بو نصاری‌دن مرادمؤمن‌لار بولالر. مرادنی آکغارماینچه بعض کشی‌لار بو آیت‌ده بیك ایرکون سویلیلر. یوقسه بوکونده دین اسلامنی یر یوزندن دفع‌غه چالشوچی؛ نصرانیت برلان افتخار ایدوچی، ظالم، جابر ومتکبر آوروپالی‌لر ایدکی معلومدر. ﴿وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ اول علمالار آکلاغاچ دین اسلام‌دین‌باش تارتمایلر. ﴿وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ﴾ قچان ایشوتسه‌لر رسولگه ایندرلگان قرآننی ﴿تَرٰى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ آلارنك کوزلاری یاش توگار کوررسك ﴿مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ﴾ محمدنك حق رسول ایکانینی بلولری سببلی ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ یارب قرآنغه اشاندق دیوب ایتورلار ﴿فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِينَ﴾ بس بزلرنی آخرتده شاهد بولاچق امة ایله یازغل یعنی امت محمددن حسابلاغل * اول کمسه‌لرگه ایتدیلر: عیسی دینینی تاشلاب یاکا دینني اختیار قیلدکزمو؟ دیو. آلار ایتدیلر ﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ﴾ نی بولغان بزگه خداغه ایمان کتورمسکه ﴿وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ وکندمزگه کلگان حق قرآنغه اینانماسقه ﴿وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصّٰلِحِينَ﴾ الله تعالی بزلرنی صالح مؤمنلر ایله جنت‌که کرتماکینی امید ایته‌مز ﴿فَأَثَابَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُوا﴾ بس الله‌تعالی آلارغه شوندایین یخشی جوابلری سببلی‌جزا بیردی ﴿جَنّٰتٍ تَجْرِی مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ﴾ آست‌لارندین یلغه‌لر آغا تورغان

باقچه‌لر برله ﴿خٰلدينَ فيهٰا﴾ اول جنت‌لرده منگو قالورلر ﴿وَذٰلكَ جَزٰٓاءُ الْمُحْسنينَ﴾ ۸۵
اول جنت‌لر ایزگولیك قیلغوچلارنك جزاسیدر ﴿وَالَّذينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتنٰا﴾
شول کمسه‌لرکه کافر بولدیلر وقرآن آیتلرینی یالغانغه توتدیلر ﴿اُولٰئكَ اَصْحٰبُ
الْجَحيم﴾ ۸۶ اول کمسه‌لر جهنم ایه‌لریدر ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا لٰا تُحَرِّمُوا طَيِّبٰت مٰا
اَحَلَّ اللّٰهُ لَكُمْ﴾ ای مؤمن‌لر الله تعالی سزگه حلال قیلغان نرسه‌لرنك
خوش‌لارینی حرام قیلما گز (اصحاب کرام مشاوره قیلوب مباح بولغان
نرسه‌لرنك بعض‌سینی اوزلرینه ممنوع قیلدیلار بو آیت شول حقده
ایندی. عثمان بن مظعون رضی‌الله عنه ایتدی: یا رسول‌الله کوکلم بیك کوب
نرسه برلان بیورا حتی حصیه‌لرمنی آلدرورغه بیورا، سکا مشاوره قیلام دیدی.
رسول‌الله ایتدی: یا عثمان صبر قیل؛ امتمه، حصیه آلدرمق، اشتهانی کیموتمك
اورننده روزه توتمق فرضدر، روزه توتقل دیدی. عثمان ایتدی یا رسول‌الله
کوکلم خلایقدین آیرلوب تاو باشلارنده عبادت قیلوب تورورغه تلیدر دیو.
رسول‌الله ایتدی: یا عثمان منم امتمنك عبادت قیلا تورغان اورنی مسجدلاردر.
عثمان ایتدی: کوکلمه سیاح اولمق آرزوسی کیله‌در. رسول‌الله ایتدی: صبر قیل
منم امتمنك سیاحتی جهاددر دیو. عثمان ایتدی: کوکلم، خاتونم خوله‌نی طلاق
قیلورغه وهجرت قیلورغه ایته‌در دیو. رسول‌الله ایتدی: امتمدین برکمسه حرام
لاردن هجرت قیلسه یاخود حیاتمده زیارتمه کلسه یا که اولگانمدین صوك
قبریمه زیارتمه کلسه یا که برمن اولوب بالالری وخاتون‌لاری قالسه، موندغ
آدملره هجرت ثوابی باردردیو. عثمان ایتدی: یارسول‌الله، طلاقدین نهی قیلدك،
کوکلم کیچ خاتونم یانینه بارماسقه تلیدر. رسول‌الله ایتدی: ای عثمان صبر ایت،
اگرده بر ایر کیچ خاتونینه یاقنلق قیلسه اول حالده بولغان بالا قیامتده شفاعتچی
بولور دیدی. عثمان ایتدی: یارسول‌الله کوکلم ایت آشاماسقه بیورادر. رسول‌الله
ایتدی: صبر ایت ای عثمان من ایتنی سوه‌من. عثمان ایتدی: کوکلم خوش بویدن
تیادر دیو. رسول‌الله ایتدی: جبرائیل مکا خوش بوی برله امر قیلادر، یاعثمان
سنتمدین اعراض قیلماغل، برمن منم طریقمدین اعراض قیلسه وتوبه قیلماقدین
بورون اولسه فرشته‌لر آنك یوزینی منم حوضمدن ایلاندررلر دیدی. بس
شوندای واقعه‌لر صوکنده مذکور آیت ایندی ﴿وَلٰا تَعْتَدُوا﴾ الله امرندین تجاوز
قیلما گز ﴿انَّ اللّٰهَ لٰا يُحِبُّ الْمُعْتَدينَ﴾ ۸۷ الله تعالی تجاوز قیلوچیلرغه رضا توگل
﴿وَكُلُوا ممّٰا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰالاً طَيِّبًا﴾ والله تعالی رزقلاندرغان حلال وخوش
نرسه‌لرنی طعاملانگز. الله حلال قیلغان‌نی اوزگزگه حرام قیلما گز ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ

الَّذِی اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُونَ ﴿۸۸﴾ اوزگز ایمان کتورگان الله تعالی دین قورقگز، بس الله تعالی حلال قیلسه حلال دیو، حرام قیلسه حرام دیو اعتقاد ایتگز. (اگر حلال نرسه‌لردین برینی برکشی «بو مکا حرام بولسون» دیسه، یمین‌در. ﴿لَا یُؤَاخِذُکُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِی اَیْمَانِکُمْ﴾ الله‌تعالی سزلارنی لغو طریقی برلان ایتکان یمین‌لرگزده توتقون قیلماس (یمین لغونی: یمین قیلوغه صالح توگل اشده یمین ایتمکدر دیو تفسیر ایتدیلر. برکمسه حلالنی حرام قیلسه اول یمین لغودر. آنی بوزو ایله الله تعالی مؤاخذه قیلماس ﴿وَلٰکِنْ یُؤَاخِذُکُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْاَیْمَانَ﴾ لکن سزلارنی قصدگز برلن قیلغان یمین‌لرگزده توتقون قیلور (یعنی قصدی برلان: من فلان اشنی قیلمام دیو یمین قیلورده صوگره اول اشنی قیلور. حضرت عائشه‌دین روایت قیلدیلار: یمین لغو مجرد والله، بلی والله دیمکدر دیو. بو یمین لغو برلان مؤاخذ بولماس. یمین عقد: قصدی ایله یمین قیلوب خلافنه اش قیلماقدر مونگ برلان مؤاخذه قیلنور ﴿فَکَفَّارَتُهٗ اِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسٰکِینَ﴾ بس اول یمین‌نگ کفارتی: اون مسکین‌گه طعام بیرمکدر ﴿مِنْ اَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ اَهْلِیکُمْ﴾ اهلگزگه بیرگان طعام لارگزنگ اورتاچاسندین ﴿اَوْ کِسْوَتُهُمْ﴾ یاکه اون مسکین‌گه کیوم بیرمکدر (مونگ آزی برتوندر، آرتغینه چیک یوقدر دیدیلر ﴿اَوْ تَحْرِیرُ رَقَبَةٍ﴾ یاکه قل آزاد ایتمکدر. یمین ایتوچی بو اوچ اشده اختیارلی‌در ﴿فَمَنْ لَمْ یَجِدْ﴾ برمن مذکور نرسه‌لارنی تابماسه ﴿فَصِیَامُ ثَلٰثَةِ اَیَّامٍ﴾ توتاش اوچ کون روزه توتماقدر ﴿ذٰلِکَ کَفَّارَةُ اَیْمَانِکُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ﴾ شوشی ایتلگان اشلر، آنت ایتوبده بوزساگز، ادا قیلورغه تیوشلی کفاره‌در ﴿وَاحْفَظُوا اَیْمَانَکُمْ﴾ ویمین‌لرگزده حکمینی یادگزغه توشرگز ﴿کَذٰلِکَ یُبَیِّنُ اللّٰهُ لَکُمْ اٰیٰتِهٖ﴾ الله‌تعالی سزگا اوزی‌نگ حکم‌لرینی شولای بیان قیلور ﴿لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ ﴿۸۹﴾﴾ شاید سزده شکر قیلورسز ◆ ﴿یٰاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ﴾ ای مؤمن‌لار خمر برله اوتوش اویونی ﴿وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ﴾ صنم‌لار هم اوتوش اویونی اوچون یاسالغان اوقلر (سوره اوّلنده بیان ایدلدی) ﴿رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّیْطٰنِ﴾ شیطان عملندین بولغان حرام عمل‌لردر ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۹۰﴾﴾ بس اول عمل‌لردن ساقلانگز بلکه هلاکتدن قوتلورسز ﴿اِنَّمَا یُرِیدُ الشَّیْطٰنُ اَنْ یُوقِعَ بَیْنَکُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ تحقیق شیطان آراگزغه دشمانلق توشرمکنی اراده قیلور ﴿فِی الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ﴾ خمر اچوب اوتوش اوینی اویناوگز برلان ﴿وَیَصُدَّکُمْ عَنْ ذِکْرِ اللّٰهِ﴾ وسزنی الله تعالی ذکرندین تیارغه اراده قیلور ﴿وَعَنِ الصَّلٰوةِ﴾ وهم نمازدن تیارغه ﴿فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿۹۱﴾﴾ شولای بولغاچ بو اشلردن تیولاسزمی؟ (بو روشچه ایتو، خمردن واوتوش اویونندن

تيولكز ديگاندن آرتقدر؛ هيچ كم ايتماينچه‌ده، خمر برلان اويوندن تيولو تيوشاكينى بلوكرك ديگانني آكلاتادر ﴿وَاَطيعُوا اللّٰهَ وَاَطيعُوا الرَّسُولَ﴾ اللهغه وآنك رسولينه اطاعت قيلكز ﴿وَاحْذَرُوا﴾ خمراچمكدين سلاقلانكز ﴿فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ﴾ اگر الله تعالى دين ورسول امرندين اعراض قيلساكز ﴿فَاعْلَمُوا اَنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ﴾ ۹۲ بس بلكز رسولمزگه آچق ايرشدرمك كنه لازمدر. رسول ايرشدركان صوكنده اعراضكز سبيلى قاتى جزا كوررسز ◆ خمر حرام بولغاچ كافرلر: اوّل ده‌گى كشى لارنك حالى نچوك بولور؟ ديو ايتديلر وشول حقده بو آيت ايندى: ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جُنٰحٌ﴾ ايمان كلتروب ايزگو عمل قيلغان كشى‌لار گه گناه يوقدر ﴿فيمٰا طَعِمُوا﴾ اوّل‌ده اچكان خمرلرى اوچون ﴿اِذٰا مَا اتَّقَوْا﴾ اگر شركدين ساقلانسه‌لار ﴿وَاٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ﴾ وايمان كلتروب ايزگو عمل‌لر قيلسه‌لار ﴿ثُمَّ اتَّقَوْا وَاٰمَنُوا﴾ دخى گناه‌دن ساقلانوب خمرنك حرام‌لقينه اوشانسه‌لار ﴿ثُمَّ اتَّقَوْا وَاَحْسَنُوا﴾ ينه خمر اچمكدين ساقلانسه‌لار وايزگو عمل قيلسه‌لار ﴿وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنينَ﴾ ۹۳ الله‌تعالى ايزگو عمل قيلوچى‌لارنى دوست كورر ﴿يٰاَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللّٰهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ﴾ اى مؤمن‌لار البته الله‌تعالى سزنى كچكنه گنه بولغان كيوك اشى برلان امتحان قيلور ﴿تَنٰالُهُ اَيْدِيكُمْ وَرِمٰاحُكُمْ﴾ اول كيوك‌لرنى قوللركز وقورال‌لركز برلان آلورسز ﴿لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَخٰافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ امتحان‌نى الله‌تعالى، هيچ كورمكان‌گه ايمان كلتروب هم قورقوب امرى بوينچه اش قيلغوچى‌لارنى آيرور اوچون قيلور ﴿فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ﴾ بس بر من الله امرندين چيتكه چقسه (يعنى احرامده كيونه حرام بولغان كيوكلرنى توتسه ﴿فَلَهُ عَذٰابٌ اَلِيمٌ﴾ ۹۴ اول من‌گه آخرتده بيك رنجتكوچى عذاب باردر ﴿يٰاَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا لٰا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ﴾ اى مؤمن‌لر احرام بيلاگان حالكزده صيدنى اوتورمكز ﴿وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا﴾ وسزلردن بر كمسه اول صيدنى قصدى برلان اوتورسه ﴿فَجَزٰاءٌ مِثْلُ مٰا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ﴾ بس اوترگان حيوانى اوخشاشندين جزا لازم‌در ﴿يَحْكُمُ بِهِ ذَوٰا عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ اول اوخشاشى ايله سزلردن ايكى عدل كشى حكم قيلور. (يعنى اوترگان صيدنك قيمتى فلان قدر ديسه‌لر شول حق برلان قربان آلنور ﴿هَدْيًا بٰالِغَ الْكَعْبَةِ﴾ اول قربان‌نى كعبه‌گه ايرشدرور يعنى مكه‌ده بوغازلاب فقراغه صدقه قيلور ﴿اَوْ كَفّٰارَةٌ طَعٰامُ مَسٰاكِينَ﴾ يا كه مسكين‌لرگه طعام كفاره‌در (يعنى مذكور قيمت برله طعام آلوب مسكين‌گه اوله‌شور، هر مسكين‌گه يارم صاع بيرور ﴿اَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا﴾ يا كه بو مسكين‌گه بيره‌چك يارم صاع برابرينه

روزه توتماق کفارەدر. اوشبو اوچ اشده اختیارلیدر ﴿لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ﴾ بو کفارة تا که عامی گناه اشینك جزاسینی بلسون اوچون لازم اولدی ﴿عَفَا اللّٰهُ عَمَّا سَلَفَ﴾ الله‌تعالی اوتکان گناه‌لرکزنی یعنی حرام بولماس‌دن مقدم قیلغان گناه‌لرکزنی عفو قیلدی ﴿وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُ﴾ برمن حرام بولغان صوکنده ینه آولاسه بس آنی الله تعالی عذاب قیلور ﴿وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۝ الله تعالی غالب، کامل انتقام ایه‌سی‌در ﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ﴾ سزکه دریاداغی کیوکلر ودریاداغی طعام‌لر بارچه کزغه هرحالده حلال ایتلدی (حضرت ابو هریره ایتدی: بحرین‌گه امیر بولغانم صوکنده اهلی سورادیلر: دریا آتقان بالق‌لارنی آشاساق یارارمی؟ دیو. جواب بیردم: آشا کز دیو. ومدینه‌گه کیلگاچ عمردن سورادم. عمر ایتدی اوزك نچوك حکم قیلدك دیو. ایتدم آشا کز دیو. عمر ایتدی اگرده باشقه‌چه حکم قیلساك البته قامچی برلان اورور ایدم. چونکه الله‌تعالی ایتدی احل لکم صید البحر وطعامه دیوب دیدی. ﴿مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ﴾ سزلرگه وسیر ایدوچی‌لارگه فائده‌لنورلیك طعام بولسون اوچون حلال ایتولدی ﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ سزلرگه صحرا کیوکلری احرامده حالکزده حرام ایتولدی ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝ الله‌دن قورقکز که آنك حضورینه قوبارلوب باراچق‌سز ﴿جَعَلَ اللّٰهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ﴾ بیت الحرام‌نی الله‌تعالی خلایق فائده‌سینه قائم قیلدی (مثلا بر گناه‌لی کشی کعبه‌گه باروب سیونسه آندین چقماینچه حکم یورتماك یوقدر. مونك کبی آدم‌لارگه فائده‌سی کوبدر ﴿وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ﴾ وسوغش حرام بولغان آی‌لرنی، وقربان‌لرنی خلایق فائده‌سینه قیلدی ﴿ذٰلِكَ﴾ اوشبو پیغمبرگه ایندرلگان حکم‌لر ﴿لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ الله تعالی‌نك یرده وکوکده همه نرسه‌نی بلگانینی وآلارداغی یاشرون‌لر آکا آچق ایکانینی بلووکز اوچون. ﴿وَأَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ دخی تحقیق الله‌تعالی اشنك بارچه‌سنی بلگوچی‌در ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بلکز الله تعالی قاتی عذاب ایاسی‌در ﴿وَأَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ یارلقاوچی وشفقتلی‌در. ﴿مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ رسولگه، ایرشدرمکدین باشقه اش لازم توگلدر. رسول کوکللرکزنی تیکشرماس ﴿وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ۝ الله‌تعالی اظهار قیلغان ویاشرگان اشلرکزنی بله‌در ◆ ﴿قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ﴾ أیت ای محمد البته حرام ایله حلال برابر بولماس حرامدین ساقلانکز ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ حرام مالنك کوبلگی سنی عجب‌لندرسه‌ده آنده خیر یوقدر ﴿فَاتَّقُوا اللّٰهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾

بس ای عقل ایه‌لری الله‌دن قورقمکز حلال نرسه‌نی حرام کورمکز ﴿ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ شولای بولسا کز شاید عذابدین قوتلورسز ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ ﴾ ای مؤمن‌لر شوندای‌ین کوب نرسه‌لرنی سؤال قیلما کز که ﴿ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ ﴾ اگر سوراغانکزغه جواب ایتولسه سزنی قایغوغه سالور (قرآن ایندرگان حکم گه قناعت برلان‌تورکز) چونکه اصحاب کرام بر کون بیك کوب حکم‌لر سورادیلر. برسی سورادی، آتام قایو اورنده دیو. رسول الله ایتدی: جهنمده دیو. بس سوراوچی قایغوردی بو آیت شول حقده ایندی ﴿ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ ﴾ اگر اول شیلرنی قرآن ایندرلگان وقتده سوراسا کز البته سزگه جواب ظاهر بولور ﴿ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا ﴾ الله تعالی اول شیلردن عفو قیلدی یعنی آلارنی بلونی اوستو کزگه واجب قیلمادی بس شول روشچه قالسون ﴿ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴾ الله‌تعالی اوتکان گناهکزنی غفوردر ومهربانلودر ﴿ قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ تحقیق اول شیلرنی سزدن اوّلگی خلقده سورادیلر پیغمبرلری شرافتنده سوراغان نرسه‌لری ظاهر بولدیده ﴿ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴾ صوکره اول شیلارگه انکار قیلورغه کرشدیلر، سؤاللری اوزلرینه فتنه بولدی ﴿ مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ ﴾ الله تعالی بحیره، سائبه، وصیله، حام، دیگان حیوان‌لرنی حرام قیلمادی ﴿ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ﴾ ولکن کافرلر مجرد هوالری ایله الله تعالی گه یالغان حکم‌لرنی نسبت قیلورلار (یعنی مذکور حیوان‌لرنی الله‌تعالی حرام قیلدی دیدکلری یالغاندر. وآلاردان کیلگان تورلی فائده‌لردن فائده‌لنماو نادانلقلرندین کیلگان یمان بر عادتدر ﴿ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴾ آلارنك کوبراگی حلال قیلغوچی ذات الله تعالی ایدکینی آکغارماس. اوز هوالری ایله بر شی‌نی حلال وبر شی‌نی حرام دیوب شریعت‌سز حکم قیلورلر (بو آیت عرب‌نك مشرکلری حقنده ایندی چونکه آلار توه بیشنچی بالا تودرسه، بالاسی ایرکاك بولسه قلاغون یاروب شول کویگه صحراغه یبارورلر ایدی. هیچ کم آنی آتلانماس سوتینی اچماز ایدی. بحیره قلاغی یارلغان دیمکدر. سائبه دیدکلری: شول درکه، توه‌سنی الله‌غه قربان ایتکان بولوب بار اشدن آزاد ایتوب چغاراده یبارا وشونی سائبه دیه‌لر ایدی. وصیله دیدکلری: قچان قوی بالا تودرسه بالاسی ایرکاك بولسه بوغازلارلار ایدی. اگر ساولیق بولسه بوغازلاماسلر ایدی. اما ایگز بولوب برسی ایرکاك بولسه بو ایرکاکنی ساولیقغه توتاشدروب بوغازلامای قالدرورلر ایدی. وحام دیدکلری شولدرکه: عمرنده اون بالانك توغوینه سبب بولغان توه‌نی عرب‌لر هر مشقت‌دن آزاد قیلوب صحراغه

چغاروزلرده بیاروزلر ایدی. بو آیت برلان الله‌تعالی شول اشلرنك یاراماغانلغین بلدردی. ﴿وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ﴾ قچان اول جاهللرگه ایتولسه الله تعالی ایندرگان قرآنغه ورسول سوزینه کیلکز یعنی مجرد عقلکز ایله برنرسه‌نی حرام دیو حکم قیلماکز ﴿قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَاءَنَا﴾ ایته‌لر بزلرگه شول دین کفایت ایته‌درکه اول دینده آتا وبابالرمزنی تابدق. مجرد شریعت‌سز آتالرینه تابع بولورلر ﴿اَوَلَوْ كَانَ اٰبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ ایا آتالرینه ایاروزلرمی گرچه آلار هیچ نرسه آکلاماغان بلمگان بولسه‌لرده هم توغری وکونلگان بولماسه‌لرده ﴿يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا عَلَيْكُمْ اَنْفُسَكُمْ﴾ ای مؤمنلر سزلرگه اوز عمللرکزنی تیکشرمك لازمدر ﴿لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ اگر اوزکز هدایت‌ده بولسه‌کز سزگه اهل ضلالتنك آزغنلغی ضرر بیرماس ﴿اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ بارکزنکده قایتاچق برکز الله‌غه‌در ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ قیلغان عمللرکزنك هر قایوسنی اوزکزگه بلدرور وخبر بیرور (اصحاب کرام ایتدیلر: بو آیت‌نك تأویلی، قچان امت‌اچنده بدعتلر ظاهر بولسه شول وقتده امر بالمعروف‌ونهی عن المنکرنی ترك ایدوب اوز عملك برلان شغللنمکدر. نتاکه رسول‌الله‌دن روایت قیلدیلر: قچان خلایق اچنده سارانلق وتکبرلك‌نی کورسکز سزگه اوز عملکز ایله مشغول بولماق لازمدر. اگر اول کونلرده برکمسه سز قیلغان عمللردن برسنی قیلسه آکا ایللی عاملنك ثوابی بولور دیو. ﴿يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ ای مؤمنلر قچان برکزگه اولوم حاضر بولسه وصیت وقتنده آراکزده شهادة قائم قیلکز ﴿اِثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ اوزکزدن عدالت ایالری بولغان ایکی کشی ﴿اَوْ اٰخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یاکه اوز ملتکزدین باشقه‌دین ایکی کشی شاهد بولور ﴿اِنْ اَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ﴾ اگرده یرده سیر قیلساکز یعنی مسافر بولساکز ﴿فَاَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ شول وقت سزگه اولوم قایغوسی ایرشسه (روایت قیلدیلر: تمیم‌داری وعدی بن زید ساتو ایله شام‌غه چقدیلر اول وقت نصارا ایدیلر. آلار برلان برگه بدیل‌ده بار ایدی بدیل‌مسلمان ایدی. شام‌غه کیلگان صوکنده بدیل سرخاولاندی، یانده بولغان تاوارنی برکاغدگه یازوب تاواری اچینه سالدی وایبداشلرینه خط بارینی ایتماینچه تابشروب جماعتینه بیرولرینی اوتندی. ایبداشلری اوچ یوز مثقال آغرلقنده اولان برکموش ساوت‌نی یوغالتدیلر. جماعتینه قایتاروب بیرگاچ جماعتی مکتوب تابوب مذکور کموش ساوتنی تابمادی رسول‌الله‌غه شکایت قیلدی شول حقده آیت ایندی ﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلٰوةِ﴾ نماز صوکنده اول شاهدلرنی

شهادة اوچون حبس قيلورسز ﴿فَيُقْسِمٰنِ بِاللّٰهِ اِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ بس اول ايكى شاهد الله تعالى اسمى برلان يمين قيلور اگر سز خيانتلرندين شك توتساكز نتا كه تميم برلان عدى دن شك توتديلر ﴿لَا نَشْتَرِى بِهٖ ثَمَنًا﴾ يمينمز برلان اختيار قيلمايمز دنيا مالينى ديو يمين قيلورلار ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى﴾ اگرچه حق ايالرى قرداشلر بولسه ده ﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللّٰهِ﴾ الله تعالى اداسينى لازم قيلغان شهادتنى ياشرمايمز ﴿اِنَّآ اِذًا لَمِنَ الْاٰثِمِينَ﴾ ۱۰۶ اگر يالغان يمين قيلساق الله‌غه گناهلى لاردن بولورمز ﴿فَاِنْ عُثِرَ عَلٰٓى اَنَّهُمَا اسْتَحَقَّآ اِثْمًا﴾ صوكره اگر بو ايكى شاهدنك گناهغه مستحق كشيلردن ايكانى بلونسه (يعنى شهادتلرنده خيانت قيلغان بولسه‌لر عدى برله تميم كبى ﴿فَاٰخَرَانِ يَقُومٰنِ مَقَامَهُمَا﴾ اوّلگى شاهدلر اورنينه شهادة اوچون باشقه ايكى كشى كرك بولور ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْاَوْلَيٰنِ﴾ جنايت قيلنمش كشيلردن تيوشليدر اول ايكى شاهد ﴿فَيُقْسِمٰنِ بِاللّٰهِ﴾ بس الله‌نك اسمى برلان يمين قيلورلار: ﴿لَشَهَادَتُنَا اَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا﴾ البته بزنك شهادتمز اوّلگى ايكى شاهدنك شهادتندن درسترا كدر چونكه بزلر ميتنك وليلريمز ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَآ﴾ شهادتمزده حقدن تجاوز قيلمايمز ﴿اِنَّآ اِذًا لَمِنَ الظّٰلِمِينَ﴾ ۱۰۷ اگر حقدين تجاوز قيلساق تحقيق ظالملردين بولورمز ديو. ﴿ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ يَاْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وَجْهِهَآ﴾ بزنك ميتنك وصيتى حقنده‌غى شهادتده كورسكان حكممز شاهدلرنك توغريلق اوزره شهاتى اوچون ايك ياقين بر يولدر ﴿اَوْ يَخَافُوٓا اَنْ تُرَدَّ اَيْمَانٌ بَعْدَ اَيْمَانِهِمْ﴾ ويمين‌لرنده خيانت بعدنده، يمين ايكنچى شاهدلر گه قايتارلوب خيانتلرى ظاهر بولوب رسواى بولمقدين قورقار اوچون ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوا﴾ الله‌دن قورقكز وامرو نهى‌لرينى قبول ايدكز ﴿وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ﴾ ۱۰۸ امر، نهى گه اطاعت قيلماغان فاسقلرنى الله تعالى هدايت كه سالماس ﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ﴾ شول كونى حاطركزگه كلتروب قورقكزكه اول كونده الله تعالى پيغمبرلرنى جيار ﴿فَيَقُولُ مَاذَآ اُجِبْتُمْ﴾ وايتور يا رسوللر! سزگه امتلركزدين نى جواب بيرلدى؟ ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا﴾ يارب بز بلميمز ديو ايتورلر ﴿اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ ۱۰۹ تحقيق غيبلرنى بلگوچى اوزكسك (جهنم آزغرغان وقتنده قورقودن بو جوابنى بيرورلر ﴿اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِى عَلَيْكَ وَعَلٰى وَالِدَتِكَ﴾ شول قيامت كونده الله‌تعالى ندا قيلور اى عيسى ابن مريم! سكا وآنا كا بيرگان نعمتلرمنى ياد ايتكل ﴿اِذْ اَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ سكا جبرائيل ايله قوة بيردم ﴿تُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ سويله‌شور ايدك خلايق برلان بيشكده هم الوغ بولغاچ ﴿وَاِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وسكا خط يازماقنى وحكمتنى اوكرتدم ﴿وَالتَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ﴾ توراة هم انجيلنى ده

اوگرتدم ﴿وَاِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّيْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِاِذْنِى﴾ ومنم ارادەم ايله قوش شكللى صورة قيلور ايدك ﴿فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِاِذْنِى﴾ بس اول صورتكه اورور ايدك ومنم اذنم برله قوش بولور ايدى ﴿وَتُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ بِاِذْنِى﴾ ومنم اذنم ايله كوزسز و آلا تنليلرنى سلامت قيلور ايدك ﴿وَاِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى بِاِذْنِى﴾ ومنم اذنم ايله ميتلرنى ترگزور ايدك ﴿وَاِذْ كَفَفْتُ بَنِىٓ اِسْرَآئِيلَ عَنْكَ﴾ وشول وقتكه من سندن بنى اسرائيل جماعه‌سينى منع قيلدم (چونكه آلار سنى اوتورمكنى قصد قيلغانلر ايدى) ﴿اِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ﴾ سين آلارغه آچق معجزه‌لر كيتوردك . شول معجزه‌لرنى كورگاچ ﴿فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ آلارنك كافرلرى ايتدى ﴿اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ بو اشلرنك برسيده، هر كمگه آچق بلنگان سحردن باشقه نرسه توگلدر ديوب ﴿وَاِذْ اَوْحَيْتُ اِلَى الْحَوَارِيِّينَ اَنْ اٰمِنُوا بِى وَبِرَسُولِى﴾ شول وقتده كه حواريين‌گه مكا ورسوليمه ايمان كلتوركز ديوب وحى قيلدم ﴿قَالُوٓا اٰمَنَّا وَاشْهَدْ بِاَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ ايتديلر ايمان كلتوردك اى عيسى شاهد بولغلكه بز مسلمانلارمز ﴿اِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ ياد ايتكل اى محمد حواريون ايتديلر ﴿يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ اَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَآءِ﴾ اى عيسى دسترخان ايله كوكدن بزگه طعام ايندررگه سنك ربكنك حالندن كيله‌مى؟ ديو (حضرت عيسى صحراغه چقسه آنك برلان بش آلتى ملك كشى چغا ايدى. بركون صحراده توقتاديلر. هيچ‌بر آزقلارى يوق ايدى. آرالارندين شمعون‌غه ايتديلركه عيسى‌دن اوتن ربسينه دعا قيلسون بزگه آش‌ياولق برلان كوكدن طعام‌ايندرسون ديو. شمعون عيسى‌غه ايتدى ﴿قَالَ اتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ عيسى ايتدى: اگر راست مؤمنلردن بولسا كز الله‌دن قورقكز اوزكزگه بلانى سورا ماكز ديو ﴿قَالُوا نُرِيدُ اَنْ نَاْكُلَ مِنْهَا﴾ اول مائده‌دن طعام آشاونى تلايمز ديديلر ﴿وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ وكوكللرمز قرار تابمانى تلايمز ﴿وَنَعْلَمَ اَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا﴾ وپيغمبرلكنى دعوا كده راست ايدكنى بلمكچى بولامز ﴿وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشّٰهِدِينَ﴾ واول مائده‌گه بزلر شاهد بولور اوچون ديديلر. ﴿قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَآ اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَآءِ﴾ عيسى ايتدى يارب بزلرگه كوكدين مائده‌نى ايندرگل ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا﴾ اول مائده اينگان كون بزلرنك اوّللرمزگه و آخرلرمزغه عيد كونى بولسون (مائده يكشنبه كون ايندى. شونك اوچون نصارى يكشنبه كونينى عيد كونى ياسادىلر ﴿وَاٰيَةً مِنْكَ﴾ ومنم نبوتيمه سندين بر علامت بولسون ﴿وَارْزُقْنَا﴾ بزنى رزقلاندر، تماغمزنى تويدر ﴿وَاَنْتَ خَيْرُ الرّٰزِقِينَ﴾ تحقيق سن اوزكدين باشقه رزق بيرگوچيلاردين كاملسك ﴿قَالَ اللّٰهُ اِنِّى مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾

اللهتعالى ايتدى تحقيق سوراغان مائده كزنى ايندروزمن ﴿ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ ﴾ اول مائده اينكان صوكنده براوكز كافر بولسه ﴿ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا ﴾ تحقيق آنى شول عذاب ايله عذاب قيلورمن كه ﴿ لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴾ اهل عالمدن هيچ براكونى اول عذاب ايله عذاب قيلماس من (روايت قيلنديكه كوكدين مائده ايندى اوستينه دستمال يابلغان ايدى. خلايق قاراب توردى. حضرت عيسى بسم الله ديوب آچدى مائده اچنده كباب قيلونمش بالق، قلچغى يوق، مايلارى آغوب تورادر، باشنده سركه‌سى وقويرغنده سركه‌سى، سبزواتدن هم هر تورليسى حاضر ايدى. حضرت عيسى ايتدى آشاكز ديو. بش ملك كشى آشاديلر. هيچ كيموماينچه مائده ينه‌ده كوكگه آشدى. صوكره ينه كافر بولوب قالديلر. صوكره الله تعالى آلارنى دوكغز صورتينه آوشتوردى ﴿ وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ﴾ اى محمد شول وقتنى ياد ايتكل (كافرلرنى رسواى قيلماق اوچون) الله تعالى ايتور اى عيسى ابن مريم ﴿ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ ﴾ خلقغه سن ايتدكمى آنام برلان منى اللهدن باشقه اله قيلكز ديو. حضرت عيسى جواب بيرور: ﴿ قَالَ سُبْحَانَكَ ﴾ يارب سنى نقايصدن پاك ديوب اعتقاد قيلامن ﴿ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ ﴾ مكا اوزمه موافق توكل سوزنى سويلمك لايق توكلدر ﴿ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ﴾ اكر آندای سوز ايتكان بولسام، تحقيق سين بلكانسك ﴿ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي ﴾ منم كوكلمداكى نرسه‌نى سن بلاسك ﴿ وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ ﴾ وسنده‌كى نرسه‌نى من بلمايمن ﴿ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴾ تحقيق سن غيبلرنى بيك بلكوچى‌سن ﴿ مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ ﴾ آلارغه امر قيلغانكدين باشقه‌نى ايتمادم ﴿ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ﴾ منم ربم وسزنك ربكز اولغان اللهغه عبادة قيلكز ديدم. ﴿ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴾ آلار اوزرنده حاضر وناظر بولدم ﴿ مَا دُمْتُ فِيهِمْ ﴾ آلار اچنده بولغان وقتمده ﴿ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي ﴾ قچان منى كوككه كوتاردك ﴿ كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ ﴾ سن آلارغه ساقچى بولدك ﴿ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴾ وهر شيكه سن حاضرسن (بلمايمن موندين صوك ينه‌ندى بدعتلر قيلغانلاردر) ﴿ إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ ﴾ اكر عذاب قيلساك آلار اوز بنده‌لركدر، قيلورسك ﴿ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ ﴾ اكر آلارنى عفو قيلساك ﴿ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ شكسز غالب سن ومصلحتچه اش قيلغوچى‌سن ﴿ قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ ﴾ الله تعالى ايتدى اوشبو قيامت كونى شوندين كوندركه؛ راست مؤمنلركه راست ايمان كلتورمكلرى فائده بيرور ﴿ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ﴾ اول مؤمنلركه، اول جنتلر آستندين يلغه‌لر آغار آلار

آنده منگو قالورلار ﴿رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ﴾ الله تعالى آلاردين راضى بولدى ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ آلار الله‌دين راضى بولديلر ﴿ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ۱۱۹ اوشبو جنتلرگه كروالله رضالغى الوغ بختليلكدر ﴿لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ كوكلرده ويرده‌گى خزينه‌لر الله تعالى‌نك ملكيدر ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ وكوك ويرلر اچنده‌گى مخلوقلر ﴿وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ۱۲۰ الله تعالى هر شى‌گه قادردر (بس كوكده‌گى عيسى الله تعالى‌نك مخلوقيدر ايكنچى بر اله توگلدر. بو آيت‌لر كافرلرنى خورلاودر.

سورة الانعام مكية وهى مائة وخمس وستون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ﴾ چن ماقتاو الله‌غه خاصدر (بنده‌ده نى قدر اوزينى ماقتاردای اشلر بولسه‌ده بارده ناقصدر واولده حقيقتده الله تعالى‌نكدر. ﴿الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ﴾ اول شوندای الله‌در كه كوكلرنى ويرنى ياراتدى ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمٰتِ وَالنُّورَ﴾ ونور برلان ظلماتنى يراتدى ﴿ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ الله تعالى شوندای اشلرنى قيلغاننك صوكنده كافرلر الله‌دين چيتكه كيتوب صنملارغه عبادت قيلورلر. ﴿هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ﴾ الله تعالى سزلرنى بالچقدين يراتدى ﴿ثُمَّ قَضٰى اَجَلًا﴾ ينه سزگه دنياده تركلك مدتينى حكم قيلدى ﴿وَاَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ﴾ ومعين مدة الله تعالى‌نك اوز عندنده‌در (يعنى قيامت بولاچق وقت الله‌نك اوز عندنده‌در) ﴿ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ ۱۲۱ ينه سز الله‌نك شوندای اشلرينى كورگانكز صوكنده اول قيامت كونينه شك‌قيلاسز (بو چنلاب نادانلقدر) ﴿وَهُوَ اللّٰهُ فِى السَّمٰوٰتِ وَفِى الْاَرْضِ﴾ اول الله تعالى يرو كوكلرنى تصرف قيلغوچى الـه‌در. ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ﴾ سزنك آچق وياشرين عمللركزنى بله‌در ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾ ۱۲۲ بله‌در هم سزلر قيلغان خير وشر عمللرنى ﴿وَمَا تَاْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيٰتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ۱۲۳ اول مكه كافرلرينه الله‌دن معجزه وآيتلر كيله‌چك بولسه اعراض‌غنه قيلالر باشقه‌نى بلمايلر (مكه مشركلرى رسول الله‌غه ايتديلر، معجزه ايتوب بزگه آينى توغدروب ايكيگه ياروب كورسات پيغمبر لككه اوشانورمز ديديلر. درواقع رسول الله دعاقيلغان صوكنده آى ايكيگه يارلوب، يارتيسى حراتاوينك بريا غنده، يارتيسى ايكنچى ياغنده توردى. شونى كورگاچ ينه انكار ايدوب بو برسحردر ديديلر ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ شولای ايتوب كافرلر اوزلرينه حق كيلگان وقتده آكا اوشانماديلر ﴿فَسَوْفَ يَاْتِيهِمْ اَنْبٰٓؤُا مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ﴾ ۱۲۴ تيز كوندن آلارغه استهزاء

قيلغان شيلرينك خبرلرى ظاهر بولور (يعنى عذابنى كورگاچ رسول الله‌نك حق، قيامت كونينك حق ايدكينى بلورلر ﴿اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ كورميلرمى؟ آلاردين بورون بولغان كافرلرنى كوبمى هلاك قيلدق ﴿مَكَّنّٰهُمْ فِى الْاَرْضِ﴾ آلارنى يرده مالك، ايركلى قيلدق ﴿ما لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ﴾ سزنى ايركلى، مالك قيلماغانمز نرسه‌لرگه ﴿وَاَرْسَلْنَا السَّمٰآءَ عَلَيْهِمْ مِدْرٰارًا﴾ وآلارغه يغمورنى حاجة وقتلرنده توتاش ايتوب يبردك ﴿وَجَعَلْنَا الْاَنْهٰرَ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهِمْ﴾ وآست‌لرندن يلغه‌لر يورگوچى قيلدق آلار همیشه ايمان كلتورمديلر ﴿فَاَهْلَكْنٰهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بس آلارنى گناه‌لارى سببلى هلاك قيلدق ﴿وَاَنْشَاْنا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِينَ﴾ ۞ وآلار صوكنده ايكنچى خلايقنى ياراتدق. بس شونى كوروب عبرتله‌نسونلر !!! (مشركلر محمد عليه‌السلام‌غه ايتديلر: حق پيغمبر بولساك كتابك كاغدگه يازلوب كيلسون ديو. الله‌تعالى ايتدى: ﴿وَلَوْ نَزَّلْنا عَلَيْكَ كِتٰبًا فِى قِرْطٰاسٍ﴾ اى محمد اگر سكا كتابنى كاغدده يازلغان يازو ايتوب ايندرساك ﴿فَلَمَسُوهُ بِاَيْدِيهِمْ﴾ مشركلر اول كتابنى قوللرى برلان توتسه‌لار ﴿لَقٰالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ البته كافرلر حاضرده ايتكانلرى كبى ايتورلر ايدى ﴿اِنْ هٰذٰآ اِلّٰا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ۞ بو كتاب ايمس مگر آچق سحردر ديو ﴿وَقٰالُوا لَوْلٰا اُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ وايتديلركه كاشكه اول محمدكه فرشته اينسه‌چى تاكه آنك پيغمبر ايدكينى بزگه ايتور ايدى ﴿وَلَوْ اَنْزَلْنا مَلَكًا لَقُضِىَ الْاَمْرُ﴾ اگر فرشته ايندرساك اش تمام بولور ايدى (يعنى آلارنى هلاك لازم بولور ايدى. چونكه الله‌نك عادتى فرشته ايندروب همان انكار قيلسه‌لار هلاك قيلماقدر ﴿ثُمَّ لٰا يُنْظَرُونَ﴾ ۞ فرشته اينگان صوكنده آلارغه مهلت بيرلماس ﴿وَلَوْ جَعَلْنٰهُ مَلَكًا لَجَعَلْنٰهُ رَجُلًا﴾ اگر اول پيغمبرنى فرشته‌دن قيلساق همیشه بر ايرصورتنده قيلور ايدك ﴿وَلَلَبَسْنا عَلَيْهِمْ﴾ البته قاتشدرور ايدك آلارغه ﴿ما يَلْبِسُونَ﴾ ۞ كندلرى قاتوشدرغان وسوسه‌نى (يعنى همان بو ايرباشى بر بزنك كبيدر كاشكه بر فرشته يبارساچى؟ ديو ايتورلر ايدى. ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ سندين اوّلگى پيغمبرلرده حقارت ومسخره قيلندى (رسول الله مسجد حرامده ضعيفلر برلن اوتورغان زمانده، ابوجهل كوب كشى برلان رسول الله‌نى مسخره قيلوب اوتدى وايتدى: محمد بو حقير يولداشلرينى ملوك جنت ديوب زعم قيلادیو. بس بو آيت ايندى ﴿فَحٰاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ﴾ بس رسوللرنى مسخره قيلغان كشيلردن احاطه قيلدى ﴿ما كٰانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ﴾ ۞ شول شيلركه آنك ايله رسوللرنى استهزا قيلور ايديلر (يعنى نى ايله حقارت قيلسه‌لار شول نرسه اوزلرينه قايتور ﴿قُلْ سِيرُوا فِى الْاَرْضِ﴾ ايت اى محمد: يرده سير قيلكز ﴿ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ

كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾ بونك صوكنده اعتبار قيلكز رسوللرنى تكذيب قيلغانلرنك آخرى نچوك بولغاندر (مكه كافرلرى ايتديلر: اى محمد اگر سنك بودعواك مال اوچون بولسه، مال جيوب بيرەمز بواشكنى تاشلاغل باى بولورسكديو. الله ايتدى: ﴿قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ اى محمد ايت يروكوكده گى مال كمنكدر؟ (اگر جواب بيرسەلر فبها واگر انكار ايتسەلر ﴿قُلْ لِلّٰهِ﴾ ايتكل بارچەسى الله تعالى نكدر (تلاگان كشيلرينه بيرور. ﴿كَتَبَ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ اوزينك بندەلرينه رحمت قيلونى اختيار قيلدى (بس سزگەده قيامت كونينه قدر مهلت قيلور ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ﴾ البته سزنى قيامت كونده جيار ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ قيامت كونى بولاچغنده شك يوقدر ﴿اَلَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ قيامت كون اوزلرينى هلاكتكه سالغان كشيلر شولاردركه ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾﴾ آلار رسوللرگه ايمان كلتورماسلر ﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهٰارِ﴾ كيچه وكوندزده قرارلانمش مخلوقنك همەسى اللەنك ملكيدر ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾﴾ واول الله تعالى ايشتكوچى وبلكوچيدر (اهل ضلالغه كامل جزا قيلور) * مشركلر ايتديلر: اى محمد آتاك بزنك دينده ايدى، سينده بزنك دينكگه قايتقل كوب مال جيوب بيرورمز ديو. الله تعالى ايتدى: ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللّٰهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا﴾ ايت اى محمد: اللەدن باشقەنى ياردمچى ديوب ايتورمنمو؟ ﴿فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ اول الله يروكوكلرنى ياراتقوچيدر ﴿وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾ اول اللەتعالى رزق بيرور، كندى هيچ رزقلانماس (ايمدى شول اللەنى تاشلاب سزنك كبى يوق بار نرسەگه عبادت قيلايمى؟ العياذ بالله ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ ايت اى محمد تحقيق من مكەده مسلمان بولغانلرنك اوّلى بولورغه بيورلدم ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾﴾ مكا الله تعالى البته مشركلردن بولماغل ديو ايتدى ﴿قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ يا محمد ايتكل تحقيق قورقامن اگر ربمه گناه قيلسام ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾﴾ الوغ قورقنچلى قيامت كونينك عذابندين ﴿مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ﴾ اول كونده برمندن عذاب آلونسه تحقيق اول كشيگه خدا رحمت قيلدى ﴿وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾﴾ اول كون عذابدين قوتلماق مقصودفه بيك آچق ايرشودر ﴿وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ﴾ اگر الله سكا برضررنى ايرشدرسه ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ﴾ بس هيچ بر كشى اول ضررنى دفع قيلورغه قادر بولماس ﴿إِلَّا هُوَ﴾ الله تعالى اوزيكنه قادردر ﴿وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ﴾ اگر سكا بر خيرنى ايرشدرسه ﴿فَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾﴾ بس الله تعالى هر شيگه قادردر (كافرلرنك ياردمينه سنك احتياجك بوقدر. بس مال ايله ياردم قيلامز ديدكلرينه قلاق سالماغل ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ اول الله بندەلرينه غالبدر ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ

الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾ واول الله تعالى مصلحتچه اش قيلغوچيدر وهر شيدن خبردار در (مكه كافرلرى ايتديلر: «الله تعالى رسول ايتارگه سندين باشقه‌نى تابماديمى؟ اهل كتابدين هيچ بر كشى سكا اوشانغانلرى يوق. بس رسول ايدكه بزلرگه كم شهادة بيره‌در؟» ديو. الله‌تعالى ايتدى: ﴿قُلْ اَىُّ شَىْءٍ اَكْبَرُ شَهٰادَةً﴾ ايت اى محمد: شهادتى الوغراق واعتبار قيلورغه تيوشلى اولان نينداى نرسه باردر؟ (بو سؤالگه جوابده البته هر كمنك كوكلى هيچ بر وقت خطا قيلمى تورغان، آندان تماما پاك بولغان بر ذاتقه كيته‌در آنى اقرار قيلماو بارى عناددنغنه بولادر. شونك اوچون الله تعالى ايتدى: ﴿قُلِ اللّٰهُ شَهِيدٌ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ ايتكل بزنك آرامزده منم رسول ايكانيمه الله تعالى شاهددر هم منم رسالتمنى اثبات ايدرگه الله تعالى قادردر ﴿وَاُوحِىَ اِلَىَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ﴾ مكا اوشبو قرآن وحى ايتلدى ﴿لِاُنْذِرَكُمْ بِهٖ وَمَنْ بَلَغَ﴾ سزلرنى، هم قرآن ايرشكان باشقه كشيلارنى قورقتماقلغم اوچون (بس قرآننى امتكه ايرشدرمك تيوشدر ﴿اَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ﴾ ايا سزلر شهادة بيرورموسز؟ ديگل ﴿اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اٰلِهَةً اُخْرٰى﴾ تحقيق الله ايله ايكنچى اله‌لر باردر ديو. اگر باردر ديو ايتسه‌لر ﴿قُلْ لَآ اَشْهَدُ﴾ اى محمد ايتكل من شهادة بيرمايمن سزنك كبى ﴿قُلْ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ﴾ ايتكل تحقيق الله تعالى شريكى يوق برگنه الله‌در ﴿وَاِنَّنِى بَرِىٓءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾﴾ تحقيق مين سزشريك ديوب اعتقاد قيلغان صنم‌لركزدين بيزمن ﴿اَلَّذِينَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ﴾ آلارغه كتاب بيرلگان آدملر ﴿يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَاءَهُمْ﴾ بله‌لر محمدنك حق رسول ايكانينى، بالالرينى بلگانلرى كبى (چونكه آخرزمان پيغمبرى شوندای صفتلى ديو كتابلرنده يازلغاندر. عبدالله بن سلام ايتدى رسولنى اوغلمدن آرتق بلامن، چونكه محمد پيغمبر ديوب قطعا شهادة بيره‌چكمن اما اوغلم قطعا منكى ديو شهادة بيره آلمايمن ﴿اَلَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ﴾ اهل كتابدن اوزلرينى هلاك قيلغان كشيلر ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾﴾ آلار؛ حقنى بله توروب دنيا غرضى اوچون ايمان كلتورماسلر. (نتاكه يهود علماسى اگر محمدكه ايارسالك باشچيلق كيته ديو ايمان كلتورمديلر ﴿وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا﴾ الله تعالى‌گه يالغان نرسه‌لرنى افتراء قيلغان كشيلاردنده ظالم يوقدر ﴿اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ﴾ ياكه آنك آيتينى تكذيب ايتكان كشيدنده ظالم يوقدر ﴿اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُونَ ﴿٢١﴾﴾ ظالم‌لر شكسز الله‌نك عذابندين قوتولا آلماسلر ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ قيامت كونده آلارنك بارچه‌سنى جيارمز ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ اَشْرَكُوٓا﴾ صوكره مشركلرگه ايتورمز ﴿اَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾﴾ شريكلركز قايده كه الله‌نك شريكلرى ديو زعم قيلا ايدكز حاضر

كورساتكز ايندى؟ ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ﴾ شوندن صوك آلار جواب تابا آلماسلار ﴿الَّا اَنْ قَالُوا وَاللهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ ٢٣ مگر ايتورلر: الله برلان آنت ايتوب ايته‌مزكه بز مشركلردين بولمادق (مشركلر اوزلرينك هلاك بولغانلارينى بلوب ايتوشورلر: بزگه قوتولماق يوق كيلكز بز مشرك توگل ايدك ديو يمين ايتيك. بس الله‌تعالى آغزلارينى مهرلر وايتور: ﴿اُنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ﴾ قاراغل اوزلرينى يالغانچيغه چغاروب نچوك يمين قيلالر (يعنى دنياداغى اعتقادلرينك يالغانلقينى اثبات ايته‌لر ديمكدر ﴿وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ٢٤ آلار دنياده وقتده افتراء قيلوب الله‌نك شريكى ديوب يورگان نرسه‌لرى حاضرده آلاردان آداشقان، (فايده ديوب سورالسه انكاردن باشقه‌نى بلميلر ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَ﴾ اول كافرلردن بعضسى، سنك سوزكا قولاق سالادر (لكن آكارغه فايده بيرمايدر ﴿وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ﴾ و آلارنك كوكللرينه پرده‌لر قيلدق، شول سببلى سنك سوزكنى آكلى آلميلر ﴿وَفِى اٰذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وقولاقلرينه سانغراولق قيلدق بس معناسنى آكلارلق ايشوتمايلر ﴿وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ اگر آلار هربر آية ودليللرنى كورسه‌لرده اول دليل و آيتلرگه ايمان كلتورماسلار ﴿حَتّٰى اِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ قچان سكا كيلسه‌لر سنك برله باطل سوزلر ايتوب مخاصمه قيله‌لر وقرآنغه انكار قيلالر ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ كافر بولغان آدملر ايتورلر ﴿اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ﴾ ٢٥ محمدنك قرآن ديگان سوزى بورونغيلاردان قالغان حكايتلرگه‌در باشقه نرسه توگل. ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ آلار قرآندن خلايقنى نهى قيلورلر ﴿وَيَنْئَوْنَ عَنْهُ﴾ واوزلريده آندن يراق بولورلار ﴿وَاِنْ يُهْلِكُونَ اِلَّآ اَنْفُسَكُمْ﴾ آلار اوزلرندين باشقه‌نى هلاك قيلماسلار ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ ٢٦ هلاك بولغانلرينى بلماينچه ﴿وَلَوْ تَرٰى اِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ﴾ اى محمد اگر كافرلرنك جهنم اوزرنده محبوس وقتلرينى كورساك ﴿فَقَالُوا يٰلَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ ايتورلر كاشكى دنياغه قايتارلساقچى ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِاٰيٰتِ رَبِّنَا﴾ وربمزنك آيتلرينى تكذيب قيلماساقچى ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ٢٧ ومؤمنلردن بولساقچى ﴿بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ﴾ بلكه آلارنك بورونغى ياشروب قيلغان گناهلرى ظاهر بولور ﴿وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ اگر دنياغه قايتارلسالر ايدى البته نهى ايدلگان كفرلرينه قايتورلر ايدى ﴿وَاِنَّهُمْ لَكٰذِبُونَ﴾ ٢٨ شكسز آلار، آيتلرگه انكار ايتماس ايدك ديگان سوزلرنده يالغانچيلردر ﴿وَقَالُوا اِنْ هِىَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ ايتورلر دنيا تركلكمزدن باشقه تركلك يوقدر ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ ٢٩ اولگانمز صوكنده قوبارلمازمز ﴿وَلَوْ تَرٰى اِذْ وُقِفُوا عَلٰى رَبِّهِمْ﴾ اى محمد اگر الله حضورنده

محبوس وقتلرینی کورسالك ﴿قَالَ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ﴾ الله تعالی ، قوبارلماق حق بولمادیمی؟ دیو ایتور ﴿قَالُوا بَلٰى وَرَبِّنَا﴾ ایتورلر بلی حقدر یارب ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ ایتور الله تعالی آلای ایسه عذابکزنی تاتکز ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ ۳۰ انکارکز سببلی ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللّٰهِ﴾ تحقیق الله حضورینه بارمافنی انکار فیلغان کشیلر هلاك بولدی ﴿حَتّٰى اِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ قچان آلارغه آکسزدن قیامت کیلسه ﴿قَالُوا يٰحَسْرَتَنَا﴾ ایتورلر وای بزلرگه حسرة کیلدی بیت ﴿عَلٰى مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ دنیاده عمرمزنی ضائع ایتکا نمزسببلی ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ اَوْزَارَهُمْ عَلٰى ظُهُورِهِمْ﴾ و آلار گناهلرینی آرقالارینه یوکلارلر ﴿اَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ۳۱ اگاه بولغل ای نی قباحتدر آلارنك یوکلاگان شیلری! ﴿وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ ودنیا ترکلکی صبیلر فعلی کبیدر (صبیلار بنا قیلورلر وخراب قیلورلار اوزلری تورماسلار. شونك کبی دنیا خلقینك بنالری اولوب کیدرلار، اوزلری تورماسلار ،مال جمع قیلورلار، یتماس دیوب آرتدرورغه تروشورلار. لکن بو آیتدن مال جیارغه یارامی ایکان دیوب آکلاشلماسون یاری لکن فقط مال جیوغه غنه بیرلوب آخرتنی اونوتماسقه کرك. ﴿وَلَلدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ الله دن قورقوچیلارغه البته آخرة یورتی یعنی جنت خیردر ﴿اَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ۳۲ ایا فهملامیسزمی؟ آخرتنك آرتقلغینی فهملاکز (ابو جهل ایتدی: محمدعلیه السلامغه تهمت قیلمایمز بلکه کلتورگان کتابینه تهمت قیلامز دیو. صوکره رسول الله قایغوره باشلادی. موندن صوك الله تعالی ایتدی: ﴿قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ تحقیق بلهمز کافرلار ایتکان سوز سنی قایغولی قیلادر. لکن سن قایغورماغل ﴿فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ چونکه آلار سنی تکذیب ایتمایلر. خلوتده سنی تصدیق ایتهلر ﴿وَلٰكِنَّ الظّٰلِمِينَ﴾ لکن اول ظالملر ﴿بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ﴾ ۳۳ الله‌نك آیتلرینه انکار قیلالر (الله‌تعالی آلارنك جزالرینی بیرور ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا﴾ تحقیق سندین اوّلکی پیغمبرلر تکذیب قیلندی شولایده آلار صبر قیلدیلر ﴿عَلٰى مَا كُذِّبُوا وَاُوذُوا﴾ تکذیب وحقارت قیلنولرینه توزدیلر ﴿حَتّٰى اَتٰيهُمْ نَصْرُنَا﴾ تاکه آلارغه بزدین نصرت کیلکانکه چاقلی ﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِ اللّٰهِ﴾ الله‌نك وعده‌لرینی اوزگارتوچی یوقدر وقتی برلان کیلور ﴿وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَاِى الْمُرْسَلِينَ﴾ ۳۴ تحقیق سکا آلارنك خبرلری کلدی (آلارنی تکذیب قیلغان قوملرنچوك هلاك بولدی وکندلری نچوك نصرت تابدیلر. بس صبر قیل سکاده الله‌دن نصرت بولور * اوشبو نصرت برلان وعده صوکنده اصحاب کرام کفارنی هلاك قیلورغه آشوقدیلر بس الله تعالی ایتدی: ﴿وَاِنْ كَانَ

كَبُرَ عَلَيْكَ اعْرَاضُهُمْ ﴾ اگر كفارنك اعراضى سكا آغر بولسه (آلارنك اذاسينه صبر قيله آلماساك) ﴿ فَان اسْتَطَعْتَ اَنْ تَبْتَغِىَ نَفَقًا فِى الْاَرْضِ ﴾ اگر يرده بر تيشك تابارغه كوچك يتسه ﴿ اَوْ سُلَّمًا فِى السَّمَآءِ ﴾ يا كه كوكده منارگه باسقچ تابارغه ﴿ فَتَاْتِيَهُمْ بِاٰيَةٍ ﴾ بس آلارغه بر علامتنى كيتروورسن (يعنى يير آستينه كروب يا كه كوككه منوب بولسه‌ده بر علامت كتوروب پيغمبرلكيكه اشاندروب آلارنى سعادتكه ايرشدرما كچى بولاسك لكن بو اشلر بنده طاقتنده توكل ﴿ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى ﴾ اگر الله‌تعالى تلەسه جميع خلايقنى هدايت‌كه جمع قيلور ايدى ﴿ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجٰهِلِينَ ﴿۳۵﴾ بس اى محمد جاهللاردن بولماغل ﴿ اِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ﴾ اى محمد تحقيق سكا قرآننى ايشتوب معناسنى آكلاغان كشيلار جواب بيرور هم آلار ايارورلر ﴿ وَالْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ ﴾ الله تعالى بعث كونده اولوك كبى كافرلرنى ترگزور (حيوانلرندن هيچ فائده اولمغان اوچون كافرلرنى موتى ديدى) ﴿ ثُمَّ اِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿۳۶﴾ آخرنده الله‌تعالى گه قايتارولاچقلار (شونده الله‌تعالى قيلغان عمللرندين خبردار قيلور ﴿ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ﴾ كافرلار ايته‌لر كاشكى محمدگه ربسى طرفندين بر علامت ايندرلسه‌چى ديو ﴿ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰى اَنْ يُنَزِّلَ اٰيَةً ﴾ ايتكل اى محمد الله تعالى منم پيغمبرلگيمه علامت ايندرورگه تحقيق قادردر ﴿ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۳۷﴾ لكن آلارنك كوبى آيت كيلگاچ بلا بولماقنى فهمله‌ماسلر (چونكه آيت اينوبده ايمانغه كيلماسه‌لر البته عذابقه مستحق بولالر ﴿ وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِى الْاَرْضِ ﴾ يرده‌گى حيوانلار ايمس ﴿ وَلَا طٰٓئِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ ﴾ وايكى قناتى برلان اوچار قوشلار ايمس ﴿ اِلَّا اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْ ﴾ مگر سزنك كبى برجماعتدر ﴿ مَا فَرَّطْنَا فِى الْكِتٰبِ مِنْ شَىْءٍ ﴾ بز لوح المحفوظده هيچ بر نرسه‌نى قويمادق (يعنى هر نرسه آنده بار ديمكدر) ﴿ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿۳۸﴾ مونك صوكنده هر مخلوق الله‌تعالى گه قوبارلوب بارورلار ﴿ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا ﴾ شول كشيلركه بزنك آيتلرمزنى تكذيب قيلورلار ﴿ صُمٌّ وَبُكْمٌ ﴾ سانغراو وتلسزلردر (يعنى حق آيتلرنى ايشتماديلر وتللرينه آلوب سويله‌ماديلر) ﴿ فِى الظُّلُمٰتِ ﴾ بدعة وضلال قرانغولغنده ياشيلار ﴿ مَنْ يَشَا اللّٰهُ يُضْلِلْهُ ﴾ الله تعالى تلاگان كشى‌سنى ضلالتكه سالور ﴿ وَمَنْ يَشَاْ يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۳۹﴾ وتلاگان كشى‌سنى توغرى يولغه كرتور ﴿ قُلْ اَرَاَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ ﴾ اى محمد ايتكل خبر بيرورموسز؟ اگر الله تعالى‌دن سزگه عذاب كيلسه ﴿ اَوْ اَتَتْكُمُ السَّاعَةُ ﴾ يا كه قيامت كيلسه ﴿ اَغَيْرَ اللّٰهِ تَدْعُونَ ﴾ الله‌دن باشقه صنملركزغه تضرع قيلاموسز؟ ﴿ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿۴۰﴾ اگر ايكنچى الله بار ديگان سوزكزده راست بولساكز (يعنى عذاب وقيامت

كيلگان وقتده الله‌دن باشقه‌غه عبادت قيلوب، هم شولاردن ياردم ايستسا كز ﴿بَلْ اِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ بلكه اول خطرلى وقتلر كزده الله‌غه تضرع قيلورسز ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ اِلَيْهِ اِنْ شَآءَ﴾ اگر تلاسه سزگه تضرع قيلوب سوراغان نرسه‌لر كزنى آچار ﴿وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ واول وقتلرده الله‌غه شريك ديگان نرسه‌لر كزنى اونوتورسز فقط الله‌غه‌غنه قايترسز باشقه وقتلرده‌ده الله‌غه‌غنه عبادت قيلكز ◆ اوتكان امتلرناك حاللرينى بيان ايتوب الله‌تعالى ايتدى: ﴿وَلَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ تحقيق يا محمد سندين اوّلگى پيغمبرلرناك امتلرينه يباردك (آلار رسوللرگه اوشانماديلر ﴿فَاَخَذْنٰهُمْ بِالْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ﴾ شوندان صوك آلارنى عذاب قيلدق، فقيرلك وباشقه تورلى آور آفتلر برله ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ الله‌تعالى گه ايبولماسلرمى؟ توبه ايتوب، يمان اعتقادلرندين قايتماسلرمى؟ ديو. ﴿فَلَوْلَآ اِذْ جَآءَهُمْ بَاْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾ كاشكه عذابمز كيلگان وقتده تضرع ايله ايمان كتورسه‌لر ايدى، آلاردان عذاب بترلور ايدى ﴿وَلٰكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ لكن كوكللرى معادن خاليدر ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ﴾ آلارغه شيطان زينتلى ايتوب كورساتدى ﴿مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ آلار قيله تورغان قبيح عملرنى (مثلا: صنملارغه عبادت قيلولارى كبى) ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهٖ﴾ بس آلار فورقتو آيت‌لرينى كوكللرندين چغارغاچ ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ اَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ آلارغه هر نعمت‌لرناك ايشكلرينى آچدق. (اگر الله تعالى كافرلرگه نعمت بيرسه استدراج بولور. مالغه آلدانوب قيلماغان نرسه‌لرنى قالدرماسلار ﴿حَتّٰٓى اِذَا فَرِحُوا بِمَآ اُوتُوٓا﴾ قچان بيرلگان مالرى ايله شادلانسه‌لار ﴿اَخَذْنٰهُمْ بَغْتَةً﴾ آلارغه آكسزدين عذاب ايرشدورمز ﴿فَاِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ شول وقت آلار هرخبردين اميدسز اولورلار ﴿فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ شوندن صوك ظالم قومناك آخريده كيسلور بر كمسه‌ده قالماز ﴿وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ﴾ چنلاب ماقتاولى بولمق الله‌غه خاصدر اول جميع عالمنى تربيه قيلغوچيدر (ظالم‌لرنى هلاك ايتوينه حمد ايتمك لايقدر. ﴿قُلْ اَرَاَيْتَكُمْ﴾ ايتكل اى محمد: اى اهل مكه نچوك اويليسز؟ ﴿اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ﴾ اگر الله‌تعالى قلاق وكوزلرگزنى آلسه ﴿وَخَتَمَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ﴾ وكوكللرگزگه مهر اورسه ﴿مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيكُمْ بِهٖ﴾ الله‌دن باشقه، شولارنى يا كادن قيلا تورغان ذات بارمى؟ ﴿اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ﴾ قاراغل محمد: دليل‌لرنى نچوك بيان قيلامز ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ شوندن صوك آلار ينه اعراض قيلالر ﴿قُلْ اَرَاَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ بَغْتَةً﴾ ايتكل محمد: نى ديسز اگر الله‌دن سزگه كيناتدن گنه عذاب كيلسه ﴿اَوْ جَهْرَةً﴾ يا كه اوزكزگه بلنوب كيلسه ﴿هَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الظّٰلِمُونَ﴾ ظالم

کشی‌لردین باشقه‌لار هلا بولورمی؟ (بس ظلم‌دن سافلانکز) ﴿ وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ
اِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ﴾ پیغمبرلرنی، جهنم برلان قورقتوب، جنت برلان سوینچ
بیرگوچی ایدوبکنه یباردك (شونك اوچون آلار هوالاری برلان بر سوزده
سویله‌مس‌لر ﴿ فَمَنْ اٰمَنَ وَاَصْلَحَ ﴾ بس کم‌لر رسوللرگه ایمان کتروب ایزگو عمل
قیلسه‌لار ﴿ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝ آلارغه قورقو وکویونو بولماس
﴿ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا ﴾ بزنك آیت‌لرمزنی تکذیب ایدوچی فاسق‌لاردر ﴿ يَمَسُّهُمُ
الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝ آلارغه فسق‌لری سببلی عذاب ایرشور * کافرلر
فرشته اینساچی، آیات اینساچی دیگانلرنده الله تعالی جواب اوچون ایتدی :
﴿ قُلْ لَا اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللّٰهِ ﴾ ایتکل یا محمد: الله تعالی‌نك خزینه‌لری منم
قولمده دیوب ایتمایمن ﴿ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ ﴾ وغیب‌نی‌ده بلمایمن ﴿ وَلَا اَقُولُ لَكُمْ اِنِّي مَلَكٌ ﴾
هم مین سزگه فرشته‌من دیوب‌ده ایتمیم ﴿ اِنْ اَتَّبِعُ ﴾ من ایارمیمن ﴿ اِلَّا مَا يُوحٰى اِلَيَّ ﴾
مگر مکا الله تعالی طرفندین وحی ایدلنگان نرسه‌گه‌گنه ایاره‌من ﴿ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ ﴾ ایتکل برابر بولورمی قرآن‌نی کورگوچی مؤمن‌لر برلان
کورماوچی کافرلر ﴿ اَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ۝ قرآن معنی‌لرینی فهم‌لساکزچی.
﴿ وَاَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْ يُحْشَرُوا اِلٰى رَبِّهِمْ ﴾ وقورقوچی کشیلرنی الله تعالی
حضورینه بارمقدین قرآن ایله قورقتقل ﴿ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ﴾ آلارغه
الله‌دن باشقه یاردمچی وشفاعت‌چی بولماس ﴿ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝ آلار شاید گناه‌لاردین
ساقلانورلار * ابوجهل وآنك اصحابی رسول‌الله‌نك آبرویینی یبارورگه حیله قیلدیلار
بس ایتدیلر محمد که ضعیف کشیلردن باشقه‌لار ایارماس، اگر آلارنی یبارسه بزده
ایارور ایدك دیو. بو سوز رسول‌الله‌غه ایشتلوب یانندین ضعیف‌لرنی یبارورگه
قصد قیلغان ایدی بو آیت ایندی: ﴿ وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ ﴾
ایرته کیچ رب‌لرینه عبادت قیلا تورغان کشیلرنی مجلسکدین یبارما، قوما
﴿ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ﴾ آلار الله رضاسنی استاب عبادة قیلالر ﴿ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ﴾
آلار عملندین هیچ‌شی‌نی حساب قیلماق سکا تیوش توگل ﴿ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ ﴾
وسنك عملکدین هیچ شی‌نی حساب قیلماق آلارغه تیوش توگل (بس نادان‌لار
سوزی برلان فقرائنی مجلسکدین چیقارماغل ﴿ فَتَطْرُدَهُمْ ﴾ اگر آلارنی مجلسکدین
کیتارسك ﴿ فَتَكُونَ مِنَ الظّٰلِمِينَ ۝ اول وقت ظالم‌لردن بولورسك ﴿ وَكَذٰلِكَ
اشبو ابوجهل‌نی فقرا برلان سنامق‌مز کبی یعنی فقیرلردن نفرتلنگان بولوب کفرده
قالغانلاری کبی ﴿ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ ﴾ بعض خلایق‌نی فقیرلری سببلی فتنه‌گه سالدق
﴿ لِيَقُولُوا اَهٰؤُلَاءِ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا ﴾ شریف‌لر ایتسونلر اوچون: ایاشول فقیرلرمو،

بزنك آرامزدن الله تعالى جنت برلان انعام قيلغان كشيلر؟ ديو. ﴿ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِالشّٰكِرِينَ ﴿٥٣﴾ شكر قيلوچى كملر ايدكينى الله تعالى بلكوچيرمك توگلمى؟ كم ايسه آنك نعمتينه شكر قيلسه آنارغه انعام قيلور ◆ ﴿ وَاِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيٰتِنَا ﴾ قچان سكا آيتلرمزكه ايمان كتروچى مؤمنلر كلسه ﴿ فَقُلْ سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ ﴾ آلارغه ايت «السلام عليكم» ديو ﴿ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ﴾ ربكز اوزينه، سزكه رحمة‌نى لازم قيلدى (گناهلى بولسا كزده اميد اوزما كز توبه قيلسا كز گناهلركزنى جويار ﴿ اَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءً بِجَهٰالَةٍ ﴾ تحقيق نادانلغى سببلى سزلردن برمن ياوز عمل قيلسه ﴿ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ ﴾ مونك سوكنده راست توبه قيلسه ﴿ وَاَصْلَحَ ﴾ وعمللرينى توزاتسه ﴿ فَاَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾ شكسز الله‌تعالى غفور رحيم‌در. ﴿ وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ ﴾ اوشانداق دليللرنى (سزلر فهملب عمل قيلماق اوچون) تفصيل قيلورمز ﴿ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾ ومشركلرنك يا كلش يوللرى بلونسون اوچون ﴿ قُلْ اِنِّى نُهِيتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ﴾ ايت اى محمد: مكا منهى‌در الله‌دن باشقه سز عبادت قيلا تورغان صنملرغه عبادت قيلمق ﴿ قُلْ لَا اَتَّبِعُ اَهْوَاءَكُمْ ﴾ ايتكل سزنك نفس هوالركزغه ايارمين (يعنى سزنك هوا كز سببلى فقرانى رد قيلمام ﴿ قَدْ ضَلَلْتُ اِذًا ﴾ اگر سزگه ايارسام تحقيق اهل ضلالدين بولورمن ﴿ وَمَا اَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ اول وقتده اهل هدايتدين بولمامن ﴿ قُلْ اِنِّى عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّى ﴾ ايت محمد تحقيق من الله‌دن كيلگان دليل برلان عمل قيلورمن ﴿ وَكَذَّبْتُمْ بِهِ ﴾ سزلار اول حجتنى يالغان ديوب ايته‌سز (نضر بن الحارث ايتدى: «اى محمد اگر سن حق پيغمبر بولسالك، بزگه عذاب ايندر» ديو. شول وقت اوشبو آيت ايندى ﴿ مَا عِنْدِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ﴾ سز آشغوب سوراغان عذاب منم اختيارمده توگل ﴿ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ﴾ عذاب برلان حكم الله تعالى‌دن باشقه‌نك قدرتنده توگلدر ﴿ يَقُصُّ الْحَقَّ ﴾ الله‌تعالى حقنى بيان قيلور ﴿ وَهُوَ خَيْرُ الْفٰصِلِينَ ﴿٥٧﴾ الله‌تعالى هركمدن خيرده كاملدر ﴿ قُلْ لَوْ اَنَّ عِنْدِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ﴾ ايت اگر سز آشغوب سوراغان عذاب منم قاشمده (اختيارمده) بولسه ايدى ﴿ لَقُضِىَ الْاَمْرُ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ ﴾ البته آرامزده عذاب امرى حكم قيلنور ايدى ﴿ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظّٰلِمِينَ ﴿٥٨﴾ الله تعالى ظالملرنى بله‌در جزالارينى بيرور ﴿ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ ﴾ غيب خزينه‌لرينك آچقچى الله قاشنده‌در ﴿ لَا يَعْلَمُهَا اِلَّا هُوَ ﴾ اول شيلرنى الله‌تعالى‌دن باشقه هيچ كم بلمايدر ﴿ وَيَعْلَمُ مَا فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ﴾ الله‌تعالى صحراده ودرياده‌غى نرسه‌لرنى بله‌در ﴿ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا ﴾ آغاچ‌لاردن بريافراق توشسه البته الله‌تعالى آنى بلور ﴿ وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمٰتِ الْاَرْضِ ﴾ ويرآستونده‌غى قرانغو اچنده هيچ حبه يوقدر ﴿ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ ﴾ يووش

وقوری یوقدر ﴿ الّا فی کتٰب مُبین ﴾ مگر بارچه‌سی لوح المحفوظده یازلمشدر ﴿ وَهُوَ الَّذی یَتَوَفّیکُمْ بالّیْل ﴾ واول الله تعالی کیچ یوقوکزده جانلرکزنی آلور ﴿ وَیَعْلَمُ ما جَرَحْتُمْ بالنَّهار ﴾ وکوندوزده کسب قیلغانلرکزنی بلور ﴿ ثُمَّ یَبْعَثُکُمْ فیه ﴾ صوکره سزنی اول کوندزده ترکزور ﴿ لیُقْضیٰ اَجَلٌ مُسَمًّی ﴾ عمرکزنك مدتی تمام بولور اوچون (مفسرلر ایتدیلر: یوقلاغاچ کشینك جانی چغار. نته که رسول الله ایتدی: جانلار برالوغ عسکردر، جمعیت زمانلرنده بربرسی برله قاتشقان بولسه‌لر بدنلری آراسنده هم الفت بولور. بربرسنی هیچده کورشمکان بولسه‌لار تنلری هم یاط بولورلار دیو ﴿ ثُمَّ اِلَیْه مَرْجعُکُمْ ﴾ عمرکز تمام بولغاچ الله‌غه قایتورسز ﴿ ثُمَّ یُنَبِّئُکُمْ بما کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ وسزلارنی قیلغان عملرکزدین خبردار قیلور ﴿ وَهُوَ الْقاهرُ فَوْقَ عبٰاده ﴾ واول الله‌تعالی بنده‌لرینه غالبدر ﴿ وَیُرْسلُ عَلَیْکُمْ حَفَظَةً ﴾ وسزکه الله‌تعالی ساقچی فرشته‌لرنی یبارور. (بنده‌که کوندز ایکی، کیچ ایکی فرشته مؤکل بولوب برسی یخشی عملنی، برسی یاوز عملنی یازارلار آلارنی کرام کاتبین دیورلر ﴿ حَتّیٰ اذٰا جٰاءَ اَحَدَکُمُ الْمَوْتُ ﴾ قچان برکزکه اولم کیلسه ﴿ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنٰا ﴾ بزنك رسوللرمز (یعنی ملك الموت وآنك عسکری) آنك جانینی آلور ﴿ وَهُمْ لٰا یُفَرِّطُونَ ﴾ اول رسوللر کیلکاچ هیچ مهلت بیرماسلار. کوز یوموب آچارغه مجال قالماز (قچان ملك الموت مؤمن جانینی آلسه رحمت فرشته‌لرینه بیورر، آلار بشارت قیلوب جانینی کوککه آشرورلار. وکافر جانینی آلسه عذاب فرشته‌لرینه بیورور، حقارتلار برلان کوککا آشروب سجینکه قایتارورلر دیدیلر ﴿ ثُمَّ رُدُّوٓا اِلَی اللّٰه مَوْلیٰهُمُ الْحَقِّ ﴾ مونك بعدنده اول بنده‌لرنك امری حق خواجه بولغان الله تعالی‌که قایتارلور ﴿ اَلٰا لَهُ الْحُکْمُ ﴾ اگاه بولکز هر حکملر الله‌تعالی‌که تاپشرلغاندر (قیامت کونینده بنده‌لرینه تلاکانچه اش قیلور ﴿ وَهُوَ اَسْرَعُ الْحٰسبینَ ﴾ واول الله تعالی حساب آلغوچیلارنك اکملیدر (قاتیلق ایله حساب قیلور بس آنك امرینه اطاعت قیلماق لازمدر ﴿ قُلْ مَنْ یُنَجّیکُمْ مِنْ ظُلُمٰت الْبَرِّ وَالْبَحْر ﴾ ایت‌ای محمد سزنی؟صحرا ودریالرداغی قورقنچ‌لاردین کم قوتقارور ﴿ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْیَةً ﴾ اول ذاتدین آچیقده و آولاقده دعا قیلوب یاردم طلب ایدرسز ﴿ لَئنْ اَنْجٰینٰا مِنْ هٰذه ﴾ اگر بزلرکه اشبو خوف‌لردین نجاة بیرسه ﴿ لَنَکُونَنَّ مِنَ الشّٰکرینَ ﴾ البته مطیع‌لاردین بولورمز دیوب ایته‌سز (اگر جواب بیرسه‌لر الله‌دن استارمز دیو فبها والا: ﴿ قُلِ اللّٰهُ یُنَجّیکُمْ مِنْهٰا ﴾ ایت: سزنی اول قورقنچ‌لاردین فقط الله‌غنه قوتقارور ﴿ وَمِنْ کُلِّ کَرْب ﴾ وهم هر مشقت‌دین الله‌تعالی نجاة بیرور ﴿ ثُمَّ اَنْتُمْ تُشْرِکُونَ ﴾ الله‌تعالی سزکه نجاة بیرکان صوکنده

سز همان مشرك بولاسز ﴿قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ﴾ ای محمد ایتکل الله تعالی سزگا اوستکزدین، عذاب یبارورگه قادردر (نته که لوط قومینه تاش، نوح قومینه یغمور یباردی ﴿أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ﴾ یا که آیاق آستکزدین عذاب یبارورگه قادردر (نته که قارون‌نی یر یوتدی ﴿أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا﴾ یا که سزگه تورلی هوالی خلایق‌نی آرالاشدرورغه قادر ﴿وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ﴾ اول مختلف هوالری ایله نزاع قیلدروب برندین برینی اولتورتوگه قادردر (بو آیت اینگاچ رسول‌الله ایتدی: ای جبرائیل بو عذاب اینسه امتم‌دین بر کمسه‌ده قالمیچه هلاك بولور دیو. جبرائیل ایتدی: من‌ده باری بر بنده، نه اشلار حالمده یوق، ربکا دعا قیل قوتقارونی سورا دیو. صوکره رسول‌الله طهارت آلوب نماز اوقوب یالواردی بس جبرائیل ایتدی ایکی عذابدین قوتولدیلار: اوست‌لارندین هم آدم‌لار طرفندین کیله تورغان عذابدین دیدی. ینه رسول‌الله ایتدی: امتم‌تورلی آرزولر اچنده قالسه‌لار همان قوتولماس‌لار دیو. شول وقت بو آیت ایندی: (احسب الناس ان یترکوا) الخ یعنی آدم فتنه‌سز قالاچق‌مز دیوب ظن قیلامی؟ هیچ ظن قیلماسون فتنه بولور. بس بزنك امت‌ده‌ده مختلف هوا فتنه‌سی قالدی شریعتمز مجرد هوالری ایلان دینلارندین آداشقانلاریده بولا. رسول‌الله ایتدی: بنی‌اسرائیل (۷۲) فرقه‌غه آیرلدیلار. منم امتم (۷۳) گه آیرلوب کلسی اوتده بولور، مگر برسیگنه قوتلور. یا رسول‌الله اول کملر؟ دیو سوراغانده رسول‌الله ایتدی: منم یولمده وهم صحابه‌لرم یولنده یورگان کشیلار دیدی. ﴿انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ قاراغل حق یولنی کورساته تورغان دلیللرنی نچوك بیان قیلامز ﴿لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ﴾ ۶۵ شاید آکلاسه‌لر کرك اویلاسه‌لر آکلامی قالورلق توگل. ﴿وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ﴾ وسنك قومك اول قرآننی یالغان دیدیلر حال‌بوکه اول حقدر ﴿قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ﴾ ۶۶ آلارغه ایت من سزلرگه مسلط توگل من تا که جبر برلان قرآنغه اوشانورغه اوندار ایدم ﴿لِكُلِّ نَبَإٍ مُسْتَقَرٌّ﴾ قرآن خبر بیرگان نرسه‌لرنك هر برسینك ثابت بولاچق وقتی باردر ﴿وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ۶۷ اوزاقلاماینچه سزده بلورسز ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ قچان بزنك آیتلرمز حقنده نا معقول سوزلر سویلگان کشیلرنی کورساك ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ بس آلاردین اعراض قیل ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ قرآندین باشقه نرسه حقنده سویلرگه توتونغا نلرینه‌چه ﴿وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ﴾ اگر شیطان اعراض ایلمکنی سکا اونوتدرسه ﴿فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ۶۸ بس اول ظالملر برلان من بیورغان اش یادکا کیلگاچ اوترماغل (بس آیات الله‌نی یکلگه سایوماق

استهزاء قيلماق ظلمدر. ﴿وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ اهل تقواغه يوقدر ﴿مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ اهل ضلالدين هيچ شيءنى حساب قيلماق (اوزلرينيگنه اصلاح قيلسونلر) ﴿وَلَكِنْ ذِكْرَى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ ٦٩ لكن قرآنى فهم‌لتمك لازمدر احتمال كه آدملر قبيح اشلرندين ساقلانورلر. صحابه‌لر: اهل ضلالدين باشقه مجلس بولمى، قرآن‌نى استهزاء قيلوچيلار يانده اوتروروغه يارامى ديگان وقت‌لارنده يوقارغى آيت ايندى ﴿وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِباً وَلَهْواً﴾ يا محمد شول كمسه‌لرنك مجلسينى قويغل كه آلار دينلرينى لهو ولعب ايتوب توتارلار (يعنى قرآننك امر ونهى‌لرينى يكلگه سايارلار نتاكه اهل كلام: قرآندين عقلمز آرتقدر ديو ايتور. ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا﴾ وشول خلايقنك مجلسينى قويغل آلارنى دنياتركلگى مغرور قيلدى (دينلرينى ضعيفلندردى) ﴿وَذَكِّرْ بِهِ﴾ قرآن برله وعظ قيل ﴿أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ﴾ هيچ براگو، قيلغان عمللرينك يمانلغى سببلى هلاك بولماسون اوچون ﴿لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ آلارغه الله‌تعالى‌دين باشقه ناصر وشفيع يوقدر بس الله غه فايتسونلر ﴿وَإِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ﴾ اگر قرآننك امر نهى‌لرينى يكلگه سايوغان كشيلر جميع اشيانى فدا بيرسه ﴿لَا يُؤْخَذْ مِنْهَا﴾ قبول قيلونماس اول فديه. (جهنم‌گه مستحق بولورلار) ﴿أُولٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا﴾ كسب ايتكان قبيح عمللرى سببلى آلار هلاك بولغان كشيلاردر ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ﴾ آلارغه جهنم‌ده اسسى اچملكلر بولور ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ همده رنجتكوچى عذابلار ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ ٧٠ كافر بولولرى سببلى ◆ ﴿قُلْ أَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ ديگل محمد: الله‌غه عبادت قيلماينچه، بزگه فايده وضرر بيره آلمى تورغان صنملرغه عبادت قيلايقمى؟ ﴿وَنُرَدُّ عَلَى أَعْقَابِنَا﴾ كيرى آرتومرغه قايتارلو لايقمى؟ ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللّٰهُ﴾ الله تعالى بزنى توغرى يولغه سالغان صوگنده ﴿كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ﴾ شيطانلار اوزلرينه ايارتوب يرى يوزنده آداشدروب يورتكان كشى كبى ﴿لَهُ أَصْحَابٌ﴾ اول كشينك آداشماغان ايبداشلرى باردر ﴿يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى ائْتِنَا﴾ آنى اول يولداشلرى بزنك طرفه كيل يول مونده ديو چاقرور ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدَى﴾ ايتكل الله كورستكان يول، طوغرى يولدر ﴿وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ٧١ بزلار بارچه عالمنى تربيه قيلغوچى الله‌غه انقياد قيلورغه مأمور بولدق ﴿وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ﴾ ودائم نماز اوقورغه مأمور اولدق ﴿وَاتَّقُوهُ﴾ والله‌دن خوف ايدگز ﴿وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ ٧٢ اول الله شوندای ذاتدركه همه‌گز آنك حضورينه جيولورسز ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ اول الله‌تعالى يرووكولرنى حقنى كوسترووچى ايتوب

یاراتدی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ﴾ بعث کونده الله‌تعالی ایتور ﴿كُنْ فَيَكُونُ﴾ بولکز یعنی چغوکز دیو بس قبرلرندین چغارلر ﴿قَوْلُهُ الْحَقُّ﴾ الله‌تعالی‌نك کلامی حق‌وثابتدر بس بولغل دیکانی بولور ﴿وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ﴾ اسرافیل صوری اورلکان کونده پادشاهلق الله‌تعالی‌نکدر ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ غایب وحاضر نرسه‌لرنی بلکوچیدر ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ ٧٣ مصلحتچه اش قیلغوچیدر، جمیع نرسه‌دن خبردار در ◆ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ﴾ ای محمد یاد قیل امتکا شول وقتنی که ابراهیم آتاسی آزرگه ایتدی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً﴾ صنملارنی الهلار دیو عبادة قیلاموسن؟ ﴿إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ ٧٤ تحقیق اوزکنی هم قومکنی آچق ضلاللده دیوب بله‌من ﴿وَكَذَلِكَ﴾ ابراهیم، آتاسی دینندن آیرلغانی کبی ﴿نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ابراهیمگه یرده وکوکده‌گی عجایب اشلرنی کورسته‌مز ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾ ٧٥ اهل یقیندن بولسون دیو (روایت قیلدیلرکه نمرود توش کوردی توشنده تحتینی بر قوی سوزدی. یوراوچیلار: بو سنه بر بالا توار اول سنك برلان نزاع قیلوشور دیدیلر صوکره نمرود اول یلده توغان بالالرنی بوغازلارغه قوشدی. ابراهیم‌نك آتاسی‌نك قورساغی بارینی برکمده بلمدی. تاو تیشوگینه کروب بالاسن تابدی هم شونده قالدروبده کیتدی. جبرائیل علیه السلام بارماغینی ایمزوب تربیه قیلدی. الله اعلم. ﴿فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا﴾ کیچ قارانغی بولغاچ ابراهیم یولدزنی کوردی ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ایتدی بو یولدز منم ربمدر (چونکه قومی آی‌غه، قویاشقه ویولدزلارغه عبادت قیلورلار ایدی. حیله قیلوب بوشیلرنك معبود بولورغه یاراماغان‌لغینی آکلاتور اوچون، بو سوزلرنی ایتدی ﴿فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ﴾ ٧٦ فچان یولدز غائب بولدی، ابراهیم ایتدی: اوزگاره تورغان نرسه‌نی اله دیورگه راضی توگل‌من ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا﴾ آی توغان‌نی کورگاچ ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ بودر بنم ربم دیو ایتدی ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ آی بایوغاچ ﴿قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ ایتدی اگر منی الله تعالی هدایت که سالماسه ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ﴾ ٧٧ البته یولدزغه عبادت قیلاتورغانلر کبی آزغون قومدن بولاچق‌من ﴿فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ قویاش چقغانني کورگاچ بودر منم ربم دیو ایتدی ﴿هَذَا أَكْبَرُ﴾ اشبو قیاش بیگره‌ك الوغ بو اله بولسه کیرك دیدی ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ بس قویاش بایوغاچ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾ ٧٨ ایتدی ای قومم من سز قیلغان شریکلردن یراق‌من (ابراهیم علیه السلام آناسینه ایتدی: منم ربم کم‌در؟ دیو. آناسی: من دیدی. ابراهیم: سنك کم؟ دینگاچ آناسی آتاك دیدی. ابراهیم آتام‌نك ربی کم؟ دیدی. آناسی: نمرود دیدی. ابراهیم:

نمرودنك ربسی کم؟ دیدی. آناسی تیك تورغل اول اوزی اله دیدی. ابراهیم: اول آشی اچه‌در قضاء حاجت قیله اول اله بولورغه صالح توگل دیدی. صوگره آناسی آتاسینه ایتدی. آتاسی‌ده کیلوب شول سوزلرنی ایشوتدی. ینه ایتدی ای آتا کیل شول ذاتقه عبادة قیلایق که اول سنی ومنی ونمرودنی یاراتدی دیدی. صوگره آتاسی ته‌ریلرگه عبادة قیله تورغان قوم یانینه آلوب باردی. شول وقت ابرهیم ایتدی: (انی بریء) الخ دیو. ﴿انّی وَجَّهْتُ وَجْهِیَ﴾ تحقیق یوزمنی یونلدردم ﴿للّذی فَطَرَ السَّمٰوٰت وَالْاَرْضَ﴾ یر وکوکلرنی یاراتقان الله تعالی‌گه ﴿حَنِیفًا﴾ حقغه آوشقان حالمده ﴿وَمَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِکِینَ﴾ ۷۹ مشرکلردین توگل‌من ﴿وَحَآجَّهُ قَوْمُهُ﴾ ابراهیم برلن قومی توحید حقنده نزاع قیلدیلار ﴿قَالَ اَتُحَآجُّوٓنِّی فِی اللّٰه﴾ ابراهیم ایتدی الله حقنده منم ایله منازعه قیله‌موسز؟ ﴿وَقَدْ هَدٰین﴾ حال بوکه الله تعالی منی توغری یولغه کوندردی ﴿وَلَآ اَخَافُ مَا تُشْرِکُونَ بِهٖٓ﴾ الله‌غه سزشریك قیلغان صنملاردن قورقمیمن (چونکه آلار نیده اشلای آلمیلار ﴿اِلَّآ اَنْ یَشَآءَ رَبِّی شَیْئًا﴾ مگر الله‌نك مکا بر ضلالتنی اراده قیلوندن قورقامن ﴿وَسِعَ رَبِّی کُلَّ شَیْءٍ عِلْمًا﴾ ربمنك علمی هر شی‌نی احاطه قیلغاندر ﴿اَفَلَا تَتَذَکَّرُونَ﴾ ۸۰ وعظلنسا کزچی ایمان کتورر ایدکز ﴿وَکَیْفَ اَخَافُ مَآ اَشْرَکْتُمْ﴾ سز الله‌غه شریك ایتکان صنملاردین نچوك قورقیم‌من ﴿وَلَا تَخَافُونَ اَنَّکُمْ اَشْرَکْتُمْ بِاللّٰه﴾ سز الله‌غه شریك قیله توروبده قورقمیسز ﴿مَا لَمْ یُنَزِّلْ بِهٖ عَلَیْکُمْ سُلْطٰنًا﴾ شوندای صنملرغه عبادت قیلورغه یاراغانی‌ایتوب الله‌تعالی سزگه دلیل ایندرمادی ﴿فَاَیُّ الْفَرِیقَیْنِ اَحَقُّ بِالْاَمْنِ﴾ بس ایکی فرقه‌نك قایوسی عذابدین امین بولورغه تیوشلیدر ﴿اِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ۸۱ اگر سز بلسا کز ﴿اَلَّذِینَ اٰمَنُوا وَلَمْ یَلْبِسُوٓا اِیمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ ایمان کلتروبده شرك قاتوشدرماغان کشیلر ﴿اُولٰٓئِکَ لَهُمُ الْاَمْنُ﴾ اشبولارغه‌در عذابدین امین بولمق ﴿وَهُمْ مُهْتَدُونَ﴾ ۸۲ وآلاردر توغری یولغه کونلگان کشیلر ﴿وَتِلْکَ حُجَّتُنَآ﴾ مذکور دلیللر بزنك اظهار قیلغان دلیللرمزدر ﴿اٰتَیْنٰهَآ اِبْرٰهِیمَ عَلٰی قَوْمِهٖ﴾ اول دلیللرنی ابراهیم‌غه قومینه غلبه تابار اوچون بیردك ﴿نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مَنْ نَشَآءُ﴾ اوزمز تله‌گان کشیلرنك درجه‌لرینی دنیا وآخرت بیوك قیلامز ﴿اِنَّ رَبَّکَ حَکِیمٌ عَلِیمٌ﴾ ۸۳ ای محمد شکسز ربك مصلحت‌چه اش قیلغوچی وپیغمبرلکگه کم تیوش ایدکینی بلگوچیدر ﴿وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ وَیَعْقُوبَ﴾ ابراهیم علیه‌السلام‌غه اسحاق‌نی و آنك اوغلی یعقوبنی بیردك ﴿کُلًّا هَدَیْنَا﴾ هربرسنی هدایت که سالدق ﴿وَنُوحًا هَدَیْنَا مِنْ قَبْلُ﴾ آندانده الك نوح‌نی هدایت که سالدق ﴿وَمِنْ ذُرِّیَّتِهٖ دَاوٗدَ وَسُلَیْمٰنَ وَاَیُّوبَ وَیُوسُفَ وَمُوسٰی وَهٰرُونَ﴾ ابراهیم نسلندین مذکور پیغمبرلرنی هدایت که سالدق ﴿وَکَذٰلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنِینَ﴾ ۸۴ اوشانداق

ایذ گولیك قیلغو چیلارنی شولای هدایت که سالاچقمز ﴿ وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ ﴾ وابراهیم نسلندن زکریا ویحی وعیسی والیاس علیهم السلام‌نی هدایت که سالدق ﴿ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾ بولارنك بارچه‌سی صالحلردندر ﴿ وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا ﴾ ومذکور پیغمبرلرنی هدایتکه سالدق ﴿ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾ وبارچه‌سینی اوز زمانه‌لرینك خلقندین آرتق قیلدق ﴿ وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ ﴾ واول پیغمبرلرنك آتالرندین وبالالرندین بعضلرنی ﴿ وَإِخْوَانِهِمْ ﴾ وقرنداشلرندین بعضلرنی هدایت که سالدق ﴿ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ ﴾ و آلارنی پیغمبرلکگه اختیار قیلدق ﴿ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾ و آلارنی توغری یولغه کوندردك ﴿ ذَٰلِكَ ﴾ اشبو پیغمبرلرنك یولی ﴿ هُدَى اللَّهِ ﴾ الله‌تعالی اظهار قیلغان بولدر ﴿ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ ﴾ اول یول برلان تله‌گان کشیلرنی هدایت که سالور ﴿ مِنْ عِبَادِهِ ﴾ اوز بنده‌لرندین ﴿ وَلَوْ أَشْرَكُوا ﴾ اگر بو پیغمبرلر الله‌غه شریك قیلسه‌لار ایدی ﴿ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾ البته قیلغان عمللری بارچه‌سی باطل بولور ایدی ﴿ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ ﴾ اوشبو پیغمبرلرکه بز کتاب یباردك ﴿ وَالْحُكْمَ ﴾ هم یاوزلق برله ایزگولك آراسن آیرو علمینی ﴿ وَالنُّبُوَّةَ ﴾ و پیغمبرلکنی ﴿ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ ﴾ اگر اوشبو کافرلر اول پیغمبرلرگه انکارده بولسه‌لار ﴿ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا ﴾ تحقیق اول انبیاغه ایمان ایله شوندای قومنی اختیارلی قیلورمز ﴿ لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾ اول قوم مذکور پیغمبرلرگه انکار ایتماسلار مثلا انصار جماعه‌سی کبی چونکه آلار رسولگه وغیر انبیاءنك بارچه‌سینه ایمان کلتوردیلر ﴿ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ﴾ اوشبو پیغمبرلردرکه الله تعالی آلارنی هدایت که سالدی ﴿ فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ ﴾ بس آلار یولینه‌ایارگل ﴿ قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴾ ایت ای محمد: قرآن‌اوگر اتکانم اوچون سزدن اجر سورامایمن. تاکه اجردن قورقوب قرآنغه کیلماس ایدگز ﴿ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾ اول قرآن جمیع عالمگه وعظ بولودن باشقه نرسه توگلدر ﴿ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ﴾ الله‌نی راست تعظیم ایله تعظیم قیلمایلر ﴿ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ ﴾ چونکه ایتدیلر الله آدم اوغلینه هیچ کتاب ایندرمدی دیو ﴿ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ ﴾ ایت ای محمد: موسی کلتورگان تورات‌نی کم ایندردی؟ ﴿ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ ﴾ اول تورات نوردر وتوغری یولغه دلالت قیلغوچیدر ﴿ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ ﴾ آنی کاغدلرگه یازاسز ﴿ تُبْدُونَهَا ﴾ بعض حکملرنی اظهار قیله‌سز ﴿ وَتُخْفُونَ كَثِيرًا ﴾ وکوبرا گینی یاشوراسز (نتاکه محمد حقنده‌غی سوزلرنی یاشردگز ﴿ وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا أَنتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ ﴾ واوزگز هم آتالرگز بلمگان نرسه‌لرنی اوگراتلدگز ﴿ قُلِ اللَّهُ ﴾

آلارغه ایت: موسی کیتورگان کتابنی الله اینـدردی دیو ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ﴾ صوکره آلارنی ترك قیل ﴿فِی خَوْضِهِمْ یَلْعَبُونَ﴾ ۹۱ اوزلرینك باطل سوزلری ایله لغو ولهب ایله یورسونلر ﴿وَهٰذَا کِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ﴾ اشبو قرآن بز ایندرگان کتابدر ﴿مُبٰرَكٌ﴾ برکات ایه سیدر ﴿مُصَدِّقُ الَّذِی بَیْنَ یَدَیْهِ﴾ آلـدنداغی کتابنی تصدیق قیلغوچیدر ﴿وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰی﴾ ای محمد سن آنك برلان مکه خلقینی حق یولغه کوندرمك اوچون ایندردك ﴿وَمَنْ حَوْلَهٰا﴾ ومکه اطرافنداغی خلایقغه اعلام اوچون ﴿وَالَّذِینَ یُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ﴾ وآخرة کونینه ایمان کتورگان کشیلار ﴿یُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ اول قرآنغه اوشانورلار ﴿وَهُمْ عَلٰی صَلٰاتِهِمْ یُحٰافِظُونَ﴾ ۹۲ آلار نمازلرینه مداومت قیلورلار ﴿وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰی عَلَی اللّٰهِ کَذِبًا﴾ الله تعالی اوزرینه یالغان حکم نی افتراء قیلغوچیدنده ظالم کشی بولورمی؟ البته یوق ﴿اَوْ قٰالَ اُوحِیَ اِلَیَّ﴾ یا که مکا وحی کیلدی دیو ایتور ﴿وَلَمْ یُوحَ اِلَیْهِ شَیْءٌ﴾ حال بوکه آنارغه هیچ نرسه وحی قیلندغی بولماس (مثلا مسیلمة الکذاب کبی یالغان پیغمبرلك دعوا ایدوچیلارکبی) ﴿وَمَنْ قٰالَ سَاُنْزِلُ مِثْلَ مٰا اَنْزَلَ اللّٰهُ﴾ وشول من ظالمدر ایتور الله ایندرگان آیتلر کبی نی من هم ایندررمن ﴿وَلَوْ تَرٰی اِذِ الظّٰلِمُونَ فِی غَمَرٰتِ الْمَوْتِ﴾ ای محمد اگر ظالملرنك اولگان وقتلرینی کورسانك البته قاتی عذابده کورر ایدنك ﴿وَالْمَلٰٓئِکَةُ بٰسِطُوٓا اَیْدِیهِمْ﴾ فرشته لر قوللرینی سوزوب اورورلار ﴿اَخْرِجُوٓا اَنْفُسَکُمُ﴾ ایتورلر جانلارکزنی چغارکز دیو ﴿اَلْیَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذٰابَ الْهُونِ﴾ آلارغه بعث کوننده ایتورلر بوکون قباحت جزالر ایله جزالانورسز دیو ﴿بِمٰا کُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَی اللّٰهِ غَیْرَ الْحَقِّ﴾ الله اوزرینه حق بولماغان سوزلارنی ایتکانکز اوچون ﴿وَکُنْتُمْ عَنْ اٰیٰتِهِ تَسْتَکْبِرُونَ﴾ ۹۳ ودنیاده الله تعالی نك آیتلرندین تکبرلك قیلغانکز اوچون ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونٰا فُرٰادٰی﴾ تحقیق حضورمزغه یالغز (آتا، آنا وبالالرکزدین باشقه) کیلدکز ﴿کَمٰا خَلَقْنٰکُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ نتا که دنیاده اوّل مرتبه یالغز یاراتقان ایدك ﴿وَتَرَکْتُمْ مٰا خَوَّلْنٰکُمْ وَرٰآءَ ظُهُورِکُمْ﴾ وبز یبارگان مال وبالالرکزنی آرتکزده یعنی دنیاده قالدردکز ﴿وَمٰا نَرٰی مَعَکُمْ شُفَعٰآءَکُمُ﴾ وسزلار ایله شفاعتچیلرکزنی کورمیمز ﴿الَّذِینَ زَعَمْتُمْ﴾ که آلارنی سز دنیاده زعم قیلغان ایدکز ﴿اَنَّهُمْ فِیکُمْ شُرَکٰٓؤُا﴾ تحقیق آلار سزنك حقکزده شریکلردیو. (یعنی الله تعالی گه شرکت ایلان بزلرگه فائده ایتارلاردیو) ﴿لَقَدْ تَقَطَّعَ بَیْنَکُمْ﴾ تحقیق آراکزداغی الفتلر کیسلدی ﴿وَضَلَّ عَنْکُمْ مٰا کُنْتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ ۹۴ وسزدین ظن قیلور بولغان شیلرکز غائب بولدی ﴿اِنَّ اللّٰهَ فٰالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوٰی﴾ شکسز الله کیکان اورلقلارنك توشلارینی یارور یافراقلار اوسدرور ﴿یُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ﴾ اولکدن

ترکنی چیقارور ﴿وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ﴾ وترکدن اولکنی چقارغوچیدر ﴿ذٰلِكُمُ اللّٰهُ﴾ اوشبو اشلرنی قیلغوچی اللهدر ﴿فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ۝٩٥﴾ بس یالغان سوزلارنی نچوك نسبت قیلاسز ﴿فَالِقُ الْاِصْبَاحِ﴾ تاکنی یاراتقوچیدر ﴿وَجَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا﴾ کیچنی تنچلق زمانی قیلدی ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا﴾ قویاش و آینی حساب بلور اوچون قیلدی ﴿ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۝٩٦﴾ بو اشلر اللهتعالی‌نك‌در (صنملرکز اشی توگلدر) ﴿وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ﴾ واللهتعالی شول ذاتدرکه یولدزلارنی سزنك فایده‌کزغه خلق ایتدی ﴿لِتَهْتَدُوا بِهَا﴾ اول یولدزلار ایله یول تاپاراوچون ﴿فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ صحرا ودریاده کیچ قاراکغولارنده ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝٩٧﴾ تحقیق علم اهللرینه برلکمز وقادرلکمزگه دلیللرنی بیان قیلدق ﴿وَهُوَ الَّذِي اَنْشَاَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ اول الله شول ذاتدرکه سزلرنی بر نفسدین خلق ایتدی (یعنی آدم علیه السلامدین) ﴿فَمُسْتَقَرٌّ﴾ بس دنیاده بر قرار اورنکز بولور ﴿وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ وایکنچی قرارکز قبرده بولور ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ۝٩٨﴾ تحقیق فهم ایالرینه دلیللرنی بیان قیلدق ﴿وَهُوَ الَّذِي اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ اول الله کوکدین یاغمورنی ایندردی ﴿فَاَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بس اول یغمور ایله هرنوع اولنلرنی اوستردك ﴿فَاَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا﴾ اول اولنلردن یاشللرنی چغاردق ﴿نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا﴾ اول یاشللردین برسی اوستینه برسی اوسکان اورلقلرنی چغاردمز ﴿وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا﴾ وخرمه آغاچینك یاکا چغوب کیلکان خرمه‌لرندین باردر ﴿قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ﴾ هر کمگه یاقن بولغان تلکاشلر (یعنی آیاقده تورغان واوتورغان کمسه‌لار هر قایوسی آلورلار) ﴿وَجَنّٰتٍ مِنْ اَعْنَابٍ﴾ یوزم باقچه‌لاری اوسدردك ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ وزیتون آغاچینی ورمانینی ﴿مُشْتَبِهًا﴾ برسی برسینه اوخشاشلی ایتوب ﴿وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ طعملرنده آیرم ایتوب یاراتدق ﴿اُنْظُرُوا اِلٰى ثَمَرِهِ اِذَا اَثْمَرَ﴾ یمش بیرگان وقتده اول آغاچلرنك یمشلرینه قاراکز ﴿وَيَنْعِهِ﴾ واول یمشلرنك پشماکینه قاراکز (واعتبار قیلکز بو عجب شیلرنی بر خالق باردر اول خالق اولکلرنی ترکزورگه قادردر ﴿اِنَّ فِي ذٰلِكُمْ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝٩٩﴾ تحقیق بو یمشلرنك عجیب حاللرنده مؤمنلر اوچون دلیللر باردر ﴿وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ﴾ اللهتعالی‌گه جنلارنی شریك قیلدیلر ﴿وَخَلَقَهُمْ﴾ حال بوکه اول جنلارنی اللهتعالی یاراتدی ﴿وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ﴾ اللهغه اوغل هم قزلارنی یالغان نسبت قیلدیلار (نتاکه یهود عزیر ابن الله دیو، نصاری عیسی ابن الله دیو، عربلار فرشته‌لر اللهنك قزی دیو ایتدیلر ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ هیچ نرسه بلماینچه ایتدیلر ﴿سُبْحَانَهُ﴾ اللهنی یاراماغان صفتلاردین پاك دیو اعتقاد قیلامن ﴿وَتَعَالٰى عَمَّا

يَصِفُونَ ﴿١٠٠﴾ الله تعالى كفارنك مجرد عقللرى برلان صفتلاغان صفتلارندين پاكدر ﴿بَدِيعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ اول الله‌تعالى كوكلرنى ويرلرنى كوچرگچ‌دين باشقه يراتقوچيدر ﴿اَنّٰى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ﴾ فايدان بولسون الله‌نك بالاسى ﴿وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ﴾ اول الله‌نك خاتونى بولمادى ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وهر شينى الله‌تعالى يراتدى (فرشته وعيسى بارچه‌سى الله‌نك مخلوقلريدر ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾ واول هر شينى بلگوچيدر ﴿ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ﴾ اشبو شيلارنى قيلغان ذات سزنك ربكزدر ﴿لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ﴾ آندين باشقه عبادت قيلورغه يارارلق اله يوقدر ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ﴾ وهر شينى خالق‌در بس آنارغه‌غنه عبادت قيلكز ﴿وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾ اول الله تعالى هر شينك رزقينه كفيلدر ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُ﴾ الله‌تعالى‌نى كوزلر احاطه قيله آلماز ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ﴾ وكوزلرنى الله تعالى اوزى بلور ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾ بنده‌لرينه مهربانلودر وعمللرندين خبردار‌در ﴿قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ تحقيق سزكه الله طرفندين دليللر كيلدى (يعنى قرآن آيتلرى) ﴿فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ﴾ بر من حقنى كورسه اوز فائده‌سينه‌در ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ وبر من حقدين سوقر بولسه يعنى قرآندين اعراض قيلسه ينه اوز ضررينه‌در ﴿وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾ ايتكل اى محمد من سزنك عمللركزكه ساقچى توكل‌من (فقط يخشيلقغه اونداب يمانلقدين تيغوچى‌من) ﴿وَكَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ﴾ اوشانداق دليللرنى بيان قيلامز (الله بلگان بر سبب اوچون) ﴿وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ﴾ ومنكرلر اى محمد بو سوزلرنى باشقه‌دين درس آلوب سويلى‌سك ديسونلر اوچون (يعنى آلارنك شولاى ديه‌چكلرى الله‌غه معلوم) ﴿وَلِنُبَيِّنَهُ﴾ وبزلر اول قرآننى بيان قيلويمز اوچون ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾ علم اهللرينه (يعنى اصحاب كرامكه. بس اصحاب كرام ايمان كلتروب عمل قيلديلار وكفار انكار قيلدى قرآن الله سوزى توكل سن باشقه‌دين اوكرانوب بزكه اوقيسك ديديلر) ﴿اتَّبِعْ مَآ اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ اوزكا الله‌دين اينكان قرآن ايله عمل قيل ﴿لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ﴾ الله‌دين باشقه اطاعت قيلور ذات يوقدر ﴿وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾ ومشركلردين اعراض قيل ﴿وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَآ اَشْرَكُوا﴾ اكر الله‌تعالى تلاسه مشرك بولماسلار ايدى ﴿وَمَا جَعَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ آلارغه سنى اختيارلى قيلمادق ﴿وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾ سن آلارغه وكيل توكلسك بس آلارنى الله‌غه تاپشر * رسول الله هم اصحاب كرام صنملرنى قبيح سوزلار برلان ذكر ايتار ايديلر شول خصوصده الله تعالى ايتدى: ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ﴾ كافرلر عبادة قيله تورغان صنملارنى سوكماكز ﴿فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا﴾ صوكره سزكه دشمانلق سبيلى الله‌نى سوكه باشلارلار ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾

بلمگانلری سببلی ﴿كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ﴾ كافرلرگه صنملار عبادتینی زینتلی قیلغانمز کبی دنیاده مغرور بولسونلر اوچون هر امتکه اوزلرینك عملارینی زینتلی قیلدق ﴿ثُمَّ إِلٰى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ﴾ صوکنده آلارنك قایتاچق اورنلری الله تعالی گه‌در ﴿فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝١٠٨﴾ آلارغه الله تعالی دنیاده قیلغان قبیح عملارینی خبر بیرور ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وکفار لفظة الله برلان یمین قیلور، یمین‌لارینك راست ایدکینی کورساتورگه ترشوب. (جهد الایمان دیوب قاتیلق اوزرنده قیلدرلغان یمین‌نی دیورلر) ﴿لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ﴾ اگر الارغه بر علامت کیلسه ﴿لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا﴾ اول علامت سببلی ایمان کلتورمکچی بولوب یمین ایته‌لر ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ﴾ ایت ای محمد سز سوراغان آیتلر الله حضورنده‌در اوزی تلاگانچه اش قیلور. (مؤمنلار، علامت کیله‌چك کافرلر ایمان کلتورورلار دیو کوتوب تورغاچ بو آیت ایندی:) ﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ﴾ ای مؤمنلر بلماسسز ﴿أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝١٠٩﴾ اول علامت کلسه‌ده کافرلر آنك سببلی ایمان کلتورمسلر ﴿وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ﴾ بزلر آلارنك کوکللرینی هم کوزلرینی اول علامتنی کورمك هم فهملامکدین اعراض قیلدیره‌مز ﴿كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ نتا که اوّل مرتبه‌ده ایمان کلتورمدیلر (یعنی آی یارلغان کونده) ﴿وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝١١٠﴾ آلارنی ضلالتلرنده قالدیره‌مز حیران بولوب یورورلر ﴿وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ﴾ اگر بز آلارغه فرشته‌لرنی ایندرساك ﴿وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى﴾ وآلار ایله میت‌لر سویلشسه ﴿وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا﴾ وآلارنك حضورینه هر شینی قارشی قویساق (واول شیلر قرآن حق دیو شهادت بیروب تورسه‌لر) ﴿مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ آلار ایمان کلتوره‌چکلر توگل ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ﴾ مگر الله تلاگان کمسه ایمان کلتورور ﴿وَلٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ۝١١١﴾ لکن آلارنك کوبراگی نادانلاردر علامت سوراوده فائده یوقنی بلمایلر ﴿وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا﴾ شولایوق هر پیغمبرگه دشمانلر قیلدق (سکا ابو جهل ابو لهب‌لر دشمان بولغان کبی) ﴿شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ﴾ آدم وپری شیطانلارندین ﴿يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلٰى بَعْضٍ﴾ جن شیطانلاری آدم شیطانلارینه وسوسه قیلور ﴿زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ ظاهرده زینتلی، یالغان سوزلرنی اول آدم شیطانلارین مغرور قیلماق اوچون (شیطانلار نادان کشیلرگه گناه اشنی عبادت ایتوب زینتلی کورساتوب وسوسه قیلورلار شونك اوچون وسوسه‌دن ساقلانمق کیرك) ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ اگر الله تعالی تلاسه ایدی شیطانلاری وسوسه قیلماسلار ایدی (لکن الله تعالی آدملارنك قایوسی یخشی قایوسی یمان ایکانی ظاهر بولسون اوچون منع قیلمادی) ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ۝١١٢﴾ بس اول

شیطانلاردن وآلارنك افترالرندین اعراض قیل ﴿وَلِتَصْغَىٰ اِلَيْهِ﴾ اول جن شیطانلاری وسوسه قیلور اول وسوسه گه میل قیلور اوچون ﴿اَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ﴾ آخرة کونینه ایمان کلتورمگان کشیلرنك کوکللری ﴿وَلِيَرْضَوْهُ﴾ وآلار اول وسوسه گه راضی بولسونلار دیو ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ﴾ ۱۱۳ اول آدملر اوّلده جن شیطانلارینك اوزلری کسب ایتکان نرسه‌لرنی کسب ایدر اوچون (آلارنك غرضلاری آدم اوغلیده بزم کبی اولسون دیمکدر) ﴿اَفَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْتَغِي حَكَمًا﴾ ایت ای محمد: الله‌دن باشقه حکمنی آیرا تورغان حکم قیلغوچینی استامایمن (یعنی حق برلان باطل آراسینی آیرغوچینی) ﴿وَهُوَ الَّذِي اَنْزَلَ اِلَيْكُمُ الْكِتٰبَ مُفَصَّلًا﴾ والله تعالی سزگه قرآن‌نی اچنده حق باطل آیرلغان بولوب ایندردی (بس آرا کزده قرآن بار وقتده، ایکنچی علامت سورامق سزگه حاجت توگلدر) ﴿وَالَّذِينَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَعْلَمُونَ اَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ اهل کتاب اول قرآن تحقیق الله‌تعالی‌دن حقلق ایله ایندرلگاندر دیو بله‌لر (لکن بله توروب انکار قیله‌لر ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ ۱۱۴ بس آلار انکار قیلغانلقدن، قرآننك الله‌دن بولووندە، کوکلیکه شك کیله کورمسون ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ ربکنك سوزی تمام بولدی ﴿صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ کلتورگان خبرلرنده راستلقده ولازم ایتکان حکملرنده عدالتده ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهِ﴾ الله‌نك کلامینی تغییر قیلغوچی یوقدر (یعنی نصوصینی ظاهرندین اوزگارتمك جائز توگلدر) ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ۱۱۵ الله تعالی ایشتکوچیدر وقرآنغه منکرلرنك عمللرینی بلگوچیدر ﴿وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِي الْاَرْضِ﴾ ای محمد اگر یرده گی خلایقنك کوبراگینه اطاعت قیلساك ﴿يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ سنی الله‌تعالی یولندین آداشدرورلر (بس کوبلگکه آلدانمه) ﴿اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ﴾ حقغه قارشی طرفده‌غی کوب خلق ظندن باشقه‌غه تابع بولماسلار (یعنی آتا آنالارمز حق یولده دیو ظن قیلورلار آلارغه ایاروب کتاب سنتدین آداشورلار ﴿وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ ۱۱۶ آلار توگللر مگر یالغانچیلاردر (ظنلاری خطا، سوزلری یالغان، اشلری یماندر ﴿اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ شکسز ربك عالمدر اوز یولندین کم آداشقانینی (یعنی قرآنغه مخالف یورو گانینی ﴿وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ ۱۱۷ وهم توغری یولغه کونلگوچی کشیلرنی‌ده عالمدر ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ﴾ بس بوغازلاغانده الله اسمی ایتولگان حیوانلرنی آشا کز ﴿اِنْ كُنْتُمْ بِاٰيٰتِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ ۱۱۸ اگر الله ایندرگان آیتلرگه ایمانکز بولسه ﴿وَمَا لَكُمْ اَلَّا تَاْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ﴾ سزگه نی مانع‌در الله اسمی یاد ایتولگان حیوانلارنی آشاماسقه ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ تحقیق (مائده سوره‌سنده) حرام بولغان حیوانلارنی بیان قیلدی

﴿ الّا مَا اضْطُرِرْتُمْ اِلَيْهِ ﴾ مگر اول حرام بولغان حيوانلارغه محتاج بولسا كز (يعنى آچلق ايرشسه) آشارسز ﴿ وَاِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِاَهْوَآئِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ﴾ تحقيق كوب خلايق آدملرنى ضلالغه سالور اوزلرنده علم بولماينچه نفس كه ايارو ب مجرد هوالرى ايله ميته حلال ديورلر ﴿ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴾ ١١٩ تحقيق ربك توغرى يولدين چيتكه چغوچيلارنى بلگوچيدر (موافقنچه اش قيلور) ﴿ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَبَاطِنَهُ ﴾ گناهنك ظاهر وباطنلرينى تاشلا كز (يعنى تشقى اعضالرداغى وكوكلده گى گناهلارنى) ﴿ اِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْاِثْمَ ﴾ تحقيق گناه كسب ايته تورغان كشيلار ﴿ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴾ ١٢٠ كسب ايتكان عملارى اوچون تيزدن جزاء قيلنورلار ﴿ وَلَا تَاْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ ﴾ ذبح وقتنده الله اسمى ذكر ايتلمگان حيوانلارنى آشاما كز ﴿ وَاِنَّهُ لَفِسْقٌ ﴾ تحقيق الله اسمى ياد ايتلمگان حيوان ايتينى آشاوكز فسقدر ﴿ وَاِنَّ الشَّيٰطِينَ لَيُوحُونَ اِلٰى اَوْلِيَآئِهِمْ ﴾ شيطانلار اوز دوستلرينه نا معقول سوزنى وسوسه قيلورلار ﴿ لِيُجَادِلُوكُمْ ﴾ اكل ميته حقنده سزنك ايله منازعه قيلور اوچون (نتا كه وسوسه گه مغرور بولوب بعض كافرلر ايتدى: الله تعالى اوترگان حيوانى آشاميسز، اوزكز اوترگانى آشيسز ديو) ﴿ وَاِنْ اَطَعْتُمُوهُمْ ﴾ اگر اول فاسقلاردين عبارة شيطانلارغه ايارو ب ميته نى حلال كورسا كز ﴿ اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴾ ١٢١ البته مشرك بولورسز چونكه حرامنى حلال سايماق كفردر ﴿ اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنٰهُ ﴾ وبر من ميت كبى جاهل بولوب بز آنى علم ايله ترگزساك ﴿ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا ﴾ واول كشيگه علم نورينى بيرساك ﴿ يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ ﴾ اول نور ايله خلايق آراسنده يورسه ﴿ كَمَنْ مَثَلُهُ فِى الظُّلُمٰتِ ﴾ كفر وجهالت قارانغولغنده قالغان كشيلر كبى اولورمى؟ ﴿ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا ﴾ اول قالغان كشى اول قارانغولردين هيچ چقماسه (بس قرآن نورى برلان ياقتورغان محمد وآنك اصحابى، كفر وجهالت قارالغى برلان قارالغان ابوجهللر برلان برابر توگلدر ﴿ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكٰفِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ ١٢٢ مؤمنلرگه ايمان زينتلى كورنگان كبى كافرلرگه قبلغان قبيح عملارى زينتلى كورندى ﴿ وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا فِى كُلِّ قَرْيَةٍ اَكٰبِرَ مُجْرِمِيهَا ﴾ شوندای مكه ده گى كبى هر قريه ده جابر وظالم الوغلارنى قيلدق ﴿ لِيَمْكُرُوا فِيهَا ﴾ آلار اول قريه ده ظلم وتكبرلك قيلور اوچون ﴿ وَمَا يَمْكُرُونَ اِلَّا بِاَنْفُسِهِمْ ﴾ تكبرلك قيلمازلار مگر اوز ضررلرينه. وبالى اوزلرينه قايتاچقدر ﴿ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴾ ١٢٣ اول ضررنك بولاچاغينى بلميچه ﴿ وَاِذَا جَآءَتْهُمْ اٰيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ ﴾ قايچان آلارغه آيت كيلسه ايمان كلتورمايمز ديو ايتورلار ﴿ حَتّٰى نُؤْتٰى مِثْلَ مَآ اُوتِىَ رُسُلُ اللّٰهِ ﴾ الله نك

رسوللرینه بیرلگان اوخشاشی اوزمزگه بیرلگانچه (نتا که ابوجهل وولید بن المغیره‌لر ایتدیلر بز اوزمزده محمددین کیم توگل وحی اوزمزگه اینارگه کرك ایدی دیو ﴿اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَیْثُ یَجْعَلُ رِسٰلَتَهٗ﴾ الله تعالی کندی رسالتینی قایو اورنغه قیلورغه بلگوچیر کدر (بس محمد علیه‌السلام‌نك مصلحت ایکانینی الله‌تعالی بله‌در ﴿سَیُصِیبُ الَّذِینَ اَجْرَمُوا﴾ تکبرلك قیلغان کشیلرگه اوز اقلامایانچه ایرشور ﴿صَغَارٌ عِنْدَاللّٰهِ﴾ الله حضورنده خوار ورسوایلق ﴿وَعَذَابٌ شَدِیدٌ﴾ وهم قاتی عذاب ﴿بِمَا کَانُوا یَمْکُرُونَ ﴿۱۲۴﴾﴾ قیلغان مکرلری اوچون ﴿فَمَنْ یُرِدِ اللّٰهُ اَنْ یَهْدِیَهٗ﴾ برمن‌گه الله تعالی هدایت‌نی تلاسه ﴿یَشْرَحْ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلٰمِ﴾ آنك کوکلینی اسلام‌نی قبول اوچون آچار (اصحاب سورادیلار یارسول‌الله کوکلنك آچلماقی نچوك؟ دیو. رسول‌الله ایتدی قچان الله‌دین نور کیلسه کوکل آچلور واسلام حکملرینی قبول ایدردیو ﴿وَمَنْ یُرِدْ اَنْ یُضِلَّهٗ﴾ والله تعالی برمن‌نی ضلالتکه سالورغه تلاسه ﴿یَجْعَلْ صَدْرَهٗ ضَیِّقًا حَرَجًا﴾ الله تعالی آنك کوکلینی تاروشك ایاسی قیلور ﴿کَاَنَّمَا یَصَّعَّدُ فِی السَّمَآءِ﴾ گویا که کوچلاشوب کوککا آشادر (ایماندین وایذگو عملردین قاچوی شول درجه‌ده‌در ﴿کَذٰلِكَ یَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ﴾ اوشانداق الله‌تعالی رسوایلقنی قیلور ﴿عَلَی الَّذِینَ لَا یُؤْمِنُونَ ﴿۱۲۵﴾﴾ ایمان کلتورمگان کمسه‌لرگه ﴿وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِیمًا﴾ اوشبو قرآن بیان قیلغان حکملر الله‌نك توغری یولیدر ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰیٰتِ لِقَوْمٍ یَذَّکَّرُونَ ﴿۱۲۶﴾﴾ تحقیق آیت‌لرنی فهمله‌ب وعظله‌نگان کشیلارگه تفصیل قیلدق ﴿لَهُمْ دَارُ السَّلٰمِ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ اول مؤمنلرگه الله حضورنده سلامتلك یورتی (یعنی جنت) باردر ﴿وَهُوَ وَلِیُّهُمْ﴾ الله آلارنی حافظدر ﴿بِمَا کَانُوا یَعْمَلُونَ ﴿۱۲۷﴾﴾ قیلغان ایذگو عملری بولغانلقدین ﴿وَیَوْمَ یَحْشُرُهُمْ جَمِیعًا﴾ قیامت کونده الله تعالی آدمی وپرینك بارچه‌سنی جیار ﴿یٰمَعْشَرَ الْجِنِّ﴾ الله‌ایتورای جن جماعه‌سی ﴿قَدِ اسْتَکْثَرْتُمْ مِنَ الْاِنْسِ﴾ تحقیق آدمیلردین تابعلر کزنی کوب قیلدکز (یعنی کوبنی آزدردکز) ﴿وَقَالَ اَوْلِیٰٓؤُهُمْ مِنَ الْاِنْسِ﴾ وشیطانلرنك آدمیلردین بولغان دوستلری ایتور ﴿رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ﴾ یارب بر برمزدین فائده آلدق (چونکه شیطانلر بزنی شهوات‌که دعوت قیلدی شهوت لذتی برلان بز فائده‌لندك وبزلرنك اطاعتمز سببلی آنلر مرادلارینی تابوب بزدین فائده کوردیلر ﴿وَبَلَغْنَآ اَجَلَنَا الَّذِی اَجَّلْتَ لَنَا﴾ واولم مدتینه ایرشدك که آنی سن بزگه تعیین قیلغان ایدك ﴿قَالَ النَّارُ مَثْوٰیکُمْ﴾ الله تعالی ایتور بارچه‌کزنك اورنی جهنم‌در دیو ﴿خٰلِدِینَ فِیهَآ﴾ اول جهنم‌ده منگو قالورسز ﴿اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ﴾ مگر الله تعالی تلاگان گناهلی مؤمنلر منگو قالماس ﴿اِنَّ رَبَّكَ حَکِیمٌ عَلِیمٌ ﴿۱۲۸﴾﴾ تحقیق ربك مصلحتچه اش قیلغوچی‌در بنده‌لرینك عملینه

مطلع در ﴿وَكَذٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظّٰلِمِينَ بَعْضًا﴾ اوشانداق بعض ظالملرنك برسنى برسينه اختيارلى قيلامز (يعنى ظالم شيطانلرنى ظالم آدملرنى آزدررغه اختيارلى قيلامز). ابن عباس ايتدى: «بر قومگه الله راضى بولسه آلارنك اميرلرينى صالح قيلور، آچيغلانسه آلارنك اميرلرينى ظالم قيلور. بس اميرگز ظالم بولسه اميرنى سوكماينچه اوزگزنى عيبلهگز» ديو ﴿بِمٰا كٰانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾ اول ظالملرنى برسينى برسينه كسب ايتكان قبيح عملارى سببلى اختيارلى قيلورمز ﴿يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ﴾ اى آدم وپرى جماعتلرى ﴿اَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ﴾ سزگه اوز آراگزدين پيغمبرلر كيلماديمو ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِي﴾ اول رسوللر سزگه منم آيتلرمنى اوقورلر ﴿وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقٰاءَ يَوْمِكُمْ هٰذٰا﴾ وسزگه اوشبو قيامت كونينه يولوقماقگزنى اعلام قيلورلار ﴿قٰالُوا شَهِدْنٰا عَلىٰ أَنْفُسِنٰا﴾ شول وقت ايتورلر: اوز ضررمزغه شهادة بيرهمز (رسوللر كيلديلر اعلام قيلديلار لكن بز انكار قيلدق) ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيٰا﴾ آلارنى دنيا تركلكگى مغرور قيلدى ﴿وَشَهِدُوا عَلىٰ أَنْفُسِهِمْ﴾ وقيامت كونده اوز ضررلرينه شهادت بيرديلر ﴿أَنَّهُمْ كٰانُوا كٰافِرِينَ ﴿١٣٠﴾ تحقيق دنياده بزلر كافر بولدق ديو (بولارغه قارشو الله تعالى مكان گز جهنمدر ديو ايتدى) ﴿ذٰلِكَ﴾ اوشبو رسوللر يبارمك ﴿أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرىٰ﴾ بلما كگز اوچوندركه تحقيق الله تعالى هيچ قريهنى هلاك ايدوچى توگل ﴿بِظُلْمٍ﴾ ظلم برلان ﴿وَأَهْلُهٰا غٰافِلُونَ ﴿١٣١﴾ اهلى آلارغه عذاب كيلاچگندين غافل بولا توروب (يعنى اوّل الله تعالى رسول يباروب قورقتور، بواشنى اشلهسا گز الله دين عذاب كيلوردية ايتور، صوگرهده قارشوب شول اشنى اشلهسهلر عذاب ايدر ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِمّٰا عَمِلُوا﴾ ومؤمن وكافرنك بارچهسينه عملارى اوچون درجه باردر مؤمنگه جنتده بلند درجهلر بولور وكافرگه جهنمده قات قات توبان درجهلر بولور ﴿وَمٰا رَبُّكَ بِغٰافِلٍ عَمّٰا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾ ربك بندهلرى قيلغان عمل دين غافل توگلدر ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ وربك بندهلرنك عملارينه محتاج توگل وآلارغه رحيملى در ﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ اگر تلهسه سزلرنى هلاك قيلور ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مٰا يَشٰاءُ﴾ سزدن صوك تلهگان خلقنى سزنك اورنغه قويار ﴿كَمٰا أَنْشَأَكُمْ﴾ نتاكه سزنى خلق ايتدى ﴿مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾ باشقه قوملرنك نسلندين (بس هلاك قيلماوى فقط رحمتلىدر وتوبه ايدوگز اوچوندر ﴿إِنَّ مٰا تُوعَدُونَ لَآتٍ﴾ تحقيق سزگه وعده قيلنغان عذاب قيامت كونده كيلگوچيدر ﴿وَمٰا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾ وسزلار الله نى عذاب قيلماقدن عاجز ايته آلمازسز ﴿قُلْ يٰقَوْمِ اعْمَلُوا عَلىٰ مَكٰانَتِكُمْ﴾ ايت اى محمد: اى قومم سز تلهگان اورنگزده عمل قيلگز ﴿إِنِّي عٰامِلٌ﴾ تحقيق من اسلام كويمه

عمل قیلغوچی من ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ آخرتده جنت یورتی کمگه بولور صوکندن بلورسز ﴿انَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٦﴾ تحقیق ظالملر جهنم عذابندین قوتولا آلماسلار ﴿وَجَعَلُوا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيباً﴾ ومشرکلر الله تعالی‌گه اوزی خلق ایتکان ایگونلر وحیوانلردن الوشنی قیلدی ﴿فَقَالُوا هٰذَا لِلّٰهِ﴾ بس بو ایگون یا که حیوان الله اوچون بولسون دیوب ایتدیلار ﴿بِزَعْمِهِمْ﴾ اوز بلدکلری برلان ﴿وَهٰذَا لِشُرَكَائِنَا﴾ وبو ایگون وبو حیوان شریکلرمزگه اولسون دیو ایتدیلر (مشرکلر اللهغه‌ده هم صنملرینه‌ده الوش بیلگولیلر ایدی. کمگه بیلگولانسه شونك اوچون صرف ایده‌لر ایدی. فقط اللهغه دیگان یخشی بولسه صنمغه آلشدرورلار ایدی. ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ﴾ شریکلرینه نصیب‌گه بیلگولنگان ایگون وحیوانلر ﴿فَلَا يَصِلُ اِلَى اللّٰهِ﴾ اللهغه صرف ایدلنماس (گرچه کورکام بولسه‌ده آلشدرماسلر) ﴿وَمَا كَانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ اِلٰى شُرَكَائِهِمْ﴾ والله اوچون بیلگولنگان الوش کورکام بولسه آلشدرورلارده صنملارغه ایرشور ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٧﴾﴾ قیلغان حکملری نی قباحتدر (یعنی اللهتعالی‌گه شریك اثبات قیلوب اوزی خلق ایتکان اشیانی اول شریکلرگه صرف قیلولری) ﴿وَكَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ اوشبو نذرلرینی الله برلان صنملری آراسنده اورطاق قیلونی زینتلی ایدلکان کبی کوب مشرکلرگه زینتلی قیلدی ﴿قَتْلَ اَوْلَادِهِمْ﴾ بالالرینی اولترمکنی ﴿شُرَكَاؤُهُمْ﴾ ایبداشلری (یعنی شیطانلار زینتلی قیلدی) ﴿لِيُرْدُوهُمْ﴾ بو قبیح عملری سببلی آلارنی هلاك قیلماق اوچون ﴿وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ وآلارغه دین‌لرینی شبهه‌لی قیلور اوچون (یعنی ابراهیم علیه السلام‌دن قالغان دین‌نی) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ اگر الله تعالی تله‌سه اول اشنی قیلماسلر ایدی ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾﴾ بس یا محمد آلارنی وآلارنك افترالرینی قویغل (اللهتعالی اوزی حکم قیلور) ﴿وَقَالُوا هٰذِهِ اَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ﴾ وایتدیلار بو حیوانلر یعنی بحیره وسائبه وایگندین بر نوع، بزلرگه حرامدر ﴿لَا يَطْعَمُهَا اِلَّا مَنْ نَشَاءُ﴾ آشاب فایده‌لنماس اول نرسه‌لردن مگر اوزمز تله‌گان کمسه‌لرگنه (یعنی صنملارغه حرمت ایدوچیلر وخاتونلارغنه. یعنی مفتی‌لری مالك بن عوف ایدی، مائده سوره‌سنده مذکور بحیره وسائبه‌نی خاتونلارگزغه حرام دیوب فتوی بیردی) ﴿بِزَعْمِهِمْ﴾ فقط اوز بلدکلری برله حرام قیلدیلار ﴿وَاَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا﴾ وبعض حیوانلرنك آرقاسی حرام اولدی (یعنی حام دیدکلری حیوانغه آتلانونی حرام دیدیلر) ﴿وَاَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا﴾ وبعض حیوانلرنی ذبح وقتنده الله اسمنی یاد قیلماسلار ﴿افْتِرَاءً عَلَيْهِ﴾ وبو حکمنی الله حکمی دیوب

اللهغه افتراء قيلالر ﴿ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٩﴾ الله تعالى آلارنى افترا قيلغان اشلرى اوچون جزا قيلور ﴿ وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا ﴾ ايتديلر اوشبو حيوانلر قارننداغى بالا خالص ايرگه گنه حلالدر ديو ﴿ وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا ﴾ وخاتونلارمزغه حرامدر ﴿ وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ ﴾ اگر اول حيوانلر اوله كسه بولسه ايرلر وخاتونلر اول حيوانني آشامقده شريك لردر ديو ﴿ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ ﴾ الله تعالى آلارنى يالغان حكملرنى صفتلامقلرى اوچون جزاء قيلور ﴿ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٤٠﴾ شكسز الله تعالى افترا قيلوچيلارنى بلگوچيدر ومصلحتچه اش قيلغوچيدر ﴿ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا ﴾ تحقيق جهالت واحمقلق برله بالالرينى اوترگان كشيلر هلاك بولدى ﴿ بِغَيْرِ عِلْمٍ ﴾ هيچ نرسه بلمگان كويلرينه (عربلر قزلارينى كياوگه بيروگه خورلانوب اوتره‌لر ايدى. بر كمسه رسول‌اللهغه شول روشچه سويله‌مشدر: يا رسول‌الله من شوندای الوغ وقباحت گناه‌اشله‌دم، كه مؤمن بولسامده عفو قيلنور ديميم. چونكه بر قزم بار ايدى، آناسينه ايتدم قزگنى كيوندر فلان يرگه قونافغه آلوب بارام ديو. آناسى شادلانه، شادلانه كيوندردى. منده آلوب كيتدم وبر قيوغه سالوب قالدرماقچى بولدم. قيوغه سالا باشلاغاچ قزمنك آه زارلارى شفقتمنى كتوردى، سالا آلمادم. ينه شيطان وسوسه‌سى غالب بولدى، باش توبان قويوغه ارغتدم. اتكام هلاك ايتدك ديه توشوب كيتدى ديدى. بس مونى ايشوتكاچ صحابه‌لر يغلاشديلر. رسول‌الله ايتدى اگر من جاهليت‌داگى گناه اوچون عذاب ايدوچى اولسام بو اشك اوچون البته سنى عذاب ايدر ايدم ديدى. ﴿ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ ﴾ واول كافرلر اوزلرينه الله رزق ايتكان حيوانني حرام قيلدى‌لر ﴿ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ ﴾ الله‌تعالى اوزرينه افتراء قيلوب امادليل‌لرى يوقدر ﴿ قَدْ ضَلُّوا ﴾ تحقيق بو كافرلر ضلالغه توشديلر ﴿ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤١﴾ وهم كونلگوچى‌دن‌ده بولماديلر ◆ ﴿ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ ﴾ واول الله شونداين قادردركه يوقارى اوسدرلگان باقچه‌لرنى خلق ايتدى ﴿ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ ﴾ ويوقارى اوسماينچه يرده گنه اوسكان باقچه‌لرنى ياراتدى ﴿ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ ﴾ وهم خرما وايگون‌لرنى ياراتدى ﴿ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ ﴾ آشالاتورغان يمشلرى تمده وهم توسده تورلى تورلى ايتوب ﴿ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ ﴾ وزيتون ورمانني ياراتدى ﴿ مُتَشَابِهًا ﴾ برسينه ايكنچيسى اوخشاغان ايتوب ﴿ وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ﴾ هم بر جهتدين آيرمده ايتوب ياراتدى ﴿ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ ﴾ هر برسينك يمشندين آشا گز ﴿ إِذَا أَثْمَرَ ﴾ قاچان يمشى اولگورسه ﴿ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ﴾ واول يمشلردن اولچاب آلغان گونلرنده تيوشلى زكوه‌نى بيرگز ﴿ وَلَا تُسْرِفُوا ﴾ واسراف قيلماگز ﴿ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤٢﴾

تحقيق الله‌تعالى اسراف ايدوچيلرنى سويمير ﴿ وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا ﴾ وحيوانلردن يوكلاى تورغانلرنى ويونلرندين توشاك ياسالا تورغانلرنى ياراتدى ﴿ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ﴾ سزگه الله تعالى رزقلاندرغان حيوانلرنى آشا كز ﴿ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ﴾ وشيطان ازلرينه ايارمكز ﴿ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٣﴾ تحقيق اول شيطان سزگه بيك آچق دشماندر ﴿ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ ﴾ سكز افرادنى آشا كز هربر فردى برابرنده انثى‌سى بولور ﴿ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ ﴾ قويدن ايكينى يعنى مذكر ومؤنثنى ﴿ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ ﴾ وكجه‌دين دخى ايكينى ﴿ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ ﴾ ديگل اى محمد: اى كافرلر! الله‌تعالى، قوى وكجه‌دن مذكرلرينى حرام قيلورمى؟ يا كه مؤنثلرنى حرام قيلورمى؟ ﴿ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ ﴾ يا كه مؤنث حيوانلرنك قارننداغى بالانى حرام قيلورمى؟ ﴿ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ ﴾ ميكا بر معلوم امر ايله خبر بيركز (الله فلان اش اوچون حرام قيلدى ديو) ﴿ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾ اكر الله حرام قيلدى ديكان سوزكزده صادقلردن بولسا كز ﴿ وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ ﴾ وتوه‌دن ايكينى ﴿ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ﴾ وسغردن ايكينى آشا كز ﴿ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ ﴾ ايت اى محمد: مذكرلرينى حرام قيلورمى، يا كه مؤنثلرينى‌مى؟ ﴿ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ ﴾ يا كه مؤنث حيوانلرينك قارننداغى بالانى حرام قيلورمى؟ يعنى نچوك ايتسه‌لرده سوزلرى فاسددر حرام بولورغه مؤنثلكده هم مذكرلكده سبب توكل. والابارچه حيوان حرام بولسه كرك ايدى) ﴿ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ ﴾ ايت محمد يا كه سز حاضر بولدكزمى؟ ﴿ إِذْ وَصَّاكُمُ اللَّهُ بِهَذَا ﴾ الله‌تعالى اوشبو حراملق برلن امر قيلغان وقتده (رسول‌الله شولاى ايتكاچ مالك بن عوف عاجز اولدى اى محمد سن سويله بز تكلاب تورامز ديدى. الله تعالى ايتدى: ﴿ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴾ الله تعالى‌كه افتراء قيلوب سوز سويلوچيدنده آرتق ظالم كشى بولورمى؟ ﴿ لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ﴾ آدملرنى برده بلكسز توغرى يولدن آداشدررر اوچون افتراء قيلور ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾ تحقيق الله‌تعالى ظالملرنى هدايت‌كه سالماس ﴿ قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ ﴾ ايت اى محمد من اوزمه وحى ايتولكان قرآنده آشاغوچى‌غه حرام ايتولكان نرسه‌لرنى تابميمن ﴿ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً ﴾ مكر ميته بولسه حرام تابامن ﴿ أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا ﴾ يا كه بوغازدن آقغان قان بولسه ﴿ أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ ﴾ يا كه دوكغز ايتى بولسه ﴿ فَإِنَّهُ رِجْسٌ ﴾ زيرا اول دوكغز نجس‌در ﴿ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ﴾ يا كه الله اسمندين باشقه‌نى ياد ايدلوب آنك برلان الله‌دن باشقه‌غه ياقنلقنى قصد قيلوب بوغازلانغان بولسه، بوهم حرام‌در ﴿ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ ﴾ برمن باغى بولودن باشقه بو نرسه‌لرنى

آشارغه محتاج بولسه ﴿وَلَا عَادٍ﴾ وضرورة مقداری غنه آشاودان تجاوز قیلماسه ﴿فَاِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٦﴾ شکسز ربك ضرورة قدریکنه آشاغان اوچون غفور ورحیم در جزا قیلماس ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ﴾ ویهودیلر گه هر ترناقلی حیوانلرنی حرام قیلدق ﴿وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا﴾ وسغر وقویدن آلارغه مایلرینی حرام قیلدق ﴿اِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا﴾ مگر سغر وقوی‌نك آرقه‌سی یوکلاگان ماینی (یعنی آرقه ماینی) حرام قیلمادق ﴿اَوِ الْحَوَايَا﴾ یاکه سغر وقوی‌نك ایچه گوسی اوستنداگی ماینی ﴿اَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ یاکه سویاکگه آرالاشقان ماینی (مثلاجیلك کبی) ﴿ذٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ﴾ اوشبو کوب نرسه‌نی حرام قیلوب آلارغه جزا قیلدق، اللهغه اطاعت دین باش تارتولری سببلی ﴿وَاِنَّا لَصٰدِقُونَ ﴿١٤٧﴾ تحقیق بز بو خبرمزده صادق‌لارمز ﴿فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ای محمد اگر سنی تکذیب ایتسه‌لر ایتکل: ربکز کامل رحمة ایاسیدر دنیاده سزلرگه عذاب یبارماینچه برآز مهلت بیرور ﴿وَلَا يُرَدُّ بَاْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٨﴾ الله تعالی‌نك عذابی قیامت کونده ظالم قوملردن قایتارلماس ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ اَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا اَشْرَكْنَا﴾ مشرکلر ایتور اگر الله تعالی تلاسه بز مشرکلر بولماس ایدك ﴿وَلَا اٰبَاؤُنَا﴾ وآتالرمز هم مشرك بولماسلر ایدی. ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ﴾ هیچ شی‌نی اوزمزگه حرام‌ده قیلماس ایدك بارچه‌سی الله امری ایله‌در ﴿كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ اوشانداق آلاردان بورنغی امت‌لرده پیغمبرلرینی تکذیب قیلدیلر ﴿حَتّٰى ذَاقُوا بَاْسَنَا﴾ تاکه عذابمزنی تاتودیلر ﴿قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ﴾ ایت ای محمد: سزنك قاشکزده علم بارمیدر (یعنی الله‌دین بیان بارمی؟) ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ بولسه اول علمنی بزگه چغاروراید کز ﴿اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ﴾ ظن‌دن باشقه‌غه ایارمیسز ﴿وَاِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٩﴾ سز یالغانچی‌دن باشقه‌لار توگل (الله ایتمگانی ایتدی دیوب یالغانلیسز) ﴿قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ دیگل: کامل اوشانچلی دلیل الله تعالی‌نك در ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٥٠﴾ اگر تله‌سه بارچه‌کزنی هدایتکه سالور ایدی (لکن سزگه رسوایلقنی اراده قیلدی) ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ﴾ ایتکل شویله شاهدلرکزنی حاضر قیلکز ﴿يَشْهَدُونَ اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَا﴾ تحقیق الله اوشبو شیلرنی حرام قیلدی دیو شهادت بیرورلر ﴿فَاِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ﴾ اگر حراملق برلان شهادة بیرسه‌لر آلار ایله شهادة بیرمگل (چونکه آلارنك شهادتلری باطل‌در) ﴿وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا﴾ وبزنك آیتلرنی یالغانغه توتوچی کشیلرنك هوالرینه ایارمگل ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ﴾ وقیامت کونینك حقلغینه ایمان کلتورمگان کشیلرنك

هوالرینه ﴿وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥١﴾ و آلار اوزلرینی تربیه ایتکوچی الله برلان صنملرینی برابر کوررلر ﴿قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾ ایتکل کیلکز ربکز حرام قیلغان شیلرنی وهم امر قیلغان نرسه‌لرنی بیان قیلایم ﴿اَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ الله‌تعالی‌نك اوزینه شریك قیلماسلقکز برلان امر قیلدی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا﴾ وآتا وآنا کزغه ایزگولیك قیلووکز برلان ﴿وَلَا تَقْتُلُوا اَوْلَادَكُمْ مِنْ اِمْلَاقٍ﴾ وآچلقدین قورقوب بالالرکزنی اولتورماسکه امر قیلدی ﴿نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْ﴾ سزلارنی واول بالالرکزنی بز رزقلاندررمز دیدی ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وفاحش عملرگه یاقن بارمکز ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ اول فاحش عملرنك ظاهرینه‌ده باطنینه‌ده ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ﴾ الله حرام قیلغان کشیلارنی اولتورماکز ﴿اِلَّا بِالْحَقِّ﴾ مگر حقلق برلان بولسه غنه مثلا قصاص کبی ﴿ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥٢﴾ بو اشلر برلان الله سزگه وصیت وامر قیلدی آکغاروب عمل قیلساکز هر عذابدن قوتلووکز امیددر ﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ ویتیملر مالنی تصرف قیلماکز ﴿اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ﴾ مگر کورکام وجه اوزرنده ویتیملرگه فائده‌لی طریق برلان تصرف قیلکز ﴿حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهُ﴾ تاکه یتیم بلوغینه وقوتینه ایرشکانچه (اون سکز یاش دیدیلر) ﴿وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ سودا وقتلرکزده کیل ومیزانلرکزنی تمام قیلوکز، عدالت ایله اولچاکز ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ آدمنی کوچله‌میمز مگر طاقتی قدریگنه (ممکن قدر عدللك قیلسه تکلیف قیلمایمز خطالق برلان بولغان یاکلش‌لق معفودر) ﴿وَاِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا﴾ قچان حکم ایتساکز عدالت برلان ایتوکز ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى﴾ اگر حکم ایده‌چك کشیلر یاقینلرکز بولسه‌ده ﴿وَبِعَهْدِ اللّٰهِ اَوْفُوا﴾ والله‌نك عهدلرینه وفا قیلکز (یعنی امر ونهیلرینی توتکز ﴿ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٣﴾ بو اشلر ایله الله امر قیلدی سز فهمله‌ب وعظله‌نساکز کرك ﴿وَاَنَّ هٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ تحقیق اوشبو بیان قیلغانم یول منم توغری یولمدر ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ بس اول یولغه ایارکز ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ وآندین باشقه یوللرغه ایارمکز ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بس اول یوللر سزنی توغری یولدن آیرور ﴿ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٤﴾ الله‌تعالی سزگا اوشبو قرآن حکملرینه ایارمك برله امر قیلدی سزده اوز فائده‌کزنی اویلاب شرك وضلال‌دن ساقلانساکز کرك ﴿ثُمَّ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتٰبَ﴾ وصوکره موسی‌غه توراتنی بیردك ﴿تَمَامًا عَلَى الَّذِي اَحْسَنَ﴾ ایزگولك قیلغوچیلارغه نعمت ورحمتمنی تمام ایتوب ﴿وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ﴾ وهر شینی بیان ایتوب ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وتوغری یولغه هدایت ورحمت ایله (چونکه کتاب اینما کده بنده‌لرگه الوغ رحمت باردر)

﴿ لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴾ ١٥٥ كتابلر ايندروب آكلاتولغان قوملرده الله‌غه يولغاچق كون بولووينه اوشانسه‌لر كرك. ﴿ وَهٰذَا كِتٰبٌ أَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ ﴾ اوشبو بز ايندرگان قرآن ايمان كلتورگان كشيلرگه بركتدر ﴿ فَاتَّبِعُوهُ ﴾ بس اول قرآنغه تابع بولكز ﴿ وَاتَّقُوا ﴾ وقرآندين باشقه‌غه ايارمكدين ساقلانكز ﴿ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾ ١٥٦ اگر قرآنغه ايارساكز تحقيق رحمت قيلنورسز ﴿ أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أُنْزِلَ الْكِتٰبُ ﴾ سزلرگه قرآنى ايندردك ايتماوكز اوچون: «كتاب ايندرلدى ﴿ عَلٰى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا ﴾ بزدن اوّلكى ايكى طائفه‌گه يعنى يهود ايله نصارى‌غه ﴿ وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغٰفِلِينَ ﴾ ١٥٧ تحقيق آلارنك كتاب اوقولارندين غافل بولدق» ديو ﴿ أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتٰبُ ﴾ يا كه ايتماوكز اوچون «اگر بزگه كتاب ايندرلسه ايدى ﴿ لَكُنَّا أَهْدٰى مِنْهُمْ ﴾ البته يهود ونصارى‌دن كونلكوچيرك بولور ايدك» ديو ﴿ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ تحقيق سزلرگه الله‌دن حكملرنى آچق بيان قيلغوچى قرآن كيلدى ﴿ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ ﴾ وتوغريلقغه كوندرگوچى وبنده‌لرگه رحمة قيلغوچى قرآن (اگر آكلاب عمل قيلساكز)* واى شول آخر زمان علماسينه قرآنلرينى آرتلرينه قويوب هدايتنى فلاسفه واهل كلام كتابلرندين استمكلرينه. بيت: (اى كه ديرسك گر بلاى سر توحيددين خبر * نى كم شرع دين تجاوز ايلادى الحاد بيل) ﴿ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيٰتِ اللّٰهِ ﴾ شول كشيدن ظالم كشى بارمى؟ كه اول من الله‌نك آيتلرينى تكذيب قيلور ﴿ وَصَدَفَ عَنْهَا ﴾ واول آيتلردن اعراض قيلور ﴿ سَنَجْزِى الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيٰتِنَا سُوٓءَ الْعَذَابِ ﴾ تيزدن، آيتمزدن اعراض قيلغوچيلارنى قباحت جزالرايله جزا قيلورمز ﴿ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴾ ١٥٨ اعراض قيلغانلرى اوچون ﴿ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ﴾ اول اهل مكه كوتماسلر مگر اوزلرينه عذاب فرشته‌لرى كيلماكنى كوتارلروالا آلارغه دليل‌لر ثابت بولدى ﴿ أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ ﴾ يا كه الله‌نك امرى كيلونى كوتارلر ﴿ أَوْ يَأْتِىَ بَعْضُ آيٰتِ رَبِّكَ ﴾ يا كه الله تعالى‌نك بعض علامتلرى كيلونى كوتارلر (يعنى آخر زمان علامتلرينى مثلا قوياش مغربدن چقماق كبى) ﴿ يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ آيٰتِ رَبِّكَ ﴾ ربكدين بعض علامت‌لر كيلگان كونده ﴿ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا ﴾ هيچ كمسه‌نك ايمانى فائده بيرماس ﴿ لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ ﴾ اول كمسه اوّلرەك ايمان كلتورمگان بولسه بلكه قيامت علامت‌لرينى كورگاچ كنه ايمان كلتورسه ﴿ أَوْ كَسَبَتْ فِى إِيمَانِهَا خَيْرًا ﴾ يا كه ايماننده خير كسب ايتكان اولماسه (يعنى قورى ايمان كلتروب برده ايزگو عمل قيلماسه)* بو آيت عمل صالح ايماندن جزء بولوغه دليل بولادر كما ذهب اليه الشافعى وهو الحق الله اعلم ﴿ قُلِ انْتَظِرُوا ﴾ ايت اى محمد: مذكور اوچ شى‌نك

برسی کیلما کینی کوتکز ﴿ انّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٩﴾ تحقیق بزلر هم منتظرلرمز، اول وقت کم حق یولده ایدکی آچیق بلنور ﴿ انَّ الَّذِینَ فَرَّقُوا دِینَهُمْ ﴾ تحقیق شول کشیلرکه دینلرینی تورلیکه آیردیلر ﴿ وَکانُوا شِیَعًا ﴾ وتورلی یول صاحبلری بولوب اورلدیلار (مثلا یهود یتمش برکه، نصاری یتمش ایکی که، بزنك امت یتمش اوچ که بولندیلار) ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِی شَیْءٍ ﴾ آلار اوچون هیچ بر اشده سؤال غه قالماس سن ﴿ انَّمَا أَمْرُهُمْ الَی اللّٰه ﴾ آلارنك اشی اللهغه غنه تاپشرلمشدر ﴿ ثُمَّ یُنَبِّئُهُمْ بِمَا کانُوا یَفْعَلُونَ ﴿١٦٠﴾ مونك صوکنده الله تعالی آلارنی قیلغان قبیح عملرندن خبردار قیلور ﴿ مَنْ جاءَ بِالْحَسَنَةِ ﴾ برمن ایزگو عملنی کلتورسه ﴿ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثالِها ﴾ اول کشیگه اول عملنك اون اوخشاشی بولور ﴿ وَمَنْ جاءَ بِالسَّیِّئَةِ ﴾ وبرمن یاوز عمل کلتورسه ﴿ فَلا یُجْزَی الاّ مِثْلَها ﴾ اول عملکه آرتدروب عذاب قیلنماس ﴿ وَهُمْ لا یُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾ وآلار هیچ نچوك ظلم قیلونماسلر. تیوشلی جزالارنغنه قیلنور * مکه کافرلری رسول اللهغه ایتدیلار: بو فضیلتلر سکا فایدن کلسون سن ده بزنك کبی بنده اگر مال اوچون قیلونسالك بو اشکنی تاشلا مال جیوب بیرامز دیدیلار شول حقده ایندی: ﴿ قُلْ انَّنِی هَدانِی رَبِّی ﴾ ایتکل ای محمد تحقیق منی ربم کونددی ﴿ الَی صِراطٍ مُسْتَقِیمٍ ﴾ توغری یولغه ﴿ دِینًا قِیَمًا ﴾ کامل توغری دینکه کوندردی ﴿ مِلَّةَ ابْراهِیمَ حَنِیفًا ﴾ حق غه مائل ابراهیم ملتینه کوندردی ﴿ وَما کانَ مِنَ الْمُشْرِکِینَ ﴿١٦٢﴾ اول ابراهیم مشرکلردن بولمادی (سزده توغری دین ده بولکز) ﴿ قُلْ انَّ صَلاتِی وَنُسُکِی ﴾ ایتکل محمد: تحقیق نمازم وقربانم ﴿ وَمَحْیایَ وَمَماتِی ﴾ وترکلکم واولما کم حقنده غی عملرم ﴿ للّٰهِ رَبِّ الْعالَمِینَ ﴿١٦٣﴾ خالص جمیع عالمنی تربیه قیلغوچی الله تعالی اوچوندر یعنی سز دیکانچه مال طلب اوچون توکل الله رضاسی اوچوندر ﴿ لا شَرِیکَ لَهُ ﴾ الله تعالی نك شریکی یوقدر ﴿ وَبِذلِکَ أُمِرْتُ ﴾ اشبونك ایله یعنی خالص اللهغه عبادت ایله بیورلدم سزکه البته اطاعت قیلمایمن ﴿ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِینَ ﴿١٦٤﴾ اوزم مسلمانلردن اوّلکی مسلمانمن (چونکه هر پیغمبر، امتندین اوّل مسلمان بولور ﴿ قُلْ أَغَیْرَ اللّٰهِ أَبْغِی رَبًّا ﴾ ایت ای محمد: اللهدن باشقه تربیه ایدوچی استایممو؟! ﴿ وَهُوَ رَبُّ کُلِّ شَیْءٍ ﴾ الله تعالی هر شینك تربیه چیسی ورب سی بوله توروب (سزنك الهلرکز بارچه سی الله مخلوقلاریدر) * کافرلر ایتدیلر: اگر ربك عذاب قیلسه اوزمز کوتارورمز بو دعواکنی قوی دیو. شوکارغه قارشو الله تعالی ایتدی: ﴿ وَلا تَکْسِبُ کُلُّ نَفْسٍ الاّ عَلَیْها ﴾ هیچ کمسه یاوز عملنی کسب قیلماز مگر اوز ضررینه قیلور (کشی عذابی کشیکه یوکلانماس) ﴿ وَلا تَزِرُ وازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَی ﴾ گناه یوکلاوچیلر باشقه نك گناهسنی یوکلاماسلر ﴿ ثُمَّ الَی رَبِّکُمْ مَرْجِعُکُمْ ﴾ دخی قایتاچق

يركز الله تعالى در بس هر بركز اوز گناهيني يوكلاب بارور) ﴿ فَلَنَنَبِّئَنَّهُمْ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٥﴾ آنك حقنده اختلاف قيلوشقان ضلالتكز ايله سزني قيامت كونده خبردار قيلور ﴿ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ ﴾ اول الله تعالى شول ذاتدر، كه سزلرني يرده اوّلكي امتلرگه قائم مقام قيلدى ﴿ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ ﴾ بعضكزني بعضكزگه درجه لرده كوتاردى (علم مال و باشقه لرده) ﴿ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ﴾ سزگه بيرگان نعمتلرى حقنده سزلرني سنامق اوچون (بس الله بيرگان مالني تيوشلى فقيرلرگه بيرسا كز، علمكزني تيوشلى روشچه اوگراتسا كز ايزگو لردن اولورسز. واگر مالكزني بيرمای، علمكزني اوگراتمای ياتسا كز ايزگو لردين اولمازسز ﴿ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ ﴾ گناهلى لر اوچون ربك فاتى عذاب ايا سيدر ﴿ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٦﴾ وشكسز توبه قيلغوچى لارغه غفور ورحيم در.

سورة الاعراف مكية مائتان وست آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ الٓمٓصٓ ﴿١﴾ متشابه در. معناسى الله تعالى گه مفوضدر ﴿ كِتَابٌ أُنْزِلَ إِلَيْكَ ﴾ اوشبو قرآن سكا ايندرلگان كتابدر ﴿ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ ﴾ اول قرآن حقنده كوكلكده شك بولماسون ﴿ لِتُنْذِرَ بِهِ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ اول قرآننى گناهليلرنى قورقوتمق، ومؤمنلرگه وعظ بولماق اوچون ايندردك ﴿ اتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ بارچه كز ربكزدن ايندرلگان قرآنغه ايار كز ﴿ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ﴾ اول قرآن دين باشقه وليلرگه ايارمكز ﴿ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾ بيك آز وعظله نه سز (يعنى كوب حكملرندين اعراض قيله سز الله دن قورقميسز) ﴿ وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا ﴾ معلومكز كوب قريه لرنى (كتابلرمزغه ايارمگانلكلرى سببلى) هلاك قيلدق ﴿ فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا ﴾ بس اول قريه گه عذابمز كيچ اچنده كيلدى ﴿ أَوْهُمْ قَائِلُونَ ﴿٤﴾ ياكه آلار توش وقتنده قيلوله يوقوسى يوقلاغان زمانلرنده ﴿ فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا ﴾ بزنك عذابمز كيلگان وقتده آلارنك دعواسى بولمادى ﴿ إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥﴾ مگر ايتولريگنه بولدى: تحقيق اوزمزگه ظالم بولدق شول سببلى بزگه عذاب ايرشدى ديو ﴿ فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ ﴾ البته اوزلرينه بزنك طرفدن رسوللر يبارلگان قومدين سورارمز. (رسوللر كز كتاب ايرشدرديمو؟ سز اطاعت قيلدگزمو؟ديو) ﴿ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦﴾ ورسوللردن هم البته سورارمز: (پيغمبرلكزني ايرشدردكزمو؟ قومكز قبول ايتديمى؟

ديوب) ﴿فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ﴾ بس البته اول امتلرگه قيلغان عمللرينى بلوب سويلارمز ﴿وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ﴾ ۞ وبز آلاردن غائب بولمادق هر وقت حاضر بولدق هر عمللرينى بلەمز ﴿وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ﴾ بوكونده يعنى قيامت كونده ميزان حقدر ﴿فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ برمن‌نك ايزگو عمللرى آغر كيلسه ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ۞ آلار قوتولغوچيلاردر ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ بركمسه‌نك ايزگو عمللرى يكل بولسه ﴿فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ شولار اوزلرينى هلاك قيلغان آدملردر ﴿بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ ۞ بزنك آيتلرمز حكمينه ظلم قيلولرى اوچون ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ تحقيق بز سزنى يرده اورنلاشدردق. نيچه تورلى تصرفغه سزنى قادر قيلدق ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾ واول يرده سزگه تركلك‌گه كركلى نرسه‌لرنى قيلدق ﴿قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ﴾ ۞ بيك آز وقتده شكر قيله‌سز (شول قدر نعمت بيرگاچ سزگه دائم شكر كرك ايدى) ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ﴾ تحقيق سزنى بالچقدن ياراتدق (يعنى آتاكز آدمنى) ﴿ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ﴾ ينه سزلرنى كوركام صورتلى قيلدق ﴿ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ مونك صوكنده فرشته‌لرگه «آدم‌گه قاراب سجده قيلكز» ديو ايتدك ﴿فَسَجَدُوا﴾ بس بارچه فرشته آدمنى حرمتلب سجده قيلديلار ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ مگر ابليس سجده قيلمادى ﴿لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ﴾ ۞ ابليس سجده قيلغوچيلاردن بولمادى ﴿قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ﴾ الله تعالى ايتدى اى ابليس سجده قيلودن سنى نى نرسه تيدى؟ من سنى آدمگه سجده قيلورغه قوشقان ايدم ﴿قَالَ﴾ ابليس ايتدى ﴿أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ﴾ مين نيك آكارغه سجده قيليم من آكاردان آرتغراق ﴿خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ﴾ چونكه منى اوتدن ياراتدك ﴿وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾ ۞ اما آدمنى بالچقدين ياراتدك ﴿قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا﴾ الله تعالى ايتدى: آلاى ايسه جنتدن چق ﴿فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا﴾ سمكا اول جنتده الله‌نك قوشقانينه قارشوب تكبرلك قيلماق يارامدر ﴿فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ﴾ ۞ جنتدين چق، خور ورسوايلار جمله‌سندين‌سك ﴿قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ ۞ ابليس ايتدى يارب منى اولتورمه، خلايق قبرلرندين قوبارلغانچه مكا مهلت بيرگل ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ﴾ ۞ الله تعالى ايتدى: معلوم وقتغه‌چه مهلت بيرلگان كشيلردن سك سن ﴿قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي﴾ ابليس ايتدى: آدم اوچون منى ضلالتكه توشورگانك اوچون ﴿لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ﴾ آلارنى قاراب آزدررغه كوزاتوب اوتورورمن ﴿صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ ۞ سنك توغرى يولك اوزرينه ﴿ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ ينه آلارنى آزدرر اوچون آللرندن هم آرتلرندن كيلورمن ﴿وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ﴾ واوكلرندين وصوللرندين ﴿وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ ۞ آلارنك

کوبرا گینی شکر ایدوچیلاردن تاباسسن ﴿ قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْؤُمًا مَدْحُورًا ﴾ الله تعالی ایتدی جنتدین مذموم وسورلگان حالکده چقغل ﴿ لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ ﴾ آدملردن برکشی سکا اطاعت قیلسه ﴿ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴾ البته سزنك بارچه کزنی سالوب جهنمی توتورورمن. ﴿ وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ ﴾ الله تعالی ایتدی ای آدم اوزك وخاتونك حوا جنتده تورکز ﴿ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا ﴾ تلاگان اورنکزدن آشاکز ﴿ وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ ﴾ واوشبو آغاچقه یاقن بارماکز ﴿ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴾ بس بارساکز ظالملردن بولورسز. ﴿ فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ ﴾ بس آلارغه شیطان وسوسه قیلدی ﴿ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا ﴾ آلارنك یابق عورتلرینی اظهار قیلور اوچون کیلوب ایتدی: ﴿ وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ ﴾ ربکز سزنی اوشبو آغاچدن تیمادی ﴿ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ ﴾ مگر سزنك فرشته بولوکزنی تلاماگانی اوچون تیدی ﴿ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴾ یا که جنتده منگو قالوکزنی تلاماگانی اوچون (اگر آشاساکز یافرشته بولاسز یا که منگو جنتده قالاسز) ﴿ وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ﴾ وتحقیق من سزگه یخشی لقنی تلایمن دیه یمین قیلدی. ﴿ فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ ﴾ بس آلداب آلارنی آغاچقه یقین کلتوردی ﴿ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ ﴾ قچان آلار آغاچدن آشادیلر ﴿ بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا ﴾ آلارنك عورتلری آچلدی (آدم قاچوب باروب برآغاچقه سیوندی. الله ندا قیلدی: ای آدم مندین قاچاموسن؟! آدم ایتدی یارب اویاتمدن قاچام دیو ﴿ وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ﴾ شول آغاچنك یافراقلارینی اوستلرینه یابارغه باشلادیلر ﴿ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا ﴾ آلارغه ربلری قچقردی ﴿ أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ ﴾ ایا من سزنی اوشبو آغاچدن تیمادمی؟ ﴿ وَأَقُلْ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴾ سزلرگه: تحقیق شیطان سزگه آچق دشمان سافلانکز دیو ایتمادمی؟ ﴿ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا ﴾ ایتدیلر یارب اوزمزگه ظلم قیلدق ﴿ وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا ﴾ بزگه مغفرت قیلوب رحمت قیلماساك ﴿ لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ البته بختسز لردن بولاچقمز. ﴿ قَالَ اهْبِطُوا ﴾ الله تعالی ایتدی جنتدین توشوکز ﴿ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ﴾ بربرکزگه دشمان لارسز یعنی شیطان آدمگه، آدم شیطانغه دشماندر ﴿ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ ﴾ توراچق اورن سزگه یرده بولور ﴿ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ ﴾ واجل وقتکزغه چه فائده لنمق اولور. ﴿ قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ ﴾ ایتدی الله تعالی یرده ترکلك قیلورسز ﴿ وَفِيهَا تَمُوتُونَ ﴾ ویرده اوله رسز ﴿ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴾ ویردن چغارلورسز. ﴿ يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا ﴾ ای آدم اوغللری تحقیق سزگه کیوملر یاراتدق ﴿ يُوَارِي سَوْآتِكُمْ ﴾ اول کیوملر عورتلرکزنی قابلار ﴿ وَرِيشًا ﴾ دخی مال خلق

ایتدك ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوٰى﴾ اللهدن ساقلانو كیومی ﴿ذٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بو ساقلانو كیومی خیردر (تقوی‌نی كیوم دیونك سببی: تقوی‌ده كشینی كوب گناهلردن ساقلیدر) ﴿ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ﴾ اوشبو كیوملر اللهنك علامتلرندندر ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ ٢٦ شاید بونك برلان وعظله‌نورلر. ﴿يٰبَنِيٓ اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطٰنُ﴾ ای آدم بالالری سزلرنی شیطان فتنه‌گه توشورمه‌سون ﴿كَمَآ اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ﴾ نتا كه آتا كز آدم برلان حوانی جنتدین چغاردی ﴿يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ كیوملرن سالدروب یالانغاچ كویلرنچه قالدروب ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْاٰتِهِمَا﴾ عورتلرینی اوزلرینه كورساتور اوچون (شیطاننك مقصودی عورت كورستمكدر. مشركلرده كعبه‌گه طواف قیلغانده یالانغاچ كویگه طواف قیلورلار ایدی شول خصوصده آیت ایندی. یعنی اغوا ایدوب آتا كز آدمنك عورتینی آچقان شیطان سزگه هم بو فتنه‌نی سالماسون ﴿اِنَّهُ يَرٰيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ تحقیق اول شیطان اوزی وهم عسكری سزنی كورورلر ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ سزلر آنی كورمگان اورندن ﴿اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيٰطِينَ اَوْلِيَآءَ﴾ تحقیق شیطانلرنی دوست قیلدق ﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ٢٧ ایمانسز كافرلرگه (آلار شیطان‌وسوسه‌سی برلان مغرور بولورلار. ﴿وَاِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ فحشان آلار یمان عمللر قیلسه‌لر مثلا یالانغاچ طواف قیلو كبی ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَآ اٰبَآءَنَا﴾ ایتورلر آتالرمزنی شول عمل اوزره تابدق ﴿وَاللّٰهُ اَمَرَنَا بِهَا﴾ الله اول عمللر ایله امر قیلدی (یوقسه آتالرمز قیلماز ایدی) ﴿قُلْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَاْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ﴾ ایتكل یا محمد: تحقیق الله تعالی آنداین بوزوق عمللر ایله امر قیلماز ﴿اَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ٢٨ بلمگان نرسه‌لرگزنی اللهغه افترا قیلورغه اویالمی‌سزمی؟. ﴿قُلْ اَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ ایتكل ربم عدالت برلان امر قیلدی ﴿وَاَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ ویوزلرگزنی هر مسجدده قبله‌غه ایلاندرگز ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ واللهغه دینگزنی خالص قیلغان حاللرگزده عبادت قیلگز ﴿كَمَا بَدَاَكُمْ تَعُودُونَ﴾ ٢٩ اوّلده یوقدین یاراتلغانگز كبی اولگاندن صوگره ترلورسز. ﴿فَرِيقًا هَدٰى﴾ الله تعالی بر طائفه‌نی توغری یولغه سالدی (یعنی مؤمنلرنی) ﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلٰلَةُ﴾ وبر طائفه‌نی رسوای ایتوب آلارغه ضلالت ثابت بولدی ﴿اِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيٰطِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ﴾ چونكه اول طائفه اللهدن باشقه شیطانلرنی دوست كوردیلر ﴿وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ﴾ ٣٠ آلار بز توغری كونلگان خلق دیوب ظن ایده‌لر ◆ ﴿يٰبَنِيٓ اٰدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ ای آدم اوغللری هر سجده قیلا تورغان اورنده عورت قاپلار اوچون زینتلی كیوملرگزنی آلوب كیگز ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ وآشا گز، اچگز ﴿وَلَا تُسْرِفُوا﴾

اسراف قیلما گز ﴿ اِنَّهُ لَا یُحِبُّ الْمُسْرِفِینَ ﴾ ۳۱ تحقیق الله‌تعالی اسراف ایدوچیلرنی سوماس (روایت قیلندی مشرکلر یالانغاچ طواف قیلورلر، احرام وقتنده اوزلرینه حیوان ایتینی حرام قیلورلار ایدی. شول خصوصده مذکور آیت ایندی * مؤمنلر کیوم برلان طواف ایتکانده مشرکلر غیرتله‌نوب حقارة ایته باشلاغاچ ایندی: ﴿ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِینَةَ اللهِ الَّتِی اَخْرَجَ لِعِبَادِهِ ﴾ ایتکل ای محمد الله تعالی بنده‌لرینه اظهار قیلغان زینتلرنی کم حرام قیلادر ﴿ وَالطَّیِّبٰتِ مِنَ الرِّزْقِ ﴾ ورزقدن لذتلی شیلرنی؟ (یخشی کیوم یخشی رزق هرقایوسی مباح، بولارنی هیچ کم حرام ایتماسون ﴿ قُلْ هِیَ لِلَّذِینَ اٰمَنُوا فِی الْحَیٰوةِ الدُّنْیَا ﴾ ایتکل ای محمد اول زینتلی کیوم وخوش طعاملر دنیاده وقت ایمان کلتورگان آدملرگه‌در ﴿ خَالِصَةً یَوْمَ الْقِیٰمَةِ ﴾ قیامت کونده خالص مؤمنلرگه‌در کافرلر محروملردر ﴿ کَذٰلِکَ نُفَصِّلُ الْاٰیٰتِ لِقَوْمٍ یَعْلَمُونَ ﴾ ۳۲ اوشانداق بله تورغان آدملرگه‌تفصیل قیلورمز دلیللرنی. ﴿ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّیَ الْفَوٰاحِشَ ﴾ ایت محمد! تحقیق ربم فاحش عملرنی حرام قیلدی ﴿ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ﴾ اول فاحش عملردن ظاهرینی هم باطنینی ﴿ وَالْاِثْمَ ﴾ گناهلرنی ﴿ وَالْبَغْیَ بِغَیْرِ الْحَقِّ ﴾ هیچ بر حقسز ظلم وتکبرنی ﴿ وَاَنْ تُشْرِکُوا بِاللهِ ﴾ والله‌غه شریك اعتقاد قیلوگزنی حرام قیلدی ﴿ مَا لَمْ یُنَزِّلْ بِهِ سُلْطٰنًا ﴾ الله‌تعالی اوزی شریکنك بارلقینی آگلاتا تورغان دلیلنی ایندرمگان کویگه ﴿ وَاَنْ تَقُولُوا عَلَی اللهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴾ ۳۳ الله، بلماینچه الله‌غه یوق بار نرسه‌نی اثبات قیلماقگزنی حرام قیلدی (صفات‌غه هم ذاتقه برنرسه‌نی اثبات قیلماق حرامدر). ﴿ وَلِکُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ﴾ هر امتگه عذاب کیلورگه مخصوص وقت باردر ﴿ فَاِذَا جَاءَ اَجَلُهُمْ ﴾ قچان آلارغه عذاب وقتلری کیلسه ﴿ لَا یَسْتَاْخِرُونَ سَاعَةً ﴾ بولاچق عذاب بر ساعتده کیچوکدرلماس ﴿ وَلَا یَسْتَقْدِمُونَ ﴾ ۳۴ هم برده الك عذاب قیلونماس ◆ ﴿ یٰبَنِیٓ اٰدَمَ اِمَّا یَاْتِیَنَّکُمْ رُسُلٌ مِنْکُمْ ﴾ ای آدم اوغللری هر قچان سزگه منم رسوللرم کیلسه ﴿ یَقُصُّونَ عَلَیْکُمْ اٰیٰتِی ﴾ سزگه منم آیاتلرمنی اوقوسه‌لر ﴿ فَمَنِ اتَّقٰی وَاَصْلَحَ ﴾ بس قایوکز من‌دن قورقوب ایزگو عملر قیلسه ﴿ فَلَا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلَا هُمْ یَحْزَنُونَ ﴾ ۳۵ آلارغه هیچ قایغو بولماس هم کوینچ حسرت بولماس. ﴿ وَالَّذِینَ کَذَّبُوا بِاٰیٰتِنَا ﴾ قایو کشیلر بزنك آیاتلرمزنی یالغان دیسه‌لر ﴿ وَاسْتَکْبَرُوا عَنْهَا ﴾ وزورلانوب اول آیاتلردن باش تارتسه‌لر ﴿ اُولٰئِکَ اَصْحٰبُ النَّارِ ﴾ اول کشیلر جهنملکدر ﴿ هُمْ فِیهَا خٰلِدُونَ ﴾ ۳۶ آلار اول جهنمده منگو قالورلار. ﴿ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰی عَلَی اللهِ کَذِبًا ﴾ الله‌غه یالغانی افتراء قیلغان کشیدن ظالمراق کشی بارمی؟ هیچ یوق ﴿ اَوْ کَذَّبَ بِاٰیٰتِهِ ﴾ یاکه الله‌نك آیاتلرینی یالغان دیگان کشیدن ظالمراق کشی بارمی؟ یوق ﴿ اُولٰئِکَ یَنَالُهُمْ

نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتٰبِ ﴾ اوشبو كشيلر كه قرآنده مذكور الوشلرى يعنى عذاب ايرشور ﴿ حَتّٰى اِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا ﴾ تا كه آلارغه بزنك رسوللرمز كيلسه (ملك الموت وآنك اعوانى كبى) ﴿ يَتَوَفَّوْنَهُمْ ﴾ آلارنك جانلرينى آلورلار ﴿ قَالُوٓا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ﴾ اول رسوللر ايتورلر: اللهدن باشقه آلارغه عبادة قيلا تورغان صنملاركز فايده كيتدى؟ ديو ﴿ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا ﴾ ايتورلر اول صنملر بزدن غائب بولدى ﴿ وَشَهِدُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوا كٰفِرِينَ ۝ ٣٧ تحقيق كافر بولدق ديو اوزلرينك ضررينه شهادة بيرورلر ﴿ قَالَ ادْخُلُوا فِٓى اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ ﴾ قيامت كونده الله تعالى آلارغه «اوزكز كبى آزغون بولوب اوتكان كشيلر اچينه كركز» ديو ايتور ﴿ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ آلار سزدن بورون اوتدى ﴿ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ﴾ آدم وپريلردن ﴿ فِى النّٰارِ ﴾ بارچه كز اوتقه كركز ﴿ كُلَّمَا دَخَلَتْ اُمَّةٌ لَعَنَتْ اُخْتَهَا ﴾ هر قچان جهنمگه بر جماعت كرسه اوزينك آنداغى ايبداشينه لعنت قيلور ﴿ حَتّٰٓى اِذَا ادّٰارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا ﴾ تا كه اول جهنمگه بارچه‌سى جيولسه‌لر ﴿ قَالَتْ اُخْرٰيهُمْ لِاُولٰيهُمْ ﴾ آخرغيلر اوّلگيلرينه يعنى آلدن يورگان باشلقلرينه ايتور ﴿ رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ اَضَلُّونَا ﴾ اى ربمز بزنى مونه شولار آزدردى ﴿ فَاٰتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النّٰارِ ﴾ آلارغه اوت عذابنى بزگه قاراغانده ايكى الوش آرتق بير ﴿ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ ﴾ الله تعالى ايتور بارچه كزغه ايكى الوش باردر ﴿ وَلٰكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ ٣٨ لكن بر بركزگه نى عذاب بولغانينى بلمازسز. ﴿ وَقَالَتْ اُولٰيهُمْ لِاُخْرٰيهُمْ ﴾ واوّلگيلرى يعنى باشلقلرى اوزلرينه ايارگان كشيلرينه ايتورلر ﴿ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ ﴾ سزنك بزدن آرتق فضيلتكز بولمادى (يعنى بارچه‌مز كفرده برابرمز) ﴿ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ۝ ٣٩ بس كفرنى كسب ايتوكز سببلى عذابنى تاتوكز (بو آيت اعتقاددە خطا قيلغوچى كشى فلان كشيگه ايارووب خطاغه توشدم ديو آخرتده قوتولا آلماسسز لغينه دلالت قيلادر: هر كمگه دليل برلان اعتقاد لازمدر) ﴿ اِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا ﴾ تحقيق آيتمزنى يالغان ديوچى كشيلر ﴿ وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا ﴾ اول آيتلردن باش كوتارگان كشيلر ﴿ لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ اَبْوَابُ السَّمَآءِ ﴾ آلارغه كوك ايشكلرى آچلماس يعنى عمللرى قبوللقغه آشماس ﴿ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ﴾ وهم جنتكه كرماسلر ﴿ حَتّٰى يَلِجَ الْجَمَلُ فِى سَمِّ الْخِيَاطِ ﴾ اينه كوزينه دوه كرگانچه (يعنى دوەنك اينه كوزينه كرما گى هيچ بولاچق اش توگادر شونك كبى آلارده جنتكه كره‌چك توگلدر حتى كرمكلرى محالدر) ﴿ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُجْرِمِينَ ۝ ٤٠ ظالملرنى اوشانداق جزالار ايله جزا قيلورمز ﴿ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ ﴾ آلارغه جهنمده اوتدن بولغان توشاك باردر ﴿ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ﴾ واوستلرنده پرده‌لر بار. ﴿ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الظّٰلِمِينَ ۝ ٤١ ظالملرنى شولاى

جزا قيلورمز ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ﴾ قايو كشيلر ايمان كلتروب ايزگو عمللر قيلسه‌لر ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هيچ كمنى طاقتندين كيلمگان برلان تكليف قيلمايمز. ﴿أُولٰئِكَ أَصْحٰبُ الْجَنَّةِ﴾ آلار جنت ايه‌لريدر ﴿هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ﴾ ۴۲ آلار اول جنتده منگو قالاجقلاردر. ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ﴾ بز آلارنك كوكللرنده بولغان حسدنى سووروب آلدق يعنى جنت اهلى بر برسينه هيچ حسد قيلوشماسلار ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهٰرُ﴾ آلارنك آياق آستلرندن يلغه‌لر آغار ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدٰينَا لِهٰذَا﴾ وايتورلر حمد شول الله‌غه بولسون كه اول بزنى اوشبو جنتكه كوندردى ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدٰينَا اللّٰهُ﴾ اگر الله تعالى اوزى بزنى كوندرماسه اوزمز بلوب كونلگوچى بولماس ايدك ﴿لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ تحقيق دنياده ربمزنك رسوللرى حق آيتلرنى كلتوردى وبزلر الله‌نك عنايتى ايلان تصديق ايتدك ﴿وَنُودُوا أَنْ تِلْكُمُ الْجَنَّةُ﴾ وآلارغه ندا قيلنور: تحقيق اوشبو جنتلر ﴿أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ۴۳ اول جنتلرنى قيلغان عمللرگز برابرنده بيرلدگز ﴿وَنَادٰى أَصْحٰبُ الْجَنَّةِ أَصْحٰبَ النّٰارِ﴾ واصحاب جنت اصحاب نارغه ندا قيلور ﴿أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا﴾ تحقيق بزلر الله وعده قيلغان جنتنى راست تابدق ﴿فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا﴾ سزده ربگز وعده قيلغان جهنمنى راست تابدگزمى؟ ﴿قَالُوا نَعَمْ﴾ جهنم كشيلرى ايتورلر نعم درست تابدق ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ﴾ آلار آراسنده براو ندا قيلور: ﴿أَنْ لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِينَ﴾ ۴۴ تحقيق الله‌نك لعنتى ظالملرغه اولدى ديو. ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ آلار خلقنى الله تعالى‌نك حق يولندين تيالار ايدى ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ واسلام ملتينك اوزگارلوينى تليلر ايدى ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كٰفِرُونَ﴾ ۴۵ وآخرت كونينه منكر ايديلر ﴿وَبَيْنَهُمَا حِجٰابٌ﴾ جهنم برلان جنت آراسنده پرده باردر ﴿وَعَلَى الْأَعْرٰافِ رِجٰالٌ﴾ واول پرده‌نك اوستلرنده ايرلر باردر. (اول ايرلرنك كم ايديكى حقنده تورلى‌چه سوز بار: ملائكة، يا كه ايزگولكى وياوزلغى تيگز بولغان كشى، يا كه علمالردر ديديلر) ﴿يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمٰهُمْ﴾ اول ايرلر جنت وجهنم اهلينى علامتلرى برلان تانورلر (اهل جنتده‌گى آفلق برلان، جهنملك‌نك يوزينك قارالغى برلان) ﴿وَنَادَوْا أَصْحٰبَ الْجَنَّةِ﴾ اول اعرافده‌غى ايرلر جنت كشيلرينه ندا قيلورلر ﴿أَنْ سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ﴾ تحقيق هلاكتدين قوتولماق سزگه بولغوچيدر ﴿لَمْ يَدْخُلُوهَا﴾ اوزلرى هميشه جنتكه كرمگان اولورلار ﴿وَهُمْ يَطْمَعُونَ﴾ ۴۶ اوزلرى جنتكه كرورگه آرزو قيلورلار ﴿وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصٰارُهُمْ﴾ قچان اعرافده‌غى كشيلرنك كوزلرى توشسه ﴿تِلْقَاءَ أَصْحٰبِ النّٰارِ﴾ اهل جهنم طرفينه ﴿قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ﴾ ۴۷ ايتورلر يارب

بزلرنی ظالملر ایله جهنمده قیلماغل دیو ﴿ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا ﴾ اصحاب اعراف بعض ایرلرکه (ابو جهل کبی کفارنك باشلقلرینه) ندا قیلور ﴿ يَعْرِفُونَهُم بِسِيمَاهُمْ ﴾ اصحاب اعراف اول رئیسلرنی اوزلرنده گی علامتلری ایله تانور ﴿ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنكُمْ جَمْعُكُمْ ﴾ اصحاب اعراف ایتورلر سزکه دنیاده‌غی جیونلرکز (یعنی مال وبالالرنك ودوستلرنك بارچه‌سی) هیچ فائده بیرمادی ﴿ وَمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾ وسزنك تکبرلك قیلولرکزده فائده بیرمادی ﴿ أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ﴾ ایا سز دنیاده الله اوشبو بلال وصهیبلر کبی حقیر نرسه‌لرکه رحمت ایرشدرماس دیو یمین ایتهایدکز (حال بوکه آلار جنتده‌درلر سزخوار وذلیل ورسوایلارسز* صوکره الله‌تعالی اصحاب اعرافغه ایتور: ﴿ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ ﴾ جنتکه کروکز ﴿ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ ﴾ سزلرکه هیچ خوف بولماس ﴿ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾ وهیچ قایغو کورماسسز ﴿ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ ﴾ تموغ اهلی، جنت کشیلرینه ندا قیلور: ﴿ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ ﴾ بزلرکه جنتدین صو قیوکز ﴿ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ﴾ یا که الله تعالی سزکه رزقلاندرغان یمشلرنی بیرکز دیو ﴿ قَالُوا ﴾ جنت اهلی جوابده ایتورلر: ﴿ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾ تحقیق الله تعالی تموغ اهلینه، جنت یمشی برلان جنت صوینی حرام قیلدی ﴿ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا ﴾ اول کافرلر دنیاده دینلرن لعو ولهب توتدیلر الله‌نك راست دینینی یکلکه سایدیلر ﴿ وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ﴾ وآلارنی دنیا ترکلکنده گی زینتلر آلدادی ﴿ فَالْيَوْمَ نَنسَاهُمْ ﴾ بوکون بزده آلارنی جهنمده قالدررمز ﴿ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا ﴾ نتاکه اوزلری بوکونکه یولوقماقلرین اونوتدیلر ﴿ وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾ همده بزنك آیتلرمزکه انکار ایتدیلر وقارشدیلر ﴿ وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ ﴾ تحقیق آلارغه‌قرآنی کلتوردك ﴿ فَصَّلْنَاهُ ﴾ اول قرآنده هرنرسه‌نی آیرم آچق سویلدك ﴿ عَلَىٰ عِلْمٍ ﴾ اوز علمز ایله ﴿ هُدًى وَرَحْمَةً ﴾ اول قرآن هدایت ورحمتدر ﴿ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ مؤمن کشیلرکه ﴿ هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ ﴾ کوتماسلر مگر قرآنك تاویلن کوتارلر (یعنی قرآن وعده قیلغان عذاب قچان کیلور دیوب کوتارلر) ﴿ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ ﴾ قرآننك تأویلی کیلگان کون (قیامت) ده ﴿ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ ﴾ دنیاده قرآننی اونتوب یورگان کشیلر ایتورلر: ﴿ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ﴾ تحقیق ربمزنك پیغمبرلری حقنی کلتورگانلر ایکان اوشانماینچه هلاك بولغان ایکانمز ﴿ فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ ﴾ ایا بزکه شفاعت قیلغوچیلار بولورمی ﴿ فَيَشْفَعُوا لَنَا ﴾ تاکه بزکه شفاعت قیلور ایدیلر ﴿ أَوْ نُرَدُّ ﴾ یا که دنیاغه قایتارلورمزمی؟ ﴿ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ﴾ اوّل ده قیلغان بوزوق عملکه باشقه یخشی عمللر قیلور

ايدك ﴿قَدْ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ﴾ تحقيق عمرلرن كفردم صرف ايدوب اوز اوزلرين هلاك قيلديلر ﴿وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ۵۳ واول كون، الله‌غه شريكلر ديوب افتراء قيلغان صنملرى غائب بولور ﴿انَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ﴾ تحقيق ربكز شوندای قادر الله‌در اول يرو كوكلرنى يراتدى ﴿فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ﴾ آلتى كون مقدارنده ﴿ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ﴾ ينه عرش اوزرينه قصد قيلدى. (موكار باشقه معناده بولماق احتمال چونكه متشابه‌در) ﴿يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ﴾ الله تعالى كيچ قارانغوسى برلن كونى قابلار ﴿يَطْلُبُهُ حَثِيثًا﴾ اول كيچ، كونى آشغوب استار (يعنى برسى آرتندين برسى اوزلكماينچه كيلوب تورورلار) ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرٰتٍ بِاَمْرِهِ﴾ الله‌تعالى قوياش، آى، يولدزلارنى يارانديكه آلار اول الله‌غه مسخرو مطيعلار در ﴿اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُ﴾ اگاه بول بارچه اش هم بارچه خلق الله تعالى تصرفنده در ﴿تَبٰرَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِينَ﴾ ۵۴ بارچه عالمنى تربيه ايدوچى الله تعالى بركات ايامى بولدى (بس البته آ كاغه انقياد لازمدر) ﴿اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ الله‌تعالى گه زاريلق قيلوب ياشرون دعالر قيلكز ﴿انَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ ۵۵ تحقيق الله‌تعالى دعالرنده چيكدن اوتوچيلرنى سويماس (مثلا پيغمبر درجه‌سنى بيرگل ديمك كبى يا كه هراشنى سببينه كرشميچى دعا برلانكنه كوتوب تورو كبى) ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِى الْاَرْضِ﴾ يرده بوزوقلق قيلما كز ﴿بَعْدَ اِصْلَاحِهَا﴾ الله‌تعالى پيغمبرلر يباروب اول يرنى اصلاح قيلغان صوكنده ﴿وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ عذابندين قورقوب، رحمتينى اميد ايتوب دعا وعبادت قيلكز ﴿انَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ۵۶ ايزگو عمل قيلغوچيلارغه الله‌نك رحمتى يقيندر ﴿وَهُوَ الَّذِى يُرْسِلُ الرِّيٰحَ﴾ اول الله‌تعالى يللرنى يبارور ﴿بُشْرًا﴾ شادلق اوچون ﴿بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِ﴾ اوزينك رحمتى اولغان يغمور آلدندن (يل ايسكانده رسول الله؛ «يارب بويلنى يل قيل، اما ايس قيلماغل» ديه دعا قيله‌در ايدى ﴿حَتّٰٓى اِذَآ اَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ حتى كه اول يل، يغمورى سببلى آغر بولوطنى يوكلاسه ﴿سُقْنٰهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ﴾ اول بولوطنى اولنسز قورى شهر اوستينه ياودرورغه يبارورمز ﴿فَاَنْزَلْنَا بِهِ الْمَآءَ﴾ بس اول شهرگه يغمور صووينى ايندرورمز ﴿فَاَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ﴾ واول يغمور برلان تورلى تورلى يمشلرنى چغارمز - اوسدرمز ﴿كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰى﴾ اوشانداق ميتلرنى قبرلرندين چغارورمز ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ ۵۷ مذكور اشلرنى اعتبار قيلوب وعظلنمه ككز اوچون قيلدق ﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ﴾ اول يغمور سببلى يرلرى يخشى شهرلك اولناری چغار ﴿باِذْنِ رَبِّهِ﴾ ربينك اذنى برلان (يغمور ايله يير فائده‌لندغى كبى قرآن ايله مؤمن كوكلى

فائده‌لنور ﴿وَالَّذِی خَبُثَ﴾ یری نـــاچار شهرنك ﴿لَا یَخْرُجُ﴾ اولانی چقماس ﴿اِلَّا نَكِدًا﴾ مگر مشقت برله بیك آز چغار (اوشانداق کافرده قرآننی ایشوتماس وعمل قیلماس، مگر آز وقتده‌غنه ایشوتسه‌ده کوچله‌نوب ایشتور فائده‌سز اولور ﴿كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰیٰتِ لِقَوْمٍ یَشْكُرُونَ﴾ ۵۸ اوشانداق نعمتلرمز حقنده‌غی آیتلرنی قدرین بلوب شکر قیلغوچی قومگه بیان قیلورمز ◆ ﴿لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰی قَوْمِهٖ﴾ تحقیق نوح‌نی قومینه رسول ایتوب یباردك ﴿فَقَالَ یٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ﴾ بس اول نوح ایتدی ای قوم فقط الله‌غه‌غنه عبادت قیلکز ﴿مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَیْرُهٗ﴾ الله‌دن باشقه سزنك اله‌کز یوقدر ﴿اِنِّیْٓ اَخَافُ عَلَیْكُمْ﴾ من سزگه قورقامن ﴿عَذَابَ یَوْمٍ عَظِیمٍ﴾ ۵۹ قهری زور بولغان کون‌نك عذابندین (یعنی طوفان کونده غرق بولماقکزدین) ﴿قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهٖ﴾ نوح‌نك آق ساقاللری ایتدی: ﴿اِنَّا لَنَرٰیكَ فِیْ ضَلٰلٍ مُّبِینٍ﴾ ۶۰ ای نوح تحقیق سنی آچیق ضلالده کوره‌مز دیو ﴿قَالَ یٰقَوْمِ لَیْسَ بِیْ ضَلٰلَةٌ﴾ نوح ایتدی ای قومم منده ضلال یوقدر ﴿وَلٰكِنِّیْ رَسُولٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِینَ﴾ ۶۱ لکن بارچه عالمنی تربیه قیلغوچی الله‌نك پیغمبری من ﴿اُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّیْ﴾ سزلرگه ربمنك قوشقان حکملرین ایرشدررمن ﴿وَاَنْصَحُ لَكُمْ﴾ وسزلرگه خیر خواهلق قیلورمن ﴿وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ۶۲ والله‌دن شول نرسه‌لرنی بلورمن که‌سز آنی بلمایسز ﴿اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ﴾ ایا سز! الله‌دن کتاب کیلوگه عجبله‌نه‌سزمی؟ ﴿عَلٰی رَجُلٍ مِّنْكُمْ﴾ آرا کزدن بر ایرگه ﴿لِیُنْذِرَكُمْ﴾ سزلرنی یمانلقدن قورقتور اوچون ﴿وَلِتَتَّقُوا﴾ واول ایرگه اینانوب سزلر کفر وگناهلردن ساقلانماقکز اوچون ﴿وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ ۶۳ وتقوی کز اوچون سزلرگه رحمت ایرشور اوچون ﴿فَكَذَّبُوْهُ﴾ بس نوح‌نی یالغانچی دیدیلر ﴿فَاَنْجَیْنٰهُ وَالَّذِینَ مَعَهٗ﴾ بس نوح‌نی وآنك برلان بولغان کشیلرنی عذابدین قوتقاردق ﴿فِی الْفُلْكِ﴾ کیمه‌ده ﴿وَاَغْرَقْنَا الَّذِینَ كَذَّبُوا بِاٰیٰتِنَا﴾ وآیتلرمزنی یالغان دیگان کشیلرنی غرق قیلدق ﴿اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِینَ﴾ ۶۴ تحقیق آلار حقنی کورمی تورغان سوقر بولدیلر ﴿وَاِلٰی عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًا﴾ وعاد قومینه قرداشلری هودنی یباردك ﴿قَالَ یٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ﴾ هود ایتدی ای قومم فقط الله‌غه‌غنه عبادت قیلکز ﴿مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَیْرُهٗ﴾ الله‌دن باشقه اله‌کز یوقدر ﴿اَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ ۶۵ الله‌نك عذابندین قورقمیسزمی ﴿قَالَ الْمَلَاُ الَّذِینَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ﴾ هودنك قومندن کافر بولغان‌لری ایتدی: ﴿اِنَّا لَنَرٰیكَ فِیْ سَفَاهَةٍ﴾ بز سنی نادانلقده واحمق‌لقده دیو بله‌مز ﴿وَاِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكٰذِبِینَ﴾ ۶۶ همده سنی یالغانچی دیوب ظن قیله‌مز پیغمبر من دیدککه اوشانمیمز ﴿قَالَ یٰقَوْمِ لَیْسَ بِیْ سَفَاهَةٌ﴾ هود ایتدی ای قومم منده نادانلق یوقدر ﴿وَلٰكِنِّیْ رَسُولٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِینَ﴾ ۶۷ لکن من جمیع عالمنی

تربیه ایتکوچی اللهنك رسولی من ﴿ أُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّي ﴾ سزلرگه ربمنك رسالتین ایرشدرمن ﴿ وَأَنَا لَكُمْ نٰاصِحٌ أَمِينٌ ﴾ ۶۸ ومن سزلرگه یخشیلقنی تله گوچی، سوزمده اشانچلی بر پیغمبرمن ﴿ أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جٰاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ ایا سز اللهدن سزگه کتاب کیلوگه عجبلنه سزمی؟ ﴿ عَلىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ ﴾ اوز آراکزدن بر ایرگه ﴿ لِيُنْذِرَكُمْ ﴾ سزنی قورقوتماق اوچون ﴿ وَاذْكُرُوا ﴾ اللهنك نعمتلرین یادکزغه کیتروکز ﴿ اذْ جَعَلَكُمْ خُلَفٰاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ ﴾ چونکه سزنی نوح قومی هلاك بولغان صوکنده آلار اورننده قیلدی ﴿ وَزٰادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْطَةً ﴾ وخلقکزده فضیلتنی آرتق قیلدی ﴿ فَاذْكُرُوا آلاءَ اللهِ ﴾ بس اللهنك نعمتلرین یادکزغه کیتورکز ﴿ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ ۶۹ شولای اولساکز عذابدین قوتلووکز امیدلیدر ﴿ قٰالُوا أَجِئْتَنٰا لِنَعْبُدَ اللهَ وَحْدَهُ ﴾ ایتدیلر ای هود بزلرنی سین بر اللهغه غنه عبادت قیلکز دیو بیورورغه کیلدکمی؟! ﴿ وَنَذَرَ مٰا كٰانَ يَعْبُدُ آبٰاؤُنٰا ﴾ وآتالرمز عبادت قیلغان صنملرنی تاشلاکز دیوب ایتورگه کیلدکمی؟ ﴿ فَأْتِنٰا بِمٰا تَعِدُنٰا ﴾ بس بزگه وعده قیلغان عذابکنی کیتورگل ﴿ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴾ ۷۰ اگر سوزکده صادقلردن بولسالك ﴿ قٰالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ﴾ هود ایتدی: تحقیق سزگه ربکزدین عذاب وآچونك کیلماگی واجب بولدی ﴿ أَتُجٰادِلُونَنِي فِي أَسْمٰاءٍ سَمَّيْتُمُوهٰا أَنْتُمْ وَآبٰاؤُكُمْ ﴾ ایا سز مکا آتالرکز واوزکز الله دیوب آتاغان صنملرکز حقنده نزاع قیلوشاسزمی؟ ﴿ مٰا نَزَّلَ اللهُ بِهٰا مِنْ سُلْطٰنٍ ﴾ که الله تعالی اول صنملرغه عبادت قیلونك درستلگی حقنده هیچ بر دلیل ایندرمدی ﴿ فَانْتَظِرُوا ﴾ بس باشکزغه کیله چك هلاکتنی کوتوکز ﴿ إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴾ ۷۱ منده اوزمه بولاچق درجه لرنی کوتامن ﴿ فَأَنْجَيْنٰاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ ﴾ بس بز هودنی وآنك برلان بولغان کشیلرنی قوتقاردق ﴿ بِرَحْمَةٍ مِنّٰا ﴾ اوز رحمتمز ایلان ﴿ وَقَطَعْنٰا دٰابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيٰاتِنٰا ﴾ آیتلرمزنی یالغان دیوچیلرنك اصلینی ونسلینی کیسدك هلاك قیلوب بتردك ﴿ وَمٰا كٰانُوا مُؤْمِنِينَ ﴾ ۷۲ هلاك وقتنده هیچ برسی مؤمن بولمادیلار ایمانسز کیتدیلر (آلارغه هود علیه السلام ایتدی: سزگه عذاب اوچون ییل کیله چك دیو. آلار مسخره قیلدیلار اوشانمادیلر لکن هودنك سوزی درست بولوب بارچه سنی ریح عقیم هلاك ایتدی ﴿ وَإِلىٰ ثَمُودَ أَخٰاهُمْ صٰلِحًا ﴾ وثمود قومینه پیغمبر ایتوب قرداشلری صالحنی بیاردك ﴿ قٰالَ يٰا قَوْمِ اعْبُدُوا اللهَ ﴾ ایتدی ای قومم فقط اللهغه غنه عبادت قیلکز ﴿ مٰا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ ﴾ سزنك اللهدن باشقه الهکز یوقدر (ثمود قومی بر وقت صالح علیه السلامدن، معجزه ایتوب اوشبو تاشدن دوه چغار دیو سورادیلر. صالح علیه السلام دعا قیلدی دوه چقدی لکن همان اوشانمادیلر ﴿ قَدْ جٰاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ تحقیق سزگه

اللهدن منم پیغمبرلکیمه آچق علامت کیلدی ﴿هٰذه ناقَةُ اللّٰه لَکُمْ آیَةً﴾ اوشبو دوه سزگه علامت اوچون یبارلگان دوه‌در ﴿فَذَرُوها تَأْکُلْ فی اَرْض اللّٰه﴾ آ کارغه اختیار بیرکز اللهنك یرنده آشاسون ﴿وَلا تَمَسُّوها بسُوءٍ﴾ یاوزلق برلان آ کارغه قول تیگورمکز ﴿فَیَأْخُذَکُمْ عَذابٌ اَلیمٌ﴾ ۷۳ یوقسه سزگه رنجتکوچی عذاب ایرشور ﴿وَاذْکُرُوا﴾ واللهنك نعمتلرین یادکزغه توشرکز ﴿اذْ جَعَلَکُمْ خُلَفاءَ منْ بَعْد عاد﴾ چونکه سزلرنی عاد قومی هلاك بولغان صوکنده خلیفه قیلدی ﴿وَبَوَّاَکُمْ فی الْاَرْض﴾ وسزلارنی حجاز برلان شام آراسنده‌غی یرلرگه ایندردی یعنی شونده اورناشدردی ﴿تَتَّخذُونَ منْ سُهُولها قُصُورًا وَتَنْحتُونَ الْجبالَ بُیُوتًا﴾ یمشاق بالچقلارندین سرایلر وتاولرنی تیشوب اویلریاسیسز. ﴿فَاذْکُرُوا آلاءَ اللّٰه﴾ بس اللهنك نعمتلرین یادکزغه کیتروکز ﴿وَلا تَعْثَوْا فی الْاَرْض مُفْسدینَ﴾ ۷۴ اللهنك امرینه قارشوب یر یوزنده بوزوقلق قیلوب یورماکز ﴿قالَ الْمَلَأُ الَّذینَ اسْتَکْبَرُوا منْ قَوْمه﴾ صالح قومندین تکبرلنوچی الوغلاری ایتدی: ﴿للَّذینَ اسْتُضْعفُوا لمَنْ آمَنَ منْهُمْ﴾ صالحغه ایمان کیترگان ضعیف مؤمنلرگه ﴿اَتَعْلَمُونَ اَنَّ صالحاً مُرْسَلٌ منْ رَبّه﴾ صالح اللهنك پیغمبری دیوب اوشاناسزمی؟ ﴿قالوا انّا بمآ اُرْسلَ به مُؤْمنُونَ﴾ ۷۵ ایمانلیلری ایتدیلر تحقیق صالح برلان یبرلگان معجزه‌لرگه اوشانامز دیو. ﴿قالَ الَّذینَ اسْتَکْبَرُوا﴾ تکبرلنوب ایمان کیتورمگانلری ایتدیلر ﴿انّا بالَّذی آمَنْتُمْ به کافرُونَ﴾ ۷۶ سز ایمان کیتورگان نرسه‌لرگه بز انکار ایدوچیلرمز دیو. (آلارنك سوراب آلغان دوه‌لری اوزلرینه فتنه گنه بولدی. صولرون بر کون دوه بر کون اوزلری اچادر ایدی؛ صوکره دوه صو اچارگه کیلگان صوکنده دوه‌نی اولترورگه کیکاش ایتدیلر ﴿فَعَقَرُوا النّاقَةَ﴾ دوه‌نی هلاك قیلدیلر ﴿وَعَتَوْا عَنْ اَمْر رَبّهمْ﴾ اللهنك امرینه تکبرلك قیلدیلر ﴿وَقالُوا﴾ آلار ایتدیلر ﴿یا صالحُ ائْتنا بما تَعدُنا﴾ ای صالح بزگه وعده قیلغان عذابکنی کیتور ایندی دوه کنیده اولتوردك ﴿انْ کُنْتَ منَ الْمُرْسَلینَ﴾ ۷۷ اگر پیغمبرلردن بولسالك! (بو سوزلری صالحنی مسخره اوچونگنه ایدی. ﴿فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فی دارهمْ جاثمینَ﴾ ۷۸ بس آلارنی زلزله توتدی یورتلرندین چغه‌ده آلماینچه شونده هلاك بولدیلر. ﴿فَتَوَلّی عَنْهُمْ﴾ صوکره صالح علیه السلام آلاردین اعراض قیلدی آلار یانندین کیتدی ﴿وَقالَ﴾ هم ایتدی ﴿یا قَوْم﴾ ای قومم ﴿لَقَدْ اَبْلَغْتُکُمْ رسالَةَ رَبّی﴾ تحقیق مین پیغمبرلگمنی سزگه ایرشدردم ﴿وَنَصَحْتُ لَکُمْ﴾ هم سزگه نصیحت قیلدم (سزنك اوچون یخشیلقده یوردم) ﴿وَلکنْ لا تُحبُّونَ النّاصحینَ﴾ ۷۹ لکن سز نصیحت ایدوچیلرنی سومیسز ایکان! (شوندن صوك صالح علیه السلام مکه‌گه کیتوب، وفات بولغانچه آنده

توردی ﴿وَلُوطًا اذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ﴾ ولوطنی اوز قومینه پیغمبر ایتوب یباردك هم اول ایتدی: ﴿اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ عجب سز فاحش عملر قیلاموسز؟! (یعنی ایرلرگه یاقنلق قیلاموسز؟ ﴿مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعٰلَمِينَ ۝٨٠﴾ اول فاحش عملنی سزدن اوّل هیچ کمسه قیلمادی ﴿اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاۤءِ﴾ تحقیق سز خاتونلرنی تاشلاب ایرلرگه شهوة برلان جماع قیلاسز ﴿بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ۝٨١﴾ بلکه سز حقدن اوتکان شهوة کزنی اسراف قیلغوچیلارسز. ﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖ﴾ لوط قومینك جوابی بولمادی ﴿اِلَّآ اَنْ قَالُوٓا اَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ﴾ مگر ایتدیلر شول لوطنی هم آنك ایبداشلرون قریه کزدن چغارکز ﴿اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ۝٨٢﴾ چونکه آلار اوزلرین پاك دیوب بزدن جیرانگان بولالر. ﴿فَاَنْجَيْنٰهُ وَاَهْلَهٗٓ﴾ بس لوطنی واهلینی عذابدین قوتقاردق ﴿اِلَّا امْرَاَتَهٗ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِينَ ۝٨٣﴾ مگر خاتونینی قوتقارمدق خاتونی هلاکنده قالغوچیلاردن بولدی. ﴿وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ وآلار اوستینه تاش یاودردق ﴿فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ۝٨٤﴾ بس عبرت کوزك برلان قارا کافرلرنك آخری نچوك بولدی ◆ ﴿وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ ومدین شهرینه پیغمبر ایدوب قرداشلری شعیبنی یباردك ﴿قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ﴾ ایتدی ای قوم الله غه عبادت قیلکز ﴿مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ﴾ آندین باشقه اله کز یوقدر دیو ﴿قَدْ جَاۤءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ تحقیق سزگه الله دن آچق معجزه لر کلدی ﴿فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ﴾ بس اولچاولرکزده وفا قیلکز (یعنی تیکز اولچاکز) ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَاۤءَهُمْ﴾ آدملرگه نرسه ساتقانده کیم اولچامکز ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِى الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا﴾ الله تعالی یرنی رسوللر یباروب توزاتکانی صوکنده سز اول یرده بوزوقلقلار قیلماکز ﴿ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ اوشبو حکملر سزگه خیردر ﴿اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٨٥﴾ اگر راست مؤمن بولسا کز ﴿وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ﴾ وهر یول باشنده قورقتماق اوچون اوتورماکز ﴿وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ والله یولندین تیار اوچون ﴿مَنْ اٰمَنَ بِهٖ﴾ اول الله غه ایمان کیترگان کشیلرنی ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ واسلام ملتینه تغیرنی (اوزگارونی) استیسز ﴿وَاذْكُرُوٓا﴾ والله نك نعمتلرین یادکزغه کیتورکز ﴿اِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ﴾ چونکه اوّلده آزایدکز الله سزلرنی کوب قیلدی ﴿وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝٨٦﴾ فاراب عبرت آلکز پیغمبرلرینه قارشوب بوزوقلق قیلغان کشیلرنك آخری نچوك بولدی (یعنی نوح، عاد، هود وصالح قوملری نچوك هلاك بولدیلر) ﴿وَاِنْ كَانَ طَآئِفَةٌ مِنْكُمْ﴾ اگر سزلردن برطائفه بولسه ﴿اٰمَنُوا بِالَّذِىٓ اُرْسِلْتُ بِهٖ﴾ منم برلان یبارلگان حکملرگه ایمان کیترگوچی ﴿وَطَآئِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا﴾ ایکنچی ایمان کیتورمگان طائفه لرده بولسه ﴿فَاصْبِرُوا﴾

بس صبرلق برلان كوتكز ﴿ حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ بَيْنَنَا ﴾ تا كه الله تعالى آرامزده حكم قيلغانچه ﴿ وَهُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِينَ ﴾ ٨٧ اول، حاكملرنك ايك خيريدر. ﴿ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ ﴾ شعيب‌نك ايمان كيتورمكانلرندن تكبرلنوچيلرى ايتدى ﴿ لَنُخْرِجَنَّكَ يٰشُعَيْبُ ﴾ اى شعيب البته اوزكنى چغارورمز ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ ﴾ وسنك ايلان ايمان كيترگوچيلرنى ﴿ مِنْ قَرْيَتِنَآ ﴾ قريه‌مزدن ﴿ أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ﴾ يا كه بزنك ملتمزگه قايتورسز (يعنى بزنك ملتكه قايتماساكز قريه‌مزدن بارچه‌كزنى قووب چغارامز ﴿ قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كٰرِهِينَ ﴾ ٨٨ شعيب ايتدى جبر وقهر برلان دينمزدن قايتارورسزمى؟ گرچه بز سزنك دينكزى مكروه كورساكده. ﴿ قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجّٰيَنَا اللّٰهُ مِنْهَا ﴾ الله تعالى رحمتى برلان سزنك بوزوق ملتكزدن قوتقارغانى صوكنده ينه‌ده بز سزنك ملتكزگه قايتساق، بزده الله‌غه ئللەنى‌لر افتراء قيلغان بولورمز ﴿ وَمَا يَكُونُ لَنَآ أَنْ نَعُودَ فِيهَآ ﴾ بزگه سزنك ملتكزگه قايتماق لايق بولماس ﴿ إِلَّآ أَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ رَبُّنَا ﴾ مگر ربمز اولان الله تعالى تلاسه‌گنه قايتورمز (لكن الله‌نك بوزوق ملتكه قايتونى تلامكى ممكن توگلدر. ﴿ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴾ الله تعالى هر شينى علم برلان احاطه قيلدى هيچ بلمكان نرسه‌سى يوق. ﴿ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ﴾ الله‌غه توكل قيلدق (سزدن قورقميمز) ﴿ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ ﴾ اى ربمز بزنك برلان قوممز آراسنده حقلق بولان حكم قيلغل ﴿ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفٰتِحِينَ ﴾ ٨٩ سن حاكملرنك خيرلوسى سن. ﴿ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ ﴾ شعيب قومينك الوغ كافرلرى ايتديلر: ﴿ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا ﴾ اگر شعيبگه ايارساكز ﴿ إِنَّكُمْ إِذًا لَخٰسِرُونَ ﴾ ٩٠ تحقيق سزلر شول ساعت هلاك بولورسز ﴿ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ ﴾ بس آلارنك باشيغه زلزله قوبدى ﴿ فَأَصْبَحُوا فِي دٰرِهِمْ جٰثِمِينَ ﴾ ٩١ بس آلار يورتلارندن چغه‌ده آلماينچه شونده هلاك بولديلر (جثوم ديوب هلاك بولوب يغلوب توشونى ايتورلر). ﴿ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ﴾ شعيب‌گه يالغانچى ديوچيلر گويا كه شهرلرنده بر ساعتده فائده‌لنماديلر ﴿ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخٰسِرِينَ ﴾ ٩٢ شعيبنى يالغان ديوچى كشيلر آنلار هلاك بولغوچيلردر ﴿ فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ ﴾ بس آلاردن شعيب اعراض قيلدى (آلاردن آيورلدى) ﴿ وَقَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّي ﴾ شعيب ايتدى اى قوم من سزگه الله تعالى قوشوب يبارگان پيغمبر لكنى ايرشدردم ﴿ وَنَصَحْتُ لَكُمْ ﴾ وهم سزگه نصيحت ايتدم (يخشيلق كورساتورگه بيوردم) ﴿ فَكَيْفَ آسٰى عَلَى قَوْمٍ كٰفِرِينَ ﴾ ٩٣ ايمدى من نچوك بر كافر قوم اوچون اوكونيم (حال بوكه آلار اوز اوزلرين ساقلى بلماديلر ﴿ وَمَآ أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ ﴾ قريه‌لرگه هيچ پيغمبر يبارمدك ﴿ إِلَّآ أَخَذْنَآ

اَهْلَهَا بِالْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ ﴾ مگر يبارسا كده اول قريه خلقينى يبارگان پيغمبرلرمزنى يالغانچى ديگانارى اوچون بلا وفتنه برله مبتلا قيلدق ﴿ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾ شولارنى بلسه‌لر شايد اول ناچار اشلرندن طوقتالورلار ﴿ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ ﴾ الله‌غه قاينتقانلارى صوكنده قاتيلق اوزرنده بولغان حاللرين يخشيلق برلن آلماشدردق يارلى ايديلر باى بولديلار ﴿ حَتّٰى عَفَوْا ﴾ حتى كه اوزلرى ومالارى كوبايدى لكن ينه شكر قيلماديلر ﴿ وَقَالُوا قَدْ مَسَّ اٰبَآءَنَا الضَّرَّآءُ وَالسَّرَّآءُ ﴾ ايتديلركه بلا وفتنه‌ناك كيلما گى پيغمبرلرگه قارشودن توگل اوّلدن شولاى بولا كيلگان آتا آنالرمزغه‌ده ايرشكان ﴿ فَاَخَذْنٰهُمْ بَغْتَةً ﴾ بس آلارنى ايسكارمسدن توتدق ﴿ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾ اوزلرى بلمگان حالده (يعنى عذاب كيلدى بلماينچه‌ده قالديلر) ﴿ وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرٰٓى اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا ﴾ اگر قريه خلقى ايمان كيتروب الله‌دن قورقسه‌لار ايدى ﴿ لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكٰتٍ مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ﴾ آلارغه يردن وكوكدين بركاتلر آچارايدك ﴿ وَلٰكِنْ كَذَّبُوا ﴾ لكن پيغمبرلرنى يالغانچى ديديلر ايمان كيتورمديلر ﴿ فَاَخَذْنٰهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾ بس آلارغه قبيح عمللر قيلغانلرى سببلى عذاب يباردك ﴿ اَفَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى ﴾ ايا پيغمبرلارنى يالغانچى ديوچى قريه خلقى امين بولورلارمى؟ ﴿ اَنْ يَاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَآئِمُونَ ﴿٩٧﴾ كيچ يوقلاغان حاللرنده بزنك عذابمز كيلما كندين ﴿ اَوَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى ﴾ ياكه اول قريه خلقى امين بولورمى؟ ﴿ اَنْ يَاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا ضُحًى ﴾ آلارغه عذابمز كوندز كيلما كدين ﴿ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾ آلار اوين كولكيده وقتلارنده ﴿ اَفَاَمِنُوا مَكْرَ اللّٰهِ ﴾ ياكه الله‌نك مكرندين امين بولورلارمى؟ ﴿ فَلَا يَاْمَنُ مَكْرَ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٩٩﴾ لكن هلاك بولغوچى قومگه باشقه كشى الله‌نك مكرندين امين بولماس ﴿ اَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِ اَهْلِهَآ ﴾ خلايقى هلاك بولغاچ وارث بولوب قالغان كشيلرگه الله‌تعالى بيان قيلماديمى؟: ﴿ اَنْ لَوْ نَشَآءُ اَصَبْنٰهُمْ بِذُنُوبِهِمْ ﴾ اگر تلاساك گناهلرى سببلى هلاك قيلورمز ديو ﴿ وَنَطْبَعُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ ﴾ وهم كوكللرين پيچاتلرمزده هيچ نرسه آكلامازلر ديو ﴿ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ بس ايندى آلار حقنى ايشوتمازلاردىو (ايمدى شول اشلرنى قيلغوچى الله‌نك مكرندين امين بولورغه ياريمى ◆ ﴿ تِلْكَ الْقُرٰى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَآئِهَا ﴾ اى محمد اوشبو اوزمز هلاك ايتكان قريه‌لرنك خبرلرين سكا قصه قيلامز ﴿ وَلَقَدْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ﴾ تحقيق آلارغه الله‌نك رسوللرى حق وآچيق دليللرنى كيتوردى ﴿ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ﴾ بس ايمان كيتورور بولماديلر ﴿ بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ ﴾ رسوللر كيلگانچه يالغان ديوب تورغان آيتلرگه ﴿ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الْكٰفِرِينَ ﴿١٠١﴾ اوشانداق الله‌تعالى كافرلرنك كوكللينى پيچاتلار هيچ نرسه

آ كلاماسلار ﴿ وَمَا وَجَدْنَا لَاَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ﴾ اول كافرلرنك كوبراكيسى عهد برلن تابمادق بلكه عهدسز ووعده‌سز تابدق ﴿ وَاِنْ وَجَدْنَا اَكْثَرَهُمْ لَفٰسِقِينَ ﴿١٠٢﴾ تحقيق آلارنك كوبراكيسى كامل فاسقلر تابدق (الله‌نك آيتلرينه قارشو تردن برده چيركانميلر) ﴿ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى بِاٰيٰتِنَا اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ ﴾ ومذكور پيغمبر لردن صوك فرعون ايلان آنك الوغلارون حقفه اوندار اوچون، معجزه‌لر برلان حضرت موسى‌نى پيغمبر ايتوب يباردك ﴿ فَظَلَمُوا بِهَا ﴾ بس اول آيتلرگه ظلم قيلديلر يعنى اوشانماديلار ﴿ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾ بس عبرت برلن قاراغل بوزوقلق قيلغوچيلارنك آخرى نچوك بولور! ﴿ وَقَالَ مُوسٰى يٰفِرْعَوْنُ اِنِّى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٠٤﴾ موسى فرعونگه ايتدى: تحقيق مين جميع عالمنى تربيه ايدوچى الله‌نك پيغمبرى من ﴿ حَقِيقٌ عَلٰى اَنْ لَا اَقُولَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ﴾ مكا الله اوزرينه حقدن باشقه‌نى ايتماسكه واجبدر ﴿ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ ربكز طرفندين مين سزگه آچيق معجزه‌لر كيتوردم ﴿ فَاَرْسِلْ مَعِىَ بَنِى اِسْرَآئِيلَ ﴿١٠٥﴾ بس منم برلن بنى اسرائيلنى يبارگل (فرعون بنى اسرائيلنى قاتى خدمت ايتدروب اوزينه عبادت قيلدرتوب تورا ايدى. موسى عليه السلام شولرنى يبارورگه سورادى ﴿ قَالَ اِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِاٰيَةٍ ﴾ فرعون ايتدى: اگر معجزه كيتورگان بولساك ﴿ فَاْتِ بِهَآ ﴾ بس آنى حاضر كيتوركوره‌يك ﴿ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٠٦﴾ اگر من پيغمبردىگان سوزكده راست بولساك يالغانچى بولماساك ﴿ فَاَلْقٰى عَصَاهُ ﴾ بس موسى تاياقينى يرگه سالدى ﴿ فَاِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ﴿١٠٧﴾ شول وقت اول تاياق ظور آلا يلان بولدى، بارچه‌سى قاچديلر. فرعون اوتنگاچ حضرت موسى قولينه توتدى ينه تاياق بولدى ﴿ وَنَزَعَ يَدَهُ ﴾ دخى موسى عليه السلام ايزووندن قولين چقاردى ﴿ فَاِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنّٰظِرِينَ ﴿١٠٨﴾ شول وقت حضرت موسى‌نك قولى قياش نورى كبى يالتورى تورغان كوردىلر ﴿ قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ ﴾ فرعون قومينك الوغلارى ايتديلر: ﴿ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾ تحقيق بو موسى بيك ماهر سحرچيدر ﴿ يُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ ﴾ سزنى مصردن قووب چغارمقچى بولادر ﴿ فَمَاذَا تَاْمُرُونَ ﴿١١٠﴾ بس مونك حقنده نى مشورت قيله‌سز ﴿ قَالُوٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ ﴾ فرعونگه ايتديلر بولارنك اشينى آشقدرماغل ئلى كيچوكدر ﴿ وَاَرْسِلْ فِى الْمَدَآئِنِ حٰشِرِينَ ﴿١١١﴾ وشهرلرگه كشيلر يبار موسى يانينه جيولسونلر ﴿ يَاْتُوكَ بِكُلِّ سَحّٰرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾ سكا هرماهر سحرچينى كيتورورلر (شولاى ايتوب بوموسى‌نى جيكوب بولماسمى) ﴿ وَجَآءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ ﴾ سحرچيلار فرعونگه جيولوشوب كيلديلر ﴿ قَالُوٓا اِنَّ لَنَا لَاَجْرًا ﴾ ايتديلر البته بزگه زور اجر كيره‌ك ﴿ اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغٰلِبِينَ ﴿١١٣﴾ اگر بزلر موسى‌غه غالب بولساق، ﴿ قال

نَعَمْ وَاِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ فرعون ایتدی: البته جیکساکز سزگه اجر بولور هم سز اول وقتده البته منم یاقنلارمدن بولورسز ﴿ قَالُوا يٰمُوسٰى اِمَّا اَنْ تُلْقِيَ ﴾ سحرچیلر ایتدیلر ای موسی سنمی اوّل تایاغکنی تاشلیسك؟ ﴿ وَاِمَّا اَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾ یاکه بز اوّل تاشلیقمی؟ ﴿ قَالَ اَلْقُوا ﴾ موسی ایتدی سز تاشلاکز ﴿ فَلَمَّا اَلْقَوْا سَحَرُوا اَعْيُنَ النَّاسِ ﴾ تاشلاغانلاری زمانده آدملرنك کوزلرین سحرلدیلر ﴿ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ ﴾ وخلایقنی قورقتدیلر ﴿ وَجَاءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ کوچلری یتکانچه الوغ سحر کورساتدیلرکه تاشلاغان اوزون آغاچ و آرقانلاری بارچه‌سی یلان بولوب کورندی ﴿ وَاَوْحَيْنَا اِلٰى مُوسٰى اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ﴾ موسی‌غه تایاغکنی یرگه تاشلادیوحی قیلدق ﴿ فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ شول ساعت اول تایاق آلارنك سحرلب یلان چایان کورسانکان آرقان و آغاچلارین یوتادر (روایت ایدلدی که بارچه‌سنی یوتوب بترگاچ آدملرگه تعرض ایته باشلادی وشول وقت خلق آرتلرینه چیگوب قاچقانده، تغزلقدن بیك کوب کشیلر هلاك بولغان ایمش ﴿ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ حق اوستگه چغوب آلارنك سحر برلان یاساغان نرسه‌لری باطل بولدی یالغانلغی بلندی ﴿ فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾ بس شول اورنده اول سحرچیلر جیکادیلر وخوربولوب قایتدیلر ﴿ وَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سٰجِدِينَ ﴿١٢٠﴾ هم شول(سحرچیلر اللهغه سجده‌گه یاتدیلار (زیرا بلدیلرکه موسی‌نك تایاغی سحر توگل معجزه‌در) ﴿ قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٢١﴾ ایتدیلرکه بارچه عالمنی تربیه ایدوچی اللهغه ایمان کیتوردك. (فرعون ایتدی مکا ایته‌سزمی؟ سحرچیلر ایتدیلر: ﴿ رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١٢٢﴾ موسی برلان هارونلك ربسینه ایمان کیتوردك ﴿ قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ﴾ فرعون ایتدی من اذن بیرمایینچه موسی‌غه ایمان کیتوره‌سزمی؟ ﴿ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ مَكَرْتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ ﴾ تحقیق بو اشکز شهرده قوروب چقغان حیله ومکر کزدر ﴿ لِتُخْرِجُوا مِنْهَا اَهْلَهَا ﴾ اول شهردن جماعتینی چقارور اوچون ﴿ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾ بس من سزگه نی قیلورمن تیز بلورسز ﴿ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلٰفٍ ﴾ البته من سزنك اوك قول سول آیاقلارکزنی یاکه بالعکس کیسارمن ایکیسی بر یاقدن بولماس ﴿ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾ صوکره بارچه‌کزنی آسارمن ﴿ قَالُوا اِنَّا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾ ایتدیلر آسساك اللهغه قایتامز سنك آسماقکدن برده قورقمیمز ﴿ وَمَا تَنْقِمُ مِنَّا اِلَّا اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيٰتِ رَبِّنَا ﴾ سن بزلرنی هیچ نی اوچون شلته‌قیلمایسك مگرربمزنك آیتلرینه ایمان کیترگانمز اوچونگنه شلته‌قیله‌سن ﴿ لَمَّا جَاءَتْنَا ﴾ اول آیتلر بزگه کیلگان صوکنده ﴿ رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا ﴾ سحرچیلار ایتدیلر یارب فرعون قیلغان عذابقه چیدارغه بزگه صبر بیرگل ﴿ وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾ وبزلرنی

مسلمان كويمز چه اوترگل ديو (روايت اولندى كه شول كون شهيد اولديلار) ﴿ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ ﴾ فرعون قومندن زورلرى ايتديلار: ﴿ أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ ﴾ بو موسى برلن آنك قومينى يرده فساد وبوزوقلق قيلور اوچونمى قالدراسك ؟ ! ﴿ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ ﴾ وهم اوزكنى وصنملركنى تاشلار اوچون قالدراسكمى؟! (فرعون ايته ايدى: بو صنملر كچك الهلر، اوزم الوغلارى ديو ﴿ قَالَ ﴾ فرعون ايتدى: ﴿ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ ﴾ موسى قومينك اوغللرينى البته اوتررمز ﴿ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ ﴾ وقزلارينى ترك قالدرورمز ﴿ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾ البته بز آلاردن اوستون وكوچليلرمز ﴿ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ ﴾ موسى اوزينك قومينه ايتدى: ﴿ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ ﴾ اللهدن ياردم استا كز ﴿ وَاصْبِرُوا ﴾ و آلارنك اذالرينه صبرلق قيلكز ﴿ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ ﴾ تحقيق ير اللهنك ملكيدر ﴿ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ ﴾ اولير كه اوزى تله كان كشينى خواجه قيلور ﴿ مِنْ عِبَادِهِ ﴾ اوزينك بنده لرندن ﴿ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾ عاقبت، تقوى (ساقلانوچان) كشيلر كه در (بس سزده يمان اشلردن ساقلانسه كز صوكندن البته فائز بولاچقسز ﴿ قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا ﴾ موسى نك قومى ايتديلر سن پيغمبر بولوب كيلماسدن اوّلده بو فرعون طرفندن بيك اذا وجفا قيلندق (اير بالالرمزنى بوغازلى ايدى اوزمزنى بيك قاتى خدمت ايتدره ايدى) ﴿ وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ﴾ وهم سن كيلكان صوكنده كوب اذا قيلندق ﴿ قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ ﴾ موسى عليه السلام ايتدى اميددركه اللهتعالى دوشمانكزنى هلاك ايتار ﴿ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ ﴾ آلار تورغان يرده سزنى خليفه قيلور ﴿ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾ بس الله كورر نچوك عمل قيلورسز ايكان! (ايمدى شولاى بولسه صبر ايدكز) ﴿ وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ ﴾ تحقيق فرعون قومينى آچلق برلان بلالندردك ﴿ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ ﴾ ويمشلرن كيموتمك ايلان بلالندردك ﴿ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾ وعظله نوب ايمان كيتورسونلر اوچون ﴿ فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ ﴾ قچان آلارغه يخشيلق يعنى كيكلك كيلسه ﴿ قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ ﴾ بو ايركنلك بزنك يخشيلغمز اوچون ديوب ايتورلر ﴿ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ ﴾ اكر آلارغه بر ياوزلق ايرشسه ﴿ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ ﴾ موسى وآكارغه ايمان كيتورگان كشيلربرلن شوملانورلار (ايتورلركه بويا وزلق موسى ومؤمنلر سببلى ديو) ﴿ أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ ﴾ اكاه اولغل آلارغه كيلكان شوملق الله تعالى دندر يعنى اول ياوزلقنى ايرشدرگوچى اللهتعالى در ﴿ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾ لكن كوبسى اللهدن ديو باماسلار ﴿ وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ ﴾ كافرلار ايتورلار هرقچان بزكه بربر علامت كتورسك ﴿ لِتَسْحَرَنَا بِهَا ﴾ اول علامت برلان بزلرنى سحرلار اوچون

﴿ فَما نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنينَ ﴿١٣٢﴾ بز سكا ايمان كيتورگوچى كشيلر توگلمز ﴿ فَأَرْسَلْنا
عَلَيْهِمُ الطُّوفانَ ﴾ بس آلارغه طوفانى يباردك ﴿ وَالْجَرادَ وَالْقُمَّلَ ﴾ وهم چيكرتكه
وبتنى يباردك ﴿ وَالضَّفادِعَ وَالدَّمَ ﴾ بافالارنى وهم قانى يباردك ﴿ آياتٍ مُفَصَّلاتٍ ﴾
بولارنى آيرم ـ آيرم علامتلر ايتوب يباردك (بو عذابلر آلارغه وقت ـ وقت
كيلگان ايمش) ﴿ فَاسْتَكْبَرُوا وَكانُوا قَوْماً مُجْرِمينَ ﴿١٣٣﴾ بس كيلگان آيت
صوكنده تكبرلك قيلوب كافر قوم بولديلر ﴿ وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ ﴾ قچان آلارغه
مذكور عذابلر اينسه ﴿ قالُوا يا مُوسَى ادْعُ لَنا رَبَّكَ ﴾ اى موسى بزنك اوچون
ربكا دعا قيل ديو ايتورلر ﴿ بِما عَهِدَ عِنْدَكَ ﴾ الله تعالى سكا دعا قيل ديوب امر
ايتكانى سببلى ﴿ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ ﴾ اگر بزنك اوستمزدا گى عذابنى بياره آلساك
﴿ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ ﴾ البته سكا ايمان كيتورورمز ﴿ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرائيلَ ﴿١٣٤﴾ وهم سنك
ايلان بنى اسرائيلنيده بياروررمز ﴿ فَلَمَّا كَشَفْنا عَنْهُمُ الرِّجْزَ ﴾ بس موسى دعاسى صوكنده
آلاردن عذابنى يباردك ايسه ﴿ إِلى أَجَلٍ هُمْ بالِغُوهُ ﴾ آلارغه ايروشه چك عذابغه
قدر ﴿ إِذا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾ شول وقت آلار عهدلرين صندرالار ايمان كيتورمايلر
﴿ فَانْتَقَمْنا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْناهُمْ فِي الْيَمِّ ﴾ بس آلارنى صوغه باتروب آلاردن اوچمزنى
آلدق (يعنى ياوزلقلرينك جزاسن بيردك) ﴿ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآياتِنا وَكانُوا عَنْها غافِلينَ ﴿١٣٦﴾
غرق قيلماقمز: آيتلرمزنى يالغان ديوب شول آيتلرمزدن اوزلرى غافل بولولرى
سببلى در (روايت قيلندى كه موسى عليه السلام بر كيچنى بنى اسرائيل گه حاضرلنكز
بو كون چغارمز ديوب امر قيلدى وشول كيچنى چقديلر. فرعون سيزوب
آرتلرندن قووا چقدى. موسى عليه السلام بر صوغه باروب الله نك قوشووى بوينچه
صوغه تاياغى برلان صوقغاچ اون ايكى يول آچلدى وشول يوللردن چقديلر.
فرعونلرده قومى برلن شول يولغه كرگانلر ايدى صوغه غرق بولوب هلاك
اولديلار. ﴿ وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذينَ كانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشارِقَ الْأَرْضِ وَمَغارِبَهَا ﴾ فرعون
زمانه سنده ضعيف سايلغان بنى اسرائيل قومينى مشرق طرفنده اولغان شام شريفكه
ومغرب طرفنده اولان اردن وفلسطين يرلرينه مالك وخواجه قيلدق ﴿ الَّتي بارَكْنا فيها ﴾
اول شهرلارنى بز بركتلى قيلدق ﴿ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنى عَلى بَنِي إِسْرائيلَ بِما
صَبَرُوا ﴾ بنى اسرائيلنك صبر قيلغانلارى اوچون الله تعالى طرفندين وعده قيلنمش
يخشى سوزلرى يعنى ياردم بيروى تمام بولدى. (وعده قيلغانچه كيلوب چقدى)
﴿ وَدَمَّرْنا ما كانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ ﴾ فرعون اوزى وآنك قومى قيلغان عمارتلرينى
بز هلاك وخراب قيلدق ﴿ وَما كانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾ وآلارنك كوتاروب اوسترگان
باقچه لارينى هلاك ايتدك (لكن صوكره بنى اسرائيل يالغش يولغه كردىلر كه

كيله‌چك آيتلرده بيان ايدلور) ﴿وَجٰوَزْنَا بِبَنِيٓ اِسْرٰٓئِيلَ الْبَحْرَ﴾ بنى اسرائيلنى
ديكز (ياكه ياغه) آرقلى اوتكاردك ﴿فَاَتَوْا عَلٰى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلٰٓى اَصْنَامٍ
لَهُمْ﴾ بس اوزلرينك صنملرينه عبادت قيله تورغان قومگه باردىلر ﴿قَالُوا
يٰمُوسَى اجْعَلْ لَنَآ اِلٰهًا كَمَا لَهُمْ اٰلِهَةٌ﴾ اى موسى بو قومنك معبودلرى كبى
سنده بزگه بر معبود ياساب بير ديو ايتديلر ﴿قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ۝١٣٨﴾ موسى
آلارغه ايتدى تحقيق سز بيك نادان قوملر سز نادانلغكز اوچون بو سوزنى
سويليسز ﴿اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ مُتَبَّرٌ مَا هُمْ فِيهِ﴾ اى جماعت آلار هلاك قوملردر الله تعالى
آلارنى صنملارى برلن بارچه‌سون هلاك ايده‌چكدر ﴿وَبٰطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝١٣٩﴾
وهم قيلغان عمللرى بارچه‌سى باطل-فائده‌سزدر ﴿قَالَ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِيكُمْ اِلٰهًا﴾ موسى
ايتدى الله‌دن باشقه‌نى سزگه الله قيلورغه استارمن‌مى؟ البته باشقه‌نى استه‌مم ﴿وَهُوَ
فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعٰلَمِينَ ۝١٤٠﴾ وحال آنكه اول سزنى زمانه‌گز كشيلرينه آرتق قيلدى
﴿وَاِذْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ﴾ اى بنى اسرائيل ايساب ايتوگز بز سزنى فرعون
قومندن‌ده قوتقاردق ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ﴾ آلار سزگه بيك قاتى عذاب
قيلورلار ايدى ﴿يُقَتِّلُونَ اَبْنَآءَكُمْ﴾ اير بالالرگزنى اوترەلر ايدى ﴿وَيَسْتَحْيُونَ
نِسَآءَكُمْ﴾ قزلارگزنى ترك قالدره‌لر ايدى ﴿وَفِى ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ۝١٤١﴾
اوشبو اشلرده الله طرفندن سزگه الوغ بلا بار ايدى ﴿وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثِينَ لَيْلَةً﴾
موسىغه اوتوز كيچه وكوندزنى مناجت اوچون وعده قيلدق ﴿وَاَتْمَمْنٰهَا بِعَشْرٍ﴾
واول اوتوز كوننى اون برلان تمام ايتدكده قرق بولدى ﴿فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهٓ اَرْبَعِينَ
لَيْلَةً﴾ بس ربسينك وعده‌سى قرق تولكده تمام بولدى ﴿وَقَالَ مُوسٰى لِاَخِيهِ هٰرُونَ﴾
موسى شول وعده‌لى قرق كونگه كيتكان زمانده قرداشى هارون‌گه ايتدى
﴿اخْلُفْنِى فِى قَوْمِى وَاَصْلِحْ﴾ قومم آراسنده منم اورنمده قال واصلاح ايله ﴿وَلَا تَتَّبِعْ
سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ۝١٤٢﴾ مفسد وبوزوقلق قيلغوچيلار يولينه ايارمه! ﴿وَلَمَّا جَآءَ مُوسٰى
لِمِيقَاتِنَا﴾ موسى وعده قيلغان اورنمزغه كيلگانى زمانده ﴿وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ﴾ الله تعالى اول
موسىغه سويلدى (موسى الله تعالىنى كورگه تلاب: ﴿قَالَ رَبِّ اَرِنِٓى اَنْظُرْ اِلَيْكَ﴾
موسى عليه السلام ايتدى اى ربم مكا كورن، من سكا قاريم؟! ﴿قَالَ لَنْ تَرٰينِى﴾
الله تعالى ايتدى يوق منى كوره آلمازسك ﴿وَلٰكِنِ انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ﴾ لكن تاوغه
قاراغل ﴿فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ﴾ اگر تاو اورننده تورا آلسه ﴿فَسَوْفَ تَرٰينِى﴾ بس
مينى كورورسنك ﴿فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ﴾ قچان موسىنك ربسى تاوغه هيبت نورينى
سالغاچ ﴿جَعَلَهُ دَكًّا﴾ اول تاونى كيساك قيلدى ﴿وَخَرَّ مُوسٰى صَعِقًا﴾ موسىده هوشى
كيتوب يغلدى ﴿فَلَمَّآ اَفَاقَ﴾ موسى آينوغانى زمانده ﴿قَالَ﴾ ايتدى ﴿سُبْحٰنَكَ﴾ اى ربم

سنی هر کیمچیلکدن پاك دیو اشانامن ﴿تُبْتُ اِلَيْكَ﴾ ای ربم توبه ایتدم سکا قایتدم ﴿وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾ من امتم آراسنده ایك اوّلکی مؤمن‌من ﴿قَالَ يٰمُوسٰى اِنِّى اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسٰلٰتِى﴾ الله تعالی ایتدی ای موسی من سنی آدملرکه پیغمبرم ایتوب بیارکه اختیار قیلدم ﴿وَبِكَلٰمِى﴾ واوزم برلان سویله‌شورکه اختیار قیلدم ﴿فَخُذْ مَا اٰتَيْتُكَ﴾ بس سکا بیرکان کتابمنی اجتهاد برلان توتغل ﴿وَكُنْ مِنَ الشّٰكِرِينَ ﴿١٤٤﴾ وبیرکان نعمتلریمه شکر ایتوچیلردن بولغل ﴿وَكَتَبْنَا لَهُ فِى الْاَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ﴾ وموسی‌غه تورات تافتالارنده هر شینی یازدق ﴿مَوْعِظَةً﴾ وعظنی ﴿وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَىْءٍ﴾ وهر شیکه بیان‌نی یازدق ﴿فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ﴾ بس اول توراتنی قوت ایله توتقل ﴿وَاْمُرْ قَوْمَكَ﴾ وهم قومکاده تورات برلان عمل ایدرکه بیورغل ﴿يَاْخُذُوا بِاَحْسَنِهَا﴾ توراتنك کورکام حکملری‌ایله عمل قیلسونلار ﴿سَاُورِيكُمْ دَارَ الْفٰسِقِينَ ﴿١٤٥﴾ تیزلکده سزکه فاسقلار یورتنی یعنی جهنمنی کورساتورمن سز ایندی توراتغه قارشوب فاسق بولماکز ﴿سَاَصْرِفُ عَنْ اٰيٰتِىَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ یرده هیچ حقسز الوغلانوب تکبرلنوب یوروچیلرنی اوزمنك آیتلرمدن دوندرورمن، کوکللرین قایتارورمن ﴿وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ اگر اول تکبرلنوچیلر هر دلیل وآیتنی کورسه‌لرده ایمان کیتورمزلر ﴿وَاِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ﴾ اگر حق وتوغری یولنی کورسه‌لر ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ آنی یول توتماسلار یعنی آنك بوینچه یورماسلر ﴿وَاِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَىِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ اگر ایندی ضلالت وآزغونلق یولنی کورسه‌لر آنی یول توتارلر شونك بوینچه‌غنه یورورلر ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا﴾ بو قدر خلقسزلقغه توشولری شونك اوچوندرکه بزنك آیترمزنی یالغان دیدیلر ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غٰفِلِينَ ﴿١٤٦﴾ وهم اول آیتلردن اوزلری غافل بولدیلر عمل قیلمادیلر آلار ایلان عبرتلنمادیلر ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا وَلِقَاۤءِ الْاٰخِرَةِ﴾ شول کشیلرکه بزنك آیتلرمزنی هم آخرة کونینه باراچقلارنی یالغان دیدیلر ﴿حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ﴾ آلارنك عملرینك ثوابی جویولور باطل بولور ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾ آلارغه قیلغان قبیح عملری برابرینه‌گنه جزا قیلنور آرتق جزا قیلونماس ﴿وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسٰى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ موسی مناجاتکه کیتکاچ قومی اوزلرینك آلتونلارندن بزاو یاسادیلار ﴿لَهُ خُوَارٌ﴾ آنك تاوشی بار ایدی (تاریخلرده قصه‌سی مشهوردر) ﴿اَلَمْ يَرَوْا اَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ﴾ کورمیلرمی؟! اول بزاو آلار برلان سویلشه آلمی ﴿وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا﴾ وهم آلارنی توغری یولغه کوندررکه قادر توگل ﴿اتَّخَذُوهُ﴾ عجب شول عاجز بزاونی اله توتالار ﴿وَكَانُوا ظٰلِمِينَ ﴿١٤٨﴾ آنارغه عبادت قیلولری سببلی اوز اوزلرینه ظالم بولالار

﴿ وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ ﴾ وقوللرينه آغزلرى توشكان زمانده (يعنى قايغوغه قالغانلرى زمانده ﴿ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا ﴾ وهم حقيقة ضلالغه توشكانلرين كورگانلرى زمانده ﴿ قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا ﴾ ايتديلر اگر بزگه ربمز رحمت ايتماسه ﴿ وَيَغْفِرْ لَنَا ﴾ دخى گناهلرمزنى يارلقامسه ﴿ لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ البته بز هلاكلردن بولامز ﴿ وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا ﴾ موسى عليه السلام قومى يانينه آچووقايغو برلان قايتقانى زمانده ﴿ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي ﴾ موسى عليه السلام ايتدى: من كيتكاچ نى قباحت اشلر اشلگانسز! ﴿ أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ ﴾ اللهنك امرنده آشقدكزمو؟ يعنى الله وعده قيلعان قرق كونى اوتكاروركه كوبسوندكزمى؟ ﴿ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ ﴾ آچووندن قولنداغى تورات تاقتالرينى تاشلادى ﴿ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ ﴾ وقرداشى هارون عليه السلام نك ساقالندن توتدى ﴿ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ ﴾ آنى اوزينه تارتدى ﴿ قَالَ ابْنَ أُمَّ ﴾ هارون ايتدى اى آنام اوغلى قرداشم ﴿ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي ﴾ تحقيق بو قوم منى ضعيفكه سايدى ﴿ وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي ﴾ ومينى امر بالمعروف قيلدغم سببلى اوتروركه يقين بولديلار ﴿ فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ ﴾ دشمانلارنى منم اوزريمه شادلاندرماغل ﴿ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾ ومنى ظالم قوملر جمله سندن ساناماغل (من آلارنك اول اشلرينه هيچ راضى بولمادم) ﴿ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي ﴾ موسى عليه السلام ايتدى يارب منى وقرداشم هارونى يارلقاغل ﴿ وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ ﴾ وبزلرنى رحمتكه يعنى جنتكه كرتكل ﴿ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾ سن رحيم قيلغوچى لارنك كامل رحيم ليسى سن ﴿ إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ ﴾ بزاونى الله توتقانلارغه اللهنك آچوى ايرشور ﴿ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ﴾ ودنياده خوارلق ايرشور ﴿ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾ اوشانداق اللهنك شريگى باردير يوب افترا قيلغوچيلارغه جزا قيلورمز ﴿ وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ﴾ شوندااين كشيلركه ياوز عملر قيلديلار ﴿ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا ﴾ ينه اول ياوز عملر صوكنده توبه ايتوب ايمان كيتورسه لر ﴿ إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾ اول توبه لرى صوكنده شكسز ربك يارلقاغوچيدر چونكه اول الله تعالى بيك رحيملى ويارلقاغوچيدر ﴿ وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾ موسى نك آچووى باسلغانى زمانده اوّلده آتوب تاشلاغان تورات تاقتالرينى يا كادن قولينه آلدى اول تاقتاده الله تعالى دن فورقغان كشيلر گه حق يولغه كونلمك هم مرحمت يازلمش ايدى ﴿ وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا ﴾ موسى اوزينك قومندين يتمش ايرنى آلدى ﴿ لِمِيقَاتِنَا ﴾ بزنك وعده مزگه بارماق اوچون ﴿ فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ ﴾ قچان اول يتمش ايرنى زلزله توتقاچ ﴿ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ

﴿ اَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَاِيَّاىَ ﴾ موسى ايتدى اى ربم اگر مينى واول ايرلرنى هلاك ايتما كنى تلاسك سين البته مكا ايبداش بولماقلرندن اوّل هلاك ايتار ايدك ﴿ اَتُهْلِكُنَا ﴾ ايا بزنى هلاك قيلورموسن؟ (يعنى بنى اسرائيل شلته سينه قالدرورموسن؟ ﴿ بِمَا فَعَلَ السُّفَهَآءُ مِنَّا ﴾ بزلردن احمق كشيلر قيلغان اشلر سببلى (شول يتمش كشى طورتاغنده بزلرگه اللهنى كورسات ديو سورادىلر، بو ايسه، هلاكتگه سبب اولوردای گناه بولدى هلاك قيلدرماس اوچون موسى عليه السلام مذكور سوزلرنى سويلدى ﴿ اِنْ هِىَ اِلَّا فِتْنَتُكَ ﴾ اللهنى كورورگه سوراولرى، اوزك تلهگان برفتنه در ﴿ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَآءُ ﴾ اول فتنهك ايلان تلهگان كشيكنى ضلالت گه سالاسن ﴿ وَتَهْدِى مَنْ تَشَآءُ ﴾ وتلهگان كشيكنى هدايتكه سالاسن ﴿ اَنْتَ وَلِيُّنَا ﴾ فقط سنگنه بزنك ياردمچيمز سك ﴿ فَاغْفِرْلَنَا وَارْحَمْنَا ﴾ بس بزنى يارلقاغل وبزلرگه رحمت قيلغل ﴿ وَاَنْتَ خَيْرُ الْغٰفِرِينَ ﴾ ١٥٥ وسن گناهلارنى كيچكوچيلرنك خيرلوسى سن ﴿ وَاكْتُبْ لَنَا فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً ﴾ يارب بزلرگه اوشبو دنياده علم وعبادت وكوركام رزق ويارد منى بيرگل ﴿ وَفِى الْاٰخِرَةِ ﴾ وآخرتده هم ايذگولكنى بيرگل ﴿ اِنَّا هُدْنَآ اِلَيْكَ ﴾ تحقيق بزلر سنك رحمتكا قايتدق بارچه مزنى يارلقاغل ﴿ قَالَ عَذَابِىٓ اُصِيبُ بِهِ مَنْ اَشَآءُ ﴾ الله تعالى ايتدى عذابمنى تلهگان كمسه گه ايرشدرورمن بعضلرندن كيچسام قادرمن ﴿ وَرَحْمَتِى وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ ﴾ ورحمتم كيكدر هرشينى صيدرورد نياده كافرنيده رزقلاندير ه من. (ابليس ايتدى: منده «شى» مكاده رحمت ايرشما كى اميدلى ديو. الله تعالى ايتدى: ﴿ فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ ﴾ اول رحمتنى البته كفردن ساقلانغوچى كشيلرگه بيررمز ﴿ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ ﴾ وهماللرندين زكوة بيرگان كشيلرگه ﴿ وَالَّذِينَ هُمْ بِاٰيٰتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴾ ١٥٦ وهم بزنك آيتلرمزگه ايمان كيتورگان كمسهلرگه (بس يهود ونصارى ايتديلر: بزده تورات وانجيل آيتلرينه اوشانامز بو آيتگه بزده كره مز ديو. الله تعالى آلارنى رد اوچون ايتدى: ﴿ اَلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِىَّ الْاُمِّىَّ ﴾ امى بولغان رسوليمه ايارگان كشيلرگه رحمتم ايرشور ﴿ الَّذِى يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ ﴾ اوزلرينك قولنده بولغان توريه وانجيلده اول نبى امى (محمد) نك صفتلارن يازلنغان تابارلار ﴿ يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهٰيهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ ﴾ اول محمد آلارغه امر بالمعروف ونهى عن المنكر قيلور ﴿ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبٰتِ ﴾ حلال وخوش نرسهلرنى آلارغه حلال قيلور ﴿ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبٰٓئِثَ ﴾ قبيح وخبيث نرسهلرنى آلارغه حرام قيلور (فان ودوكغزكبى) ﴿ وَيَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ ﴾ وآلارده بولغان آورلقلارنى بترور (مثلا حلال نرسهلرنى حرام قيلوكبى) ﴿ وَالْاَغْلٰلَ الَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ ﴾ وآلارنك شريعتلرنده گى قاتى وآغر حكملرنى بترور (آلارنك

شريعتنده بر كمسه‌نك كيومينه نجاست تيسه كيسوب آلمق كيرك، يووب پاكلانمى ايدى. رسول‌الله شرافتنده اول حكملر بتدى ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ﴾ بس محمد گه ايمان كيتروب آنى الوغلاغان كشيلر ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ وآ كارغه ياردم بيرسه‌لر ﴿وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ﴾ و آنك ايله ايندرلمش قرآنغه ايارسه‌لر ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ۱۵۷ شول كشيلردر آخرتده قوتلغو چيلار ◆ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ ۱۵۸ ايت اى محمد: تحقيق من بارچه‌كزغه الله طرفندين يبارلگان رسول من ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ اويله الله‌در كه يرو كوك بارچه‌سى آنك ملكيدر ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ الله‌دن باشقه اله يوقدر ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ اول الله اوترور هم ترگزور ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ﴾ بس الله‌غه وآنك امى بولغان رسولينه ايمان كيتروكز ﴿الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ﴾ اويله رسولدركه الله‌غه وآنك آيتلرينه ايمان كيترور ﴿وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ ۱۵۹ اول رسولگه ايار كز شايد توغرى يولغه كونارسز ◆ ﴿وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ موسى قومندين بر جماعت باردركه حقلقغه اوندارلر ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ ۱۶۰ وهم حق برلان عدالة قيلورلار (آلار ايسه ايمان‌لى كمسه‌لردر) ﴿وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا﴾ بز اول بنى اسرائيل‌نى اون ايكى اروغغه بولدك ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى﴾ وهم موسى‌غه وحى قيلدق ﴿إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ﴾ قومى صو استاگان وقتده (يعنى آلار دريادن قوتولغاچ صحراده صوغه عاجز بولغاچ موسى‌دن صو سورادىلر) ﴿أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ تاياغكنى تاشقه سوقغل ديو وحى قيلدق ﴿فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ بس اول تاشدين اون ايكى چشمه آقدى ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ﴾ تحقيق هر اروغ اوزلرينك آچه‌چك چشمه‌سن بلدى ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ﴾ وآلارنى يولده قوياش قزدرماسون اوچون بولوط ايله كوله‌گه‌لدك ﴿وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى﴾ و آلارغه شكر كبى نرسه برلان بر تورلى قوشنى ايندردك ﴿كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ وايتدك بز بيرگان حلال ويخشى طعام‌لرنى آشا كز ديو ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ آلار كوب آشاولرى سببلى بزلارگه ظلم قيلمادىلر ﴿وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ ۱۶۱ لكن اوزلرينه ظلم قيلديلر ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ ياد كزغه كيتر كز شول وقتنى كه آلارغه ايتولدى اشبو بيت‌المقدس‌ده تور كز ﴿وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ واول قريه‌ده تله‌گان كز چه آشا كز ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ وايتو كز يارب خطالرمزنى يارليقا ديوب ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ وشهر قاپقاسندين تواضع‌لق ايله كر كز ﴿نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ﴾ شولاى بولسا كز خطالر كزنى يارلقارمز ﴿سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ ۱۶۲ ومحسن‌لرگه آرتق

نعمت‌لرده بيرورمز ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ بس آلارنك ظالملرى آلشتوردى ﴿قَوْلاً﴾ آلارغه ايتولگان سوزنى ﴿غَيْرَ الَّذِى قِيلَ لَهُمْ﴾ آلارغه ايتولگان‌سوزدن باشقه‌غه كه حطة اورنينه حنطة ديديلر ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ﴾ بس آلارغه كوكدن عذابنى يباردك ﴿بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ ۱۶۳ ظلم قيلغانلرى سببلى (بولارنك قصه‌لرى بقره‌ده اوتدى) ﴿وَسْئَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِى كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ﴾ اى‌محمد دريا يانيده اوتورمش قريه خلقى‌نك حالندن سوراغل ﴿اِذْ يَعْدُونَ فِى السَّبْتِ﴾ آلار شنبه كونده الله‌نك امرندن اوتديلر ﴿اِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ﴾ بالقلرى كيلگان زمانده ﴿يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ شنبه كونده ظاهر بولوب (يعنى شنبه كون آلارنك بالقلرى صو توبندن اوستگه چغادر ايدى) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ﴾ اما شنبه كوندن باشقه كونلرده بالقلر صو اوستينه كيلمايلر ايدى (شنبه كون ايسه آلارغه عبادة گنه فرض بولوب بالق توتمق حرام ايدى بس آلار حيله برلان شنبه كونگى بالقلرنى حبس ايتوب باشقه كون آلور بولديلر ﴿كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ ۱۶۴ آلار شيكللى‌لرنى قيلغان فسقلرى سببلى‌شولاى سنايمز ﴿وَاِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ﴾ تجاوز قيلغان وقتلرنده آرالرندن يخشى كشيلرى ايتديلر: ﴿لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ الله‌تعالى هلاك قيلاچق قومنى نيگه وعظ قيلاسز؟ ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ يا كه آلارنى قاتى عذاب ايله عذاب قيلاچق (بس يورسونلر تيماغز! ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً اِلَى رَبِّكُمْ﴾ نهى قيلوچيلرى ايتديلر الله‌غه عذر كورگازمك اوچون تيامز ديديلر (يعنى تيدق اما تكلاماديلر ديور اوچون) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ ۱۶۵ احتمال كه شول نهى سببلى بالق توتودن توقتالورلارده ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ ظالملرى، ايتولمش وعظنى تكلاماينچه بالق توتقانلرى زمانده ﴿أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ﴾ ياوزلق‌دن تيغوچيلرنى‌قوتقاردق ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ وظالملرنى بيك قاتى عذاب برلان توتدق ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ ۱۶۶ قيلغان فسقلرى سببلى ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ﴾ قچان تيولغان نرسه‌لرنى تاشلاودن تكبرلك قيلديلر ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ۱۶۷ بزده آلارغه هلاك بولغان حالكزده ماىمون بولكز! ديو ايتدك ﴿وَاِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ شول وقتنى ايسكزگه توشركزكه ربك ايتدى: ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ البته قيامت كونينه قدر بنى اسرائيل اوستينه يبارورمن ﴿مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ آلارنى قاتى عذاب برله عذاب ايدوچينى ﴿اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ تحقيق ربك تيز عذاب ايدوچيدر ﴿وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ۱۶۸ هم اول الله‌تعالى توبه ايتوچى لرگه رحمت‌لى ويارلاغوچيدر ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِى الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ بنى اسرائيلنى

كوب جماعتلر كه تاراتدق يعنى تورلى جماعت قيلدق ﴿ مِنْهُمُ الصّٰلِحُونَ ﴾ آلار آراسنده ايز گولرى بار ﴿ وَمِنْهُمْ دُونَ ذٰلِكَ ﴾ هم باشقه‌چه‌لاريده يعنى ياوزلرى‌ده بار ﴿ وَبَلَوْنٰهُمْ بِالْحَسَنٰتِ ﴾ و آلارغه كوب نعمتلرنى بيردك ﴿ وَالسَّيِّاٰتِ ﴾ وهم كوب سيئه‌لرنى ﴿ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾ شايد كفردن ايمانغه قايتورلر ديوب ﴿ فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ ﴾ بس آلار اورنينه اوزلرندن صوڭ بر تورلى خلق قالدى (رسول الله وقتنده‌غى يهودلر) ﴿ وَرِثُوا الْكِتٰبَ ﴾ آلار تورات‌غه وارث بولديلر ﴿ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هٰذَا الْأَدْنٰى ﴾ اول كتاب ايله حكملرى برابرينه اوشبو دنيا مالون آلورلار ﴿ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا ﴾ وبزنڭ بو گناه‌لرمز يارلقانور چونكه بزنڭ ايمانمز باردر ديو ايتورلر ﴿ وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ ﴾ اگر آلارغه اؤلده آلغان مالدن كبى مال كيلسه ﴿ يَأْخُذُوهُ ﴾ آنيده آلورلر رشوتدن هيچ توقتامازلر ﴿ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثٰقُ الْكِتٰبِ ﴾ ايا آلاردن عهد آلنماديمو؟ ﴿ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ إِلَّا الْحَقَّ ﴾ الله اوزرينه حقدن باشقه حكمنى ايتماسكه ﴿ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ ﴾ اول تورات حكملرينى اوقوب بلديلر ﴿ وَالدّٰارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ ﴾ شرك و گناهلردن ساقلانوچى كشيلرگه آخرة خيرلودر ﴿ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٧٠﴾ ايا شونى آڭلاميسزمى؟ ﴿ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتٰبِ وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ ﴾ شول كشيلركه كتاب برلان عمل قيلوب دائم نماز قيلالر آلار يخشى كشى‌لردر ﴿ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧١﴾ شكسز يخشى كشيلرنڭ ثوابلرينى بز ضايع قيلمايمز ﴿ وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ ﴾ شونى ياد قيل كه بز تاونى اورنوندن سوروب اول بنى اسرائيل اوستينه كوتاردك ﴿ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ ﴾ گويا كه آلار اوستونده بولوت بولدى ﴿ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ ﴾ بلديلركه اگر تورات‌نى قبول قيلماسه‌لر تحقيق آلار اوستينه توشادر ﴿ خُذُوا مَا آتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ ﴾ آلارغه ايتدك توراتنى توتوكز (يعنى آنده بيورلغان اشلرنى قيلوب تيغانندن تيولكز ﴿ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ ﴾ آنداغى حكملرنى خلقغه سويله‌كز ياشرمه‌كز ﴿ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٢﴾ گناهدن، كفردن ساقلانماقكز اوچون ◆ ﴿ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ ﴾ اى محمد ياد ايتكل شول وقتنى‌كه سنڭ ربڭ آدم بالالارينڭ آرقه‌سندين ذريه‌لرون آلدى. وبارچه‌سون آدم آرقاسندين آلدى ﴿ وَأَشْهَدَهُمْ عَلٰى أَنْفُسِهِمْ ﴾ وآلارنڭ اوزلرين گواه قيلوب ايتدى ﴿ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ﴾ من سزنڭ ربكز توگلمى؟ ديوب ﴿ قَالُوا بَلٰى ﴾ ايتديلر بلى بزنڭ ربمز سن (بو آيتنى ظاهرينه محمول ديديلر حتى ظاهرينه محمول ايدكينه حضرت عمردن برحديثده روايت ايده‌لر. والله‌اعلم) ﴿ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ بز گواه بولدق قيامت كونده سز ايتماس اوچون: ﴿ إِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غٰفِلِينَ ﴿١٧٣﴾ تحقيق بزلر غافل بولدق سنڭ رب ايكانكدين ديو

﴿ اَوْ تَقُولُوا ﴾ يا كه سز ايتماسلك اوچون ﴿ اِنَّمَآ اَشْرَكَ اٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ ﴾ تحقيق بزدن اوّل آتالارمز مشرك بولديلر ﴿ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ ﴾ بزلر آلاردن صوك بالالر بولوب آلار يولنچه يوردك ﴿ اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٤﴾ ايا بزنى آتالرمزنك يمان فعللرى سببلى هلاك ايده موسن؟ ديو. (رسوللر يبارمك شول عهدلرنى يا كارتمق اوچوندر) ﴿ وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ ﴾ اوشانداق آيتلرنى تفصيل وبيان قيلورمز ﴿ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٥﴾ الله تعالى كه قايتسونلر اوچون ﴿ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ الَّذِىٓ اٰتَيْنٰهُ اٰيٰتِنَا ﴾ بنى اسرائيلكه شول كشينك خبرينى اوقوغل كه آكا اوزمزنك آيتلرمزنى يبارديك ﴿ فَانْسَلَخَ مِنْهَا ﴾ بس اول آيتلرمزدن آيورلدى ﴿ فَاَتْبَعَهُ الشَّيْطٰنُ ﴾ بس آنى شيطان اوزينه ايارتدى ﴿ فَكَانَ مِنَ الْغٰوِينَ ﴿١٧٦﴾ بس ظالم وآزغونلاردن بولوب كيتدى (بو توغروده اوزون حكايتلر يازسه لرده لكن اسرائيلياتدن مأخوذ اولدقى راجح بولدقندين يازودن اعراض قيلوندى) ﴿ وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنٰهُ بِهَا ﴾ اگر تلسه ايدك اول آيتلرمز برلان كوتاروب زور درجه لرگه ايرشدرور ايدك اول كشينى ﴿ وَلٰكِنَّهُٓ اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ ﴾ لكن اول كشى دنياغه ميل قيلدى ﴿ وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ ﴾ نفس هواسينه ايارديى (بو كشينى- بر بلغم اسملى عابد بولوب صوكره فرعوننك هديه سينه آلدانوب سحرچى بولوب فرعونكه خدمت ايتكان كشى ديلر والله اعلم) ﴿ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ ﴾ بس آنك مثالى ات كبيدر كه ﴿ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ ﴾ آنارغه بيله نسائك اورشساكده تلن سالندرور ﴿ اَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ﴾ يا كه اختيارينه قوى همبشه تلن سالندرور. (يعنى آنى اورشمقده فايده يوقدر اوشانداق اول ايرو آنك مثالى كافرلرده قرآن برلان وعظله ساكده وعظله مه ساكده فائده يوق) ﴿ ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا ﴾ اوشبو مثال بزنك آيتلرمزنى يالغان ديوچى كشيلرنك مثاليدر ﴿ فَاقْصُصِ الْقَصَصَ ﴾ بس قرآنداغى قصه لرنى اوقوغل ﴿ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٧﴾ شايد فكرلرى بولسه اويلاب فكرلارلر ﴿ سَآءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا ﴾ آيتلرمزنى يالغان ديوچى كشيلرنك مثالى نى قباحتدر كه (ات كبى ديولدى) ﴿ وَاَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٧٨﴾ اوزلرينه اوزلرى يالغان ديولرى سببلى ظلم قيلور بولديلر ﴿ مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ﴾ كمنى الله توغرى يولغه سالسه شول كشى هدايت دده در ﴿ وَمَنْ يُضْلِلْ ﴾ كملرنى الله تعالى ضلالتكه سالسه ﴿ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿١٧٩﴾ بس آلار هلاكلردر ﴿ وَلَقَدْ ذَرَاْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ﴾ تحقيق آدم برلان جندن كوب خلقنى جهنم اوچون بار ايتدك ﴿ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا ﴾ چونكه آلارنك قلبلرى بولسه ده حقلقنى آكلاميلر ﴿ وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا ﴾ هم كوزلرى بولسه ده حقنى كورميلر ﴿ وَلَهُمْ اٰذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا ﴾ وقولاقلرى بولسه ده حقنى

ایشو تمیلر ﴿أُولٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ﴾ آلار حیوانلر کبیدر ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾ بلکه حیواندنده آزغون ویمانلردر. چونکه حیوان اوزینه فائده‌لی، زیانلی نرسه‌نی بله، اوتقه کرمی بولار اوتقه حاضرلنه‌لر ﴿أُولٰئِكَ هُمُ الْغٰفِلُونَ ﴿١٧٩﴾﴾ آلار کامل غافللردر هیچ نرسه فهمله‌مسلر ﴿وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى﴾ واللهنك کورکام اسملری باردر ﴿فَادْعُوهُ بِهَا﴾ بنی شول اسملری برلان دعا قیلکز) برکشی الله، رحمن، رحیم اسملری برلان دعا قیلغانده ابوجهل بو کشی مشرك ایکان، اوچ نرسه‌گه دعا قیله دیدی. شول وقت مذکور آیت ایندی هم رسول الله‌ده ایتدی اللهنك اسملری برلان دعا قیلکزدیو ﴿وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾ قاچکز شول کشیلر دنکه آلار اوزلکلرینه ایاروب اللهغه اسملر قوشارلار آیتده یا حدیثده اول اسم کیلمگان بولور ﴿سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾﴾ اول قیلغان اشلری اوچون آلار البته جزا قیلنورلار ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ بز بار قیلغان کشیلردن بر جماعت باردرکه حقلقغه اوندارلار ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾﴾ وهم حق ایله عمل قیلورلر ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بزنك آیتلرمزنی یالغان دیوچی کشیلر ﴿سَنَسْتَدْرِجُهُمْ﴾ آقرنلق ایلان آلارنی عذابقه تارتورمز ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾﴾ آلار بلمگان جهتدن ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾ وآلارغه مهلت بیرورمن آلدانوب همان گناهده بولورلار ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾﴾ تحقیق منم توتمامقم محکم وتازادر ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ﴾ ایا اویلاب قارامیلارموکه ایبداشلری محمده جنون یوقلقنی ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١٨٤﴾﴾ اول محمد جزاء وثواب وعقابنی تیوشلیلرینه معلوم ایتوچیگه باشقه توگلدر ﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ آلار قارامیلارمی؟ یر وکوکلرنك پاراتلووینه (قاراسالر البته بواشلرنك بر صانعی بار دیوب بلورلر ایدی ﴿وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ﴾ دخی یرده پاراتقان نرسه‌لرگه‌ده قارامیلارمی؟ تاولر دریالر کبی ﴿وَأَنْ عَسٰى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ﴾ وقاراماسلرمی؟ اجللرینك یاقین بولمافینه ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾﴾ ایمدی قرآنغه ایمان کیتورمسه‌لر آندن صوك نرسه‌گه ایمان کیتورورلر؟ (آندنده فصیح برسوزنك بولوی ممکن توگلدر ﴿مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ﴾ الله تعالی بر کشینی ضلالتگه سالسه آنی توغری یولغه سالوچی بولماس ﴿وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾﴾ الله‌تعالی آلارنی طغیان وضلالت اچنده قالدرر نیده اشلی آلماینچه حیران بولوب یورورلر ◆ ﴿يَسْئَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسٰهَا﴾ ای محمد قچان قیامت کونی بولادر دیو سن‌دن صورارلر ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي﴾ آلارغه ایت سین محمد: آنی فقط اللهغنه بلهدر ﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ﴾ اللهدن باشقه کمسه آنك وقتینی اظهار قیلماس ﴿ثَقُلَتْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ﴾

یر وکوك خلقینه آنی بلمك آغردر ﴿لَا تَاْتِیکُمْ اِلَّا بَغْتَةً﴾ اول قیامت سزگه آکسزدن کیلور ﴿یَسْئَلُونَکَ کَاَنَّکَ حَفِیٌّ عَنْهَا﴾ گویا کوب سؤال ایله سن آندن خبردار بولوب تورا سلك دیو سندین سورارلر ﴿قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ﴾ آلارغه ایت قیامت وقتینی بلمك اللهغه خاصدر ﴿وَلٰکِنَّ اَکْثَرَ النَّاسِ لَا یَعْلَمُونَ﴾ ۱۸۸ لکن اللهغه خاص ایدیکنی کوب کشی بلمیلر * مکه خلقی یوری ایتدیلر: ای محمد بز نرسه برلان سودا ایتساك فائده ایتارمز؟ دیو. بس اللهتعالی ایتدی: ﴿قُلْ لَآ اَمْلِكُ لِنَفْسِی نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ ایت محمد من اوزمه فائده وضررنی مالك توگلمن ﴿اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ﴾ مگر اللهنی تلاسه شول نرسه مکا ایرشور ﴿وَلَوْ کُنْتُ اَعْلَمُ الْغَیْبَ﴾ اگر من غیبداگی فائده لرنی بلسام ایدی ﴿لَاسْتَکْثَرْتُ مِنَ الْخَیْرِ﴾ کوب فائده قیلور ایدم ﴿وَمَا مَسَّنِیَ السُّوٓءُ﴾ ومکا هیچ ضرر ابرشماز ایدی ﴿اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِیرٌ وَبَشِیرٌ﴾ مین ایذگو کشیلرگه سوینچ خبر بیروچی، یاوز عملی کشیلرنی قورقتوچیغه باشقه توگلمن ﴿لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ﴾ ۱۸۹ ایمان کیتوره تورغان قوم اوچون ﴿هُوَ الَّذِی خَلَقَکُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ اول اللهتعالی در سزلرنی برنفسدن خلق ایتدی یعنی آدم علیه السلامدن ﴿وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ وهم آدمنك اوزندن (صول قابرغاسندن) خاتونی حوانی یاراتدی ﴿لِیَسْکُنَ اِلَیْهَا﴾ اول حوا ایله آدمنك کوگلی قرار تابسون اوچون ﴿فَلَمَّا تَغَشّٰیهَا﴾ قچان آدم حواغه جماع قیلدی ایسه ﴿حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِیفًا﴾ حوا منی صوی برلان یوکلی بولدی ﴿فَمَرَّتْ بِهِ﴾ حوا اول یوك برلان نچه وقتلر اوتکاردی ﴿فَلَمَّآ اَثْقَلَتْ﴾ یوگی آغراینغاچ ﴿دَعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا﴾ آدم وحوا هر ایکیسی تربیه چی لری اولان اللهغه دعا قیلدیلر: ﴿لَئِنْ اٰتَیْتَنَا صَالِحًا﴾ ای ربمز اگر بزگه بر یخشی بالا بیرسانك ﴿لَنَکُونَنَّ مِنَ الشّٰکِرِینَ﴾ ۱۹۰ البته بز شکر ایدوچیلردن بولور ایدك. شکر قیلور ایدك ﴿فَلَمَّآ اٰتٰیهُمَا صَالِحًا﴾ الله تعالی آلارغه یخشی بالا بیرگانی زمانده ﴿جَعَلَا لَهُ شُرَکَآءَ فِیمَآ اٰتٰیهُمَا﴾ آلارغه بیرگان بالاده اللهغه باشقه برنرسه نی شریك قیلدیلر (یعنی عبدالحارث دیو اسم قوشدیلر شیطان قولی دیمکدر حوانك بالاسی طرمغان بروقتده ابلیس اچراب سن بالا کا عبد الحارث قوش شولای قوشساك بالاك طرر دیب ایتکان شوندین عبدالحارث قوشمش) ﴿فَتَعٰلَی اللّٰهُ عَمَّا یُشْرِکُونَ﴾ ۱۹۱ اللهتعالی مشرکلر قیلغان شریکلردن پاك ومنزه در ﴿اَیُشْرِکُونَ مَا لَا یَخْلُقُ شَیْئًا﴾ اول مشرکلر، هیچ نرسه نی بار قیلورغه حاللرندن کیلمگان نرسه لارنی اللهغه شریك قیلالرمی؟! ﴿وَهُمْ یُخْلَقُونَ﴾ ۱۹۲ بلکه اول نرسه لر اوزلری اللهنك خلق ایتکان نرسه لریدر ﴿وَلَا یَسْتَطِیعُونَ لَهُمْ نَصْرًا﴾ وآلار مشرکلرگه نصرة قیلورغه قادر توگللر ﴿وَلَآ اَنْفُسَهُمْ یَنْصُرُونَ﴾ ۱۹۳ وهمده اوزلرینه ده یاردم قیلا آلماسلر ﴿وَاِنْ تَدْعُوهُمْ اِلَی الْهُدٰی﴾ ای مؤمنلر اگر اول

مشركلرنى هدايت گه اونداسا گز ﴿ لَا يَتَّبِعُوكُمْ ﴾ آلار سزگه ايارماسلر ﴿ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ
اَدَعَوْتُمُوهُمْ ﴾ سزگه برابردر كيرك اول مشركلرنى هديت گه اوندا گز ﴿ اَمْ اَنْتُمْ
صَامِتُونَ ﴿١٩٤﴾ كيرك اوندما گز تيك تورگز ﴿ انَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللهِ عِبَادٌ اَمْثَالُكُمْ ﴾ تحقيق اللهدن باشقه سز عبادت قيلا تورغان صنملر، سزنك
كبگوك مخلوقلاردر ﴿ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ ﴾ بس اول صنملرغه دعا
قيلگز سزگه جواب بيرسونلر دعالرگزنى قبول ايتسونلر ﴿ انْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٥﴾
اگر سوزگزده راست بولسا گز ﴿ اَلَهُمْ اَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا ﴾ ايا آلارنك يورورگه
آياقلرى بارمى؟ ﴿ اَمْ لَهُمْ اَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا ﴾ ياكه توتارغه قوللرى بارمى؟ ﴿ اَمْ لَهُمْ
اَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا ﴾ ياكه آلارنك كورورگه كوزلرى بارمى ﴿ اَمْ لَهُمْ اٰذَانٌ
يَسْمَعُونَ بِهَا ﴾ ياكه آلارنك ايشتورگه قولاقلرى بارمى؟ (البته برسى بر يوق
ايمدى نچوك آلار اله بولسونلار آلار البته اله توگللر) ﴿ قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ﴾
ايت محمد: شريكلرگزنى چاقرگز ﴿ ثُمَّ كِيدُونِ ﴾ صوگره ميكا مكر وحيله لرگزنى
قيلگز (نى ضرر ايتمكچى بولاتورغانسز) ﴿ فَلَا تُنْظِرُونِ ﴿١٩٦﴾ مكا هيچ بر مينوتده
مهلت بيرماگز ﴿ انَّ وَلِيِّيَ اللهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ﴾ تحقيق منم يار دمچم مكا قرآن
ايندروچى اللهتعالى در ﴿ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٧﴾ اول اللهتعالى هر صالح نى ساقلار
﴿ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ ﴾ اللهدن باشقه سز عبادت قيلاتورغان صنملر ﴿ لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَكُمْ ﴾ سزگه ياردم ايتارگه قادر توگللر ﴿ وَلَا اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٨﴾ وهم اوزلرينه ده
ياردم ايته آلماسلار ﴿ وَانْ تَدْعُوهُمْ اِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا ﴾ اگر اول مشركلرنى
قرآنغه اونداسا گز آنى ايشوتماسلار ﴿ وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ ﴾ كوررسك كه
آلار سكا قارار ﴿ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٩﴾ لكن آلار حقنى كورماسلار ﴿ خُذِ الْعَفْوَ ﴾
اى محمد سنك اشنك عفو بولسون ﴿ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ ﴾ يخشيلق برلان امر قيل
﴿ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٠٠﴾ وجاهل نادانلاردن اعراض قيل آلار برلان بولوشمه!
﴿ وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ ﴾ اگر سكا شيطان دن بر وسوسه كيلسه (مثلا
آچولانساك) ﴿ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ ﴾ بس اللهغه سغونغل ﴿ انَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠١﴾ شكسز اللهتعالى
هر نرسه نى بلگوچى هم ايشتكوچيدر ﴿ انَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا اِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ ﴾
اگر تقوالارغه شيطاندن وسوسه ايرشسه ﴿ تَذَكَّرُوا ﴾ اللهنى ايسلرينه توشرورلار
﴿ فَاِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾ شول وقت آلار بصيرت برلان اش قيلغوچيلاردر (شولاى
كركده ايدى) ﴿ وَاِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ﴾ شيطانلر نادانلارنى ضلالتگه اوندادىلر
﴿ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٣﴾ اونداولرنده هيچ كيمچيلك قيلميلر ﴿ وَاِذَا لَمْ تَاْتِهِمْ بِاٰيَةٍ ﴾ اى محمد
اگر سن آلارغه وحى برلان آيت كيتورمه سك ﴿ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا ﴾ ايتورلر

اوز كوكللكدن چغاروب بير نتا كه باشقه وقتلرده شولای قيلاسك (بو ايسه كافرلر سوزيدر قرآنغه انكارلريدر) ﴿قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوحٰى اِلَيَّ مِنْ رَبِّى﴾ ايت سين آلارغه ربمدن مكا ايندرلكان قرآنغه غنه ايارمن مين اوزلكمدن هيچ سوز سويله ميمن ﴿هٰذَا بَصَٓائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ بو قرآن ربكزدن كيلكان بياندر ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ ايمان كيتركوچى قومكه هدايت ورحمتدر ﴿وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ﴾ قچان قرآن اوقولسه آنى تكلاكز! ﴿وَاَنْصِتُوا﴾ سوز سويله ميچه، اشله ميچه تيك توركز ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ شايد رحمت ايدلورسز. ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِى نَفْسِكَ﴾ اوز اچكدنكنه ربكنى ذكر ايت ﴿تَضَرُّعًا﴾ كامل تضرع ايله ﴿وَخِيفَةً﴾ قورقو برلان ﴿وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ هم سويله شوده قچقرودن توبه نراك ذكر ايت ﴿بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ﴾ ايرته وكيچ لرده ﴿وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغٰفِلِينَ﴾ غافللردن بولماغل ﴿اِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ﴾ تحقيق ربك حضورنده‌غى فرشته‌لر ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ اللهغه عبادة قيلودن زورلانميلار، باش تارتميلار ﴿وَيُسَبِّحُونَهُ﴾ اول اللهغه تسبيح ايته‌لر ﴿وَلَهُ يَسْجُدُونَ﴾ واول اللهغه سجده قيلالر بس سزده اللهغه سجده قيلكز. بو آياتنى اوقوچى‌غه سجده قيلمق واجبدر، سجده قيلغاچ شيطان يغلاب آيريلور ايمش.

سورة الانفال خمس وسبعون آية مدنية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ﴾ اى محمد سندن غنيمت حكملرينى صورارلر (رسول الله بدر سوغشنده كافرلرنى جيكوب كافرلر فاچا باشلاغاچ مسلمانلردن بر طائفه كافرلرنى قووب كيتدى، بر طائفه رسول الله‌نى ساقلاب قالدى، بر طائفه مال آلو برلان مشغول بولدى صوكره بارچه‌سى مال بزگه‌ديو نزاع چقاردىلر شول وقت بو آيت ايندى) ﴿قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ﴾ آلارغه ايت غنيمت مالى اللهغه وآنك رسولينه‌در. تلاسه‌لر فايده قويارلار ﴿فَاتَّقُوا اللّٰهَ﴾ بس الله‌دن نزاع چغارودن فورقكز ﴿وَاَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ آرالاركزنى توزاتكز تاتولاشكز! ﴿وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ﴾ اللهغه ورسولينه اطاعت قيلكز ﴿اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ اگر راست مؤمنلر بولساكز ﴿اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ راست مؤمنلر شولاردركه قچان الله تعالى ذكر ايدلنسه آلارنك كوكللرى يمشاروب الله‌دن قورقار ﴿وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيٰتُهُ﴾ وهرقچان آلارغه الله‌نك آيتلرى

اوقولسه ﴿زادَتْهُمْ ايمانًا﴾ اول آيتلر آلارغه ايمانلارون آرتدرور ﴿وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ والله‌غه توكل قيلورلر ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ﴾ اول مؤمنلردركه نمازلارنى اوقورلر ﴿وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُونَ﴾ آلارغه بز بيرگان مالدن فقيرلرگه بيرورلر ﴿أُولٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ شولاردر حق مؤمنلر ﴿لَهُمْ دَرَجٰتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ الله‌تعالى حضورنده آلار اوچون الوغ درجه‌لر باردر ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ عمده مغفرت باردركه آلارنك گناهلرى يارلقانور ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ وهم كوركام رزق يعنى آلارغه جنت بار (صوكره رسول الله مالنى اوزى بولوب بيردى لكن مكروه كوردىلر شونك اوچون الله تعالى ايتدى: ﴿كَمٰا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ﴾ بو بولونى مكروه كورولرى، بدر سوغشينه سنى ربك چغارونى مكروه كورگانلرى كبيدر (الله‌غه هر قچان اطاعت كيره‌ك ايدى) ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكٰرِهُونَ﴾ تحقيق مؤمنلردن بر جماعت سوغشقه چغونى مكروه كوره‌لر ﴿يُجٰادِلُونَكَ فِى الْحَقِّ﴾ سكا حق وثابت اش حقنده نزاع قيلالر ﴿بَعْدَ مٰا تَبَيَّنَ﴾ آلارغه آچق بلنگان صوكنده (تحقيق سين الله‌نك امرندين باشقه اش قيلمازسك) ﴿كَأَنَّمٰا يُسٰاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ﴾ سوغشنى مكروه كورولرى شول درجه‌ده كه گويا توب توغرى اوله‌رگه قووله‌لر (رسول الله بدر سوغشينه اوچ يوز اون اوچ صحابه برلن چقدى. مكه‌دن مشركلر بر توش بوينچه قورقوب چقديلر. توش اوشبودر: عاتكه بنت عبدالمطلب كوره‌در گويا بر فرشته ابوقبيس تاوندن مكه اوستينه تاش آتوب تاش يارلوب كيتوب مكه خلقينك بارچه‌سينه‌ده كيسا كلرى تيدى. سوغش قورالرى آلماينچه فقط كروانغه فارشى چقدقلرندين سوغشورغه صحابه‌لر آغرقسوندىلر ابو بكر الصديق سعد بن معاذ رضى‌الله عنهم‌لر كبى الوغ صحابه‌لر سوغشورغه راضى بولديلر ﴿وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ گويا كه آلار اولمنى كوروب تورالر ﴿وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ إِحْدَى الطّٰائِفَتَيْنِ أَنَّهٰا لَكُمْ﴾ ياد قيلغل كه الله تعالى سزگه ايكى طائفه‌نك برسينى وعده قيلادر يعنى كروانى ويا كه عسكرنى ايكى سينك برسون آلورسز ﴿وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ﴾ وسز شوكتسز طائفه‌نك يعنى كروانك سزگه بولماقينى آرزو قيلاسز ﴿وَيُرِيدُ اللّٰهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهِ﴾ الله تعالى اوزينك آيتلرى برلان حق اسلامنى آچمافنى وغالب قيلماقنى تيلدر ﴿وَيَقْطَعَ دٰابِرَ الْكٰفِرِينَ﴾ ومشركلرنك اصلينى كيسارگه تيلدر ﴿لِيُحِقَّ الْحَقَّ﴾ حقلقنى يعنى اسلامنى اظهار ايدر اوچون ﴿وَيُبْطِلَ الْبٰاطِلَ﴾ وباطللقنى باطل قيلور اوچون (بناء عليه سوغش قيلورسز.) ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ اگرچه مشركلر مكروه كورسه‌لرده (صوكره صحابه‌لر بلديلركه سوغش فرض بولدى.

مشركلر مكدن آرتق مسلمانلر اوچ يوز اون اوچ، شونك اوچون الله‌غه دعا قيلديلر ﴿ اِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ ﴾ شول وقت‌كه الله تعالى‌دن ياردم طلب ايته‌سز ﴿ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ ﴾ بس سزنك دعا كزنى قبول قيلدى و ايتدى ﴿ اَنِّى مُمِدُّكُمْ بِاَلْفٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُرْدِفِينَ ﴾ تحقيق من سزگه آل آرتلى باروب توتاشوچى ملك فرشته برلان ياردم ايده‌چكمن ديو ﴿ وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى ﴾ الله تعالى‌نك اول فرشته‌لرنى ايندرما كى مؤمنلرگه بشارت اوچوندر ﴿ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ ﴾ وهم اول فرشته‌لر برله كوكللركز قرار تابار اوچوندر ﴿ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ﴾ الله‌دن باشقه‌دن ياردم يوقدر ﴿ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ شكسز الله تعالى غالبدر مصلحتچه اش قيلغوچيدر. بو خبر صوكنده مسلمانلرنك كوكللرى تنچلاب ياتوب يوقيغه كيتديلر، ويوقولرنده احتلام بولديلر، حال بوكه آلار صوسز يرده ايديلر شول حالنى بلدروب آيت ايندى ﴿ اِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً مِنْهُ ﴾ الله تعالى اوز رحمتى برلان سزگه اويقو سالور ﴿ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً ﴾ وسزگه كوكدن يغمور صوى ايندرور ﴿ لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ ﴾ اول صو ايله سزلرنى جنبلك‌دن پاكلامك اوچون ﴿ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطٰنِ ﴾ وهم سزدن شيطان وسوسه‌سينى كيتارور اوچون. (چونكه «اوزكز الله‌نك سويكان بنده‌سى ديوب ايته‌سز حالبوكه صولى يرده‌ده بولا آلمادكز بلكه آنده مشركلر ايدى» ديو شيطان وسوسه قيلغان ايدى) ﴿ وَلِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ ﴾ واوزينك ياردم بيره‌چكينى كوكللركزگه محكم قيلور اوچون ﴿ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْاَقْدَامَ ﴾ واول يغمور سببلى آياقلركزنى قوملى يرگه ثابت قيلور اوچون (چونكه يغمور ايله قوم تافتالانوب كيتار. هم شول كيچ يغمور ياودى عسل قيلديلر راحتلنديلر) ﴿ اِذْ يُوحِى رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنِّى مَعَكُمْ ﴾ ربك فرشته‌لرگه وحى قيلور تحقيق من سزنك برلان ياردمچى من ديو ﴿ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا ﴾ بس مؤمنلرنى ثابت قيلكز غالب بولاچقلرينى بلسونلر ﴿ سَاُلْقِى فِى قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ ﴾ ومشركلرنك كوكلينه قورقو سالورمن ﴿ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ ﴾ بس اى مؤمنلر مشركلرنك موينلرينه سوغكز ﴿ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴾ همده آلارنك هر بوونلارينه سوغكز (يعنى هيچ قزغانميچه سوغكز اولتركز ديمكدر. موندن آكلاشلماسون؛ اسلام دينى هر وقت سوغشورغه قوشا ديوب، بو حكم سوغش وقتنده‌در) ﴿ ذٰلِكَ ﴾ اوشبو روشچه مشركلرنك هلاك بولمافى ﴿ بِاَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ﴾ الله تعالى برلان رسولينه قارشدقلرى اوچوندر ﴿ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ﴾ كم ايسه الله‌غه و آنك رسولينه مخالفت قيلسه ـ قارشسه ﴿ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴾ البته الله تعالى قاتى عذاب ايا سيدر اويله كشيلرنى كامل جزاء قيلور

﴿ذٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ اوشبو اوترلمك سزگه جزادر ای مشرکلر تاتوکز اول عذابنی ﴿وَاَنَّ لِلْكٰفِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾﴾ اولغنه توگل مشرکلرگه آخرتده اوت عذابی‌ده اولاچقدر ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا﴾ ای ایمانلی کشیلر هر قچان بر برکزگه یاقین کیلوب مشرکلر برلان یولقساکز ﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْاَدْبَارَ ﴿١٥﴾﴾ بس اول مشرکلردن آرتقه تابا قاچماکز ﴿وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ کمده بولسه اول کونده مشرکلردن آرتقه تابا قاچسه ﴿اِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ﴾ کیری سوغشقه ایلانوب کرمك نیتندن باشقه ﴿اَوْ مُتَحَيِّزًا اِلٰى فِئَةٍ﴾ یاکه ایکنچی مسلمان عسکرینه باروب قوشلو نیتندن باشقه ﴿فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ﴾ تحقیق اول کشی الله‌نك عذابنی اوزینه لازم قیلور ﴿وَمَاْوٰيهُ جَهَنَّمُ﴾ و آنك اورنی جهنمدر ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾﴾ نی قباحت اورندر اول جهنم! (قریش عسکری کورندیکه بیك تکبرلك برلان کیلالر. رسول‌الله ایتدی: یارب یاردم بیر، وعده کده صادق سك. جبرائیل علیه السلام ایتدی: بر اوچ توفراق آلوب مشرکلرگه آت! رسول الله آتقاچ هر مشرکنك کوزینه توفراق تولدی، هیچ سوغشورغه مجاللری بولمادی. مسلمانلر شول وقت غیرت برلان توتنوب قایوسنی اوتروب قایوسنی اسیر آلدیلر. قایتقانده من فلان قدر اوتردم فلان اشلادم دیه ماقتانشوب قایتقانده الله‌تعالی ایتدی: ﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ﴾ آلارنی سز اوترمادکز ﴿وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ﴾ لکن آلارنی الله اوتردی ﴿وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ﴾ توفراق آتقان وقتکده سین آتمادك ﴿وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى﴾ لکن الله تعالی آتدی ﴿وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَآءً حَسَنًا﴾ الله‌نك آتماقی، مؤمنلرنی یخشی بله‌ن سنامق اوچوندر چونکه سناو ایکی تورلی اولوب، قاتیلق، آغرلقلر بیروب اولور، یاکه ایذگولکلر. نعمتلر ایله اولور) ﴿اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾﴾ تحقیق الله‌تعالی سنك دعاکنی ایشتکوچی نچوك کیراگونی بلگوچیدر ﴿ذٰلِكُمْ﴾ اوشبو هلاکت مشرکلرگه‌در ﴿وَاَنَّ اللّٰهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكٰفِرِينَ ﴿١٨﴾﴾ والله‌تعالی مشرکلرنك حیله ومکرلرین یمرگوچیدر ﴿اِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَآءَكُمُ الْفَتْحُ﴾ ای مشرکلر اگر قایو طائفه اوزکا سویکلو دیو سوراساکز تحقیق جواب بولوب مؤمنلرنك جیکما کی کیلدی (یعنی مشرکلر بدر سوغشینه چقغانده کعبه کسوه‌سینه یابشوب ایتدیلر: یارب قایو طائفه‌نی یاراتسالك آکارغه یاردم بیرگل* دیو. الله‌تعالی مسلمانلارغه یاردم بیروب مسلمانلارنی یاراتام دیه بو آیتنی ایندردی ﴿وَاِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ اگرده محمد برلان سوغشودن توقتالساکز البته اوزکزگه خیردر ﴿وَاِنْ تَعُودُوا نَعُدْ﴾ اگر سز قایتوب سوغشساکز بز هم سوغشاچقمز ﴿وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْـًٔا وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ جماعتکز، نی قدر

کوب بولسه‌ده البته سزکه فائده بیرمسلر ﴿وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۱۹ چونکه الله‌تعالی مؤمنلر برلان‌در. بس‌نچوك سز مؤمنلارنی جیکما کچی بولاسز ﴿یٰاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوٓا اَطِیعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ﴾ ای مؤمنلر الله تعالی وآنك رسولینه اطاعت قیلکز! ﴿وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ الله امرندن قاچما کز ﴿وَاَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ۲۰ حال بوکه الله‌نك امرلرنی ایشتوب توراسز ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ شول منافقلار کبی بولما کزکه آلار ایتورلار بز قرآننی ایشوته‌مز ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۲۱ وحال آنکه آلار ایشتوب قبول ایتماسلر ﴿اِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللّٰهِ﴾ تحقیق الله تعالی قاشنده مخلوقلرنك یاوزراغی ﴿الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ۲۲ هیچ نرسه آکلامی‌تورغان وحقنی سویلرگه تلسز وایشتورگه قولاقسز بولغان کشیلردر ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَاَسْمَعَهُمْ﴾ اگر الله تعالی آلارده خیر باردر دیو بلسه ایدی البته آلارغه ایشتدروب آکلاتور ایدی لکن الله‌تعالی بلدیکه ﴿وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ﴾ اگر آلارغه حقنی ایشتدرسه ﴿لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ۲۳ البته آلار اعراض قیلوب قاچاچقلار در ﴿یٰاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا اسْتَجِیبُوا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ای مؤمنلر سز الله برلان رسول سوزینی قبول ایدکز ﴿اِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾ قچان سزنی کوکللر کزنی ترکز کوچی قرآنغه چاقرسه‌لر ﴿وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ بیلکز کهتحقیق الله‌تعالی ایر برلان کوکلی آراسون منع قیلور (یعنی اگر الله تعالی اولم یبارسه ایر کوکلی تلهگان نرسه‌لرنی قیله آلماز شونك اوچون قرآن برلان عمل قیلکز) ﴿وَاَنَّهُ اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۲۴ دخی بلکز شکسز الله حضورینه قوبارلوب باراچقسز ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ شول فتنه‌دن ساقلانوکز که ﴿لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً﴾ اول ظالملرکزنك اوزلرینه گنه ایرشماس بلکه آلار شوملغنده هر قایوکزغه‌ده بولور ﴿وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۲۵ بلکزکه الله تعالی قاتی عذاب ایاسیدر ﴿وَاذْكُرُوٓا﴾ یادکزغه کیترکز ﴿اِذْ اَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْاَرْضِ﴾ شول وقتنی‌که سز مکه یرنده مشرکلر اچنده آز بولغانکزدن ضعیف ایدکز ﴿تَخَافُونَ اَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ﴾ ایسکرمسدن مشرکلر آلوب کیتار وکیلوب باسارلار دیو قورقا ایدکز ﴿فَاٰوٰيكُمْ﴾ بس سزنی الله تعالی مدینه گه قویدی ﴿وَاَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ﴾ وسزنی اوزینك یاردمی برلن قوّتلدی ﴿وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبٰتِ﴾ وحلال نعمت برلان سزنی رزقلاندردی ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۲۶ شاید بولارنی اویلاب سزده شکرقیلسا کز کرك ◆ اصحاب کرام رسول‌الله‌دن اشتکان سوزنی برده یاشرماینچه سویلیلر ایدی شول حقده ایندی: ﴿یٰاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا لَا تَخُونُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ﴾ ای ایمانلی کشیلر الله‌غه ورسولینه خیانت قیلما کز ﴿وَتَخُونُوٓا

﴿اَمٰنٰتِكُمْ﴾ وهم امانت سوزلرگه خيانت قيلماكز ﴿وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ٢٧ حال بوكه آنكڭ خيانت ايدكنى، اوزكز باه‌سز ﴿وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ بلكزكه مالكز و بالكز اوزكزگه فتنه‌در (بس مشركلر اچنده‌گى بالكز غه سوز سويله‌مكز ﴿وَاَنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ ٢٨ بلكزكه الله‌تعالى حضورنده الوغ اجر باردر ◆ ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوٓا اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ﴾ اى مؤمنلر اگر الله‌دن قورقساكز ﴿يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا﴾ سزگه حق برلان باطل آراسنى آيورا بلمكنى بيرور ﴿وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ﴾ وگناهلركزنى بترور ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وهم سزنى مغفرة قيلور ﴿وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ ٢٩ الله‌تعالى اولوغ فضل ايا سيدر ◆ ﴿وَاِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ اى محمد: مشركلر سكا حيله ومكر قيلغان وقتلارون ياد كا كيتور ﴿لِيُثْبِتُوكَ﴾ سنى باغلاب زندانغه سالور اوچون ﴿اَوْ يَقْتُلُوكَ﴾ ياكه سنى اوترور اوچون ﴿اَوْ يُخْرِجُوكَ﴾ ياكه سنى مكه‌دن چغاروب يبارمك اوچون (يعنى مكه خلقى بر يورتقه جيولوب رسول‌الله حقنده كيكاش ايتديلر. عمر بن هاشم: محمدنى بريورتقه حبس ايتوب عمر بوينه چغارماسقه تيوش ديديده ياراتماديلر. ابو البخترى ايتدى بر توه‌گه بيله‌ب شهردن چغارورغه كيرك تلاسه قايده كيتسون ديو. همان ياراتماديلر. ابو جهل ايتدى هر قبيله‌دن بررکشى سوغوب محمدنى اوترمك كيركه آنكڭ قومى كمگه‌ده سن اوتردكڭ ديه بيله‌نه آلماسلر ديو. بس مونى ياراتديلر ﴿وَيَمْكُرُونَ﴾ آلار مكر قيلالر ﴿وَيَمْكُرُ اللّٰهُ﴾ الله تعالى آلارنكڭ خلافينه مكر قيلور صوكره جبرائيل خبر بيرديده محمد عليه السلام اوز اورنينه على‌نى قالدروب ابو بكر برلان مكه‌دن قاچوب چقديلر. كيچ اوترورگه كيلكاچ على‌دن باشقه‌نى تابماديلر آكاردن سوراد قلرنده بلمايمن ديو جواب بيردى ﴿وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمٰكِرِينَ﴾ ٣٠ الله تعالى بارچه مكر قيلو چيلردن خيرلى وكاملدر ﴿وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا﴾ قچان آلارغه بزنكڭ آيتلرمز اوقولسه ايشته‌مز ديوب ايتورلر ﴿لَوْ نَشَآءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هٰذَآ﴾ اگر تله‌ساك ايدى بزده بونكڭ كبى سوزلرنى اوقور ايدك؟ ﴿اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ﴾ ٣١ بوسوزلر بورونغيلردن قالغان ئه‌كيه‌تلرگه باشقه سوزلر توگلدر ﴿وَاِذْ قَالُوا اللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ﴾ ياد قيل شول وقتنيكه ايتورلر: اى ربمز اگر محمد اوقى تورغان سوزلر درست‌ده سنكڭ عندكدن بولسه ﴿فَاَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَآءِ﴾ بزنكڭ اوستمزگه كوكدن تاش ياودرغل ﴿اَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ اَلِيمٍ﴾ ٣٢ ياكه بزگه رنجتكوچى عذاب يبار ديو. ﴿وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ الله‌تعالى آلارنى عذاب قيلماس ﴿وَاَنْتَ فِيهِمْ﴾ سن آلارنكڭ اچنده بولغان وقتكده (يعنى سين مكه‌ده وقتده آلارنى عذاب قيلماس ﴿وَمَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ ٣٣ همده

آلار توبه واستغفار قيلسه‌لرده الله تعالى هيچ آلارنى عذاب قيلماس ايدى ﴿ وَمَا لَهُمْ
اَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ ﴾ آلارنى عذاب قيلودن اللهنى نرسه منع قيلادر؟ ﴿ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴾ حال بوكه آلار مؤمنلرنى كعبه‌دن منع قيلالر ﴿ وَمَا كَانُوا اَوْلِيَآءَهُ ﴾
اوزلرى كعبه‌گه لايق بولماديلار ﴿ اِنْ اَوْلِيَآؤُهُ اِلَّا الْمُتَّقُونَ ﴾ اول كعبه‌گه لايق وحق
كشى تقوالر گنه‌در ﴿ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ ٣٤ لكن آلارنك كوبراگى آنى
آڭلاميلر ﴿ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ ﴾ وكعبه قاشنده آلارنك نماز ديگانلرى
هيچ شى بولمادى ﴿ اِلَّا مُكَآءً وَتَصْدِيَةً ﴾ مگر سز غرمق وقول چاپمق بولدى (بس
الله‌تعالى آلارنى هلاك قيلور وايتور: ﴿ فَذُوقُوا الْعَذَابَ ﴾ عذابنى تاتوكز ﴿ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴾ ٣٥ مشرك بولغانكز سببلى ﴿ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ ﴾ تحقيق
مالارون انفاق قيلغان مشركلر ﴿ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ الله يولندين خلقنى منع
قيلور اوچون ﴿ فَسَيُنْفِقُونَهَا ﴾ آلده هم انفاق قيلورلر ﴿ ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ﴾
صوكره شول انفاقلرى اوزلرينه حسرة بولور (چونكه قزدرلوب تنلرينه باسيلور
ديديلر) ﴿ ثُمَّ يُغْلَبُونَ ﴾ هم دنياده‌ده مغلوب بولورلر- جيكولورلر ﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا ﴾
مشرك بولغان كشيلر ﴿ اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴾ ٣٦ جهنم‌گه بارور اوچون قوبارلورلر
﴿ لِيَمِيزَ اللّٰهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ﴾ الله- خبيث مشركلرنى خوش مؤمنلردن آيرور
اوچون ﴿ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلٰى بَعْضٍ ﴾ وهم بعض خبيث نرسه‌نى خبيث بولغان
مشركلر اوستينه قيلور اوچون ﴿ فَيَرْكُمَهُ ﴾ بس اول خبيثنى مشركلر جيار ﴿ جَمِيعًا ﴾
بارچه‌سون ﴿ فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ ﴾ بس آلارنى جهنمگه سالور ﴿ اُولٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴾ ٣٧
شول كافرلر خسرتده وهلاكلكده‌درلر ﴿ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا اِنْ يَنْتَهُوا ﴾ اى محمد
آلارغه ايت اگر كفر وشركدن توقتالسه‌لر ﴿ يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ ﴾ اوتكان
گناهلرى يارلقانور ﴿ وَاِنْ يَعُودُوا ﴾ اگر شرك وسوغشوغه ينه‌ده قايتسه‌لر ﴿ فَقَدْ
مَضَتْ سُنَّتُ الْاَوَّلِينَ ﴾ ٣٨ بس تحقيق آندای مشركلرنك عادتى اوتدى يعنى آندای
مشركلرنى هلاك ايتمك اللهنك عادتى ايدى بولارغه‌ده شول بولور ﴿ وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى
لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ ﴾ اى مؤمنلر سوغش باشلانغاچ سوغش قيلكز تاكه فتنه قالماسون
باسلسون ﴿ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلّٰهِ ﴾ دينلك بارچه‌سى الله دينى بولسون ﴿ فَاِنِ انْتَهَوْا ﴾
اگر كفرلرندين توقتالسه‌لر ﴿ فَاِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ ٣٩ شكسز الله تعالى آلار
قيلغان عمللرنى كورگوچيدر تيوشلى جزالارنى بيرور ﴿ وَاِنْ تَوَلَّوْا ﴾ اگر ايماندن
باش تارتسه‌لر ﴿ فَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰيكُمْ ﴾ بس بلكز اى مؤمنلر تحقيق الله‌تعالى
سزنك ساقچيكزدر آلاردن فورقماكز ﴿ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴾ ٤٠ اول الله
تعالى- نى كامل ياردمچى ونى كامل سافلاغوچيدر ﴿ وَاعْلَمُوا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ ﴾

وبلكز تحقيق غنيمت آلغان نرسه‌لركز ﴿فَاَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ﴾ بس آنك بشدن برسى الله‌غه وآنك رسولينه‌در ﴿وَلِذِى الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ وقالغان دورتسى پيغمبر گه ياقينلغى بولغان كشيلر گه‌در وهم يتيملر گه، ومسكين‌لر گه ومسافرلر گه صرف قيلنورلار (اما رسول الله صوكنده ـ ابوبكر، عمر، عثمان وعلى غنيمتنى اوچكه بولديلر: يتيم، مسكين، ابن سبيلگه. ابوحنيفه‌ده بونى اختيار قيلدى ﴿اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ﴾ اگر الله‌غه ايمان كيتورگان بولسا كز ﴿وَمَآ اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ﴾ وحق برلان باطلنى آيرغوچى بدر كونده بنده‌مز محمدكه ايندرگان قرآن‌غه ايمان كيتورگان بولسا كز ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ﴾ اول بدر كونده مشرك جماعتى برلان مؤمنلر جماعتى يولقشديلر ﴿وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ الله‌تعالى هر شيگه قادردر ◆ ﴿اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيٰا﴾ اى محمد شول كونى ياد ايتكل كه سز چقرنك مدينه گه يقين طرفنده بولدكز ﴿وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى﴾ اما مشركلر چقرنك مكه طرفنده بولديلر ﴿وَالرَّكْبُ اَسْفَلَ مِنْكُمْ﴾ كروان سزدن توبان ايدى ﴿وَلَوْ تَوٰاعَدْتُمْ﴾ اگر سوغش برلن وعده قيلوشسا كز ﴿لَاخْتَلَفْتُمْ فِى الْمِيعٰدِ﴾ البته وعده‌لركزده تورلى تورلى بولور ايدكز (مشركلرنك كوبلكى سببلى) ﴿وَلٰكِنْ﴾ لكن وعده قيلوشماسا كزده الله‌تعالى جيدى سزلرنى ﴿لِيَقْضِىَ اللّٰهُ اَمْرًا كٰنَ مَفْعُولًا﴾ ازلده حكم قيلونغان اشنى تمام ايدر اوچون ﴿لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ﴾ هلاك بولغان كشيلرنك هلاكنى بيان صوكنده بولسون اوچون ﴿وَيَحْيٰى مَنْ حَىَّ عَنْ بَيِّنَةٍ﴾ ايمان برلان تركلك تابمش كشيلرنك تركلكيده بيان صوكنده بولسون اوچون يعنى بدر كونده الله‌نك كامل قدرتى ظاهر بولغاچ وحقلق مسلمانلر طرفنده بولغاچ مشركلرنك قارشمانى البته بر عنادقه بوله‌در ﴿وَاِنَّ اللّٰهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ شكسز الله‌تعالى سزنك سوزلركزنى ايشتكوچى واحوالكزنى بلگوچيدر ﴿اِذْ يُرِيكَهُمُ اللّٰهُ فِى مَنَامِكَ قَلِيلًا﴾ ياد ايتكل كه اول مشركلرنى الله‌تعالى سكا توشكده بيك آز كورساتور. درواقع شولاى بولدى يعنى الله‌تعالى رسول الله‌غه توشنده مشركلرنى بيك آز كورساتدى ﴿وَلَوْ اَرٰيكَهُمْ كَثِيرًا﴾ اگر سكا آلارنى كوب كورساتسه ﴿لَفَشِلْتُمْ﴾ البته قورقار ايدكز ﴿وَلَتَنٰزَعْتُمْ فِى الْاَمْرِ﴾ واوز آرا نزاع قيلشور ايدكز ياكه رسول الله آز ديوب آلداى ديو بناءً عليه الله‌تعالى سوغش وقتنده‌ده آلارنى آز كورساتدى ﴿وَلٰكِنَّ اللّٰهَ سَلَّمَ﴾ ولكن الله تعالى سزنى نزاع دن قوتقاردى ﴿اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ تحقيق الله تعالى كوكللرده‌گى نرسه‌لرنى بلگوچيدر نزاع قيلوشاچقكزنى بلديده مشركلرنى سزگه آز كورساتدى ◆ ﴿وَاِذْ

يُرِيكُمُوهُمْ اذِالْتَقَيْتُمْ فِيٓ اَعْيُنِكُمْ قَلِيلاً ﴾ مشركلر برلان اوچراشقان كونكزده آلارنى سزنك كوزكزكه بيك آز كورساتدى ﴿ وَيُقَلِّلُكُمْ فِيٓ اَعْيُنِهِمْ ﴾ وتكبرلنوب كيلسونلر اوچون سزنى آلار كوزينه آز كورساتدى درواقع آز كورندى حتى يتمش يا كه يوز چاماسى ديوب بلديلر حالبوكه مشركلر مكدين آرتق ايدى ﴿ لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُولاً ﴾ اللهتعالى ازلده ياردم بيرورمن ديه حكم قيلمش اشنى تمام ايدر اوچون شولاى قيلدى ﴿ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ۞ اشلرنك بارچه‌سى اللهغه قايتور ◆ ﴿ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا ﴾ اى مؤمنلر قچان سز سوغشده مشركلر جماعتينه يولوقسا كز اورنكزده ثابت بولكز قاچما كز ﴿ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيراً ﴾ اللهغه كوب ذكر ايتوكز ﴿ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۞ شولاى بولسا كز اوستون چغارسز جيكارسز ﴿ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ﴾ اللهغه وآنك رسولينه اطاعت قيلكز ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا ﴾ سوغش اشلرنده آلار برلان نزاع قيلوشما كز ﴿ فَتَفْشَلُوا ﴾ اگر نزاع قيلوشسا كز تارالورسز ﴿ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ﴾ بس شول سببلى قوّه وكوچكز وشوكتكز كيتار ﴿ وَاصْبِرُوا ﴾ صبر قيلكز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِينَ ۞ شكسز الله تعالى صابرلرغه ياردم ايده‌چكدر ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا ﴾ يورطلرندين تكبرلك برلان چقغان قريش‌لر كبى بولما كز ﴿ وَرِئَآءَ النَّاسِ ﴾ دخى آدملرگه ريالق برلان چقغانلر كبى بولما كز ! يعنى قريش تكبرلك برلان دخى شهرتمز آرتسون ديه سوغشقه چقديلر سز آلار كبى بولما كز ! ﴿ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ دخى آلار باشقه‌لارنى الله يولندين طيالار ﴿ وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴾ اللهتعالى آلار قيلغان عملنى بله‌در بناءعليه جزالارنيده بيرور ﴿ وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ ﴾ شيطان آلارنك اوز اشلرنى يعنى رسول‌الله برلان سوغشولارنى آلارغه زينتلى قيلدى چونكه آلار قايتورغه نيت ايتكاچ شيطان: «يوق سز محمددن اوچكزنى آلماينچه قايتماكز آلار بيك آزدر . . . . . » ديه وسوسه قيلدى ﴿ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ ﴾ شيطان ايتدى: بو كون آدملردن سزنى جيكه‌چك كشى هيچ يوقدر ﴿ وَاِنِّي جَارٌ لَكُمْ ﴾ ومين سز گه ياردمچى‌من ﴿ فَلَمَّا تَرَآءَتِ الْفِئَتٰنِ ﴾ بس ايكى عسكر جماعه‌سى برسين كور گاچ ﴿ نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْهِ ﴾ اول شيطان ارتينه قايتوب كيتدى ﴿ وَقَالَ اِنِّي بَرِيٓءٌ مِنْكُمْ ﴾ وايتدى تحقيق مين سزدن بيزامن ﴿ اِنِّيٓ اَرٰى مَا لَا تَرَوْنَ ﴾ تحقيق مين سز كورمى تورغان خطرلارنى كوره‌من ﴿ اِنِّيٓ اَخَافُ اللّٰهَ ﴾ مين بارچه عالمنى تربيه ايدوچى اللهدن قورقامن ﴿ وَاللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۞ اللهتعالى قاتى عذاب قيلغوچيدر ﴿ اِذْ يَقُولُ الْمُنٰفِقُونَ ﴾ مسلمانلرنك آزلغنى كور گاچ منافقلر ايتديلر ﴿ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ ﴾ دخى

قلبلرنده آورو بولغان يعنى ايمانلرى ضعيف كشيلر ايتديلر: ﴿غَرَّ هٰٓؤُلَآءِ دِينُهُمْ﴾ بو محمدنك اصحابنى دينلرى آلدادى بيت ديو ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ﴾ بركشى الله‌غه توكل قيلسه ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ۴۹ بس الله تعالى غالب ومصلحتچه اش قيلغوچيدر ﴿وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلٰٓئِكَةُ﴾ اى محمد اگر سن فرشته‌لر مشركلرنك جانلارين آلغان وقتنى كورساك ايدى البته بر الوغ قورقنچ اش كورر ايدك ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ﴾ اول مشركلرنك يوزلرينه اورورلر ﴿وَاَدْبَارَهُمْ﴾ دخى آرقالرينه سوغارلر وايتورلر كه ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ ۵۰ كويدر گوچى عذابنى تاتوكزديو ﴿ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ﴾ اوشبو عذابلانوكز اوزكز قيلغان ياوز عملكز سببليدر ﴿وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ﴾ ۵۱ درستلكده الله تعالى گناهسز حالده قللرينه ظلم ايده‌چك توگلدر ﴿كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ﴾ بو مشركلرنك صفتى فرعون قومينك صفتى كبيدر ﴿وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ و آلاردن اوّلگى امتلرنك صفتى كبيدر ﴿كَفَرُوا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ﴾ الله‌نك آياتينه اوشانماديلر ﴿فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بس الله تعالى آلارنى گناهلرى سببلى عذاب قيلدى ﴿اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ۵۲ تحقيق الله تعالى قوّتلى وگناهليلرغه عذابى قاتيدر ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا﴾ آلارغه كيلگان هلاكت شول سببليدركه الله تعالى اوزگارتميدر ﴿نِعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ﴾ بر قومگه بيرگان نعمتنى ﴿حَتّٰى يُغَيِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ﴾ اول قوم اوزلرينك حاللرينى اوزگارتماينچه. مثلا بر امت يخشيلر ايكان يمانلانسه‌لر الله تعالى‌ده آلارغه بيرگان نعمتنى نچارغه الماشدرر. نتاكه بزم تاتار ملتى دين قوشقانچه يورمدكمزدن نى حاللرگه توشدك؟! ﴿وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ۵۳ شكسز الله تعالى بنده‌لرنك سوزلرين ايشتكوچى وفعللرين بلگوچيدر ﴿كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ﴾ بو مشركلرنك هلاكتى فرعون قومينك هلاكتى كبيدر ﴿وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ دخى آلاردن اوّل بولغان قومنك هلاكتى كبيدر ﴿كَذَّبُوا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ﴾ آلار ربلارينك آيت‌لرينى بارچه‌سنى يالغان ديديلر ﴿فَاَهْلَكْنٰهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بس بزده آلارنى گناهلرى سببلى هلاك ايتدك ﴿وَاَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ﴾ وفرعون قومينى صوغه غرق قيلدق باطردق ﴿وَكُلٌّ كَانُوا ظٰلِمِينَ﴾ ۵۴ چونكه آلار بارچه‌سى ظالم ايديلر ﴿اِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللّٰهِ﴾ يرده يوروچى حيوانلارنك الله قاشنده ايك قباحتى ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مشرك بولغان كشيلردر ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ۵۵ بس آلار ايمان كيتوره‌چكلر توگل ﴿اَلَّذِينَ عٰهَدْتَ مِنْهُمْ﴾ اول مشركلردن برتورلى جماعت باردر اگر سين آلارغه عهد قيلساك ﴿ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِى كُلِّ مَرَّةٍ﴾ سوكره آلار عهد قيلوشقان سايون عهدلرن سندرالر ﴿وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ ۵۶ آلار عهدلرن

سندرودن قورقماسلر ﴿ فَامَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ ﴾ بس سين اگر آلارغه سوغشده
جيكساك ﴿ فَشَرِّدْ بِهِمْ ﴾ بس آلارنى آيور قورقوغه سال ﴿ مَنْ خَلْفَهُمْ ﴾ آلارنك
آرتلارنده‌غى خلق‌غه قورقو سالغل ، يعنى بوندا غيلارنى جيكسا كز آرتدن كيله
تورغانلرى ايشتوب قورقولارندن كيلماسلر ﴿ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ۝٥٧ احتمال كه
آرتلارنده‌غيلار وعظله‌نورلر ﴿ وَامَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً ﴾ اگر سين بر قومنك
خيانتندن قورقساك ﴿ فَانْبِذْ اِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ ﴾ اول وقتده سين آلارغه اوزكنك عهدكنى
تاشلاغانكنى بلكو رتكل ﴿ انَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ۝٥٨ تحقيق الله تعالى خيانت ايدوچيلرنى
سويماس ﴿ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ﴾ مشركلر اوزاولرينى آلغه كيتديلر
ديه حساب قيلمه سونلر ﴿ انَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ۝٥٩ تحقيق آلار الله‌نى عاجز قيلا آلماسلر ﴿ وَاَعِدُّوا
لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ ﴾ مشركلر برلان سوغشورغه كوچكز يتكان قدرلى قوتلر
برلان حاضرلنكز ﴿ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ ﴾ وهم آطلار باغلامافلق برلان ﴿ تُرْهِبُونَ
بِهِ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ ﴾ اول حاضرلنوكز برلان سز الله‌نك دشمانينى واوزكزنك
دشمانكزنى يعنى مشركلرنى قورقوتورسز ﴿ وَاٰخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ ﴾ ودخى عرب
مشركلرندن باشقه‌لرنى قورقوتورسز ﴿ لَا تَعْلَمُونَهُمْ ﴾ اول ايكنچى مشركلرنى سز
بلميسز ﴿ اَللّٰهُ يَعْلَمُهُمْ ﴾ آلارنى الله‌غنه بله‌در ﴿ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ سزنك
الله يولنده انفاق قيلغان نرسه‌كز ، آط ، وباشقه قورالكبى ﴿ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ ﴾ سزگه
آنك ثوابنى كامل بيرلور ﴿ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ۝٦٠ آنك ثوابنى كيمتلوب سزگه ظلم
قيلونماس ﴿ وَانْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ ﴾ اگر كافرلر صلح قيلورغه ميل قيلسه‌لر ﴿ فَاجْنَحْ
لَهَا ﴾ بس سينده صلحقه ميل قيل ﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ﴾ والله‌غه توكل قيل ﴿ انَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ۝٦١ تحقيق اول الله تعالى هر سوزنى ايشتكوچى وهر اشكزنى بلكوچيدر
﴿ وَانْ يُرِيدُوا اَنْ يَخْدَعُوكَ ﴾ اگر آلار صلح قيلغان بولوب سنى آلدامقغه تلاسه‌لر
سين آلايده قورقمه ﴿ فَانَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ ﴾ بس شكسز سكا ياردم ايتارگه الله تعالى
يتكلكليدر ﴿ هُوَ الَّذِي اَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ۝٦٢ شول الله تعالى دركه اوس وخزرج
قبيله‌لرن ايمانغه كيتروب وهم اوزينك خاص ياردمى برلان سنى قوّتلندردى ،
ايمدى شول الله‌غه اوشانغاچ نچوك آلاردن قورقرغه كيرك ﴿ وَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ﴾
اول ايكى قبيله‌نك كوكللرينه الله تعالى الفت سالوب دوستلاندردى ، آلار شول
قدر برسى برسينه دشمان ايديلركه ﴿ لَوْ اَنْفَقْتَ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا ﴾ اگر سين
آلارنى دوستلاندرمق اوچون يرىوزنده‌گى نرسه‌لرنك بارچه‌سنى انفاق قيلساك
﴿ مَا اَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ﴾ كوكللرينى الفت‌لندره آلماس ايدك ﴿ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ بَيْنَهُمْ ﴾
لكن الله تعالى آلارنك كوكللرينه الفت سالديده بس جيلشوب سكا ياردمده

بولديلار ﴿ انَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۞ ٦٣ شكسز الله تعالى غالبدر وحكيمدر. ايمدى شول الله سنك ياردمجك بولسه آلاردن قورقماق هيچ يارارمى ؟! ◆ ﴿ يٰاَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللّٰهُ ﴾ اى محمد سكا ياردم ايتارگه الله تعالى يتار ﴿ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۞ ٦٤ وهم سكا ايارگان مؤمنلر دخى كافيدر ◆ ﴿ يٰاَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ ﴾ اى پيغمبر مؤمنلرنى سوغشورغه قزقدرغل ﴿ انْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صٰبِرُونَ ﴾ اگر سزدن يكرمى صبرلى ايرلر بولسه لر ﴿ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ﴾ ايكى يوز مشرك گه غالب بولورلار ﴿ وَانْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ ﴾ اگر سزدن يوز ايرر بولسه ﴿ يَغْلِبُوٓا اَلْفًا ﴾ ملك كشيگه غالب بولورلار ﴿ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ مشرك بولغان قومدن ملك گه غالب بولورلر ﴿ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۞ ٦٥ اول مشرك لرنك جيكلما كى شول سببدندركه آلار ياردم اللهدن ايكانلكنى آكلاميلر، شونك اوچون تروشميلر ثابت بولا آلميلار ﴿ اَلْئٰنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ ﴾ حاضر الله تعالى سزگه جيكلك قيلدى ﴿ وَعَلِمَ اَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا ﴾ والله تعالى بلدى تحقيق سزنك آراكزده ضعيفلر باردر ﴿ فَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ ﴾ بس اگر سزدن يوز صبرلى كشى بولسه ﴿ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ﴾ ايكى يوزگه غالب بولورلر ﴿ وَانْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ يَغْلِبُوٓا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ﴾ اگر سزدن ملك صبرلى كشيلر بولسه اللهنك ياردمى ايله ايكى ملك مشرك گه غالب بولورلر ﴿ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِينَ ۞ ٦٦ اللهتعالى صبرليلار برلاندر ◆ ﴿ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَكُونَ لَهُ اَسْرٰى ﴾ هيچ پيغمبرگه آلغان اسيرلرنى فديه آلوب يبارمك درست توگل ﴿ حَتّٰى يُثْخِنَ فِى الْاَرْضِ ﴾ تاكه يرده غلبه تابقانچه بدر كونده يتمش كافرنى اسير آلغانلر ايدى. رسول الله اصحابغه مشاوره قيلغاچ ابو بكر الصديق : يا رسول الله آقچه آلوب آزاد قيلايق ، وحضرت عمر : آقچه لرينه محتاج توگلمز قولمزغه توشكان الله دشمانلارن باشن چابوب اوزامز ديدى. رسول الله ابو بكر الصديق سوزى برلان عمل ايدوب آقچه آلوب آزاد قيلدى شول حقده آيت نازل بولوب آقچه آلونى طيدى ﴿ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا ﴾ اى صحابه لر سز دنيا مالينى تليسز ﴿ وَاللّٰهُ يُرِيدُ الْاٰخِرَةَ ﴾ اما الله تعالى آخرتنى يعنى دين اسلامنك قوتلى بولمافن تليدر ﴿ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۞ ٦٧ الله تعالى غالب ومصلحتچه اش قيلغوچيدر. حضرت عمر ايتدى : بروقت كيلسام رسول الله برلان ابو بكر يغلاشوب اوتورالار، وايته لر اسيرلرنى آقچه آلوب آزاد قيلمافمز يارامغان ايكان . . . . . ديو ﴿ لَوْلَا كِتٰبٌ مِنَ اللّٰهِ سَبَقَ ﴾ اگر لوح المحفوظده اجتهاد ايدوبده خطا ايدوچيلر عفو ايدلنه در ديو اللهنك حكمى بولماسه ايدى ﴿ لَمَسَّكُمْ فِيمَٓا اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۞ ٦٨ اسير برابرينه آلغان مالكز اوچون سزگه الوغ عذاب ايرشكان بولور ايدى. لكن سوكرده فديه آلنو حلال

قیلونغان چونکه الله‌تعالی ایتکان: ﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ آلغان غنیمتلرکز حلال وطیب اولدغی حالده آندن سز آشا کز دیو . فدیه‌ده غنیمتگه کره‌در ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ الله‌دن قورقوکز ﴿انَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ۶۹ شکسز الله‌تعالی غفور رحیمدر ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ﴾ ای پیغمبر! قوللرکزده بولغان اسیرلرگه ایت! ﴿انْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا﴾ اگر الله سزنك قلبکزده یخشی نیت بارایدکنی بلسه ﴿يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ﴾ سزدن آلنغان فدیه‌دن یخشینی سزگه بیرور، مالکزنی آلغانغه هیچده قایغورماکز فقط قلبکزنیگنه یخشیلاتوکز ! ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ دخی سزنك گناهلارکزنی یارلقار ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ۷۰ الله‌تعالی غفور رحیمدر ﴿وَانْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ﴾ اگر اول اسیرلر سکا بر خیانت قیلونی تلاسه‌لر ﴿فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ﴾ تحقیق آلار موندن الك الله‌غه‌ده خیانت قیلدیلر ﴿فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ﴾ شونك اوچون بدر کونده سنی آلارغه قادر قیلدی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ ۷۱ آلارنك خیانتینی الله‌تعالی بلگوچیدر ومصلحتچه اش قیلغوچیدر ◆ ﴿انَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا﴾ تحقیق ایمان کیتروب مکه‌دن مدینه‌گه هجرة قیلغان کشیلر ﴿وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ دخی مالاری تنلری برلان ملت اوچون جهاد قیلغوچیلر ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ یعنی الله یولنده سوغش قیلغان کشیلر ﴿وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا﴾ دخی هجرة قیلوب کیلگان صحابه‌لرنی فارشو آلوب ایولرینه کرتوب یاردم ایتکان کشیلر ﴿أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ آلار برسی برسینه دوست وقردشلر حتی وارثلاردرکه برسی برسندن میراث آلشورلار ایدی ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا﴾ شول کشیلر که ایمان کیتوربده مکه‌دن مدینه‌گه کوچماسه‌لر ﴿مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ سزنك اول مسلمانلارغه ولیلککز هیچ یوق، وارثده بولمیسز صافلامیسزده ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا﴾ تا کوچکانلرینه‌چه. مؤمنلر ایتدیلر: اگر بزدن یاردم استه‌سه‌لر بزنی اشلرمز دیو؟ الله‌تعالی ایتدی: ﴿وَانِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ﴾ اگر دین حقنده سزدن یاردم استه‌سه‌لر ﴿فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ﴾ بس سزگه آلارغه یاردم بیرمك لازمدر ﴿الَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ﴾ مگر سزدن شوندای کافرلار اوستینه بارورغه یاردم استه‌سه‌لر اول کافرلر برلان سزنك آراکزده عهد بولور اول وقتده البته یاردم بیرمازسز ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ ۷۲ الله‌تعالی سز قیلغان عمللرنی کورگوچیدر ضایع قیلماس ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ مشرك‌لرنك بعضسی بعضی سینه ولی ودوستلردر ﴿الَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ﴾ ۷۳ اگر شول ایتولگان یاردملرنی قیلماساکز یرده فتنه‌لر چغاروالوغ فسادلر بولور یعنی ایمان

یاغی ضعیفله‌نوب کفر یاغی قوّتلنور ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ایمان کیتروبده اسلام یرینه کوچکان کشیلر، ودخی الله یولنده سوغش ایتکان کشیلر ﴿وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا﴾ ودخی کوچوب کیلکان کشیلرنی ایولرینه ایندروب یاردم ایتکان کشیلر ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ شولاردر حق مؤمنلر ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ آلارغه مغفرة بولور ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ ۷۴ وکورکام رزق بولور ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا﴾ شول کشیلرکه کوچوب کیتکان کشیلر سوکنده ایمان کیتروب ینه آلارده کوچوب کیلسه‌لر ﴿وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ﴾ وسزنك برلان برگه سوغش قیلسه‌لر ﴿فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ﴾ بس اول کیشلر سزنك جماعه کزدن یعنی مؤمنلردر ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ آرالارنده‌قرداشلك یاقینلغی بولغان کشیلار الله‌نك حکمنده برسی برسینه وارثلاردر، آلار بولغانده باشقه کشی میراث آلماس ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ ۷۵ تحقیق الله تعالی هر شینی بله‌در بو حکمیده بلوبدر.

سورة التوبة مدنية مائة وتسع وعشرون آية

حضرت علی کرم الله وجهه‌دن سورامشلردرکه اوشبو توبه سوره‌سنده نه اوچون بسم‌الله یازلنمادی؟ دیو. جواب بیرگان: بو سوره مشرکلرگه قهر وقلچ ایله سوغش امرنده نازل اولدی قلچده ایسه امان یوقدر بسم‌الله رحمت وامان آیاتی‌در، شونك اوچون یازلنمادی دیو..... ﴿بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ مشرکلر برلن بولغان عهدکز الله‌دن و آنك رسولی طرفندن سندرلادر ﴿فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ﴾ ای مشرکلر سزگه مهلت یرر یوزنده ایرکونلاب دورت آی یورکز ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ بلکزکه سز الله تعالی‌نی عاجز قیلا آلمازسز ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ﴾ ۲ ودخی بلکزکه البته الله‌تعالی کافرلرنی رسوای قیلاچقدر ﴿وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ﴾ الله برلان رسولندین آدملرگه حج اکبر کوننده اعلامدر ﴿أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ﴾ تحقیق الله‌تعالی هم آنك رسولی مشرکلردین بیزادر. تبوك سوغشندین صوك رسول‌الله حج غه بارورغه تلادی مشرکلر یالانغاچ طواف قیلالر ایدی، رسول‌الله یالانغاچ طوافنی یاراتماینچه حضرت علی برلان ابوبکر الصدیق‌نی یالانغاچ طواف قیلماسونلر دیو یباردی. شول کون مسلمانلار وباشقه‌لار کوب جیولدقلرندین حج اکبر دیولدی ﴿فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ کفرکزدن توبه ایتساکز البته اوزکز اوچون خیردر ﴿وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا

اَنَّكُمْ غَيْرُ معجزى اللّٰه ﴾ اگر توبه‌دن باش تارتوب همان كفرده‌بولسا كز، بلكزكه سز اللّٰه‌نى عاجز قيلا آلمازسز، اللّٰه‌تعالى سزنى نيچوك اشلارگه‌بلور ﴿ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ۞ كافرلرگه قاتى رنجتكوچى عذاب ايله بشارت بير ﴿ الَّا الَّذِينَ عٰاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ مگر مشركلر برلان مصلحتچه تورورغه عهد قيلوشقان بولسا كز ﴿ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا ﴾ سوكره اول مشركلرده عهدلرين بوزماسه‌لر ﴿ وَلَمْ يُظٰاهِرُوا عَلَيْكُمْ اَحَدًا ﴾ وسزنك ضررگزغه هيچ كمگه ياردم ايتماسه‌لر ﴿ فَاَتِمُّوا اِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ اِلٰى مُدَّتِهِمْ ﴾ بس آلارنك عهدلرين وقتينه قدر تمام ايدگز! ﴿ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۞ چونكه اللّٰه‌تعالى عهد بوزودن صاقلانوچيلارنى سويه‌در ﴿ فَاِذَا انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ ﴾ فچان سوغش حرام بولغان آيلر اوتسه ﴿ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ﴾ مشركلرنى قايده تابسا گزشونده اوتركز ﴿ وَخُذُوهُمْ ﴾ وآلارنى توتوب بيله‌ب اسير آلگز ﴿ وَاحْصُرُوهُمْ ﴾ اگر قولغه توشوره آلماسا گز شهرلرين محاصره قيلوب يعنى چولغاب تورو گز ﴿ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ﴾ هراوته تورغان يرلرده آلارنى صاقلاب اوتوركز ﴿ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ﴾ اگر شرك وكفرلرندين توبه ايدوب نماز اوقسالر ﴿ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ ﴾ وزكاتلرين بيرسه‌لر ﴿ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ﴾ بس قوتقارگز يوللرينه ايرك بيرگز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ شكسز اللّٰه‌تعالى غفور رحيم يعنى شركلرندين قايتوب نماز اوقوب زكاة بيرسه‌لر واسلام حكملرن قبول ايتسه‌لر شكسز اللّٰه‌تعالى آلارنك اولده بولغان گناه‌لرن كيچرر ﴿ وَاِنْ اَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجٰارَكَ فَاَجِرْهُ ﴾ اگر مشركلردن بركمسه كيلوب سندن امان سوراسه آكارغه امان بيرگل ﴿ حَتّٰى يَسْمَعَ كَلٰمَ اللّٰهِ ﴾ تاكه اللّٰه‌نك سوزنى ايشتسون ﴿ ثُمَّ اَبْلِغْهُ مَاْمَنَهُ ﴾ اگر اللّٰه تعالى سوزندين باش تارتسه اورنينه يبار ﴿ ذٰلِكَ ﴾ اوشبو حكمنى سكا فوشماقلغمز ﴿ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ۞ آلار اللّٰه‌نك حكمينى بلمگانلكلرى سببليدر بس سنك حضوركا كيلوب ايشوتسونلر ﴿ كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ ﴾ اللّٰه تعالى قاشنده و آنك رسولى قاشنده مشركلرنك نچوك عهدى بولسون، حالبوكه مشركلرنك اوزلرنده هيچ‌بر عهديوق سوزلرنده‌تورميلر، يعنى آلارغه اللّٰه‌دن عهدبولماس ﴿ اِلَّا الَّذِينَ عٰاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرٰامِ ﴾ مگر مسجد حرام حضورنده سزگه عهد قيلغان مشركلرگه گنه اللّٰه‌نك عهدى باردر ﴿ فَمَا اسْتَقٰامُوا لَكُمْ ﴾ سزگه قايسى اورنلرده سوزلرنده‌تورسه‌لر ﴿ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ﴾ شول اورنلارده سزده سوزگزده تورگز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۞ اللّٰه‌نك قوشقانينه مخالفت قيلودن صاقلانگز اللّٰه تعالى تقوالارنى ياراتادر ﴿ كَيْفَ ﴾ نچوك اول مشركلرگه اوشانچ وعهد بولسون ﴿ وَاِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ ﴾ اگر سزگه

غالب بولسه‌لار ایدی ﴿ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ اِلًّا وَلَا ذِمَّةً ﴾ سزنك قرداشلكـكزنی وعهدكزنی
البته فاراماسلار ایدی ﴿ يُرْضُونَكُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ ﴾ آلار سزلرنی فقط آوزلری
برلان رضا قیلورلار ﴿ وَتَأْبَى قُلُوبُهُمْ ﴾ اما كوكللری اول سوزلرندن ابا قیلور
فاجار خلافنی اشلر ﴿ وَاَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ آلارنك كوبراگی فاسقلردر ﴿ اِشْتَرَوْا
بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ﴾ اللهنك آیتلری برابرینه آزغنه آقچه‌نی اختیار قیلالر
﴿ فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ الله یولندن كشیلرنی طیالار ﴿ اِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾
تحقیق قیاغان اشلری نی قباحتدر ﴿ لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ اِلًّا وَلَا ذِمَّةً ﴾ آلار مؤمنلر
حقنده قرداشلكنی هم عهدنی سافلاماسلار ﴿ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴾ مونه شول
كشیلردر حقدین اوتكان كشیلر ﴿ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ ﴾ اگر
كفرلرندن قایتوب نماز اوقوب زكوتلرنی بیرسه‌لر ﴿ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ﴾ بس
سزنك دین قرداشلركز اولورلر ﴿ وَنُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴾ بز عالم وبلكلی
كشیلرگه آیتلرمزنی بیان قیلامز ﴿ وَاِنْ نَكَثُوٓا اَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ ﴾ اگر عهد قیلغان
صوكنده یمینلرینی سندرسه‌لر ﴿ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ ﴾ وهم سزنك دینكزگه طعن قیلسالر
﴿ فَقَاتِلُوٓا اَئِمَّةَ الْكُفْرِ ﴾ اول وقت مشركلرنك باشلقلرینی اوتركز ﴿ اِنَّهُمْ لَآ اَيْمَانَ لَهُمْ ﴾
تحقیق آلارنك عهدلری یوقدر بولسه‌ده توتمیلار ﴿ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴾ شول وقت
احتمال كفرلرندن تویولورلر ﴿ اَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوٓا اَيْمَانَهُمْ ﴾ یمینلرن بوزغان
مشركقوم برلان صوغشسا كزچی ﴿ وَهَمُّوا بِاِخْرَاجِ الرَّسُولِ ﴾ وهم رسول اللهنی
چغارورغه قصد قیلدیلر یعنی نیت لندیلر ﴿ وَهُمْ بَدَءُوكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ﴾ عهد بوزونی
اوّل مرتبه آلار باشلادیلر ﴿ اَتَخْشَوْنَهُمْ ﴾ ایا آلاردن قورقاسزمی؟! ﴿ فَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ
تَخْشَوْهُ ﴾ سزكه قورقار اوچون الله تعالی لائقدر. آنك امرینه قارشیلق
قیلماكز ﴿ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ اگر كامل مؤمنلر بولساكز ﴿ قَاتِلُوهُمْ
يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدِيكُمْ ﴾ مشركلر ایله سوغشكز الله تعالی آلارنی سزنك قولكز
ایله عذابقه سالور ﴿ وَيُخْزِهِمْ ﴾ وآلارنی رسوای قیلور ﴿ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ ﴾
آلار اوستینه بارورغه سزگه یاردم قیلور ﴿ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ﴾
وآلاردن اذا وجفا كورگان مؤمنلرنك كوكللرینه شفا بیرور ﴿ وَيُذْهِبْ
غَيْظَ قُلُوبِهِمْ ﴾ واول مؤمنلرنك كوكللرنده‌گی آچولارنی یبارور ﴿ وَيَتُوبُ
اللّٰهُ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُ ﴾ والله تعالی تلاگان كشیسون توبه قیلدرتوب توبه‌سون قبول
قیلور ﴿ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾ الله تعالی هر نرسه‌نی بلگوچی وهر اشنده حكمتنی
رعایه قیلغوچیدر بو اشلرنده‌ده البته بز بلمگان كوب حكمتلر باردر ﴿ اَمْ حَسِبْتُمْ
اَنْ تُتْرَكُوا ﴾ ایاسز حساب ایته‌سزمی؟ هیچ سؤال‌سز جوابسز قالدرونی ﴿ وَلَمَّا

يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ جٰاهَدُوا مِنْكُمْ ﴾ دخی سزنك آراكزدن ملتی اوچون تروشقان وحتی سوغش قیلغان كشیلرنی الله تعالی بلمایدر؟ آلارنك اجتهادلری بوشقه كیته دیوب اویلیسزمی؟ ﴿ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً ﴾ دخی الله‌دن و آنك رسولندن وهم مؤمنلردن باشقه‌نی دوست توتماوچیلرنی بلمایدر دیوب اویلیسزمی؟ یوق آلای اویلاماكز الله‌تعالی هر قایوسنی بلادر، هم شوكا كوره آلارغه هیچ شكسز درجه‌لر بیره‌چكدر ﴿ وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمٰا تَعْمَلُونَ ﴾ الله تعالی سز قیلغان اشلردن بارچه‌سندن خبردار در بوش قالورمز دیوب هیچ ظن ایتماكز ﴿ مٰا كٰانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسٰاجِدَ اللّٰهِ ﴾ كافرلرگه كعبه‌نی توزاتولارنده ثواب بولماس ﴿ شٰاهِدِينَ عَلٰى أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ﴾ اوز اوزلرینه كفر برلان شهادة بیروب تورغان حاللرنده، بس بزنك یخشی عملرمز بار كعبه‌نی بنا ایلامز دیو مافتانماسونلر ﴿ أُولٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمٰالُهُمْ ﴾ اول كشیلرنك عملرینك ثوابی جویلدی ﴿ وَفِي النّٰارِ هُمْ خٰالِدُونَ ﴾ و آلار جهنمده منگو قالاچقلردر ﴿ إِنَّمٰا يَعْمُرُ مَسٰاجِدَ اللّٰهِ مَنْ آمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾ مسجدلر یاصاب ثواب آلغوچی فقط الله‌غه و آخرة كونینه ایمان كیتورگان كشیلر ﴿ وَأَقٰامَ الصَّلٰوةَ وَآتَى الزَّكٰوةَ ﴾ دخی نمازلارن دائم اوقوب زكوتلرنده بیرگان كشیلر ﴿ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللّٰهَ ﴾ والله‌دن باشقه‌دن قورقماوچی كشیلرگه‌در ﴿ فَعَسىٰ أُولٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴾ بس شول وصفلرتابلغان كشیلر هدایتده بولسه‌لر بولورلار ﴿ أَجَعَلْتُمْ سِقٰايَةَ الْحٰاجِّ وَعِمٰارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرٰامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾ ایاسز مسجد حرامنی توزاتوب حاجیلارنی اچروب یورگان مشركلرنی الله تعالی و آخرت كونینه ایمان كیتورگان مؤمنلركبی بر درجه‌ده فیلاسزمی؟! ﴿ وَجٰاهَدَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ﴾ دخی شونك اوستونه الله‌یولنده ملتی اوچون اجتهاددە قیلدی شولارکبی فیلاسزمی؟ ﴿ لٰا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللّٰهِ ﴾ یوق آلار الله حضورنده بر درجه‌ده بولماسلار ﴿ وَاللّٰهُ لٰا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰالِمِينَ ﴾ الله تعالی ظالم قومنی توغری یولغه كوندرماس ﴿ الَّذِينَ آمَنُوا وَهٰاجَرُوا وَجٰاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ بِأَمْوٰالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ ﴾ ایمان كیتروبده دار اسلامغه كوچوب مالری واوزلری برلان الله یولنده ملت حقنده اجتهاد ایتكان وسوغشلار قیلغان كشیلرنك الله‌تعالی حضورنده درجه‌لری بیك الوغدر ﴿ وَأُولٰئِكَ هُمُ الْفٰائِزُونَ ﴾ وهم كامل مقصودلرینه ایرشكان كشیلر شولاردر ﴿ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ ﴾ آلارنی الله تعالی اوز طرفندین آلارغه بولاچق رحمتی ایله شادلاندره ﴿ وَرِضْوٰانٍ وَجَنّٰاتٍ ﴾ ودخی اوزینك رضاسی وجنتلر برلان شادلق خبر بیره‌در ﴿ لَهُمْ فِيهٰا نَعِيمٌ مُقِيمٌ ﴾ آلارغه اول جنتلرده دائم نعمتلر بولور ﴿ خٰالِدِينَ فِيهٰا أَبَدًا ﴾ آلار اول جنتلرده منگو

قالورلار ﴿ انَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗ اَجْرٌ عَظِيمٌ ۞ ٢٢ شكسز الله تعالى حضورنده الوغ اجرلار باردر ﴿ يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوٓا اٰبَآءَكُمْ وَاِخْوَانَكُمْ اَوْلِيَآءَ ﴿ اى مؤمنلر آتالركزنى وقرداشلركزنى ده دوست توتماكز ﴿ ان اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْاِيمَانِ ﴿ اگر ايمانى تاشلاب كفرنى اختيار قيلسه‌لر (مدينه‌گه هجرة فرض بولغاچ صحابه‌لر كوچه باشلادقلرنده كفر اوزرنده قالغان قايوسينك آتاسى، قايوسينك قرداشى، بالالرى موين‌لارينه آصلنوب كوچمازگه اوتندىلر، صحابه‌لارنك كوكلرى نچكه‌ردى شول حقده بو آيت ايندى) ﴿ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ ﴿ بركشى آلار برلان دوست بولسه، آلارنى قزغانوب هجرة قيلماسه ﴿ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُونَ ۞ ٢٣ آلار ظالملاردر ﴿ قُلْ اِنْ كَانَ اٰبَآؤُكُمْ وَاَبْنَآؤُكُمْ وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَاَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ ﴿ ايت اى محمد اى مؤمنلر اگر سزنك آتالركز، وقرداشلركز، خاتون قبيله‌لركز، وكسب ايتكان مالكز، وآرزان بولودن قورقغان سودالركز، وراضى بولوب تورغان يورتلركز ﴿ اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهٖ ﴿ الله تعالى‌دن وآنك رسولندين والله يولنده اجتهاد برلان سوغش قيلودين سوكلى بولسه ﴿ فَتَرَبَّصُوا حَتّٰى يَاْتِىَ اللّٰهُ بِاَمْرِهٖ ﴿ بس سز الله تعالى‌نك عذابى كيلونى كوتوكز! ﴿ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ ۞ ٢٤ الله‌تعالى امرينه قارشولق قيلوب فاسق بولغان كشيلرنى هدايت‌گه كرتماس ﴿ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ﴿ الله تعالى سزگه كوب اورنلارده همده حنين كونده ياردم بيردى ﴿ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ ﴿ اول حنين كونده سزنى اوزكزنك كوبلككز عجبله‌ندردى، يعنى مشركلرگه قاراغانده بز بيك كوب جيكولمامز ديدكز ﴿ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـًٔا ﴿ حال بوكه كوبلككز سزگه هيچ فائده بيرمادى ﴿ وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ﴿ كيك يرسزگه تار بولدى ﴿ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ۞ ٢٥ سوكره آرتقه تابا قاچدكز، حتى رسول الله‌دن باشقه كشى‌ده قالمادى هم دعا قيلدى واى مسلمانلار كيلكز ديو قچقردى ﴿ ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهٗ عَلٰى رَسُولِهٖ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿ سوكره رسول الله‌غه ومؤمنلرگه الله تعالى رحمتى برلان طنچلق وباطراق بيردى ﴿ وَاَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا ﴿ وسز كورمى تورغان عسكر، يعنى بيش مك فرشته ايندردى ﴿ وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴿ ومشركلرنى سزنك قلچكز برلان عذاب قيلدى ﴿ وَذٰلِكَ جَزَآءُ الْكٰفِرِينَ ۞ ٢٦ مشركلرنك جزاسى‌ده شولدر ﴿ ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَآءُ ﴿ سوكره مغلوب بولغان كشيلردن تلاگان كشيلرينه الله تعالى رحمت قيلور وقاچقان‌دن قيلغان توبه‌لرين قبول قيلور ﴿ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ ٢٧ الله تعالى غفور ورحيمدر ﴿ يٰاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ ﴿ اى مؤمنلر تحقيق مشركلر

نجسلردر ﴿فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَا﴾ بو يلدن سوڭ مسجد حرامغه يقين بارماسونلر. بو يل هجرةنڭ توقزنچى يلى ايدى. اصحاب ايتدى مشركلر كيتكاچ كملر برلان سودا قيلورمز ديو، الله‌تعالى ايتدى: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ اگر سز فقيرلكدن قورقساكز ﴿فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ﴾ تلاسه الله‌تعالى اوزينڭ فضل ورحمتى برلان سزلرنى باى قيلور، واقعا يمن وصنعا خلقى مسلمان بولغاچ آلار برلان سودا آچلوب يخشى ساتو ايتديلر ﴿إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝٢٨﴾ الله‌تعالى سزگه نى كيراكنى بله‌در، وشويله اشلوندە هم حكمتنى رعايه ايته‌در ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ الله‌تعالى گه وآخرت كونينه ايمان كيتورمگان كشيلر برلان سوغش قيلكز ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ﴾ وهم الله‌تعالى وآنڭ رسولى حرام قيلغان نرسه‌نى حرام قيلماوچيلار برلان سوغشكز ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ﴾ وحق دين‌نى، دين توتماغانلار برلان سوغش قيلكز ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتٰبَ﴾ اول كشيلر كتاب بيرلگان كشيلاردر ﴿حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صٰغِرُونَ ۝٢٩﴾ كيچلك برلان قوللرندين جزيه بيرگانچه‌گه قدر سوغش قيلوكز ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللّٰهِ﴾ يهودلر عزير الله‌نڭ اوغلى ديوب ايتديلر. بخت‌نصر بيت‌المقدسنى خراب قلب تورات نسخه‌لارين ياندروب بترگاچ، يهود بيك قايغوروب تورغانده، غزير تورات‌نى كوكلدن اوقوب چغا بلدگى اوچون عزير الله اوغلى بولورغه كيرك والا اوقى بلماس ايدى ديو شديلر ﴿وَقَالَتِ النَّصٰرَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللّٰهِ﴾ اما نصارى ايتديلر: عيسى الله‌نڭ اوغلى ديو ﴿ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ﴾ آلارنڭ اوشبو آغزلارى برلان ايتكان سوزلرى الكيگى مشركلرنڭ سوزلرينه اوخشيدر. هيچ بر سينڭ دليلى يوق ﴿قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ﴾ الله‌تعالى آلارغه لعنت قيلسون ﴿أَنّٰى يُؤْفَكُونَ ۝٣٠﴾ حقدن قاچوب قايده بارالار؟! ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ﴾ آلار اوزلرينڭ عالم وعابدلرنى الله‌دن باشقه تكرى قيلدى‌لار. يعنى عالملرى وعابدلرى الله تعالى حلال قيلغان نرسه‌نى حرام ديسه‌لر، والله حرام ديگان نرسه‌نى حلال ديسه‌لر خلق آلارغه اطاعت قلامز ديب حلالنى حرام وحرامنى حلال ايتديلر، بو اشلر حاضرده يوق دگل شرعان آچق درست بولغان نرسه‌نى اوزينڭ زور كورگان كشى‌سنه ايارب انكار ايتوى كبى‌در ﴿وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ وهم مريم اوغلى عيسى‌نى‌ده اوزلرينه الله توتديلر ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلٰهًا وَاحِدًا﴾ حال بوكه عالملر بولسون عيسى بولسون اوزلريده بر الله‌غه عبادت قيلو برلان بيورولمشلار ايدى ﴿لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ اول الله‌دن باشقه هيچ الله يوقدر. مگر اولغنه‌در ﴿سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝٣١﴾ مشركلر

قیلغان شریکلردن اول اللهنی پاك دیوب بله‌من هم ایته‌من ﴿یُرِیدُونَ اَنْ یُطْفُوا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ﴾ یهود ونصاری آغزلاری برلان اللهنك نوری‌نی سوندررگه تلیلر ﴿وَیَاْبَی اللّٰهُ﴾ حالبوکه الله تعالی راضی اولماز ﴿اِلَّآ اَنْ یُتِمَّ نُورَهُ﴾ مگر الله تعالی اوزینك نورین تمام قیلور ﴿وَلَوْ کَرِهَ الْکٰفِرُونَ ۝٣٢ گرچه مشرکلر مکروه کورسه‌لرده ﴿هُوَ الَّذِی اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰی وَدِینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ﴾ بارچه دین‌لرگه اوستون قیلور اوچون هدایت وحق دین برلان پیغمبریبار وچی‌ده اول اللهتعالی‌در ﴿وَلَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ ۝٣٣ گرچه مشرکلر مکروه کورسه‌لرده دین اسلامنی غالب قیلاچق‌در ﴿یٰٓاَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوٓا اِنَّ کَثِیرًا مِنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ﴾ ای مؤمنلر بله‌سزمی یهود ونصاری عالملرینك کوبراگی ﴿لَیَاْکُلُونَ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ﴾ باطل‌لق برلان آدم‌لارنك مال‌لارین آشیلار ﴿وَیَصُدُّونَ عَنْ سَبِیلِ اللّٰهِ﴾ والله‌تعالی یولندین کشیلرنی طیالار ﴿وَالَّذِینَ یَکْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا یُنْفِقُونَهَا فِی سَبِیلِ اللّٰهِ﴾ شول کشیلارکه آلتون کموشنی جیالار آصری‌لار الله یولینه هیچ‌ده بیرمی‌لر ﴿فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِیمٍ ۝٣٤ بس آلارغه رنجتگوچی عذاب برلان شادلقلی خبر بیر ﴿یَوْمَ یُحْمٰی عَلَیْهَا فِی نَارِ جَهَنَّمَ فَتُکْوٰی بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ قیامت کونده اول جیغان آلتون کمشلری. جهنم اوتنده قزدرلوب آنك برلان ماکلایلرینه. وقابرغالارینه. وآرقالارینه باصارلر، وایتورلر: ﴿هٰذَا مَا کَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِکُمْ﴾ اوشبولار دنیاده وقتده اوزکز اوچون آصراغان آلتون وکموش‌لرکزدر ﴿فَذُوقُوا مَا کُنْتُمْ تَکْنِزُونَ ۝٣٥ بس ایندی جیوب یاتوب اورنینه صرف ایتمگان آقچه‌لرکزنك عذابنی تاتکز ◆ ﴿اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِی کِتٰبِ اللّٰهِ﴾ الله تعالی‌نك قاشنده‌غی لوح المحفوظده آیلارنك حسابی اون ایکیدر ﴿یَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ﴾ یرلرنی وکوکلرنی یاراتغان کوندن بیرلی ﴿مِنْهَآ اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ اول اون ایکی‌دن دورتسی سوغش حرام بولغان آیلاردر یعنی رجب، ذوالقعده، وذالحجه، ومحرم ﴿ذٰلِكَ الدِّینُ الْقَیِّمُ﴾ اوشبو حکم‌لر توغری دیندر ﴿فَلَا تَظْلِمُوا فِیهِنَّ اَنْفُسَکُمْ﴾ اول دورت آیده اوزکزگه ظلم قیلماکز ﴿وَقَاتِلُوا الْمُشْرِکِینَ کَآفَّةً﴾ بارچه‌کز بر بولوب مشرکلر برله سوغش‌قیلونکز، همه‌کز بر برنکزگه یاردمده بولنکز، طاشلاشمانکز ﴿کَمَا یُقَاتِلُونَکُمْ کَآفَّةً﴾ نتاکه آلار بارچه‌سی بر بولوب سزنك ایله سوغش قیله‌لر، یعنی اگر مشرکلر سزکه یامان نیتده اولوب سزگه حمله ایتمکچی بولسه‌لر، سزلر همه‌کز بربولنکز. آیرلشماکز شویله اولسا کز جینکارسز دیمکدر (بو آیت‌لرنك حکمی بارچه‌سی سوغش وقتنده‌لاردر یوقسه صلح وقتنده بر کشینك جانینه قصد قیلو توگل ترناق برله چیرتارگه‌ده یارامیدر

﴿ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴾ ٣٦ بلكز كه الله‌تعالى متقى‌لر برلان‌در، آلارغه هر دائم ياردمده‌در ﴿ اِنَّمَا النَّسِيٓءُ زِيَادَةٌ فِى الْكُفْرِ ﴾ سوغش حرام بولغان آى توغرى كيلسه، اول آينى كيچوكدرمك كفر گه كفرلكنى آرتدودر. يعنى مشركلرنك سوغشلرى حرام بولغان آى غه توغرى كيلسه، توقتاميچه سوغوشالر ايديده آنك يرينه ايكنچى آى‌نى توتالر ايدى ﴿ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ كيچكترو ايله مشركلرنى آرتديرور ﴿ يُحِلُّونَهُ عَامًا ﴾ كيچگترونى بر يل حلال كوررلر اوزلرينك سوغشلارى يلنى ﴿ وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا ﴾ وايكنچى يل حرام كوررلر ﴿ لِيُوَاطِـُٔوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ ﴾ ايكنچى آى‌دن حرام قيلولرى، الله‌تعالى حرام قيلغان آى‌لارغه موافق بولسون اوچون ﴿ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ ﴾ بس الله تعالىٰ حرام قيلغان آى‌لارنى حلال كوررلر ﴿ زُيِّنَ لَهُمْ سُوٓءُ اَعْمَالِهِمْ ﴾ آلارغه شول ياوز عملرى زينتلى قيلندى ﴿ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِينَ ﴾ ٣٧ مشركلرنى الله‌تعالى هدايتگه سالماس ﴿ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مَا لَكُمْ اِذَا قِيلَ لَكُمُ انْفِرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ ﴾ اى مؤمنلر سزگه نى بولدى؟ الله رضاسى اوچون ملت اوچون سوغشقه چغكز ديوب ايتولگاچ آورايوب يرگه سالوناسز، يعنى تبوك سوغشينه چغارغه امر بولغانده جاى‌نك بيك اسسى‌وقتى بولغانلقدن. صحابه‌لر آغرقسوندى‌لر ﴿ اَرَضِيتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ ﴾ يوقسه آخرة‌نى ناشلاب دنيا تركلگينه گنه رضا بولاسزمى؟ ﴿ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيلٌ ﴾ ٣٨ يوق دنياغه‌غنه آلدانماكز، چونكه آخرة‌نرسه‌لرى قاشنده دنيا نرسه‌لرينك فائده‌سى بيك آزدر ﴿ اِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلِيمًا 0 اگر الله تعالى قوشقان سوغشقه چقماساكز رنجتگوچى عذاب ايله عذاب ايتار ﴿ وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ﴾ واورنكزغه سزدن باشقه اطاعت‌لى قوم‌نى آلماشدرور ﴿ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا ﴾ الله تعالى‌گه هيچ نرسه ضرر فيلا آلمازسز ﴿ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴾ ٣٩ الله تعالى هر شى‌گه قادردر سزدن باشقه‌ده اوز ديگانون بولدرر ﴿ اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ ﴾ اگر سز اول محمدگه ياردم بيرماساكز. تحقيق الله‌تعالى آكارغه ياردم بيردى ﴿ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِىَ اثْنَيْنِ ﴾ چونكه آنى مشركلر ايكى كشى‌نك برسى بولغانى حالده چغاردى‌لر. يعنى ابوبكر برلان چقديلر، شول وقتده آكا ياردم بيردى ﴿ اِذْ هُمَا فِى الْغَارِ ﴾ شول وقتكه آلار ايكيسى‌ده ثور اسملى طاو تيشوگنده‌لر ايدى ﴿ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا ﴾ مشركلر ازلەب تاوباشينه منگاچ ابوبكر قورقوب توتالر ايندى ديگانده محمد عليه‌السلام ايتدى: اى ابوبكر قايغورمه الله‌تعالى بزنك برلان‌در. ضرر تيدرتماس‌ديو ﴿ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ﴾ بس محمد عليه‌السلام‌غه

الله تعالى قرار وثبات ايندردى. برده قاوشامادى ﴿وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا﴾ دخى سز كورمگان عسكر برلان محمدنى قوتلدى، بدر، احزاب، وحنين سوغشلرنده فرشته‌لر ايندردى ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى﴾ الله‌تعالى مشركلر سوزينى توبان قيلدى ﴿وَكَلِمَةُ اللهِ هِيَ الْعُلْيَا﴾ الله‌تعالى سوزى بلند ويوقاريدر ﴿وَاللهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ الله تعالى غالب وحكميدر. قوشقانچه يوروكز ﴿انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا﴾ يكل كورساكزده وآغر كورساكزده سوغشقه چغكز ﴿وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللهِ﴾ الله‌تعالى يولنده جانلركز وماللركز برلان سوغش قيلكز ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ اگر بلساكز بو سوغش حقيقتده سزكه خيردر ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ﴾ اگر سوغشده غنيمت آلولرى بيلكولى بولوب باراچق سفرده يراق بولماينچه اورطه‌چاغنه بولسه البته آلارسكا ايارووب بارورلر ايدى ﴿وَلَكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ﴾ لكن آلارغه مشقت‌لى سفر يراق بولدى، شونك اوچون منافقلر قالدى‌لر ﴿وَسَيَحْلِفُونَ بِاللهِ﴾ الله‌نك اسمى برلان يمين ايتوب سكا عذرلر كورساتورلر ﴿لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ ايتورلركه اگر ممكن بولسه البته سزنك ايله سوغشقه چغار ايدك ديو ﴿يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ﴾ اول سوزلرى برلان اوزلرين هلاك ايتالر ﴿وَاللهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ الله تعالى بله‌دركه آلار يالغانچى‌لر عذرلرى‌ده يوق ﴿عَفَا اللهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ﴾ الله‌تعالى سندين عفو قيلدى. نه‌اوچون سين آلارغه عذر كورساتولرى ايله سوغشدن قالورغه اذن بيردك؟ ﴿حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ سكا راست كشيلار معلوم بولماينچه نى اوچون سين كوتمادك؟! - ﴿وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ﴾ اول وقت كملر يالغانچى ايدكلرنى بلور ايدك ﴿لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ الله تعالى‌گه وآخرت‌گه ايمان كيتورگان كشيلر اذن سورامازلر ﴿أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ جانلارى ومالارى برلان سوغش قيلو حقنده ﴿وَاللهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ الله تعالى نفاقدين صاقلانغوچيلارنى بلگوچيدر ﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ الله تعالى‌گه وآخرت كونينه ايمان كيتورمگان كشيلار سوغشدن قالورغه سندين اذن سورارلار ﴿وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ وكوكللرنده شك باركشى‌لر ﴿فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾ بس آلار شكلرى برلان حيران بولوب يورورلر ﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ﴾ اگر سنك ايله سوغشقه چغارغه تلاسه‌لر ايدى ﴿لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً﴾ البته چغو سببلرينى حاضرلر ايدى‌لر، تيك ياتولرى چقماولارينه علامت‌در ﴿وَلَكِنْ كَرِهَ اللهُ انْبِعَاثَهُمْ﴾ لكن الله‌تعالى آلارنك چغولارنى مكروه كوردى ﴿فَثَبَّطَهُمْ﴾ بس آلارنى قورقاقلق ويالقاولق برلان حبس قيلدى

﴿وقيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقٰعِدِينَ ﴿٤٦﴾ آلارغه شيطان طرفندن وسوسه ايتولدى، اوطروب قالغوچيلار برلان قالكز ديو ﴿لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ اِلَّا خَبَالًا﴾ اگر آلار سزنك آراكزده چقسالارده فساد وبوزوقلق‌غه باشقه برنرسه آرتدرماس‌لار ايدى ﴿وَلَاَوْضَعُوا خِلٰلَكُمْ﴾ آراكزده آشغوب يوروررلر ايدى ﴿يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ﴾ سزگه فتنه استاب يعنى عيبلركزنى تيكشروب گنه يوروررلر ايدى ﴿وَفِيكُمْ سَمّٰعُونَ لَهُمْ﴾ هم سزنك آراكزده آلار سوزينى ايشتكوچيلرده باردر، يعنى سوز يورتكوچيلر. بس آلارنك چقماوى يخشى بولدى ﴿وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظّٰلِمِينَ ﴿٤٧﴾ الله تعالى ظالملرنى بلكوچى‌در. جزا قيلورغه‌ده بلور ﴿لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ﴾ تحقيق اوشبو تبوك سوغشندن اوّلده فتنه استه‌ديلر ﴿وَقَلَّبُوا لَكَ الْاُمُورَ﴾ وسنى فتنه‌گه سالور اوچون هر اشده سكّا خلاف (تيسكارى) سويله‌دى‌لار ﴿حَتّٰى جٰاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ اَمْرُ اللّٰهِ﴾ الله تعالى دين ياردم كيلوب الله تعالى‌نك دينى ظاهر بولدى ﴿وَهُمْ كٰرِهُونَ ﴿٤٨﴾ گرچه مشركلر بواشنى ياراتماسه‌لرده ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي﴾ اى محمد آلاردن قايولارى ايتورلر مكّا اذن بيرگل. ومنى فتنه‌گه سالماغل، يعنى من خاتون‌لارنى بيك‌ياراتامن سوغش‌غه چقسام خاتون‌لارغه بيلانورمن ديو فورقام. رسول‌الله بوندى‌لارغه اذن بيردى ﴿اَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا﴾ اگاه بول محمد آلار نفاق‌لرى سببلى فتنه‌گه توشديلر ﴿وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكٰفِرِينَ ﴿٤٩﴾ جهنم مشرك‌لرنى چلغاب آلغوچى‌در. جزالارين شونده كورررلر ﴿اِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ﴾ اگر سكّا غنيمت ياردم كبى نرسه ايرشسه آلارنى قايغوغه سالادر ﴿وَاِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ اَخَذْنَا اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ﴾ واگر سكا بربر قايغو ومشقت كيلسه آلار: «ئلده ياری بز آلدان اوزمزگه كيركلى اشنى توتدق، اگر سوغش‌قه چقساق بزگه‌ده بو قايغو ومشقت ايرشكان بولور ايدى» ديه شادلانشورلار ﴿وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾ وسويله‌شكان اورن‌لرندن شادلانوب كيتارلر ﴿قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا﴾ اى محمد آلارغه ايت بزگه الله تعالى تقدير قيلغان نرسه‌گه باشقه هيچ نرسه ايرشماس ﴿هُوَ مَوْلٰينَا﴾ اول الله بزنك حواجه‌مز ويار دمچى‌مزدر ﴿وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ مؤمنلر اشلرينى الله‌غه‌غنه تابشرسونلار ﴿قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا اِلَّا اِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ﴾ اى محمد سن آلارغه ايت بزنك باشمزغه ايكى خير كيلودن باشقه‌نى كوتمه‌گز! ياشهيد بولورمز، ويا كه غنيمت آلورمز، بزنك اوچون هرايكسيسى خيردر ﴿وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ﴾ وبزده سزنك باشكزغه ايكى يمانلقنك برسيتك كيلرن كوتامز: ﴿اَنْ يُصِيبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذٰابٍ مِنْ عِنْدِهِ اَوْ بِاَيْدِينَا﴾ الله‌تعالى سزگه اوزندن، ياكه بزنك قول‌لارمز آرقلى سزگه

عذاب ايرشدرما كن كوته‌مز ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ بزگه تلاسا كز نرسه كوتكز ﴿انَّا مَعَكُمْ
مُتَرَبِّصُونَ ۝٥٢ بزده سزنك هلا ككزنى كوته‌مز ﴿قُلْ اَنْفِقُوا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا﴾ اى محمد
آلارغه ايت اى منافق‌لار سز كيرك اختيار كز برله وكيرك اختيارسز مالله كزنى انفاق
قيلكز ﴿لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ﴾ البته سزدن قبول بولماياچق ﴿انَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فٰسِقِينَ ۝٥٣
چونكه سز حقيقة فاسق قوم‌لاردن بولدكز ﴿وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ﴾ آلارنك
انفاقى‌نك قبول بولون هيچ نرسه منع قيلمايدر ﴿اِلَّا اَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَبِرَسُولِهِ﴾
مگر آلار الله‌غه ورسولينه مشرك‌لردر ﴿وَلَا يَاْتُونَ الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ كُسَالٰى﴾
ونمازغه كيلماس‌لر كيلسه‌لرده يالقاولق برلان گنه كيلورلر ﴿وَلَا يُنْفِقُونَ اِلَّا وَهُمْ
كٰرِهُونَ ۝٥٤ قيلغان انفاق‌لارنده بيك آورايوب‌غنه قيلورلر ﴿فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ
وَلَا اَوْلَادُهُمْ﴾ اى محمد آلارنك مال‌لرينك وبالالرينك كوبلگى سنى عجبلندرماسون
﴿اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا﴾ الله تعالى آلارنى اول مالله‌رى سببلى
مشقتلر ايله دنياده عذاب قيلونى تلى‌در ﴿وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُونَ ۝٥٥ مشرك
بولغان حال‌لرنده آلارنك جان‌لارى چغار، آخرتده تاغيده قاتى عذابده اولورلار
﴿وَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ﴾ والله بالله بز مؤمن‌لردبو آنط ايتارلر ﴿وَمَا هُمْ مِنْكُمْ﴾
حال بوكه آلار سزنك كبى مؤمن‌لردن توگل‌لر ﴿وَلٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ۝٥٦ لكن
آلار سزدن قورقالار، شول سببلى تل‌لرى برلان سزنى جواتالار ﴿لَوْ يَجِدُونَ
مَلْجَاً اَوْ مَغٰرٰتٍ﴾ اگر سافلانورلق يلعه ياكه طاوتيشوكلرينى تابسه‌لرايدى ﴿اَوْ مُدَّخَلًا﴾
ياكه يرده كررلك براورن‌نى ﴿لَوَلَّوْا اِلَيْهِ﴾ البته اول اورنغه بارورلار ايدى ﴿وَهُمْ
يَجْمَحُونَ ۝٥٧ يوگرشكانلرى حالده، شول قدر سزدن قورقالار ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ
فِى الصَّدَقٰتِ﴾ آلارنك بعض‌سى سكا صدقه‌لرحقنده طعن قيلور، تل تيدرر، يعنى اوّلده
رسول‌الله منافق‌لارغه غنيمت‌دن الوش بيره‌درايدى. سوكره بيرماس بولدى، شول
حقده رسول‌الله‌غه ايتدى‌لر ﴿فَاِنْ اُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا﴾ اگر آلارغه صدقه‌نى بيرلسه
رضا بولورلار ﴿وَاِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا اِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ۝٥٨ اگر بيرلماسه اول وقت
آلار آچولانورلر. ﴿وَلَوْ اَنَّهُمْ رَضُوا مَا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ﴾ اگر آلار الله‌تعالى
وآنك رسولى بيرگان نرسه‌لرگه رضا بولسه‌لر ايدى ﴿وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ سَيُؤْتِينَا
اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ﴾ وبزلرگه الله‌تعالى يتادر، آنك حكمينه بزراضى‌لارمز، البته
الله تعالى وآنك رسولى اوز رحمتندن بزگه بيرور ﴿اِنَّا اِلَى اللّٰهِ رٰغِبُونَ ۝٥٩
بزلر الله‌تعالى‌دن اميد ايته‌مزديسه‌لر، البته آلارغه شول خير بولورايدى ﴿اِنَّمَا الصَّدَقٰتُ
لِلْفُقَرَآءِ وَالْمَسٰكِينِ﴾ صدقه‌لر فقيرلرگه ومسكين‌لرگه ﴿وَالْعٰمِلِينَ عَلَيْهَا﴾ وامير طرفندن
قويولوب زكوة جيوچى‌لارغه ﴿وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ وزكوة اوچون كوكل‌لرى

اسلامغه الفت حاصل ايتكان كشيلرگه ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ دخى مكاتبلرنى قوتقاروغه بيرلور ﴿وَالْغٰرِمِينَ﴾ وبورچلى كشيلرگه ﴿وَفِي سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ والله تعالى يولينه، الله يولنده جهاد ايدوچى فقيرگه بيرو، مسجد مدرسه بنا ايتو، وعلم اوستى تورغان شاگردلرگه ياردم ايتو، ومدرسه‌لرنك كيرك ياراغى اچون آقچه توتو كبى ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ ومالسز قالغان مسافرلرگه ﴿فَرِيضَةً مِنَ اللّٰهِ﴾ شول ايتولگان اورنلارغه بيرمك اللهدن فرض ايتلندى ﴿وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ ۞ اللهتعالى كم صدقه‌غه تيوشلى لكنى بلگوچى. هم حكمتنى رعايه ايدوچى در ◆ ﴿وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ اول منافق‌لاردن رسول اللهنى اذا قيلغوچى‌لار باردر ﴿وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ﴾ وايته‌لر اول محمدنى ايشوتسه شوكا اوشانوچان‌در، باروب تلاساك نه‌لر سويلشساك شوكا اوشانوب بزگه صدقه‌لر بيروب بياره‌در ديلر) ﴿قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ﴾ آلارغه ايت سزنك خيركزنى گنه ايشتوب اوشانغوچى‌در اما سز ديگانچه نه ايشتسه آنكا اوشانغوچى توگل ﴿يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ﴾ اللهغه اوشانور ﴿وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ومؤمن‌لر سوزينه اوشانور ﴿وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ﴾ وسزنك آراكزدن مؤمن بولغان‌لار اوچون رحمت‌در ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ۞ اما رسول اللهنى اذا قيلغوچى كشيلرگه رنجتكوچى عذاب بولاچق‌در ﴿يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ﴾ الله لفظى برلان سزنى اوشاندرر اوچون آنط ايدرلر ﴿وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ﴾ رضا قيلور اوچون الله تعالى و آنك رسولى لايق وتيوشلى‌در ﴿إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ ۞ اگر راست مؤمن بولسه‌لر ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ﴾ ايا آلار بلمى‌لرمى؟ بر كشى اللهغه و آنك رسولينه مخالفت قيلسه يعنى قارشسه ﴿فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا﴾ تحقيق آكارغه جهنم اوطى بولور، واول اوطده منكو قالور ﴿ذٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ﴾ ۞ بو اوطده قالوالوغ رسوايلق‌در ◆ ﴿يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ﴾ منافق‌لر آلار ضررينه برر سوره اينودن قورقالار ﴿تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ اول سوره برلان‌سن آلارغه كوكللرنده‌گى بوزوق نيت‌لرنى خبر بيرورسن، بو سوزنى آلار مسخره واستهزا قيلوب ايته‌لر ﴿قُلِ اسْتَهْزِئُوا﴾ آلارغه ايت اى محمد سز استهزا قيلكز ﴿إِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ﴾ ۞ تحقيق اللهتعالى سز قورقوب تورغان نرسه‌لارنى آچقدن آچق كورسته‌چك، بس آلارنك نفاقلارين بيان ايدوب برائت سوره‌سى ايندى، رسول الله عمار بن ياسرنى منافق‌لارغه ياروب نفاقلارين بر بر سويلتدى. عمار باروب نه سويلى‌سز ديگاچ. آلار اويناشوب سويله‌شه‌مزديدى‌لر شول حقده الله تعالى ايتدى ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ اگر

آلاردن سوراساك سز نی اشلیسز دیوب؟ ایتورلر: لهو و لعب برلان شغللنه‌در ایدك. باشقه اشمز یوق دیو ﴿قُلْ اَبِاللّٰهِ وَاٰيٰتِهٖ وَرَسُوْلِهٖ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُوْنَ﴾ ۶۵ آلارغه ایت ایا سز الله‌تعالی. و آنك رسولی. و الله‌نك آیاتلرینی استهزاء قیلاسزمی؟ بو سوزنی ایشوتکاچ منافق‌لر رسول‌الله‌غه عذر استاب کیلدیلر ﴿لَا تَعْتَذِرُوْا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ﴾ یوق عذر سوراماکز، ایمانغه کیلگان سوکنده مشرك بولدکز ﴿اِنْ نَّعْفُ عَنْ طَآئِفَةٍ مِّنْكُمْ﴾ اگر سزدن بعض طائفه‌نی یعنی توبه قیلغوچیلرنی عفو ایتسا کده ﴿نُعَذِّبْ طَآئِفَةً بِاَنَّهُمْ كَانُوْا مُجْرِمِيْنَ﴾ ۶۶ کافر بولدقلری سببلی بر طائفه‌نی عذاب قیلاچق‌مز ﴿اَلْمُنٰفِقُوْنَ وَالْمُنٰفِقٰتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ﴾ منافق ایرلر و منافقه خاتون‌لر دین‌ده برسی برسینه اوخشاغانلار ﴿يَاْمُرُوْنَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوْفِ﴾ آلار کفر و گناه برلان بیورورلر، ویخشی‌لقدن طیارلر ﴿وَيَقْبِضُوْنَ اَيْدِيَهُمْ﴾ وقوللرین صدقه و انفاق‌دن طیارلر ﴿نَسُوا اللّٰهَ فَنَسِيَهُمْ﴾ آلار الله‌نی اونوتدیلر بس الله‌ده آلارنی جهنم‌گه سالغاچ چغارورغه اونتور ﴿اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ﴾ ۶۷ تحقیق منافقلر فاسقلردر ﴿وَعَدَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْمُنٰفِقٰتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ منافق ایرلرگه، و منافقه خاتونلارغه، وهم کافرلرگه الله‌تعالی جهنم اوطی‌نی وعده قیلدی ﴿خٰلِدِيْنَ فِيْهَا﴾ اول جهنم‌ده منگو قالورلار ﴿هِيَ حَسْبُهُمْ﴾ اول جهنم آلارنی عذاب ایدرگه یتار ﴿وَلَعَنَهُمُ اللّٰهُ﴾ والله تعالی آلارغه لعنت قیلدی ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيْمٌ﴾ ۶۸ آلارغه دائم عذاب بولور ﴿كَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ سزدن اوّلگی امتلرگه بولغان کبی ﴿كَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً﴾ اول اوّلگی امتلر سزدن تازا، وقوت ایالری بولدیلر ﴿وَاَكْثَرَ اَمْوَالًا وَّاَوْلَادًا﴾ و آلارنك مالاری وبالالری کوب بولدی ﴿فَاسْتَمْتَعُوْا بِخَلَاقِهِمْ﴾ بس آلار آخرتده‌گی الوشلری برلان دنیاده فائده‌لندیلر ﴿فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ﴾ بس سزده شولای آخرتده‌گی الوشکز برلان دنیاده فائده‌لنکز ﴿كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ﴾ سزدن اوّلگیلر الوشلری برلان فائده‌لنمقلری کبی ﴿وَخُضْتُمْ كَالَّذِيْ خَاضُوْٓا﴾ واوّلگی‌لر چومغان کبی باطل عمللرگه چومدکز ﴿اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ﴾ بوندای کشیلرنك عمللری دنیا و آخرت باطل و فائده‌سز اولدی ﴿وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ﴾ ۶۹ هلاك بولاچاق کشیلر شول‌لاردر ﴿اَلَمْ يَاْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ﴾ ○ اول منافقلارغه اوّلگی امتلردن نوح، عاد، ثمود قومی‌نك خبرلاری کیلمادیمو؟ یاوزلق‌لری اوچون آلارنی نچوك هلاك ایتدك! ﴿وَقَوْمِ اِبْرٰهِيْمَ وَاَصْحٰبِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكٰتِ﴾ دخی آلارغه ثمود، وابراهیم قومی‌نك خبری، ومدین شهرنده‌گی شعیب علیه‌السلام قومی‌نك خبری، وتیسکاری ایلانوب توشکان لوط قومینك خبری کیلمادی‌مو؟ ﴿اَتَتْهُمْ

رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ﴾ آلارنك رسوللرى آچق دليللر ايله كلديلر. قوملرى اوشانماديلر شونده الله‌تعالى آلارنى هلاك ايتدى ﴿ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ ﴾ آلارغه الله‌تعالى ظلم قيلمادى ﴿ وَلٰكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝ لكن اوزلرينه اوزلرى ظلم ايتر بولديلر ◆ ﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ﴾ مسلمان ومؤمن ايرلر هم مؤمنه خاتونلار برسى برسينه دوست ويارديمچى‌لاردر ﴿ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ﴾ برسى برسينه يخشيلق برلان بيوروب. ناچارلقلاردن طيارلار ﴿ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ ﴾ دائما نمازلارينى اوقوب وزكاتلرين بيرورلار ﴿ وَيُطِيعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ﴾ والله‌غه وآنك رسولينه اطاعت قيلورلر ﴿ اُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ﴾ اوشبوندای كشى‌لرگه الله‌تعالى مرحمت قيلور ﴿ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ تحقيق الله تعالى غالب وحكيمدر ﴿ وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَا وَمَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِى جَنّٰتِ عَدْنٍ ﴾ الله تعالى مؤمنلرگه. ومؤمنه خاتونلارغه اچنده منگو قالاچق. وآستلارندن يلغه وچشمه‌لر آغا تورغان جنتلر وعده قيلدى، دخى عدن جنتلارى اچنده كوشكللرى خوشلانه تورغان اورنلار وعده قيلدى ﴿ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ اَكْبَرُ ﴾ والله‌نك رضالغى هر نعمتدن الوغدر ﴿ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ اوشبو جنتلر. والله‌نك رضاسى الوغ مقصودغه ايرشمكدر ◆ ﴿ يٰٓاَيُّهَا النَّبِىُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنٰفِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ﴾ اى پيغمبر، مشركلر. هم منافقلر برلان سوغش قيل وآنلارغه قاطيلق قيل ﴿ وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ﴾ آلارنك اورنلارى جهنمدر ﴿ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝ نى قباحت اورندر! اول جهنم ﴿ يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوا ﴾ منافقلار اوزلرينك ايتكان سوزلرن ايتمادك ديوب الله برلان آنط ايتارلار، يعنى تبوك سوغشنده رسول الله منافقلارنى نجسلر ديوب ايتكاچ. منافقلاردن حلاب اسملى‌سى، محمد درست سويله‌مى ديدى، سوكره شول سوزنى انكار ايتدى ﴿ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ ﴾ حالبوكه اوزلرى كفر سوز سويله‌ديلر ﴿ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلٰمِهِمْ ﴾ واسلاملرى سوكنده مشرك بولديلر ﴿ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ﴾ واوزلرى ايرشه آلمى تورغان نرسه‌نى قصد قيلديلر، مثلا رسول الله‌نى مدينه‌دن چغارونى قصد قيلمق كبى ﴿ وَمَا نَقَمُوٓا اِلَّآ اَنْ اَغْنٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ ﴾ مؤمنلرگه دشمانلقلارى: مؤمنلرنى الله‌تعالى اوزى‌نك فضلى ورحمتى برلان باى ايتديكى اوچوندر. چونكه رسول الله كيلماسدن اوّل مدينه خلقى فقير ايديلر رسول‌الله كيلگاچ بايودیلر ﴿ فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ ﴾ اگر نفاقلارندن توبه قيلسه‌لر ايدى، آلار اوچون خير بولور ايدى ﴿ وَاِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَابًا اَلِيمًا فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ﴾ اگر آلار توبه‌دن قاچسالر. دنيا آخرت آلارنى الله تعالى

رنجتگوچی عذاب برلان عذاب قیلور ﴿ وَمَا لَهُمْ فِی الْاَرْضِ مِنْ وَلِیٍّ وَلَا نَصِیرٍ ﴿٧٤﴾
یر یوزنده آلارغه یاردم بیروب عذابدن قوتولدرغوچی هیچ کمسه بولماس
﴿ وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰینَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَکُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِینَ ﴿٧٥﴾ اول
منافقلاردن بعضسی: اگر الله‌تعالی اوزینك فضلندن بزگه کوب مال بیرسه. صدقه
بیرور ایدك. والبته صالح‌لاردنده بولور ایدك دیوب عهد قیلغوچیلرده بار. ثعلبه
اسملی کشی رسول‌الله‌دن دعا قیلدرتوب بایوغاندن سوکره فاسقلانغان ﴿ فَلَمَّآ اٰتٰیهُمْ
مِنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ ﴾ قچان آلارغه الله رحمتی برلان مال بیرسه سارانلانه‌لر
﴿ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾ واول مالنك حقینی بیرودن اعراض قیلورلر ﴿ فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا
فِی قُلُوبِهِمْ اِلٰی یَوْمِ یَلْقَوْنَهُ بِمَا اَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا کَانُوا یَکْذِبُونَ ﴿٧٧﴾ یالغانلاغان‌لاری
والله‌غه بیرگان وعده‌لرنده تورمادقلری سببلی، الله‌تعالی آلارنك کوکلرینه الله
تعالی گه یولوقاچق کونلرینه قدر نفاق سالدی ﴿ اَلَمْ یَعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ یَعْلَمُ
سِرَّهُمْ وَنَجْوٰیهُمْ ﴾ ایا آلار بلمی‌لارمی، الله تعالی آلارنك ظاهرلرین وباطن‌لارین
بله‌در ﴿ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلَّامُ الْغُیُوبِ ﴿٧٨﴾ تحقیق الله‌تعالی غیب‌لرنیده بله‌در. هیچ آکارغه
یاشرن نرسه یوقدر ﴿ اَلَّذِینَ یَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِینَ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ فِی الصَّدَقٰتِ ﴾ شول
منافق‌لارکه، اطاعت وانقیاد برلان صدقه بیرگان مؤمن‌لرنی تیرگارلر. تبوك
سوغشینه چقغانده رسول‌الله صدقه بیرورگه قزقدروب سویله‌دی، شول وقت
عبدالرحمن بن عوف، الله‌اوچون دورت مك درهم صدقه قیلدی، رسول‌الله ایتدی
یا عبدالرحمن، بو بیك کوب خاتون بالالرنکا قالدردنکمه دیوب، عبدالرحمن ایتدی
باری سکز مك ایدی دورت مکنی قالدردم دیدی، رسول الله آکارغه الله مالکه
برکات ویرسون دیه دعا قیلدی. درواقع اوزی اولگاچ خاتونی سکزدن‌برالوشینی
آلدقنده سکسان مك درهم آلدی. منافق‌لار ایسه عبدالرحمن ریا برلان صدقه
قیلا دیه عیب‌لدیلر (صحابه‌لر شویله بای اولغاچ مال یخشی نرسه ایکان) ﴿ وَالَّذِینَ
لَا یَجِدُونَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَیَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ﴾ دخی شول منافق‌لارکه. آزبولسه‌ده حالنده
بارنچه صدقه قیلوچی مؤمن‌لرنی عیب‌لب، آلاردن مسخره قیلدیلر، اول وقت حتی
آزغنه خرماسی بارکشی ده‌شول خرماسنی صدقه قیلغان، منافق‌لار شول صدقه بیروچی‌دن
کولگانلر ﴿ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ ﴾ الله‌تعالی آلارنك اوزلرن مسخره قیلور ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِیمٌ ﴿٧٩﴾
آلارغه قاتی عذاب باردر. بو آیت اینگاچ منافق‌لار رسول‌الله‌غه کیلوب، یارسول‌الله
بزنك اوچون استغفار قیل دیو اوتندیلر، شول حقده الله‌تعالی ایتدی: ﴿ اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ
اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ﴾ ای محمد آلار اوچون کیرك استغفار قیل وکیرك قیلمه ﴿ اِنْ
تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِینَ مَرَّةً فَلَنْ یَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ﴾ اگرسن آلار اوچون یتمش مرتبه استغفار

قيلسا كده الله تعالى آلارنى عفو ايتمايدر ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ﴾ عفو ايتماوى شونك اوچوندركه، تحقيق آلار ياشرنده الله‌غه ورسولينه مشرك‌لردر ﴿وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ ۝٨٠﴾ الله تعالى فاسق‌لارنى هدايت گه سالماس ﴿فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلٰفَ رَسُولِ اللّٰهِ﴾ رسول‌الله‌غه قارشوب سوغشدن اوطروب قالغان منافق‌لار شاد بولديلر ﴿وَكَرِهُوٓا اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ مال‌لرى. وتن‌لرى برلان الله يولنده سوغش قيلونى مكروه كوردیلر ﴿وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِى الْحَرِّ﴾ وبر برسينه بوندای قزوده سوغشقه بارماگزديو ايتديلر ﴿قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا﴾ ايت ای محمد جهنم اوطى آندينده قاتيراق قزو. واسسى‌در ﴿لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ۝٨١﴾ اگر آكلاسه‌لر ﴿فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا﴾ دنياده بيك آز كولارلر ﴿وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا﴾ وآخرتده كوب يغلارلر ﴿جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝٨٢﴾ كسب ايتكان نفاق‌لارينك جزاسى اوچون ﴿فَاِنْ رَجَعَكَ اللّٰهُ اِلٰى طَآئِفَةٍ مِنْهُمْ﴾ اگر سنى بو سوغشدن الله‌تعالى شول منافق‌لار يانينه سلامت قايتارسه ﴿فَاسْتَاْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ﴾ بس ايكنچى سوغشقه چغارغه سندن اذن سوراسه‌لر ﴿فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِىَ اَبَدًا﴾ آلارغه ايت منم برلان سز البته منكو چقماس‌سز ﴿وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِىَ عَدُوًّا﴾ ومنم برلان هيچ وقتده دشمان برلان سوغشمازسز ﴿اِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ اَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ تحقيق اوّل مرتبه‌ده اوطروب قالورغه رضا بولغان ايدگز ﴿فَاقْعُدُوا مَعَ الْخٰلِفِينَ ۝٨٣﴾ بس حاضرده‌ده قالوچى‌لار برلان برگه اولطرشوب قالگز ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلٰٓى اَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ اَبَدًا﴾ اگر بررسى اولسه هيچ قاچان آلارغه جنازه نمازى اوقوما ﴿وَلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهِ﴾ وقبرينه باروب كوموبده يورما ﴿اِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ﴾ تحقيق آلار الله‌غه ورسولينه مشرك بولديلر ﴿وَمَاتُوا وَهُمْ فٰسِقُونَ ۝٨٤﴾ وهم فاسق حال‌لرنده اولديلر، شوندن سوك رسول‌الله منافق‌لارغه چنازه اوقومادى ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْ﴾ ای محمد آلارنك مال‌لرى وبالالرى سنى عجبله‌ندرمه‌سون ﴿اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِى الدُّنْيَا﴾ تحقيق الله تعالى اول مال مشقتى سببلى آلارنى عذابغه سالورغه تليدر ﴿وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُونَ ۝٨٥﴾ ومشرك بولغان حال‌لرنده جان‌لارى هم چغار. منگو عذابده قالورلر ﴿وَاِذَآ اُنْزِلَتْ سُورَةٌ اَنْ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ﴾ قچان الله تعالى گه ايمان كيترو گز، ورسول‌الله برلان سوغش‌غه چغگز ديو بر سوره ايندرلسه ﴿اسْتَاْذَنَكَ اُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ﴾ اول منافق‌لارنك باى‌لارى سندن اذن اوستايدر ﴿وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقٰعِدِينَ ۝٨٦﴾ ای محمد بزنى قالدرسانا، تا كه بزده اولطروب قالوچى‌لار برلان قالور ايدك ﴿رَضُوا بِاَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ قالوچى خاتون. وبالالار

برلان برگه قالورغه رضا بولديلر ﴿ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ ﴾ نفاق وشوندای يمان
اويلار آلارنك كوكللرينه اورناشدرلدی ﴿ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ شونك اوچون
آلار، نی فائده‌لی، ونی ضررلی ايديكنی آڭغارماس‌لر ﴿ لٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ ﴾ لكن رسول وهم آنك برلان مؤمن‌لر ﴿ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ﴾
مال‌لری وجان‌لاری ايله سوغشورلار ﴿ وَأُولٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ﴾ آلارغه در جنت‌ده‌گی
خيرلر ﴿ وَأُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ وهم شولاردر آخرت‌ده قتولغوچی‌لار ﴿ أَعَدَّ
اللّٰهُ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ ﴾ الله تعالى آلارغه آست‌لارندن سولار
آغاتورغان جنت‌لر حاضرلدی ﴿ خٰلِدِينَ فِيهَا ﴾ اول جنت‌لرده منگو قالورلر
﴿ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾ شولدر الوغ مقصودلرغه ايرشمك‌لك ﴿ وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ
مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ ﴾ بدوی عربلرنك منافق‌لری رسول‌الله‌غه اوزلرن عذرلی
كورساتوب، سوغشدين قالورغه اذن سورارغه كيلديلر، ايتديلر بزلر مال ايامی
چقساق عربلر مال‌لرمزنی تالارلار ديو ﴿ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ﴾ الله‌نی
ورسولينی يالغان ديوچی منافق‌لار اولطروب قالديلر ﴿ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا
مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾ آلارنك مشرك‌لرينه الله تعالى‌دن قاطی عذاب ايرشور
(راست عذر برلان قالغوچی‌لار حالن بيان ايدوب الله‌تعالى ايتدی: ◆ ﴿ لَيْسَ عَلَى
الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ ﴾ ضعيف وآورو
لارغه. وهم سوغش كيراك‌لرنی آلورغه قدرتی بولماغان فقيرلرگه سوغشدن
قالولری اوچون گناه يوق ﴿ إِذَا نَصَحُوا لِلّٰهِ وَرَسُولِهِ ﴾ اگر الله‌غه ورسولينه اخلاصلی
بولسه‌لر ﴿ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ ﴾ راست مؤمن‌لرنی جزا قيلورغه يول يوق در
﴿ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾ الله‌تعالى آلارنی يارلقاغوچی در، وآلارغه رحمت قيلغوچی در
﴿ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ ﴾ شول كشی‌لرگه گناه يوق، آلار سين آلارغه
آط تابوب بيرماگك اوچون سكا كيلديلر ﴿ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ ﴾ سين آلارغه
سزنی آتلاندرغه هيچ‌شی تابا آلميمن ديو ايتدك ﴿ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ ﴾
كوزلرندين ياشلرن آغزوب قايتوب كيتديلر ﴿ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾
صرف قيلورغه مال تابماغانلارينك قايغوسی سببلی، يعنی انصاردن ايكی كشی رسول‌الله‌غه
كيلوب يارسول‌الله بزده سوغشقه بارور ايدوك، لكن فقيرلكمز زور هيچ نرسه‌مز
يوق. سن حاضرله‌ب بيره آلماز سوك ميكان ديد كلرنده، رسول‌الله حاضر مينده تابا
آلميم ديدی. شول وقت يغلاشوب كيتديلر ﴿ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ ﴾ شول منافقلارنی جزاغه يول بولور، باى بولغانلری حالده سوغشدن قالورغه اذن
سورارلار ﴿ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ ﴾ اول مفافقلار سوغشدن قالوچيلر جمله سندن

اولورغه رضا بولديلر ﴿وَطَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ﴾ اللهتعالى آلارنك كوكللرينى پيچاتلدى ﴿فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ۹۳ بس آلار اللهتعالىنك امرلرينه اطاعت قيلوده ثواب بولور ديب بلماسلر ◆ ﴿يَعْتَذِرُونَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْ﴾ آلار يانينه سوغشدن فايتسا كز سز گه عذر كورساتورلر ﴿قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا﴾ آلارغه ايت يوق عذر كورسانوب آزابلانما كز ﴿لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ﴾ سز گه اوشانميمز ﴿قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ اَخْبَارِكُمْ﴾ سزنك خبر كزنى اللهتعالى بزگه بلدردى ﴿وَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ﴾ الله تعالى اوزى هم آنك رسولى سزنك عملكزنى كورورلر، بزگه اظهار قيلوب سزنى دنياده بر تورلى رسوا قيلور ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ سوكره آخرتده غيب وحاضرلرنى بلگوچى اللهتعالى گه قايتارلورسز ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ۹۴ بس سزنى قيلغان قبيح عمللركز ايله خبردار قيلور. يعنى جزا كزنى بيرور ﴿سَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ﴾ سزگه الله برلان بالله ديو آنط ايتارلر ﴿اِذَا انْقَلَبْتُمْ اِلَيْهِمْ﴾ قچان آلار يانينه سوغشدن قايتسا كز ﴿لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ سز آلارنك قصورلارن كيچار اوچون ﴿فَاَعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ بس آلاردن اعراض قيلكز ﴿اِنَّهُمْ رِجْسٌ﴾ تحقيق آلار نجسلردر ﴿وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ﴾ واورنلارى جهنمدر ﴿جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ۹۵ كسب ايتكان نفاقلارينه جزاء اچون ﴿يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ سزگه سز آلاردن راضى بولماقكز اوچون يمين قيلورلر ﴿فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ اگر سز آلاردن رضا بولسا كزده ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَرْضٰى عَنِ الْقَوْمِ الْفٰسِقِينَ﴾ ۹۶ بس شكسز فاسق كشيلردن الله تعالى هيچده راضى توگل. ◆ ﴿اَلْاَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا﴾ صحرا عربلرى كفر ونفاقده بيك تازا وقوتلىلردر، چونكه آلار كشى آراسنده بولماغانلق سببلى عبرتلنمده آلميلار، قرآنده ايشته آلميلار ﴿وَاَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ﴾ وهم آلار اللهتعالى اوزينك رسولينه ايندرگان حكملرنى بلماسكه بيك لائقلاردر، چونكه قرده تورالار ﴿وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ ۹۷ الله تعالى هر كمنك عملينى بلگوچيدر، ومصلحتچه اش قيلغوچيدر، شهروصحرا خلقى هر قايوسى عملارينه كوره جزا كورورلر. ﴿وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا﴾ اول صحرا عربلرندن بعضلارى انفاق قيلغان مالارينى ضائع بولدى ديوب بلهلر ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ﴾ وسزگه بلا وقضا كيلونى كوتهلر ﴿عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ﴾ اوزلرينك باشينه يمان بلالر كيلهچكدر ﴿وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ۹۸ آلارنك سوزنى اللهتعالى ايشتكوچى وعملرين بلگوچيدر (آنديلارنى اوزى بلوب جزا قيلور ﴿وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ﴾ شول اعرابدن اوق بعضلارى اللهغه وآخرت كونينه ايمان كيترور ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبٰتٍ عِنْدَ اللّٰهِ﴾ وانفاق قيلغان

مالینی اللهتعالی قاشنده یاقنلقلردن سایور ﴿وَصَلَوٰتِ الرَّسُولِ﴾ وانفاقلاری برلان رسول اللهنك دعالارینی استارلر ﴿اَلَآ اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ﴾ اگاه اولغل که آلارنك انفاق‌لاری تلا گانلرنچه، آلار اوچون اللهغه یاقینلق‌در ﴿سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ الله تعالی آلارنی اوزیناك رحمتینه کرتور ﴿اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ۹۹ شکسز الله تعالی غفور هم رحیمدر ﴿وَالسّٰبِقُونَ الْاَوَّلُونَ مِنَ الْمُهٰجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِاِحْسَانٍ﴾ مکه‌دن مدینه‌گه هجرة قیلغان وتوب مدینه‌لك صحابه‌لرنك ایکی قبله‌غه‌ده نماز اوقوب. بدر سوغشینه‌ده حاضر بولغانلارندن. وهم آلارغه احسان برلان ایارگان باشقه مؤمنلردن ﴿رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ﴾ اللهتعالی آلاردن راضی بولدی ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ وهم آلار الله تعالی‌دن راضی بولدیلر ﴿وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْاَنْهٰرُ﴾ وهم آلارغه آستلارندن سولار آغا تورغان جنتلر حاضرلدی ﴿خٰلِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا﴾ اول جنتلرده منگو قالورلر ﴿ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ۱۰۰ اوشبو جنتلرده منگو قالماق الوغ مقصودلرغه ایرشمکدر (یا ربم بارچه مسلمانغه نصیب ایت ومیسر قیل ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْاَعْرَابِ مُنٰفِقُونَ﴾ سزنك تیره‌گزده بولغان بدوی عربلردنده منافقلر باردر ﴿وَمِنْ اَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ﴾ وهم مدینه اهالیدن‌ده بعض‌لری نفاق‌ده ثابت بولدیلر ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ﴾ سز آلارنك نچوکلگنی بلمازسز ﴿نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ اما بزبله مز آلارنی ﴿سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ﴾ آلارنی دنیاده ایکی مرتبه عذاب قیلورمز، برسی نفاقلارون اظهار قیلوب بر رسوای قیلورمز ایکنچی‌سی اولم برله ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ ۱۰۱ سوکره آخرتده الوغ عذابغه قایتارلورلار ﴿وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ﴾ و آلاردن ایکنچیلاری گناهلری برلان اعتراف قیلدیلر ﴿خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَاٰخَرَ سَيِّئًا﴾ آلار یاوز عملرینه یخشی عملر قاتوشدردیلر، یعنی سوغشدن قالسه‌لرده توبه‌لر قیلدیلر ﴿عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ شاید الله آلارغه رحمت قیلوب توبه‌لرن قبول ایتار ﴿اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ۱۰۲ تحقیق اللهتعالی غفور ورحیمدر، شوشی توبه قیلغان کشی‌لر. رسول اللهغه بزنی سوغشدین مالارمز قالدردی، بز شول مالارمزدین صدقه بیره‌مز، شونی بزدن آلوب بزنی پاك‌قیل دیب، رسول الله ایتدی منکا الله سزدین مال آلورغه فوشمادی دیب، شوندن سوك الله‌تعالی ﴿خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً﴾ آلارنك مالارندن زکاة صدقه‌لرینی آل ﴿تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا﴾ آلارنی سین گناهلارندن پاك قیلورسن. وآلارنك صدقه‌لری سببلی عملرون اصلاح قیلورسك ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ وآلار اوچون دعا قیل ﴿اِنَّ صَلٰوتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ﴾ تحقیق سنك دعاك آلارنك کوکللرینه قرارلر ﴿وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ۱۰۳ الله تعالی آلارنك

توبه‌لارنی ایشتکوچی، وجمیع نرسه‌نی بلگوچیدر ﴿اَلَمْ یَعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ هُوَ یَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ﴾ ایا آلار بلمیلارمی تحقیق الله‌تعالی بنده‌لرینك دعالرنی قبول ایتار ﴿وَیَاْخُذُ الصَّدَقٰتِ﴾ وصدقه‌لرنی قبول ایدوب آلوردیوب ﴿وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِیْمُ﴾ ١٠٤ ودخی بلمیلارمی تحقیق الله‌تعالی توبه‌لرنی قبول ایتکوچی. وبنده‌لرینه رحمت ایتکوچی در دیوب ﴿وَقُلِ اعْمَلُوا﴾ آلارغه ایت عمل قیلکز ﴿فَسَیَرَی اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُوْلُهٗ وَالْمُؤْمِنُوْنَ﴾ البته الله‌تعالی هم آنك رسولی وهم مؤمنلر سزنك عمللرکزنی کوررلار ﴿وَسَتُرَدُّوْنَ اِلٰی عٰلِمِ الْغَیْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ والبته غائب وحاضرنی بلگوچی الله تعالی حضورینه قایتارلاچقسز ﴿فَیُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ﴾ ١٠٥ شول وقت قیلغان عمللرکزی برلان سزنی خبردار قیلور ﴿وَاٰخَرُوْنَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ﴾ ایکنچی جماعت، یعنی سوغشدن قالغان کشیلار، الله‌نك تلاوینه قویولمشلردر ﴿اِمَّا یُعَذِّبُهُمْ وَاِمَّا یَتُوْبُ عَلَیْهِمْ﴾ یا آلارنی عذاب قیلور، یا که آلارنك گناهلارون کچروب توبه‌لرون قبول قیلور ﴿وَاللّٰهُ عَلِیْمٌ حَكِیْمٌ﴾ ١٠٦ الله تعالی بلگوچی ومصلحت‌چه اش قیلغوچیدر ◆ ﴿وَالَّذِیْنَ اتَّخَذُوْا مَسْجِدًا ضِرَارًا﴾ شول منافقلارکه آلار مسلمانلر ضررینه مسجد بنا قیلدیلر ﴿وَكُفْرًا﴾ واوزلرینك کفرلرینی قوتلر اوچون ﴿وَتَفْرِیْقًا بَیْنَ الْمُؤْمِنِیْنَ﴾ ومؤمنلر آراسنی آیرمق اوچون ﴿وَاِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ مِنْ قَبْلُ﴾ اوّلده الله‌غه ورسولینه سوغش قیلغان کشینی کوتمك اوچون (یعنی منافقلار اوز آرا کیکاش ایتدیلر بز اوزمزگه برمسجد سالیق، هر کیکاشمزنی شونده قیلورمز دیو، رسول‌الله‌دن تورلی عذرلار کورساتوب اذن سورادیلر، رسول‌الله اذن بیردی، ابو عامر اسملی بر منامقنی قیصرغه عسکر سورارغه یبارگانلار ایدی، مسجددن قاراب شونی کوته‌لر ایدی، بو آیت اینگاچ رسول الله مسجدنی حراب قیلدی ﴿وَلَیَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنَآ اِلَّا الْحُسْنٰی﴾ وآنط ایتوب بزنك مسجد سالووزدن نیتمز یخشی ایدی دیو ایتورلر ﴿وَاللّٰهُ یَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ﴾ ١٠٧ الله‌تعالی شهادت بیره‌درکه آلار یالغانچیلاردر ﴿لَا تَقُمْ فِیْهِ اَبَدًا﴾ آلار مسجدنده منگو نماز اوقوما ﴿لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَی التَّقْوٰی مِنْ اَوَّلِ یَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُوْمَ فِیْهِ﴾ اوّل کونندن باشلاب الله تعالی‌دن قورقو اوزرنده سالونغان رسول‌الله مسجدی اچنده نماز اوقورغه تیوشلی‌راکدر ﴿فِیْهِ رِجَالٌ یُّحِبُّوْنَ اَنْ یَّتَطَهَّرُوْا﴾ اول مسجد اچنده سو ایله پاکلانما کنی یاراتوچی ایرلر باردر ﴿وَاللّٰهُ یُحِبُّ الْمُطَّهِّرِیْنَ﴾ ١٠٨ الله تعالی اوزیده پاکلانوچی‌لارنی یاراتادر ﴿اَفَمَنْ اَسَّسَ بُنْیَانَهٗ عَلٰی تَقْوٰی مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَیْرٌ﴾ بر کشی مسجدنی الله تعالی‌دن قورقوب هم آنك رضالغنی استاب سالسه. شولمی خیر بولور؟ ﴿اَمْ مَنْ اَسَّسَ بُنْیَانَهٗ عَلٰی شَفَا جُرُفٍ هَارٍ﴾ یا که بناسنی جیمرولە تورغان یار یانینه سالوچی

منافق‌لار خير بولورمی؟ ﴿فَانْهَارَ بِهِ فِی نَارِ جَهَنَّمَ﴾ بس اول بنا هم كشيلريده جهنم
اچينه جيمرلوب توشار! ﴿وَاللّٰهُ لَا يَهْدِی الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ۝١٠٩﴾ ظالم‌لارنی الله تعالی
طوغری يولغه كوندرماس ﴿لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِی بَنَوْا رِيبَةً فِی قُلُوبِهِمْ﴾ بنا قيلغان
بنالرينی سن جيمرگاچده همان كوكللرنده قايغو بولوب تورادر، چونكه آقچه‌سی
اوچون قايغورالار ﴿اِلَّا اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ﴾ مگر اولو سببلی كوكللری تركلكدن
كيسولسه اول وقت قايغولاری بتار ﴿وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝١١٠﴾ الله تعالی، نفاقلارينی
بلگوچيدر، ونفاقلرينه موافق مسجدلرن خراب ايله اش قيلغوچيدر ﴿اِنَّ اللّٰهَ
اشْتَرٰی مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ﴾ الله تعالی مؤمنلردن جنت
برابرينه مالارون واوزلرون ساتوب آلدی ﴿يُقَاتِلُونَ فِی سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ آلار
الله يولنده سوغش قيلورلار ﴿فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ﴾ بس مشركلرنی اوتورورلر. وهم
اوزلری اوترلورلر ﴿وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِی التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ وَالْقُرْاٰنِ﴾ مؤمنلرگه تورات
انجيل هم قرآنده وعده قيلغان جنت حق وعده‌در ﴿وَمَنْ اَوْفٰی بِعَهْدِهِ مِنَ اللّٰهِ﴾
بركمسه الله تعالی عهدينی ادا قيلسه ﴿فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِی بَايَعْتُمْ بِهِ﴾ بس قيلغان
سودالركز ايله بشارت بيرشكز ﴿وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝١١١﴾ اوشبولای
الله يولنده جانلركز، ومالركز برلان سودا ايدشما ككز البته الوغ مقصودغه
ايرشمكدر ﴿اَلتَّائِبُونَ الْعٰبِدُونَ﴾ اول الوغ مقصودغه ايرشكوچی‌لار شولاردر:
آلار گناهلارندن توبه ايتارلر، واخلاص برلان عبادتلر قيلورلار ﴿الْحٰمِدُونَ
السَّائِحُونَ﴾ هر وقت اللهغه حمد ايتوب روزه توتارلر ﴿الرّٰكِعُونَ السّٰجِدُونَ﴾
ركوع وسجده قيلورلر، يعنی نماز اوقورلر ﴿الْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ يخشيلق
برلان بيورورلر ﴿وَالنّٰهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ بوزق ضررلی اشلردن طيارلر
﴿وَالْحٰفِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ﴾ اللهنك حكملرنی ساقلارلر ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۝١١٢﴾
ای محمد بو صفتلی مؤمنلرگه بشارت بيرگل. بو آيتدن آكلاشيلادركه
كامل مؤمن بولور اوچون مذكور صفتلر اوزره بولمق لازم ايكان.
﴿مَا كَانَ لِلنَّبِیِّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ﴾ پيغمبرگه، هم مؤمنلرگه،
مشركلر اوچون استغفار قيلمقلق تيوش توگل ﴿وَلَوْ كَانُوا اُولِی قُرْبٰی﴾
اگرچه اول مشركلر آتا وآناسی ويا كه باشقه قرنداشلاری بولسه‌لرده
﴿مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحٰبُ الْجَحِيمِ ۝١١٣﴾ اول مشركلرنك تموغ كشی‌لری ايدكی
بلونگان سوكنده ﴿وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهِيمَ لِاَبِيهِ اِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا اِيَّاهُ﴾ اما
ابراهيم عليه السلام‌نك، مشرك بولغان آتاسی اوچون استغفار قيلوی، آتاسينه استغفار

قيلورمن ديوب وعـــده قيلدقى اوچونكنه بولدى ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ﴾ ابراهيمغه آتاسينـــك الله دشمانى ايـــدكى بلونكاچ ﴿تَبَرَّأَ مِنْهُ﴾ آتاسندن وآكارغه دعادن بيزار بولدى ﴿إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٌ﴾ ١١٤ تحقيق ابراهيم جهنمدن فورقوب آه، واه ايدوچى وشفقت ايـــدوچىدر. شونك اوچون آتاسنى قرغانوب دعـا قيلدى ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَىٰهُمْ﴾ الله تعالى بر قومنى توغرى يولغه سالغانى سوكنده آلارنك عملارون ضلالتدن سانامادى ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ﴾ تاكه آلارغه نى نرسەدن صاقلانمق لازم ايدكنى بيان ايتـكانچه. يعنى قبله بيت المقدسدن آوشقانون بيان ايله آيت اينكاچ، اطرفداغى خلق بلماينچه همان بيت المقدس گه قاراب نماز اوقودىلر، بو آيت شوندىلارنك معفو ايدكلرينى بلدرمك اوچون ايندرلدى ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ ١١٥ تحقيق الله تعالى هرنرسەنى بلگوچيدر ﴿إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ يرلر وكوكلر بارچەسى الله تعالى نـكدر ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ اوترور وتركزور ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ١١٦ سزگه الله تعالىدن باشقه ذات ياردمچى بولماس ◆ ﴿لَقَد تَّابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَٰجِرِينَ وَالْأَنصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ﴾ پيغمبرنك، هم آغرلق ساعتلرده اول پيغمبرگه ايارگان مهاجر، وانصارنك هركيمچيلكلرون الله كيچدى ﴿مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ﴾ آلاردن برطائفه نك قلبى تبوك سوغشينه چقماسقه آوشقان سوكنده ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ سوكره آلارنيده كيچدى چونكه چقديلر ﴿إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ ١١٧ تحقيق الله تعالى آلارغه رحيملى وشفقتليدر ﴿وَعَلَى الثَّلَٰثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا﴾ سوغشدن قالغان اوچ كشى آلاركعب بن مالك، ومراره بن الربيـع، وهلال بن اميەدرلار، الله تعالى آلارنى عفو قيلدى ﴿حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ حتى كه آلارغه حسرتلرينك كوبلگندن كيك يرتارايدى ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ﴾ وهم آلارنك كوكللرى بيك تار ايدى ﴿وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ﴾ الله عـذابندن قوتلورغه اورن يوق، مكر الله نك اوزينه يالوارورغه كيرك ديوب بيك يخشى بلديلـر ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا﴾ سوكره آلارغه رحمت قيلدى، تاكه توبه قيلسونلر اوچون ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ ١١٨ تحقيق الله تعالى توبه لارنى قبول قيلغوچيدر، هم رحيمايدر ﴿يَٰأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّٰدِقِينَ﴾ ١١٩ اى مؤمنلر الله قوشقانغه قارشودن ساقلانكز، هم صادقلار برلان برگه بولكز ◆ ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الْأَعْرَابِ أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ﴾ مدينه خلقينه، وهم مدينه تيرەسنده صحرا عربلارينه. رسول الله دن آيرلوب سوغشدن قالورغه هيچ درست توكل ﴿وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ﴾ رسول الله دن قاچوب

قالوب اوز اوزلرن ساقلارغه ميل قيلماسون‌لر ﴿ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ آلارغه بو امر شول سببلی‌درکه آلارغه الله‌تعالی یولنده آچلق هم مشقت وهم سوصاو بولماس ﴿وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ﴾ وهم مشرکلرنی آچولندرورلق واچلرن‌پوشرلق براورن‌نی تاباماسلار ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلًا﴾ وهم دشمان‌دن آلار ضررینه هیچ نرسه ایرشماس ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ﴾ مگراول اشلرنی قیلسه‌لار، آنك برابرینه آلارغه یخشی عمل یازلور ﴿إِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ۱۲۰ تحقیق الله‌تعالی یخشی‌لق قیلغانلرنك ثوابلارنی ضائع قیلماس ﴿وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ﴾ اوشانداق اگر آلار آزغنه بولسه‌ده الله رضالعی اوچون برنرسه صدقه قیلسه‌لار، هم سوغش زمانه‌سنده الله رضالعی اوچون‌دیه برچوقر آلغه تاباچقسه‌لار بولارنك بارچه‌سی اوچون آلارغه ثواب یازلور ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ۱۲۱ الله‌تعالی آلارنی قیلغان عمللرینك کورکامی برلان جزا قیلور اوچون) سوغشنی بوقدر ماقتاغاچ، هرکم سوغشقه کیتوب علم اوگرانوچی قالمادی، بس الله تعالی ایتدی: ◆ ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً﴾ مؤمنلر بارچه‌سی کیتو تیوش توگل ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ﴾ اگر هر فرقه‌دن بر طائفه سوغشقه چقماسه‌لر ﴿لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ﴾ دین علم‌لرنی اوگرنمك اوچون ﴿وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾ دخی سوغشقه کیتکان قوم قایتقاچ آلارغه اوگره‌تمك اوچون ﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ ۱۲۲ شاید سوغشقه کیتکان کشیلرده وعظ‌لنورلر ایدی ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ﴾ ای مؤمنلر اوزکزگه یقین مشرك‌لر برلان سوغش قیلکز ﴿وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً﴾ آلار سزده قوت وقاتیلقنی تابسونلر اوچون ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ ۱۲۳ بیك بلکزکه الله‌تعالی اوزینك حرام قیلغان نرسه‌لرندن ساقلانغوچیلار برلان برگه‌در، یعنی آلارغه همان یاردمچی‌در ◆ ﴿وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ﴾ قچان قرآندن برسوره ایندرلسه ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهِ إِيمَانًا﴾ منافقلارنك بعض‌لاری ایتورلر. بوسوره سزنك قایوکزغه ایمانی آرتدره‌در. بو سوزلاری آلارنك استهزاءدر. الله تعالی ایتدی ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾ اما ایمان کیتورگان کشیلرگه ایمانی آرتدیره‌در ﴿وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ ۱۲۴ واول مؤمنلر سوره اینگانگه شادلانالر ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ اما کوکللرنده بوزق اعتقاد بولغان سببلی آورو کوکللی منافقلار ﴿فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ﴾ اول سوره آلارغه کفر اوستینه کفرنی آرتدیرا ﴿وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ ۱۲۵ آلار هم مشرك حاللرنده اولوب‌ده کیتارلر ﴿أَوَلَا يَرَوْنَ

أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ﴾ اول منافقلار بلميلارمی يلنده بر، ايكی مرتبه آلار فتنه‌لنه‌لر، يعنی نفاقلاری بلنو سببلی فتنه‌لنه‌لر ﴿ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ شولايده توبه قيلماس‌لر، هم وعظ‌لنماسلر، هم عبر تلنمس‌لر ﴿ وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ ﴾ قچان قرآندن بر سوره اينسه، آلار برمی برسينه قاراشورلر ﴿ هَلْ يَرَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ ﴾ وايتوشورلر: كمده بولسه سزنی كورەمی؟ اگر سزنی كورسه‌لر نماز اوقورغه توتونالر والا يوق ﴿ ثُمَّ انْصَرَفُوا ﴾ سوكره ايمانلرندن قايتورلر ﴿ صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ ﴾ الله تعالی آلارنك كوكللرن ايماندن قايتاردی ﴿ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾ آلار حقنی آكلامی تورغان قوم بولغان‌لقلری سببلی ﴿ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ ﴾ ای جماعت سزگه اوز آراكزدن بر پيغمبر كيلدی يعنی (محمد عليه السلام) ﴿ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ ﴾ سزنك قارشماقكز آكارغه آغردر ﴿ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ ﴾ سزنك ايمان‌غه كيلووكزگه حريص‌در ﴿ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ مؤمنلر گه شفقتليدر ﴿ فَإِنْ تَوَلَّوْا ﴾ ايمدی شولای بولغاچده ايماندن اعراض قيلسه‌لر ﴿ فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ ﴾ بس ايت سين ای محمد مكا الله تعالی كافی‌در ﴿ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ﴾ الله تعالی‌گه باشقه اطاعت قيلورلق ذات يوق ﴿ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ﴾ آكارغه غنه توكل قيلامن ﴿ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾ واول الله تعالی الوغ بولغان عرشنك ربسی‌در آكارغه عبادت قيلمق لازمدر.

سورة يونس عليه السلام مائة وتسع آيات مكية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴾ اوشبو سوره‌لر حق‌لق برلان حكم ايدوچی قرآن آيت‌لريدر ﴿ أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ ﴾ اوز آرالارندن بر ايرگه. آدملارنی قورقوت ديوب بزنك وحی قيلماقلغمز آدملرگه عجب‌می؟! ﴿ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ﴾ ربلری حضورنده سزگه الوغ مرتبه‌لار بار ديوب مسلمانلارنی شادلاندر ديب ﴿ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾ مشركلر ايتديلر تحقيق اوشبو قرآن آچق بولغان سحر ديوب ﴿ إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ﴾ تحقيق سزنك ربكز يرو كوكلرنی آلتی كونده تمام ايتدی. ﴿ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ ﴾ ينه عرش اوزرينه قصد قيلدی ﴿ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ﴾ بار ايتكان نرسه‌لرينك اش‌لرنی اوزی تلاگانچه يورتور ﴿ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ﴾ آنك اذنندين باشقه شفاعت قيلوچی يوقدر ﴿ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ ﴾ اوشبو اشلرنی قيلغوچی ربكز الله‌در ﴿ فَاعْبُدُوهُ ﴾ بس آكارغه عبادت قيلكز ﴿ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾ ايا سز قرآن برلان

وعظ وعبرت لانمی سزمی ؟ ! ﴿ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعاً ﴾ قيامت كونده بارچه كزنك قايتاچق يرى الله تعالى در ﴿ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ﴾ قوبارلوب الله حضورنه بارو، الله نك حق وعده سى در ﴿ اِنَّهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ﴾ خلايقنى اول ياراتور، سوكره ينه اوتروب ينه ترگزور ﴿ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ ﴾ ايمان كيتوروب يخشى لق لار قيلغان كشى لرگه عدل لك برلان كور كام جزالار بيرور اوچون ﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۞ مشرك بولغان كشى لرگه شرك لارى سببلى رنجتگوچى عذاب. وقاينار سولار برلان عذاب لار بولغوچى در ﴿ هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَآءً وَالْقَمَرَ نُورًا ﴾ كوندز قوياشنى، كيچ آى نى نور قيلغوچى ذات ده الله تعالى در ﴿ وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ﴾ يل لارنى وباشقه حساب لارنى بلما كگز اوچون اول آى غه اورن لر بلگولادى ﴿ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ ﴾ بو شى لارنى ياراتماقى حق لق بولوب، عبرت آلماقگزدن باشقه اوچون توگلدر ﴿ يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۞ الله تعالى بلگان قوملرگه دليلرنى بيان قيلادر، (مكه خلقى رسول الله غه ايتديلر: اگر سن پيغمبر بولساڭ بزگه علامت كتورگل؟ ديو. الله تعالى ايتدى ﴿ اِنَّ فِي اخْتِلٰفِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ۞ الله نك عذابندن قورقوب حرام لردن ساقلانغوچيلر اوچون، كيچه وكوندزنك برسى كيلوب برسى كيتوب تورمقنده، هم يرده وكوكده الله تعالى ياراتقان نرسه لرده علامت لر باردر ﴿ اِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَاطْمَاَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اٰيٰتِنَا غٰفِلُونَ ۞ بزنك آيتلرمزدن غافل، دنيا تركلگينه گنه رضا بولوب. شول دنيا تركلگينه تمام قرار تابوب. بزگه يولقونى تلامگان كبشيلر ﴿ اُولٰئِكَ مَاْوٰيهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۞ كسب ايتكان قباحت عمل لرى اوچون آلارنك اورن لارى اوطدر ﴿ اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِاِيمَانِهِمْ ﴾ ايمان كيتوروب ايذگو عمل لر قيلغان كشى لرنك ايمان لارى سببلى الله تعالى آلارنى جنتگه توغرى كوندرر ﴿ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ فِي جَنّٰتِ النَّعِيمِ ۞ نعمت باقچه لرنده بولغان حال لرنده آلارنك آستلرندن هيبت يلغه لر آغوب تورر ﴿ دَعْوٰيهُمْ فِيهَا سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلٰمٌ ﴾ آلارنك اول جنت لرده دعالرى يارب سنى ياراماز كيمچى لك صفت لاردن پاكلى من ديمكدر. هم بربرسينه هديه لرى سلام بيرشمك در ﴿ وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ ۞ وايك آخر دعالرى: حمد وماقتاو بارچه عالمنى تربيه قيلغوچى الله تعالى گه گنه خاص ديمكدر ﴿ وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ ﴾ اگر الله تعالى بنده لرينك يخشى

عمل لری برابرینه ثواب نی آشقدرغان کبی. یاوز عمل لرینه جزاسنی ده شولای آشوقدرسه ایدی ﴿ لَقُضِيَ اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ ﴾ البته آلارنك اجل لری برلان حکم ایدلنور ایدی. یعنی آلار شوندی یمان اشلراشلیلر. جزانی آشقدرلسه آلارنی اوترورگه تیوشلی ایدی، شولای بولسه ده ﴿ فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴾ ۱۱ آخرتده بزنك حضورمزگه کیلووینه اوشانماغان کشی لرنی هلاك ایتماینچه آزغونلقلرنده خیران قیلوب قالدررمز ﴿ وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْبِهِ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَائِمًا ﴾ اگر مشرك بولغان کشی لرگه بر ضرر ایرشسه یاتوب یا که اوطروب یا که تروب بزگه دعا قیلادر ﴿ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَاَنْ لَمْ يَدْعُنَا اِلَى ضُرٍّ مَسَّهُ ﴾ قچان بز آنك ضرر وقایغوسنی بتورساك. ینه ده اوّلگی کفری برلان گویا بزگه دعاده قیلماغان کبی بولا باشلی در (بو آیت مشرك حقنده بولسه ده، مسلمان لارنکده قایغو وقتنده غنه الله غه یالوارب سوکره باشقه چه بولغان لاری شبهه سز بو آیت گه کره در) ﴿ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ ۱۲ مشرکلرگه اوزلرینك قیلغان ناچار عمل لریده شولای زینت لی یخشی کورنه در ﴿ وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا ﴾ تحقیق سزدن اوّل کیلوب ظلم قیلغان قومنی بز هلاك ایتدك، بوندن عبرت آلکز ﴿ وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ﴾ آلارغه پیغمبرلری اوزلرینك حق پیغمبر ایدوکلرون کورسته تورغان آچق دلیل لر برلان کیلدیلر ﴿ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ﴾ شولای ده ایمان کیتورمدیلر ﴿ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴾ ۱۳ شونك کبی بز مشرك وگناهلی کشی لرنی هلاك وجزاء قیلورمز ﴿ ثُمَّ جَعَلْنٰكُمْ خَلٰٓئِفَ فِي الْاَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ ﴾ سوکره آلار سوکنده سزنی یرده آلار اورنینه قیلدق ﴿ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴾ ۱۴ نچوك عمل قیلورسز ایکان دیوب قاراماقمز اوچون، عملکز نچوك بولسه بزنکده جزامز شولای بولور ﴿ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنٰتٍ ﴾ قچان آلارغه بزنك آچیق معنالی آیت لرمز اوقولسه ﴿ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَآ اَوْ بَدِّلْهُ ﴾ قیامت گه اوشانماینچه، وبزنك حضورمزغه کیلورگه تلاماوچی مشرك لر ایتورلر: بزگه باشقه قرآن کیتور، ویا که بو قرآن کنی آلماشدر. بز اوشانماغان حکم بولماسون دیو ﴿ قُلْ مَا يَكُونُ لِيٓ اَنْ اُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَآئِ نَفْسِي ﴾ ایت سین آلارغه. اوزلگمدنکنه اول قرآن نی آلماشدرماق مکا هیچ ممکن توکل، چونکه اول الله تعالی سوزی منم سوزم توکل ﴿ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ ﴾ من اوزمده، الله تعالی دن مکا وحی ایدلکان حکم لرگه گنه ایارامن ﴿ اِنِّيٓ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴾ ۱۵ اگر مین ربمه آندای گناه قیلسام، آلدمزده بولاچق الوغ (قیامت) کونی نك عذابندن قورقامن ﴿ قُلْ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَآ اَدْرٰىكُمْ بِهِ ﴾ ایت سین آلارغه. اگر الله تعالی

قوشماسه وتلامسه ایدی. اول قرآن‌نی من سزگه او قوماس ایدم. وهم آنك حکم‌لرنی سزگه اوگراتماس ایدم ﴿ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ ﴾ پیغمبر بولماسمدن اوّل سزنك آرا کزده قرق یل توردم، الله‌تعالی قوشماغاچ هیچ نرسه اوقومادوم ﴿ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾ شولارنی اویلامی‌سزمی؟ ﴿ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴾ الله‌تعالی گه یالغان‌نی افترا ایلیغان کشی‌دن‌ده ظالم کشیلر بولورمی؟ ﴿ أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ﴾ یا که الله‌نك آیت‌لارین تکذیب ایتکان کشی‌دن ظالم کشی بولورمی؟ البته یوق ﴿ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾ تحقیق مشرکلر قوتولا آلماس‌لر ﴿ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ﴾ اول مشرك‌لر الله‌دن باشقه هیچ فائده هم ضرر قیلا آلمی تورغان صنم‌لارغه عبادت قیلالر ﴿ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ ﴾ وایتورلر بو صنم‌لر الله فاشنده بزنك شفاعتچی‌لارمز دیوب ﴿ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ﴾ ای محمد آلارغه ایت سین، سز الله تعالی گه یرده وکوکده اوزی بلمگان نرسه برلان خبر بیره‌سزمو؟ یعنی آنك شریگی بارده لکن اوزی بلمی تروب سز بله‌سزمی؟ ﴿ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾ مشرکلر شریك قیلغان نرسه‌لاردن الله‌تعالی پاك وبیك یوقاری درجه‌ده‌در ◆ ﴿ وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ﴾ پیغمبر کیلگانچه خلق برگنه تورلی، یعنی مشرك‌لرگنه ایدی (قچان محمد علیه‌السلام پیغمبر بولوب کیلدی. خلق مشرك ومؤمن گه بولندیلر ﴿ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ ﴾ گناهلی‌لر حقنده عذاب کیچگور دیوب الله تعالی سوزی بولماسه ایدی ﴿ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾ اختلاف قیلغان نرسه‌لری حقنده آلار آراسنده هلاك برلان حکم یورور ایدی. یعنی هلاك قیلنورلار ایدی ﴿ وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ﴾ ایتورلر کاشکه محمدگه پیغمبرلکنی بلدره تورغان برعلامت اینسه‌چی، ایمان کیترور ایدك دیوب ﴿ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا ﴾ ایت سین آلارغه غیب‌نی بلمك الله‌غه خاصدر. ایمان کلتورمسدین آیت ایکاننی کوتمکز سزالی ﴿ إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾ من‌ده سزنك برلان برابر قارشلغکز سببلی الله‌تعالی‌دن سزگه کیله‌چك نرسه‌نی کوتکو چیلردنمن ﴿ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ ﴾ اگر بز خلقلارغه ضرر کورگان‌لری سوکنده رحمت یبارساك ﴿ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا ﴾ شول وقت آلار بزنك آیتلرمزگه مکر قیلالر، یعنی الله‌تعالی اوّل مکه خلقینه آچلق بیرگان سوکره بایلق بیرگان، بای بولغاچ‌ده آیتلرینه اوشانماغان‌لر ﴿ قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ﴾ ایت سین آلارغه الله تعالی‌نك مکری سزنك مکرنکزدن قوّتلوره‌ك‌در. سزنی جیکار ﴿ إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٢١﴾ تحقیق بزك فرشته‌لرمز سزنك مکرلرکزنی یازالار، جزالارون کوررسز

﴿هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ اول الله تعالى شوندايين قادر الله در كه سزنى قوروده هم دينكزده يورتور ﴿حَتَّىٰ إِذَا كُنتُمْ فِي الْفُلْكِ﴾ حتى كه قچانده بولسه كيمه‌لرده بولسا كز ﴿وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ﴾ اول كيمه‌لر آلارنى يخشى ايسكان جيل برلان آلوب كيتسه ﴿وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ﴾ شول روشلى شادلانوب غنه سو اوستونده بارغانده قاطى جيل چقسه ﴿وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ وتورلى يافدن آلار اوستينه طولقونلار كيلسه ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ﴾ وتولقون برلان چلغاب آلونغان، هلاكلك يقين ديو ظن قيلسه‌لر ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ شول وقت دينلارين الله‌غه‌غنه قيلوب اخلاص برلان الله‌غه دعا قيلورغه توتونالر: ﴿لَئِنْ أَنجَيْتَنَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ ٢٢ يارب اگر بزنى بوهلاكلكدن قوتقارسك البته نعمتكه شكر ايدوچيلردن بولور ايدك ديو ﴿فَلَمَّا أَنجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ قچان الله تعالى آلارنى قوتقارسه، شول وقت آلار يرده يوزنده حقسز بوزقلق قيلورغه توتونالر ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنفُسِكُم﴾ اى آدملر بوزقلقكز اوز ضرركز اوچون در ﴿مَّتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ دنياده فائده‌لنمقكز آزغنه در ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ٢٣ سوكره بزنك حضورمزعه قايتارلاچقسز. شول وقتده بز سزنك قيلغان عمللركز برلان اوزكزگه خبر بيرورمز ﴿إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ دنيا تركلكينك مثالى بزنك كوكدن ايندركان ياغمور سوى كبى در ﴿فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ﴾ اول ياغمور برلان آدملر وحيوانلر آشاياچق اولنلر آرالاشسه ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا﴾ حتى اول يرماتور چاچكلرينى اوستورسه‌ده يرده اوستى زينتلنوب كيتسه، خلق حاضر بونك برلان فائده‌لنه‌مز ديوب تورسه‌لر ﴿أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا﴾ شول وقت بزنك هلاكت برلان امرمز كوندز ويا كه كيچ كيلوب چقسه ﴿فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ﴾ بس بز اول اولنلرنى كيسولمش قامل كبى قيلورمزده يرده يوزنده برگنه كون ياشارب تورغان كبى‌ده اولماز. دنياده شونك كبى هيچ بر وقت ايندى تمام بولدى ديوب اوشانوب تورغه توغرى كيلميدر ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ ٢٤ فكرلى كشيلركه شوندای عبرت‌لى آيات‌لارمزنى بيان قيلورمز ﴿وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ﴾ الله تعالى بنده‌لرنى جنت‌كه، يعنى سلامت‌لك يورتينه اوندير ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ ٢٥ واوزى تله‌گان‌لرنى توغرى يولغه كوندرر ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ دنياده يخشى‌لق قيلغان كشى‌لركه آخرت‌ده يخشى‌لق، يعنى جنت

بولغو چيدر ، همده جنت نعمتلرندن ده آرتق الله تعالى نك ديدارنى كورمك بولغو چيدر ﴿ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ ﴾ آلارنك يوزلرون هيچ قاره لق قاپلاماس و آلارغه هيچ خوارلق ايرشماس ﴿ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾ جنت كشيلرى شولاردر آلار جنتده منكو قالورلر ﴿ وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ﴾ شول كشيلر ، ياوزلق و بوزقلقنى كسب ايتارلر ، آلارغه اوزلرينك ياوزلغى كبى جهنم عذابى بولاچقدر . وهم آلارنى تورلى حقارتلر قاپلار ﴿ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ ﴾ آلارنى الله نك عذابندن ساقلاغوچى كشى بولماس ﴿ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا ﴾ آلارنى گويا قارانغو كيچنك بر كيسا گى قاپلاغان كبى بولور ﴿ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ﴾ اوط كشيلرى شولاردر ﴿ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾ هم آلار اول اوطده منكو قالورلر ﴿ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ﴾ شول كون كيلوركه آلارنك بارچه سنى قبرلارندن قوبارورمز ﴿ ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ ﴾ سوكره مشركلرگه ايتورمز ، اوزكز وهم شريكلركز اورنكزده غنه توركز ، نينداى حكملر بولور سزگه ﴿ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ ﴾ سوكره دنياداغى صنملرى برلان آرالارندن دوستلق لارنى بتررورمز ﴿ وَقَالَ شُرَكَاؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾ صنملرى ايتورلر ، سزبزگه عبادت قيلمادكز ، بزسزنى بزگه عبادت قيلورغه قوشمادق ﴿ فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾ سزنك برلان بزنك آراده الله تعالى شاهد بولورغه كافيدر ، تحقيق سزنك عبادتكزدن بزلر غافل بولدق ديوب . بس مشركلرگه عبادت قيلاتورغان صنملرى كورمس اشتماس نرسه لر ايدكى بلندى ﴿ هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَا أَسْلَفَتْ ﴾ شول وقت هركم نيندى عمل قيلغان ايدكى ظاهر بولور ، بلنور ﴿ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ﴾ واوزلرينك حق خواجه لرى بولغان الله تعالى گه قايتارلورلار ﴿ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾ آلاردن الله نك شريگى ديوب افتراء قيلغان نرسه لرى يوغالور وقاچار ﴿ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ﴾ آلارغه ايت محمد سزنى يردن اولن برلان كوكدن يغمور برلان كم رزقلانديره در؟ ﴿ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ ﴾ يا كه كم مالك بولوب قولاق وكوزلركزنى بار قيلادر ﴿ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ﴾ دخى اولكدن تركنى وتركدن اولكنى چغارورغه كمنك قدرتى يتار؟ مثلا طاوقدن يمرقه نى ، يمرقه دن چبى نى ، چغارو كبى ﴿ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ﴾ وهر اشنى كم تدبير قيلور ديوب ﴿ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ ﴾ البته جوابده الله ديوب ايتورلر ﴿ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ بس ايت آلارغه شولاى بولغاچدان الله دن قورقمى سزمى؟! قورقارغه وايمان كيترورگه كرك ايدى ديوب ﴿ فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ﴾

اوشبو اشلرنی قیلغـوچی حق ربکز اولان اللهدر ﴿فَمَا ذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلٰلُ﴾ ایمدی حقدن باشقه ضلالت گنه‌در، یعنی الله حق بولسه آ کارغه عبادت‌ده حق بولسه. سزنك اللهدن باشقه صنملرغه عبادت‌قیلوکز ضلالتدر ﴿فَاَنّٰی تُصْرَفُوْنَ﴾ ۳۲ بس حقدن قایده اوتوب کیته‌سز؟! ﴿کَذٰلِكَ حَقَّتْ کَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَی الَّذِیْنَ فَسَقُوْٓا اَنَّهُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ﴾ ۳۳ اللهنك حقلغی ثـابت بولغان کبی فاسق بولغان کشیلر مکـگو ایمان کیتورماسلر دیگان سوزیده حق وثابت بولدی ﴿قُلْ هَلْ مِنْ شُرَکَآئِکُمْ مَنْ یَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ یُعِیْدُهٗ﴾ ای محمد آلارغه ایت سین، ای مشرکلر سز شریك دیگان ذاتلردن اوّلا خلقنی بار ایتوب. سوکره اوتروب ینه قوبارغوچی‌لار بارمی؟ ﴿قُلِ اللّٰهُ یَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ یُعِیْدُهٗ﴾ یوق آلاردن بر نرسه‌ده بولمی بلکه خلقنی یاراتوچی هم یوق قیلوب ینه قوبارغوچی الله تعالی‌در دیوب ایت! ﴿فَاَنّٰی تُؤْفَکُوْنَ﴾ ۳۴ بس شوندای قادر اللهغه نچوك یالغان‌لرنی افتراء قیلاسز دیگـل! ﴿قُلْ هَلْ مِنْ شُرَکَآئِکُمْ مَنْ یَهْدِیْٓ اِلَی الْحَقِّ﴾ دخی آلارغه ایت ایاسزنك شریکلرکزدن حق یولغه کوندرگوچیلار بارمی؟ دیوب. اگر جواب بیرمه‌سه‌لر: ﴿قُلِ اللّٰهُ یَهْدِیْ لِلْحَقِّ﴾ حق یولغه الله‌تعالی کوندره‌در دیوب ایت ﴿اَفَمَنْ یَّهْدِیْٓ اِلَی الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ یُّتَّبَعَ اَمَّنْ لَّا یَهِدِّیْٓ اِلَّآ اَنْ یُّهْدٰی﴾ حق یولغه کوندرگوچی الله‌تعالی‌گه ایارگه‌می لایق؟ یا که کشی کوتاروب یوروتماینچه یوروره‌گه‌ده حالنـدن کیلمی تورغان صنملرمی ایارگه لایق؟ ﴿فَمَا لَکُمْ کَیْفَ تَحْکُمُوْنَ﴾ ۳۵ بس نی بولدی سزگه باطل حکملار قیـلاسز ﴿وَمَا یَتَّبِعُ اَکْثَرُهُمْ اِلَّا ظَنًّا﴾ آلارنك کوبراگی آتا بابالرندن قالغان ظن‌دن خیال‌دن باشقه‌غه ایارماسلر، هیچ دلیلسز فقط اوی ایلان پوطلرغه عبادة قیلالر ﴿اِنَّ الظَّنَّ لَا یُغْنِیْ مِنَ الْحَقِّ شَیْئًا﴾ لـکن حق‌لقغه ایرشور اوچون ظن هیچ بر نرسه فائده بیرماس. اعتقاده دلیـل کرك، کشیگه‌گنه ایارگه یارامیدر. ﴿اِنَّ اللّٰهَ عَلِیْمٌ بِمَا یَفْعَلُوْنَ﴾ ۳۶ آلارنك قیلغان اشلرن شك‌سز الله تعالی بلگوچی‌در ﴿وَمَا کَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ یُّفْتَرٰی مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ﴾ بو قرآن الله‌تعالی‌دن باشقه برمخلوق اوزندن اوزی چغارب سویلگان سوز دیوب افتراء قیلونه تورغان نرسه توگل ﴿وَلٰکِنْ تَصْدِیْقَ الَّذِیْ بَیْنَ یَدَیْهِ﴾ لـکن الله تعالی‌دن اوّلگی کتابلرنی تصدیق ایله ایندرلدی، مثلا تورات انجیل کبی‌لارنی ﴿وَتَفْصِیْلَ الْکِتٰبِ لَا رَیْبَ فِیْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِیْنَ﴾ ۳۷ دخی حرام وحلالنی آیروم آیروم آچق بیان ایله ایندرلدی. اول کتاب‌نك رب‌العلمین بولغان اللهدن ایندرلوونده هیچ شك وشبه یوقدر، اللهدن‌در. ﴿اَمْ یَقُوْلُوْنَ افْتَرٰیهُ﴾ اول‌مشرکلر محمد اول قرآنی اوزلگندن چغاروب اللهغه افتراء قیلدی‌دیلرمی؟ ﴿قُلْ فَاْتُوْا بِسُوْرَةٍ مِّثْلِهٖ﴾ آلای دیسا کز سز اوزکزده قرآن سوره‌سی کبی بر

سوره اوقوگز! ديوب ايت ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ﴾ واللهدن باشقه
ياردم استامك ممكن بولغانلار گزنى بارچه‌سنى چاقرگزده بر سوره اوقوگز ﴿انْ
كُنْتُمْ صٰدِقِينَ﴾ ۳۸ اگر سوزگزده راست بولساگز (بو سوزگه هيچ بر مشرك
جواب بيرماديلر، بس الله تعالى ايتدى: ﴿بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ﴾ بلكه
بلوب بتره آلماغان نرسه‌لارينى يالغان ديديلر ﴿وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ﴾ هم آلارغه
اول قرآن‌نك تأويلى‌ده كيلمادى، بس آگلاميچه قالديلر ﴿كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ﴾ بولاردن آلداغى لارده اوزلرينك پيغمبرلرنى شولاى يالغانچى ايتديلر ﴿فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظّٰلِمِينَ﴾ ۳۹ بس قارا ظالملرنك آخرى نچوك بولدى، بولارنك‌ده
آخرى شولاى اولور ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ﴾ آلارنك بعض‌لارى قرآن‌غه اوشانالر
﴿وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ﴾ وبعض‌لارى اول قرآن‌غه اوشانمى‌لر ﴿وَرَبُّكَ اَعْلَمُ
بِالْمُفْسِدِينَ﴾ ۴۰ سنك ربك فاسد وبوزق‌اش قيلغوچى‌لارنى بلگوچى‌در، جزالارنى
بيرور ﴿وَانْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾ اگر سنى يالغانچى ديسه‌لر
سين آلارغه ايت مكا اوز عملم، سزگه اوز عملگز ﴿انْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا اَعْمَلُ وَانَا
بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ۴۱ سز منم اشلگان اشمدن بيزگوچى منده سزنك اشلگان
اشگزدن بيزگوچيمن، بارچه‌مز اوز عملمزدن جواب بيرورمز ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ
يَسْتَمِعُونَ اِلَيْكَ﴾ آلاردن بعض‌لارى سنك قرآن اوقوگا قلاق سالورلر لكن
ايمان كيتورمس‌لر ﴿اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ﴾ ۴۲ اول ساگرلار
هيچ نرسه آگلامسه‌لرده. سين ساگرلارغه ايشتدررمن وقبول ايتدررمن
ديوب اويلى‌سگمى؟! يوق هيچ بولاچق توگل ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ اِلَيْكَ﴾ آلارنك
بعض‌لارى سگا آچق گوز برلان قارى‌لار ﴿اَفَاَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ ايا سين
سوقرلارنى توغرى يولغه كوندررسگمى؟ ﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ﴾ ۴۳ اگر
آلار حقلقغه هيچ گوز سالماز بولسه‌لرده ﴿انَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا﴾ الله‌تعالى
آدملرگه هيچ نرسه برلان ظلم قيلماس ﴿وَلٰكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ ۴۴ لكن
بوزق عمل اشله‌ب بنده‌لر اوزلرينه ظلم قيلورلر ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَاَنْ لَمْ يَلْبَثُوا
اِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ﴾ قيامت كونى يتوب قبرلارندن قوبارغاچ دنياده كوندز بر
ساعت‌ده تورماغان كبى اولورلر ﴿يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ﴾ دنياداغى كبى اوز آرا تانشورلر
﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللّٰهِ﴾ قيامت كونده قوبارلوب الله حضورينه بارونى
يالغان ديگان كشى‌لر هلاك بولور، ومگگو خسرتده قالور ﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ ۴۵
هم آلار دنياده اوق توغرى يولغه كونلگانلردن بولماديلر ﴿وَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي
نَعِدُهُمْ﴾ آلارغه وعده قيلغان عذابلرنك بعض‌لارنى سگاده كورساتسك كورساتورمز

﴿ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ ﴾ يا كه جانكنى آلورمز، آكاقدر آلارغه عذاب كيلماس ﴿ فَاِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ﴾ بس آلارنك قايتاچاق اورنلارى بزگه در ﴿ ثُمَّ اللّٰهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾ سوكره آلار قيلغان‌نك بارچه‌سنى الله‌تعالى كورگوچى‌در، بارچه‌سى اوچون جزا قيلور ﴿ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ رَسُولٌ ﴾ هر قوم‌گه بر رسول باردر ﴿ فَاِذَا جَآءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾ اگر قيامت كونى بولغاچ رسوللرى كيلوب آلارنك يالغان‌لاولارين شهادت بيرسه، اول وقت آرالارنده عدالت‌برلان حكم ايدلنور. و آلارغه هيچ ظلم ايدلماز، يمان‌لق قيلسه‌لرده جزالرى عمللرى قدرگنه اولور ﴿ وَيَقُولُونَ مَتَى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿٤٨﴾ عذاب بولاچق ديوب ايته‌سز شول وعده‌گز درست بولسه اول عذاب قچان بولا ايندى ديو مسقل ايتوب‌ايتورلر ﴿ قُلْ لَا اَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ﴾ سين آلارغه ايت من اوزمده الله تعالى تلاوندن باشقه اوزمه فائده وضررلى نرسه‌لارنى اشلى آلميم، هم بله‌ده آلميم ايمدى عذاب وقتنى نچوك بليم؟! ﴿ لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ﴾ هر امت‌نك عذابينه بيلگولى بروقت‌بار ﴿ اِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَاْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾ قچان‌وقتلارى يتسه شول‌وقت‌عذاب‌قيلنور‌لر برساعت‌الك‌يا كه‌برساعت‌سوكده‌عذاب‌قيلونماسلر ﴿ قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا اَوْ نَهَارًا ﴾ اى محمد ايت سين آلارغه، اگر كيچه ويا كه كوندز سزگه الله‌نك عذابى كيلسه ﴿ مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾ مشركلر اول عذابنك قايوسينه آشغورلر ﴿ اَثُمَّ اِذَا مَا وَقَعَ اٰمَنْتُمْ بِهِ ﴾ ايا سز اول عذاب‌غه شول عذاب باشكزغه كيلگاچ ايمان كيتورورسزمى؟ ﴿ آلْئٰنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾ حاضر ايمان كيتوردكز، اما اؤلده مسخره قيلوب عذاب كيلونى آشوقديره ايدكز ﴿ ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ ﴾ سوكره جهنم ساقچى‌لارى ظالملرغه «مكگولك عذابنى تاتوكز اينده» ديوب ايتورلر ﴿ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾ سز اوزكز كسب ايتكان قبيح اشلركزدن باشقه اوچون عذاب وجزا قيلونمى‌سز ﴿ وَيَسْتَنْبِئُونَكَ اَحَقٌّ هُوَ ﴾ مشركلر سندن «اول قرآن حقمى»؟ ديه سورارلر ﴿ قُلْ اِي وَرَبِّي اِنَّهُ لَحَقٌّ ﴾ ايت آلارغه الله برلان يمين قيلوب ايته‌من اول قرآن البته حق ديوب ﴿ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾ سز الله‌نى عاجز ايته آلمازسز، اول تله‌سه نه اشلار. تلاسه نه حكم ايندرر ﴿ وَلَوْ اَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْاَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ﴾ اگر يرده يوزنده‌گى هر نرسه ظالم كشى‌لرنكى بولسه ايدى، قيامت كون اوزن ساتوب آلورغه البته بارچه‌سون بيرور ايدى ﴿ وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ ﴾ عذابنى كورگان وقتلرنده حسرت‌نى ياشرون چيگارلر ﴿ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾ آلار آراسنده عدالت برلان حكم قيلنور، تيوشلى

قدرندن آرتق عذاب قيلنوب آلارنى ظلم قيلونماس ﴿ اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ اگاه بولكز، يروكوكلردا گى نرسه‌لر بارچه‌سى الله تعالى‌نك ملكى‌در ﴿ اَلَآ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ ﴾ دخى اگاه بولكز الله‌نك وعده‌سى حقدر ﴿ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ لكن آلارنك كوبراگى آنى بلمى‌لر ﴿ هُوَ يُحْىٖ وَيُمِيتُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ اول الله تعالى اوترور، وترگزور، وهم قيامت كونده بارچه‌كز آنك حضورينه قايتارلورسز ﴿ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَآءٌ لِمَا فِى الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ اى آدملر تحقيق الله‌تعالى طرفندن سزگه وعظ اولغوچى، وقلب‌لركزدا گى نادانلق آورولرينه شفا بولغوچى، ومؤمن‌لرگه رحمت وتوغرى يولغه كوندرگوچى قرآن كيلدى ﴿ قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهٖ ﴾ اى محمد خلق‌لار برلان سويله‌شكانده الله‌نك فضل ورحمتى برلان ايندرگان قرآنى برلان سويله‌ش، يعنى قرآن‌غه اونده ﴿ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا ﴾ شول اينگان قرآن‌غه وشونك ايله عمل قيلغان‌لرينه شادلانسون‌لر ﴿ هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾ قرآن برلان عمل آلار جيغان مال‌دن خيرليراكدر ﴿ قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلٰلًا ﴾ سين محمد آلارغه ايت، سز خبر بيركز الله تعالى سزگه ايندرگان رزقدن سز آنى اوزبلككز ايله‌قايوسنى حلال وقايوسنى حرام قيلدكز ﴿ قُلْ ءٰآللّٰهُ اَذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾ آلارغه ايت شولاى ايتارگه سزگه الله‌تعالى اذن ورخصت ايتديمى؟ ويا كه بوسى حلال بوسى حرام ديوب الله‌غه افتراء قيلاسزمى؟ البته افتراء قيلاسز ﴿ وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ الله تعالى‌گه آندای يالغان‌نى افتراء قيلغان كشى‌لرنك قيامت كونده باشلارينه كيله‌چك اش حقنده اويلارى نچوك ايكان؟! آلارغه بيك آغرلق بولاچق بيت ﴿ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾ تحقيق بنده‌لرى اوچون الله تعالى رحمت‌لى‌در، لكن كوبراك آدملر شول رحمت‌لرينه شكر ايتمى‌لر، همان گناهده‌لر ﴿ وَمَا تَكُونُ فِى شَاْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا اِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ﴾ اى محمد سن بر اشده بولساك، ويا كه قرآن‌دن بر نرسه اوقوساك، ويا كه بر عمل قيلساكز، اول اشلركزگه توتونغان وقتكزده البته بزحاضر وكورب تورورمز ﴿ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ وَلَآ اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْبَرَ اِلَّا فِى كِتٰبٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾ دخى ربكك‌نك علمندن يرده وكوكده‌گى نرسه‌لرنك مثقال قدرسى گنه‌ده غائب بولماس، اول مثقال‌دن زور بولسون كچوك بولسون بارچه‌سى لوح المحفوظده باردر ﴿ اَلَآ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ اگاه بولكز الله‌نك ولى‌لرى. يعنى قرآن برلان عمل

قيلغان كشى لرگه هيچ قورقنچ يوق در، وهم آلار هيچ وقتده كوينچده بولماس لر ﴿اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ اول ولى لر الله غه ايمان كيتروب الله تعالى حرام قيلغان نرسه دن ساقلانغوچيلار در ﴿لَهُمُ الْبُشْرٰى فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِى الْاٰخِرَةِ﴾ آلارغه دنياده هم آخرتده بشارت، سوينچلى خبرلر بار در، يعنى اولگان ده فرشته لر آلارنى جنت برلان شادلاندررلار آخرتده هم شولاى ﴿لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمٰتِ اللّٰهِ﴾ الله نك سوزلارينه آلشنو يوقدر، بر مرتبه نرسه ايتسه شولاى بولادر ﴿ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ٦٣ شول درجه لر الوغ مقصودقه ايرشمكدر ◆ ﴿وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ﴾ اى محمد آلارنك تيوشسز سوزلرى سنى خفالاماسون ﴿اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا﴾ تحقيق اوستون لك وغالب لك بارچه سى الله تعالى گه خاصدر اوزى تله گانچه اش قيلور ﴿هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ٦٥ اول الله تعالى آلار سويله گان نى بله در وايشته در ﴿اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ﴾ اگاه بولكز يرده گى وكوكلرداگى جانوارلار هر قايوسى الله تعالى نك در ﴿وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُرَكَآءَ﴾ وهم الله تعالى دن باشقه شريك قيلوب آكارغه ايارگان صنملرده بارچه سى الله تعالى ملكى در ﴿اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ﴾ آلارنك اول صنملرغه ايارمكلرى دليل برلان توگل ظن برلان گنه ﴿وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ ٦٦ ودخى آلار يالغان اشدن باشقه نى قيلوچى توگللردر ﴿هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ اول الله كيچه لرنى سزنك كوندز اشلاب آرغاچ راحت لنما كگز اوچون، وكوندزلرنى كوروب معيشت گزگه كرك نرسه لر حاضرلر اوچون ياراتدى ﴿اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ ٦٧ تحقيق بو اشلرده وعظ ايشتكان كشيلر گه آيت وعلامت لر باردر ﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا﴾ مشرك لر ايتديلر الله تعالى اوزينه بالا قيلدى ديوب ﴿سُبْحٰنَهُ﴾ مشرك لر افتراء قيلغان نرسه لردن الله تعالى پاك در ﴿هُوَ الْغَنِىُّ﴾ اول الله تعالى باى در هيچ نيگه وبالاغه محتاج توگل در ﴿لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ﴾ يرده وكوكده گى نرسه لر بارچه سى الله نك ملكى در ﴿اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا﴾ اشبو الله غه اوغل اثبات حقنده سزنك قاشنكزده بر دليلده يوقدر ﴿اَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ٦٨ اوزكز بلمگان نرسه لرنى الله تعالى گه افتراء قيلاسزمى؟ عجب! ﴿قُلْ اِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ﴾ ٦٩ سين آلارغه ايت بيك بلسون لر الله تعالى گه يالغان نى افتراء قيلغان كشيلر فوتولمايا چقلردر ﴿مَتَاعٌ فِى الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ ٧٠ دنياده آزغنه فائده لنورلرده سوكره قايتاچق اورنلرى بزگه دور، اول وقت بزده دنياده مشرك بولغانلقلرى

اوچون آنلرغه فانی عذابنی تاتوتورمز ◆ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ نُوحٍ﴾ عبرتلنسونلر اوچون آلارغه سین نوح علیه السلام قومی نك خبرنی اوقوغل ﴿اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِاٰيٰتِ اللّٰهِ﴾ شول وقت نوح علیه السلام اوزینك قومینه ایتدی: ای قوم اگر منم سزنك آراده تورمافلغم، واللهنك آیاتلری برلان سزنی وعظله‌مکم سزگه آغر واوکغایسز اولسه ﴿فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ﴾ مین اللهغه توکل قیلدم، وآکارغه تاپشرلدم ﴿فَاَجْمِعُوٓا اَمْرَكُمْ وَشُرَكَآءَكُمْ﴾ بس سز اوزکزنك حیله واشلرکزنی نق قیلوب هم شریکلرکزنی جیوکز ﴿ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً﴾ سوکره اوزکزنك اشکز اوزکزگه قایغو بولماسون ﴿ثُمَّ اقْضُوٓا اِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ﴾ ۷۱ سوکره مکا قیلورغه تلاگان اشکزنی وضررکزنی مکا هیچ مهلت بیرماینچه قیلوکز، اوتورمك استی‌سزمی؟ اوتورکز، هم باشقه‌سنی، اگر قدرتکزدن کلسه ﴿فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاَلْتُكُمْ مِنْ اَجْرٍ﴾ اگر سز اعراض قیلسا کز من سزدن اجر سوراغانم یوق، تا که اجردن آغرسنوب توقتالور ایدکز ﴿اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ﴾ منم اجرم اللهدن باشقه ذات‌قه تابشرلغان توگلدر ﴿وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ ۷۲ واوزم مسلمانلردن بولورغه بیورلدم ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ همان‌ده نوح‌نی یالغانچی دیدیلر ﴿فَنَجَّيْنٰهُ وَمَنْ مَعَهٗ فِي الْفُلْكِ﴾ بس مشرك‌لرنی هلاك ایدوب، نوح‌نی، وآنك برلان بولغان مؤمن‌لرنی کیمه‌گه منگزوب قوتولدردق ﴿وَجَعَلْنٰهُمْ خَلَآئِفَ﴾ وهم آلارنی هلاك بولغان‌لر اورنینه قالدردق ﴿وَاَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا﴾ بزنك آیت‌لرمزنی یالغان دیوچی‌لارنی هلاك ایتدك ﴿فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ۷۳ بس کور اینسدی پیغمبر بیاروب قورقوتلنغان کشیلرنك آخری نچوك بولدی، بولارغه‌ده شولای بولماسون◆ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهٖ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَآءُوهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهٖ مِنْ قَبْلُ﴾ نوح‌دن سوکره ینه قوملرینه پیغمبرلر یبردك، آلارده قوملرینه دلیل ومعجزه‌لر برلان کیلدیلر، لکن اوّلده‌گی امت‌لر پیغمبرلرین یالغانلاو سببلی بولارده اوز پیغمبرلرینه ایمان کیتورمدیلر ﴿كَذٰلِكَ نَطْبَعُ عَلٰى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ﴾ ۷۴ اوشانداق حقلقدین اوتوب کیتکان کشیلرنك کوکللرنی پچاتلرمز◆ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى وَهٰرُونَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهٖ بِاٰيٰتِنَا﴾ ینه اول رسول‌لر سوکنده موسی برلان هارون‌نی آیات ومعجزه‌لر برلان فرعون وآنك الوغ‌لارینه یباردك ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ فرعون‌لر تکبرلندیلر ظورایدیلر ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ﴾ ۷۵ ومشرك قوم‌دن بولدیلر ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا﴾ قچان آلارغه بزنك حق معجزه‌لرمز کیلسه ﴿قَالُوٓا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ۷۶ بونلر بارچه‌سی آچیق سحردر دیوب ایته‌لر ایدی ﴿قَالَ مُوسٰٓى اَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ

﴿لَمَّا جَآءَكُمْ﴾ موسى ايتدى: حق معجزه‌لر كيلكاچ شول سوزكزنى ايته‌سزمى؟! ﴿أَسِحْرٌ هٰذَا﴾ ايا بو معجزه‌لر سحرمى؟! ﴿وَلَا يُفْلِحُ السّٰحِرُونَ﴾ ٧٧ سحرچى‌لار قوتولا آلماسلر ﴿قَالُوٓا أَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَآءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَآءُ فِى الْأَرْضِ﴾ مشرك‌لر ايتديلر: سز بزنى آتالرمز عبادت قيلاتورغان دين‌دن توقتاتور اوچون وهم يرى يوزنده اوزكزگنه ظور و باش بولور اوچون كيلدكزمى؟ ﴿وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ﴾ ٧٨ بز سزگه ايمان كيتوره‌چك توكل‌لرمز ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِى بِكُلِّ سٰحِرٍ عَلِيمٍ﴾ ٧٩ فرعون ايتدى: هرماهر سحرچى‌نى مكا كتوركز ديوب ﴿فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ﴾ سحرچى‌لار كيلوب فرعون برلان سويله‌شكاچ ﴿قَالَ لَهُمْ مُوسٰٓى أَلْقُوا مَآ أَنْتُمْ مُلْقُونَ﴾ ٨٠ آلارغه حضرت موسى ايتدى: سالا تورغان نرسه‌لركزنى يرگه سالكز ﴿فَلَمَّآ أَلْقَوْا قَالَ مُوسٰى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ﴾ بس آلار سالغاچ موسى ايتدى: سز كلتركان نرسه‌لر بارچه‌سى سحردر ﴿إِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهُ﴾ البته الله تعالى اول سحرنى باطل قيلور، باطللغنى كورسانور ﴿إِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ ٨١ تحقيق بوزقلق قيلغوچلارنك اشلرنى الله‌تعالى توزك قيلماس ﴿وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهِ﴾ والله تعالى اوز سوزلرى برلان حقلقنى اثبات قيلور، ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ ٨٢ گرچه مشرك‌لر مكروه كورسه‌لرده ﴿فَمَآ آمَنَ لِمُوسٰٓى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلٰى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ﴾ فرعون‌نك وهم آنكث الوغ‌لارينك فتنه‌له‌وندن، يعنى اوترمكندن قورقوب قومى آراسندن موسى‌غه اوزينك قومى بنى اسرائيل نسلندن بر طائفه ايمان كيتروب باشقه‌لارى مشرك كوينچه قالديلر ﴿وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِى الْأَرْضِ﴾ تحقيق فرعون مصر يرنده بيك تكبر وبيك اوصال ايدى ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ ٨٣ حتى تكبرلكده مسرفلردن بولوب بيك آشا كيتدى، حتى تنكريلك دعواسينه كرشدى ﴿وَقَالَ مُوسٰى يٰقَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوٓا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ﴾ ٨٤ موسى عليه‌السلام قومى‌نك فرعون‌دن قورقغانني كورگاچ ايتدى: اى قوم اگر الله‌غه ايمان كيتروب آكارغه اطاعت وانقياد قيله تورغان بولسا كز الله‌غه توكل قيلكز ﴿فَقَالُوا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا﴾ بس ايتديلر الله‌غه توكل قيلدق ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ﴾ ٨٥ اى ربم بزنى ظالملركه فتنه قيلماغل، يعنى آلار بزنى جيكسه‌لر ايتورلر، اگر بنى اسرائيل حق دينده اولسه‌لر ايدى، بز آلارنى نچوك جيكار ايدك ديو ﴿وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكٰفِرِينَ﴾ ٨٦ رحمتك برلان بزنى مشرك بولغان فرعون قومندن قوتولدر ديوب ايتديلر ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلٰى مُوسٰى وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا﴾ موسى برلان هارون‌غه وحى قيلوب ايتدك قومكزگه مصرده ايولر حاضرلكز ﴿وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً﴾ واول ايولركزنى

قبله غه تابا قيلنكز يعنى اسلام ظاهر بولغانچى نمازنى اويلاركزده قيلب تورگز تاينكه سزگه نمازنكز سببلى فرعوندن برضرر ايرشماس ﴿ وَاقِيمُوا الصَّلٰوةَ ﴾ نمازنى اوقنكز ﴿ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾ ومسلمانلارغه دنياده الله‌نك ياردمى آخرتده الله‌نك جنتى ايلان بشارت بيرگل ﴿ وَقَالَ مُوسٰى رَبَّنَآ اِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَاَمْوَالًا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ ﴾ موسى عليه‌السلام ايتدى، يارب خلقنى اوز يولوكدن آزدرسونلر اوچون فرعون‌غه وهم آنكڭ الوغلارينه دنياده زينت وهم مال بيردڭ ﴿ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰٓى اَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٨٨﴾ اى ربمز سن آلارنڭ مالنى هلاك ايدوب قلبلرن قارالت تاينكه عذاب اليمنى كورمينچه ايمان كيتورماسلك بولسونلر ﴿ قَالَ قَدْ اُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا ﴾ الله تعالى ايتدى تحقيق سزنڭ دعالرڭز قبول ايتولدى ﴿ فَاسْتَقِيمَا ﴾ بيورلغان اشكزده توغرى تورگز ﴿ وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾ بلمى تورغان نادانلر يولينه ايارمكز ﴿ وَجَاوَزْنَا بِبَنِىٓ اِسْرَآئِيلَ الْبَحْرَ ﴾ بنى اسرائيلنى ديكز آرقلى اوتكاردك ﴿ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا ﴾ وهم تكبرلك ودشمانلق برلان آلار آرتندن فرعون وآنڭ عسكرى‌ده قوارغه چقديلر ﴿ حَتّٰٓى اِذَآ اَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا الَّذِٓى اٰمَنَتْ بِهِ بَنُوٓا اِسْرَآئِيلَ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾ بنى‌اسرائيل اوچون آچلغان ديكز يوللرينه كرگاچ، فرعون‌غه غرق ايرشكاچ، يعنى باتا باشلاغاچ فرعون ايتدى: ايمان كيتوردم، تحقيق عبادت قيلورغه لائق نرسه يوق مگر بنى اسرائيل ايمان كلتورگان الله تعالى گنه ايكان، ايمدى من‌ده مسلمانلاردن من ديدى ﴿ آلْـٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾ الله تعالى ايتدى: اليگه قدر بوزقلق قيلب يوردنك، ايندى عذاب كورگاچ ايمان كلتوردكمى؟ يوق اوّل ايمان كيلترو كرك ايدى ﴿ فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً ﴾ سن‌دن سوڭ كيله‌چك كشيلارگه عبرت بولسون اوچون، بو كون سنڭ تنكنى دينگزدن چغاروب تاشلارمز ﴿ وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ اٰيٰتِنَا لَغٰفِلُونَ ﴿٩٢﴾ وشكسز آدملرنڭ كوبراگى بزنڭ آيتلرمزدن عبرتله‌نودن غافللردر، ﴿ وَلَقَدْ بَوَّاْنَا بَنِىٓ اِسْرَآئِيلَ مُبَوَّاَ صِدْقٍ وَرَزَقْنٰهُمْ مِنَ الطَّيِّبٰتِ ﴾ تحقيق بنى اسرائيلنى فرعوندن قوتولدرغاچ يخشى اورنلارغه قويوب خوش ويخشى رزقلار بيردك، اريحا وكنعان‌غه كردىلر ﴿ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتّٰى جَآءَهُمُ الْعِلْمُ ﴾ آلار برسوزده توروب تا علم يعنى تورات كيلگانچه اختلاف قيلوشمادىلر. تورات كيلگاچ بوتالديلر ﴿ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾ آلارنڭ اختلاف قيلغان نرسه‌لرى حقنده قيامت كونده الله‌تعالى عدالت برلان حكم قيلور. مشركلر ايتدى

يا محمد بزگه وحی دیب سویلا گانکنی سنکا شیطان سالا آنك ایله مغرور بولمادیدیلر، آنلارنی رد اچون الله تعالی ایتدی: ﴿ فَانْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّآ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِينَ يَقْرَؤُنَ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ ای محمد اگر سین اوزگا بزایندرگان کتاب حقنده شك ده بولساك، سندن اوّل اینگان کتاب لرنی اوقوچی لاردن سوراغل، آلار تورات وانجیل ده سنك یازلغانلغنکدین خبر بیررلر ﴿ لَقَدْ جَآءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۝٩٤ هیچ شك ایتمه سکا اینگان قرآن البته الله دن اینکان حق سوزدر ﴿ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخٰسِرِينَ ۝٩٥ دخی الله تعالی نك آیت لرین یالغان دیوچی لاردن بولماغل، یوقسه هلاك وحسرت لی قوم لاردن بولورسك ﴿ اِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٩٦ عذاب قیلنورلاردیوب ربکنك سوزی برقوم گه ثابت بولسه اول کشیلر البته ایمان کیتورماسلر ﴿ وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ اٰيَةٍ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ۝٩٧ اگر آلارغه هر بر آیت ومعجزه لر کیلسه ده تا عذاب الیمنی کورماینچه ایمان کیتورماسلر ﴿ فَلَوْ لَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَآ اِيمَانُهَآ اِلَّا قَوْمَ يُونُسَ ﴾ یونس علیه السلام قومندن باشقه هیچ بر قومنك عذاب کورگاچ کیتورگان ایمانلری فائده بیرمادی ﴿ لَمَّآ اٰمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنٰهُمْ اِلٰى حِينٍ ۝٩٨ چونکه یونس قومی ایمان کیتورگاچ آلاردن دنیا عذابنی بتروب اجللری یتکانچه فائده لندردك. روایت قیلدیلر که یونس علیه السلام قومینه «اگر ایمان کیتورمسه کز اوچ کون اچنده سزنك اوستکزگه الله تعالی عذاب یبره چك» دیدی. آلار اوّلده اوشانمادیلر. یونس علیه السلام آرالارندن چغوب کیتدی. اوچ کون تولغاچ کوکده اوطلر کوره باشلادیلر. شول وقت فورقوب یونسنی ازله رگه توتندیلر، لکن تابمادیلر. سوکره اوطلر یاقونلاشقاچ بالاسی چاغاسی یاشی قارطی بیك اخلاص برلان یغلاشوب توبه ایدرگه توتوندیلر. سوکره الله تعالی عذابنی آلدی ﴿ وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِي الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا ﴾ اگر ربك تلاسه ایدی یر یوزنده گی کشی لرنك بارچه سی ایمان کیتررلر ایدی ﴿ اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۝٩٩ ایاسن محمد الله تعالی کوندرمگان کشیلرنی کوچلاب ایمانغه کلتوره آلورسنکمی یعنی سن هرکمنك مؤمن بولوون تلاسنکده الله تعالی قایسیلرینك قلبینه هدایت نوری سالسه شولارغنه ایمانغه کلورلر سن بیك آرتق بورچلماغل دیوب رسول الله نی جواتودر ﴿ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ﴾ الله نك اذننـــدن باشقه هیچ کمگه ایمان کیتررگه ممکن توگل ﴿ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ۝١٠٠ اوزلرینه فائده لی بولغان نرسه لارنی بلمگان عقلسز کشی لرگه الله تعالی کفر لذتنی قویار، بس عقلنی استعمال ایدرگه کرك

﴿ قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ ايت محمد يرده وكوكده نه قدر عجب مخلوقلر والله تعالى‌نك قادر مطلق ايدكينه دلالت قيلا تورغان نرسه باردر، قارانكز وعبرت آلونكلر. ﴿ وَمَا تُغْنِي الْاٰيٰتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾ ايمان كيتورمگان كشى لرگه آيت لر وهم قورقتولر هيچ فائده بيرمى لر ﴿ فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ بو مشركلر بونلردن اوّل بولوب كيچكان امت لرنك باشلرينه كيلگان آغر كونلر كبى دن باشقه‌نى كوتميلر، يعنى اوّلگى لرگه نچوك بولغان بونلرغه هم شولاى بولور. ﴿ قُلْ فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾ ايت محمد آلارغه مكّا ياوزلق كيلونى كوتوكز، من‌ده سزنك باشكزغه هلاكت كيلونى سزنك ايله برابر كوتوچيلردنمن ﴿ ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا ﴾ بز اوزمزنك رسول لرمزنى وهم آلارغه ايمان كيتورگان مؤمنلرنى قوتقارورمز ﴿ كَذٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا ﴾ بزگه حق واجب اوّلده‌گى رسوللرنى مؤمن بولغان قوملرى ايله قوتقارغانمز كبى ﴿ نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾ مؤمنلرنى هلاكت‌دن قوتقارورمز ﴿ قُلْ يٰاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي ﴾ سين محمد آلارغه ايت اى آدملر اگر سز من كيتورگان دين‌نك حقلغندن شكله‌نوز بولسا كز ﴿ فَلَا اَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ﴾ تحقيق من سز عبادت قيله تورغان الله‌دن باشقه‌غه يعنى صنملارغه عبادت قيلمايمن ﴿ وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِي يَتَوَفّٰيكُمْ ﴾ لكن مين سزنك جانلركزنى آلوب اوتركوچى الله‌غه‌غنه عبادت قيلامن ﴿ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾ وهم مؤمنلردن بولمق برلان بيورلدوم ﴿ وَاَنْ اَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ﴾ وهم باشقه دينلردن ميل قيلوب يوزكنى دين اسلامغه توغرى قيل ديوب بيورلدوم ﴿ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾ والبته مشركلردن بولماديوب بيورلدوم ﴿ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ﴾ دخى سكا فائده‌ده ضرر ده ايته آلماغان الله‌دن باشقه صنملارغه دعا قيلما ديوب بيورلدوم ﴿ فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذًا مِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٠٦﴾ اگر بو اشلرنى قيلساك البته سين ظالملردن بولورسك ﴿ وَاِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ اِلَّا هُوَ ﴾ اگر الله تعالى سكا برضرر نى ايرشدرسه اول ضرر نى سندين الله‌نك اوزندين باشقه بيارە آلغوچى يوقدر ﴿ وَاِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ ﴾ اگر سكا بر خيرنى ايرشدرگه تله‌سه، اول تلاگان فضل ورحمت‌نى كيرى قايتاروچى هيچ يوقدر ﴿ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ﴾ قل وبنده‌لرى آراسندن تله‌گان كشى لرگه اول خيرنى ايرشدرر ﴿ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾ اول الله تعالى غفور ورحيمدر ﴿ قُلْ يٰاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ اى محمد سين آلارغه ايت اى آدملر تحقيق ربكزدن حق قرآن كيلدى ﴿ فَمَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ﴾ بس بر كشى توغرى يولغه كرسه يعنى قرآن برلان عمل

قیلسه اوز فائده‌سی اوچون‌در ﴿وَمَنْ ضَلَّ فَانَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ وبر کشی حق یولدن چغوب آزغنلقنی اختیار ایتسه آنك بویله اشلامکی اوزینك ضررینه‌در ﴿وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ﴾ من سزگه مسلط توگل شونك اوچون ایمان کیترکز دیوب جبرله‌میم ﴿وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰى اِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ﴾ ای محمد الله‌تعالی حکم قیلغانچه اوزکه اینگان قرآنغه ایاروب مشرکلرنك اذالارینه صبر ایت ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِينَ﴾ اول الله حاکملرنك ایك خیرلوسی وکاملیدر.

سورة هود علیه‌السلام مکیة مائة وثلث وعشرون آیة

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿الٓرٰا﴾ ﴿كِتٰبٌ اُحْكِمَتْ اٰيٰتُهُ﴾ اوشبو کتابنك آیتلری محکم‌در هیچ اوزگارتلونماس ﴿ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ حکیم وخبیر بولغوچی الله‌دن ایندرلوب آنده هر نرسه‌نك حکمی آیروم آیروم بیان ایدلدی ﴿اَلَّا تَعْبُدُوٓا اِلَّا اللّٰهَ﴾ اول قرآن سزگه الله‌دن باشقه‌غه عبادت قیلماسقه بیان قیلدی ﴿اِنَّنِى لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ تحقیق من سزنی قورقتوچی وسویندرگوچی پیغمبرمن، یعنی عذاب برلان قورقوتامن جنت برلان شادلاندرامن ﴿وَاَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا اِلَيْهِ﴾ وهم سزنی گناهلاردن استغفار قیلوب الله‌غه قایتورغه بیورامن ﴿يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا﴾ سزنی کورکام فائده‌لر ایلان فائده‌لندرر ﴿اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى﴾ بیلگولی وقت‌قه قدر ﴿وَيُؤْتِ كُلَّ ذِى فَضْلٍ فَضْلَهُ﴾ دنیاده یخشی‌لقلر قیلغان هر کشی‌گه آخرتده‌جزاء وثواب‌ویرور ﴿وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنِّٓى اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ﴾ اگر سز یخشیلقدن ومن قوشقان نرسه‌لردن باش تارتسا کز مین الوغ کون (قیامت)نك عذابی سزگه کیلور دیوب قورقامن ﴿اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ﴾ آخرتده قایتاچاق یرکز الله‌غه‌در ﴿وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ اول الله تعالی هر نرسه‌گه قادردر ﴿اَلَآ اِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ﴾ اگاه بول محمد اول مشرکلر الله‌دن یاشرور اوچون سکا دشمانلقلرنی کوکللرنده یاشره‌لر ﴿اَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ﴾ اگاه بول محمد آلار کیوملرینه ترولوب یاتقان وقت‌لرنده ﴿يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ الله تعالی آلارنك اظهار قیلغان نرسه‌لرنی‌ده هم یاشرگان نرسه‌لرنی‌ده بله‌در ﴿اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ تحقیق الله تعالی کوکللده‌گی نرسه‌لرنی بلگوچی‌در ﴿وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِى الْاَرْضِ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا﴾ یر یوزنده‌گی هر حیوانلرنك رزقی الله‌تعالی‌ده‌در رزقلاندرر وآلارنك توراچق یرلرنی، اولگاچ کوملهچك یرلرنی بارچه‌سنی

بلەدر ﴿كُلٌّ فِى كِتٰبٍ مُبِينٍ ۞ هر قايوسى لوح المحفوظده يازلمشدر ﴿وَهُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَآءِ﴾ اول الله تعالى آلتى كون اچنده يرو كوكلرنى ياراتدى، كوكلر يارانلغانچه الله‌نك عرشى سو اوستونده ايدى ﴿لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا﴾ آلارنى ياراتمقى سزنى امتحان اوچوندر قايولارگز عمللرنده كوركام بولور، ﴿وَلَئِنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ۞ اگر سين آلارغه اولگاندن سونك قوبارلورسز ديوب ايتساڭ آكارغه قارشى مشركلر بو قرآن آچيق سحردر باشقه توگلدر ديوب ايتورلر ﴿وَلَئِنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰٓى اُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ﴾ اگر آلاردن بز عذابنى كيچكدرساك، مسخره قيلوب كيله‌چك عذاب كيلسون ايدى نرسه آنى كيلودن منع قيلادر ديوب ايتورلر ﴿اَلَا يَوْمَ يَاْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ﴾ اگاه بولسونلر اول عذاب كيلگان كونده كيرى قايتوب كيتماس ﴿وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۞ اوزلرى مسخره قيلا تورغان عذاب آلارنڭ اوستلرينه البته كيلور ﴿وَلَئِنْ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنٰهَا مِنْهُ﴾ اگر آدمگه اوّل رحمتمزنى ايرشدرساك، سوكره آنى آلساق، مثلا اوّل باى قيلوب سوكره فقيرلندرساك ﴿اِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ ۞ تحقيق اول آدم اميدسز بولادر وكفران قيلادر ﴿وَلَئِنْ اَذَقْنٰهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ﴾ اگر بركشى گه اوّل ضرر بيروب سوكره آنڭ يرينه نعمت وبخت بيرساك ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّاٰتُ عَنِّى﴾ البته اول كشى ضررلى وفائده‌سز نرسه‌لر مندن كيتدى ديوب ايتور ﴿اِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ۞ تحقيق اول كشى شادلانور وتكبرلك قيلور اوّلگى حالنى اونتور ﴿اِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ﴾ مگر بلا وقضاغه صبرلق قيلوب ايذگو عمللر قيلغان كشيلر ﴿اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ آلارغه الله‌نڭ مغفرتى بولاچقدر ﴿وَاَجْرٌ كَبِيرٌ ۞ والوغ اجر وثواب يعنى جنت بولاچقدر ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ وَضَآئِقٌ بِهِ صَدْرُكَ اَنْ يَقُولُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَآءَ مَعَهُ مَلَكٌ﴾ يوقسه سين محمد اوزگا وحى قيلنغان بعض بر حكمنى قويارغه تليسكمى وهم مشركلرنڭ كاشكى اول محمدكه كوكدن فرشته اينسه ايدى ويا كه حزينه كيلسه ايدى ديگان سوزلرينه قايغوراسكمى، كوكلڭ طاولانور. يعنى مشركلر استاديلر محمد بزنڭ صنملارمزنى عيب ايتمه‌سه ايدى ديو، رسول الله‌ده شوندن سوڭ عيب ايتماسكه بولدى، بعض وحى ايدلنگان شيلارنى قويارغه تليسكمى ديگان سوز شولدر ﴿اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيرٌ﴾ تحقيق سين محمد ايمان كلتورمينچه الله‌غه عصيان ايدوچى گه عذابنڭ بارلغى ايله قورقتوچيسڭ، ايمان‌غه كيتورمك سنڭ قدرتكده توگل ﴿وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ

وَكِيلٌ ﴿١٢﴾ الله‌تعالى هرشى گه وكيلدر ﴿ اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ﴾ يا كه‌محمد اول قرآن‌نى اوزلگندن چغاروب الله‌دن ايندى ديوب افتراء قيلدى ديوب ايته‌لارمى ﴿ قُلْ فَاْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرَيٰتٍ ﴾ اى‌محمد سين آلارغه ايت‌سزده قرآن‌نك سوره‌لرى كبى اون سوره كيتوركزده الله‌غه افتراء قيلكز ﴿ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿١٣﴾ والله‌دن باشقه ياردم استامك ممكن بولغان نرسه‌لارنكزنى چاقركز اگر اول سوزكزده راست‌لاردن بولساكز ﴿ فَاِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ ﴾ اگر سزگه جواب بيرماسه‌لر ﴿ فَاعْلَمُوا اَنَّمَا اُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ ﴾ بس بيك بلكز اول قرآن الله‌نك علمى برلان ايندرلدى ﴿ وَاَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ﴾ ودخى اول الله‌دن باشقه هيچ عبادت كه لائق ذات يوق ايديكنى بلكز ﴿ فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾ ايا سز شوكارغه ايمان كيتوروب مسلمان بولاسزمى؟ ﴿ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا ﴾ بر كشى يخشيلق قيلوب شول يخشلغى سببلى فقط دنياده ايركن ترونى وكشى تلنده يخشلغى ايله سويلانونى گنه تلاب الله رضاسنى برده استامه‌سه ﴿ نُوَفِّ اِلَيْهِمْ اَعْمَالَهُمْ فِيهَا ﴾ آلارغه دنياده عمللرينك ثوابنى بيروب بترورمز ﴿ وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ وآلارغه دنياده عمللرينك ثوابى‌نه هيچ كيمچيلك كيتورلماس ﴿ اُولٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ ﴾ آلارغه آخرتده اوطدن باشقه جزاء بولماس ﴿ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا ﴾ ودنياده قيلغان عمللرى هلاك بولور ﴿ وَبٰطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ وقيلغان عمللريده باطلدر چونكه الله رضاسى اوچون توگل ﴿ اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ ﴾ بر كشى اوزينك ربسى بولغان الله‌دن ايندرلگان دليل اوزره بولسه يعنى جبرائيل عليه السلام محمد عليه السلام‌غه الله طرفندين كلتروب اوقغان قرآن‌غه اشانوب واول قرآن ايله عمل قيلسه شول كشى اوزينك هواسنه ياروب دنيانى اختيار ايدب قرآندين يوز چورگان كشيلر ايله برابر بولورمى البته بولماس ﴿ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتٰبُ مُوسٰى اِمَامًا وَرَحْمَةً ﴾ وشول قرآندين اوّل شول جبرائيل بنده‌لرگه رحمت ومقتدا به بولغان توراتنى موسى عليه السلام‌گه كيلوب اوقوغان ايدى ﴿ اُولٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ﴾ اوشبو توراتكه اشانغان كشيلر قرآنغه‌ده ايمان كيتورورلر ﴿ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْاَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ﴾ قايسى‌غنه ملت بولسون برملتنك اچندين بر كشى اول قرآنغه اوشانماسه اول كشيگه وعده قيلنغان اورن اوطدر ﴿ فَلَا تَكُ فِى مِرْيَةٍ مِّنْهُ ﴾ بس سين اول قرآندن شكده بولماغل ﴿ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ ﴾ تحقيق اول قرآن ربك طرفندن ايكانلكى البته حقدر ﴿ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾ لكن كوبراك كشيلر اول قرآننك الله‌دن ايدكينه اوشانمايلر ﴿ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ﴾ الله تعالى‌گه يالغانى افتراء قيلغان كشيدنده ظالم

بولورمی؟ البته یوق ﴿ اُولٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلٰى رَبِّهِمْ ﴾ اول کشیلر قیامت کونده تکریلرینه عرض ایدلنورلار ﴿ وَيَقُولُ الْاَشْهَادُ ﴾ شاهدلر یعنی رسوللر بز آلارغه رسالهنی ایرشدردك دیوب ایتورلر ﴿ هٰٓؤُلَآءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلٰى رَبِّهِمْ ﴾ اوشبو کشیلر تکریلری اوستینه اللهنك شریکی وبالاسی بار دیوب یالغانیالالر یابدیلر ﴿ اَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِينَ ﴾ ١٨ اگاه بولکز اللهنك لعنتی ظالملارگهدر ﴿ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ﴾ اول ظالملر بندهلرنی اللهیولندن یازدررغه واسلامغه ضعیفلك وقنغرلقنی استارلار ﴿ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُونَ ﴾ ١٩ مونه آخرتکه چن چن اشانمغان کشیلر شولاردر ﴿ اُولٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِى الْاَرْضِ ﴾ آلار یر یوزنده قاچوب اللهنی عاجز قیلا آلماسلار ﴿ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ ﴾ وعذابدن قوتولدررغه اللهدن باشقه یاردمچیلار بولماس ﴿ يُضٰعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ﴾ آلارغه عذابنی ایکی الوش قیلنور ﴿ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴾ ٢٠ قرآن ایشتورگه کوچلرون صرف قیلمادیلر وهم کوزلارن قرآنغه سالمادیلر ﴿ اُولٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ ﴾ آلار اوزلرینی اوزلری هلاك قیلدیلر ﴿ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴾ ٢١ اللهنك شریکی دیوب افتراء قیلغان نرسهلری آلاردن غایب بولدی یعنی کوزلرینه کورنمدی ﴿ لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُونَ ﴾ ٢٢ شکسز آلار آخرتده هلاك بولغوچیلاردر ﴿ اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَخْبَتُوٓا اِلٰى رَبِّهِمْ ﴾ تحقیق ایمان کیتروب یخشی عمللر قیلغان کشیلر وتکریلرینك قوشقان اشلرینه تواضعلق قیلغان کشیلر ﴿ اُولٰئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ﴾ مونه شولاردر جنت ایهلری بولوب جنتده تورا تورغان کشیلر ﴿ هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ﴾ ٢٣ آلار اول جنتده منکو قالغوچیلاردر ﴿ مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْاَعْمٰى وَالْاَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ﴾ مشرکلر برلان مؤمنلارنك مثالی ساکغراو هم سوقر ایله کورکوچی وایشتکوچی کشیلار کبیدر یعنی مشرك قرآننی ایشتمکدین ساکغراو وکورمکدن سوقر، مؤمن ایسه قرآننی کورکوچیده ایشتکوچیدهدر ﴿ هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ﴾ شول فرقهلر برتیکز بولورلارمی؟ البته یوق ﴿ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴾ ٢٤ ایا شونی اویلاب فکرلمیسزمی اگر اویلاب وفکرلاب قاراساکز اشنك حقیقتن بلب توغری یولغه کونلر ایدکز ﴿ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ ﴾ تحقیق بزنوحنی اوزقومینه یباردك ﴿ اِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴾ ٢٥ نوح علیه السلام ایتدی من سزنی اللهدن باشقه غه عبادت قیلساکز اللهنك عذابی ایله آچقدین آچق قورقتوچیمن ﴿ اَنْ لَا تَعْبُدُوٓا اِلَّا اللّٰهَ ﴾ اللهدن باشقه غه عبادت قیلماکز ﴿ اِنِّٓى اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ اَلِيمٍ ﴾ ٢٦ تحقیق من سزگه قاتی کونلك عذابندن قورقامن ﴿ فَقَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهٖ مَا نَرٰيكَ اِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا ﴾

قومی‌نك الوغلاری ایتدیلار ای نوح بز سنی اوزمز کبی بر کشی کورامز ﴿ وَمَا نَرٰیكَ اتَّبَعَكَ اِلَّا الَّذِینَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِیَ الرَّاْیِ ﴾ دخی سکا ایارگان کشی‌لار بزنك آرامزده ایك حقیر کشیلر دیب کورامز آلار سنك چن چن حالکنی تیکشرماسدین سنی کورو ایله ایمان کیتردیلر ﴿ وَمَا نَرٰی لَكُمْ عَلَیْنَا مِنْ فَضْلٍ ﴾ وهم بزگه قاراغانده سزده بر آرتقلق کورمی‌مز ﴿ بَلْ نَظُنُّكُمْ كٰذِبِینَ ﴿٢٧﴾ بلکه سزنی بز یالغانچی‌لار دیوب ظن قیلامز ﴿ قَالَ یٰقَوْمِ اَرَاَیْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰی بَیِّنَةٍ مِنْ رَبِّی وَاٰتٰینِی رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعُمِّیَتْ عَلَیْكُمْ ﴾ نوح علیه السلام ایتدی ای قومم اگر دعوامنك حق لغینه الله طرفندن قوتلی دلیللر اوزره بولسام واول الله تعالی اوز طرفندین مکا پیغمبرلك بیربده اول سزدن خفی اولسه ﴿ اَنُلْزِمُكُمُوهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كٰرِهُونَ ﴿٢٨﴾ سزشول حق دینی مکروه کوره توروب مین سزگه کوچلاب آنی قبول ایتدررگه قادر بولورمن‌می؟ ﴿ وَیٰقَوْمِ لَاۤ اَسْئَلُكُمْ عَلَیْهِ مَالًا ﴾ ای قومم من سزدن حق دین اوگراتکانم اوچون مال سورامیمن ﴿ اِنْ اَجْرِیَ اِلَّا عَلَی اللّٰهِ ﴾ منم حقم ویالم الله‌دن باشقه‌غه توگلدر ﴿ وَمَاۤ اَنَا بِطَارِدِ الَّذِینَ اٰمَنُوا ﴾ دخی من ایمان کیتورگان کشی‌لارنی سزنك سوزکز ایله اطرافمدین یراق بیرگوچی توگل‌من ﴿ اِنَّهُمْ مُلٰقُوا رَبِّهِمْ ﴾ تحقیق اول مؤمنلر تنکریلری حضورینه باراچقلاردر آلار سزنك فاشنکزده ناچار کورنسه‌لرده الله قاشنده عزتلولردر ﴿ وَلٰكِنِّیۤ اَرٰیكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾ لکن من سزنی بیك نادان قوم‌لارسز دیوب کوره‌من نادانلقنکزدن حقلقنی انکار ایته‌سز ﴿ وَیٰقَوْمِ مَنْ یَنْصُرُنِی مِنَ اللّٰهِ اِنْ طَرَدْتُهُمْ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾ ای قومم اگر من فقیرلرنی مجلسمه کیلودین منع قیلسام منی الله‌نك عذابندن کم یاردم قیلوب قوتقارور شونی اویلاب وعظ‌لانمی‌سزمی؟! ﴿ وَلَاۤ اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِی خَزَآئِنُ اللّٰهِ ﴾ من سزگه «منم قاشمده الله‌نك خزینه‌سی بار» دیوب ایتمی‌من ﴿ وَلَاۤ اَعْلَمُ الْغَیْبَ ﴾ وهیچ‌ده غائبنی بلمی‌من ﴿ وَلَاۤ اَقُولُ اِنِّی مَلَكٌ ﴾ وهم سزگه من فرشته دیوب‌ده ایتمی‌من ﴿ وَلَاۤ اَقُولُ لِلَّذِینَ تَزْدَرِیۤ اَعْیُنُكُمْ لَنْ یُؤْتِیَهُمُ اللّٰهُ خَیْرًا ﴾ ودخی سزنك کوزلرکز بیك ناچار سانی تورغان فقیرگه الله تعالی خیرنی بیرماس دیوبده ایتمی‌من ﴿ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِی اَنْفُسِهِمْ ﴾ الله تعالی آلارنك کوکلنده گی ایمان ومعرفتنی بله‌در ﴿ اِنِّیۤ اِذًا لَمِنَ الظّٰلِمِینَ ﴿٣١﴾ اول اشنی قیلغان وقتمده البته من ظالم‌لردن بولورمن بس من سزنك کبی ویاکه سزنك کوکلکز اوچون فقیرلرنی حقیر کورمی‌من ﴿ قَالُوا یٰنُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا ﴾ کافرلر ایتدی‌لر: ای نوح سین بزگه جدال قیلدك ﴿ فَاَكْثَرْتَ جِدَالَنَا ﴾ هم بزنك برلان نزاغلاشوکنی بیك کوب قیلدك ﴿ فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَاۤ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِینَ ﴾ اگر سین حق پیغمبر بولوب سوزکده درست بولساك بزگه وعده قیلغان عذابکنی

بزنك اوست گه كيلتور ﴿ قَالَ اِنَّمَا يَاْتِيكُمْ بِهِ اللّٰهُ اِنْ شَآءَ ﴾ نوح عليه السلام ايتدى اول عذابنى
الله تعالى تلاسه كيلتورور ﴿ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ۝٣٣ سز الله نى عاجز قيلغو چيلر تو گلسز
﴿ وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِىٓ اِنْ اَرَدْتُ اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ ﴾ اگر مين سزنى نصيحت قيلورغه
تله سامده سز گه منم نصيحتم فائده بيرمى در ﴿ اِنْ كَانَ اللّٰهُ يُرِيدُ اَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ
رَبُّكُمْ ﴾ اگر تكر گز بولغان الله سزنى آزدرونى تله سه، ﴿ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝٣٤
وقيامت ده آناك حضورينه قايتارلورسز عمللر گز گه كوره جزا كورسز
﴿ اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ﴾ ياكه بو قصه نى محمد افتراء قيلادر ديوب ايتەلرمى
﴿ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَىَّ اِجْرَامِى ﴾ سين آلارغه ايت اگر مين افتراء قيلسام گناهى ده
اوزيمه بولور ﴿ وَاَنَا بَرِىٓءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ ۝٣٥ من سز قيلغان گناه لردن بيزگو چيمن ﴿ وَاُوحِىَ
اِلٰى نُوحٍ اَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ ﴾ حضرت نوح فه وحى قيلندى
وايتولندى قومكدن ايمان كيلتورگانلرندن باشقه سى ايمان كيلتوره چك تو گل ﴿ فَلَا
تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝٣٦ بس آلارنك قيلغان ياوز عمللرينه قايغورمه ديوب
﴿ وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا ﴾ و بزنك كوز آلدمزده يعنى بزنك حفظمزده هم بزنك اوگرتمكمز
ايله كيمه ياسا ﴿ وَلَا تُخَاطِبْنِى فِى الَّذِينَ ظَلَمُوا ﴾ وظالمرنك عذابدن قتلولرى ايله بزگه
دعا قيلمه ﴿ اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ۝٣٧ تحقيق آلار طوفان ده غرق بولاچق لردر ﴿ وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ
نوح عليه السلام كيمه ياسارغه كروشه ﴿ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَاٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ﴾ قچان
نوح عليه السلامنك اوز قومندن الوغلارى نوح عليه السلام ياننده اوتوب كيتسه لر
پيغمبرلك دعوى قيلغان نوح بالتاچى بولغان ديوب كولوب مسخره قيلوب كيته لر ايدى
﴿ قَالَ اِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا ﴾ نوح عليه السلام ايتدى اگر بو كون بزدن مسخره ايتسه گز
﴿ فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ۝٣٨ سز مسخره قيلغان كبى بزده سزدن مسخره قيلورمز
﴿ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَاْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ ﴾ كمگه رسواى قيلغوچى عذاب كيلگانى نى
سزده تيزدن بلورسز ﴿ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ۝٣٩ وهم كمگه دائم بولاچق عذاب
اينگانى ده بلورسز ﴿ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ ﴾ حتى كه قچان بزنك
عذاب برلان امرمز كيلوب يرى يوزنده سو قاينا ب چغا باشلاغاچ ﴿ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا
مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ اٰمَنَ ﴾ بزايتدك اى نوح
هر حيوان دن ايركك وخاتون اولاروق ايكى شر حيوان وهم كفرلك لرى برلان
الله نك حكمى بولغان جماعتكدن (يعنى خاتونك وبر اوغلك) دن باشقه جماعتكنى،
ودخى باشقه ايمان كيلتورگان كشيلرنى كيمه كه يوكلا گل ديوب ﴿ وَمَا اٰمَنَ مَعَهُ
اِلَّا قَلِيلٌ ۝ امّا نوح عليه السلامغه بيك آز غنه كشى ايمان كيلتوردى سكسان گه يقين ديديلر
﴿ وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرٖيهَا وَمُرْسٰيهَا ﴾ نوح عليه السلام كيمه گه

منه تورغان كشيلر كه ايتدى ايندى كيمه كه منكز اول كيمه نك جرماكى وتوقتالمقى
الله نك اسمى برلاندر ديدى ﴿ انَّ رَبّى لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤١﴾ تحقيق منم ربم مؤمن لرنى
يارلقاغوچى ورحمت قيلغوچى در بزنى ده رحمتى برلان غرق ايتماس ﴿ وَهِىَ تَجْرِى
بِهِمْ فِى مَوْجٍ كَالْجِبَالِ ﴾ اول كيمه آلارنى كوتاروب طاولر كبى ظور تولقون لر
اچنده يورور ﴿ وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِى مَعْزِلٍ يٰبُنَىَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكٰفِرِينَ ﴿٤٢﴾
كيمه كه كرميچه برچيت ده توراتورغان اوغلينه نوح عليه السلام «اى اوغلم بزنك ايله
كيمه كه كر مشركلر ايله بولما» ديوب ايتدى . ﴿ قَالَ سَاٰوِىٓ اِلٰى جَبَلٍ يَعْصِمُنِى مِنَ الْمَآءِ ﴾
آ كارغه قارشى اوغلى ايتدى من طاوغه منام اول طاو مينى سو تاوشندين ساقلار ديدى
﴿ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَحِمَ ﴾ نوح عليه السلام ايتدى بوكون الله نك
عذابندن قوتقارغوچى يوقدر مگر الله رحمت ايتكان كشى لارگنه ساقلانور بس الله
امرينه اطاعت قيلغل ديدى ﴿ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ ﴿٤٣﴾ سوكره آرالارينه
تولقون توشدى، نوح عليه السلام نك ايمان سز اوغلى سوغه باتوب هلاك بولغانلردين
بولدى ﴿ وَقِيلَ يٰٓاَرْضُ ابْلَعِى مَآءَكِ وَيٰسَمَآءُ اَقْلِعِى ﴾ وايتولندى: اى يرسوكنى كيبدرگل، واى
كوك سوكنى توقتاتقل ﴿ وَغِيضَ الْمَآءُ وَقُضِىَ الْاَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِىِّ ﴾ سوكيمودى،
هلاك بولاسى كشى لار تمام هلاك بولوب بتدى وكيمه جودى طاوينه باروب
توقتادى ﴿ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾ ايتولندىكه ظالملارگه الله نك رحمتندين
يراقلقدر ديوب ﴿ وَنَادٰى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِى مِنْ اَهْلِى وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ
وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِينَ ﴿٤٥﴾ نوح عليه السلام نداقيلوب ايتدى يارىم اوغلم منم جماعتمدن،
اوزلكنك جماعتكنى قوتقارورمن ديگان وعده نك بارهم حق، وهم سين حاكملرنك ده
حاكمراگى سن ديوب ﴿ قَالَ يٰنُوحُ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ ﴾ الله تعالى ايتدى: اى نوح تحقيق اول
اوغلك سنك جماعتكدن توگل ﴿ اِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صٰالِحٍ ﴾ تحقيق اول اوغلكنى سورامافك
تيوشسز براشدر ﴿ فَلَا تَسْـَٔلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴾ اوزك بلمگان نى مندن سورامافك ﴿ اِنِّىٓ اَعِظُكَ
اَنْ تَكُونَ مِنَ الْجٰهِلِينَ ﴿٤٦﴾ من سنى جاهل ونادانلاردن بولماسقه بيورامن ﴿ قَالَ
رَبِّ اِنِّىٓ اَعُوذُ بِكَ اَنْ اَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ لِى بِهِ عِلْمٌ ﴾ نوح عليه السلام ايتدى يارب سكا
سغنامن منى اوزم بلمگان نرسه نى سندن سورا ودن ساقلاغل ﴿ وَاِلَّا تَغْفِرْ لِى وَتَرْحَمْنِى
اَكُنْ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٤٧﴾ اگر سن مكا مرحمت ايدوب كيمچيلك لارمنى يارلقاماساك
تحقيق هلاك بولوچى لاردن بولورمن ديدى ﴿ قِيلَ يٰنُوحُ اهْبِطْ بِسَلٰمٍ مِنَّا ﴾ ايتولنديكه
اى نوح بزنك عذابمزدن سلامت اولوب كيمه دن توشكل ﴿ وَبَرَكٰتٍ عَلَيْكَ ﴾ وسكا
كوب بركت لر ايله ﴿ وَعَلٰٓى اُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ ﴾ وهم سنك برلان اولغان امت لرگه بركت
ايله ﴿ وَاُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٤٨﴾ وسزنك نسلكزدن اولغان برامت نى

دنیاده فائده‌لندرر مز سوکره آلارغه بزنك قاتی‌رنجتکوچی عذابمز ایرشور آنلارنی شعیب وهودعلیهماالسلام قومی دیدیلر ﴿ تِلْكَ مِنْ اَنْبَآءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَآ اِلَيْكَ ﴾ ای‌محمد بو خبرلر سنکا غیب خبرلاردن‌در بز سکا اول خبرلرنی وحی قیله‌مز ﴿ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَآ اَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هٰذَا ﴾ بز وحی قیلماسدن اوّل سن اوزکده هم قومکده بو خبرلارنی بلمیدر ایدکز ﴿ فَاصْبِرْ ﴾ مشرك‌لرنك اذا وجفاسینه‌هم‌یالغانچی دیگانلارینه صبر قیل ﴿ اِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾ تحقیق اشلارنك آخری تقوی کشیلار فائده‌سینه بولور ◆ ﴿ وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًا ﴾ عاد قومینه پیغمبر ایتوب قرداشلری هودنی یباردك ﴿ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ ﴾ هود علیه‌السلام ایتدی ای‌قومم‌اللهغه اطاعت قیلکز تحقیق سزکه اول اللهدن باشقه هیچ اله یوقدر ﴿ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾ اللهنك شریکی باردیگان سوزکزده سز اللهغه یالغان‌نی‌غنه افترا ایته‌سز دیدی ﴿ يٰقَوْمِ لَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا ﴾ ای قومم من سزدن ایمان اوگراتکانم اوچون هیچ حق (آقچه) سورامیمن تا که آغرسنوب ایماندن قاچار ایدکز ﴿ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي ﴾ منم اجرم حقم اوزمنی یوقدن بار قیلغوچی اللهتعالی‌گه‌گنه تابشرلغان ﴿ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾ عبادت قیلورغه اللهغنه لائق ایدکنی فهملامی سزمی؟! ﴿ وَيٰقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ﴾ ای‌قومم‌اللهغه استغفار قیلکز ﴿ ثُمَّ تُوبُوٓا اِلَيْهِ ﴾ سوکره اول‌اللهغه توبه قیلکز ﴿ يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ ﴾ شولای بولسا کز الله تعالی سزکه برسی آرتندن برسنی یاغمور یبارور وقوّت اوستینه قوّتکزنی آرتدرر، ایگونلارکز بولور ﴿ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾ مشرك بولوب ایماندن قاچماکز! ﴿ قَالُوا يٰهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ ﴾ قومی ایتدیلر: ای هود سن اوزکنك حقلغکا بزکه بر دلیل کیلتورمدك ﴿ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِيٓ اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾ سنك الله برگنه، بو صنملارکز الله توگل دیگان سوزك برلان اوز (صنملار)مزنی تاشلاب سکا ایمان کیتورمه‌چك توگللرمز ﴿ اِنْ نَقُولُ اِلَّا اعْتَرٰيكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوٓءٍ ﴾ سنك حقکده بزشول سوزنی ایته‌مز: بزنك بعض (صنم)لارمز سکا ضرر ایرشدردی یعنی سنی مجنون قیلدی‌ده سن آلارنك اوزلارون‌عیب‌لارگه‌توتوندك دیدیلر ﴿ قَالَ اِنِّيٓ اُشْهِدُ اللّٰهَ وَاشْهَدُوٓا اَنِّي بَرِيٓءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِهِ ﴿٥٤﴾ هود علیه‌السلام ایتدی تحقیق من الله تعالی‌نی شاهد قیلامن وسزده شاهد اولکز من سزنك اللهدن باشقه شریك قیلغان: نرسه‌لارکزدن بیزگوچی‌من ﴿ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونِ ﴿٥٥﴾ بس هیچ مهلت بیرمایچه اوزکز وبارچه صنملارکز مکا نه‌قیلورغه تلی‌سز قیلوکز ﴿ اِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ ﴾ تحقیق مین سزنك وهم منم ربم بولغوچی اللهغه توکل قیلدم ﴿ مَا مِنْ دَآبَّةٍ اِلَّا هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ﴾ اول اللهتعالی یر یوزنده یورگوچی

هر بر مخلوقغه خواجه‌در تله‌سه نچوك تصرف قيلور ﴿ انَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ ۵۶
تحقيق منم ربم تـوغرى‌لق وحقاق اوزره‌در ﴿ فَانْ تَوَلَّوْا ﴾ سز اگر شول
الله‌غه ايمان كيلتـرودن يوز چويرسانگز ﴿ فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَا اُرْسِلْتُ بِهٖ اِلَيْكُمْ ﴾ تحقيق
من سزگه اوگراتورگه يبـارلدكم حكملرنى سزگه ايرشدردم مندن قالمادى
﴿ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ ﴾ اگر سز شولاى قارشوب تورساگز الله تعالى
سزنى هـلاك ايتوب سزنگ اورنغه يخشى قومنى بار قيلور ﴿ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا ﴾
اول الله‌غه هيچ نرسه ضرر قيلا آلمازسز ﴿ انَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴾ ۵۷ تحقيق
منم ربم هر نرسه‌نى اوزى ساقلاغوچى‌در هيچ نرسه آكارغه ياشرن توگـل
﴿ وَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا ﴾ قچان آلارغه عذاب وقتى
يتـكاچ اوزمزنگ رحمتمز برلان هودنى وآكارغه ايمان كيلتورگانلرنى
عـذابدن قوتقاردق ﴿ وَنَجَّيْنٰهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴾ ۵۸ هم آلارنى آخرتنگ قاتى
عذابندن قوتقاردق ﴿ وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ ﴾ اوشبو سويلگان‌لار
عاد قوميدركه آلار ربلارينه آيات‌لارينه انكار ايتـديلر ﴿ وَعَصَوْا رُسُلَهُ ﴾
وپيغمبرلرينه گناه‌لى بولديلر ﴿ وَاتَّبَعُوا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴾ ۵۹ هر تكبروفارشى لارنگ
سوزلرينه واشلرينه ايارديلر ﴿ وَاُتْبِعُوا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ بو قبيـح
اشلرى اوچون آلار دنياده هم آخرت‌ده لعنت كه لائـق بولديلر ﴿ اَلَا انَّ عَادًا
كَفَرُوا رَبَّهُمْ ﴾ اگاه بولوگز درستلـكده عاد قومى اوزلرينى ياراتقوچى ربـلرينه
كفر ايتديلر ﴿ اَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴾ ۶۰ اگاه بولـگز هود قومى عادكه الله‌نگ
رحمتندن يراق‌لق بولغوچيدر ﴿ وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا ﴾ وثمود خلقينه قرداشلرى
صالح‌نى پيغمبر ايتوب يباردك ﴿ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ ﴾ صالح عليه السلام: ايتدى
اى قومم الله‌غه عبادت‌قيلـگز ﴿ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ ﴾ سزنگ اچون آكارغه باشقه عبادة‌قيلنه
تورغان هيچ ذات يوقدر ﴿ هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ ﴾ اول الله تعالى سزنى يردن
بار قيلدى ﴿ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا ﴾ واول يرده‌تورورغه سزگه عمر بيردى ﴿ فَاسْتَغْفِرُوهُ ﴾
بس اول الله‌غه استغفار قيلـگز ﴿ ثُمَّ تُوبُوا اِلَيْهِ ﴾ سوگره اول الله‌غه توبه قيلـگز
﴿ انَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ﴾ ۶۱ تحقيق ربمنگ رحمتى دعا قيلغوچى‌غه ياقين‌در دعاسنى
قبول ايدر ﴿ قَالُوا يٰصٰلِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَا ﴾ ايتديلر اى صالح پيغمبر لك
دعواسى قيلماسدن اوّل سين آرامزده اميدلى بر يكت ايدك ﴿ اَتَنْهٰنَا اَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ
اٰبَاؤُنَا ﴾ ايا سين آتالرمز عبادت قيلغان صنملارغه عبادت قيلودن بزنى طياسكمو
﴿ وَاِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا اِلَيْهِ ﴾ تحقيق بز سنك الله‌نى برلاو گه اوندارونك حقنده
حقيقتا شك‌ده‌مز ﴿ مُرِيبٍ ﴾ ۶۲ اول دعوتنك بزنى شكگه سالغوچيدر ﴿ قَالَ يٰقَوْمِ اَرَاَيْتُمْ

انْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّى ﴾ صالح عليه السلام ايتدى اى قوم خبر بيرنكز اگر من ربمدن بيرلكان آچق دليل اوزره بولسام ﴿ وَاٰتٰنِى مِنْهُ رَحْمَةً ﴾ واوز فضلندن مكا رحمتنى يعنى اسلام ونبوتنى ويرسه منكا آنك امرينى ترك ايدب آنك دينينه دعوت قيلماسسزلق جائز بولورمى ﴿ فَمَنْ يَنْصُرُنِى مِنَ اللّٰهِ انْ عَصَيْتُهُ ﴾ ايمدى شولاى حرمتلكان ربمه من گناهلى بولسام اول ايتكانني طكلاماسام، اول اللهنك عذابندن قوتولورغه مكا كم ياردم بيرور؟! ﴿ فَمَا تَزِيدُونَنِى غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴾ ٦٣ اگر سزنك سوزكزنى توتسام، هلاكتدن باشقه منكا هيچ فائده آرتدرا آلمازسز ﴿ وَيٰقَوْمِ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً ﴾ صالح عليه السلام ايتدى اى قومم بو توه منم پيغمبرلكم اوچون دليل بولغان بر توه در ، چونكه صالح عليه السلام دن: «اگر حق پيغمبر بولساك دعا قيلوب شول تاش دن توه چغار» ديگانلر ايدى ﴿ فَذَرُوهَا تَاْكُلْ فِى اَرْضِ اللّٰهِ ﴾ بس اول توه گه اختيار بيركز الله ياراتقان يرده آشاسون ﴿ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ ﴾ وآكارغه هيچ بر ضرر قيلماكز ﴿ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴾ ٦٤ اگر اول توه گه ضرر قيلسانكز اوزكزگه ده بيك تيز عذاب ايرشور ﴿ فَعَقَرُوهَا ﴾ لكن تكلامادىلر توه نى هلاك قيلديلر ﴿ فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِى دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ ﴾ بس صالح عليه السلام ايتدى اوچ كون اورنكزده تورب فايده لنكز سوكره سزگه عذاب ايرشور ﴿ ذٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴾ ٦٥ بو سزگه حق وعده در هيچ يالغان توگل ديدى ﴿ فَلَمَّا جَاۤءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صٰلِحًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِنَّا ﴾ عذابمز كيلكاچ اوزمزنك رحمتمز برلان صالحنى وآكارغه ايمان كيلتورگان كشيلارنى قوتقاردق ﴿ وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ ﴾ واول كون نك عذابندن قوتقاردق ﴿ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيزُ ﴾ ٦٦ تحقيق سنك ربك (الله) گناهلى لارنى عذاب ايتو حقنده قوّت وغلبه لى در ﴿ وَاَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ ﴾ وتوه نى اوترگوچى ظالملارگه بر تاوش ايرشدى ﴿ فَاَصْبَحُوا فِى دِيَارِهِمْ جٰثِمِينَ ﴾ ٦٧ بس شول تاوش برلان يرلرنده بارچه سى يوز توبان كيتوب هلاك اولديلر ﴿ كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ﴾ گويا كه آلار دنياده بر آزغنه ده تورمادىلر ﴿ اَلَآ اِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ ﴾ اگاه اولكز تحقيق ثمود خلقى ربلرينه شرك قيلديلر ﴿ اَلَا بُعْدًا لِثَمُودَ ﴾ ٦٨ اگاه اولكز اللهنك رحمتندن يراق بولماق ثمود خلقينه در (بولاردن عبرة آلكز پيغمبرگا مخالف بولغان كشى لرگه نيندا اين جزالر بار ﴿ وَلَقَدْ جَاۤءَتْ رُسُلُنَآ اِبْرٰهِيمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوا سَلٰمًا ﴾ تحقيق بزنك رسوللرمز (يعنى جبرائيل وباشقه فرشته لارمز) بالا برلان سوينچ بيرمك اوچون ابراهيم عليه السلام غه كيلوب السلام عليكم ديديلر ﴿ قَالَ سَلٰمٌ ﴾ ابراهيم عليه السلام سزگه ده سلام بولسون ديدى ﴿ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَاۤءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴾ ٦٩ بس اوزاقده تورماينچه

ابراهيم عليه السلام الارنك فرشته ايدكن بلماينچه آللارينه قوناقلق آشى ايدب كباب قيلونغان بزاونى كيلتوردى ﴿ فَلَمَّا رَآ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ ﴾ كيلتورگان بزاوغه قوناقلار قوللارين سوزماغاچ ابراهيم عليه السلام آلارنى ياراتماينچه اوغريلاردر ديو ظن قيلدى ﴿ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ﴾ حتى آلاردن قورقوغه توشدى ﴿ قَالُوا لَا تَخَفْ ﴾ فرشته لار ايتديلر سن بزدن قورقمه! ﴿ اِنَّا أُرْسِلْنَا اِلَى قَوْمِ لُوطٍ ۝ ٧٠ ﴾ بز لوط قومينه يبارلدك يعنى آلارنى هلاك ايدر اوچون يبارلگان فرشته لارمز ديوب ﴿ وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ ﴾ ابراهيم عليه السلام نك خاتونى ده شونده آياق اوستونده ايدى ﴿ فَضَحِكَتْ ﴾ بس خاتونى ابراهيم عليه السلام نك قورقوندن كولدى ﴿ فَبَشَّرْنَاهَا بِاِسْحَاقَ ﴾ بس اول خاتونغه بشارت بيردك اسحاق نى توغدرماقى برلان، ﴿ وَمِنْ وَرَاءِ اِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ۝ ٧١ ﴾ واسحاق دن صولك يعقوب برلان يعنى اسحاق دن يعقوب نك توغماقى ايله ﴿ قَالَتْ يَا وَيْلَتَى ﴾ اول خاتون ايتدى عجبا! ﴿ ءَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ ﴾ من قارت قارتچق حالمده بالا توغدررمنمو! ﴿ وَهَذَا بَعْلِى شَيْخًا ﴾ اوشبو ايرمده شولاى قارت بولغان حالده) ﴿ اِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ۝ ٧٢ ﴾ تحقيق بز قارت قارتچق دن بالا بولمق بيك عجب اشدر ديدى ﴿ قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللّٰهِ ﴾ فرشته لار ايتديلر: الله تعالى نك قدرتينه عجب لنه سزمى؟ ﴿ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ ﴾ اى پيغمبرلك ظاهر بولغان اونك اهلى! الله نك رحمتى والله نك بركاتى سزگه بولغوچيدر ﴿ اِنَّهُ حَمِيدٌ ۝ ٧٣ ﴾ اول الله تعالى قيلغان اشلرنده ماقتالنورغه مستحقدر ﴿ مَجِيدٌ ﴾ واول الله نك بنده لرگه احسانى بيك كوبدر ﴿ فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ ﴾ بس ابراهيم عليه السلام دن قورقو كيتكاچ ﴿ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى ﴾ وهم آكارغه بالا برلان بشارة كيلگاچ ﴿ يُجَادِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ ۝ ٧٤ ﴾ لوط قومى حقنده بزگه نزاع قيلوشادر، يعنى لوط قومينه بزدن شفقت اوستى وايته در آلار آراسنده مسلمان لارى بار آلارنى ده مى هلاك ايته سز؟ ديوب ﴿ اِنَّ اِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ۝ ٧٥ ﴾ تحقيق ابراهيم شفقت لو وقورقودن آه اورغوچى وتوبه برلان الله غه قايتقوچيدر ﴿ يَا اِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا ﴾ جبرائيل عليه السلام ايتدى اى ابراهيم، لوط قومى حقنده نزاع قيلشوكدن اعراض قيلغل يعنى جدال ايدوكنى قويغل ﴿ اِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ ﴾ تحقيق ربكدن آلارغه تقدير ايدلگان عذاب امرى كيلدى ﴿ وَاِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ۝ ٧٦ ﴾ تحقيق آلارغه دعا وجدال ايله كبرى قايتارلمى تورغان عذاب كيلگوچيدر ﴿ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ ﴾ رسول لرمز يعنى فرشته لر لوط قه كيلگاچ حضرت لوط فرشته لار حقنده قايغوغه قالدى، چونكه فرشته لر بيك ماتور ياش اوغلان قيافتنده كيلگان لر ايدى ﴿ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا ﴾ وآلار حقنده قايغودن كوكراگى تارقدى كوكلى صندى ﴿ وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ

عَصيبٌ ۞ ٧٧ وايتديكه بوكون آغر كوندر، نى بولور ايندى ديوب! لوطنك خاتونى كافره بولدقندن خلقغه چغوب بيك ماتور قوناقلار كيلدى لر ديوب خبر بيردى ﴿ وَجَآءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ اِلَيْهِ ﴾ قومى لوط عليه السلام نك اوينه يوكرشوب كيلدى لر ﴿ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّاٰتِ ﴾ موندن الكده آلار كوب فاحش عمل قيلغان لر ايدى، يعنى خاتون لر اورنينه ماتور ياش مالاى لر توتالر ايدى. شونك اوچون هيچ تارتنماينچه لوط عليه السلام نك اوينه قونافلردن فاحشه طلب اوچون كلديلر ﴿ قَالَ يٰقَوْمِ هٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِى هُنَّ اَطْهَرُ لَكُمْ ﴾ لوط عليه السلام ايتدى: اى قوم اوشبولر منم قزلارم آلارنى نكاح لاب آلكز شول قزلارمنى نكاحلاب آلماقكز سز قصد ايتكان اشدين پاكدر ايرلردن بولغان قوناقلرغه جنايت ايتمه كز ديدى ﴿ فَاتَّقُوا اللّٰهَ ﴾ بس حلال بار وقتده حرامنى قيلودن اللهدن قورقكز ﴿ وَلَا تُخْزُونِ فِى ضَيْفِى ﴾ ومنى قونافلارم حقنده رسواى قيلماكز ﴿ اَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ۞ ٧٨ سزنك آراده شونك قباحتنى بله تورغان عقللى بر ايرده يوقمى سزنى ده طيار ايدى ﴿ قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِى بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ ﴾ آلار ايتديلر: اى لوط سين اوزك بله سك كه سنك قزلاركده بزنك حاجتمز يوق ﴿ وَاِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۞ ٧٩ وبزنك نرسه تلاگانمز نيده بله سك بز بو قونافلار كنى تلى مز ديديلر ﴿ قَالَ لَوْ اَنَّ لِى بِكُمْ قُوَّةً ﴾ لوط عليه السلام ايتدى اگر منم سز گه قوّتم يتسه ايدى ﴿ اَوْ اٰوِى اِلٰى رُكْنٍ شَدِيدٍ ۞ ٨٠ يا كه بر قوّت لى جماعت كه مراجعت قيلورغه قوّتم بولسه ايدى البته من سزنى منع ايدر ايدم ديدى، سوكره فرشته لر لوطنك بو حالن كورگاچ ﴿ قَالُوا يٰلُوطُ اِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ ﴾ ايتديلر: اى لوط بز ربكنك رسول لرى مز ﴿ لَنْ يَصِلُوا اِلَيْكَ ﴾ سكا ضرر قيلورغه هيچ حاللر ندين كيله چك توگل ﴿ فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ الَّيْلِ ﴾ بس سين كيچنك بر وقتنده ايو جماعتكنى آلوب بو ظالم لر آراسندن چغوب كيت ﴿ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ ﴾ سزلاردن هيچ بر كشى آيرلوب قالماسون ﴿ اِلَّا امْرَاَتَكَ ﴾ مگر خاتونكنى آلوب چقماغل ﴿ اِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا اَصَابَهُمْ ﴾ تحقيق مشركلر گه كيله تورغان عذاب خاتونكده كيله چكدر ﴿ اِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ﴾ تحقيق بو مشركلرنك عذاب قيلنورغه وعده لرى تاكدر ﴿ اَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۞ ٨١ ايا تاك ياقين توگلمى؟ يعنى تاك بيك ياقين بيت كيلوب يتكان (بس جبرائيل عليه السلام شهرلرينى قانات اوستينه كوتاروب كوككه منگزدى وكيرى قابلاب يرگه آتدى هلاك اولديلر ﴿ فَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا ﴾ بس آلارغه عذابمز كيلگاچ ﴿ جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا ﴾ اول شهرلرنك آستون اوست كه قيلدق ﴿ وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ 0 مَنْضُودٍ ۞ ٨٢ دخى آلار اوستينه كوكدن بر توتاش قزدرغان بالچقدن بولغان تاش ياودردق ﴿ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ ﴾ اول تاش الله تعالى قاشنده عذاب تاشى

ديوب علامت لنمش در ﴿وَمَا هِيَ مِنَ الظّٰلِمِينَ بِبَعِيدٍ﴾ ٨٣ اول تاش ظالملردن يراق توگل در، بو آيت بوامت كه تهديد در رسول گه مخالفة قيلما سقه ◆ ﴿وَإِلٰى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ ومدين خلقينه پيغمبر ايتوب قرداشلرى بولغان شعيب‌نى يباردك ﴿قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ﴾ شعيب عليه السلام ايتدى: اى قوم الله غه غنه عبادت قيلكز! ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ﴾ الله‌دن باشقه سزنك اوچون هيچ اله يوق در ﴿وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ﴾ هر ايكى تورلى اولچاوكزنى يعنى پوداوكه‌لى اولچاوكزنى وقداقلى اولچاوكزنى كيم قيلماكز ﴿إِنِّي أَرٰيكُمْ بِخَيْرٍ﴾ تحقيق من سزنى بيك بايلقده كورامن ﴿وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ﴾ ٨٤ دخى مين سزلر گه بارچه كزنى چلغاب آلغوچى قيامت كونى‌نك فاتى عذابندن قورقامن ﴿وَيٰقَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ شعيب عليه السلام دخى ايتدى: اى قوم اولچاولاركزنى عدالت برلان تمام قيلكز! ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ كشيلر گه نرسه‌لارى حقنده نقصان قيلماكز ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ ٨٥ وير يوزنده بوزقلقده يورماكز! ﴿بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ اگر سز مؤمنلردن بولساكز بلكز الله تعالى قالدرغان فائده آز بولسه‌ده خير در اولچاونى كيموتوب آلغان فائده خير سزدر حرامدر ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ﴾ ٨٦ مين سزنك هراشكزنى ساقلاب بتره آلميم اوزكزنى اوزكز قاراكز ديدى ﴿قَالُوا يٰشُعَيْبُ أَصَلٰوتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ مشركلر ايتدى‌لر: اى شعيب آتالارمز عبادت قيلغان صنملارنى تاشلاتورغه ئله سنك نمازك قوشامى؟ ﴿أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ﴾ ويا كه اوزمزنك مالارمزده تلاگانمزنى قيلونى تاشلاتورغه نمازك قوشامى؟ اگر بوندای بيورقلارى بولسه نمازك خيرلى اش ايمس ﴿إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ﴾ ٨٧ تحقيق سين شفقت‌لو وتوغرى يولغه كونگوچى بر كشى‌سك ديوب مسخره قيلوب ايتديلر. ﴿قَالَ يٰقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي﴾ شعيب عليه السلام ايتدى اى قومم خبر بيرنكز اگر مين ربمدن بيرلكگان قوّتلى دليل اوزره بولوب حقيقتانبى بولسام ﴿وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ وهم مكّا اوز طرفندن يخشى رزق برلان يعنى رسالة وهدايت وحلال مال برلان رزق لاندرسه، سزنك ضلالتلارنكز گه ايارب سزلرنى الله‌دن باشقه غه عبادة قيلمانكز وباشقه گناه‌لرده اشلامانكز ديوب ايتماينچه تيك تورماقم جائز بولورمى، فهم‌لب قارانكز ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلٰى مَا أَنْهٰيكُمْ عَنْهُ﴾ سزنى طيغان نرسه‌لارنى سزگه خلافلق ايدب اوزم قيلورغه تله‌ميمن ﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلٰحَ مَا اسْتَطَعْتُ﴾ كوچم يتكان قدرى اصلاح‌دن باشقه‌نى تله‌ميمن ﴿وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللّٰهِ﴾ مگر منم قوّتم ويارديم الله برلان گنه‌در ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ ٨٨ مين الله‌غه طابشورلدم وهم آكارغه قايتامن ﴿وَيٰقَوْمِ

لا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ ﴾ ای قومم مکا فارشماقکز، نوح وهود وصالح علیهم السلام قوملرینه ایرشکان عذاب کبی سزگه‌ده عذاب ایرشورگه سبب بولماسون ﴿ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ﴾ ٨٩ لوط قومی‌نك هلاکتی وعذابی سزلاردن‌ده یراق‌توگل، عبرتلنکز وسافلانکز ﴿ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ﴾ ربکزغه استغفار قیلکز وهم آکارغه توبه قیلکز ﴿ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴾ ٩٠ تحقیق منم ربم توبه ایتوچی‌لارگه رحمتلیدر وآلارنی سویگوچیدر ﴿ قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ ﴾ غرورلارندن قومی ایتدیلر: ای شعیب بز سین سویله‌گان سوزلارنك اکثرینی آکلاب یتمایمز ﴿ وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا ﴾ وهم سنی آرامزده بیك ضعیف کورەمز، حضرت شعیب یالغز الله‌نی سودکی اچون کوب یغلاب کوزی سوقرایمش ایدی ﴿ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴾ ٩١ اگر سنك بزنك دینمزداگی قومك بولماسه ایدی بز سنی تاش ایله آطوب اولترر ایدك فقط قومکنك عزتی اچونگنه قالدرامز یوقسه سنك بزنك قاشمزده هیچ‌قدرك یوقدر دیدیلر ﴿ قَالَ يَا قَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ ﴾ شعیب علیه السلام ایتدی: ای قومم سزنك قاشنکزده منم شول کافر بولغان قومم الله‌دن عزتلومیدر؟! ﴿ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا ﴾ واول الله‌نی آرتکزغه تاشلی‌سز، یعنی قومم‌حرمتنه‌می اوترمیچه قالدراسز اما الله حرمتی‌اوچون توگل ﴿ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴾ ٩٢ تحقیق منم ربم سز قیلغان عملرنك‌بارچه‌سنی بلگوچی‌در آخرتده کامل جزا قیلور ﴿ وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ ﴾ ای قومم‌سز اوز اورنلارکزده قیله تورغان بوزق عملرکزنی قیلکز ﴿ إِنِّي عَامِلٌ ﴾ تحقیق من اوز عملمنی قیلغوچیمن ﴿ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ ﴾ تیزدن بلورسز کم‌گه خوار ورسوای قیله تورغان عذاب کیلگانی ﴿ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ﴾ وکم‌یالغانچی ایکانن ﴿ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴾ ٩٣ کوتکز منده سزنك ایله برابر سزنك هلاك بولوکزنی کوتامن ﴿ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا ﴾ قچان مشرکلرگه عذاب امرمز کیلگاچ اول عذابدن شعیب‌نی قوتقاردق ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ﴾ وهم آنك برله ایمان کیلتورگان گشیلارنی‌ده قوتقاردق ﴿ بِرَحْمَةٍ مِنَّا ﴾ اوزمزنك رحمتمز برلان ﴿ وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ ﴾ ظالملارگه جبرائیل‌نك غضب تاوشی ایرشدی ﴿ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴾ ٩٤ بس یورتلاری اچنده تزلری اوزره چوگوب یاتبشوب هلاك بولغانلری حالده تانگا کردیلر ﴿ كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ﴾ گویاکه آلار یورتلارنده هیچ‌ده تورمادیلر ﴿ أَلَا بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ﴾ ٩٥ ثمود قومینه الله‌نك رحمتندن یراق‌لق اولغان کبی مدین خلقینه‌ده الله‌نك رحمتندن یراق‌لق

اولغوچی‌در ◆ ﴿وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُبِينٍ ۝٩٦ تحقیق بز موسی نی پیغمبر ایتوب یباردك اوزمزنك آیت‌لارمز وبیك آچق معجزه‌لر برلان ﴿اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهٖ﴾ فرعون گه وآنك الوغلارینه ﴿فَاتَّبَعُوٓا اَمْرَ فِرْعَوْنَ﴾ بس آلار فرعون نك امرینه ایاردیار ﴿وَمَآ اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۝٩٧ حال‌بوکه فرعون‌نك أشی‌توغری وحق توگل بارچه‌سی باطل‌در، یعنی فرعون ایته ایدی ای قومم من سزگه مندن باشقه اله بار دیب بلمایمن بس منکا اطاعت قیلنکز دیو قومی اطاعت قیلا ایدی ﴿يَقْدُمُ قَوْمَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ﴾ قیامت کونده فرعون اوزی جهنم گه کیلگانده قومندن آلده کیلور ﴿فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَ﴾ قومنی جهنم گه کیلتیرر ﴿وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ۝٩٨ اول کیلگان اورنلاری نی قباحت‌در! ﴿وَاُتْبِعُوا فِي هٰذِهٖ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ﴾ آلار دنیاده هم آخرتده لعنت گه لاحق اولدیلر ﴿بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ۝٩٩ نی قباحت‌در آلارغه بیرلگان بولاك ◆ ﴿ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَآءِ الْقُرٰى نَقُصُّهٗ عَلَيْكَ﴾ یا محمد اوشبو شهر خلقلرینك خبرلرندن درسکا قصه قیلامز ﴿مِنْهَا قَآئِمٌ وَحَصِيدٌ ۝١٠٠ اول قریه‌وشهرلرنك بعض‌لاری‌حاضرده‌ده باردر، وقایولری یوق هلاك‌در ﴿وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ﴾ بز آلارغه هیچ ظلم قیلمادق لکن آلار اوزلرینه اوزلری ظلم قیلدیلر ﴿فَمَآ اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ﴾ ربك‌نك عذابی کیلگاچ، آلارنك اللەدن باشقه عبادت قیلا تورغان صنم‌لاری هیچ‌بر نرسه فائده بیرمادی و آلارنی ساقلی آلمادی ﴿وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ۝١٠١ آلارغه اول صنم‌لار هلاکلکگه تشرودن باشقه‌هیچ‌ده فائده آرتدرمادیلر ﴿وَكَذٰلِكَ اَخْذُ رَبِّكَ اِذَآ اَخَذَ الْقُرٰى وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ ربك‌نك‌مؤاخذه‌سی شوندای قاتی وشوندای تیزدر ظالم قریه‌لرنی مؤاخذه قیلغان وقتده ﴿اِنَّ اَخْذَهٗٓ اَلِيمٌ شَدِيدٌ ۝١٠٢ تحقیق اللەنك مؤاخذه‌سی رنجتکوچی وقاتی بولغوچی‌در ﴿اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ﴾ اوشبوکا قدر سویلەب کیلگان قصه‌لارده آخرت عذابندن قورقغوچی‌لارغه عبرتلار باردر ﴿ذٰلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ﴾ اول‌قیامت کونی آدم‌لار بارچه‌سی جیولا تورغان کوندر ﴿وَذٰلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ۝١٠٣ واول کونده‌یر، کوك اهلی بارچه‌سی حاضر بولا تورغان کوندر ﴿وَمَا نُؤَخِّرُهٗٓ اِلَّا لِاَجَلٍ مَعْدُودٍ ۝١٠٤ اول کوننی وقتی یتکانچه گنه کیچوکدره‌مز، یعنی دنیا یتکانچه گنه ﴿يَوْمَ يَاْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ﴾ قچان قیامت کونی کیلوب یتسه هیچ بر کشی اللەنك اذنندن باشقه سویلشه آلماز ﴿فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ۝١٠٥ بس آلارنك قایوسی یخشی وقایولری یامان بولور ﴿فَاَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ﴾ اما شقی یعنی یامان، یاوز بولغانلاری اوتده بولورلار ﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ۝١٠٦ آلارنك‌جهنم‌ده قاتی‌تاوش‌لار ایله‌صولونی

بر ایچکه صوکره تشقه چیقاروب قچقرماقلری بولور یعنی ایشاك تاوشی کبی تاوش ایله قچقررلر ﴿ خٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْأَرْضُ ﴾ جهنمنك کوکلری ویرلری دائم بولغان مدتده آلار جهنمده منکو قالورلر ﴿ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ﴾ مگر مؤمنلردن بولوب الله تعالی تلاب جهنمدن چقارسه غنه ﴿ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾ البته ربك تله گان نرسه سون قیلغوچی در ﴿ وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ ﴾ اما یخشی وایزگی بولغان کشیلر جنتده بولورلار ﴿ خٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْأَرْضُ ﴾ جنتنك یری کوگی دائم بولغان مدتده آلار جنتده دائم بولورلار ومنکو بولورلار ﴿ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ﴾ مگر الله تعالی تله گان گناهلی مؤمنلر، یعنی گناهلری برابرینه جزاء کوررلرده سونکره جنت گه گررلر، گناهلرن الله عفو ایتمسه شول گناهلری برابرینه جزاء کورگانچه جنت که کره آلماینچه تورررلر ﴿ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ﴿١٠٨﴾ بو ایسه مؤمنلرگه بر عطادر که اول عطا هیچ کیسولماس ﴿ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هٰٓؤُلَآءِ ﴾ بس ای محمد بو مشرکلر عبادتینك باطللغنده هیچده شك ایتما گل ﴿ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُهُم مِّن قَبْلُ ﴾ آتالری عبادت قیلغان کبی بولارده صنمغه حجتسز عبادت قیلالر ﴿ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنقُوصٍ ﴿١٠٩﴾ آلارنك عذابدن بولغان الوشلرین هیچ کیمو تماینچه تمام قیلورمز ﴿ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتٰبَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ﴾ تحقیق بز موسیغه تورات اسملی کتاب بیردکده اول کتاب حقنده خلق مختلف بولدی. قایوسی ایمان کیلتوردی وقایوسی یوق ﴿ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ ﴾ اگر مشرك لرنك عذابلارنی کیچوکترمك برلان ربكدن سوز وحکم سبقت ایتکان بولماسه ایدی ﴿ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ﴾ البته آلارنك آراسنده هلاکت برلان حکم قیلنور ایدی ﴿ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾ تحقیق اول مکه مشرك لری قرآنغه شك اچنده در نتاك که یهودلر تورات قه شك قیلدیلر ﴿ وَإِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمٰلَهُمْ ﴾ آلارنك بارچه سینه البته ربك عمللرینك جزاسن بیرور ﴿ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾ آلار قیلغان اشلردن الله تعالی البته خبردار در ﴿ فَاسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ ﴾ ای محمد سین اوزك وهم سکا ایاروب توبه ایتکان مؤمنلر، بیورلغان اشکزده توغری تورکز ﴿ وَلَا تَطْغَوْا ﴾ الله تعالی گه گناهلی بولماکز ﴿ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾ شکسز الله تعالی سز قیلغان عمللرنی کورگوچی در. رسول الله ایتدی: «ساچم وصافالمنی هود سوره سی آق قیلدی، چونکه مأمور اولدقمچه تورامقم معلومم توگل» ﴿ وَلَا تَرْكَنُوٓا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا ﴾ ظالم ومشرك لر سوزینه میل ایتما نگز ﴿ فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ ﴾ اگر آوشساکز سزنی جهنم اوطی توتار ﴿ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ ﴾ سز گه اوتدن قوتقارورغه الله دن باشقه هیچ یاردمچی بولماس ﴿ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾ هم

عذابقه لائق بولغانكز سوكنده سزكه يارمده ايتولماس ﴿وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ﴾ كونك ايكى طرفنده نمازلار كنى اوقوغل يعنى ايرته، اويله وايكندى نمازلارى ﴿وَزُلَفًا مِنَ الَّيْلِ﴾ وكيچده كى ساعتلرده ، يعنى آخشام ويستو نمازلارنى اوقوغل ﴿اِنَّ الْحَسَنٰتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّاٰتِ﴾ تحقيق يخشيلقلار يمانلقلرنى جويالر. بر ايرسول الله غه: «يا رسول الله بر خاتونغه جماع دين باشقه بارچه گناهلارنى قيلدم، منم گناهلارمه كفارت نرسه اولور ايكان ديه سورادى؟ شول وقت اوشبو آيت ايندى ان الحسنات الآية ﴿ذٰلِكَ﴾ اوشبولار بارچه سى يعنى فاستقم ديگان سوزى هم آنك سونكنداغيلريا كى جميع قرآن ﴿ذِكْرٰى لِلذّٰكِرِينَ﴾ وعظلنگوچيلارگه وعظدر ﴿وَاصْبِرْ﴾ اى محمد شرعتنكده ثابت بول ومشركلردن ايرشكان اذى وجفاغه صبر قيل ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ شك سز الله تعالى احسان قيلغوچيلارنك ثوابلرنى ضائع قيلماس ﴿فَلَوْ لَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ اُولُوا بَقِيَّةٍ﴾ كاشكه سزدن بورگنى زمانه دن فضل ايه لرى بولساچى ﴿يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْاَرْضِ﴾ آلار يريوزنده بوزوقلق اش قيلودن طيارلار ايدى ﴿اِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ اَنْجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ مگر اول يريوزنده بوزقلق قيلودن طيوچيلر بز عذابدن قوتقارغان كشيلر گنه بولديلر آلار بيك آزدر، بو توغريده رسول الله ايتدى الله تعالى بر كشينك گناهسى سببلى عامه نى عذاب قيلماس، مگر اول كشينك گناه قيلوى ظاهر بولغاچ آنى طيماسالر اول وقت هلاكت بارچه غه كيلوردى ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا اُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ ظالملر اوزلرينه بيرلگان دنيانعمتلرينه گنه ايارديلر وهم مشركلردن بولديلر ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَاَهْلُهَا مُصْلِحُونَ﴾ بر قريه نك خلقى يخشى بولاتروب الله تعالى ظلم ايتوب آلارنى هيچده هلاك ايتمادى ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَاحِدَةً﴾ اى محمد اگر ربك تله سه ايدى بتون خلقنى برگنه دين ده قيلورايدى ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ﴾ خلق همان ده دين لرنده اختلاف ده لردر ﴿اِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ﴾ مگر ربك رحمت ايتگان مؤمنلر اختلاف قيلماسلر قرآن ايلان عمل ده متفق بولورلار ﴿وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ ومؤمنلرنى شول رحمت اوچون يارا تدى ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ دين ده اختلاف ايتكان كشى لرگه الله تعالى نك سوزى ثابت وحق بولدى: ﴿لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ﴾ البته جهنمنى آدم وجن لارنك مشركلرى برلن توتورورمن ديكان سوزى ﴿وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ پيغمبرلارنك هر قايوسى نك خبرلرندن سنك كوكلكنى ثابت قيلوردای قصه لار حكايت قيلامز ﴿وَجَاءَكَ فِي هٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ اوشبو سوره ده سكا حق خبرلار وهم وعظلر ومؤمنلرگه عبرتلر

كيلدى ﴿ وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ ﴾ اى محمد ايمان كيلتورمكان كشيلار كه ايت مكا قيلورغه تله كان اشكزنى اورنكزده قيلكز ﴿ انَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾ تحقيق بزده سزنك حقده اش قيلغوچيمز ﴿ وَانْتَظِرُوا ﴾ ومكا هلاكت نى كوتكز ﴿ انَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾ بزده سزنك هلاكتكزنى كوتامز ﴿ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴾ يروكوكلرده گى غيب نرسه لر الله غه خاصدر ﴿ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ ﴾ وبارچه اش الله غه قايتارولور ﴿ فَاعْبُدْهُ ﴾ بس اول الله غه عبادت قيل ﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ﴾ واول الله غه توكل قيل ﴿ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾ وسز قيلغان عمل لردن ربك غافل توكل. عمل لرنكز برابرينه جزا بيرر.

سورة يوسف عليه السلام مكية مائة واحدى عشرة آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ الر ﴾ معنى سن الله تعالى گنه بله در ﴿ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾ اوشبو سوره ده گى آيت لر معنى سى آچق بولغان قرآن آيتلريدر ﴿ انَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾ تحقيق بز اول قرآن نى عرب تلى برلان ايندردك شايد آنى اوقوب اچنده گى حكم لرنى فهم لرسزو قرآنداغى قصه لرنى ايشتوب وآنكلاب عبرت لنورسز. يهودلر ايتديلر: نى اوچون يعقوب بالالرى كنعان دن مصرغه كوچكان لر؟ شول حقده بو آيت ايندى ﴿ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ ﴾ اى محمد بو قرآن نى سكا وحى ايدوب قصه لارنك كوركام لرينى سكا حكايت قيلامز ﴿ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾ بز قصه قيلغانچه غه قدر اول كوركام قصه لردن غافل وخبرسز ايدك ﴿ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾ حضرت يوسف آتاسينه ايتكان زمان اى آتام من توشومده كوردم: اون بر يولدز هم آى برلان قوياش توشوب مكا سجده ايتديلر ﴿ قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ ﴾ آتاسى حضرت يعقوب ايتدى اى اوغلم سين توشكنى توغانلاركغه سويله مه! ﴿ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا ﴾ يوقسه سنى هلاك ايدراوچون حيله قيلورلر ﴿ إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٥﴾ تحقيق شيطان آدملر گه آچيق دشماندر. قرنداشلر كنك كوكلرينه حسد سالور سافلان ديو ﴿ وَكَذَٰلِكَ ﴾ يعقوب عليه السلام اوغلى يوسفقه ايته، ربك سكا يخشى توش كورساتكان كبى ﴿ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ ﴾ ربك سكا پيغمبرلك ايله حكمنى اختيار قيلادر ﴿ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ

تَاْوِيلِ الْاَحَادِيثِ ﴾ وسكا تـوش تعبير ايتارگه او گره‌تور ﴿ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ ﴾ وسكا نعمتنى تمام قيلور ﴿ وَعَلٰى اٰلِ يَعْقُوبَ ﴾ وهم يعقوبنك باشقه بالالرينه‌ده نعمتى‌نى تمام قيلور ﴿ كَمَا اَتَمَّهَا عَلٰى اَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ ﴾ نتاك كه موندن اوّل آتالرك ابراهيم برلان اسحاق‌غه نعمت‌نى تمام قيلدى ﴿ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۞ تحقيق سنك ربك كمگه‌نرسه كرك بارچه‌سينى بلگوچى وكيرا گونچه‌اش قيلغوچيدر ﴿ لَقَدْ كَانَ فِى يُوسُفَ وَاِخْوَتِهٖٓ اٰيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ ۞ سوراوچى‌لارغه (يعنى يوسف حالندن سوراچى يهودلر گه) يوسف وآنك قرداشلرى‌نك قصه‌لرنده عبرت‌لار باردر ﴿ اِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَاَخُوهُ اَحَبُّ اِلٰٓى اَبِينَا مِنَّا ﴾ يوسف‌نك الوغ قرداشلرى ايتديلر: البته يوسف و آنك قرداشى بنيامين آتامزغه بزدن آرتغراق سوكليدر ﴿ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ ﴾ حال بوكه بز كوب هم كسب‌چى‌لارمز آتالارمزنى بز تربيه ايده‌مز، يوسف‌لردن برده فائده گورماسه‌ده آلارنى بزدن آرتـق سوه‌در ﴿ اِنَّ اَبَانَا لَفِى ضَلٰلٍ مُبِينٍ ۞ تحقيق بزنك آتامز بوتوغريده آچق خطالقده‌در ديب ﴿ اقْتُلُوا يُوسُفَ اَوِ اطْرَحُوهُ اَرْضًا ﴾ يوسف‌نك آغالارى‌نك بعضسى ايتدى بو يوسف‌نى اوترو گز يا كه بيلگوسز بر يرگه چغاروب تاشلا گز، اگر شول ايكينك برسن قيلسا گز ﴿ يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَبِيكُمْ ﴾ آتا گزنك يوزى سزگه گنه قالور باشقه‌غه هيچ قارامار ﴿ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهٖ قَوْمًا صٰلِحِينَ ۞ شونك‌سو گنده‌تو به‌ايتوب يخشى كشيلاردن بولورسز ديدى ﴿ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ ﴾ آرالارندن برسى ايتدى: يوسف‌نى اوترمه گز! ﴿ وَاَلْقُوهُ فِى غَيٰبَتِ الْجُبِّ ﴾ آنى قويو توبينه سالگز ﴿ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ ﴾ بعض مسافرلر آنى تابوب آلورلر ويراق يرگه آلوب كيتارلر ﴿ اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِينَ ۞ اگر ايندى سز معين‌برضرر قيلاسى‌بولسا گز شوندن‌مصلحتى‌يوق‌ديدى (شوگارغه اتفاق قيلوب يوسفنى آلوب چغار اوچون آتالارندن سورادىلر ﴿ قَالُوا يٰٓاَبَانَا مَا لَكَ لَا تَاْمَنَّا عَلٰى يُوسُفَ ﴾ اى آتامز نه اوچون سين يوسف حقنده بزگه اوشانمى‌سك ﴿ وَاِنَّا لَهُ لَنٰصِحُونَ ۞ حال‌بوكه بزلر يوسف‌غه يخشى‌لقنى‌غنه تليمز ﴿ اَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ ﴾ ايرته گه آنى بزنك برلان صحراغه يبار گل تورلى يمش‌لار آشاب اويناب يورر ﴿ وَاِنَّا لَهُ لَحٰفِظُونَ ۞ بز آنى يمان نرسه‌لردن ساقلارمز هيچ آگارغه‌ضرر تيماس‌ديديلر ﴿ قَالَ اِنِّى لَيَحْزُنُنِىٓ اَنْ تَذْهَبُوا بِهٖ ﴾ يعقوب‌عليه‌السلام‌ايتدى: يوسف‌نى آلوب كيتووگز منى قايغو، حسرتكه توشره‌در مين آندن باشقه صبر ايده آلميم ﴿ وَاَخَافُ اَنْ يَاْكُلَهُ الذِّئْبُ ﴾ وهم آنى بورى آشاودن‌ده قورقامن ﴿ وَاَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُونَ ۞ سز يوسف‌دن غافل بولدقگز حالده ديو ﴿ قَالُوا لَئِنْ اَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ ﴾ ايتديلر اگر بز شول قدر كوب بولا تروبده آنى بورى

آشاسه ﴿ انّا اذًا لَخٰسِرُونَ ﴾ اول وقتده بز زبون وخسرتده بولورمز ديب يعقوب عليه السلام اوغللرندين بو سوزنى ايشتكاچ يوسف عليه السلامنى آلار ايله يباردى ﴿ فَلَمّا ذَهَبُوا به ﴾ بس يوسف عليه السلامنى صحراغه آلوب چقغاچ نچار سوزلر ايتوب سوغارغه باشلاديلر حتى يوسف عليه السلام اولوم حالينه كلدى. شول وقت يهوذا اسملى قردشى مشورتكز اولترگه توگل ايدى بيت ديدى ﴿ وَاَجْمَعُوٓا اَنْ يَجْعَلُوهُ فى غَيٰبَتِ الْجُبِّ ﴾ ويوسف عليه السلامنى قيو تو بينه سالورغه اتفاق قيلوشديلر مصر ايله مدين آراسنده بر قيوغه سالغانده يوسف عليه السلام قيونك آغزينه يابشدى. سونكره كولما گينى سالدرب قالوب اياغن قولن باغلاب قيوغه سالديلر (كولما گينى سوراغاچ اون بر يولدز آى، قوياش بيرسونلر ديه مسخره ايتديلر سونكره يوسف عليه السلام قيو تو بينه توشوب بر چيتده تاش بار ايدى شونك اوستينه بارب يغلاب اولطردى ﴿ وَاَوْحَيْنٰٓا اِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِاَمْرِهِمْ هٰذَا ﴾ بز يوسفغه بو قيودن البته بر وقت قوتلورسكده سكا قيلغان ياوزلقلارن اوزلارينه سويلرسك ديوب وحى قيلدق ﴿ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴾ و آلار يوسفغه وحى قيلغانمزنى بلمسلر ﴿ وَجَٰٓؤُ اَبَاهُمْ عِشٰٓاءً يَبْكُونَ ﴾ كيچ بولغاچ آتالرينه يغلاشوب كيلديلر ﴿ قَالُوا يٰٓاَبَانَآ اِنّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ ﴾ ايتديلر اى آتامز بز يوكرشوب اوزشورغه كيتكان ايدك ﴿ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتٰاعِنَا ﴾ ويوسفنى نرسه لارمز يانده قالدرغان ايدك ﴿ فَاَكَلَهُ الذِّئْبُ ﴾ شول وقت يوسفنى بورى آشادى ﴿ وَمَآ اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا ﴾ سين بزگه اوشانمى سك ﴿ وَلَوْ كُنّا صٰدِقِينَ ﴾ گرچه بز درست سويله سا كده ديديلر، سونكره يعقوب عليه السلام قاتى آواز ايله قچقرب كولما گى قايده اول بورى يوسفنك اوزن آشاغان بولسه ده كولما گن آشاماس ديدى ﴿ وَجَٰٓؤُ عَلٰى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ ﴾ يوسف عليه السلامنك كولما گينى يالغان قانغه بو ياب كيلتوردى لر ﴿ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ﴾ يعقوب عليه السلام ايتدى يوق يوسفنى بورى آشاماغاندر بلكه بر تورلى قبيح اشنى نفسكز سزگه ماتور كورساتكاندرده شول اشنى سز قيلغان سز يعنى بو اشكز يوسفقه خيانت در ﴿ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ﴾ بس مكا كوركام صبر كرك ﴿ وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مٰا تَصِفُونَ ﴾ يوسف حقنده سز توصيف ايتكان اشكه صبر ايتوگه الله تعالى دن ياردم سورايمن ﴿ وَجَٰٓاءَتْ سَيّارَةٌ ﴾ يوسفنى سالغان قيوغه يقين يرگه كروان كيلدى ﴿ فَاَرْسَلُوا وٰارِدَهُمْ ﴾ بس سوچى لارينى قيوغه سو آلورغه يباردىلر ﴿ فَاَدْلٰى دَلْوَهُ ﴾ سوچى چيلا گنى قيوغه توشردى ويوسف چيلا كگه توتنوب چقدى ﴿ قَالَ يٰبُشْرٰى هٰذَا غُلٰمٌ ﴾ سوغه كيلوچى ايبداشلرى يانينه بارغاچ ايتدى فارانكز مونه بر (ماتور) اوغلان، بزگه نى سوينچ در ديدى ﴿ وَاَسَرُّوهُ بِضٰاعَةً ﴾ ويوسف عليه السلامك قيودن

چقغانن ستر ايدوب ساتلق مال ديو اوز آراسوز قويشديلر، يعنى بتون كروان غه قيودن تابولغانون ايتماينچه قويو ياننده غى كشيلر مصر غه ساتارغه يباردىلر ديديلر ﴿ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴾ ١٩ يوسفنى ساتوچيلر و آلوچيلر يوسف حقنده نيلر قيلاچغن الله تعالى هر قايوسن بلگوچيدر الله غه هيچ بر شى خفى توگل، شول وقت يوسف نك قردشلرى كيلديلر ﴿ وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ ﴾ ويوسف عليه السلامنى قرداشلرى شول كروان خلقينه آزغنه آقچه غه ساتديلر ﴿ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴾ ٢٠ قرداشلرى يوسف حقنده رغبت سز مكروه كورر بولديلر يعنى يار اتماديلر ﴿ وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ ﴾ يوسفنى ساتوب آلغان مصر كشى سى يعنى مصر نك حزينه دارى طفير بن روحيب ديكان كشى خاتونى زليخا غه ايتدى ﴿ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ ﴾ بو بالانك اورنون كوركام قيل ﴿ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا ﴾ آنك بزگه فائده بيرما كى اميدليدر ﴿ أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا ﴾ يا كه آنى اوز مزگه بالا قيلورمز ﴿ وَكَذَٰلِكَ ﴾ يوسفنى خواجه سينه سوكلو كورساتما كمز كبى ﴿ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ ﴾ يوسفنى مصر يرنده تصرف قيلورغه قادر قيلدق ﴿ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ﴾ وهم يوسف عليه السلامنى قوتقارو ومصر تصرفينه مقتدر ايتومز آ كارغه توشلرنك تعبيرن اوگراتمكمز اوچون ﴿ وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ ﴾ الله تعالى اوز اشنده غالب در تلاگانچه اش قيلور ﴿ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ ٢١ لكن كوبراك كشى هر اشنك الله دن ايدكن باميلر ﴿ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ﴾ يوسف بالغ بولوب قوّتگه ايرشكاچ بز آ كارغه حكمت وعلمنى بيردك ﴿ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴾ ٢٢ شونك كبى احسان ايدوچى لارگه خير جزاء قيلورمز ﴿ وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ ﴾ وزير خاتونى زليخا يالنوب يالوارووب يوسف دن مقصودنى استادى ﴿ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ ﴾ وايشك لارنى بيكلادى ﴿ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ﴾ زليخا ايتدى (اى يوسف نه قدر گوزل كيوملرم بار ايسه بو كون همه سن سنك اچون كيوندوم) ايندى سن منى محروم ايتمه كيل يانمه ديدى ﴿ قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ ﴾ يوسف ايتدى معاذالله اول اشدن ﴿ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ ﴾ تحقيق اول خواجه م وزير مكّا قدر وحرمت ايتوب، تور اچق يرمنى كوركام قيلدى، اگر من آنك اهلينه جنايت قيلسام اول وقت من ظالم بولام! ﴿ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴾ ٢٣ البته ظالملر الله نك عذابندن قوتولا آلماسلر ديدى ﴿ وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ ﴾ تحقيق زليخا يوسفنى اوزينه ياقين لق قيلدررغه قصد قيلدى ﴿ وَهَمَّ بِهَا ﴾ ويوسف عليه السلامده زليخا غه قصد قيلدى لكن قصد قيلغان اشن اوته مادى ﴿ لَوْلَا أَنْ رَأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ ﴾ اگر يوسف ربسندن برهان ودليل كورمسه ايدى قصد قيلغان اشن قيلغان بولور ايدى ﴿ كَذَٰلِكَ ﴾ يوسفقه شوندااين دليللر كورساتما كمز ﴿ لِنَصْرِفَ عَنْهُ

السُّوٓءَ وَالْفَحْشَآءَ ﴾ يوسفدن ناچار وقبيح اشلرنى كيرى يبرما كمز اوچون ﴿ انَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ۝٢٤ تحقيق اول يوسف عليه السلام بزنك خالص بنده لارمزدن در ﴿ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ ﴾ وهر ايكيسى ايشك كه يوكردى لر، يوسف، زليخادن قوتلور اوچون، اما زليخا يوسفنى چقارماس اوچون ﴿ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ ﴾ زليخا يوسفنك كولما گى نك آرتندن يرتدى ﴿ وَاَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ ﴾ يوكرشوب ايشك يانينه كيلكاچ ايشك ياننده زليخانك ايرينه اوچرادىلر ﴿ قَالَتْ مَا جَزَآءُ مَنْ اَرَادَ بِاَهْلِكَ سُوٓءًا اِلَّآ اَنْ يُسْجَنَ اَوْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ۝٢٥ زليخا اوزينك ايرينه ايتدى: سنك خاتونكا يمان قصد قيلغان كشينك جزاسى حبس كه يا بمق ويا كه قاتى عذاب ايتمكدن باشقه نه اولسون ديدى ؟ ! ﴿ قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي ﴾ يوسف عليه السلام ايتدى زليخا منم ياقنلق قيلمافى اوزى استادى ﴿ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ اَهْلِهَا ﴾ يوسف عليه السلام نك سوزن درست لب زليخانك اوز اهلندن برصبى شهادت بيردى (اول صبى ايتدى: ﴿ اِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ ﴾ اگر يوسفنك كولما گى آلدندن يرتلغان بولسه ﴿ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝٢٦ زليخا سوزى درست اولور يوسفنقى يالغان بولور ﴿ وَاِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ ﴾ اگر يوسفنك كولما گى آرتندن يرتلغان بولسه ﴿ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝٢٧ اول وقت زليخا سوزى يالغان بولور يوسف سوزى درست بولور ديدى ﴿ فَلَمَّا رَاٰ قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ ﴾ قچان زليخانك ايرى يوسفنك كولما گى نك آرتندن يرتلغانون كورگاچ ايتدى البته بو سوز سزنك حيله كزدن اوزكنى پاكلار اچون حيله قيلهسك ﴿ اِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ۝٢٨ تحقيق سز خاتون لارنك حيله لرى بيك زوردر ديدى ﴿ يُوسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ﴾ اى يوسف بو سوزلاردن اعراض قيل يعنى خلق غه فاش قيلماغل ﴿ وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ ﴾ زليخا سين گناهلركا استغفار قيل ﴿ اِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ۝٢٩ تحقيق سن خطا قيلغوچيلردن بولدكديدى، سوكره بو اش مصرغه جايلوب خاتون لار آراسنده بيك كوب سوزلر سويلندى ﴿ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ ﴾ مصرداغى خاتونلردن برطائفه ايتدى ﴿ امْرَاَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتٰيهَا عَنْ نَفْسِهِ ﴾ عزيزنك خاتونى اوزينك قلندن جماع ايتونى تلهگان ﴿ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ﴾ زليخانك قلينه محبتى چيكدن آشقان ﴿ اِنَّا لَنَرٰيهَا فِي ضَلٰلٍ مُبِينٍ ۝٣٠ بز اول زليخانى آچيق ضلالتده ديوب بلهمز. چونكه عزيزنى تاشلاب قلى ايله مشغول بولادر ديديلر ﴿ فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ ﴾ زليخا اول خاتونلارنك عيبلهب سويلهگانلرن ايشوتكاچ ﴿ اَرْسَلَتْ اِلَيْهِنَّ ﴾ اول خاتونلارنى دعوت ايله يباردى ﴿ وَاَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَاً ﴾ وآلارغه يخشى اورنلار وطعام لر حاضرلدى ﴿ وَاٰتَتْ كُلَّ

وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا ﴾ واول خاتونلرنك هر برسينه برار پچاق بيردى ﴿ وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ﴾ ويوسف عليه السلامغه ايتدى: اى يوسف شول خاتونلار يانينه چق ديوب! ﴿ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ ﴾ اول خاتونلار يوسف عليه السلام‌نى كورگاچ يوسف عليه السلام‌غه تعظيم قيلديلر وجمالينه خيران قالديلر ﴿ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ ﴾ وطعام كيسه‌مز ديوب قوللارون كيسديلر ﴿ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا ﴾ وايتوشديلر هر كيمچليكدين باكلك الله‌غه خاصدر بو يوسف آدم توگلدر ﴿ إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴾ ٣١ بو يوسف بز فرشته‌در هيچ باشقه توگل‌در ديديلر، كيلگان خاتونلر يوسف عليه السلامنى كورب جمالينه خيران بولوب زليخانى قزغانوب معذور كورولرى ظاهر بولغاچ ﴿ قَالَتْ فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ﴾ شول وقت زليخا ايتدى: سز منى آنك حقنده عيب وشلته قيلغان قل، شول قل‌در ﴿ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ ﴾ درست مين اول غلامدن ياقن‌لق قيلماقنى استادم ﴿ فَاسْتَعْصَمَ ﴾ لكن سافلاندى قيلمادى، سوكره زليخا خاتونلاردن اوتندى مكا ياقينلق قيلورغه ديمله كز ديوب. خاتونلار بارچه‌سى برم برم خلوته اوزلرينه ياقين‌لق قيلونى اوتندى‌لر، يوسف عليه السلام همان امتناع ايتدى ﴿ وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ ﴾ زليخا بى‌چاره بولغاچ ايتدى: اگر مين امر قيلغان اشنى اشله مسه يعنى منكا ياقنلق قيلماسه ﴿ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴾ ٣٢ البته زندان‌غه سالنوب حقير كشى‌لردن بولور ديدى، سونكره يوسف عليه السلام خاتونلرنك شرندين استعاذه قيلدى ﴿ قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ ﴾ يوسف عليه السلام ايتدى يارب، منى دعوت ايتكان نرسه‌لرندن زندان منكا سوكليركدر ﴿ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ ﴾ اول خاتون‌لارنك حيله‌لرن مندن اوزك دوندرگاى ايدك اگر دوندرماسك ﴿ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴾ ٣٣ آلارغه ميل قيلورمن والارنك دعوة ايتولرينه متابعة ايله جاهللردن اولورمن. ديو ﴿ فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ ﴾ بس يوسف‌نك دعاسنى ربى قبول قيلدى ﴿ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ﴾ ويوسف‌دن آلارنك شرلرن يباردى ﴿ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ ٣٤ شكسز الله تعالى هر نرسه‌نى بلگوچى وايشتكوچيدر ﴿ ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ ﴾ قول كيسولر، كولمك آرتدن يرتلولار، وصبى‌نك شهادتى كبى يوسف‌نك پاكلگينه علامتلر كورنگاچ عزيزگه واصحابينه ظاهر بولدى ﴿ لَيَسْجُنُنَّهُ حَتَّىٰ حِينٍ ﴾ ٣٥ يوسفنى خلق‌نك سوزى باسلغانغه قدر زندان‌غه سالماق ﴿ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ ﴾ ويوسف برلان برابر زندان‌غه ينه ايكى يكت كردىلر. برسى شربت‌چى، ايكنچى‌سى ايكمك‌چى ايدى آلار توش كوردىلر ﴿ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا ﴾ آلارنك برسى ايتدى مين توشمده خمر سقغانمنى كوردم ﴿ وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا ﴾

وايكنچيسى ايتدى مين نوشمده باشمه ايكمك كوتارگانمنى كوردم ﴿تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ﴾ اول كوتارگان ايكمكدن قوشلار آشيلار ﴿نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ اى يوسف اول توشنك تعبيرى نرسه؟ بزگه سويلب بيرگل؟ ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ۳۶ تحقيق بز سنى زندانداغى كشيلرگه يخشيلق ايتوچيلردن ديوب بلەمز ديديلر ﴿قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا﴾ آلارغه يوسف عليه السلام ايتدى سز رزق لانا تورغان طعام كيلودن اوّل مين سزگه آنك تأويلى برلان خبر بيرورمن كه سز ئلى آنك تأويلنى بلمگان بولورسز ﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي﴾ اوشبونى سزگه خبر بيرماكم ربم اوگرەتكان نرسەلردندر اما سحر برلان فلان برلان توگل ديدى سونكره آلارغه بوندای بيوك مرتبه گه ايرشونك سببين بيان ايدرگه شروع قيلدى ﴿إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ تحقيق مين الله تعالى گه ايمان كيلتورمگان قومنك ملتن قويدم هيچ اول دينگه التفات قيلمادم ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ ۳۷ وآلار قيامت كونينەده اوشانمىلار ﴿وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ مين آتالارم ابراهيم، اسحاق ويعقوب عليهم السلام دينينه ايادم ﴿مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ الله تعالى گه بر نرسەنى شريك قيلو بزنك اوچون هيچ جائز توگل ﴿ذَٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ﴾ اوشبو مسلمانلق بزگه وباشقه مسلمانلارغه اللەنك فضلىدر ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ ۳۸ لكن كوب كشى بو نعمت اوچون اللەغه شكر ايتميلر، سوكره آلارنى دينگه دعوة ايدب ايتدى ﴿يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَأَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ﴾ اى زندانداغى ايكى ايبداشم كوب الەلارغەمى عبادت ايتمك خيرلى ﴿أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ ۳۹ ياكه شريكسز بارچه مخلوقغه غالب وقهار بولغوچى الله تعالى گەمى عبادت خيرلو؟ شبهه يوق بر اللەغه عبادت خيرليدر ﴿مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ﴾ سز عبادت قيلمىسز، مگر آتالركز واوزكز هواكز برلان الله ديوب آت قوشقان صنملارغەغه عبادت قيلاسز ﴿مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ﴾ اول صنملارغه عبادت قيلونك درست لگى اوچون اللەتعالى هيچ دليل ايندرمادى فقط هواكز ايله عبادة قيلاسز ديدى ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ حكم ايتمك فقط الله تعالى گه گنه خاصدر الله نەامر ايتسه آنك امرينه اطاعت لازمدر ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ اول الله تعالى اوزندن باشقەغه عبادت قيلماسقه امر قيلدى ﴿ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ اوشبو دين توغرى بولغوچى دينىدر ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ۴۰ لكن كوبرك كشى بو دينىنك حق لغنى، وتوغريلغنى بلمازلر، يوسف عليه السلام ايبداشلرن نصيحت قيلب اسلامغه دعوت قيلغاچ توشلارن تعبيرگه شروع قيلب ايتدى ﴿يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي

﴿ رَبَّهُ خَمْرًا ﴾ ای زنداناغی ایکی ایبداشم برکز بو زندان‌دن چغارده خواجه‌سینه خمر یرتوچی بولور ﴿ وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَيُصْلَبُ ﴾ اما ایکنچی کز آسلور ﴿ فَتَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَاْسِهٖ ﴾ وباشنی قوشلر آشار. شوندن سوك ایتدیلر: بز توش کورگانمز یوق اویناب سویله‌دك‌دیو ﴿ قُضِيَ الْاَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيٰنِ ۝٤١ یوسف علیه السلام ایتدی سز سوراغان‌چه ومن حکم ایتکانچه اش تمام اولدی. یعنی نچوك تعبیر ایتدم شولای بولاچق دیدی ﴿ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ اَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا ﴾ آلارنك آراسندن قوتلور دیوب ظن قیلغان یولداشینه یعنی شربت‌چی‌گه یوسف علیه السلام ایتدی ﴿ اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ ﴾ خواجه‌کنك قاشنده مینی ذکر ایت یعنی پادشاهغه منم ناحق زندانده یاتقانمنی سویله مینی زندانده‌دین قوتقارسن دیدی ﴿ فَاَنْسٰهُ الشَّيْطٰنُ ذِكْرَ رَبِّهٖ ﴾ بس یوسفنی پادشاهسینه ایتورگه شیطان اونوتدردی ﴿ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ۝٤٢ بس نچه یللر یوسف زندانده قالدی ﴿ وَقَالَ الْمَلِكُ اِنِّي اَرٰى سَبْعَ بَقَرٰتٍ سِمَانٍ ﴾ بر وقت ملك ایتدی مین‌توشمده یدی سیمز صغر کوردم ﴿ يَاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ ﴾ اول یدی سیمز صغرنی یدی آرق صغرلار آشی‌لار ﴿ وَسَبْعَ سُنْۢبُلٰتٍ خُضْرٍ ﴾ دخی یدی یاشل ایکن قاملاری کوردم ﴿ وَاُخَرَ يٰبِسٰتٍ ﴾ وهم یدی قوری کیبکان ایکن قاملاری کوردم ﴿ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ اَفْتُونِي فِي رُءْيَايَ اِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ۝٤٣ ای جماعت اگر توش تعبیر ایته بلساکز منم توشمنی تعبیر ایدکز دیدی!) ﴿ قَالُوٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ ﴾ توش تعبیر ایدوچیلر ایتدیلر بو توش ساتاشوغنه‌در ﴿ وَمَا نَحْنُ بِتَاْوِيلِ الْاَحْلَامِ بِعٰلِمِينَ ۝٤٤ بز آندای ساتاشو توش‌لارنك تعبیرنی بلمی‌مز دیب ﴿ وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ اُمَّةٍ ﴾ یوسف علیه السلام ایله بر وقتده زندانغه کرگان ایکی یکت‌نك زندانده‌دین قوتلوب چقغانی کوب یللردن سوکره یوسفنك سوزنی ایسینه توشروب ایتدی: ﴿ اَنَا اُنَبِّئُكُمْ بِتَاْوِيلِهٖ فَاَرْسِلُونِ ۝٤٥ منی زندانغه یبارکز سوکره من بو توشنك تعبیرینی سزگه ایتورمن دیب. یباردیلر یوسف یانینه باردی وایتدی ﴿ يُوسُفُ اَيُّهَا الصِّدِّيقُ ﴾ ای درست سویلگوچی یوسف! ﴿ اَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرٰتٍ سِمَانٍ ﴾ سین بزلرگه یدی سیمز صغر حقنده جواب بیر ﴿ يَاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ ﴾ اول سیمز صغرلارنی یدی آرق صغر آشیدر ﴿ وَسَبْعِ سُنْۢبُلٰتٍ خُضْرٍ وَاُخَرَ يٰبِسٰتٍ ﴾ وهم یدی یاشل ایکن قاملی ویدی کیبکان ایکن قاملی حقنده بزگه جواب بیرگل؟ ﴿ لَعَلِّي اَرْجِعُ اِلَى النَّاسِ ﴾ شاید من مصر خلقی یانینه قایتوب توشنی تعبیر ایتوك ایله سویلرمن ﴿ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ۝٤٦ شاید آلارده سنك قدرکنی بلوب زندان‌دن چغارورلردیدی ﴿ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَاَبًا ﴾ یوسف علیه السلام ایتدی یدی یل بر توتاش ایکون ایکارسز! ﴿ فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْۢبُلِهٖ ﴾ واوروب آلغانکزنی

قاملنده سافلا كز ﴿ الّا قَلِيلاً مِّمّا تَاْكُلُونَ ﴿٤٧﴾ مگر اوزكز آشارلق غنه آزغنه سوغوب
آلورسز ﴿ ثُمَّ يَاْتِي مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ ﴾ مونك سوكنده يدى يل آچلق يللر
كيلور ﴿ يَاْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ ﴾ اول آچلق يللر، اوّلده حاضرلكان آشلق لار كزنى
بارچه سنى آشار يعنى اول يللرده حاضرلكان ايكون لركزنى آشارسز ﴿ الّا قَلِيلاً
مِّمّا تُحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾ مگر اورلق اوچون ساقلاغان آزغنه آشلقكزنى قالدررسز
﴿ ثُمَّ يَاْتِي مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ ﴾ سوكره بو آچلق يللرنك سوكنده يـنه بر يل كيلور
﴿ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٤٩﴾ اول يلده آدملر كه ياغمورلار ياوار ويمشلر
سغارلار يعنى هر جهتدن كيكلك اولور ديدى، سوكره ساقى فايتوب پادشاهغه خبر
بيردى ﴿ وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ ﴾ پادشاه ايتدى اول يوسف نى زندان دن آلوب مكا كيلتوركز
ديب ﴿ فَلَمّا جَاءَهُ الرَّسُولُ ﴾ يوسف عليه السلام نى چاقرغه ايلچى كيلكاچ ﴿ قَالَ ارْجِعْ
اِلٰى رَبِّكَ ﴾ يوسف عليه السلام ايلچى گه ايتدى بار پادشاهكا فايت! ﴿ فَسْئَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الّٰتِي
قَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ ﴾ بس اول پادشاه دن سوراغـل منى كوروب قوللرين گيسكان
خاتونلارنك حاللرى نچوك ايكان؟ تاين كه آلارنك شرلرندن منم ظلما محبوس
ايدكم بلونسون ديدى ﴿ اِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾ تحقيق منم ربم آلارنك مكرلرنى
بلكوچيدر، بس پادشاه خاتونلارنى جيوب: ﴿ قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ ﴾ ايتدى حالكز
نچـوك؟ ﴿ اِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ ﴾ يوسفنى اوزكزگه يافنلق قيلورغه
استاگان وقتكزده نه سويله دى ونه قيلدى يوسفده عيب بارمى ديوب ﴿ قُلْنَ حَاشَ
لِلّٰهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ ﴾ خاتونلار ايتدى حاشا لله اول يوسفدن بز برتورلى ده
ياوزلق كورمدك هم بلمدك ديوب جواب بيردىلر، خاتونلر يوسفنى پاكلاغاچ وبو مناظره
وبو تيكشروگه سبب زليخا اولدغندين ﴿ قَالَتِ امْرَاَتُ الْعَزِيزِ الْـٰٔنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ ﴾
زليخا ايتدى اوشبو وقت حق لق ظاهر بولدى ﴿ اَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ ﴾ مين يوسفنك
يافين لق قيلماقنى استادم ﴿ وَاِنَّهُ لَمِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿٥١﴾ تحقيق اول يوسف خيانت ايتوچيلردن
دگل صادقلردندر ديدى، بو خبرنى ايلچى يوسف عليه السلام غه ايرشدردى، يوسف
عليه السلام ايتدى ﴿ ذٰلِكَ ﴾ آلارنك اوشبو شهادتلرى ﴿ لِيَعْلَمَ اَنِّي لَمْ اَخُنْهُ بِالْغَيْبِ ﴾ اوزى
يوق وقتده خاتونينه خيانت ايتماگانمنى عزيز بلسون اوچون ﴿ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي
كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٥٢﴾ وهم بلسونلر اوچون خيانت ايدوچيلرنك حيله وخيانتلرينى
الله تعالى يولغه سالماز بروقت خيانت ايدكى بلنور ديدى، سوكره يوسف عليه السلام الله غه
تواضعلق قيلوب ايتدى ﴿ وَمَا اُبَرِّئُ نَفْسِي ﴾ مين نفسمنى پاكله ميمن ﴿ اِنَّ النَّفْسَ لَاَمّارَةٌ بِالسُّوءِ ﴾
نفس البته ياوزلق برلان امر قيلغوچيدر ﴿ اِلّا مَا رَحِمَ رَبِّي ﴾ مگر نفس بيورغان
قبيح عمل لردين ربم رحمت قيلغان كشى لارگنه قوتولور ﴿ اِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

تحقيق منم ربم يارلقاغوچى ورحمت ايدوچى در ديب ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ﴾ پادشاه ايتدى مكا اول يوسفنى كيلتركز ﴿اَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي﴾ آنى اوزمه خالص يولداش قيلامن ديدى ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُ﴾ بس پادشاه يوسف عليه السلام برلان سويلشكاچ وحقيقت حالنى بلكاچ ﴿قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ اَمِينٌ﴾ ۵۴ پادشاه ايتدى بوكون سين بزنك يانمزده امين وعزتلى اورن صاحبى سك ديدى ﴿قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْاَرْضِ﴾ يوسف عليه السلام پادشاهغه ايتدى منى مصر يرنده گى خزينه لرگه ساقچى وقاراوچى ايتوب قوى ﴿اِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾ ۵۵ تحقيق مين اوزمه تابشرلغان اشلرنى محافظه قيلورمن واورننده مصلحتچه اش قيلورمن ديدى ، الله تعالى ايته ﴿وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْاَرْضِ﴾ اوشانداق يوسفنى مصر يرنده قادر قيلدق ﴿يَتَبَوَّاُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاۤءُ﴾ اول يردن تلاگان اورنده تورورغه اورن حاضرلر ﴿نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاۤءُ﴾ بزرحمتمزنى تلهگان كشيلارمزگه ايرشدررمز ﴿وَلَا نُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ۵۶ احسان ايدوچيلارنك اجر وثواب لارينى هيچ ضايع قيلمامز ﴿وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ ۵۷ ايمان كيلتروب تقوالق قيلغان كشيلرگه آخرة اجرلرى البته دها يخشيراق ، دها خيرلورا كدر ◆ ﴿وَجَاۤءَ اِخْوَةُ يُوسُفَ﴾ پادشاه يوسف عليه السلام نى خزينه دارقيلغاچ يوسف عليه السلام نك قرداشلرى مصرغه آشلق آلورغه كيلديلر ﴿فَدَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ يوسف يانينه آشلق سورارغه كرديلر ﴿فَعَرَفَهُمْ﴾ يوسف آلارنى تانودى ﴿وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ﴾ ۵۸ اما قرداشلرى يوسفنى تانومادىلر ، شول وقت يوسف آلاردن سوراشدى: سز نيچه قرداش؟ سز كم بالالرى؟ ايگون سزده دەمى يوق؟ آتا كزنه حالده؟ ديوب ، آلار جواب بيردىلر: بز ابراهيم نسلندن يعقوب پيغمبر اوغللارى ، اوزمز اون ايكى ايدك ، يوسف اسملى قرداشمزنى بورى آشادى ، حاضر اون بر قالدق ، بنيامين اسملى كچى قرداشمز آتامز ياننده قالدى بز مونده اوناو كيلدك ديوب ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ﴾ يوسف عليه السلام آلارغه سفر جهازلارنى حاضرلب هربرسينه بر توه يوگى آشلق بيرگاچ ﴿قَالَ ائْتُونِي بِاَخٍ لَكُمْ مِنْ اَبِيكُمْ﴾ آتا كز ياننده قالغان كچى قرداشكزنى ده مكا كيلتركز ديوب ايتدى ﴿اَلَا تَرَوْنَ اَنِّي اُوفِي الْكَيْلَ﴾ كورەسز بيت مين اولچاونى هيچ خيانت سز تمام قيلامن ﴿وَاَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ﴾ ۵۹ وضيافت قيلغوچى لارنكده خيرلوسى من ﴿فَاِنْ لَمْ تَاْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي﴾ اگر اول قرداشكزنى كيلتورمه سه كز منده سزنك اوچون كيل يوق يعنى آشلق بيرمامن ﴿وَلَا تَقْرَبُونِ﴾ ۶۰ ومكا يافن ده كيلما كز ديدى ﴿قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ اَبَاهُ﴾ قردشلرى ايتدىلر اول بنيامينى آتاسندن سورارمز ﴿وَاِنَّا لَفَاعِلُونَ﴾ ۶۱ البته بز اول اشنى اشليه چكمز ديديلر ﴿وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ﴾

يوسف عله السلام خدمت‌چی‌لرینه ایتدی بولارنك آقچه‌لارنی یوکلرینه قویوکز ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَآ اِذَا انْقَلَبُوٓا اِلٰٓى اَهْلِهِمْ﴾ قچان آلار اویلرینه قایتسالار شاید اول آقچه‌لارنی تانورلار ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ همده شاید مکا آلار اول آقچه‌لاری برلان ینه‌دن کیلورلار. هم آلار بلمگانده یوسف علیه السلامنك خدمتچی‌لاری شولای اشله‌دیلر ﴿فَلَمَّا رَجَعُوٓا اِلٰٓى اَبِيهِمْ قَالُوا يٰٓاَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ﴾ قچان آلار آتالرینه قایتقاچ ایتدیلر: ای آتامز بزدن اولچاو تیولدی دیوب قصه‌نی سویله‌دیلر ﴿فَاَرْسِلْ مَعَنَآ اَخَانَا﴾ بس بزنك برلان کچی قرداشمز بنیامین‌نی‌ده یبار ﴿نَكْتَلْ﴾ اول بارسه آشلق اولچاب آلوب قایتورمز ﴿وَاِنَّا لَهُ لَحٰفِظُونَ﴾ بز آنی البته هلاك بولودن سافلاغو چیلرمز دیدیلر ﴿قَالَ هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ یعقوب علیه السلام ایتدی بو بنیامین حقنده سزگه نچوك اوشانیم! ﴿اِلَّا كَمَآ اَمِنْتُكُمْ عَلٰٓى اَخِيهِ مِنْ قَبْلُ﴾ موندن الك آنك قرداشی یوسف حقنده سزگه اوشانغان ایدمده نی قیلدکز، یوسفنیده سافلیمز دیوب آلوب کیتدنکزده غایب ایتدنکز، مونی‌ده شولای قیلورسز دیدی ﴿فَاللّٰهُ خَيْرٌ حٰفِظًا﴾ بس الله‌تعالی سافلامقده خیردر آکارغه تاپشوردم ﴿وَهُوَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِينَ﴾ اول الله تعالی رحمت ایتـــوچی‌لارنکده ایك رحمت‌لی‌سیدر ﴿وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ اِلَيْهِمْ﴾ یوکلرن آچقاچ آشلق آلورغه بیرگان آقچه‌لارینی یوکلرنده اوزلرینه کیری قایتارلغان تابدیلر ﴿قَالُوا يٰٓاَبَانَا مَا نَبْغِى﴾ ایتدیلر ای آتامز بزیالغان سویله‌می‌مز ﴿هٰذِهِ بِضَاعَتُنَا﴾ اوشبو آقچه مصر خزینه‌چی‌سینه طعام برابرینه بیرگان آقچه‌مزدر ﴿رُدَّتْ اِلَيْنَا﴾ اوزمزگه کیری‌قایتارلغان بس بینامین‌نی یبار مصرغه باریق ﴿وَنَمِيرُ اَهْلَنَا وَنَحْفَظُ اَخَانَا﴾ اهل‌مزگه آشلق آلوب قایتورمز وقرداشمز بنیامین‌نی‌ده ساقلارمز ﴿وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ بنیامین بارسه‌دخی بر توه یوکی آشلق آرتق آلورمز ﴿ذٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ اول بر توه یوکی اول پادشاهغه قاراغانده بیك آز نرسه‌در آنك اوچون هیچ آغرقسونماس دیدیلر ﴿قَالَ لَنْ اُرْسِلَهُ مَعَكُمْ﴾ یعقوب علیه‌الســلام ایتدی البته مین سزنك برلان بنیامین‌نی یبـــارمیمن ﴿حَتّٰى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ لَتَاْتُنَّنِى بِهِ﴾ تاین‌که بنیامین‌نی اوزمه سلامت تابشرماقکزغه منکا آلله طرفندین بولغان عهد ومیثاقنی ویرگانکزگه چاقلی یعنی الله اسمی برلان یمین ایتـکانچه ﴿اِلَّآ اَنْ يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مگر بارچـه‌کز باشینه بر تورلی‌هلاکت وبلا کیلسه اول‌وقت معذورلارسز دیدی ﴿فَلَمَّآ اٰتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ﴾ بس‌قچان آتالری یعقوب علیه‌السلامغه عهدلارن‌بیرگان‌زمانده ﴿قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ یعقوب علیه‌السلام ایتدی بزسویلگان سوزلرگه الله‌تعالی کفیل‌در دیوب ﴿وَقَالَ يٰبَنِىَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ﴾ یعقوب علیه‌السلام اوغـــل‌لرینه ایتدی: ای اوغل‌لارم

مصرغه كرگانده همه‌كز بر جولى بر قاپقادن كرما كز ﴿ وَادْخُلُوا مِنْ اَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ
تورلى كز تورلى قاپقالاردن كركز! ﴿ وَمَا اُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ﴾ اللهدن
كيلكان قضا حقنده هيچ نرسه برله سزكه فائده ايتاركه حالمدن كيلميدر ﴿ اِنِ الْحُكْمُ
اِلَّا لِلّٰهِ ﴾ حكم هيچ كمنك وسعنده توكل اللهغه خاصدر ﴿ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ﴾ مين اول
اللهغه توكل ايتدم ﴿ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾ وهم توكل ايدوجيلرده فقط
شول اللهغه توكل ايتسونلر ﴿ وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ اَمَرَهُمْ اَبُوهُمْ ﴾ آلار آتالرى
قوشقانچه تورليسى تورلى قابقادن كرگانلرى زمانده ﴿ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ
شَيْءٍ ﴾ يعقوب عليه السلامنك سوزى آلارغه اللهدن كيلكان قضا حقنده هيچ نرسه
فائده بيرمادى ﴿ اِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضٰيهَا ﴾ مگر يعقوب عليه السلامنك كوكلنده گى
حاجتنى گنه ادا قيلدى ﴿ وَاِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنٰهُ ﴾ تحقيق يعقوب بز بلدرگان
نرسه‌لرنى بلگوچيدر. وشونك موجبنچه عمل قيلغوچيدر. شونك اوچون بالالرينه
اللهنك قضاسى بولغان برشيئى سزدن دفعگه قادر توگلمن ديدى، رأى وتدبيرينه
اغترار ايتمدى ﴿ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ لكن كوب كشى اسبابغه شروع
قيلوب اللهغه تابشرلمق كرك ايدكنى بلمى‌لر ﴿ وَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰى يُوسُفَ اٰوٰى اِلَيْهِ
اَخَاهُ ﴾ قچان آلار مصرغه يتوب يوسف يانينه كرگاچ يوسف قرداشى بنيامينى
قچاقلادى ﴿ قَالَ اِنِّي اَنَا اَخُوكَ ﴾ وايتدى مين سنك قرداشك يوسفمن ﴿ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾ بس قرداشلرگنك بزگه قيلغان نچاراشلرى اوچون قايغورمادىوب
﴿ فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ ﴾ بس آلارنك سفر نرسه‌لرن حاضرلگاچ يعنى آشلق‌لار
اولچاب بيرگاچ ﴿ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ اَخِيهِ ﴾ ايگون اولچى تورغان ساوتنى
قرداشى بنيامين يوگينه قويدى، اول ساوت اولده سوساوتى ايدى، اوزى آلتوندين
ايدى، سونكره حضرت يوسف اول ساوتنى ايگن اولچار اچون كيله قيلدى، جعل
السقاية ديمككنك وجهسى شولدر ﴿ ثُمَّ اَذَّنَ مُؤَذِّنٌ ﴾ سوكره بر كشى قچقردى ﴿ اَيَّتُهَا
الْعِيرُ اِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾ اى كروان خلقى سز اوغريلرسز ديوب ﴿ قَالُوا وَاَقْبَلُوا
عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾ وآلارغه قارشى كيلوب يوسفنك قرداشلرى نرسه يوغالتدوكز؟
ديوب ايتديلر ﴿ قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ ﴾ ايتديلر پادشاهنك شراب ساوتنى يوغالتدوق
﴿ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ ﴾ آنى كلتورگان كشيگه بر توه يوگى آشلق بيرله‌در
﴿ وَاَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾ واول آشلقنى تاپشرورغه اوزم كفيلمن ديدى ﴿ قَالُوا تَاللّٰهِ
لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْاَرْضِ ﴾ ايتديلر اوزكز بله‌سز والله بز مصر يرنده
بوزقلق قيلور اوچون كيلمادك ﴿ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٣﴾ وهم بز قاراقلارده توگلمز
﴿ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ اِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾ آرتلارندن كيلكان كشى‌لر ايتديلر: اگر

اوغرلامادق دیگان سوزگزده یالغانچیلر بولسه گز یعنی شراب ساوتی سزدن تابولسه اوغرینگ جزاسی نرسه بولور دیب؟ ﴿قالُوا جَزٰٓاؤُهٗ مَنْ وُجِدَ فِی رَحْلِهٖ فَهُوَ جَزٰٓاؤُهٗ﴾ ایتدیلر اوغرینگ جزاسی اگر ساوت کم یوگندن تابولسه شول کشینی اوزن آلمق آنگ جزاسی اولور دیدیلر آل یعقوب ده. اوغرینگ جزاسی شول اوغرینی مال صاحبینه تسلیم ایدله ایدی و آنکا برسنه قل اولارق خدمت ایتدرمک ایدی ﴿کَذٰلِکَ نَجْزِی الظّٰلِمِینَ﴾ ظالملرگه بزشولای جزاء قیلامز دیدیلر ﴿فَبَدَاَ بِاَوْعِیَتِهِمْ قَبْلَ وِعٰٓاءِ اَخِیهِ﴾ بس یوسف قرداشلرینگ آشاق تباب فایتا ترغان ساوتلرن یعنی یوکلرین تیکشوره وتتی باشلادی قرداشی بنیامین یوگندن اوّل باشقه‌لار یوگون تیکشوردی ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهٰا مِنْ وِعٰاءِ اَخِیهِ﴾ سوکره اول ساوتنی قرداشی بنیامین یوگندن چغاروب آلدی، وبنیامین اوغرلاغان اسملی بولوب یوسف‌ده قالدی ﴿کَذٰلِکَ کِدْنٰا لِیُوسُفَ﴾ یوسف که قرداشنی آلوب قالور اوچون شولای حیله قیلدردق ﴿مٰا کٰانَ لِیَاْخُذَ اَخٰاهُ فِی دِینِ الْمَلِکِ﴾ مصر پادشاهسی دینی حکمنچه یوسف قرداشنی آلوب قالورغه قادر توگل ایدی چونکه آنگ دینینده اوغرینی قل ایتوب آلوب قالورغه یارامی ایدی. اما یعقوب علیه‌السلام شریعتنده بار ایدی شونگ اوچون یوسف اوغرلاوچینگ جزاسنی قرداشلرندن ایتدردی ﴿اِلّٰآ اَنْ یَشٰٓاءَ اللّٰهُ﴾ لکن اللهنگ تلامکی ایلان یوسف حیله قیلدی ﴿نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مَنْ نَشٰٓاءُ﴾ تلاگان کشی لرمزگه علم بیروب درجه‌لرنی یوقاری والوغ قیلورمز ﴿وَفَوْقَ کُلِّ ذِی عِلْمٍ عَلِیمٌ﴾ هر علم ایاسی کشیدن آرتق عالم بولور ﴿قٰالُوٓا اِنْ یَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ اَخٌ لَهٗ مِنْ قَبْلُ﴾ قرداشلری ایتدیلر، بنیامین اوغرلاسه اوغرلار، آلارده اول عادت بار موندن اوّل آنگ قرداشی یوسف‌ده اوغریلق قیلغان ایدی دیدیلر، یوسف علیه‌السلام‌نگ آناسینگ باباسندن قالغان بر صنی بار ایدی آناسی شول صنمغه عبادة قیله ایدی یوسف علیه السلام آناسنگ شول صنمغه عبادة قیلون یاراتماینچه آنکار عبادة نی بترر اچون صنمنی آلوب واتعالاب یولغه تاشلادی، شونی آغالری اوغریلق ایله تعبیر ایدب یوسف علیه‌السلامنی خورلادیلر ﴿فَاَسَرَّهٰا یُوسُفُ فِی نَفْسِهٖ وَلَمْ یُبْدِهٰا لَهُمْ﴾ یوسف قرداشلری سویلاگان قصه‌نی آنلارغه اظهار ایتماینچه کوکلنده ساقلادی ﴿قٰالَ اَنْتُمْ شَرٌّ مَکٰانًا﴾ کوکلندن ایتدی سزلار اول توغری‌ده یوسف‌دن ناچار راق چونکه یوسف صبی لقده صنم آلمش اما سز بالغ وقتکزده یوسفنی اوغرلاب قل دیوب ساتدکزدیوب ﴿وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمٰا تَصِفُونَ﴾ سزنگ یالغان صفت لاریابقانکزنی الله تعالی بله در ﴿قٰالُوا یٰٓاَیُّهَا الْعَزِیزُ اِنَّ لَهٗ اَبًا شَیْخًا کَبِیرًا﴾ ایتدیلر ای عزیز تحقیق آنگ الوغ وعزتلی قارت آتاسی بار بو بالا آنگ قاشنده صاحب قدردر ﴿فَخُذْ اَحَدَنٰا مَکٰانَهٗ﴾

آنك اورنينه بزنك برمزنى آلغل آنى يبار ﴿ انّا نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٧﴾ تحقيق بز سنى يخشيلق قيلغوچيلردن ديوب بلەمز ايمدى سن بزگه يخشيلغكنى تمام قيلغل ديديلر ﴿ قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ اَنْ نَاْخُذَ ﴾ يوسف ايتدى الله ساقلاسون اوغرلاوچى دن باشقه نى آلورغه ﴿ اِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ ﴾ نرسه مزنى كم يوگندن تابساق آنى غنه آلامز ﴿ اِنَّا اِذًا لَظٰلِمُونَ ﴿٧٩﴾ اگر بز باشقه نى آلوب قالساق ظالم لاردن بولورمز ديوب ﴿ فَلَمَّا اسْتَايْئَسُوا مِنْهُ ﴾ بس بنيامين نى قوتقارب آلودن اميدسز بولغاچ ﴿ خَلَصُوا نَجِيًّا ﴾ آولاقده مشورة قيلورغه آيرلوب چقديلر ﴿ قَالَ كَبِيرُهُمْ اَلَمْ تَعْلَمُوا اَنَّ اَبَاكُمْ قَدْ اَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ ﴾ الوغلارى ايتدى بلاسزمى بنيامين نى سلامت قولينه تابشرورغه آتاكز سزدن الله اسمى برلان عهد آلدى ﴿ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِى يُوسُفَ ﴾ وموندن الك يوسف حقنده چيكدن طش اش قيلغان ايدكز آنى اونوتدكزمى؟! ﴿ فَلَنْ اَبْرَحَ الْاَرْضَ حَتّٰى يَاْذَنَ لِى اَبِى ﴾ آنام قايتورغه اذن بيرگانچه مصر يرندن هيچ كيتمايمن ﴿ اَوْ يَحْكُمَ اللّٰهُ لِى ﴾ ويا كه بنيامين نك نجاتى حقنده خير لى لك برلان الله تعالى مكا حكم قيلغانچه غه قدر ﴿ وَهُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِينَ ﴿٨٠﴾ اول الله تعالى حاكملرنك خيرلوسيدر (شوندن سوك يوسف يانينه باروب غايت غيرت ايله بنيامين نى آلورغه ترشدى لكن موفق بولمادى) ﴿ ارْجِعُوا اِلٰى اَبِيكُمْ ﴾ زور آغالرى ايتدى ايندى سز آتاكز يانينه قايتوكز ﴿ فَقُولُوا يٰاَبَانَا اِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ ﴾ وآتاكزغه ايتكز اى آتامز تحقيق اوغلك بنيامين اوغريلق قيلدى ﴿ وَمَا شَهِدْنَا اِلَّا بِمَا عَلِمْنَا ﴾ بز كورب بلگانمز نيگنه شهادة بيرەمز ﴿ وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حٰفِظِينَ ﴿٨١﴾ بز عيبنى بلگوچيلر توگلمز يعنى بنيامين يوگندين مشربه چقمانى برله خبر بيرامز اما اول مشربه نى اوغرلاديمى يا كه اوزمز كورمگانده آنك يوگينه كشى قويديمى آنسن الله بلەدر ديمك ﴿ وَسْئَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِى كُنَّا فِيهَا ﴾ وبز بولغان قريه خلقندين سوراغل ﴿ وَالْعِيرَ الَّتِى اَقْبَلْنَا فِيهَا ﴾ وبزلر شول قريه ده بر كاروانغه تصادف ايتدك آلاردن سوراغل آلار بزنك حالمزنى بلەلر آلار بزنك اشمزده وسوزمزده توغريلقمز ايله شهادة ويرر ديدديلر ﴿ وَاِنَّا لَصٰدِقُونَ ﴿٨٢﴾ بو سوزلرمزنى بز تحقيق درست سويلاوچيلارمز ديديلر ﴿ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ﴾ يعقوب عليه السلام ايتدى سز سوزلركزده صادق توگللرسز بلكه نفسكز بر يمان اشنى ماتور ايتوب كورساتكاندرده اول اشنى بنيامين غه قيلغان سز ﴿ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ﴾ مكا ايندى كوركام صبر لازمدر ﴿ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَاْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًا ﴾ اميد ايده من كه آلارنك بارچه سنى مكا الله تعالى كيترور ﴿ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ شكسز الله تعالى آلارنك يوقلغندين قايغى چيكگانمنى بلگوچيدر وهر اشده موافقنچه حكم قيلغوچيدر ﴿ وَتَوَلّٰى عَنْهُمْ ﴾ يعقوب عليه السلام

آچولانوب آلاردن اعراض قيلدى ﴿ وَقَالَ يٰاَسَفٰى عَلٰى يُوسُفَ ﴾ وايتدى يوسفم اوچون
نى الوغ حسرت در ﴿ وَابْيَضَّتْ عَيْنٰاهُ مِنَ الْحُزْنِ ﴾ قاطى حسرت برلان يوسف اوچون
يغلاب ايكى كوزى آغاردى يعنى كوزى ضعيفلندى يا كه سوقرايدى ﴿ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴾
شولاى اولسه ده يعقوب عليه السلام قايغوسن اچنده ساقلاب هيچ كمگه شكايت
ايتمدى صبر ايتدى ﴿ قَالُوا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ ﴾ فرداشلرى ايتديلر والله همان ده
سين يوسف نى سويلى سك ﴿ حَتّٰى تَكُونَ حَرَضاً ﴾ حتى كه بولاى بولساك آنك اوچون
قايغورب آورو، سرخاو بولورسك ﴿ اَوْ تَكُونَ مِنَ الْهٰلِكِينَ ﴾ ويا كه هلاك
بولورسك ديو ﴿ قَالَ اِنَّمٰا اَشْكُوا بَثِّى وَحُزْنِى اِلَى اللّٰهِ ﴾ يعقوب عليه السلام اوغللرينه
فارشى ايتدى: تحقيق مين قايغو وساغشمنى الله غه شكايت قيلامن ﴿ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مٰا
لاٰ تَعْلَمُونَ ﴾ الله تعالى طرفندن الهام ايلان سز بلمگان نرسه لارنى مين بلامن،
﴿ يٰبَنِىَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَاَخِيهِ ﴾ يعقوب عليه السلام ايتدى: اى اوغللارم!
مصرغه باروب يوسف برلان قرداشى بنيامين خبرينى ازلا كز ﴿ وَلاٰ تَايْئَسُوا مِنْ
رَوْحِ اللّٰهِ ﴾ والله نك رحمتندن اميد كزنى كيسما كز ﴿ اِنَّهُ لاٰ يَايْئَسُ مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ
اِلاَّ الْقَوْمُ الْكٰفِرُونَ ﴾ تحقيق كافرلار گه باشقه خلق الله نك رحمتندن اميدنى
كيسماز. اوغللرى مصرغه بار رغه چقديلر وباردىلر ﴿ فَلَمّٰا دَخَلُوا عَلَيْهِ ﴾ بس آلار
يوسف يانينه باروب كرگاچ ﴿ قَالُوا يٰاَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَاَهْلَنَا الضُّرُّ ﴾ ايتديلر اى
عزيز! بزگه وجماعتمزگه بيك قاتى آچلق كيلدى ﴿ وَجِئْنَا بِبِضٰاعَةٍ مُزْجٰاةٍ ﴾ وسز گه
قاتش، كيچمى تورغان ناچار آقچه لر ايلان كيلدك باشقه آقچه لارمز يوق ﴿ فَاَوْفِ
لَنَا الْكَيْلَ ﴾ بس بزلرگه اولچاونى تمام قيل ﴿ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنٰا ﴾ وهم كوچمز يتمگان
قدرسنى بزگه صدقه قيلغل ﴿ اِنَّ اللّٰهَ يَجْزِى الْمُتَصَدِّقِينَ ﴾ صدقه قيلوچيلارغه الله
تعالى خيرلى جزالار بيرور، يوسف عليه السلام قرداشلرينك بو حاللرن كورگاچ
كوكلى يومشاردى ﴿ قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مٰا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَاَخِيهِ ﴾ يوسف عليه السلام
ايتدى سز بلاسزمى كوكلكزده‌مى يوسفغه وآنك قرداشى بنيامين غه نه لر قيلدكز؟!
﴿ اِذْ اَنْتُمْ جٰهِلُونَ ﴾ سزلار اول وقتده جاهللر ايدكز ﴿ قَالُوا ءَاِنَّكَ لَاَنْتَ يُوسُفُ ﴾
ايتديلر ئللە سين يوسف‌مى ديوب؟ ﴿ قَالَ اَنَا يُوسُفُ وَهٰذٰا اَخِى ﴾ يوسف عليه السلام ايتدى
مين يوسف‌من واوشبو بنيامين منم قرداشم در ﴿ قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنٰا ﴾ تحقيق الله تعالى بزگه
دولت ودرجه لر بيردى ﴿ اِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ ﴾ تحقيق بركشى الله‌دن قورقوب باشينه
كيلگان اشلرگه صبر قيلسه ﴿ فَاِنَّ اللّٰهَ لاٰ يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ بس شكسز الله
تعالى يخشيلق وصبرلق قيلغان كشى لارنك اجرينى ضايع قيلميدر ﴿ قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰثَرَكَ
اللّٰهُ عَلَيْنٰا ﴾ عذر ايتوب ايتدى لار والله سنى الله تعالى بزگه آرتق بولما قلغكنى اختيار ايتدى

علم عقل ملك كبى اوصاف كمال ايله، ايمدى سين بزدين كيچسالك ايدى ديما كدر ﴿ وَانْ كُنَّا لَخٰطِئِينَ ﴾ گرچه بز خطاء اشلاوچيلر بولسافده ديديلر ﴿ قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ﴾ يوسف عليه السلام ايتدى بو كون ده سزگه هيچ عيب وحقارت يوقدر ﴿ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ ﴾ قيلغان اشكزنى الله تعالى يارلقاسون ﴿ وَهُوَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِينَ ﴾ اول الله تعالى بيك رحمتلى وبيك شفقتلى در ان شاء الله يارلقار ﴿ اذْهَبُوا بِقَمِيصِى هٰذَا فَاَلْقُوهُ عَلٰى وَجْهِ اَبِى يَاْتِ بَصِيرًا ﴾ منم اوشبو كولماكمنى آلوب كيت كزده آتامنك يوزينه قويكز آتامنك كوزلارى آچلور كوره باشلار ﴿ وَاْتُونِى بِاَهْلِكُمْ اَجْمَعِينَ ﴾ وهم بارچه ايو جماعتكز ايله منكا كيلوكز ديدى آتامده وباشقه لارده كيلسون ﴿ وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ اَبُوهُمْ اِنِّى لَاَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا اَنْ تُفَنِّدُونِ ﴾ اوغللارينك كروانى مصردن آيرلغاج آتالرى يعقوب عليه السلام ايتدى مين يوسفنك رائحه سن تابام اگر منى قارت لغيندن ساتاشوب سويلى ديوب ايتمه سه كز منم بو سوزمه اوشانورسز ديدى ﴿ قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِى ضَلٰلِكَ الْقَدِيمِ ﴾ يانداغى لار والله سين ايسكى چه يوسف برلان ساتاشمقده سك الى شول يوسفنى ايسكدين چغارميسك ديديلر ﴿ فَلَمَّا اَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ اَلْقٰيهُ عَلٰى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ﴾ يوسف عليه السلامنك سلامتلكى ايله بشارة بيرگوچى كيلكاج يوسف عليه السلامنك كولماكينى يعقوب عليه السلامنك يوزينه سالدى يعقوب عليه السلامنك كوزلارى آچلدى كوره تورغان بولدى ﴿ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّى اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴾ شول وقت يعقوب عليه السلام ايتدى: مين سزگه ايتمادممى؟ مين الله طرفندن سز بلمگان نرسه لرنى بلهمن ديوب ﴿ قَالُوا يٰاَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا ﴾ اوغل لرى اى آتامز بزنك گناهلرمز اچون مغفرة طلب قيلسانه ﴿ اِنَّا كُنَّا خٰطِئِينَ ﴾ تحقيق بز خطا قيلغوچيلردن بولدق ديديلر ﴿ قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّى ﴾ يعقوب عليه السلام ايتدى تيزدن من سزنك اوچون استغفار ايدرمن ديدى ﴿ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ تحقيق اول الله تعالى يارلقاغوچى ورحمت قيلغوچيدر (شوندن صوك بارچه سى يتمش ايكى جان مصرغه كيتديلر) ﴿ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰى يُوسُفَ اٰوٰى اِلَيْهِ اَبَوَيْهِ ﴾ يعقوب عليه السلام بتون جماعتى ايله يوسفقه بارب كرگاچ يوسف عليه السلام آتاسى ايله آنا بر توغمه قردشن فوچافلادى، يوسف عليه السلامنك آتاسى بنيامنك نفاسنده وقت وفات ايتدى ﴿ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِنِينَ ﴾ وايتدى ان شاء الله هر بلادن امين بولوب مصرغه كركز ديوب ﴿ وَرَفَعَ اَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ ﴾ آتاسى برلان آبصطاسنى تحت كه كوتاردى يعنى اوتورتدى ﴿ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا ﴾ وبارچه سى يوسف عليه السلامنى الوغلاب سجده گه يقلدى لر ﴿ وَقَالَ يٰاَبَتِ

هٰذَا تَأْوِيلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ ﴾ يوسف عليه السلام ايتدى : اى آتام اوّلده كورگان توشمنك تأويلى اوشبودر ﴿ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا ﴾ تحقيق اول توشمنى ربم صادق قيلدى ﴿ وَقَدْ أَحْسَنَ بِي ﴾ تحقيق الله تعالى ميكا احسان قيلدى ﴿ إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ ﴾ چونكه مينى زندان‌دن چقاردى ﴿ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ ﴾ وسزلارنى صحرادن كيلتوردى ﴿ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي ﴾ قرداشلرم برلان آرامزده شيطان فساد سالغان سو كنده ﴿ إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ ﴾ تحقيق منم ربم الله تعالى تلاگان بنده‌سينه شفقت برلان اش قيلغوچى‌در ﴿ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٩٩﴾ تحقيق اول الله‌تعالى هر نرسه‌نى بلكوچيدر ومصلحت‌چه اش قيلغوچيدر ﴿ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ﴾ يارب مكا مصر مملكتنى بيردك ومكا توش تعبير ايدونى اوگراتدك ﴿ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ﴾ اى ير وكوكلرنى ياراتقوچى ربم ﴿ أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ﴾ دنياده‌هم آخرتده مكاسن ياردمچى‌سك وهر اشمه خواجه‌سنك ﴿ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا ﴾ اى ربم مينى اسلام اوزره بولغان حالمده دنيادن اوتكار، آل ﴿ وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾ وايدگو ويخشى كشى‌لرگه مينى توتاشدر ديوب. يعقوب‌عليه‌السلام مصرده لون‌ايكى ويا كه اون‌يدى‌سنه توردى* ﴿ ذٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ ﴾ اى محمد بو يوسف قصه‌سى سكا غيب خبرلرندن بر خبردر ﴿ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ﴾ آنى بز سكا وحى قيلامز ﴿ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾ يوسف‌نك قرداشلرى مكر وحيله قيلوب يوسف‌نى قيوغه سالوروغه اتفاق ايتدكلرنده سين آلار ياننده يوق ايدك. بس بوندای غيب خبرلرنى امتكا قصه قيلمافك اگر آلار اعتبار قيلسه‌لر سنك حق رسول ايدكنكا يتشرلك دليلدر ديمك ﴿ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾ گرچه سين نى قدر هر كمنك هدايتنه حريص بولوب ايات ومعجزه‌لر كورساتسا كده كوب كشى عنادلرى سببلى ايمان كيلتورماسلار ﴿ وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ﴾ ايمان‌غه كيلولرى اوچون سين آلاردن اجر (حق) سورامى‌سك حق بيرودن قورقب ايمانغه كيلميلر ديور ايدك ﴿ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾ اول قرآن بارچه عالمگه وعظدن باشقه نرسه توگل ﴿ وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ﴾ ير وكوكلرده، الله‌نك بارلغينه وبرلگينه كوبى علامت ﴿ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا ﴾ شولارنى كورب اوتوب يورورلر ﴿ وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾ حال‌بوكه آلار اول علامت‌لاردن اعراض قيلورلر يعنى علامتلرگه قاراب عبرة آلوب توحيد حاصل قيلماسلر ﴿ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾ وآلارنك كوبراگى الله‌غه شريك اثبات ايتماينچه بر الله‌غه ديوب ايمان كيلترماسلار يعنى الله بار ديب بلسه‌لرده شول الله‌غه همیشه شريك

اثبات قيلورلر ﴿ اَفَاَمِنُوٓا اَنْ تَاْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ ﴾ ايا آلار بارچه‌سنى قاپلاب آلغوچى الله‌نك عذابى كيلودن امين بولورلارمى؟ ﴿ اَوْ تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴾ ويا كه آلار بلمگان‌لرى حالده ايسكرمسدن قيامت كونى كيلودن امين بولورلارمى؟ ﴿ قُلْ هٰذِهٖ سَبِيلِيٓ اَدْعُوٓا اِلَى اللّٰهِ عَلٰى بَصِيرَةٍ اَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِى ﴾ سين محمد اول كافرلرگه ايت اوشبو الله‌نى توحيد گه اوندامك وعباد تنى بر الله‌غه‌غنه خاص قيلمق بو مينم يولمدر وشول يولغه كشيلرنى اوندييمن. ايمان كيلتروب ميكا ايارگان كشى‌لرده شول يولغه اوندييلر بزنك بو يولغه اندامكمز بيك آچق دليللر اوزره‌در قرى دليلسز دعوة توگل ﴿ وَسُبْحٰنَ اللّٰهِ ﴾ الله تعالى هر بر كيمچيلك‌دن پاك ديوب بله‌من وشولاى اعتقاد قيلامن ﴿ وَمَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ ومين مشركلردن توگلمن ﴿ وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُوحِى اِلَيْهِمْ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى ﴾ اى محمد سندن اوّلده يبارگان پيغمبرلارمز هر قايوسى قريه اهللرندين بز آلارغه وحى قيلغان كشيلردر، همه‌سى بنى بشردر هيچ برسى ملك دگل ﴿ اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ ايا آلار يرّ يوزنده سير وسياحت ايتمى‌لارمى؟ اگر ايتسه‌لر اوّلگى پيغمبرلرن تكذيب قيلغان امت‌لرنك آخرلرى نچوك بولغانلغن كورر‌لار ايدى. ﴿ وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا ﴾ الله‌دن قورقوب والله‌نك بيورغنچه يورگان كشى‌لر اوچون آخرت يورتى خيرليدر ﴿ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ ايا شونى اويلاميسزمى؟ ﴿ حَتّٰٓى اِذَا اسْتَيْـَٔسَ الرُّسُلُ ﴾ حتى كه اوّلگى پيغمبرلر امتلرينك ايمان‌غه كيلوندن اميدلارن اوزسه‌لر ﴿ وَظَنُّوٓا اَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا ﴾ واوزلرن امتلرى تكذيب قيلديلر ديب بلسه‌لر ﴿ جَآءَهُمْ نَصْرُنَا ﴾ اول پيغمبرلرگه بزم ياردمز كيلور ايدى ﴿ فَنُجِّىَ مَنْ نَشَآءُ ﴾ تلاگان كشيلارمزنى هلاكتدن قوتقارر‌مز ﴿ وَلَا يُرَدُّ بَاْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴾ بزنك عذابمز كافرلردن قايتارلماس ﴿ لَقَدْ كَانَ فِى قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِاُولِى الْاَلْبَابِ ﴾ عقل ايالرينه اوشبو سويله‌گان يوسف عليه‌السلام وقردشلرى قصه‌سنده عبرتلر باردر. مثلا حسدنك ضررن كورب آدم بالاسى برسى برسينه حسد ايتمازسزلك كبى ﴿ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرٰى ﴾ قرآن الله‌غه افترا قيلونغان يالغان سوز توگلدر ﴿ وَلٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ ﴾ لكن اوّلگى شول الله‌نك طرفندين ايندرلمش كتابلرنى تصديق ايتوب ايندرلگان برحق كتابدر ﴿ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَىْءٍ ﴾ وهر نرسه‌نك حكمنى آيروم آيروم بيان قيلوب ايندرلمش‌در ﴿ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ وايمان كيلتورگان كشى‌لرگه هدايت اولسون ورحمت بولسون اوچون ايندرلگان‌در.

سورة الرعد مكية وهي ثلث واربعون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ الٓمٓرٰ ﴾ معناسنى الله تعالى گنه بلەدر ﴿ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ ﴾ اوشبو سورەنك آيتلرى ﴿ وَالَّذِىٓ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ ﴾ وسكا ربكدن ايندرلگان نرسه يعنى جميع قرآن البته حقدر ﴿ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۞ لكن كوبراك كشى اول قرآنغه ايمان كيلتورمىلر ﴿ اَللّٰهُ الَّذِى رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ﴾ اول شويله بر قادر اللەدركه كوكلرنى تراكلردن باشقه كوتاردى آنك تراكسز ايدكن اوزكزده كورەسز ﴿ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ﴾ سوكره عرش كه قصد قيلدى وهم قوياش و آىنى اوز امرينه مطيع قيلدى ﴿ كُلٌّ يَجْرِى لِاَجَلٍ مُسَمًّى ﴾ هر برسى بيلگولى وقت ايله يورورلر ﴿ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ ﴾ بارچه اشنى اوزى گنه تدبير قيلور ﴿ يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ ﴾ واوزينك كمال قدرتينه ورب لغينه دلالت ايتەطرغان آياتلرنى آيروم آيروم بيان ايدر ﴿ لَعَلَّكُمْ بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ۞ شايد سزده آخرتده ربكز حضورينه باروكزغه چن اوشانو ايله اشانورسز ﴿ وَهُوَ الَّذِى مَدَّ الْاَرْضَ ﴾ اول اللەتعالى يرنى توشادى وجايدى ﴿ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِىَ وَاَنْهٰرًا ﴾ واول يرا وستونده بيك طور طاولر وهم چيشمەلارنى قيلدى ﴿ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ ﴾ اول يرا وستونده هر جيمشدن ايكى تورليسنى ياراتدى مثلا زور وكچىدن، قاره و آقدن، آچى وتوچيدن وباشقەلاردن ﴿ يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ ﴾ كيچ برلان كوندزنى قابلار، يعنى كوندزنى يارر كيچنى كيتورر ﴿ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۞ فكر ايته بلگان قوم گه بو نرسەلرنى شول روشچه ياراتوده دليل وعلامتلر باردر ﴿ وَفِى الْاَرْضِ قِطَعٌ مُتَجٰوِرٰتٌ ﴾ ويرر يوزنده برسى برسينه كورشى وياقن بولغان يرده تورلى تورلى كيسا كلر بار مثلا قايسى ايگونگه يخشى قايسى آغاج ايگارگه يخشى قايسى بر نرسەگه يارامى شونك كبى ﴿ وَجَنّٰتٌ مِنْ اَعْنَابٍ ﴾ واول يرده يوزم باقچەلارى بار ﴿ وَزَرْعٌ ﴾ وايگونلر بار ﴿ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ ﴾ قوش اوسكان خرمه آغاجلارى بار ﴿ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ ﴾ ويالغز اوسكان خرمه آغاجلارى بار ﴿ يُسْقٰى بِمَآءٍ وَاحِدٍ ﴾ اشبولر بارچەسى بر سو برلان سوغارلورلار ﴿ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلٰى بَعْضٍ فِى الْاُكُلِ ﴾ آشاغان وقتده تملرنده برسون برسينه آرتق قيلورمز قايوسى بيك تملى بولادر قايوسى آلاى بولميدر. ﴿ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۞ عقللرى برلان اويلاب قاراغان كشىلرگه بو نرسەلرنى ياراتوده اللەنك برلگينه البته دليل باردر ﴿ وَاِنْ تَعْجَبْ

فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَاذَا كُنَّا تُرَٰبًا ءَاِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ ۞ اى محمد اگر سين آلارنك قيامت كونينه انكار لارينه عجب لانساك بيگرمك آلارنك: «بز چروب توفراق اولوب بتسا كده ينه‌دن بز يا كادن يارا تلنه‌مزمى» ديگان سوزلرى عجب در ﴿أُولَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ اول كشى‌لر شولاردر كه آلار اوزلرينك ربلرينه مشرك بولديلر ﴿وَأُولَٰٓئِكَ ٱلْأَغْلَٰلُ فِىٓ أَعْنَاقِهِمْ﴾ دخى آلار شولاردر كه آخرتده آلارنك موين‌لارنده بوغاولار بولور ﴿وَأُولَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ و آلار جهنم ايه‌لريدر ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ۞ آلار اول جهنمده منگو قالورلر ﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِٱلسَّيِّئَةِ قَبْلَ ٱلْحَسَنَةِ﴾ آلار سندن سلامتلكدين الك عذاب سورارلر آشقدروب يعنى مسخره طريقى برلان ايتورلر: بزگه وعده قيلغان عذابك قايده، قاچان بولادر ديوب. ﴿وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ ٱلْمَثُلَٰتُ﴾ وآلاردن الوك پيغمبرلرينه ايمان كيلتورمگان امتلرگه عذاب وعقوبتلر اولوب اوتدى شوندن آلار نچك عبرت آلميلر عذابكا آشغالر ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ تحقيق سنك ربك توبه ايدب ظلملرن تاشلاغان كشيلرنى يارلقاغوچيدر ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ۞ وشركلرندن قايتماينچه اولگان مشركلرگه ربكنك عذابى بيك قاتيدر ﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ ءَايَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ مشركلر ايتورلر: قرآن‌دن باشقه محمد كه ربسندن علامت ايندرلسه ايدى ايمان كيترور ايدك. ﴿إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرٌ﴾ اى محمد فقط سين الله ورسولينه قارشقوچيلرغه عذابنك بارلغى برله قورقتوچى رسولسك شوندن باشقه اش سنك قدرنكده توگل ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ۞ هر قومنى توغرى يولغه كوندرگوچى بار اول الله‌تعالى در بونلرغه هدايت ميسر قيلمادى شونك ايچون قرآندين باش تارتديلر ﴿ٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ هر خاتون‌نك نداين بالا يوكلاد كنى ايرمى قزمى يخشيمى يامانمى الله تعالى بله‌در ﴿وَمَا تَغِيضُ ٱلْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ﴾ وخاتون‌لار رحمى بالاغه نچوك كيمچيلك كيترور ونچوك آرتقلق بيرور بارچه‌سنى بلادر ﴿وَكُلُّ شَىْءٍ عِندَهُۥ بِمِقْدَارٍ ۞ وهر نرسه اول الله تعالى قاشنده تقدير ايله‌در ﴿عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ ٱلْكَبِيرُ ٱلْمُتَعَالِ ۞ اول الله غيب وحاضرنى بلگوچيدر عقل وفهم ايرشمكدن بلنددر ومخلوقغه اوخشاودن پاكدر ﴿سَوَآءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ ٱلْقَوْلَ وَمَن جَهَرَ بِهِۦ﴾ الله تعالى گه برابردر كيرمك سزنك بركز سوزين ياشرون سويلاسون وكيرمك قچقروب سويلاسون الله‌تعالى بله‌در ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍۭ بِٱلَّيْلِ﴾ وكيچده ياشرنوب اش قيلغوچى كشينك‌ده اشن بلگوچيدر ﴿وَسَارِبٌۢ بِٱلنَّهَارِ ۞ كوندزده بلگرتوب اشكاره اش قيلغوچينيده بلگوچيدر، الله‌دن

هیچ بر شی خفی توگل در ﴿لَهُ مُعَقِّبٰتٌ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ وهر کمگه آلدندن وآرتندن یورگوچی ساقچی فرشته‌لار باردر ﴿یَحْفَظُونَهُ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ﴾ اللهنك امری ایله آنی اول فرشته‌لر سافلارلر ﴿اِنَّ اللّٰهَ لَا یُغَیِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ تحقیق اللهتعالی بر قوم گه بیرگان نعمتنی اوزگارتماس ﴿حَتّٰی یُغَیِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ﴾ تا که اول قوم اوزلرنده بولغان ایدگو عمل وایمان اسلام نعمتلرن اوزگارتماسه‌لر بو آیتدن آکلاشله فسق وفجورزوال نعمتکه سبب بولوی ﴿وَاِذَا اَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوْٓءً فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ اگر اللهتعالی بر قوم گه هلاکت وعذاب تلاسه اول عذابنی قایتاروچی یوقدور ﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ﴾ وآلارغه اللهدن باشقه هیچ یاردمچی یوقدر ﴿هُوَ الَّذِی یُرِیکُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ اول اللهتعالی سزنی قورقتوب هم یاغمور امید ایتدروب سزگه یاشین کورساته ﴿وَیُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ﴾ وهم یاغمور برلان آغرایغان بلوطنی بار قیلور ﴿وَیُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾ رعد اللهتعالی گه حمد برلان تسبیح ایتور ﴿وَالْمَلٰٓئِکَةُ مِنْ خِیفَتِهِ﴾ وفرشته‌لر اللهدن قورقوب تسبیح ایتورلر ﴿وَیُرْسِلُ الصَّوٰعِقَ﴾ اول اللهتعالی یاشینلرنی یبارور ﴿فَیُصِیبُ بِهَا مَنْ یَشَآءُ﴾ بس آنی اوزی تلاگان نرسه گه تیدرور وهلاك ایدر ﴿وَهُمْ یُجَادِلُونَ فِی اللّٰهِ﴾ الله حقنده نزاع قیلوشب تورغان حاللرنده آلارغه اوط ایرشور ﴿وَهُوَ شَدِیدُ الْمِحَالِ﴾ اول اللهنك عذابی بیك قاطی در ﴿لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ﴾ چن دعا چن عبادة اللهغه خاصدر قیلغان دعاکنی ایشته واهل اولساك دعاکنی قبول ایدب سوراغانکنی بیره ﴿وَالَّذِینَ یَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ﴾ الله تعالیدن باشقه صنملرغه دعا ایتوچی‌لار ﴿لَا یَسْتَجِیبُونَ لَهُمْ بِشَیْءٍ﴾ اول صنملار آلارغه بر جواب‌ده بیرماسلر ﴿اِلَّا کَبَاسِطِ کَفَّیْهِ اِلَی الْمَآءِ لِیَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ﴾ صنمغه دعا وعبادة ایتوچی‌نك مثالی صو آغزینه کیلوب کرسون دیوب صوغه تابا قولون صوزوب تورغان کشی‌لار کبی‌در که شکسز اول صو آغزینه باروب کرمیدر اوشانداق بولار جانسز صنملارغه قول صوزوب تورالار وحالانکه اول صنملار بر اشده اشلی آلمیلار ﴿وَمَا دُعَآءُ الْکٰفِرِینَ اِلَّا فِی ضَلٰلٍ﴾ مشرك‌لارنك دعاسی ضلالت‌دن باشقه نرسه توگلدر ﴿وَلِلّٰهِ یَسْجُدُ مَنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَکَرْهًا﴾ یرده وکوکلرده بولغان مخلوق‌لارنك بارچه‌سی قایوسی اختیار ایله الله تعالی گه سجده قیلورلار (مؤمن‌لر کبی) وقایوسی اختیارسز یعنی منافقلر اولترودین قورقب یا که باشقه شریعه‌ده اسلامغه فارشوچیلرغه بولغان جزادنغنه قورقب الله تعالی گه سجده وعبادت قیلورلر ﴿وَظِلٰلُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ﴾ اوزلری سجده قیلغان‌ده کوله گه‌لری‌ده ایرته‌ده هم کیچده سجده قیلور ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾

آلارغه ایت محمد یر وکوکلرنك تربیه ایدوچی‌سی کم؟ اگر جواب بیرمسه‌لر ﴿قُلِ اللّٰهُ﴾ الله تعالی دیوب ایت ﴿قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهٖ اَوْلِيَآءَ لَا يَمْلِكُونَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا﴾ آلارغه ایت ایا اوزلرینه‌ده فائده هم ضرر ده ایته آلماغان صنملارنی سز اوزکزگه یارده‌چی ایده‌سزمی؟ شونداین عاجز نرسه‌لردن نچوك یاردام کوته‌سز دیو ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ ۝١٧﴾ ایت محمد ایا حقدین سوقر مشرك برلان حقنی کوروچی مسلم برابر بولورمی؟ ﴿اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّورُ ۝١٨﴾ یاکه کفر قاراکغولغی برلان ایمان نوری برابر بولورمی؟ ﴿اَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ﴾ یاکه آلار صنملارنی اللهغه شریك ایته‌لرمی؟ ﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾ واول صنملار اللهنك یاراتقانی کبی بر نرسه یاراتدیلرمی تاکه اول صنملرنك یاراتقان نرسه‌لاری الله یاراتقان نرسه‌گه اوخشاب قایسی قایسنقی ایکانی البته آلارغه بلمسز بولدیمی آلای توگل چونکه اوزلریده بله‌لر اول صنملرنك مخلوق ایدکن مخلوق بولغان شی خالق بوله آلورمی ﴿قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ آلارغه ایت هرنرسه‌نی یاراتقوچی اللهدر ﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝١٩﴾ اول الله برگنه‌در وهر کمگه غالبدر ﴿اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً﴾ اول الله تعالی کوکدن یاغمورنی ایندرر ﴿فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا﴾ بس هر یلغه اوزینك مقدارنچه آغار کچکنه بولسه‌ده ظور بولسه‌ده ﴿فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا﴾ بس یلغه‌دن آغا تورغان تاشو، اوستینه چقغان کوبکنی کوتاروب آغار ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَآءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهٗ﴾ زینت اوچون ویاکه باشقه بر نرسه اوچون اوطده یاندروب یاصاغان آلتون وکمش کبی نرسه‌لرنکده صو کوبکی کبی کوبکلری باردر ﴿كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۝٢٠﴾ اوشانداق حق برلان باطلغه الله تعالی مثال قیلور. یعنی صو وآلتون، کمش‌لر قرآن‌نك مثلیدر اما کوبکلری یالغان دعوالرگه فائده‌سز شی‌لرگه مثالدر ﴿فَاَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَآءً﴾ اما کوبکلر چیتکه تاشلانوب کیبوب کیتار آنك ایله فائده‌لنمق ممکن توگل ﴿وَاَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْاَرْضِ﴾ اما خلق فائده ایته تورغان صاف صو وآلتون کمش بتمازلر یرده قالب قرار قیلورلر ﴿كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝٢١﴾ اوشانداق الله تعالی آچق عبرة آلوردای مثاللرنی بیان قیلور ﴿لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنٰى﴾ الله تعالی‌نك قرآن ایله اوندادونی قبول ایتکان کشیلرگه آخرتده کورکام جنتلر بولغوچیدر ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهٗ لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا وَّمِثْلَهٗ مَعَهٗ لَافْتَدَوْا بِهٖ﴾ اما الله‌نك قرآن ایله اوندادونی قبول ایتمگان کشیلر اگر یر یوزنده‌گی هر بر نرسه آلارنقی بولوب ینه شول قدر آرتغی برلان بارچه‌سی

آلارنقی بولسه آخرتده شولار برلان اوزلارن عذابدن یولارلر ایدی‌ده لکن اول کونده آلارده فدا قبول ایدلمس ﴿أُولٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ﴾ آلارغه آخرتده بیك قاتی وبیك یاوز حساب بولور ﴿وَمَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وتوراجق اورنلاری جهنم‌در ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ٢٢ نی قباحت اورن‌در اول جهنم ﴿أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمٰى﴾ برکشی سکا ربکدن ایندرلکان قرآن حق دیوب بلسه اول کشی حقنی کورودن سوقر بولغان کشی کبی اولورمی؟ البته اولماز ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾ ٢٣ قرآن معناسنی آکلاب آنچق عقل ایه‌لریکنه وعظله‌نور ﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ﴾ عقللی کشیلر شولاردرکه آلار اللهنك امر ونهی‌لرین تیوشنچه اوتارلر ﴿وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ وعهدنی هیچ بوزماسلار ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللّٰهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ﴾ والله تعالی رحمت وشفقت قیلورغه قوشقان کشیلرکه رحمت وشفقت قیلورلر ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ والله تعالی‌دن قورقوب یخشی اشلر اشلرلر وقیامت کونی‌نك قاتی حسابندن قورقوب یاوز عمللردن طیولورلار ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ وشول کشیلرکه اللهنك رضاسنی استاب عبادتلرنك مشقتلرینه واللهدن کیلکان بلا وقضاغه صبر ایتارلر ﴿وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ﴾ ونمازلارین اوقورلر ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ﴾ وبز بیرکان مالدن انفاق ایدرلر، یعنی زکاتلرن بیررلر ویخشی اورنلرغه صرف قیلورلر ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ یاشروب وآشکاره انفاق ایتارلر ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ یعنی یاوزلقنی یخشیلق ایله دفع ایدرلر ﴿أُولٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ ٢٤ عاقبة شوندای کشیلرکه جنت بولاچقدر ﴿جَنّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ آلار اچون عدن جنتلری بولغوچیدر آلار اول جنتلرکه کررلر ﴿وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيّٰتِهِمْ﴾ دخی آلارنك آتالرندن وبالالرندن وخاتونلارندن یخشیلق قیلغان کشیلر اول جنتلرکه کررلر ﴿وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ﴾ ٢٥ وهر ایشکدن آلارغه فرشته‌لر کررلر ﴿سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ﴾ وایتورلر دنیاده یخشی‌لقلارغه صبرکز سببلی هر قایغو خفادن سلامت‌لك سزکه اولسون ﴿فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ ٢٦ یورطکزنك عاقبتی نی خوشدر یعنی جنت ﴿وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ شول الله تعالی آلارغه قاتیلق ایله امر ونهی قیلغان سوکنده آلار اللهنك عهدنی بوزارلر یعنی الله تعالی قوشقان اشلرنی قیلماسلر وطیغان اشلرندین طیولماسلر ﴿وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللّٰهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ الله تعالی قوشلورغه قوشقان کشی‌لر برلان بوزلوشورلر آیرلشورلر ویر یوزنده بوزوقلق‌لار قیلوب یورلر ﴿أُولٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ﴾ آلارغه درکه اللهنك لعنتی ﴿وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ ٢٧

وآلارغه‌در قباحت يورط يعنى جهنم ﴿اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ الله تعالى تله‌گان كشى‌گه رزق‌نى كيك قيلور وتله‌گان كشى‌گه تار قيلور، ﴿وَفَرِحُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا﴾ خلق‌لر دنيا زينتى برلان شادلانورلر ﴿وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ﴾ ۲۸ حال بوكه آخرت زينتى قاشنده دنيا زينتى بيك آزغنه فائده‌لنوله طرغان نرسه‌در ◆ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ مشركلر ايته‌لر كاشكى محمدگه اوزينك پيغمبرلگينه قرآن‌غه باشقه بر دليل ايندرلسه ايدى ﴿قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَآءُ﴾ آلارغه ايت محمد البته الله تعالى تله‌گان كشى‌سنى آزدرور ﴿وَيَهْدِى اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَ﴾ ۲۹ الله تعالى‌گه توبه ايدوب هدايت سوراغان كشى‌لرنى توغرى يولغه كوندرر ﴿اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ﴾ اول توغرى يولغه كونگان كشى‌لر شول كشى‌لردركه ايمان كيتروروب كوكل‌لرى الله‌نك ذكرى برلان قرار تابار ﴿اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ ۳۰ آگاه بولكز الله‌نى ذكر ايتو برلان كوكل‌لر قرار تابار ﴿اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوبٰى لَهُمْ وَحُسْنُ مَاٰبٍ﴾ ۳۱ ايمان كيتروبده ايذگو اش‌لر اشله‌گان كشى‌لرگه شادلق وخوش‌لق اولور ويا كه طوبى ديگان آغاچ آستنده كوله‌گه‌لنو بولور وتوراچق كوركام اورن‌لار بولور ﴿كَذٰلِكَ اَرْسَلْنٰكَ فِى اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَآ اُمَمٌ﴾ سنك قومك‌دن اوّل اوتوب كيتكان قوم‌لرگه پيغمبرلر يباردكمز كبى بو قومگه سنى پيغمبر ايتوب يباردك ﴿لِتَتْلُوَا عَلَيْهِمُ الَّذِى اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِ﴾ سكا وحى ايتدكمز قرآن‌نى اول قومگه اوقوماقك اوچون لكن اول مشركلر رحمت ايا‌سى بولغان الله‌غه شرك قيلالر ﴿قُلْ هُوَ رَبِّى لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ﴾ سين آلارغه ايت اول الله منم ربمدر وآكارغه باشقه هيچ عبادة‌كه يارارلق نرسه يوقدر فقط اولغنه‌در ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ اول الله‌غه‌غنه توكل ايتدم ﴿وَاِلَيْهِ مَتَابِ﴾ واول الله‌غه‌در قايتماقمز ﴿وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾ اگر قرآن اوقومق برلان تاولر اورن‌لارندن كوچرلسه‌لر ايدى ﴿اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ﴾ ويا كه اول قرآن برلان يراق يرلر آز وقتده كيلسه‌لر يعنى ياقين ايدلسه‌لر ايدى ﴿اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰى﴾ يا كه اول قرآن‌نى اوقومق برلان اولك‌لر سويلشسه‌لر ايدى اول مشركلر همان‌ده ايمان كيلتورماس‌لر ايدى. بو آيةنك اينووينه سبب: مكه مشركلرى ايتديلر سن حق پيغمبر بولساك بزنك سفرلرمزنى ياقين قيل! اولك‌لرمز برلان سويلاش! ومكه‌ده‌گى تاولرنى يبار! ديوب. ﴿بَلْ لِلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِيعًا﴾ بلكه بارچه اش الله تعالى اختيارنده‌در ﴿اَفَلَمْ يَايْئَسِ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنْ لَوْ يَشَآءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا﴾ ايا ايمان‌لى كشى‌لر بلميلرمى الله تعالى تلاسه ايدى بر يوزنده‌گى جميع خلايق‌نى هدايت كه

سالور ایدی لکن الله تعالی اوّلده بعض آدملرنك هدایتن تلامگان شونك ایچون
بعض آدملرنی هدایت که سالمی دیب ﴿ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا
قَارِعَةٌ ﴾ مشرك لرگه قیلغان ناچار اشلری اوچون همیشه بلاوفتنه ایرشوب تورادر.
﴿ أَوْ تَحُلُّ قَرِيباً مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللهِ ﴾ ویا که اول بلا وفتنه آلارنك یرلرینه
یاقن یرگه ایرشوب بولار همیشه الله‌نك وعده‌سی کیلگانچه قورقوده تورورلار
﴿ إِنَّ اللهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴾ ۳۳ ❀ تحقیق الله‌تعالی وعده‌سینه مخالفت قیلماس ﴿ وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ
بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ تحقیق سندن اوّل کیلگان پیغمبرلرده قوم‌لری طرفندن استهزا
ومسخره قیلندی‌لار ﴿ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ مشرك لرگه شولایده استهزائلرینه
قارشی حاضر عذاب ایندرمادم مهلت بیردم ﴿ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ ﴾ سوکره آلارنی عذاب
ایله توتدم ﴿ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴾ ۳۴ ❀ بس منم عذابم آلارغه نی روشلی قاتی اولدی
شوندن عبرة‌لنسه‌لر ایدی ﴿ أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ﴾ هر کشی‌نك
عملینه مطلع اولغان الله تعالی برلان هیچ نی دن خبری بولماغان صنم‌لر برابر
بولورلارمی؟ البته بولماس‌لار ﴿ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ ﴾ مشرکلر الله تعالی گه شریك
اثبات ایتدیلر ﴿ قُلْ سَمُّوهُمْ ﴾ ایت محمد آلارغه سز اول شریك‌لرنی بیان قیلگز
عبادت قیلنورغه لائق‌لارمی ایکان؟ ﴿ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ ﴾ ایاسز الله
تعالی گه یرده بلمگان نرسه‌سی برلان خبر بیرورسزمی گویا که یرده الله‌غه
شریك بارده آنی اوزی بلمی سزگنه بله‌سز شولای قیلاسزمی هیچ آلای توگل
یرده وکوکده الله‌غه هیچ شریك یوق والله یرده وکوکده اولغان نرسه‌لرنی همه‌سن
بله‌در ﴿ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ ﴾ حقیقتی اولمازدن سوزلر ظاهری ایله صنم‌لرنی اله
دیدگزمی؟ ﴿ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ ﴾ بلکه مشرك لرگه مکر وحیله وکفر
سوزلری زینت‌لی کورندی ﴿ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ﴾ والله یولندن منع قیلندیلار
﴿ وَمَنْ يُضْلِلِ اللهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴾ ۳۵ ❀ الله تعالی بر کشی‌نی آزدرسه آنی هدایت که
کوندرگوچی هیچ کم بولماس ﴿ لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَوةِ الدُّنْيَا ﴾ آلارغه دنیاده اوق
عذاب بولور اولترلمك، اسیر توشمك کبی ﴿ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ ﴾ وآخرت
عذابی بیگراك قاتی ومشقتلیراك‌در ﴿ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللهِ مِنْ وَاقٍ ﴾ ۳۶ ❀ آلارنی الله تعالی
عذابندن هیچ کم سافلاغوچی بولماس ﴿ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ﴾ تقوی کشی‌لرگه
وعده قیلنغان جنت‌نك صفتی ﴿ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴾ جنت آغاچلرینك توبلرندن
یلغه‌لرده سولار آغار ﴿ أُكُلُهَا دَائِمٌ ﴾ اول جنت‌نك یمش‌لری دائم‌در ﴿ وَظِلُّهَا ﴾ وهم
کوله‌گه‌سی‌ده دائم‌در ﴿ تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ﴾ اوشبو جنت ویمشلر حرام‌لاردن
ساقلانغوچی کشی‌لرنك صوکغی اورن‌لاریدر ﴿ وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴾ ۳۷ ❀ اما

مشرك لرنك صوكنى اورن لارى اوطدر ﴿ وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكَ ﴾ بز اوّلده آلارغه كتاب بيرگان كشى لر يعنى اهل كتاب مؤمن لرى سكا
ايندرلگان قرآن غه شادلانالر ﴿ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ ﴾ وشول گروهلردن
بعضلرى قرآن نك بعض حكملرينى انكار ايته لر ﴿ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا
أُشْرِكَ بِهِ ﴾ سين محمد آلارغه ايت تحقيق مين فقط الله غه غنه عبادت قيلورغه
و آ كارغه هيچ شريك قيلماسقه بيورلدم ﴿ إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ ﴿٣٨﴾ الله غه عبادت
قيلورغه اوندين وقايتاچق يرمده الله غه در ديب ﴿ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ﴾
اوشانداق قرآن نى عرب لسانى برلان حاكم قيلوب ايندردك ﴿ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٩﴾ اگر سين محمد سكا
الله دن علم قرآن كيلگان سوكنده، آلارنك هوالرينه ايارساك الله دن كيلگان
عذابدن سنى سافلاغوچى ويار دم بيروچى بولماس. يهودلر ايتديلر محمد حق
پيغمبر بولسه كوب خاتون آلماس ايدى ديوب، شول حقده بو آيت ايندى: ﴿
﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً ﴾ سن دن اوّلده بز پيغمبرلر
يبارديك و آلارغه كوب خاتون وكوب بالالر بيردك ﴿ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ
بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ﴾ الله نك اذنندن باشقه هيچ بر پيغمبرگه بر علامت و دليل كيترورگه
درست توگل ﴿ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٤٠﴾ هر نرسه نك وقتى ومدتى وهر كم نك اجلى
يازلمش در شوندن اوّلده هم سوكنده بولماس ﴿ يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ ﴾ الله تعالى
تلاگان نرسه سنى جويار وتلاگان نرسه سنى ثابت قيلور تلاگان كشى لرنك گناهلرن عفو
قيلور تلاگان كشينك شول كوينچه قالدرر ﴿ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٤١﴾ كتابنك اصلى يعنى لوح المحفوظ
الله تعالى قاشنده در ﴿ وَإِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ ﴾ اى محمد مشركلرگه وعده
قيلغان عذابمزنك بعض سنى سكاده كورساتورمز ﴿ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ ﴾ ويا كه آلارغه
عذاب كيلماسدن اوّل سنك جانكنى آلورمز ﴿ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ ﴾ سنك اوستكه
لازم نرسه فقط قرآن نى امت لرگا ايرشدرمكدر ﴿ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٢﴾ آلارنى
حساب ايتوب جزا بيرمك بزنك اوزارمزگه در ﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا ﴾ ايا آلار كوروب عبرت آلمى لارمى بز مشركلرنك يرلرنى
كيموته بارامز يرلرى قول لرندن كيته بارادر. ﴿ وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ﴾
الله تعالى حكم ايته در كه آنك حكمينى هيچ كم رد قيلوچى يوقدر. ﴿ وَهُوَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ﴿٤٣﴾ الله تعالى نك اوچ آلوى بيك تيزدر ﴿ وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ بو سنك
امتكدن اوّلگى خلق ده اوز پيغمبرلرينه مكر وحيله لر قيلديلر ﴿ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ
جَمِيعًا ﴾ مكر وحيله ده بارچه سى الله نك مخلوقى در كه الله تعالى بر كمسه گه ياردم

ويرسه مكر وحيله‌نك هيچ تأثيرى بولماس ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ هر نفس‌نك كسب ايتكان عملينى الله تعالى بله‌در ﴿وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ۝٤٢ مشركلر آخرت‌ده جنت كمگه بولغان‌نى تيز بلورلر ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا﴾ مشركلر سين پيغمبر توگل ديوب ايتورلر ﴿قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ سين آلارغه ايت سزنك برلان منم آراده شاهد بولورغه الله‌تعالى يتار ديوب ﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ۝٤٣ وهم قوللرنده تورات وانجيل بولغان مؤمنلرده بولورغه يتار

سورة ابراهيم عليه السلام اثنتان وخمسون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿الٓرٰا﴾ معناسنى الله تعالى گنه بله‌در ﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ اوشبو كتابنى سكا آدملرنى قارانغولقدن ايمان نورينه چغارمافك اوچون ايندردك ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ رب‌لارينك اراده‌سى برلان ﴿إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝ غالب وماقتاولى الله‌تعالى‌نك يولى بولغان اسلام دينينه كوندرمكك اچون ﴿اللَّهِ الَّذِى لَهُ مَا فِى السَّمَاوَاتِ وَمَا فِى الْأَرْضِ﴾ اول الله شويله الله‌در كه يرده گى وكوكده گى نرسه‌لر بارچه‌سى آنك ملكى‌در ﴿وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ۝ مشركلر گه قاتى عذاب سببلى نى زور هلاكت ونى زور حسرتدر ﴿الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَوٰةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ آلار شوندااين كشيلردركه آخرت‌نى تاشلاب دنيانى‌غنه ياراتالر وشونك ايله مغرور بولالر ﴿وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ وخلق‌نى الله يولندن طيوب اسلام دينينه نچوك‌ده بولسه بر اوزگارونى ضعيف‌لكنى تلى‌لر ﴿أُولَٰئِكَ فِى ضَلَٰلٍ بَعِيدٍ ۝ آلار حق‌لقدن يراق آزغون‌لقده‌در ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بز بر قومگه پيغمبرلر يبارگان‌ده شول قوم‌نك اوز تللرنده سويله‌شه تورغان كشى‌نى پيغمبر ايتوب يباردك تا كه شريعت حكملرينى اوز تللرنده بيان ايتسون اوچون ﴿فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَآءُ وَيَهْدِى مَنْ يَشَآءُ﴾ الله تعالى تله‌گان كشى‌نى توغرى يولده قيلور وتله‌گان كشى‌نى آزدرور ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ الله‌تعالى غالب ومصلحت‌چه اش قيلغوچيدر ◆ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَآ أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ٥ تحقيق بز موسى‌نى پيغمبر ايتوب يباردك اوزمزنك آيت ومعجزه‌لرمز برلان قومكنى كفر قارانغولغندن ايمان ياقتيلغينه چغار ديوب ﴿وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ﴾ وآلارغه الله‌تعالى‌نك

اوّلگی امتلرگه ایندرگان بلا و فتنه‌لرنی سویله دیوب ﴿ انَّ فی ذٰلكَ لَاٰیٰت لكُلّ صَبّار شَكُور ﴾ بلا وفضاغه صبر ایتوب نعمتلرگه شكر ایدوچی قومگه اوّلگی امت حاللرن وآلارغه یبارلگان پیغمبرلرنك حاللرن بلوده كوب وعظلر عبرتلر باردر ﴿ وَاذْ قَالَ مُوسٰی لقَوْمه اذْكُرُوا نعْمَةَ اللّٰه عَلَیْكُمْ ﴾ موسی علیه السلام ایتدی: ای قوم الله‌تعالی‌نك سزگه بیرگان نعمتلرنی یادگزغه توشرگز! ﴿ اذْ اَنْجٰیكُمْ منْ اٰل فرْعَوْنَ یَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذٰاب ﴾ شول وقتنی ایسگزگه توشرگز الله تعالی سزنی فرعون قومندن قوتقاردی آلار سزنی قاتی عذاب قیلالر ایدی ﴿ وَیُذَبّحُونَ اَبْنٰٓاءَكُمْ ﴾ وآلار سزنك بالالرگزنی بوغازلی‌لار ایدی ﴿ وَیَسْتَحْیُونَ نسٰٓاءَكُمْ ﴾ وخاتونلارگزنی ترك قالدیره‌لر ایدی ﴿ وَفی ذٰلكُمْ بَلٰٓاءٌ منْ رَبّكُمْ عَظیمٌ ﴾ وآلارنك اوشبو اشلرنده سزگه ربگزدن الوغ بلا باردر ﴿ وَاذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئنْ شَكَرْتُمْ لَاَزیدَنَّكُمْ ﴾ ودخی شول وقتنی ایسگز گه توشرگز الله‌تعالی سزگه اعلام قیلدی اگر سز بیرگان نعمتلریمه شكر ایتساگز مین دخی اول نعمتمنی آرتدیررمن ﴿ وَلَئنْ كَفَرْتُمْ انَّ عَذٰابی لَشَدیدٌ ﴾ اگرده كفران نعمت قیلساگز منم عذابمده بیك قاتی‌در دیب ﴿ وَقَالَ مُوسٰٓی انْ تَكْفُرُوا اَنْتُمْ وَمَنْ فی الْاَرْض جَمیعًا ﴾ موسی علیه‌السلام ایتدی: اگر سز وباشقه یر یوزنده‌گی بارچه خلق الله‌غه شرك قیلساگزده ﴿ فَانَّ اللّٰهَ لَغَنیٌّ حَمیدٌ ﴾ الله‌تعالی سزنك ایمان وطاعت‌نگزدن مستغنیدر وسزلرگه بیرمش نعمتلرینه حمد كه مستحقدر سزنك كفران نعمت ایدونگز اوزنگزگه گنه ضرردر ﴿ اَلَمْ یَاْتكُمْ نَبَؤُا الَّذینَ منْ قَبْلكُمْ قَوْم نُوح وَعٰاد وَثَمُودَ 0 موسی‌علیه‌السلام قومینه ایته ایا سزگه كیلگانی یوقمی؟ سزدن اوّل كیلوب كیتكان نوح وعاد وثمود قومی‌نك خبرلری، پیغمبرلرینه انكارلری سببلی الله‌تعالی آلارنی نچوك هلاك قیلدی ﴿ وَالَّذینَ منْ بَعْدهمْ ﴾ و آلاردن سوك كیلگان قوملرنگده خبری كیلگانی یوقمی؟ ﴿ لَا یَعْلَمُهُمْ الَّا اللّٰهُ ﴾ اول سوك كیلوب هلاك بولوب بتكان قومنك سانون الله‌دن باشقه ذات بلماس ﴿ جٰاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بالْبَیّنٰت ﴾ آلارنك پیغمبرلری دلیل ومعجزه‌لر برلان كیلدیلر ﴿ فَرَدُّوٓا اَیْدیَهُمْ فی اَفْوٰاههمْ ﴾ بس آلار قوللارن آغزلرینه قایتاردیلر یعنی رسوللرینه آچولاب بارمافلارین تشلادیلر ﴿ وَقَالُوٓا انَّا كَفَرْنَا بمَآ اُرْسلْتُمْ به ﴾ وایتدیلر تحقیق بز سزنگ ایله بیرگان كتابلرغه وشریعتگه منكرلرمز ﴿ وَانَّا لَفی شَكّ ممَّا تَدْعُونَنَآ الَیْه مُریبٌ ﴾ وبزنی آگارغه عبادت ایتارگه اوندی تورغان الله حقنده‌ده بز بیك قاتی شكده‌مز دیدیلر ﴿ قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفی اللّٰه شَكٌّ فَاطر السَّمٰوٰت وَالْاَرْض ﴾ آلارنك پیغمبرلری ایتدی‌لر یرلرنی وكوكلرنی یاراتقوچی الله‌غه شك ایته‌سزمی؟ ﴿ یَدْعُوكُمْ لیَغْفرَ لَكُمْ منْ ذُنُوبكُمْ ﴾

سز لارنی ایمان‌غه اوندیدر گناهلرکزنی یارلقار اوچون ﴿وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ وسزنی دنیاده عذاب قیلمای لوح‌المحفوظده یازلنغان وبیلگلنگان وقتقه قدر یعنی اجل وقتینه قدر کیچوکدرر اوچون دیو ﴿قَالُوا﴾ آلار پیغمبرلرینك بو سوزلرینه قارشی ایتدیلر ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ سز بزنك کبی آدملرسز باشقه هیچ آرتقلق‌کز یوق فقط سز آتالارمز عبادت‌قیلغان صنملارمزدن بزنی‌طیارغه‌تلی‌سز دیو ﴿فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بس سز بزگه اوزکزنك پیغمبرلککزگه آچیق دلیل کیتورکز ﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ﴾ پیغمبرلر آلارغه ایتدیلر: درست بز باری بر سزنك کبی آدملرمز ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ لکن الله تعالی بنده‌لری آراسندن اوزی تلاگان کشی‌سینه ایمان، اسلام، هدایت نعمت‌نی انعام ایدر ﴿وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بزگه هیچ الله‌نك اذنندن باشقه بر دلیل ومعجزه کورساتورگه لائق توگل ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ مؤمنلر الله‌غه‌غنه توکل قیلسونلر ﴿وَمَا لَنَا أَنْ لَا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا﴾ بزلرنی توغری یولمزغه کوندرگان الله‌غه نچك توکل قیلماسقه وآنارغه اوشانماسقه کرک البته آنارغه‌غنه توکل قیله‌مز ﴿وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا﴾ بزگه قیلغان اذا وجفا کزغه بز البته صبر قیلورمز ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ توکل ایدوچی‌لار الله‌غه توکل ایتسونلر شونده خیر تابارلر ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ﴾ مشرکلر پیغمبرلرینه ایتدیلر: ﴿لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا﴾ البته بز سزنی یرمزدن چغارورمز ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ ویا که بزنك دینمزگه قایتورسز دیب ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ اول پیغمبرلرگه ربلری وحی قیلدی البته بز اول ظالم مشرك‌لرنی هلاك ایتارمز ﴿وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وآلاردن سوك اول یرده سزنی تورغزرمز ﴿ذَٰلِكَ﴾ اوشبو یاردم ایله وعده‌لر ﴿لِمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ قیامت کون منم حضورمده تورودن قورقغان ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾ وهم منم عذاب برلان قیلغان وعیدمدن قورقغان کشیلرگه‌در ﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ وهر ایکی قوم الله‌دن یاردم استادیلر ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ هر ظالم، ومعاند هلاك اولدی الله تعالی آلارغه یاردم ایتمادی ﴿مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ﴾ اول ظالملرنك آرتلارنده یعنی اولدکلری سونکره آلارغه جهنم باردر ﴿وَيُسْقَىٰ مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ﴾ وتموغ خلقی‌نك تنندن آقغان ساری سولر برلن سوغارلورلار ﴿يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾ اول سونی یوتارغه بیك طرشور لکن بوغازندن اوتکارورگه قادر بولماس، ﴿وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ﴾ وآکارغه هر بر

اعضاسندن اوتررلك صزلاولار كيلور لكن همان‌ده اولماز ﴿وَمِنْ وَرَآئِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ۝ واول صاسى سو سوكنده ينه‌ده بيك قاتى عذاب بولور ◆ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ الله‌تعالى‌گه شرك قيلغان كشى‌لرنك مثالى: ﴿أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ آلارنك عملارى، بيك قاتى ايسكان جيللى كونده اوچرغان كول كبى اوچوب بته‌چكدر ﴿لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَيْءٍ﴾ كسب ايتكان عمل‌لرى برلان هيچ نرسه‌گه قادر بولماس‌لار ﴿ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۝ آلارنك شول اوزلرينك شركلرن يخشى كورب يورمك‌لرى حق‌لقدن يراق بولغان ضلالت‌در ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ ايا بلمى‌سكمى؟ البته بلاسك الله‌تعالى حق‌لق ومصلحت برلان يرو كوكلرنى ياراتدى ﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝ اگر الله‌تعالى تلاسه‌سزنى بتروب اورنكزغه باشقه ياكا خلق كيترورگه‌ده قادردر ﴿وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝ اول اش الله‌غه برده آغر توكل ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ بارچه‌سى قبرلرندن چغوب حساب اوچون الله حضورينه جيولورلار ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا﴾ اوزلرينك عقللرى وفكرلرى ضعيف بولوب اوزلرينك رئيسلرينه ايارب آزغان كشيلر رئيسلرينه ايترلر بز سزگه ايارب يوردك سز ايتكان‌نى قيلدق ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ ايمدى سز بو كون الله‌نك‌عذابندن آزغنه‌سنى بولسه‌ده بزدن بياره آلورسزمى؟ ﴿قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ﴾ الوغ ديكان‌لرى ايتورلر: اگر الله‌تعالى بزنى توغرى يولغه كوندرگان بولسه ايدى بزده سزنى كوندرگان بولور ايدك لكن اوزمز ياكلش يولده بولغانمز هم سزنى شول يولغه اندادك ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ ۝ كيره‌ك صبر ايتيك وكيره‌ك جزع‌فزع قيليق بزگه برابردر بزگه‌فوتولاچق‌اورن يوقدر. ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ هراش‌تمام اولوب جنت خلقى جنت‌گه، تموغ خلقى تموغ‌غه كرگاچ شيطان ايتور: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ﴾ اى خلق الله‌تعالى سزگه حق وعده قيلدى، دنياده وعده قيلغان‌لرى بارده كوز آلدمزغه كيلدى ﴿وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ من‌ده سزلارگه يالغان وعده‌لر قيلدم‌ده وعده‌مده سزگه مخالفت قيلدم وعده‌مده تورمادم ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ﴾ ومنم سزگه سويلكان سوزلرمده هيچ بر دليلمده يوق ايدى ﴿إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ مگر مين سزنى اوندادم‌ده سزده منم سوزمنى قبول ايتدكز ﴿فَلَا تَلُومُونِي﴾ بس ايندى بوكون منى شلته‌لمه‌كز ﴿وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ اوزكزنى شلته قيلوكز ﴿مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ﴾ مين سزگه ياردم ايته آلمى‌من ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ﴾ وسز مكا ياردم ايته آلمى‌سز ﴿إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا

اَشْرَكْتُمُونِى مِنْ قَبْلُ ﴾ دنياده وقتده منى الله‌غه شريك قيلوكزغه مين حاضرده منكرمن، يارا تميمن ﴿ انَّ الظّٰلِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢٢﴾ تحقيق ظالملرغه بيك رنجتكوچى عذاب بولور ◆ ﴿ وَاُدْخِلَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ ﴾ ايمان كيتروبده يخشى اشلر قيلغان كشى‌لرنى جنت‌كه كرتلور ﴿ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ﴾ اول جنت‌ده‌گى آغاچ توبلرندن يلغه‌لر صولر آغار ﴿ خٰلِدِينَ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ﴾ الله تعالى‌نك اذنى برلان اول جنت‌لرده منكو قالورلار ﴿ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلٰمٌ ﴿٢٣﴾ اول جنت خلقى‌نك برسى‌نك برسينه هديه‌سى سلام‌در ﴿ اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً ﴾ بلاسكمى محمد (لا اله الا الله) كلمه‌سينه الله تعالى نيندای عجب مثال بيان قيلادر ﴿ كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ ﴾ اول كامه خوش ويخشى اوسكان آغاچ كبى‌در ﴿ اَصْلُهَا ثَابِتٌ ﴾ آنك تامرلرى يرده محكم‌در ﴿ وَفَرْعُهَا فِى السَّمَآءِ ﴾ وبوتاقلرى يوقارى هواده‌در ﴿ تُؤْتِى اُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِاِذْنِ رَبِّهَا ﴾ اول آغاچ الله‌نك امرى برلان هر وقت يمشنى بيرور اوشانداق اول ايمان كلمه‌سى‌ده مؤمن‌نك كوكلنده محكم اولور وشول ايمان‌دن حاصل بولغان عمل صالح كوكگا آشار. وايمان‌لى كشى هر وقت فرض بولغان شيلر اوتاب ثوابلى بولاتورر ﴿ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ الله‌تعالى بنده‌لرگه شوندراين مثاللر بيان ايته‌در تاكه آلار شول مثاللردن عبرتلنوب وعظلنسون‌لر اوچون ﴿ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ ﴾ اما نجار وكفر سوزنك مثالى ﴿ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْاَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٥﴾ يرِ اوستينه سورلوب چقغان حبيث آغاچ كبى‌دركه هيچ آنك قرارى يوقدر، اوشانداق كفر سوزى‌ده هيچ دليل برلان قرار تابقانى يوق ﴿ يُثَبِّتُ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِالْقَوْلِ الثّٰابِتِ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِى الْاٰخِرَةِ ﴾ ايمان كيلتورگان كشى‌لارنى الله تعالى، دنياده هم آخرت‌ده، دليل برلان ثابت بولغان لا اله الا الله كلمه‌سينه ثابت قيلور شول سوزده تورورلر ﴿ وَيُضِلُّ اللّٰهُ الظّٰلِمِينَ ﴿٢٦﴾ اما ظالملرنى آداشديرور اول كلمه‌نى ايته‌بلماس‌لر ﴿ وَيَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ﴿٢٧﴾ الله تعالى اوزى تلاگان اشنى قيلور ◆ ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ كُفْرًا ﴾ كورمى‌سكمى محمد شول كشى‌لرنى‌كه الله تعالى بيرگان نعمت‌نى كفر برلان آلماشديره‌لر الله تعالى آلارغه دين اسلامنى وكيك رزق بيردى، آلار ايسه مشرك‌لر ﴿ وَاَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ وايارگان قوم‌لرنى هلاكت يورطينه سالديلر ﴿ جَهَنَّمَ ﴾ اول يورط جهنم‌در ﴿ يَصْلَوْنَهَا ﴾ كرورلر اول جهنم‌گه ﴿ وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾ نى قباحت قرار قيلاچق اورن‌در اول جهنم ﴿ وَجَعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا ﴾ واول مشرك‌لر الله‌غه شريكلر قيلديلر ﴿ لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ خلقى‌نى الله يولندن آزدرور اوچون ﴿ قُلْ تَمَتَّعُوا ﴾ آلارغه ايت محمد دنياده نفس وهوانكز

تلا گانچه فایده‌لنوب قالنکز ﴿ فَاِنَّ مَصِيرَكُمْ اِلَى النَّارِ ﴿٢٧﴾ بس تحقیق آخرتده باراچق اورنکز جهنم‌در مؤمن‌لرگه بشارت اچون الله ایته ﴿ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا ﴿ يُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلٰلٌ ﴿٣٠﴾ ای محمد منم مؤمن بنده‌لریمه ایت: دوست‌لق وهم ساتو آلو بولمی تورغان (قیامت) کونی کیلماسدن الك نماز لرین اوقوسون‌لار وبز بیرگان مال‌لرندن یاشرین هم اشکاره صدقه‌لر بیرسون‌لر الله‌تعالی اوزینك کمال قدرتن بیان ایدب ایته ﴿ اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ﴿ الله‌تعالی شوندای‌ین قادر درکم یر وکوکلرنی یاراتدی ﴿ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَكُمْ ﴿ وکوکدن یاغمور سووی ایندروب سزگه رزق بولسون اوچون اول سو برلان تورلی یمش‌لر چغاردی ﴿ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ ﴿ وسزگه کاراب‌لارنی مسخر قیلدی ﴿ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ ﴿ الله‌نك امری برلان دینگزده یورمکزن اوچون ﴿ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهٰرَ ﴿٣١﴾ وهم‌سزگه یلغه‌لرنی‌ده مسخر قیلدی ﴿ وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَاۤئِبَيْنِ ﴿ ودخی آشغوب یورگوچی آی برلان قویاشنی سزگه مسخر قیلدی ﴿ وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾ وهم سزگه کیچه وکوندزنی مسخر قیلدی بس هر برسندین مقصود بولغان فائده‌نی هیچ تخلفسز آلوب طررسز ﴿ وَاٰتٰىكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوهُ ﴿ واول الله تعالی سوراغان نرسه‌لرکزنك هر برسنی بیردی ﴿ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا ﴿ الله‌نك بیرگان نعمتلرنی سایسا کزده سایب بتوره آلمازسز ﴿ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٣﴾ تحقیق آدم بیك ظلم ایدوب حق اشکه فارشوچان وکفران نعمت قیلوچان‌در ﴿ وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا ﴿ یاد ایت شول وقتنی که ابراهیم ایتدی: ای ربم بو مکه شهرنی سین هر بلا وآفتدین امین قیل ﴿ وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ اَنْ نَعْبُدَ الْاَصْنَامَ ﴿٣٤﴾ واوزمنی واوغلمنی صنملارغه عبادت قیلودن یراق قیلغل ﴿ رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ ﴿ ای ربم اول صنملار کوب کشی‌نی آزدردیلر یعنی کوب کشینك آزماقینه سبب بولدیلر ﴿ فَمَنْ تَبِعَنِي فَاِنَّهُ مِنِّي ﴿ کم مکا ایارسه اول منم امتمدن‌در ﴿ وَمَنْ عَصَانِي ﴿ وبر کشی مکا ایارماینچه گناهلی بولسه ﴿ فَاِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٥﴾ بس شکسز سن غفور ورحیم‌سك اول کشی‌نی اسلامغه کیلتورب یارلقارغه‌سن قادرسك ﴿ رَبَّنَاۤ اِنِّي اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ ﴿ ای ربمز مین بعض بالالرمنی ایگون اوستورمن، تورغان ومحترم اویوك (کعبه) فاشنده ایکی‌تاو آراسنده‌اوی‌سویرگه ایلتوب‌قویدم. قصه حضرت‌هاجر حضرت‌ساره‌نك جاریه‌سی ایدی آنی ابراهیم علیه‌السلامغه هبه ایتدی سونکره هاجردن اسماعیل علیه‌السلام توغدی حضرت‌ساره‌نك اوزندین بالا بولمادغندن هاجردن بالا توغاچ

عار لانوب ابراهيم عليه السلامدن هاجرنى بالاسى ايله شام يرينه چغار رغه قوشدى ابراهيم عليه السلام آلارنى مكه يرينه چغاردى اسماعيل عليه السلام اوسكاچ آتاسى ابراهيم عليه السلام ايله برابر كعبهٔ شريفه‌نى بنا ايتديلر شول وقت ابراهيم عليه السلام بو دعانى اوقدى ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ فَاجْعَلْ اَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِىٓ اِلَيْهِمْ﴾ اى ربمز آلارغه نمازلارن اوقورغه توفيق بير وبنده‌لرگنك كوگلينه آلارغه محبت سال تا كه مكه‌گه بارسون‌لارده ساتو ايتوب فرداشلك آرتدروب دنيالارى كيكايسون ﴿وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرٰتِ﴾ و آلارغه يمشلر برلان رزق بير ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ ٣٦ شولاى ايتسالك شايد آلار شكر ايتارلر ﴿رَبَّنَآ اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِى وَمَا نُعْلِنُ﴾ اى ربمز سين بزنك ياشركان واشكاره قيلغان عمل‌لرمزنى بله‌سك ﴿وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ﴾ ٣٧ يرده وكوكده الله‌تعالى گه هيچ‌بر شى ياشرون توگل بز مناجاتلرمز برلان بنده چيلكمزنى اظهار قيلامز يارب كمال‌رحمتكنى قيلغل ﴿اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى وَهَبَ لِى عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ﴾ قارت كونمده مكا اسماعيل واسحاق‌نى هبه قيلغان الله تعالى گه حمد اولسون ﴿اِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ الدُّعَآءِ﴾ ٣٨ تحقيق منم ربم دعالرنى ايشتكوچى وقبول ايتكوچى‌در ﴿رَبِّ اجْعَلْنِى مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِى﴾ يارب منم اوزمنى همده بالالرمنى نماز اوقوچان قيل ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ﴾ ٣٩ اى ربمز دعالرمزنى قبول قيل ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِى وَلِوَالِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾ ٤٠ يارب اوزمنى هم آتا، آنامنى وباشقه مؤمنلرنى قيامت كونده مغفرت قيل ◆ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلاً عَمَّا يَعْمَلُ الظّٰلِمُونَ﴾ ٤١ اى محمد ظالملر قيلغان اشدن الله تعالى غافل ديوب ظن ايتمه غافل توگل آلارنك جزالارنى بيرور ﴿اِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْاَبْصَارُ﴾ ٤٢ فقط اول ظالم‌لرنى كيچوكتوره‌در كوزلر تكلوب تورغان قيامت كونينه قدر گنه ﴿مُهْطِعِينَ مُقْنِعِى رُؤُسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ اِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ﴾ اول كونده باشلارن بوگوب آشغوب، آشغوب اونداوچى‌گه تابا كيلورلر كوزلرى قورقولارندن يومولماينچه تكلوب تورور ﴿وَاَفْئِدَتُهُمْ هَوَآءٌ﴾ ٤٣ وقورقو سببلى كوگللرى هيچ نرسه فهم‌لماس ﴿وَاَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَاْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ آدم‌لرنى آلارغه عذاب كيله تورغان كوندن قورقوت ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَآ اَخِّرْنَآ اِلٰى اَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ﴾ بس شول كونده ظالم كشى‌لار ايتورلر اى ربمز بزگه آزراق مهلت بيرگل دنياغه قايتاروب آزغنه بزنى توتقل تا كه بز دعوتكنى قبول ايدوب پيغمبرلرگاده ياورور ايدك الله تعالى آلارغه ايتور ﴿اَوَلَمْ تَكُونُوٓا اَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ﴾ ٤٤ ايا سز دنياده وقتده، بزنك بو مال ودولتمز بته‌چك توگل وقيامت كونى

بولاچق ديگان سوز بيكار ويالغان سوز ديب يمين ايتوچيلر توگلمى ايدكز؟ ﴿وَسَكَنْتُمْ فِى مَسٰكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ﴾ دنياده وقتده سز، اوزلرينه ظلم ايتوچيلرنك يعنى عاد، ثمود قوملرنك اورنلارنده توردكز ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ﴾ آلارنى نچوك عذاب قيلغانمز سزگه آچيق معلوم بولدى ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْاَمْثَالَ﴾ ۴۵ وسزگه اوخشاغوچى قوملرنى سزگه مثال كيتوردك (سز هيچ عبرتلنمادكز وقلاق سالمادكز ديو) ﴿وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ اول مشركلر حقنى رد ايتمك اچون وباطلنى اثبات اوچون بيك زور زور حيله‌لر قيلديلر ﴿وَعِنْدَ اللّٰهِ مَكْرُهُمْ﴾ وآلارنك حيله ومكرلرى الله‌نك قاشنده معلومدر ﴿وَاِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ ۴۶ گرچه آلارنك حيله‌لرى تاولرنى اورنندن قوبارر لق ظور بولسه‌ده الله تعالى اوزينك دينينه ورسولينه ياردمچيدر ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ﴾ اى محمد الله تعالى رسوللرينه بيرگان وعده‌سينه خلافلق قيلور ديوب ظن ايتمه ﴿اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ﴾ ۴۷ تحقيق الله تعالى غالبدر وظالملرنى اولياسى اوچون انتقام ايدوچيدر يعنى اوج آلغوچيدر ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوٰتُ﴾ شول كونى يادكا كيتور اول كونده يرهم كوك آلماشدرلور. ﴿وَبَرَزُوا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ۴۸ بنده‌لر قبرلرندن شريكدن منزه بولغان ومغاندگه بيك قهر قيلغوچى بر الله حضورينه ظاهر بولورلر ﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِى الْاَصْفَادِ﴾ ۴۹ اول كونده ظالملرنى بغاولار ايله برسى برسينه ياقين كوررسك ﴿سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ﴾ آلارنك كولمكلرى اوطده قزدرلمش باقردن بولور ﴿وَتَغْشٰى وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ ۵۰ ويوزلرنده اوط قاپلار ﴿لِيَجْزِىَ اللّٰهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ﴾ الله‌نك بو اشنى قيلماقى هر نفسكه عمليه موافق جزاء بيرمك اوچوندر ﴿اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ ۵۱ شكسز الله تعالى قاطيلق هم تيزلك برلان حساب قيلغوچيدر ﴿هٰذَا بَلٰغٌ لِلنَّاسِ﴾ اوشبو قرآن آدملرگه وآلارنى وعظ گه يتكليدر ﴿وَلِيُنْذَرُوا بِهِ﴾ وهم اول قرآن ايله وعظلنوب گناهلاردن صاقلانمق‌لرى اوچون كفاية ايده‌چكدر ﴿وَلِيَعْلَمُوٓا اَنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ﴾ وهم الله‌نك فقط برگنه ايدكنى بلوب اعتقاد قيلسون‌لار اوچون ﴿وَلِيَذَّكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ﴾ ۵۲ وعقل ايالرى بو سوزلر برلن وعظ وعبرتلنمكلرى اوچون كفاية ايده‌چكدر.

سورة الحجر مكية وهى تسع وتسعون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿الٓرٰا﴾ معناسنى الله تعالى گنه بلور ﴿تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ﴾ اوشبو آيت‌لر الله‌دن

اینگان کتاب آیت‌لریدر ﴿وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ۝ ومعناسی آچیق قرآن آیت‌لریدر
﴿رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ۝ کوب وقتده کافرلر، مسلمان
بولماقنی تلارلر. یعنی تموغدن کناهلی مؤمنلر چقغانینی کورگاچ کافرلر:
«کاشکه بزده مسلمان بولساقچی» بزده بر وقت بو تموغدن چغار ایدك دیوب
ایتورلر ﴿ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ﴾ آلارنی اوز حاللرنچه قوی
آشاسونلر وفائده‌لسونلر و آلارنی وایمان کیلتورب اللهغه طاعتدن الوش
آلولارندین طول امللری اشغال ایستون ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝ اشلارینك نچکلگون
تیز بلورلر ﴿وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ۝ بز هیچ قریه‌نی هلاك
قیلمادق مگر هلاك قلدق ایسه اول قریه اهلینك هلاك اولماقینه لوح المحفوظده
یازلغان مقدر بولغان وقتده هلاك ایتدك آلارنك هلاك بولاچغی لوح المحفوظده
بیلگولانگان بولور ﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ۝ هیچ بر تورلی
جماعت اجللرندن اوّلده هم سوکده اولماس اما وقت ایرشسه قالماق یوق
﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ۝ آلار مسخره قیلوب ای
قرآن ایندرلگان محمد حقیقتا سین مجنون‌سك دیوب ﴿لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ ۝
إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝ اگر درست پیغمبر بولساك، اوزکنك پیغمبرلکنی
اثبات اوچون بزگه فرشته کیلتورساك ایدی ﴿مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ فرشته‌نی
حق وثابت بولغان اشدن باشقه برلان ایندرمی‌مز ﴿وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ ۝
آلارغه اول وقتده مهلت بیرلماس بلکه هلاك بولورلر ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ
وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ۝ تحقیق بز قرآن ایندردك واول قرآننی اوزمز اوزگارودن
ساقلایاچقمز ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ ۝ ای محمدسین‌دن اوّل گی
امتلرگه‌ده پیغمبرلر یباردك ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝
آلارغه هیچ پیغمبر کیلمدی کلدی ایسه آنی مسخره قیلور بولدیلر ﴿كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ
فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ۝ اول مسخره‌نی ظالملر کوکلینه شولای سالورمز ﴿لَا
يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ اول ظالملر اول قرآنغه اوشانماسلر، ﴿وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ۝
اوّلگی امتلرنك طریقی اوتدی بولارغه‌ده شول بولور ﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ
السَّمَاءِ﴾ اگر اول مکه کافرلرینه کوکدن ایشك آچساق ﴿فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ۝
فرشته‌لر شول ایشك‌لردن کوکگا آشار بولسه‌لر وکافرلر شونی کورب
تورسه‌لر ﴿لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا﴾ عنادلرندین ایتورلر ایدی البته کوزلرمز
پرده‌لندی ﴿بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ۝ بلکه بز سحرلنگان قوم اولدق محمد
بزنی سنحرلدی دیورلر ایدی ◆ ﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ تحقیق کوکده

يولدزلار يار اتدق ﴿وَزَيَّنَّٰهَا لِلنَّٰظِرِينَ﴾ واول كوكنى قاراغوچى لارغه زينت لى قيلدق ﴿وَحَفِظْنَٰهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَٰنٍ رَجِيمٍ﴾ ۱۷ اول كوكنى هر شيطان لعين دن ساقلادق هيچ شيطان لر آنده منه آلماس ﴿إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ﴾ مگر اول شيطانلردن بعضسى ايدلگان سوكنده سوز اوغرلماق اچون كوكگا آلادين كوكدين منع كوكدن تكلاب سوز اوغرلاسه ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ﴾ ۱۸ بس اول شيطانغه يالتراغوچى اوطى يولدز ايرشور ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَٰهَا﴾ يرنى توشادك ﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ﴾ ودخى اول يرگه زور زور تاولر سالدق ﴿وَأَنۢبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ﴾ ۱۹ واول يرده هر تورلى معلوم ومقدر شيلرنى اوستوردك ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَٰيِشَ﴾ واول يرى اوستنده سزنك تركلك ايتارگه كيرك نرسه لرگزنى بار قيلدق ﴿وَمَن لَّسْتُمْ لَهُۥ بِرَٰزِقِينَ﴾ ۲۰ ودخى سز رزقلاندرمى تورغان حيوان لارنك معيشت قيلاچق شيلرن بار قيلدق ﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَائِنُهُۥ﴾ هر نرسه نك خزينه سى بزنك قاشمزده در ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُۥٓ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ ۲۱ آنى ايندرگانده معلوم مقدارگه ايندررمز يعنى نه مقدار ايندرمك مصلحت شول قدر ايندررمز ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيَٰحَ لَوَٰقِحَ﴾ دخى بلوتلرنى كيتر گوچى يللرنى يباردك ﴿فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَأَسْقَيْنَٰكُمُوهُ﴾ وكوكدن ياغمور ايندروب سزنى سوغه توق قيلدق ﴿وَمَآ أَنتُمْ لَهُۥ بِخَٰزِنِينَ﴾ ۲۲ وآلارنى ساقلاغوچى وسز يرتوچى توگل ايدكز. بولارنى اوزمزنك رحمتمز برلان يباردك ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْىِۦ وَنُمِيتُ﴾ تحقيق بز تركزرمز هم اوتررورمز ﴿وَنَحْنُ ٱلْوَٰرِثُونَ﴾ ۲۳ وهم يروكوكگه وآلارده بولغان بارچه مخلوقاتكه بز مالك وارثمز ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا ٱلْمُسْتَقْدِمِينَ مِنكُمْ﴾ سزنك اوّلگى لركزنى ده بلامز ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا ٱلْمُسْتَأْخِرِينَ﴾ ۲۴ وهم ده سوكنى لاركزنى ده بلامز ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ﴾ ودخى شول ربك قيامت كونده بارچه خلقنى قبرلرندن قوبارور ﴿إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ ۲۵ شكسز اول الله تعالى حكيم هم عليم در ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ مِن صَلْصَٰلٍ﴾ تحقيق آدمنى كيبوب سنكغرداب تورغان بالچق دن خلق ايتدك ﴿مِنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ ۲۶ كوب يللر توروب ﴿وَٱلْجَآنَّ خَلَقْنَٰهُ مِن قَبْلُ مِن نَّارِ ٱلسَّمُومِ﴾ ۲۷ آدمدن اوّل جننى اسسى اوتدن يارانتدق ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّى خَٰلِقٌۢ بَشَرًا﴾ الله تعالى فرشته لرگه ايتدى مين آدمنى يارانا چقمن ﴿مِّن صَلْصَٰلٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ ۲۸ كوب يللر توروب اوزگارگان قورى بالچق دين ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِى فَقَعُوا۟ لَهُۥ سَٰجِدِينَ﴾ ۲۹ قچان مين آنى يارا توب تمام ايتسام واوزمنك روحمدن جان كرتسام، بس سز آكارغه سجده گه يقلكز ﴿فَسَجَدَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ ۳۰ بس فرشته لر بارچه سى جيولشوب

بردن سجده قیلدیلر ﴿ الّا ابْلیسَ اَبٰی اَنْ یَکُونَ مَعَ السّٰجِدِینَ ۞ ٣٠ مگر ابلیس الله تعالی نك سوزنی طکلامادی سجده قیلغوچی لاردن بولودن باش تارتدی ، ﴿ قٰالَ یٰآ اِبْلیسُ مٰالَكَ اَلّٰا تَکُونَ مَعَ السّٰجِدِینَ ۞ ٣١ الله تعالی ایتدی ای ابلیس سجده قیلغوچی لاردن بولماوکه نی سبب بولدی؟ ﴿ قٰالَ لَمْ اَکُنْ لِاَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصٰالٍ مِنْ حَمَاٍ مَسْنُونٍ ۞ ٣٢ ابلیس ایتدی: ایسکی، کیبوب اوزگاروب بتکان بالچقدن یاراتقان آدمگه سجده قیلماق مکّا لایق توگل دیو ﴿ قٰالَ فَاخْرُجْ مِنْهٰا فَاِنَّكَ رَجِیمٌ ۞ ٣٣ الله تعالی ایتدی فرشته لر زمره سندن چقغل آلار آراسنده طورمه بس تحقیق سین منم درگاه مدین تاش ایله سرلمش سك ﴿ وَاِنَّ عَلَیْكَ اللَّعْنَةَ اِلٰی یَوْمِ الدِّینِ ۞ ٣٤ تحقیق سکّا قیامت کونینه قدر لعنت بولغوچیدر ﴿ قٰالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِی اِلٰی یَوْمِ یُبْعَثُونَ ۞ ٣٥ ابلیس ایتدی یا ربم مکّا محشر کونینه قدر مهلت بیر مینی اولترمه ﴿ قٰالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِینَ ۞ ٣٦ الله تعالی ایتدی: سکّا مهلت بیرلدی ﴿ اِلٰی یَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ۞ ٣٧ معلوم وقت غه قدر ﴿ قٰالَ رَبِّ بِمٰآ اَغْوَیْتَنِی لَاُزَیِّنَنَّ لَهُمْ فِی الْاَرْضِ ﴾ ابلیس ایتدی آدم سببلی منی آزدرغانك اوچون آلارغه مین یر یوزنده حرام نرسه لارنی ماتور وزینت لی کورساتورمن ﴿ وَلَاُغْوِیَنَّهُمْ اَجْمَعِینَ ۞ ٣٨ وبارچه سنی آزدرورمن ﴿ اِلّٰا عِبٰادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِینَ ۞ ٣٩ مگر اوز اراده نك ایله خالص بولغان بنده لریکّا منم کوچم یتماس ﴿ قٰالَ هٰذٰا صِرٰاطٌ عَلَیَّ مُسْتَقِیمٌ ۞ ٤٠ الله تعالی ایتدی اوشبو خالص بولغان فللارمنك یوللاری منم توغری یولمدر ﴿ اِنَّ عِبٰادِی لَیْسَ لَكَ عَلَیْهِمْ سُلْطٰانٌ ﴾ تحقیق منم یولمده توغری اولغان خالص بنده لریمه سنك اختیارنك اولماس ﴿ اِلّٰا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغٰاوِینَ ۞ ٤١ مگر سکّا ایارگان آزغون کشیلرگه سنك اغواك اثر ایتار ﴿ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ اَجْمَعِینَ ۞ ٤٢ سکّا ایارگان لرنك بارچه سینك وعده قیلنغان اورنلاری جهنم در ﴿ لَهٰا سَبْعَةُ اَبْوٰابٍ ﴾ اول جهنم نك یدی ایشگی باردر ﴿ لِکُلِّ بٰابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ۞ ٤٣ هر ایشك نك اوزی اوچون آیرولغان جماعت باردر ﴿ اِنَّ الْمُتَّقِینَ فِی جَنّٰاتٍ وَعُیُونٍ ۞ ٤٤ تحقیق شرك وگناهلاردن ساقلانغان کشی لر جنت اچنده آغا تورغان صولر یانده بولورلر ﴿ اُدْخُلُوهٰا بِسَلٰامٍ اٰمِنِینَ ۞ ٤٥ آلارغه فرشته لر ایتورلر اوشبو جنت لرگه بلا وفتنه دن سلامت اولوب کرکز ﴿ وَنَزَعْنٰا مٰا فِی صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ اِخْوٰانًا عَلٰی سُرُرٍ مُتَقٰابِلِینَ ۞ ٤٦ کوکللرندن حسد وقایغو وآچو کبی یمان نرسه لرنی چغاروب رمزده آلار بر برسینه قرداش اولوب ، کاراواتلرغه قارا قارشی اوطرشوب حضور قیلورلار ﴿ لٰا یَمَسُّهُمْ فِیهٰا نَصَبٌ ﴾ وآلارغه اول جنتده هیچ نینداى مشقت ایرشماس ﴿ وَمٰا هُمْ مِنْهٰا بِمُخْرَجِینَ ۞ ٤٧ وآلار اول جنتدن منگو چغارلماسلر ﴿ نَبِّئْ عِبٰادِیٓ اَنِّیٓ اَنَا الْغَفُورُ الرَّحِیمُ ۞ ٤٨ منم بنده لریمه خبر بیر مین تحقیق بنده لریمه

غفور و رحيم من ﴿ وَاَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْاَلِيمُ ﴿٤٩﴾ ودخی منم عذابم بیك قاتی رنجتكوچی
عذابدر ﴿ وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ اِبْرَاهِيمَ ﴿٥٠﴾ دخی بنده لریمه ابراهیم نك قونا قلرندن خبر بیر
﴿ اِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ﴿ اول قونا قلر یعنی فرشته لر ابراهیم علیه السلامغه کیلوب
کردیلرده سلام بیردی لر، ﴿ قَالَ اِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥١﴾ ابراهیم علیه السلام ایسه، بز
سزدن قورقامز دیدی ﴿ قَالُوا لَا تَوْجَلْ ﴿ فرشته لر ایتدیلر سین بزدن قورقمه
﴿ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٢﴾ تحقیق بز سکا بشارة بیرامز بر عالم بالا توغاقی برله
﴿ قَالَ اَبَشَّرْتُمُونِي عَلَى اَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٣﴾ ابراهیم علیه السلام ایتدی
عجب سز منم قارت کونمده بالا برلان بشارت بیره سزمی؟ ﴿ قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ ﴿
فرشته لر ایتدی لر- بز سنی حق برلان بشارت قیلامز بولماس نرسه برلان توگل
﴿ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٤﴾ بس سین الله نك رحمتندن امید اوزگوچیلردن بولماغل
﴿ قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ اِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٥﴾ ابراهیم علیه السلام ایتدی ضلالتده
قالغان کشی لردن باشقه کشی کم الله نك رحمتندن امید اوزسون؟! ﴿ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ
اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٦﴾ دخی ابراهیم علیه السلام سوراب ایتدی: ای مرسل فرشته لر
بو بشارتکه باشقه بر اشکز بارمه ﴿ قَالُوا اِنَّا اُرْسِلْنَا اِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٥٧﴾ فرشته لر
ایتدی لر: بز (لوط قومنی) هلاك ایتار اوچون یبارلدك ﴿ اِلَّا آلَ لُوطٍ اِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ
اَجْمَعِينَ ﴿٥٨﴾ مگر لوط جماعتنی هلاك ایتمیمز آلارنی بارچه سنی قوتقارورمز ﴿ اِلَّا
امْرَاَتَهُ قَدَّرْنَا اِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٩﴾ مگر لوطنك خاتونینی مشرك لردن دیوب بلهمز
شونك اوچون اول هلاك بولاچقدر ◆ ﴿ فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦٠﴾ قچان
فرشته لر لوطنك جماعتی یانینه کیلکاچ ﴿ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٦١﴾ لوط ایتدی
سز تانولمی تورغان قوم سز بز سزنی تانومی مز ﴿ قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ
يَمْتَرُونَ ﴿٦٢﴾ آلار ایتدیلر بز مشرك لر شك قیلاتورغان عذاب برلان کیلدك ﴿ وَاَتَيْنَاكَ
بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٣﴾ بزسکا حق اش ایلان کیلدك وایتکان سوزمزده صادقلرمز ﴿ فَاَسْرِ
بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ ﴿ بس سین جماعتكنی ایارتوب تونلك بر وقتنده چغوب کیت
﴿ وَاتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ ﴿ واوزك آرتلارندن ایار ﴿ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ ﴿ وهیچ برکز آرتقه
قاراماسون ویا که آیرولوب قالماسون ﴿ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٤﴾ امر ایتولکان
اورنکزغه بارکز یعنی مصرغه ویا که شامغه ﴿ وَقَضَيْنَا اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ ﴿ شول کیتو
اشینی لوطغه وحی ایتدك ﴿ اَنَّ دَابِرَ هٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ ﴿٦٥﴾ تحقیق اول قومنك
طاك وقتلارنده آرتلری کیسوله چکدر. یعنی بر کشی قالماینچه هلاك بولاچقدر
﴿ وَجَاءَ اَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٦﴾ فرشته لر بیك ماتور یاش یکتلر صورتنده
کلدکلرندین آلارنی کورکاچ شهر خلقی شادلانشوب کلدیلر چونکه

لوط عليه السلامنك قومى خاتونلرنى قويب ايرلرگه فحش قيلوچيلر ايدى ﴿ قَالَ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِى فَلَا تَفْضَحُونِ ۝٦٧ لوط عليه السلام ايتدى بولار منم قوناقلارمدركه آلار حقنده منى رسواى قيلماكز ﴿ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُونِ ۝٦٨ وفاحش عمل قيلمافكزده اللهدن قورقكز منى اوياتلى قيلماكز ﴿ قَالُوٓا اَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعٰلَمِينَ ۝٦٩ مشركلر ايتديلر عالمدين هيچ كمنى قوناق ايتمه ديوب ايتمه دكمى سكا ﴿ قَالَ هٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِٓى اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِينَ ۝٧٠ لوط عليه السلام ايتدى: اگر سز شهوتكز قوشقانچه يورساكز بو جماعت بارچه‌سى منم قزلارمدر تلاسه‌كز قايوسنى نكاح‌له‌كز ديو، ﴿ لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفِى سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝٧١ فرشته‌لر ايتديلر: اى لوط سنك عمرك برلن يمين ايتوب ايته‌مز آلار اوز نادانلقلارنده حيران بولوب يورورلار سنك نصيحتكنى ايشتمازلر ﴿ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۝٧٣ بس قوياش جغوب تورغان وقتلارده آلارغه يامسز قاتى تاوش ايرشدى ﴿ فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا ﴾ بس شول وقت شهرنك آستون اوستكه ايلاندروب هلاك قيلدق ﴿ وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ ۝٧٤ واوستلرينه قزدرلغان تاشنى ياودردق ﴿ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ ۝٧٥ تحقيق فكر ايتوچيلارگه بو قصه‌ده عبرتلر باردر ﴿ وَاِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُقِيمٍ ۝٧٦ واول هلاك بولغان لوط شهرى يول اوستونده تورادر، اوتكان كشى كوروب اوتار ﴿ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ۝٧٧ بو لوط قومى‌نك هلاك بولونده مؤمنلرگه عبرت ودليللر باردر ◆ ﴿ وَاِنْ كَانَ اَصْحٰبُ الْاَيْكَةِ لَظٰلِمِينَ ۝٧٨ دخى شعيب عليه السلام يبارلگان اَيْكَه قومى‌ده ظالم بولديلر ﴿ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ ﴾ وآلارغه‌ده عذاب ايندروب اوچمزنى آلدق ﴿ وَاِنَّهُمَا لَبِاِمَامٍ مُبِينٍ ۝٧٩ وبو لوط قومى ايله اَيْكَه قومينك قريه‌لريده يول اوستونده آچيق كورنوب تورادر ◆ ﴿ وَلَقَدْ كَذَّبَ اَصْحٰبُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ۝٨٠ دخى حجر ديگان يرنك ثمود اسملى خلقى پيغمبرلرى صالح عليه السلامنى يالغانچى ديديلر ﴿ وَاٰتَيْنٰهُمْ اٰيٰتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝٨١ آلارغه صالحنك حق پيغمبرلكى حقنده دليللر بيردك لكن آلار اول دليللردن مجرد فارشيلقلارى سببلى اعراض قيلديلر ﴿ وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا اٰمِنِينَ ۝٨٢ اوزلرينه كيله‌چك عذابدن قوتلور اوچون تاشدن اويلر ياسادىلر ﴿ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ۝٨٣ بس تاك وقتنده آلارغه عذاب ايرشدى وهلاك بولديلر ﴿ فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝٨٤ كسب قيلغان اشلرن يعنى تاشدن اولر ياساولارى هيچ‌ده فائده بيرمادى ﴿ وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ ﴾ بز يرى وكوكلرنى ياراتدق قاراب عبرت آلورلق حق اش ايتوب ﴿ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ ﴾ البته شكسز قيامت كونى كيلاچكدر ﴿ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ۝٨٥ بس سن

اول مشرکلردن کورکام اعراض قیلو ایله اعراض قیل آلارنك انکارلری سببلی اوزکنی خسرتکه سالماغل ﴿ انَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلّٰقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٥﴾ تحقیق سنك ربك هر نرسه‌نی یاراتقوچیدر وهر نرسه‌نی بلکوچیدر ﴿ وَلَقَدْ اٰتَيْنٰكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْاٰنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٦﴾ تحقیق بز سکا نمازده تکرار اوقولا تورغان یدی آیت سورة فاتحه‌نی بیردك وهمده الوغ وعظمتلی قرآن‌نی بیردك بولار سکا الوغ نعمتمزدر ﴿ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ ﴾ مشرکلردن بر طائفه‌گه بیرگان مالارمزغه قزغوب کوز تکب قراماغل سکا بیرلکان قرآن عظیم هر نرسه‌دن افضلدر ﴿ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ ﴾ ومشرکلرنك ایمان کیلتورمکان‌لرینه قایغورما ﴿ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾ ومؤمنلرگه قاناتکنی توشا گل یعنی مؤمنلرگه شفقتلی بول ﴿ وَقُلْ اِنِّيٓ اَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٨﴾ ای محمد سن آلارغه ایت تحقیق ایمان کیلتورمی الله‌غه اطاعتدین باش تارتقان کشیلرگه عذاب بولاچاغی ایله یك آچق ایتوب قورقتقوچیمن دیو ﴿ كَمَآ اَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٨٩﴾ بز اول مشرکلرگه حج‌گه کیله تورغان آدملر مکه‌گه کیلکاچ رسول الله‌نی کورب ایمان کیلتوررلر دیوب آلارنی ایماندین منع اوچون مکه یولن الوشلاب آلوب یولغه چقغان کشیلرگه عذاب ایندرگانمز کبی عذاب ایندررمز ﴿ الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْاٰنَ عِضِينَ ﴿٩٠﴾ اول مکه کافرلری قرآن‌نی کوب جزلر قیلدیلر قایوسی جزئینه اشاندیلر وقایوسی‌نه اوشانمادیلر ﴿ فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾ ربك برلان یمین ایتوب ایته‌من‌که اول مشرکلرنك بارچه‌سندن قیامت کون سؤال ایدرمز ﴿ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾ آلارنك قیلغان اشلرندن ﴿ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾ ای محمد اوزك بیورلغان احکامنی خلق‌غه اظهار قیل (ومشرکلردن اعراض قیل آلارغه التفات قیلمه ﴿ اِنَّا كَفَيْنٰكَ الْمُسْتَهْزِءِينَ ﴿٩٥﴾ سنی مسخره قیلا تورغان کشی‌لارنی هلاك ایتار اوچون شکسز بز یتارمز ﴿ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ﴾ اول مسخره‌چیلر الله‌غه باشقه ایکنچی اله‌لر بار دیوب الله‌غه شریك اثبات قیله‌لر ﴿ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ تیزدن اشلرینك یاکلش ایدکنی بلورلر ﴿ وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾ تحقیق بله‌مز اول مشرکلرنك تیوشسز سوزلری اوچون سنك کوکلك تار ایغانی ﴿ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ ﴾ بس سین ربك‌نك حمدی برلان تسبیح ایتکل ﴿ وَكُنْ مِنَ السّٰجِدِينَ ﴿٩٨﴾ ونماز اوقوچیلاردن بولغل ﴿ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَاْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾ ربکا عبادت قیلغل کیلوی معلوم بولغان کون یتکانچه یعنی اولم کیلکانچه.

سورة النحل مكية مائة وثمان وعشرون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿اَتٰى اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ﴾ اى مشركلر آشوقما كز اللهنك امرى يعنى قيامت كونى آلدكزغه كيلدى، چونكه مشركلر رسول اللهنى: «قيامت كون قچان، تيزره‌ك كيلسون ايندى ديه مسخره قيلالر ايدى ﴿سُبْحٰنَهُ وَتَعٰلٰى عَمّا يُشْرِكُونَ﴾ اى محمد مخلوقنك بارچه صفتندين اللهنى پاك ديوب بل وهم مشركلر اثبات قيلغان شريك‌لردن الله تعالى پاك منزهدر ﴿يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ اَمْرِهِ عَلٰى مَنْ يَشٰٓاءُ مِنْ عِبٰادِهِ﴾ الله تعالى اوزى تلاگان بنده‌لرينه اوزينك امرى ايله قلب‌لرينى تركز گوچى قرآن برلان فرشته‌لرنى ايندره‌در ﴿اَنْ اَنْذِرُوٓا اَنَّهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاتَّقُونِ﴾ بر اللهدن باشقه الله يوق فقط من گنه ديوب اعلام ايت بس شولاى بولسه سز مندن قورقكز ﴿خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ اول الله تعالى يروكوكنى عبرت آلوردای ثابت شى‌ايتوب ياراتدى ﴿تَعٰلٰى عَمّا يُشْرِكُونَ﴾ اول الله‌تعالى مشركلر اثبات قيلغان شريك‌لردن منزه وپاكدر ﴿خَلَقَ الْاِنْسٰنَ مِنْ نُطْفَةٍ﴾ آدمنى منى سوندن بار قيلدى ﴿فَاِذٰا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ﴾ خاضر ايندن شول بنده الله خقنده آچيق خصم‌لشه‌در منافق‌لردن ابى بن خلف چريگان سويلك توتوب رسول‌الله‌غه «اى محمد شول سويلك تريلا ديوب ايته‌سكمى؟» ديگاچ اوشبو آيت ايندى ﴿وَالْاَنْعٰامَ خَلَقَهٰا﴾ وحيوان‌لرنى ياراتدى ﴿لَكُمْ فِيهٰا دِفْءٌ وَمَنٰفِعُ﴾ اول حيوان‌لردن سز گه سوت ويون‌لارندن وباشقه‌چه فائده‌لر بار ﴿وَمِنْهٰا تَاْكُلُونَ﴾ وهمده شول حيوان‌لاردن ايتلرينى سوت‌لرينى آشى‌سز بوده فايده ﴿وَلَكُمْ فِيهٰا جَمٰالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ﴾ ايرته‌قرغه چغارغانده وكيچ اويگه قايتارغانده سزنك يورتكزده اول حيوان‌لار برلان زينت بولور ﴿وَتَحْمِلُ اَثْقٰالَكُمْ اِلٰى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بٰلِغِيهِ اِلَّا بِشِقِّ الْاَنْفُسِ﴾ اول حيوان‌لر برلان اوزكز مشقت برلن گنه ايرشه تورغان يراق شهرلرگه يوكلر تياب ايلته‌سز ﴿اِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ چونكه ربك كامل شفقت رحمة صاحبيدر ﴿وَالْخَيْلَ وَالْبِغٰالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهٰا وَزِينَةً﴾ سز گه زينت اوچون هم آطلانور اوچون آت، قاچر، ايشاك، لرنى ياراتدى ﴿وَيَخْلُقُ مٰا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وهم سز بلمى تورغان حيوان‌لارنى ياراتدى ﴿وَعَلَى اللّٰهِ قَصْدُ السَّبِيلِ﴾ توغرى يولنى بيان ايتمك الله تعالى اوزه‌در ﴿وَمِنْهٰا جٰآئِرٌ﴾ واول يوللردن فايوسى ضلالت يوليدر ﴿وَلَوْ شٰآءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَعِينَ﴾ اگر الله تعالى تلاسه ايدى بارچه كزنى هدايت كه سالور ايدى ﴿هُوَ الَّذِى اَنْزَلَ مِنَ السَّمٰٓاءِ

مآءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ۞ اول الله تعالى‌نك قدرتى شوندايين بيوكدركه سزگه كوك‌دن يغمور ياودردى واول يغموردن سزگه اچملك سولر بولدى، هم اول‌يغمور سببلى آغاچلر واولنلر اوسدى. واول آغاچ‌لرغه حيوانلار كزنى‌اوتلارغه يباراسز ﴿ يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ﴾ واول سو برلان سزكه، ايگون، هم زيتون آغاچى، خرما آغاچى، يوزم آغاچ‌لرى وباشقه هر تورلى يمش‌لرنى اوسدرر ﴿ انَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۞ فكرايتكوچى كشى‌لرگه، توحيد اوچون بوسويلگان‌لرده بيوك دليل‌لر باردر ﴿ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ﴾ وسزنك فايده‌كزغه كيچه وكوندزنى هم آى وقوياشنى مسخر قيلدى، سز آلاردن فائده‌لنه‌سز ﴿ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ﴾ ويولدزلار الله‌نك اوز امرينه مسخرلردر ﴿ انَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۞ عقلين يرگزوب اويلاغان كشيلرگه اوشبو اش‌لرده زور عبرت‌لر باردر ﴿ وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِى الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ﴾ يرده تورلى توسده بولغان نرسه‌لرنى خلق قيلوب بارچه‌سنى سزگه مسخر قيلدى ﴿ انَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ۞ وعظ‌لنه بلگوچى قوم‌گه بو اش‌لرده البته بيك زور دليل باردر ﴿ وَهُوَ الَّذِى سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا ﴾ واول الله تعالى سزگه دينگزنى مسخر قيلدى تازا بالق ايت‌لرى آشاب كيونه‌چك زينت‌لركزنى (ينجو مرجان كبى) اول دينگزدن چغارمافكز اوچون ﴿ وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ ﴾ كرانبى دريانى‌يارب يورگانون كورسك ﴿ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ﴾ سز اول كاراب برلان الله‌نك فضلندن رزق استارسز ﴿ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۞ شايدكه سزده بورزق‌لارغه شكرايتارسز ﴿ وَأَلْقَى فِى الْأَرْضِ رَوَاسِىَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ ﴾ يراوستينه زور زور تاولرنى قويدى تاكه سزگه تره‌مسون اوچون ﴿ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۞ ودخى يلغه‌لر بار قيلدى ومقصودلركزگه ايرشور اوچون يول‌لر خلق ايتدى ﴿ وَعَلَامَاتٍ ﴾ دخى يول‌لر بلوركه علامت‌لر بار قيلدى ﴿ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ۞ ويولدزلار ايلان آلار يوللرينه ايرشورلر ﴿ أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ ﴾ شولارنى ياراتقان الله‌تعالى هيچ نرسه‌نى بارقيلورغه هيچ قدرتى اولماغان صنملار كبى بولورمى؟ ﴿ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۞ شونى اويلامى‌سزمى ﴿ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا ﴾ اگر الله‌نك نعمت‌لارين ساناساكزده ساناب بتوره آلمازسز ﴿ انَّ اللّٰهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ شيكسز الله‌تعالى غفور رحيم‌در ﴿ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۞ الله‌تعالى ياشرين وآشكاره قيلغان اشلركزنى هم سوزلركزنى بارچه‌سنى بلادر ﴿ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا ﴾ وشول كشيلر آلار الله‌دن

باشقه‌غه عبادت قيلالر آلرنك اول نرسه‌لرى هيچ بر نرسه‌نى خلق ايته‌رگه حاللرندين كلمى ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾ بلكه آلار يعنى صنملار اوزلرى مخلوقلردر ﴿اَمْوَاتٌ غَيْرُ اَحْيَاءٍ﴾ اول صنملر ترك توگل ميت‌لردر ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ اَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾ واول صنملر اوزلرينه عبادة قيله تورغان كشيلرنك قچان قوبارىلاچق‌لارين‌ده بلمى‌لر. نچوك آلارغه عبادت ايتارگه كيرك! ﴿اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ﴾ سزنك ربكز هيچ شريك‌سز برگنه الله‌در ﴿فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ﴾ آخرت گونينه ايمان كيلتورمگان كشى‌لرنك قلب‌لرى الله‌نك برلگينه منكر لردر ﴿وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾ همده آلار زورايوب حق‌دن باش تارتوچيلردر ﴿لَا جَرَمَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ شكسز الله‌تعالى آلارنك ياشرين هم آشكارا قيلغان عمللرينى بله‌در ﴿اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾ شكسز الله تعالى زورايوب حق‌دن باش تارتوچى‌لارنى سومماز ﴿وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا اَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ اگر مشركلرگه ايتولسه: «ربكز محمد كه نرسه ايندردى؟» ديو. آلار جواب بيرورلر: «اوّلگى خلقنك احوالن يازلغان اكيت‌لرينى ايندردى» ديوب. مسخره قيلوب ايتورلر ﴿لِيَحْمِلُوا اَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ﴾ بو سوزلرنى قيامت كونده كامل شونك جزاسنى كوتارور اوچون سويليلر ﴿وَمِنْ اَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ ودخى هيچ دليلسز آزدرغان كشيلرينكده گناهلرينك جزاسنى كوتارورلر ﴿اَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٥﴾ اگاه بولسونلر كوتاره‌چك جزالارى نى قباحت‌در ﴿قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ بو مشركلردن اوّلگى‌لرده كوك امرينه مطلع بولو اچون مكر قيلديلر يعنى نمرود بن كنعان كوككه منار اوچون بر بنا ياسادى روايتكه كوره اول بنانك اوزنلغى بش منكده بش يوز آرشين وكيكلگى اوچ منكده بش يوز آرشين الله‌تعالى اول بنانى بر قهر ييلى يبارب هلاك قلمش ﴿فَاَتَى اللّٰهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ﴾ بس الله‌تعالى بنالارينك نيگزلارن صووروب تاشلاديده يوقاريدن اوستلرينه توباسى يقلوب توشدى ﴿وَاَتٰيهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾ وهيچ بلمگان اورنلارندن آلارغه عذاب كيلدى ﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُخْزِيهِمْ﴾ مونك صوكنده آلارنى الله تعالى قيامت كونده رسواى قيلور ﴿وَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ﴾ والله‌تعالى قيامت كونده آلارغه ايتور قايده سز دعوى ايتكان منم شريكلرم آلار حقنده مؤمنلرگه دشمان بولادر ايدكز ﴿قَالَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ اِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكٰفِرِينَ ﴿٢٧﴾ كتاب علمى بيرلگانلر ايتورلر بو كون رسوايلق وعذاب كورمك مشركلرگه‌در ديوب ﴿الَّذِينَ تَتَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِي اَنْفُسِهِمْ فَاَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ﴾ كفرلرى

سببلی اوزلرینه ظلم ایتکان مشرکلك جانلارن فرشته‌لر آلغان وقتده آلار اسلام
دینینه انقیاد ایتارلار اوشانورلر وایتورلر بز ناچار اش قیلغانمز یوق دیوب
﴿بَلَىٰ﴾ آلارغه اهل علم ایتور یوق یالغانلامکز سز بوزق عملکز قیلدکز دیو
﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾﴾ شکسز الله تعالی هر قیلغانکزنی بلگوچیدر
﴿فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بس سز جهنم اشکلرینه کرکز آنده منگو
قالورسز ﴿فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾﴾ تکبرلنوب ایمانغه کیلمگان کشی‌لرنك
اورنی نی قباحت‌در! ﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ﴾ اللهدن قورقوچی
مؤمنلرگه ایتولسه ربکز، محمدکه نرسه ایندردی دیوب ﴿قَالُوا خَيْرًا﴾ خیرنی
ایندردی دیوب ایتورلر ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ بو دنیاده ایزگولك
ویخشی‌لق کشیلرگه دنیادوق یخشی ترکلك بولور ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ آخرت
یورتی دنیاداغی‌سندن دها خیردر ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾﴾ یخشی کشی‌لرنك اورنلاری
نی یخشی اورندر ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾
اول اورن عدن جنتلریدرکه اول عدن جنتنه کرورلار آنك آغاچلاری آستندن
یلغه‌لر آغار وهم جنت اچنده نی تله‌سه‌لر آلارغه شول بولور ﴿كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾﴾ اللهدن قورقوچی یخشی کشیلرگه اللهتعالی شونده یخشی جزالار قیلور
﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ شرك وگناهدن پاك بولغان مؤمنلرنك، فرشته‌لر
جانون آلغانده ﴿يَقُولُونَ﴾ جنت‌ده‌گی ساقچی فرشته‌لر ایتورلر ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمُ﴾
اللهنك سلامی سزگه بولسون ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾﴾ یخشی اشلر
اشلاگانکز اوچون جنتلرگه کرکز دیو ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ
أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ اول مشرکلر کوتمیلر مگر جانلارن آلورغه فرشته‌لارنی
کوتالر یا که اللهتعالی‌نك عذابی کیلونی کوتالر ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
آلاردن اوّلگی مشرکلرده شویله عناد قیلدیلر وعنادلری سببلی آلارغه اللهنك
عذابی ایرشدی ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ اللهتعالی آلارغه ظلم ایتمادی ﴿وَلَٰكِن كَانُوا
أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾﴾ لکن آلار اوزلرینه اوزلری ظلم ایتدیلر ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ
مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾﴾ بس آلارغه یاوز عملرینك جزاسی
ایرشوب استهزاء قیلغانلقلارینکده جزاسی باشلارینه کیلدی ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾
مشرکلر مسخره قیلوب ایتدیلر: اگر الله تلامسه ایدی بز هم بزنك
آتالارمز اللهدن باشقه هیچ نرسه‌گه عبادت قیلماس ایدك وهمده اللهدن
باشقه هیچ بر نرسه‌نی حرام ایته آلماس ایدك. اوشبو اشلرمز الله

تلاوی برلاندر دیوب ﴿كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ بولاردن اوّلگی، مشرکلرده شوندای بوش سوزلر ایله کفر و معاصیده اولدیلر ﴿فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ﴾ ۳۵ ❁ پیغمبرلرگه اوز شریعتلرن آچق ایرشدرودن باشقه نرسه لازم توگل حکم قیلغوچی الله اوزیدر ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ اُمَّةٍ رَسُولًا﴾ تحقیق هر امت که پیغمبر یباردك ﴿اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاجْتَنِبُوا الطّٰغُوتَ﴾ فقط الله‌غه غنه عبادت قیلگز طاغوت (شیطان)غه عبادت قیلودن ساقلانگز دیوب ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللّٰهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلٰلَةُ﴾ اول امتلرنك فایوسینه الله فضلی برلان هدایت بیردی وفایوسینه ضلالت ثابت بولدی ﴿فَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ﴾ بس یر یوزنده سفر ایدگز ﴿فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ ۳۶ ❁ کوررسز رسوللرنی تکذیب ایتوچیلرنك آخری نچوك بولور شوندین عبرتلنورسز ﴿اِنْ تَحْرِصْ عَلٰى هُدٰيهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى مَنْ يُضِلُّ﴾ آلارنك هدایت که کرولرینه سین حریص بولسا گده اما الله تعالی اوزی آزغان کشیلرگه هدایت بیرمیدر ﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ نٰصِرِينَ﴾ ۳۷ ❁ اول ضلالت‌ده گی خلقغه یاردم ایتوچی‌لردن بولماس ﴿وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمٰنِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللّٰهُ مَنْ يَمُوتُ﴾ الله تعالی اولگان کشیلرنی قوبارمیدر دیوب الله اسمی برلان بیك قوتلی یمین ایتدیلر ﴿بَلٰى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ بلکه قوبارمق الله تعالی‌نك حق وعده‌سی‌درکه البته قوبارور ﴿وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ۳۸ ❁ لکن کوب کشی بعثنك حق و بولاچق اش ایدکن بلمیدر ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِى يَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ الله‌تعالی اول مشرکلرگه اختلاف قیلوشقان قیامت کونی کورساتور اوچون آلارنی قوبارور ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنَّهُمْ كَانُوا كٰذِبِينَ﴾ ۳۹ ❁ دخی مشرکلر دنیاده اوزلری یالغانچیلار بولغانلار ایکانون بلدرر اوچون قوبارور ﴿اِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَىْءٍ اِذَا اَرَدْنٰهُ اَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ﴾ بزنك بر نرسه‌نی بار قیلورغه تله‌گان وقتمزده، سوزمز اول نرسه‌گه «بول!» دیمکدر ﴿فَيَكُونُ﴾ ۴۰ ❁ بس هیچ کیچوکماینچه بولادر ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِى اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ شول صحابه‌لرکه آلار مشرکلردن ظلم کورگانلری سوکنده مدینه‌گه هجرة ایتدیلر، البته بز آلارغه دنیادوق کورکام جزا بیرورمز ﴿وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ﴾ آخرت‌ده بیره‌چك اجر البته دخی الوغراقدر ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ۴۱ ❁ اگر شونی بلسه‌لر ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ۴۲ ❁ اول هجرت قیلغوچی صحابه‌لر شوندای‌این کشی‌لرکه مشرکلرنك اذا وجفاسینه صبر ایدوب الله‌تعالی‌گه توکل قیلورلر قریش ایتدی الله‌تعالی بیوك ذاتدر اول ذات‌قه آدمدین پیغمبر یبرمك هیچ لایق توگل البته آدم ذاتدین رسول یبرمی دیوب، شول حقده الله‌تعالی آلارنی رد اچون ایتدی ﴿وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُوحِى

اليهم ﴾ ای محمد سندن اوّلده سنك كبی ايرلارنی پيغمبر ايتوب يبارديوك سنكا وحی ايندرگانمز كبی آلارغه ده وحی ايندردك اگر آلار اوشانماسالر آلارغه ايت ﴿ فَسْئَلُوٓا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾ اگر اوزگز بلماساگز كتاب اهلندن سورا گز ديو ﴿ بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ ﴾ اول پيغمبرلرنی معجزه‌لر برلان هم كتاب برلان يبارديك ﴿ وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾ ای محمد سكا قرآن ايندردك خلايق غه بيان ايتما كلكنك اچون اوزلرينه ايندرلگان حكملرنی شايد آلارده تفكر ايتوب ايمان كيتورورلر ﴿ اَفَاَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّاٰتِ اَنْ يَخْسِفَ اللّٰهُ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾ ياوز مكروحيله قيلغان كشيلر يرگه يوتودن ويا كه بلمگانلرى اورندن اللهنك عذابی كيلودن امين لرمی؟ يوق امين بولورغه يارامی‌در ﴿ اَوْ يَاْخُذَهُمْ فِی تَقَلُّبِهِمْ ﴾ ويا كه سفرلرنده قايتوب كيلوب يورگانده اللهتعالی آلارنی هلاك ايتودن امين لرمی؟ ﴿ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾ بس آلار اللهنی عاجز ايته آلماس‌لر الله تلاگان جزاسنی بيرور ﴿ اَوْ يَاْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ ﴾ ويا كه الله تعالی آلارنی قورقنچده توتودن امين لرمی؟ ﴿ فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٧﴾ البته ربكز توبه ايتكوچی‌لرگه شفقت‌لی ورحمت‌ليدر ﴿ اَوَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَیْءٍ ﴾ اللهتعالی بار قيلغان نرسه‌لرگه قاراب عبرت آلميلرمی ﴿ يَتَفَيَّؤُا ظِلٰلُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَآئِلِ ﴾ اول شی‌لرنك اوگدن‌ده هم سولدنده كوله‌گه‌لرى يورور، ﴿ سُجَّدًا لِلّٰهِ وَهُمْ دٰاخِرُونَ ﴿٤٨﴾ ومسخر اولغانی حالده اللهنك امرينه اطاعت قيلورلر ﴿ وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ مِنْ دَآبَّةٍ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾ يرده‌گی وكوكده‌گی مخلوقات وهم فرشته‌لر الله تعالی‌گه سجده قيلالر: اول فرشته‌لر اللهغه عبادت ايتودن هيچ زورلانمی‌لر ﴿ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾ واول فرشته‌لر عالی وبيوك بولغان رب‌لرندن قورقورلار وامر ايدلنمش اش‌لرنی برده قالدرماينچه قيلورلر ◆ ﴿ وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ﴾ الله تعالی ايتدی اللهنی ايكی ديوب اعتقاد ايتماگز ﴿ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ ﴾ اول الله برگنه‌در ﴿ فَاِيَّایَ فَارْهَبُونِ ﴿٥١﴾ بس فقط مندن گنه قورقگز! ﴿ وَلَهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا ﴾ يرده وكوكده بولغان هر نرسه الله تعالی‌نك ملكی‌در وخالص حق دين الله دينی‌در باشقه‌لرى باطل‌در ﴿ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾ ايا سز اللهدن قورقاسزمی؟ ﴿ وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ﴾ سزلرده بولغان نعمت‌لرنگ بارچه‌سی اللهدن‌در ﴿ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَاِلَيْهِ تَجْئَرُونَ ﴿٥٣﴾ قچان سزگه بر ضرر ايرشسه آواز كوتاروب اللهغه زاريلق قيلاسز ﴿ ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ قچان شول ضررنی الله تعالی

سزدن آلسه بر طائفه الله‌غه شريك بار ديورگه توتونالر ﴿ لِيَكْفُرُوا بِمَآ
آتَيْنَاهُمْ ﴾ آلارغه بيرگان نعمت‌لرمزگه كفران قيلماقلرى اوچون ﴿ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ
تَعْلَمُونَ ۝٥٥ دنياده بزنك نعمت‌لرمز برلان فائده‌لنه‌گز آخرت‌ده بولاچق عذابگزنى بلورسز
﴿ وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ ﴾ بز رزقلاندرغان ايگون‌دن هيچ
علم‌لرى بولماغان صنم‌لارغه الوش قيلالر. وايته‌لر بو قدرسى الله‌غه وبو قدرسى
صنم‌لارمزغه ديوب ﴿ تَاللَّهِ لَتُسْئَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ ۝٥٦ اوزمنك حرمتلو (الله) اسمم
برلان ايته‌من‌كه بو اشلرگزدن البته صورالورسز جوابقه فالورسز ﴿ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ
الْبَنَاتِ ﴾ دخى الله‌نك قزلارى بار ديوب الله‌غه قزلار اسناد ايته‌لر ﴿ سُبْحَانَهُ ﴾ اى
محمد الله‌نى پاك ديوب اعتقاد قيل ﴿ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ۝٥٧ اما آلارغه اوزلرى
ياراتقان اوغل بولادر، الله‌غه اوزلرى ياراتماغان قزلر! ﴿ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَى
ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝٥٨ اگر آلارنك برسينه «قزك بار» ديوب بشارت
بيرلسه، خاتونينه آچولانوب، دوست‌لارندن اويالوب يوزى قارالوب كيته‌در.
﴿ يَتَوَارَى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ﴾ بشارت بيرلمش قزنك ياوزلغندن
(ياراتماغانلغندن) قومندن قاچادر ﴿ أَيُمْسِكُهُ عَلَى هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ﴾ ايساب
ايته‌در: بو قزنى حقارت قيلوبقنه آصريمى ايكان؟ ياكه تريلاته توفراق‌غه
كوموب تاپتيمى ايكان؟ ديوب ﴿ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝٥٩ اگاه اولسون‌لر قيلغان
اشلرى نى قباحت‌در! ﴿ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ﴾ آخرت گونينه
اوشانماغان كشى‌لرنك قباحت مثال‌لرى باردر. جمله‌دن برسى شول قزلرين اوترو
﴿ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى ﴾ اما الله تعالى‌نك بلند والوغ صفت‌لارى باردر بس اول شولاى
آنك قزى بار ديوب تيزگنه حكم ايتارگه هيچ يارامىدر ﴿ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝٦٠
اول الله تعالى هر اشنده غالب‌در وهر اشنى مصلحت‌چه قيلادر ﴿ وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ
النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ ﴾ اگر الله تعالى، بنده‌لرنى قيلغان گناهلرى
اوچون عذاب ايته‌چك بولسه ايدى دنياده‌اوق يرِ اوستنده هيچ بر مخلوق‌قالدرماس
ايدى بارچه‌سنى هلاك ايتار ايدى ﴿ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى ﴾ لكن هلاك
ايتميدر، بيلگولى وقت‌قه قدر كيچوكدره‌در ﴿ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً
وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝٦١ فچان شول بيلگولى وقت (قيامت) كيلوب يتسه بر ساعت سوكغه
قالماس‌لر وبر ساعت آلدان عذاب ايدلنماس‌لر ﴿ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ ﴾
اوزلرى مكروه كورگان نرسه‌لر برلان الله‌نى صفتلى‌لر مثلا قزلر اسناد ايته‌لر
﴿ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى ﴾ يالغان بولغانى حالده، آلارنك تللرى
ايتور بزگه آخرت‌ده يخشيلق والوغ درجه‌لر بولاچق ديوب ﴿ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ

النَّهَارَ وَاَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ ۞ ٦٢ شك‌سز آلارغه آخرتده اوط بولاچق‌در وهر كمدن اوّل تموغغه آلار كراچكدر ﴿تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ اوزمنك اسمم (الله) برلان ايته‌من كه سندن اوّلكى امت‌لر گه‌ده پيغمبرلر يباردك ﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ﴾ بس شيطان آلارنك قبيح عمل‌لرن زينت‌لى قيلدى‌ده يخشى اش اشلى‌مز ديوب يوردىلار ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ﴾ بو كون‌ده اول شيطان آنلرغه يولداش‌در ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ۞ ٦٣ آلارغه قيامت كونىده رنجتكوچى عذاب بولاچق‌در ﴿وَمَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ اِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِى اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ سكا قرآن‌نى تورلى‌چه بولغان دين‌لر آراسندن بر حق دين‌نى بيان ايتار اوچون ايندردك ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۞ ٦٤ وهم ايمان كيلتورگان‌لرگه رحمت وهدايت بولسون اوچون ﴿وَاللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ اول الله‌در كه كوكدن يغمور ايندروب آنك برلان ايگون ساچارگه ياراماغان يرلرنى ترگزدى ساچارليك ياصادى ﴿اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ۞ ٦٥ الله‌نك آيتلرينى اعتبار برلان ايشتكوچيلارگه بو ذكر ايدلنگان نرسه‌لرده الله‌نك برلگينه دليللر باردر ﴿وَاِنَّ لَكُمْ فِى الْاَنْعٰمِ لَعِبْرَةً﴾ تحقيق سزگه حيوان‌لرده‌ده عبرتلر باردر: ﴿نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِى بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِلشّٰرِبِينَ ۞ ٦٦ اچورامز سزگه اول حيوانلرنك اچنده تيزاك برلان قان آراسنده خالص آق سودنى كه اچوچيلارگه لذتليدر. يعنى آشاغان نرسه‌سندن اوچ نرسه ياصيمز قان، سود وتيزاك. برسينك ضررى ايكنچيسينه هيچ فاتناشمى ﴿وَمِنْ ثَمَرٰتِ النَّخِيلِ وَالْاَعْنٰبِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ ودخى الله اوسدرگان خرمه ويوزم يمشلارندن اچملك شربت‌لر وباشقه اچملك‌لار، آشلار ياسيسز ﴿اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۞ ٦٧ تحقيق بو اشلرده عقللى قومگه الله‌نك برلگينه دليل‌لر باردر ﴿وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِى مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ۞ ٦٨ الله تعالى بال قورتينه: «تاودن وهم آغاجدن، وهمده كشيلر طورا تورغان اويلردن اوزكا اويا ياسا!» ديوب وحى قيلدى ﴿ثُمَّ كُلِى مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ فَاسْلُكِى سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا﴾ ينه وحى قيلدى: سوكره هر بر يمشدن بال جغل (جمع قيل) سوكره اطاعت ايتوب الله امر ايتكان يولغه كرگل ﴿يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَآءٌ لِلنَّاسِ﴾ اول بال قورتلرينك اچلارندن تورلى توسده باللار چغاركه اول بالده آدملرگه شفاء باردر ﴿اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۞ ٦٩ فكرلى قومگه بو بال قورتنده دليل وعبرتلر باردر ﴿وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰيكُمْ﴾ الله‌تعالى سزنى ياراتدى سوكره سزنك بارچه كزنى اوتره‌چكدر ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ اِلٰى اَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ سزنك بعضكزنى فارتلغه قايتارور ﴿لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ

شَيْئاً﴾ تا که اوّلده بلگان نرسه‌لرنك برسنیده بلماسون اوچون ﴿انَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ۝٧٠ الله تعالی هر نرسه‌نی بلـه‌در، وهر شی‌گه قادردر ﴿وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ﴾ مـال‌ورزق‌ده الله تعالی فایولارکزنی آرتق فیلدی، بعضکز بای بعضکز فقیردرسز ﴿فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَآدِّي رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَآءٌ﴾ رزق ومالده آرتق بولغان بایلر، اوزلرینك مماللارین قللرینه بیرورگه راضی توگللر حالبوکه اول رزق ومالده هر برسی کشی بر تیگزلار. شولایده شریك قیلورغه راضی توگللر، اما الله تعالی اوزیگنه یاراتقان بولسه‌ده آکارغه صنملارنی شریك قیلالر! ﴿اَفَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ ۝٧١ یاکه آلار الله‌تعالی بیرگان نعمتلرگه انکار ایدوب صنملارنقی دیورلارمی؟ ﴿وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجاً﴾ الله تعالی سزگه اوز جنسکزدن خاتونلار یاراتدی ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً﴾ وسزگه خاتونلارکزدن بالالر وبالالرنك بالالرین یاراتدی ﴿وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وحلال نرسه‌لردن سزلارنی رزقلاندردی ﴿اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ ایا آلار باطل نرسه‌گه ایمان کیتروب ﴿وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ۝٧٢ اللهنك نعمتلرینه انکار ایده‌لرمی؟! ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقاً مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَيْئاً وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ۝٧٣ اللهدن باشقه بیرده وکوکده آلار اوچون هیچ بر رزقنی مالك بولماغان ومالك بولورغه حاللرندن کیلمگان صنملارغه عبادت قیلالر! بوندن‌ده غجب وآحمقلق بولورمی؟ ﴿فَلَا تَضْرِبُوا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ﴾ بس اللهغه هیچ‌بر نرسه‌نی مثال قیلماکز! اول هیچ نرسه‌گه اوخشامی‌در ﴿انَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝٧٤ چونکه الله تعالی هر نرسه‌نی بله‌در اما سز هیچ نرسه بلمیسز. شونك اوچون اللهنی بر نرسه‌گه اوخشاتو هیچ یارامیدر ﴿ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً عَبْداً مَمْلُوكاً لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ﴾ اللهتعالی مثال قیلادر: مثلا هیچ نرسه اشلرگه قادر توگل بر قل ﴿وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقاً حَسَناً فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرّاً وَجَهْراً﴾ دخی بز آکارغه یخشی برکاتلی حلال مال بیروب اول مالدن یاشرن هم اشکاره انفاق قیلغان کشی ﴿هَلْ يَسْتَوُونَ﴾ ایا شول ایکی کشی برابر بولورلارمی؟ هیچ احتمال یوق. ﴿اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ﴾ کامل صفتلارنی اظهار ایتمك اللهنك اوزینه خاصدر ﴿بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝٧٥ بلکه بو سرنی کوبراکی بلمیلر. اوشانداق قادر الله برلان، هیچ نرسه قیلا آلماغان صنملارده شبه‌سز بر توگللر ﴿وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً رَجُلَيْنِ اَحَدُهُمَا اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰيهُ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُ لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ﴾ دخی اللهتعالی ایکی ایرنی مثال قیلادر: آلارنك برسی: تلسز، هیچ نرسه بولدیره آلمی، خواجه‌سنه بر یوك کبی سالونغان، فایده‌غنه یبرسه‌ده بر فائده‌لی

اش، خیرلی خدمت کیتوره آلمی، ﴿هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝٧٦ ایمدی شول تلسز ایر برلان، عدللك برلان امر ایتوب اوزیده توغری یولده بولغان کشی برابر بولورلارمی؟ البته برابر توگل، اوشانداق تلسز صنم برلان عدالت صاحبی الله‌ده بر تیگز توگل. آرالاری یر برلان کوك کبی یراقدر ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ یرده وکوکلرده گی غیب نرسه‌لرنی بلمك الله‌غه خاصدر ﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ قیامت‌نك کیلوی کوز قسماق کبی، ویا که کوز قسودنده یکلدر ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝٧٧ شکسز الله‌تعالی هر نرسه‌گه قادردر ﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا﴾ الله‌تعالی سزنی آنالرکز قورساغندن چغاردی که اول وقتده هیچ نرسه بلمی ایدکز ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وهم سزگه بار قیلدی قلاق، کوز، وکوکل، شولار سببلی بله باشلادکز ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝٧٨ شولارنی اویلاساکز شاید شکر ایدرسز ﴿أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ﴾ ایا آلار قوشلارغه قاراب عبرت آلمیلارمی؟ که اول قوشلار کوکده هوا اچنده الله امرینه انقیاد ایتوب اوچالار ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ﴾ الله تعالی‌دن باشقه ذات آلارنی هواده ساقلامیدر ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝٧٩ بولارده البته ایمان کیتورگان کشیلر اوچون دلیل وعبرتلر باردر ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا﴾ الله‌تعالی سزنك اویلرکزنی تورورغه اورن قیلدی ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ﴾ ودخی حیوان تیریلرندن سزگه اویلر قیدی، اول اویلر کوچوب یورگان وقتکزده هم بریرده تورغانده‌ده سزنك اوچون جیکللردر ﴿وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝٨٠ واول حیوانلارنك یون، وتوکلرندن اوی اچنده‌گی اسباب وجهازلارنی یاسیسز (واجلکز یتکانچه باشقه‌چه فائده‌لر کوره‌سز) ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا﴾ وسزگه اوزی یارانقان آغاچ وتاولردن کوله‌گه قیلدی ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا﴾ وتاولردن سزگه پرده بولا تورغان اورنلر قیلدی ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ﴾ وسزگه قزودن ساقلی تورغان کولمکلر قیلدی ﴿وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ﴾ والله تعالی سزگه سوغشده ساقلی تورغان سوغش کولمکلری قیلدی ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ۝٨١ اوشانداق سزگه نعمتلرنی تمام قیلور، سزده اول نعمت‌لرنی الله‌دن بلوب شاید مسلمان بولورسز الله‌غه انقیاد ایتارسز ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝٨٢ ای محمد اگر اعراض قیلسالر سکا فقط اوز شریعتکنی ایرشدرمك لازمدر. آلار تله‌سه نی اشلاسونلر سین اوز اشکنی اشله!

﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكٰفِرُونَ ﴿٨٣﴾ نعمتلرينك اللهدن ايدكنى بلورلرده ينه انكار ايتارلر، و آلارنك كوبراكى مشركلردر ◆ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ شول كون كيلوركه اول كونده هر امةنك شاهدلرنى يعنى رسوللرنى قوبارورمز آلار هركشينك اشى وسوزى برلان شهادت بيرورلر ﴿ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ سوكره كافرلرنك هيچ برسينه سويلاشوركه اذن بيرلماس تاكه آلار عذر كورساتورلر ايدى ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾ وهم آلارنى هيچ بر مقصودلرنده رضاده قيلونماس ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٥﴾ قچان ظالملار عذابنى كورسهلر، بس آلاردن هيچ جيكولايتلماس وهمده آزغنه‌ده مهلت بيرلماس ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ﴾ ومشركلر اثبات قيلغان شريكلرين كورسهلر ﴿قَالُوا رَبَّنَا هٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِنْ دُونِكَ﴾ ايتورلر: يارب اوشبولار سندن باشقه عبادت قيلوب وسكا شريك ديوب يورگان شريكلرمزدر ﴿فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكٰذِبُونَ ﴿٨٦﴾ شول وقت آلارغه شريكلرى جواب بيرورلر تحقيق سزنك بزنى شريك ديوب يورگان سوزلركز يالغان ديوب ﴿وَأَلْقَوْا إِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ﴾ واول كونده بارچه‌سى اللهغه انقيادقيلورلر ﴿وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾ قاچارلار اول كونده آلاردن افتراء قيلوب اللهنك شريكى ديوب يورگان نرسه‌لرى ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ زِدْنٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾ كافر بولغان كشيلرگه بوزوقلق قيلغانلرى اوچون وهم باشقه بنده‌لرنى ايمانغه كرودن طيغانلرى اوچون عذاب اوستينه عذاب آرتدروب، عذاب قيلورمز ◆ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾ واول قيامت كونده هر امتكه اوز آرالارندين يبارلگان پيغمبرنى شاهدايتوب قوبارورمز ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هٰؤُلَاءِ﴾ اى محمد سنى‌ده شول امتكا شاهد ايتوب كيلتررورمز ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾ وسكا قرآن ايندردك هرنرسه‌نى آب آچيق بيان ايدوب ويا كه سنك حديثك برلان بيان ايدوب وهم مؤمنلرگه رحمت، هدايت، سوينچ ايتوب ◆ ﴿إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ﴾ الله تعالى سزنى عدللك برلان بيورادر عدللك: اللهتعالى قوشقان هرنرسه‌نى قيلوب كيرك عبادت، وكيرك باشقه اش بولسون ﴿وَالْإِحْسَانِ﴾ ودخى ملت كه خدمت ايتو برلان بيورادر ﴿وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى﴾ ودخى فقير قرداشلرگه كيرك نرسه‌لرنى بيرورگه بيورادر ﴿وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ﴾ وسزلارنى فاحش اشلردن، وشريعت برلان ثابت بولماغان اشلردن، وزورايب حقدن قاچودن طيار ﴿يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾ الله تعالى

سزنی شولای وعظ قیلادر سزده اویلاب وعظله‌نما کـکـز اوچون. بو آیت اوّلین هم آخرین عمل وعلمنی جیغان‌در. هر کورکام صفت وکورکام خلقنی جیغاندر. یارب عمل ایدرگه‌ده نصیب ایتکل ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ﴾ اگر الله‌غه عهد قیلسا کز عهدکزنی تمام ایتکز ﴿وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ الله لفظی برلان تازارتقانکز سوکنده یمینلرکزنی بوزما کز ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ الله برلان یمین ایتکان سوکنده الله‌نی اوزکزگه کفیل ایتکان بولاسز ﴿إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ۝٩١﴾ چونکه الله‌تعالی سزنك هر اشکزنی بله‌در (شونك اوچون یمینلرکزنی بوزما کز!) ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا﴾ یمینلرکزنی بوزوب، اوّلا تازا ویخشی ایتوب توقوغان جب‌لارنی، سوتوب قل‌لر یاساب اشدن چغارغان دیوانه خاتون‌لارکبی بولما کز، اول خاتون توقوغان جب‌لرندن فائده ایته آلماغان کبی، سزده عملکزدین و آنط ایتوکزدن فائده کوره آلمی‌سز ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ سز آنط‌لارکزنی اوز آراده حیله اوچون‌گنه فیلاسزکه، اگر اوزکز باشقه‌لردن آز بولسا کز سوغشیمز دیوب یمین ایته‌سز، کوبایسا کز شول آنط‌کزنی بوزاسزده سوغشورغه باشلی‌سز ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللّٰهُ بِهِ﴾ تحقیق اول آنط ایتوکز برلان الله تعالی سزنی امتحان ایته‌در ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝٩٢﴾ قیامتده الله تعالی سزگه، دنیاده وقتده اختلاف ایتکان نرسه‌لرکزنی-اول اختلاف کیرك نیندی عملده‌گنه بولسه‌ده البته بیان قیلور ﴿وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ اگر الله تعالی تله‌سه ایدی بارچه‌کزنی بر ملتده قیلور ایدی ﴿وَلَٰكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ لکن آلای توکل الله قایوسنی ضلالت‌که سالادر وقایوسینه هدایت بیره‌در ﴿وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٩٣﴾ قیلغان عملکزدن البته سورالورسز، جوابقه قالورسز. بس سافلانوب اش قیلکز! ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾ بر برکزنك آراکزده یمین (آنط)لرکزنی حیله طریقی برلان قیلما کز ﴿فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا﴾ اگر خیانت برلان آنطلر ایتسا کز آیاق‌لارکز حق یولـده ثابت بولغانی سوکنده‌ده آندن تایار ﴿وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ الله یولندن تیولغانکز اوچون قاتی عذابلار تاتورسز. آنط ایتوده الله‌نك یولی آنط کزده تورماسا کز جزاغه مستحق بولورسز ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝٩٤﴾ وسزگه آخرتده ینه‌ده قاتی عذاب بولاچق‌در ﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ دنیا نرسه‌سنی الله برلان ایتکان آنط لارکز برلان آلماشدرماکز یعنی اوّلده الله برلان یمین ایتوبده سوکره دنیا نرسه‌سی اوچون اول آنط‌کزنی بوزماکز ﴿إِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾ اگر سز بلا تورغان بولسا كز، يمينلرنده تورغوچيلارغه بولا تورغان اللهنك ثوابى البته سزنك اوچون خيردر ﴿مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللهِ بَاقٍ﴾ سزنك قولكزده بولغان نرسه بته‌چكدر، اما الله قاشنده بولغان درجه وثواب‌لر فالاچق وبته‌چك توكل. شونك اوچون بته‌چك برلان فالاچقنى آلوشدرماكز ﴿وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ الله تعالى قوشقان عبادتلرنك مشقت‌لرينه صبر ايتكان كشيلر گه، آلارنك عبادتلرندنده كوركامراك جزالر ودرجه‌لرنى بيرورمز ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً﴾ كيرك ايركشى وكيرك خاتون كشى مؤمن اولوب ايزگو ويخشى عملر قيلسه آكارغه دنيا وآخرت خوش تركلك بيرورمز ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ﴿٩٧﴾ وآلارغه، قيلغان عملرندن كوركامراك اجرنى بيرورمز ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾ اى محمد اگر قرآن اوقورغه تلاساك اوّلا اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ديوب ايت! بو اعوذنى باشقه‌چه‌ده ايته‌لر: اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم كبى. ابن مسعود گه رسول الله صلى الله عه‌م: «اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ديوب ايت چونكه منى جبرائيل عليه السلام لوح المحفوظ‌دن شولاى اوگراتدى» ديمشدر. ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾ البته اول شيطان‌نك مؤمنلرگه وهم الله‌غه توكل ايتكان كشيلرگه اختيارى وايرگى يوقدر ﴿إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ﴾ ﴿١٠٠﴾ بلكه آنك اختيارى وايرگى اول شيطان‌نى دوست قيلوب هم آنى الله‌غه شريك ايتكان كشيلرگه‌در آلارنى تلاسه نى اشلر ﴿وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ﴾ اگر بز بر آيتنى منسوخ قيلوب آنك اورنينه ايكنچى آيت ايندروب آلماشدرساق ﴿وَاللهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ حال بوكه قايوسنى نسخ ايتوب نرسه ايندرگه الله‌تعالى اوزى بله‌در ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ﴾ سين محمد الله‌غه يالغانى افتراء قيلاسن ديوب ايته‌لر. بو آيت نسخ حقنده اينگان. كافرلر ايته‌لر ايكان: بو محمد الله صاتاشقانمى ايكان؟ كيچ بر نرسه برلان بيورسه ايرته‌سون آكاردن طيادر ديوب. ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ﴿١٠١﴾ بلكه اول مصلحتنى آلارنك كوبراگى بلميلار (شونك اوچون نسخ قه طعن قيلالر) ﴿قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ ايت اى محمد نسخ صوگنده‌غى ايكنچى آيتنى جبرائيل عليه السلام الله‌دن حق‌لق برلان ايندردى. آنده هيچ افتراء يوق ﴿لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾ مؤمن كشيلارنك كوكللرين ثابت قيلور اوچون وهم مسلمانلارغه هدايت وبشارت بولسون اوچون. چونكه ناسخ بولغان آيت كوب وقتده اوّلگى‌دن يكّل بولا

ایدیـــده مسلمانلار شادلانه‌لر ایدی ﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُمْ يَقُولُونَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ﴾ بز تحقیق بلامز که آلار ایته‌لر اول محمدنی کشیگنه اوگره‌ته‌در قرآن الله‌دن اینمیدر دیب ﴿لِسَانُ الَّذِی يُلْحِدُونَ اِلَيْهِ اَعْجَمِیٌّ وَهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِیٌّ مُبِينٌ﴾ ۱۰۳ محمدنی اوگره‌ته دیگان کشیلرینك تلی رومی‌در. اما قرآن ایسه آچیق معنالی عرب تلی برلاندر. رومی‌دن عربی اوگرنمك ممکن‌می؟ شونیده‌می بلمیسز! ﴿اِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللّٰهُ﴾ الله‌نك آیتلرینه اوشانماغان کشیلرنی الله تعالی هدایتکه سالماز ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ﴾ ۱۰۴ وآخرتده آلارغه رنجتکوچی اوط عذابی بولاچقدر ﴿اِنَّمَا يَفْتَرِی الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ﴾ الله‌غه یالغان‌نی افتراء ایتوچیلار، الله‌نك آیتلرینه ایمان کیتورمگان کشیلردر ﴿وَاُولٰئِكَ هُمُ الْكٰذِبُونَ﴾ ۱۰۵ همده شول کشیلر یالغانچی‌لاردر. سوزلرینه اوشانچ یوقدر ﴿مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ اِيمٰنِهٖٓ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْاِيمٰنِ﴾ بر کشی الله‌غه ایمـــان کیتورگان سوکنده ینه (العیاذ بالله) کافر بولسه ایمانندن قایتسه اول کشی مرتد اسملی بولوب الله‌نك چن عذابینه تیوشلیدر. مگر کفر سوزنی ایتورگه بر کشی کوچلنگان اوچون ایتسه اما قلبی ایمان‌ده قرار تابسه اول کشینك ایمانینه ضرر کیلماس. قریش کافرلری عمار برلان یاسرنی توتوب (مدینه‌گه هجرت ایته‌لر ایدی) ایماندن قایتورغه کافر بولورغه قسدیلر. یاسر ایماندن قایتماغانی اوچون اوترلدی. عمـــار بیك کوب جـــزاء کورگانی سوکنده طشدن‌غنه کفر سوزنی ایتـــدی. بو خبر رسول الله‌غه ایشتولدی. رسول‌الله عماردن سورادی: کفر سوزی ایتکانده کوکلك نچوك‌ایدی؟ دیو. عمـــار ایمانلی ایدم دیدی. شول حقده بو آیت ایندی ﴿وَلٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللّٰهِ﴾ اما کوکللری کفرگه رضا بولوب خوش کوکل برلان کفر سوزینی ایتسه‌لر الله‌نك آچیغ‌سیدر ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ۱۰۶ وهمده آلارغه آخرتده الوغ عذاب باردر ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ﴾ آلارغه بوتورلی عذاب بولونك سببی: آلار آخرت درجه‌لرینه قاراغانده دنیا ترکلگون یاراتوب شونی هم اختیار ایتدیلر ﴿وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِی الْقَوْمَ الْكٰفِرِينَ﴾ ۱۰۷ الله تعالی البته کافرلرنی هدایت که صالماس ﴿اُولٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَاَبْصٰارِهِمْ﴾ الله تعالی اول مشرکلرنك کوکللرینه هم قولاق وکوزلرینه مهر باسدی شونك اوچون آلار حقنی آکلامی‌لر کورمی‌لر، ایشوتمی‌لر، ﴿وَاُولٰئِكَ هُمُ الْغٰفِلُونَ﴾ ۱۰۸ شولار هم تمـــام غافللردر نی بولاچغنی برده اویـــلامی‌لر ﴿لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِی الْاٰخِرَةِ هُمُ الْخٰسِرُونَ﴾ ۱۰۹ شك وشبهه‌سز آلار آخرت‌ده حسرتلنه‌چك کشی‌لردر چونکه آلار هلاکلردر.

هلاك كشى حسرتلى كشى ﴿ثُمَّ انَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا﴾ الله‌تعالى شول كشيلر كه ياردم بيرەدركه: آلار مكەده مشركلردن كوب فتنه كورگانلرى صوكنده مدينه‌گه هجرت ايتديلر، صوكره مشركلر برلان (دين اوچون) سوغشلر قيلديلر ودين‌ده اولغان مشقت‌لرگه صبر قيلديلر ﴿انَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝١١٠﴾ موندن صوك ربك البته آلارنى يارلقاغوچى، وآلارغه رحمت ايده‌چكدر. دين وملت اوچون شول قدر اجتهاد ايتكاچ البته الله تعالى رحمت ايده‌چك. ﴿يَوْمَ تَأْتِى كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا﴾ شول كون (قيامت) ده آلارغه رحمت قيلوركه: اول كونده هر كشى اوزى اوچون اوزى جواب بيروب اوزى طرشور باشقه‌دن ياردم كوتماس چونكه باشقه‌دن ياردم بولماس ﴿وَتُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝١١١﴾ واول كونده هر كشينك عملى‌نك جزاء وثوابنى كامل بيرلور هيچ برسى كيمتولب، ياخود عذابى، ثوابى آرتدرلوب ظلم ايدلنماس. ﴿وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ﴾ مثال ايتوب الله‌تعالى مكه شهرنى بيان قيلادركه اول مكه شهرى دشماندن امين ايدى، وهيچ كمدن قورقوسز تورالار ايدى وهر يافدن رزق‌لاى كيلوب ايركون كون كورەلر ايدى ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللّٰهِ﴾ بس الله‌نك بيرگان نعمتلرينه كفران نعمت قيلديلر بيارگان رسولينه ايمان كيتورمديلر ﴿فَأَذَاقَهَا اللّٰهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ۝١١٢﴾ وشول قيلغان قباحت اشلرى سببلى آلارغه الله‌تعالى قورقو وآچلق بيردى. بس كفران نعمت‌نك جزاسى شول ايكان ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ﴾ تحقيق آلارغه اوز آرالارندن پيغمبر (محمدعه‌م) كيلدى لكن آلار آنى يالغانچى ديديلر اوشانماديلر ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۝١١٣﴾ بس آلارغه شويله ظالم حاللرنده عذاب ايرشدى يعنى يوقاريده مذكور آچلق وقورقو عذابى. ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ الله‌تعالى سزگه بيرگان حلال رزقلارنى آشا كز ﴿وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ انْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ۝١١٤﴾ والله‌نك بيرگان نعمتلرينه شكر قيلكز اگر سز خالص الله‌غه‌نه عبادت قيلا تورغان مؤمن بنده‌لر بولسه‌كز ﴿انَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ﴾ الله تعالى سزگه اوله كسه‌نى وبوغاز قانينى ودوكغزنى والله‌دن باشقه‌نك اسمين ايتوب ذبح ايتلنگان حيوان‌نى حرام قيلدى ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَانَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝١١٥﴾ اما بر كشى اوله باشلاب آبدراب اول حرام نرسه‌لردن برسنى، آشاسه طويغاندن آرتق بولماسه، وهم‌ينه آشارغه آلوب كيتماسه ياريدر. چونكه الله تعالى غفور رحيم‌در. رحمت‌لى

بولدغندن آلار اوچون عذاب ایتمیدر ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ اللهتعالی گه یالغانی افتراء قیلور اوچون ، دلیلسز مجرد تلکز برلان بو شی حرام، یا که بو شی حلال دیوب ایتماگز، چونکه حرام، حلال قیلغوچی اللهتعالیدر ، آنی بلورگه دلیل کیرك ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۝١١٦﴾ چونکه الله تعالی گه یالغانی افتراء قیلغوچیلار عذابدن قوتولا آلماسلر ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ بو دنیاده ترکلك آزغنه فائدهلنودر ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝١١٧﴾ اما آخرتده آلارغه رنجتکوچی عذاب بولور ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ﴾ موندن اوّلده (انعام سورهسنده سکّا سویلگان حیوانلارنی بز یهودیلرگه حرام قیلدق ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝١١٨﴾ بز آلارنی حرام قیلوب آلارغه ظلم قیلمادق بلکه اوزلرینه اوزلری ظلم ایتدیلر. چونکه اوزلرینك گناه شوملغی اوچون آلارنی حرام قیلدق ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا﴾ جهالت (نادانلق) سببلی گناه اش اشلاب سوکره اول گناهدن توبه ایتوب، وهر اشنی یاخشرتقان کشیلرگه اللهنك رحمتی ظوردر ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝١١٩﴾ چونکه اول گناهلری سوکنده ویا که آلارنی یارلقاغانی سوکنده اللهنك مغفرت ورحمتی ظوردر ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا﴾ تحقیق ابراهیم علیه السلام کوب کشیلارنی ایارتکوچی امام ایدی اللهغه بیك اطاعتلی وباطلدن حقغه میل ایدوچی ایدی ﴿وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝١٢٠﴾ اما مشرکلردن بولمادی. چونکه مشرکلر بز ابراهیم دیننده‌مز دیوب دعوا ایتهلر ایدی ﴿شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝١٢١﴾ اللهنك نعمتلرینه شکر ایدوچان ایدی، اول ابراهیمنی اللهتعالی پیغمبرلکگه صایلادی ویا که اختیار قیلدی، وتوغری یولغه (اسلام دیننه) کوندردی ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ دنیادوق آکارغه ایذگو نعمتلر والوغ درجهلر بیردك که کافر مؤمن هر قایوسی یاراتالر ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ۝١٢٢﴾ اما آخرتده البته ایذگو صالح بندهلردندر. آنده درجهسی دخی ظورراق بولور ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ سوکره ای محمد سکّا وحی قیلوب باطلدن حقغه میل ایتکان ابراهیم دینینه ایار دیوب بیوردق چونکه توحید، احوال آخرة کبیلار هر پیغمبرده بر بولغان ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝١٢٣﴾ اول ابراهیم مشرکلر دیننده بولمادی . مشرکلر بز آنك دیننده دیوب یورماسونلار ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ شنبه کونني الوغلامق شول مشرکلرنك ضررینه قیلندی که آلار اوزلری اول شنبه کونني الوغلامق حقنده نزاع قیلوشدیلر. یعنی موسی علیه‌السلام

يهوديلرگه سز جمعه كونني الوغلا كز ديوب ايتدى: اما يهودلر موسى عيله السلام غه قارشوب بز شنبه كونني الوغلى مز ديديلر. شونك اوچون الله تعالى اول كونني يهود كه بيك ضرر لى قيلدى بالق توتارغه حرام قيلندى واش اشلرگه يارامى تورغان بولدى ﴿ وَانَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾ آلار تورلى سوزلار سويلاب اختلاف قيلوشقان كونلرى حقنده الله تعالى قيامت كونده حكم ايتار ﴿ اُدْعُ اِلٰى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ ﴾ اى محمد امتكنى الله يولينه قرآن دليللرى برلان، دخى يخشى وعظلر برلان، ودخى آلار برلان منازغه قيلوشسا كز يخشى كوركام و آچيق دليللر برلان دعوت قيل! ﴿ انَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ اوز يولندن يازغان كشيلرنى الله تعالى البته بلهدر ﴿ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾ اول الله تعالى هدايت ده گيلرنى ده بلهدر ﴿ وَانْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ﴾ اگر بر كشى گه عقاب وعذاب قيلايق ديسا كز، اوز كزگه قيلغانلرى كبى گنه قيلكز آرتق قيلما كز! بر كشى سكا بر سوقسه سن آكارغه قارشى ايكى سوقمه. مشركلر بر كشينى اوترسه لر سز آلاردن ايكى كشينى اوترمه كز. موندنده آرتق عدالت بولورمى؟ ﴿ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصّٰبِرِينَ ﴿١٢٦﴾ اگر صبر ايتوب برده اوچ آلمى قالسا كز اولسى دخى صبر ايدوچيلار اوچون خيردر ﴿ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ ﴾ اى محمد صبر ايت! صبر ايتما كك الله دن باشقه دن اولماز الله دن صبر تلا گل ﴿ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ ﴾ ومشركلرنك اسلام غه كيلمگانلرى اوچون اوز اوزكنى قايغوغه سالماغل ﴿ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾ وآلارنك مكر وحيله قيلغانلرى اوچون كوكلكنى تارقتورمه قايغورمه! ﴿ انَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾ تحقيق الله تعالى حرام لاردن ساقلانوچى، واحسان قيلغوچيلر برله در يعنى آنلرغه ياردمده در شونك اوچون سز اوز اشكزده بولسا كز كفار نى قدر مكر قيلسالرده برده ضرر قيلا آلماس لار.

سورة بنى اسرائيل مكية وهى مائة واحدى عشرة آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ سُبْحَانَ الَّذِي اَسْرٰى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَى ﴾ اوزينك رسولى (محمد عليه السلام نى كيچده مسجد حرام (مكه) دن، بيت المقدس كه سير ايتدركان الله تعالى نى هر بر كيمچيلكدن پاك ديوب اعتقاد قيلكز! ﴿ الَّذِي بٰرَكْنَا

حَوْلَهُ﴾ اول بیت المقدس شویله درکه آنك تیره‌سنی مبارك، وکوب فائده‌لی قیلدق ﴿لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا﴾ اول پیغمبرمزنی سیر ایتدرمکمز عجائب آیاتلرمزنی کورساتمك اوچون ایدی ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ مکه مشرکلرینك بوحالکه انکارلارنی الله تعالی کورکوچی هم ایشتکوچیدر. بو قصه ایسه رسولمز محمد علیه‌السلامنك مغراجغه آشووی‌در. مکه‌دن بیت المقدس که بارووی اوشبو آیت برلان ثابت حتی اوشانماوچی مشرك‌در. اما موندن سوك کوککه منماکی حدیث برلان ثابت. وشول کون امتکه بیش وقت نماز فرض اولغان. ﴿وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ وموسی علیه‌السلامغه تورات اسملی کتاب بیردك ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ واول تورات‌نی بنی اسرائیل‌گه هدایت قیلدق. شونك برلان عمل ایتسه‌لر توغری یولده بولدیلر ﴿أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا﴾ اول تورات برلان من‌دن باشقه‌نی الله دیماسکه اوندادك ﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ نوح علیه‌السلام برلان برگه کیمه‌ده کوتارگانمز کشی‌لرنك بالالرنی (عیسی، عزیر علیه‌السلام کبی) الله دیوب ایتماکز دیدك ﴿إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾ تحقیق اول نوح علیه‌السلام کامل اللهغه عبادت ایدوچی کشی ایدی ﴿وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ﴾ تورات‌ده بنی اسرائیل‌گه معلوم ایتدك ویا که حکم ایتدك که: ﴿لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ﴾ البته سز یر یوزنده ایکی مرتبه فساد قیلورسز. مثلا پیغمبرلرکزنی اوترمك وباشقه شوندای گناهلر کبی ﴿وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ وخلقغه کامل ظلم ایله ظلم قیلورسز ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ﴾ قچان اول ایکی فسادنك اوّلکیسی یتوب سزده شولای فساد وبوزقلقلار قیلساکز، سزنك اوستوکزده بیك بهادر وبیك غیرتلی بنده‌لرمنی ایرکلی قیلورمنده آلار سزنك یورط آرالارکزده یورب اوزکزکبی قیلماغان بوزقلقنی قالدرماسلر ﴿وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا﴾ بواش‌لر البته بولاچق وعده‌درکه، شول حال باشکزغه کیلور ﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ سوکره ینه سزکه قوت وعیرتکزنی قایتاردق سزنی جیکوب ایزکان کشی‌لرکه، اوزکزاوستون بولدکز وهم سزکه مال وبالالرکو بایتوب یاردم بیردك ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾ وسزنی کوب جماعت قیلدق. بو واقعه‌لر جالوت واقعه‌سی‌در. اوّل‌ده جالوت بنی اسرائیل‌نی یوداتوب بترگاچ، طالوت چغوب جالوت‌نی اوتردی، غلبه بنی اسرائیل یاغنده قالدی ﴿إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ﴾ اگر سز برتورلی یخشی‌لق ایتسا کز، اوزکز اوچون یخشی‌لق ایته‌سز فائده‌سی اوزکزگه ﴿وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا﴾ اگر بر یاوزلق قیلساکز ینه اوزکز اوچون جزاسی اوزکزگه ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ﴾ قچان سزکه ایکنچی

فساد وقتی یتوب، بوزوقلـق‌لار قیلسا کز، سزنك اوستکزگه یوزلرکزنی قارا قیلماق اوچون ینه بر ظالمنی یبارورمز ﴿وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ اوّلکی مرتبه‌ده نچوك اول ظالملار بیت مقـدس که کرکان‌لر ایدی شولایوق ایکنچی مرتبـه‌ده کرمك‌لری اوچون ﴿وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا﴾ وسز قیلغان اش‌لرنی هلاك ایتار اوچون اول ظالمنی سزنك اوستکزگه یبارورمز. ایکنچی فسادلری سوکنده الله تعالی آلارغه بخت نصرنی ایرکلی قیلدی اول هم مسجدلرنی یمردی قیلماغان ظلمنی قالدرمادی ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ﴾ امیددرکه بو فتنه‌لر سوکنده الله تعالی‌نك سزگه رحمت ایتماکی، نتاکه آلارغه پیغمبرلر یبارمدی ﴿وَإِنْ عُدْتُمْ عُدْنَا﴾ اگر ینه‌ده (اوچنچی مرتبه) ظلم قیلورغه باشلاساکز، بزده بر کشینی ایرکلی قیلوب ظلم ایتدررمز ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا﴾ جهنمنی، مشرکلرنی چلغـاب آلورلق بر اورن قیلدق ویاکه آلارنی حبس ایتارگه جهنمنی قیلدق ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بو قرآن البته تازا وقوّتلی هم توغری یولغه کوندرر ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ وایمان کیتروبده اوستینه ایزگو اش‌لرده اشلاگان کشی‌لرگه: «آلارغه آخرت‌ده الوغ اجر یعنی جنت» دیو بشارتلی خبر بیره‌در ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ اما آخرت کونینه ایمان کیتورمگان مشرکلرگه، آخرت کونینده آلارغه رنجتکوچی عذاب حاضرلب قویدق ﴿وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ آدم بالاسی، اوزینه خیر برلان دعا قیلغانی کبی، آچو حالنده اوزینه ضرر برلان‌ده دعـا قیلوب بیره‌در ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا﴾ آدم آشغوچیراق بولدی ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ﴾ کیچه وکوندزنی ایکی علامت قیلدق. آی کیچ علامتی، قویاش کون علامتی‌در ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾ کیچه عـلامتی اولغان آی‌نی (یعنی کیچنی) بتوره‌مزده، کون علامتی اولغان قویاشنی چغارامز کورنه تورغـان بولادر. یعنی کوندوز بولادر ﴿لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ﴾ تاکه کوندز کسب‌لر ایتوب الله‌نك فضلندن مال‌لر تابماقکز اوچون ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ ودخی کیچه وکوندزنی شولای آلوشتروب یورتما کمزنك سببی آی‌لر ویل‌لر حسابنی بلمککز اوچون‌در، ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا﴾ وهر نرسه‌نی بو قرآن‌ده آیرم آچیق بیان قیلدق اعتبار برلان اوقوکز ﴿وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ هر کشینك قیلغـان عمل واشلاگان اشلرینی اوز موینیه یوکلاب قویدق ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا﴾ وقیامت کونده هر کشی‌گه اوزینك عمل‌لری یازلغان کتابنی بیرورمز که اول کتاب آچیق حالنده

اول کشی اوچرار ﴿اقْرَأْ كِتَٰبَكَ﴾ وآ کارغه: کتابکنی اوقوغل دیوب ایتولور ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ۱۴ بو کون اوز اوزکنی حساب ایتارگه شول قیلغان عملکنی اویلارغه وباشقه‌لار برلان شغل‌لنماسکه شول کتابك یتار ﴿مَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ برکشی هدایت‌لی بولسه باری اوزی اوچونگنه‌در ﴿وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ اوشانداق برکشی آزسه ضرری اوزی اوچونگنه‌در ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ برکشی ایکنچی برکشی‌نك گناهی اوچون عذاب ایدلماس ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ ۱۵ پیغمبر یبارو‌ب دین اوگراتماینچه، نیك سین دین‌سز بولدك؟ نیك شریعت برلان عمل قیلمادك؟ دیوب هیچ برکشی‌نی عذاب ایده‌چك توگل‌مز ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ اگر بز بر شهر خلقنی هلاك ایتارگه تلاساك، اول شهرنك الوغلارن بوزوق‌لق قیلورغه قوشامز ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ بس آلارده بوزوق‌لق اوصال‌لق قیلورغه باشلارلر ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾ بس شونك اوچون آلارغه الله‌نك: «عذاب ایته‌من» دیگان سوزی لازم بولادر ﴿فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾ ۱۶ بس اول شهرنی تماما هلاك ایتوب بتره‌مز ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ﴾ نوح سوکنده بزکوبی خلقنی هلاك ایتدك؟! مثلا ثمود، عاد وباشقه‌لار کبی ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ ۱۷ بنده‌لرینك گناهلرینی کوروب بلوب تروغه الله تعالی اوزی یتار. باشقه‌غه هیچ محتاج توگل. الله تعالی بلی‌در ویا که کشی کورمیدر دیوب گناه قیلماکز ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ﴾ اگر برکشی دنیانی تلاب فقط شول دنیا اوچون گنه تروشسه تلاگان کشی‌مزگه، تلاگانمز قدر دنیانی بیرورمز ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ﴾ سوکره آنی جهنم‌لك قیلورمز ﴿يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا﴾ ۱۸ اول کشی هلاك بولغانی حالده وهم اوز اوزینه لعنت‌لر ایتکانی حالده وخورلاغانی حالده جهنمگه کرور ﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ برکشی مؤمن بولغانی حالده آخرتنی تلاب آخرت اوچون تروشسه ﴿فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا﴾ ۱۹ بس اول کشی‌لرنك عمل‌لری البته قبول ایدلنور. واوزلری‌ده بختلی بولورلار ﴿كُلًّا نُمِدُّ هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ﴾ بو ایکی تورلی خلقنك یعنی دنیانی‌غنه تلاگانینه‌ده وهم آخرتنی تلاگانینه‌ده ربكنك مرحمتندن بولا تورغان رزقنی بیرورمز برسنی‌ده محتاج ایتمامز ﴿وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا﴾ ۲۰ دنیاده وقتده ربكنك فضل ورحمتی هیچ کمدن توقتاتلمادی. مشرك که‌ده بار مؤمن گه‌ده! ﴿انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ای محمد قاراغل نچوك قایوسنی بایلقده آرتق قیلدق ﴿وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ

دَرَجٰت وَاَكْبَرُ تَفْضِيلًا ۞ اما آخرت درجه‌لری دنیا درجه‌لرینه قاراغانده البته آرتق وآنداغی الوغ‌لق دنیاداغی الوغلق‌غه قاراغانده الوغ‌در ﴿لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ﴾ ای محمد اگر سین (اوشانداق سکا ایارکان کشی‌لر) آخرت‌ده مذکور الوغ درجه‌لرگه ایرشه‌سك کیلسه، الله‌تعالی‌نك شریکی بار دیوب ایتمه! ﴿فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا ۞ آلای ایتساك رسوای بولورسك ومذموم بولورسك ﴿وَقَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُوٓا اِلَّآ اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا﴾ ای محمد ربك فقط الله‌غه‌غنه عبادت قیلورغه و آتا آناغه هم یخشی‌لق ایتارگه حکم ایتدی وبیوردی. آتا اناغه یخشی‌لق ایتونی، الله‌غه عبادت برلان برگه کیتروندە، آتا آنانك حقی بیك الوغ ایدکی بلونه‌در ﴿اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَآ اَوْ كِلٰهُمَا﴾ اگر سین ایسان صاو وقتده آلارنك برسی یا که هر ایکی‌سی قارت‌لق‌غه ایرشسه‌لر ﴿فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ اُفٍّ وَّلَا تَنْهَرْهُمَا﴾ بس سین آلارغه (اف)ده دیمه گل، وهم آلارنی هیچ قهر قیلماغل وکیف‌لرن یبارما گل (اف)ده دیورگه یارامامسه آندن ظورراق اشلر البته حرام بولادر ﴿وَقُلْ لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ۞ بلکه آلارغه هر وقت یومشاق وملایم سوزلر سویلا گل! ﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ وآلارغه شفقت ایتوب قانات‌لارکزنی جایو کز ﴿وَقُلْ رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيٰنِي صَغِيرًا ۞ ایت: ای ربم آلار منی کچکنه وقتمده نچوك شفقت مرحمت برلان تربیه ایتکانلر ایدی، سین‌ده آلارغه دنیاده هم آخرتده شولای مرحمت ایت! دیوب ﴿رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ﴾ کوکلکزده نی بارنی، الله تعالی بله‌در ﴿اِنْ تَكُونُوا صٰلِحِينَ﴾ اگر سز یخشی کشیلر بولسا کز ﴿فَاِنَّهُ كَانَ لِلْاَوَّابِينَ غَفُورًا ۞ چونکه الله‌تعالی توبه ایتکان کشیلرنی عفو ایته‌در ﴿وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ قرداشلرکا، وهم سوراشقوچی مسکین‌لرگه، ویول یورگوچی مسافر قونافلارغه حقلارن بیرگل ﴿وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ۞ انفاق قیلامز دیوبده مالکنی اورنسز یرلرگه بیروب اسراف ایتمه. ﴿اِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوٓا اِخْوَانَ الشَّيٰطِينِ﴾ چونکه اورنسز یرده مالنی اسراف ایتکان کشی‌لر شیطان قرداشلری‌در ﴿وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ۞ شیطان الله‌تعالی‌گه کافر بولدی. بس آکارغه قرداش بولو ظور آحمق‌لقدر. ﴿وَاِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَّبِّكَ تَرْجُوهَا﴾ اگر اول مسکین‌لر، مسافرلر دخی قرداشلرك، سنك، قولکده بر نرسه‌ده یوق وقتده کیلوب سوراسه‌لر، سین الله‌نك رحمت حزینه‌سندن مال بیرلسه، سزگه بیرور ایدم دیوب، آلاردن یوز چویورساك ﴿فَقُلْ لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا ۞ بس اول وقتده سین آلارنی یخشی‌سوزلر برلان جواتوب یبارگل. قاطی سوز ایتمه. سزگه توگل اوزمه‌ده یوق ئلی دیمه!

﴿ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ ﴾ صدقه بیرو حقنده قولكنی بغاولاب قویغان كبی هیچ بیرماینچه تورما! وهمده بیك بیرام دیوب قولكنی آچوب یباروب آخر نرسه‌لرگا قدرده بیرمه ﴿ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ﴿٢٩﴾ اول وقتده یالانغاچ حالكده اوزكنی شلته‌لب حسرتلنوب اوتروررسك. روایت ایده‌لر رسول‌الله‌دن بر كشی كیگان كولماگینی سوراغاچ، فایتاروزنه بازماینچه اوستوندن سالغانده بیرگان. نماز وقتی یتكاچ نمازغه چغارغه كولماگی بولماغان، بس آبدراب اوتورغان ایمش! والله اعلم ﴿ اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ وَيَقْدِرُ ﴾ تحقیق ربك تلاگان كشیگه كیك رزق بیروب بای قیلور وتلاگان كشی‌سنی فقیر قیلور ﴿ اِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٠﴾ بنده‌لرینی الله‌تعالی كوره هم حال‌لرن بلادر. شونك اوچون فقیرلك اوچون حسرتلنماسكه تیوش‌در ﴿ وَلَا تَقْتُلُوٓا اَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ ﴾ فقیر بولودن قورقوب بالالرگزنی اوترماگز ﴿ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ ﴾ بالالرگزنی‌ده هم اوزگزنی‌ده بز رزق‌لاندررمز رزق اوچون قایغورماگز ﴿ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْاً كَبِيرًا ﴿٣١﴾ البته آلارنك بالالرنی اوترمك‌لری بیك الوغ خطاء وبیك زور گناهدر. عرب‌لرنك قز بالالری توسه كشی آراسنده غارلنوب هم نفقه‌سندن آغرسنوب تریلاته یرگه كومه‌لر ایدی ﴿ وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنٰى ﴾ زناغه یاقین‌ده بارماگز! ﴿ اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً ﴾ چونكه اول زنا بیك قباحت گناهدر ﴿ وَسَآءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾ وچیكسز قباحت یولدر ﴿ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِى حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ﴾ الله‌تعالی حرام ایتكان كشی‌نی اوتورماگز! مگر حق برلان بولسه جائزدر. مثلا ایری بولا توروب زنا قیلغان خاتون، دخی دین‌دن چقغان كشی ودخی كشی اوتورگان كشی، بولارنی اوتروله‌در ﴿ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا ﴾ بر كشی ظلم برلان (یوقاریده ایتولگان اوچ اشدن باشقه) اوترلسه ﴿ فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا ﴾ بس آنگ ولینه (وارثنه) اختیار وایرك، تلاسه اوتروچی كشی‌نی اوترسون، تلاسه مال آلسون، تلاسه عفو ایتسوت! ﴿ فَلَا يُسْرِفْ فِى الْقَتْلِ ﴾ شولای اولسه‌ده بر كشی اورنینه ایكی كشی اوتروب، اوتروده اسراف ایتماسون ﴿ اِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٣﴾ اول وارث الله طرفندن یاردم قیلنمش اولدی. بس من اختیارلی دیوب زره قیلونماسون ﴿ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ ﴾ یتیم مالی یانینه یاقن بارماگز! شول قدر صافلانگز ﴿ اِلَّا بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ ﴾ مگر یتیم‌گه فائده‌لی صورتده‌گنه آنك مالینه توتنورغه یاریدر ﴿ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهُ ﴾ تمام یتیم اوسوب عقل‌غه اوتورغانچه آنك مالینه توتونماگز! ﴿ وَاَوْفُوا بِالْعَهْدِ ﴾ وعهدلرگزده توروگز، بوزماگز ﴿ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾ عهدلرن بوزغان كشی‌لر البته

قیامت کونندہ سورالاجق لاردر ﴿ وَاَوْفُوا الْكَيْلَ اِذَا كِلْتُمْ ﴾ اولچا گان وقت لرگزده اولچاولرگزنی تیگز اولچا گز ﴿ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴾ وعدل میزان لر ایلان اولچا گز! ﴿ ذٰلِكَ خَيْرٌ ﴾ شولای اولچاو، اوزگزگه خیردر ﴿ وَاَحْسَنُ تَاْوِيلاً ۳۵ ❀ وهم آنك آخری ده کورکام بولاچقدر ﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴾ وبلمگان نرسه گا ایارمه، دلیل سز هیچ نرسه گه اوشانورغه، وایارورگه یارامیدر ﴿ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ اُولٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولاً ۳۶ ❀ قولاق، کوز کوکل، بولارنك هر قایوسی قیامت کونندہ سؤال اولنورلر بس بو اعضالرنی حرام یرده یورتورگه تیوش توگل ﴿ وَلَا تَمْشِ فِى الْاَرْضِ مَرَحًا ﴾ یریوزنده یورگانده زورایوب کیکایوب یورمه گل! ﴿ اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ ﴾ چونکه سین نی قدر زورایسا گده، یرنی یرتورغه (تیشارگه) حالگدن کیلماس ﴿ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولاً ۳۷ ❀ ونی قدر زورایوب یورسا گده تاولر قدر ظورایا آلمازسك، بو آیت تکبرلنگان کشی لرنی مسخره ایتودر ﴿ كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ۳۸ ❀ شول سویلنگان اشلرنی قیلوچی، البته الله تعالی قاشنده گناهلی، وبیورغان حکملرنی قالدروچی ده الله حضورنده گناهلی در ﴿ ذٰلِكَ مِمَّا اَوْحٰى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ﴾ اوشبو حکملر الله نك حکمتندن سکا وحی ایتولنگان حکملردر. بس حکمت الله ایندرگان قرآن ده در. اما فلاسفه خصوصا یونان دن قالغان زخارف توگلدر. ﴿ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ﴾ ای محمد الله نك شریگی بار دیوب ایتمه! ﴿ فَتُلْقٰى فِى جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا ۳۹ ❀ آلای ایتساك رحمتدن یراق اولوب جهنم گه سالنورسك. ﴿ اَفَاَصْفٰيكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ اِنَاثًا ﴾ ای مشرکلر! الله تعالی سزنی ایربالالرغه خاصلاب، اوزی قز بالالر اورنینه فرشته لرنی آلدیمو؟ بو قدر قباحت سوز بولورمو؟ ﴿ اِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلاً عَظِيمًا ۴۰ ❀ سز، الله اوستنه بیك الوغ سوز ایته سز! چونکه اوزگز قز بالالرنی مسخره گه صانی سز، اما الله نك قزلاری بار دیوب ایته سز حال بوکه اوزگزده هیچ دلیل یوق ﴿ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ ﴾ بوقرآن اچنده بارچه حکملرنی بیان ایتدك ﴿ لِيَذَّكَّرُوا ﴾ بنده لرم اوقوب وعظلانسون لر اوچون ﴿ وَمَا يَزِيدُهُمْ اِلَّا نُفُورًا ۴۱ ❀ حال بوکه شول قصد برلان ایندرگان قرآنم، اول مشرکلرگه نفرت که باشقه نی آرتدرمادی. قرآن اینگان سایون اوسال لق لرن آرتدرا بارالر ﴿ قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهٗٓ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ ﴾ ای محمد آلارغه ایت: اگر آلار ایتکانچه الله برلان ینه باشقه الله لر بولسه ایدی ﴿ اِذًا لَابْتَغَوْا اِلٰى ذِى الْعَرْشِ سَبِيلاً ۴۲ ❀ البته اول وقتده غی باشقه اله لر، اوشبو معبودمز، عرش ایاسی بولغان الله تبارك وتعالی

حضرتلرينه اوستون بولورغه بر يول ازلرلر ايدى. ﴿ سُبْحٰنَهُ وَتَعٰلٰى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾ مشركلر ايتكان سوزدن اول الله تعالى پاك ومنزهدر. وهمده آلار تيكلكان درجه‌دن بيك الوغ درجه بيوكدر ﴿ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ﴾ يدى قات كوك، ير، هم كوك ويرده‌گى مخلوقات بارچه‌سى الله‌غه تسبيح ايته‌لر ﴿ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴾ دنيا يوزنده الله‌غه تسبيح ايتمگان نرسه هيچ يوقدر. الوغ وكچوك هر نرسه ايته‌در ﴿ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ﴾ لكن سز آلارنك تسبيحلرنى آكلامى‌سز بس شولاى اولغاچ نچوك آنك شريكى بار ديورگه كيرك؟! ﴿ اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾ شكسز الله‌تعالى مهربانلى ومغفرةلى اولدى. مشركلرنى سويلسه‌لرده حاضروك عذاب يبرمدى ﴿ وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ﴿٤٥﴾ اى محمد اگر سين قرآن اوقورغه توتونساك، سنك برلان آخرت‌كه ايمان كيتورمگان كشى‌لر آراسنده، كشى‌لر كوزينه كورنمى تورغان پرده قيلامز ﴿ وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِى اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ﴾ قرآننى آكغاروب عمل ايتماسونلر اوچون مشركلرنك، قلبلرينه پرده، قولاق‌لارينه صاكغر اولق قيلدق ﴿ وَاِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِى الْقُرْاٰنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلٰى اَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾ واگر سين ربكنى «الله يالغزغنه» ديوب قرآنده ياد ايتساك، اول مشركلر نفرتلنوب آرت‌لارى برلان ايلانورلر. هيچ اول سوزنى ايشته‌سيلرى كيلماز ﴿ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ ﴾ بز، آلار قرآننى، نى اوچون تكلاغان‌لارينى بيك يخشى بلامز ﴿ اِذْ يَسْتَمِعُونَ اِلَيْكَ ﴾ چونكه آلار قرآننى تكلى‌لار ﴿ وَاِذْ هُمْ نَجْوٰى ﴾ وهم اوز آرا سنك حقده سويلشه‌لر هيچ بر درست نيت برلان توگل. بلكه ﴿ اِذْ يَقُولُ الظّٰلِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٤٧﴾ آلار ايته‌لر: اى مؤمن‌لر! سز سحرلانغان محمدكه ايراسز ديوب ﴿ اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوا ﴾ قارا ايندى محمد! سكا نيندى مثال برلان مثال كيتوره‌لر سخرچى، يالغانچى، شاعر ديلر بس ايندى آلار آزغان‌لر ﴿ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾ حق يولغه فايتورغه يول تابا آلمى‌لار. ويا كه ايتكان سوزلرن اثبات ايدرگه دليل تابا آلمى‌لار ﴿ وَقَالُوا ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾ مشركلر ايتورلر: ايا بز چروب سوياك، توفراق بولساقده يا كادن ترلوب قوبارلورمزمى؟ ينه ترلوب قبرلرمزدن چغارمزمى؟ بواش هيچ ممكن توگل ديه‌لر ﴿ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً اَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾ سين محمد آلارغه ايت كيرك سز چروب تاش بولكز، وكيرك تيمر بولكز! قوبارلاسز ﴿ اَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِى صُدُورِكُمْ ﴾ يا كه كوكلكزده نى قدر زور مخلوق بار. شونك

کبی بولکز. ! قوبارلاسز ﴿فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا﴾ بس اول کافرلر: بزنی کم ترگزوب قوبارور؟ دیوب ایتهلر. ﴿قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ سین: سزنی اوّلده کم بار قیلغان ایدی، شول ذات قوبارور، دیوب ایت. ﴿فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُؤُسَهُمْ﴾ اول وقت عجبسنوب سکّا تابا باشلارن سلکورلار، ﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ﴾ قچان اولور اول کون؟ دیوب ایتورلر ﴿قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا﴾ ایت ای محمد یاقن بولوی احتمال دیوب ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ﴾ اول کونده (اسرافیل صورنی اورب) سزنی چاقروینی حمد ایتوب قبول ایدرسز. اول کونده قوبارلو یوق دیوب قارشوب تورا آلمازسز ﴿وَتَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ بر قوبارلغاچ: «قبرده آزغنه توردق» دیوب ظن ایتارسز ﴿وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ ای محمد امتکا قوشغل که بر برسی برلان تملی سوزلر سویلشسونلر ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ﴾ چونکه شیطان آلارنك آرالرینه اختلاف ونزاع صالورغه یوریدر ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ چونکه آدمگه شیطان آچیق دشماندر ﴿رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ ربکز سزنك حالکزنی یخشی بلگوچی در ﴿إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ﴾ اگر تلاسه سزگه رحمت قیلور ومشرکلرنك اذالرندن قوتقارور ﴿أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ﴾ ویا که تلاسه سزلرنی عذاب قیلور ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ بز سینی آلارغه ایرکلی قیلوب یبارمدك. آلارنی قهر قیلوب اوندارگه ممکن توگل ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ یر خلقینی وهم کوك خلقینی وهم پیغمبر بولورغه کم تیوش ایدکنی بارچه‌سنی الله تعالی بلور ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ﴾ تحقیق قایسی پیغمبرلرنی، قایولارینه آرتغراق فیلدق ﴿وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا﴾ داود (عه‌م) گه زبور ایندردك. کتاب اینمگان کشی گه قاراغانده داود عه‌م البته آرتق‌در. ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾ ای محمد مشرکلرگه ایت: الله‌دن باشقه صنملارنی الله دیوب عبادت ایته‌سز ﴿فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ﴾ حال‌بوکه اول عبادت ایته تورغان صنملار کزسزدن بر ضررنی یبارورگه قادر توگللر ﴿وَلَا تَحْوِيلًا﴾ وهم اول ضررنی سزدن آلوب ایکنچی گه یبارورگه‌ده قادر توگل. أسز شولارغه عبادت ایته‌سز! ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ﴾ بو کافرلر عبادتلرنده وسیله قیلا تورغان ذاتلر اوزلری همان‌ده الله‌غه یقین‌لق استاب عبادت قیلا ایدیلر ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ﴾ والله‌نك رحمتینی امید ایتوب عذابندن قورقالار ایدی ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا﴾ الله تعالی‌نك عذابی یکّل نرسه توگل، آنك عذابندن بیك ساقلانورغه تیوشلی. هم صاقلانورلق ﴿وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾

دنیاده نیندی گنه قریه وشهر بار ایسه قیامت یتماس‌دن الك بز آلارنی بارچه‌سنی هلاك ایتارمز ﴿ اَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ﴾ ویا که آلارنی قاتی عذاب ایله عذاب ایتـه‌چك‌مز ﴿ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ مَسْطُورًا ﴾ ۵۸ اوشبو اشلر لـوح المحفوظده یازلمش‌در ﴿ وَمَا مَنَعَنَآ اَنْ نُرْسِلَ بِالْاٰيٰتِ اِلَّآ اَنْ كَذَّبَ بِهَا الْاَوَّلُونَ ﴾ اوّلگی امت‌لرنك یالغان دیمك‌لرندن باشقه سوز وباشقه نرسه بزنی آیت معجزه‌لر برلان رسول‌لر یبارودن طیمادی ﴿ وَاٰتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً ﴾ وآچیق علامت ایتوب ثمود قومینه توه یباردك ﴿ فَظَلَمُوا بِهَا ﴾ بس آلار اول توه‌گه ظلم ایتوب اوتردیلر ﴿ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰيٰتِ اِلَّا تَخْوِيفًا ﴾ ۵۹ آندی عـلامت‌لر یبارمکمز بزنك، شول قومنی قورقتو اوچوندر وعذاب کیله‌چگینی بلـدرودر ﴿ وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ ﴾ شول وقتنی یادکا آلغل‌که، بز سکا ایتدك ربك (الله‌تعالی) آدم‌لرنی چلغاب آلدی، هر آدم آنك قدرتی آستنده ﴿ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِي اَرَيْنٰكَ اِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ ﴾ معراج کیچه‌سنده سکا کورساتکان نرسه‌لرمز مکه خلقینه فتنه اوچون بولدی. چونکه سین معراج‌ده کورگان‌لرکنی سویلی باشلاغاچ بارچه‌سی قارشدی‌لر اوّلـگیدنده قارشیلق‌لارن آرتدردیلر. الله تعالی معراجنی (رؤیا) یعنی توش دیوب ایتـکان ! ﴿ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْاٰنِ ﴾ وهم ملعون بولغان جهنم آغاچنی قرآن‌ده سویلمکمزده کافرلرگه فتنه اولدی. جهنم‌ده آغاچ بـولامو صوك ؟ دیوب سویلی باشلادیلر ﴿ وَنُخَوِّفُهُمْ ﴾ اول کافرلرنی قورقوتامز ﴿ فَمَا يَزِيدُهُمْ اِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴾ ۶۰ لـکن بزنك قورقتولارمز آلارغه الوغ آزغنلق‌غه باشقه‌نی آرتدرمادی. نی‌قدر قورقتدق ایسه همان آزا باردیلر * ﴿ وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ ﴾ بز فرشته‌لرگه ایتدك آدم‌گه سجده قیلـکز ! دیوب ﴿ فَسَجَدُوٓا اِلَّآ اِبْلِيسَ ﴾ ابلیس‌که باشقه‌سی بارچه‌سی سجده قیدیلر ﴿ قَالَ ءَاَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ﴾ ۶۱ ابلیس ایتدی: بـالچق‌دن یاراتقان آدم‌گه سجده قیلایمی؟ هیچ بولمی‌در. دیدی ﴿ قَالَ اَرَاَيْتَكَ هٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ ﴾ ینه ابلیس ایتدی: یارب نی سببدن بو آدمنی، مکا آرتق قیلدك؟ ﴿ لَئِنْ اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴾ اگر میکا قیامت کونینه قـدر مهلت بیروب منی اوتورماساك ﴿ لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُٓ اِلَّا قَلِيلًا ﴾ ۶۲ اول آدم بالالرینك آزراغینه باشقه‌سنی (مثلا پیغمبرلر وآلارغه ایارگان کشی) توقته‌لب، جوگانلب ناچار یول‌لرغه تارتورمن ﴿ قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَوْفُورًا ﴾ ۶۳ الله تعـالی آچولانب ایتدی: خضورمدن آلدمدن کیت سکا کم ایارسه، آنك وهم سنك بارچه کزنك کامل جزالاری جهنم بولاچق‌در. دیوب ﴿ وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ ﴾ اوزکنك طاوشك برلان اونداب، حالـکدن کیلـگان‌لرینی آزدرغل ﴿ وَاَجْلِبْ

عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ ﴾ آلارنی آزدرورغه آتلی هم جیاولی عسکرکدن یاردم استا گل ﴿ وَشَارِكْهُمْ فِی الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ﴾ و آلارنك مال‌لرینه هم بالالرینه حرام اورن‌لاردن کسب قیلدرب) شریك بولغل وهم آلارغه یالغان وعده‌لرکنی وعده قیلغل ﴿ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴾ ۶۴ شیطان‌نك وعده‌سی آلداو ویالغان‌دن باشقه نرسه توگلدر. ﴿ إِنَّ عِبَادِی لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ﴾ اما منم خالص (یخشی) بنده‌لریمه سنك ایرکك واختیارك بولماس ﴿ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴾ ۶۵ اوزی تلاگان کشی‌لرنی سنك یاوزلقکدن ساقلارغه اوزی یتار. ﴿ رَبُّكُمُ الَّذِی يُزْجِی لَكُمُ الْفُلْكَ فِی الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ﴾ سزنك ربکزدرکه، سز صوده یوروب کسب ایتوب الله‌نك فضلندن مال‌لر تاپماقکز اوچون، صوده کیمه‌لر یورته‌در. ﴿ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴾ ۶۶ چونکه اول الله تعالی سزگه بیك رحمت‌لی‌در ﴿ وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِی الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ ﴾ اگر دیکزده یورگان وقتکزده، بر قورقو ایرشسه، الله‌غه باشقه عبادت ایته تورغان صنملارکز بارده کوکلکزدن چغوب فقط الله‌غنه قالادر ﴿ فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ﴾ قچان سزنی اول قورقنچ‌دن قوتقاروب قره (یر) گه چغارسه، ینه الله‌دن اعراض ایدوب صنمغه عبادت قیلورغه توتوناسز ﴿ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴾ ۶۷ انسان کوب وقتده الله‌نك نعمت‌لرینه کفران ایدوچی بولدی ﴿ أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ ﴾ سز صوك یرگه چقغاچ، یر یطودن امین بولاسزمی؟ ﴿ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ﴾ ویا که اوستکزگه واق تاش یاوودن امین بولاسزمی؟ ﴿ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴾ ۶۸ آلار باشکزغه کیلسه، سز بیت یاردمچی تاپمازسز، صنملارکزده قادافلاغان توشکزده یاردمسز ترورلار ﴿ أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى ﴾ ویا که سزنی ایکنچی مرتبه دریاغه قایتاروندن امین بولاسزمی؟ ﴿ فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ﴾ ینه‌ده صوغه قایتاروب مشرك بولوکز سببلی بیك قاتی جیل‌یبارورده اوزکزنی دیکزگه باطرور ﴿ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴾ ۶۹ باطقانکز صوکنده سزنك اوچون، بزگه شلته ایتوچی‌نی تاپمازسز. صنملارکزده قادافلاغان یرلرنده بولور شیطان‌ده اوز یولینه کیته‌ر ﴿ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِی آدَمَ ﴾ بز آدم بالالرینی نیچه جهتدن باشقه حیوانلارغه قاراغانده حرمتلو وعزتلو قیلدق ﴿ وَحَمَلْنَاهُمْ فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ﴾ و آلارنی یرده آطلارغه، صوده کیمه وکارابلارغه اوطرطوب یورته‌مز ﴿ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ﴾ وهم آلارغه لذتلی، تملی، حلال نرسه‌لار آشاتامز. حیوانلار کبی صلام، پچان، توگل. ﴿ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴾ واوزمز یاراتقان مخلوقات‌مزنك کوبراگندن آدم اوغللرنی آرتق قیلدق. فرشته‌لر ایسه آدم‌دن

آرتق بولسه‌لر کیرك . شونك اوچون کوبراکندن آرتق قیلدق دیکان بارچه‌سندن آرتق قیلدق دیماکان ﴿یَوْمَ نَدْعُوا کُلَّ اُنَاسٍ بِاِمَامِهِمْ﴾ شول کون قیامت کونی کیلورکه اول کونده آدملارنی حضورمزغه املری برلان چاقرورمز امام‌دن مراد پیغمبرلاردر. ﴿فَمَنْ اُوتِیَ کِتٰبَهُ بِیَمِینِهِ فَاُولٰئِکَ یَقْرَؤُنَ کِتٰبَهُمْ﴾ بر کشی عملاری یازلغان کتابی اوك یاغندن بیرلسه ، اول کشیلر (شادلانوب) کتابلارن اوقورلار ﴿وَلَا یُظْلَمُونَ فَتِیلًا﴾ ۷۱ آلارغه ثواب‌لارن کیمتوب ترناق قدرده ظلم قیلونماس ﴿وَمَنْ کَانَ فِی هٰذِهٖٓ اَعْمٰی﴾ اگر بر کشی دنیاده صوقر بولسه . یعنی قرآن‌نی اوقوب آکلاماسه هم اوشانماسه ﴿فَهُوَ فِی الْاٰخِرَةِ اَعْمٰی﴾ بس اول کشی آخرتده‌ده صوقر بولوب عذابدن قوتولورغه هیچ یول تاباس ﴿وَاَضَلُّ سَبِیلًا﴾ ۷۲ بلکه یولدن بیك آداشقان کشی بولور ﴿وَاِنْ کَادُوا لَیَفْتِنُونَکَ عَنِ الَّذِیٓ اَوْحَیْنَآ اِلَیْکَ﴾ تحقیق بز سکا ایندرگان قرآندن ، سنی آداشدرمافلاری یاقین بولدی ، ﴿لِتَفْتَرِیَ عَلَیْنَا غَیْرَهُ﴾ اول قرآن حکملارندن باشقه حکم‌نی ، مکا افترا قیلماقك اوچون ﴿وَاِذًا لَاتَّخَذُوکَ خَلِیلًا﴾ ۷۳ شولای قیلساك یعنی قرآن‌دن آلارسوزی برلان دونساك آلار سنی دوست توتارلر ایدی. قریش کافرلری رسول‌الله‌غه ایتدیلر: سین بزنك الله‌لارمزنی بتونلای یوقغه چغاراسك ، اگر بزنك الله‌لارمزغه‌ده یخشی قیلساك ، بزنکده کوکلمز بولوب ، بیك قاتی قارشماس ایدك ، دیو شول حقده ایندی: ﴿وَلَوْلَآ اَنْ ثَبَّتْنٰکَ لَقَدْ کِدْتَ تَرْکَنُ اِلَیْهِمْ شَیْـًٔا قَلِیلًا﴾ ۷۴ اگر بز سینی قرآن یولینه تازا ثابت قیلغان بولماساق ایدی ، البته سین آزغنه بولسه‌ده کافرلرنك سوزینه آلدانوب آلارغه میل قیلغان بولور ایدك ﴿اِذًا لَاَذَقْنٰکَ ضِعْفَ الْحَیٰوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ﴾ اگر سین آلارغه میل ایتکان ، آوشقان بولساك ، البته بز سکا دنیاده هم آخرتده قاتی عذاب برلان عذابلاغان بولور ایدك . ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَکَ عَلَیْنَا نَصِیرًا﴾ ۷۵ وهم سین‌ده بزدن کیلگان عذابنی یارورگه ، اوز فائده‌کا بر یاردمچی تابا آلماغان بولور ایدك. چونکه سکا بزدن باشقه یاردمچی یوق ﴿وَاِنْ کَادُوا لَیَسْتَفِزُّونَکَ مِنَ الْاَرْضِ لِیُخْرِجُوکَ مِنْهَا﴾ ۷۶ دخی مکه کافرلری ، سینی مکه یرندن یارورگه تلاب سکا تورلی حیله‌لر یاصیلار ﴿وَاِذًا لَا یَلْبَثُونَ خِلٰفَکَ اِلَّا قَلِیلًا﴾ ۷۷ اگر سین مکه‌دن چقساك (آلار چغارسه‌لر) سندن سوك اوزلریده کوب توره آلماسلر. بیك آزغنه تورورلر. واقعا رسول‌الله مکه‌دن کیتکاچ کوب تورمادی سوغش باشلانب هلاك ارلدیلر ﴿سُنَّةَ مَنْ قَدْ اَرْسَلْنَا قَبْلَکَ مِنْ رُسُلِنَا﴾ ای محمد سندن اوّل یبارگان پیغمبرلرمزده عادتم شول ایدی . قارشسه‌لر هلاك ایته‌در ایدم. ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِیلًا﴾ ۷۸ بزنك عادتمزنك آلماشونغانون تابا

آلمازسك. همان شولای بولادر. ◆ ﴿ اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ اِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَقُرْاٰنَ الْفَجْرِ ﴾ ای محمد (هم آکارغه ایارگان کشیلر)! توش آوشقاچ (اویله، ایکندی) کیچ قارا کغولانغانچه، نمازلار اوقوغل! وهم تاك آتقاچ ایرته نمازینی اوقوغل! ﴿ اِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴾ ۷۹ چونکه ایرته نمازی فرشته‌لر حاضر بولا تورغان نمازدر. ﴿ وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَكَ ﴾ و کیچه یوقودن توروب قرآن برلان تهجد نمازی اوقوغل که بو نماز سکا کوب ثواب‌لی نفل نمازی بولور ﴿ عَسٰى اَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴾ شاید سنی ربك، بر مافتاولی والوغ درجه‌لی اورنده قوبارور. اول اورن یا شفاعت ویا که الله‌غه یاقینلق‌در وباشقه بولسه‌ده احتمال. ﴿ وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْنِى مُدْخَلَ صِدْقٍ وَاَخْرِجْنِى مُخْرَجَ صِدْقٍ ﴾ ای محمد ایت! یارب منی قبرگه قویغانده هم قبردن چقارغانده خالص بنده‌لرکدن سانـاب قوی، هم چغار. واوزکنك رضالغك برلان قوی، هم چغار ﴿ وَاجْعَلْ لِى مِنْ لَدُنْكَ سُلْطٰنًا نَصِيرًا ﴾ یارب سن اوزکدن مکا یاردم ایده‌چك دلیللر بیر، تاکه مین سویلـگان سوزلارمنی دلیل برلان سویلیم ﴿ وَقُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ﴾ ای محمد آلارغه ایت، حق‌لق (اسلام) کیلدی، باطل (کفر) کیتدی، دیوب. ﴿ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴾ ۸۲ چونکه باطل نرسه تیز بته‌چکدر. حق‌لق کیلـگاچ توره آلمی‌در. روایت ایته‌لر: رسول‌الله مکه‌نی فتح ایتکاچ، کعبة الله تیره یانینه آسقان صنملارغه (اول وقتده کعبه‌گه آسقان صنم ۳٦۰ ایدی) شول آیت‌نی اوقوب تایاغی برلان اشارت ایتکان بارچه‌سی یقلوب توشکانلر. والله اعلم ﴿ وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴾ بز مسلمانـلارغه رحمت هم قلب قارالوغینه شفابولغان آیت‌لرنی ایندره‌مز. ﴿ وَلَا يَزِيدُ الظّٰلِمِينَ اِلَّا خَسَارًا ﴾ ۸۳ اما اول ایندرگان قرآن آیتری ظالم‌لرگه خسرت وهلاکت‌لـکدن باشقه‌نی آرتدرمی. اینـگان صایون خسرتلری وهلاکتلری آرتادر ﴿ وَاِذَآ اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِهٖ ﴾ اگر آدم بالاسینه بز کیك‌لك وراحت‌لك بیرساك آنك شکرندن باش تارتوب یـانی برلان ایلانوب شریعتمزدن یراق یوریدر ﴿ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ﴾ ۸۴ قچان ایندی آکارغه فقیرلك ویا که سرخاو کیلسه الله‌نك رحمتندن امیدسزلنه‌در ﴿ قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِهٖ ﴾ ایتکل هر کم اوزی تـلاگان روشچه عمل قیلادر ﴿ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ اَهْدٰى سَبِيلًا ﴾ ۸۵ اما قایوسی توغری یولده (الله راضی بولغان یولده) ایدکنی الله‌تعالی بلادر. هر اوز بلدگی برلان یورگان کشی توغری یولده بولمیدر ◆ ﴿ وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ﴾ یهود خلقی « آدم‌نك جانی نرسه ؟ » دیوب سندن صوریلر ﴿ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّى ﴾ سین آلارغه ایت: (جان) الله‌تعالی‌نك

بر مخلوقی‌در که آنی اللهدن باشقه کشی بلمیدر ﴿وَمَآ اُوْتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيلًا ﴾ ٨٦
سز که بیك آز علم بیرلدی شونك اوچون سز آندای نرسه‌نی بله آلمازسز بو آیت ایسه رسول‌اللهنك بر معجزه‌سی صانالسه یاریدر. چونکه حاضرده علم نه قدر یوقاری کیتدکی حالده همان‌ده (جان نرسه ایدکنی) بله آلمیلر ﴿وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِيٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ﴾ ای محمد اگر تلاساك ایدی سکا ایندرگان قرآن‌نی کاغددن هم کوکلکزدن آلور (اونوتدرور) ایدك ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴾ ٨٧ شول وقت سین بزنی طیاردای بر یاردمچی تابماز ایدك. بس بلك که هر نرسه اللهدن ایکان ﴿اِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ﴾ مگر اللهتعالی اوز رحمتی برلان قرآن‌نی سزده (کوکلکزده) ساقلی‌در. آلمیدر. ﴿اِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴾ ٨٨ چونکه اللهتعالی‌نك فضلی ورحمتی، سکا بیك الوغدر. قرآن‌نی صافلاویده فضلی‌در ﴿قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰٓى اَنْ يَاْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُونَ بِمِثْلِهِ﴾ ای محمد ایت: اگر آدملر وجنلر بارچه‌سی جیولشوب، شول قرآن کبی بر کتاب قیلورغه تلاسه‌لر ایدی، البته بو قرآن‌غه اوخشاغان بر کتاب یاسی آلماس‌لر ایدی ﴿وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴾ ٨٩ اگرده برسی برسینه یاردم ایدشوب تروشسه‌لرده قرآن کبی کتاب یاسی آلماسلر ایدی ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ﴾ تحقیق بز، آدملر فائده‌لنسونلر اوچون بو قرآن اچنده هر تورلی علم وحکملرنی بیان قیلدق، ﴿فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُورًا ﴾ ٩٠ شولای اولسه‌ده کوبراك آدملر قرآن‌دن قاچدیلر، مشرك بولوغه باشقه‌نی اختیار ایتمادیلر ﴿وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْۢبُوعًا ﴾ ٩١ مشرکلر ایتدیلر: سین بزگه یردن چیشمه چغاروب صو آغزماینچه، بز سکا ایمان کیتورمیمز دیوب. ﴿اَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ﴾ ویا که سنك حرمه ویوزم باغچه‌ك بولغانچه ایمان کیتورمیمز ﴿فَتُفَجِّرَ الْاَنْهٰرَ خِلٰلَهَا تَفْجِيرًا ﴾ ٩٢ باغچه‌لارك آراسندن، یوقاریده‌غی چیشمه‌لارك آقغانچه بز سکا ایمان کیتورمیمز ﴿اَوْ تُسْقِطَ السَّمَآءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا﴾ ویا که اوزك یالغانلاغانچه (زعم ایتکانچه) کوکنك بر کیسا کینی بزنك اوستمزگه توشورگانچه ایمان کیلتورمیمز ﴿اَوْ تَاْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيلًا ﴾ ٩٣ ویا که اللهنی وفرشته‌لارنی قارشو آلدمزغه کیلتورماینچه بز سکا ایمان کیلتورمیمز دیدیلر ﴿اَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَآءِ﴾ ویا که سنك آلتوندن یورتك بولغانچه یا که کوککه منگانچه بز سکا ایمان کیتورمیمز ﴿وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتٰبًا نَقْرَؤُهُ ﴾ ٩٤ سنك کوککه منوکاده اوشانمیمز، آندن بر کتاب آلوب توشوب بزگه اوقوتماساك ایشته شولارنی بزگه قیلماساك بز

سکا ایمان کیلتورمه‌جك توگل‌مز ﴿قُلْ سُبْحَانَ رَبِّی﴾ سین محمد آلارغه ایت، الله تعالی هر بر کیمچیلکدن پاك دیوب بلامن که بو سز سوراغان نرسه‌لر گه‌ده البته قادر. چونکه عاجز بولماق آکارغه کیمچیلك‌در. حال بوکه آکارده کیمچیلك هیچ یوق. ﴿هَلْ کُنْتُ اِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ۹۵ من اوزمده اوّلگی پیغمبرلر کبی آدمدن بولغان بر پیغمبر گنه‌من. مین آلارنی قیلا آلمیم الله فیلسه قادردر ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ یُؤْمِنُوٓا اِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰٓی اِلَّآ اَنْ قَالُوٓا اَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَسُولًا ۹۶ بز شریعت برلان پیغمبر یبارگاچ خلق‌نی ایمان کیلترودن هیچ نرسه توقتاتمادی. مگر «الله تعالی پیغمبر یبارسه آدم یبارور ایدیمی سوك؟ یوق، البته فرشته یبارور ایدی» دیوب ایتولری توقتاتدی. ﴿قُلْ لَوْ کَانَ فِی الْاَرْضِ مَلٰٓئِکَةٌ یَمْشُونَ مُطْمَئِنِّینَ﴾ ای محمد آلارغه ایت اگر یرده یوروچی وهم طوروچی فرشته‌لر اولسه ایدی ﴿لَنَزَّلْنَا عَلَیْهِمْ مِنَ السَّمَآءِ مَلَکًا رَسُولًا ۹۷ البته اول وقتده آلارغه پیغمبر ایتوب کوکدن بر فرشته یبارور ایدك. یعنی آدم‌لر برلان پیغمبر آراسنده جنس بر بولورغه کیرك ﴿قُلْ کَفٰی بِاللّٰهِ شَهِیدًا بَیْنِی وَبَیْنَکُمْ﴾ ای محمد ایت سزنك برلان منم آرامده وهمده منم پیغمبرلگمنی اثبات ایتوده شاهد بولور اوچون الله یتار. ﴿اِنَّهُ کَانَ بِعِبَادِهِ خَبِیرًا بَصِیرًا ۹۸ شکسز اول الله‌تعالی اوزینك بنده‌لرینك حاللارین بلوب وکوروب تورادر. هر بر اشلارینه موافق جزا بیرور ﴿وَمَنْ یَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ الله تعالی کمنی هدایت که کرتسه، شول کشی توغری یولده بولور ﴿وَمَنْ یُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ اَوْلِیَآءَ مِنْ دُونِهِ﴾ اما الله تعالی کمنی آزدرسه، بس آنی توغری یولغه کرتور اوچون الله‌دن باشقه یاردمچی‌لار تابمازسك ﴿وَنَحْشُرُهُمْ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ عَلٰی وُجُوهِهِمْ عُمْیًا وَبُکْمًا وَصُمًّا﴾ قیامت کونده اول مشرکلرنی یوزلری اوستینه (یوز توبان) قوبارمز، صوقر بولورلار، تلسز بولورلار، صاکغراو بولورلار. ﴿مَاْوٰیهُمْ جَهَنَّمُ﴾ آلارنك باراچق اورنلاری جهنم‌در ﴿کُلَّمَا خَبَتْ زِدْنٰهُمْ سَعِیرًا ۹۹ اگر اول جهنمنك اوطی سونه باشلاسه ینه آلارغه قزو یالقونی آرتدوره توشارمز ﴿ذٰلِکَ جَزَآؤُهُمْ بِاَنَّهُمْ کَفَرُوا بِاٰیٰتِنَا﴾ آلارنی بو روشچه جزا قیلماقمزنك سببی: بز ایندرگان آیتلرمزگه انکار ایتکان (فارشقان) لکلریدر ﴿وَقَالُوٓا ءَاِذَا کُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِیدًا ۱۰۰ آلار ایته‌لر: بز اولب سویا کلرمز چروب توفراق اولسه، تارالسه یاکادن تریله‌چکمی‌مز؟ هیچ بولاچق اش توگل. دیوب ﴿اَوَلَمْ یَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِی خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰٓی اَنْ یَخْلُقَ مِثْلَهُمْ یر وکوکلرنی یوقدن بار قیلغان الله‌تعالی، بولارکبی خلق یاراتورغه قادر (کوچی یتکوچی) ایدیکنی بلمی‌لارمی؟! ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ اَجَلًا لَا رَیْبَ فِیهِ﴾ ودخی اول الله‌تعالی

آلارغه بر معلوم اجل وقتى قويدى ﴿ فَاَبَى الظّٰلِمُونَ اِلّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾ بو مشركلر انكار وقارشودن باشقه‌نى هيچ نرسه‌نى تكلامى‌لر هم بلميلار ﴿ قُلْ لَوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزٰٓئِنَ رَحْمَةِ رَبّى اِذًا لَاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْاِنْفَاقِ ﴿ اى محمد آلارغه ايت، اگر سز الله تعالى‌نك رحمت خزينه‌لرينى مالك بولسا كز ايدى، اول خزينه‌لر بتوندن قورقوب البته سارانلق قيلور ايدكز ﴿ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾ آدم ساران بولدى. آنك طبيعتنده صارانلق بولورغه كيرك ◆ ﴿ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى تِسْعَ اٰيٰتٍ بَيِّنٰتٍ ﴿ حضرت موسى‌غه طوقز تورلى آچق معجزه‌لر بيردك مثلا: تاياق آق قول، چكرتكه، بت، باقه، فان، تاشلاردن سو آقماق، نيل سوى يارلمق، طورطاغينك بنى اسرائيل گه كوتارلمكى، من وسلوى كبى ﴿ فَسْئَلْ بَنِٓى اِسْرٰٓئِيلَ اِذْ جَآءَهُمْ ﴿ موسى برلان فرعون آراسنده بولغان حاللرنى بنى اسرائيل‌دن صوراشدروب قارا! چونكه موسى بنى اسرائيل گه كيلدى ﴿ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ اِنّى لَاَظُنُّكَ يٰمُوسٰى مَسْحُورًا ﴿١٠١﴾ موسى عليه‌السلام‌غه فرعون ايتدى: اى موسى! من سينى سحر لانگان كشى ديوب بلامن ﴿ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ اَنْزَلَ هٰٓؤُلَآءِ اِلّا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بَصَٰٓئِرَ ﴿ موسى عليه‌السلام فرعون گه ايتدى: اى فرعون سين اوزكده بلاسك، منم بو معجزه‌لرمنى، كوك ويرربسى (الله تعالى) دن باشقه ذات ايندرمدى، اول ايندردى ﴿ وَاِنّى لَاَظُنُّكَ يٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾ اى فرعون! مين سينى هلاك، وحق‌دن بيك يراق ديوب بلامن. ﴿ فَاَرَادَ اَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْاَرْضِ ﴿ بس فرعون، موسى‌نى وهم بنى اسرائيل‌نى مصر يرندن چغاروررغه تلادى (ايسابلادى) ﴿ فَاَغْرَقْنٰهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾ بس فرعون‌نى وهمده آنك قومينى صوغه باتروب بارچه‌سنى هلاك ايتدك ﴿ وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهٖ لِبَنِٓى اِسْرٰٓئِيلَ اسْكُنُوا الْاَرْضَ ﴿ فرعون‌نى وهم قومينى هلاك ايتكاچ بنى اسرائيل گه ايتدك: فرعون سزنى قووب چغاروررغه تلاگان يرده، ايندى سز تورو كز ﴿ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٤﴾ قچان قيامت وعده‌سى (قيامت كونى) يتسه بارچه كزنى قبرلركزدن ترگزوب چغاروب محشر يرينه كيتروررمز. هركمنك يخشى لغى، ياماناغى شونده بلنور ﴿ وَبِالْحَقِّ اَنْزَلْنٰهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ﴿ اول قرآن‌نى حق‌نى بيان ايدوب ايندردك، هم حق‌نى بيان ايدوب ايندى ﴿ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾ اى محمد سنى بارى مؤمنلرگه جنت برلان سوينچ خبر بيروب، مشركلرنى تموغ برلان قورقوتوچى ايتوب يباردك ﴿ وَقُرْاٰنًا فَرَقْنٰهُ ﴿ وقرآننى آيت، آيت آيروب ايندردك ﴿ لِتَقْرَاَهُ عَلَى النّاسِ عَلٰى مُكْثٍ ﴿ بنده‌لرگه آكلاتوب مهلت بيروب اوقوماقك اوچون ﴿ وَنَزَّلْنٰهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٦﴾ واول قرآن‌نى آدملارنك مصلحت ومحتاجلرينه كوره ايندردك ﴿ قُلْ اٰمِنُوا بِهٖٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُوا ﴿ سين آلارغه ايت تلاسا كز سز بو قرآنغه اوشانكز، تلاماسا كز اوشانما كز

﴿ انَّ الَّذينَ اُوتُوا الْعِلْمَ منْ قَبْلِهٖ اذا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْاَذْقانِ سُجَّدًا ﴾ اگر بو قرآن‌دن اوّلگی کتابنی (تورات کبی) اوقی بله تورغان عالملر (ایمان کیتورگانلری) گه، بو قرآن اوقولسه، آلار ایشوتسه‌لر، الله‌نی تعظیم ایتوب سجده قیلالر ﴿ وَيَقُولُونَ سُبْحٰنَ رَبِّنٰا انْ كانَ وَعْدُ رَبِّنٰا لَمَفْعُولًا ﴾ وایتورلالر: ربمزنی هر کیمچیلك‌دن پاك دیوب بلامز، ربمزنك اوّلگی کتابلرده (تورات، انجیل کبی) محمد اسملی پیغمبر یباروب قرآن ایندررمن دیگان وعده‌سی حق بولدی دیورلر ﴿ وَيَخِرُّونَ لِلْاَذْقانِ يَبْكُونَ ﴾ دخی یغلاب سجده قیلورلار ﴿ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴾ وهمان اول قرآن آلارغه خوف وخشوغ آرتدرور. ایمدی شویله عالملار قرآنغه شول قدر اوشانغاچ سزنك کبی نادان مشرکلرنك قارشووینه نرسه اعتبار بولسون؟! البته یوق ﴿ قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ﴾ ای محمد ایت الله‌غه دعا قیلغان‌ده، کیرك (الله) لفظی برلان وکیرك (الرحمن) دیوب دعا قیلوکز. یعنی مؤمنلر الله‌نك تورلی اسملری برلان دعا قیلغانلرنی ایشوتکاچ مشرلکلر، ایکی الله‌غه عبادت ایته‌لر ایکان دیوب سویلی باشلاغانلر ایدی شول حقده ایندی ﴿ اَيًّا ما تَدْعُوا ﴾ قایوسی برلان کنه دعا قیلسا کزده یخشی‌در هم یاریدر ﴿ فَلَهُ الْاَسْمٰٓاءُ الْحُسْنٰى ﴾ الله‌تعالی‌نك کورکام اسملری کوبدر آنلر اوشبولاردر:

هو الله الذی لا اله الا هو الرحمن الرحیم الملك القدوس السلام المؤمن المهیمن العزیز الجبار المتکبر الخالق البارئ المصور الغفار القهار الوهاب الرزاق الفتاح العلیم الباسط الحافظ الرافع المعز المذل السمیع البصیر الحکیم العدل اللطیف الخبیر الحلیم العظیم الغفور الشکور العلی الکبیر الحفیظ المقیت الحسیب الجلیل الکریم الرقیب المجیب الواسع الحکیم الودود المجید الباعث الشهید الحق الوکیل القوی المتین الولی الحمید المحصی المبدی المعید المحی الممیت الحی القیوم الواجد الماجد الواحد الصمد القادر المقتدر المقدم المؤخر الاوّل الآخر الظاهر الباطن الوالی المتعالی البر التواب المنتقم العفو الرؤف مالك الملك ذوالجلال والاکرام المقسط الجامع الغنی المغنی المانع الضار النافع النور الهادی البدیع الباقی الوارث الرشید الصبور در ﴿ وَلا تَجْهَرْ بِصَلاتِكَ ﴾ ای محمد نمازکده قرائتکنی بیك فچقروب اوقوما ﴿ وَلا تُخافِتْ بِها ﴾ وهم اول قرائتکنی! مقتدیلرگه ایشتدرماسلك بیك یاشرنده اوقوما ﴿ وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا ﴾ فچقرو، برلان یاشرن آراسنده اورتاچاغنه یول برلان اوقوغل ﴿ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذی لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا ﴾ ای محمد ایت بارچه مافتاو الله‌غه خاصدرکه اول الله‌تعالی اوزینه بالا قیلمادی (بالاسی یوق) ﴿ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِی الْمُلْكِ ﴾ و آنك الله‌لقی‌ده هیچ شریکی یوقدر ﴿ وَلَمْ يَكُنْ

لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ ﴾ مذلت وخورلقدن قوتولورغه یاردمچی گه محتاج توگل چونکه اول مذلتلی بولودن بیك منزه‌در ﴿ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾ واول الله‌تعالی‌نی هر وقته‌وهر اشکده الوغلاغل. والوغلاغان سایون الله‌نك الوغلغن سویلب بتره آلمادوم دیوب اعتراف قیل!

فهرست

	صحفه		صحفه
١ سورة الفاتحه	٤	١٠ سورة یونس	٢٨٤
٢ سورة البقرة	٥	١١ سورة هود علیه السلام	٣٠٠
٣ سورة آل عمران	٧٩	١٢ سورة یوسف علیه‌السلام	٣١٧
٤ سورة النساء	١١٧	١٣ سورة الرعد	٣٣٥
٥ سورة المائدة	١٥٧	١٤ سورة ابراهیم	٣٤٣
٦ سورة الانعام	١٨٧	١٥ سورة الحجر	٣٥٠
٧ سورة الاعراف	٢١٨	١٦ سورة النحل	٣٥٧
٨ سورة الانفال	٢٤٨	١٧ سورة بنی اسرائل	٣٧٣
٩ سورة التوبة	٢٦١		